

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

สาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2567

ISSN : 2985-2781 (Online)

PNRU
PNRU
PNRU

PHRANAKHON RAJABHAT
RESEARCH JOURNAL
HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Phranakhon Rajabhat Research Journal (Humanities and Social Sciences)

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2567

Vol. 19 No. 1 January - June 2024

ISSN : 2985-2781 (Online)

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดทำเป็นวารสารราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ) มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ และบทความวิจารณ์หนังสือ ในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วรรณกรรม ภาษาศาสตร์ บริหารธุรกิจและการบัญชี และศิลปกรรม
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสาร สารสำคัญ ประสบการณ์ด้านการวิจัยแก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป ที่สนใจ

นโยบายการจัดพิมพ์ของวารสาร

1. บทความที่นำเสนอเพื่อขอตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์ หรือบทความวิจารณ์หนังสือ ซึ่งอาจเขียนได้ทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ
2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องเขียนตามรูปแบบของ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจากกองบรรณาธิการโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องก่อน ทั้งนี้ บทความที่ตีพิมพ์ จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น ๆ
3. บทความที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความ (Peer Reviewer) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าสามท่านต่อหนึ่งบทความ ซึ่งทั้งผู้ประเมินบทความและผู้แต่ง จะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review) โดยบทความที่ลงตีพิมพ์ได้นั้นจะต้องผ่านการเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความทั้งสองท่านหรือสองในสามท่าน

คณะที่ปรึกษา

ดร.วิวัฒน์ ศัลยกำธร

รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.เป็รื่อง กิจรัตน์กร

รองศาสตราจารย์ประกาศิต โสไกร

รองศาสตราจารย์ ดร.อนันตกุล อินทรผดุง

นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ขำคง

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เรฟเพอร์

รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตระจูรี

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิดา เข็มขันธ์ติถาวร

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธาดรี ใต้ฟ้าพล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวินิต อรรถภูมิกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.वलัักษณ์กมล จ่างกมล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษฐ์ ศิริโวหาร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ครองทอง จุลิรัชนิกร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สราวุธ ณ พัทลุง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพัทธ์ ใจเอือกเย็น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญณภัทร นิธิศรวราภากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษศรม์ นุชประสพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สืบวงศ์ กาฬวงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณวัฒน์ หลาวทอง
ดร.ชเนตติ์ ทินนาม
ดร.ปิยลักษณ์ อัครรัตน์
อาจารย์กัลยา นาคลังกา
Dr.I Nyoman Sudiarta, SE., M.Par
Anupama Dhavale

Ass. Prof. Dr. Harald Kraus
Dr. Meena Madhavan
Professor Dr. Paul Kei Matsuda

ผู้ประสานงานและเผยแพร่

นางเดือนเพ็ญ สุขทอง
นางสาวมัทนา เกตุโพธิ์ทอง
นางสาวนวมล พลบุญ
นางสาวศุภราพร เกตุกลม
นางสาวทัศนีย์ ปิ่นทอง
นายรัชตะ อนวัชกุล
นายจักรพันธ์ ก้อนมณี
นางสาวสุปราณี ชมจุมจัง
นางสาววรารักษ์ แสงสุริศรี
นางบุษราภรณ์ บุตรีอุ้นส์
นายวิรัช หล่อศรีจันทร์
นางสาวธนพร ขนธิปกรณ์

มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Faculty of Tourism, Udayana University, Bal (Indonesia)
Department of English. Government First Grade College,
Karnataka University Dharwad, Kamataka (India)
Thammasat University
Chiang Mai University
Arizona State University

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ติดต่อกองบรรณาธิการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220
โทรศัพท์/โทรสาร 0-2544-8629, 0-2544-8532-34
E-mail: editor_h.s@pnru.ac.th และ https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/

กำหนดออก

2 ฉบับ ต่อ ปี (มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม)

การเผยแพร่

ผู้ที่สนใจสามารถค้นหาก็ที่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/issue/archive

พิมพ์ที่

หจก. ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์ 44/132 ถ.ก้านน้มน้ำ ช.ก้านน้มน้ำ 36 บางขุนเทียน จอมทอง กรุงเทพฯ 10150
โทรศัพท์ : 0 - 2802 - 0377, 0 - 2802 - 0379, 08 - 1566 - 2540

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2567 ได้รวบรวมบทความเพื่อเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและการวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้มีบทความจำนวน 20 เรื่อง ทุกเรื่อง มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์กับผู้อ่านหลากหลายสาขา นอกจากนั้นทุกบทความ ยังได้ผ่านการกลั่นกรองอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ ทางวิชาการสำหรับนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ และ นักศึกษาต่อไป

การจัดทำวารสารฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก ผู้เขียน บทความ ผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการ ตลอดจนบุคคลท่านอื่น ๆ ขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ขำคง

บรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)

ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.วันทนา เนาว์วัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรุณ ขยันหา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชามญชุ์ จำรัสศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญณภัทร นิธิศวราภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพิชญ์ วิชญวรนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุบัน บัวขาว	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสธมา เครือเมฆ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สราวุธ ณ พัทลุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษศรณ นุชประสพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หุ่นเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งเกียรติ สิริวงศ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสีตา เกิดผล ประสพศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุริยะ หาญพิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ อิ่มสำราญ	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิณัฐ พงษ์นิล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์พา ทัดภูธร	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร สมสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพจน์ เวศพันธุ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป พิษทองกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)

ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พระปลัดสุระ ญาณธโร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดำรง สัตยวาทย์สกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ ควรสมาน

อาจารย์ ดร.ศิริวรรณ วิสุทธิรัตนกุล

อาจารย์ ดร.พรรณภรณ์ ชันธพัทธ์

อาจารย์ ดร.กาญจนา สิริสิทธิมหาชน

อาจารย์ ดร.สุดคณิง นฤพนธ์จิรกุล

อาจารย์ ดร.พวงผกา สิทธิจันทร์

ดร.นิสรา แพทย์รังษี

ดร.เทพนคร ทาคง

ดร.สกลกานต์ อินทร์ไทร

ดร.สร้อยญา เนตรธำมรงค์

ดร.โสฬสวรรณ อินทสิทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยรังสิต

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

สำนักวิชาการสุขภาพจิต

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ.....	A
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)	B
สารบัญ.....	D

บทความวิจัย

THE BENEFITS AND CHALLENGES FOR SCHOOL COUNSELORS AS THAI NATIONALS AND FORMER INTERNATIONAL STUDENTS WORKING IN INTERNATIONAL SCHOOLS IN BANGKOK	1
<i>Raveewan Sethi and Donald Arthur Johnson</i>	
ศึกษากระบวนการรับนักศึกษาห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย	18
<i>ปองสุข ศรีชัย และ สิริโณม พิเชษฐบุญเกียรติ</i>	
การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน และการจัดการผลผลิตเกษตรอินทรีย์ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี	35
<i>ไทรมาศ พูลผล ญาณุภาพชัย นาคภิบาล ปิยะพงษ์ ยงเพชร และ รสสุคนธ์ นาคภิบาล</i>	
EFFECTS OF REDUCED FOREIGN TOURISM ON THE OPERATIONS OF YAOWARAT SMALL RESTAURANTS AMID COVID-19: A CASE STUDY	53
<i>Thao Pham Nguyet, Paluku Kazimoto and Wayne Hamra</i>	
แนวทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของมหาวิทยาลัยในจังหวัดปทุมธานี.....	71
<i>ตัญญา เพชรสง ชลธิชา กาญจนพันธ์ประภา และ ครินทร์รัศม์ เสริฐปัญญา</i>	
การศึกษาความแตกต่างของกลุ่มผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีต่อการประชาสัมพันธ์สินค้า หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษากลุ่มผ้าไหมทอมือ จังหวัดสระแก้ว	89
<i>บุญฤทธิ์ ศรีปาน ปวีณา ปรีชญากุล และ ชัญญพัชร จารุวัชรเศรษฐ์</i>	
แนวทางการจำลองแบบสารสนเทศอาคารเพื่อประเมินค่าอาคารเก่ามรดกยุคสมัยใหม่ตอนต้น: กรณีศึกษา อาคารคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ.....	107
<i>วรัญญา ศิริวรรณ ธนาวุฒิ ขุนทอง สุพจน์ พรพยัคฆ์ เรืองณรงค์ รัตนปรีชาเวช</i>	
<i>บุญชัย ขจายเกียรติกำจร ศุภกิจ สดสี และ สมใจ กลิ่นงาม</i>	

สารบัญ

หน้า

การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรัฐสภาผ่านการกระทู้ถาม ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	118
อรุณ ขยันหา	
การพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อม ในอุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้าเกษตร	132
วิชัย ไสสุวรรณจินดา และ วงศ์วิภา ไสสุวรรณจินดา	
วรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 : เนื้อหาและแนวคิด	150
สายรุ้ง เพียรอนุรักษ และ ปัทมา ฑีฆประเสริฐกุล	
ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ	166
อริยชัย สงวนวงษ์ และ รัตนา กาญจนพันธุ์	
DEVELOPMENT OF ENGLISH LANGUAGE SKILLS TRAINING CURRICULUM FOR NON-ENGLISH MAJOR TEACHERS IN ONGKHARAK SCHOOL IN NAKHON NAYOK PROVINCE	183
Chanisa Pengwichai	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว ของตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี	211
อาทิตยา หิตการุณ คณิศ ภัคติกักดิ์ สิริลักษณ์ พิชัยณรงค์ พ้าไทย เชื้อหงษ์แก้ว และ สิริวรรณ นันทะมิ	
กลไกในการสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติจากวาตภัยเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการเยียวยาผู้ประสบภัย: กรณีศึกษาอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น	223
ปริญญ์ สมปัญญา และ อจิราภัส เพียรขุนทด	
ระบอบารีดุหยง	243
ประจักษ์ ไม้เจริญ สมชาย พูลพิพัฒน์ รินทร์ลภัส ชินวุฒิกุลกาญจน์ อีรดา นุ่มเจริญ และ พรรณพัชร วิชาสวัสดิ์	
การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดนครนายก	257
พลัมน สิ้นหนั วชรินทร์ อินทพรหม วนิภา ศิริวรสกุล พัชรี กล่อมเมือง และ ณัฏฐา เกิดทรัพย์	

สารบัญ

หน้า

บทความวิชาการ

แนวทางการป้องกันการกระทำผิดบางประการต่อการเดินอากาศเกี่ยวกับพฤติกรรมต้องห้าม ภายในท่าอากาศยานและการโดยสารบนอากาศยาน	267
<i>ปวริศ อนุสรณ์พานิช เนาวรัตน์ น่วมแก้ว และ จิตมาศ กลิ่นสุคนธ์</i>	
แนวทางการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีของประเทศไทยสู่สากล.....	283
<i>นิสากร บุญเลิศ</i>	
ความท้าทายและข้อเสนอต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่	300
<i>เจตนิพัทธ์ ชนะภัย ทิชา บุญเรืองรอง และ ฮาซันอักริม ดงนะแดง</i>	
การเสริมสร้างทักษะด้านคนและสังคม (soft skill) สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชานิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.....	312
<i>ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์ สุวัฒน์ มีผา เบญจพร มณีโรจน์ ชลชีพ อินทรสวาท และ รินลดา คำแบ่งตัน</i>	

ภาคผนวก

แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาลงพิมพ์	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	331
รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	333
ขั้นตอนการพิจารณาบทความ	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	339
รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร	
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.....	340
PUBLISHING'S GUIDELINES	346
จริยธรรมในการตีพิมพ์.....	351

Research Article

THE BENEFITS AND CHALLENGES FOR SCHOOL COUNSELORS AS THAI NATIONALS AND FORMER INTERNATIONAL STUDENTS WORKING IN INTERNATIONAL SCHOOLS IN BANGKOK

Raveewan Sethi^{1*} and Donald Arthur Johnson²

¹Master of Science in Counseling Psychology, Graduate School of Human Sciences,
Assumption University of Thailand

²Counseling Psychology, School of Human Sciences, Assumption University of Thailand

*E-mail: raveewan.sethi@gmail.com

Received: 2023-10-02

Revised: 2023-11-03

Accepted: 2023-11-03

ABSTRACT

The study explored the perceived benefits and challenges for school counselors, who identify as host country nationals and local international school graduates, when counseling Thai nationals in international schools in Bangkok using a phenomenological qualitative approach. This study aimed to fill the gap in exploring the area of similar student-counselor membership group identities, perceived benefits and challenges these similarities have on the practicing counselors' counseling process with their students, and how these school counselors manage the challenges they face. Participants of this study include four individuals who have currently been engaged as a school counselor in an international school in Bangkok for at least one year, were Thai nationals, had attended an international school in Bangkok for a minimum of six years, had graduated from an international school in Bangkok receiving a High School Diploma, had a minimum qualification of a master's degree in counseling psychology, and had participated in the interview in English. The data was analyzed using thematic analysis. Five themes emerged: respondents' narratives on experiences in the role, membership group identity similarities between respondents and students, perceived benefits of identity and qualifications of and by respondents in the role of a school counselor in an international

school setting, challenges, and respondents' strategies for managing challenges. This study suggests ways for new, current, and future practitioners and international schools, to consider the results of this study when working in such positions and hiring such individuals. Further exploration from the perspectives of host country students is recommended.

Keywords: School Counselor, Identity, International School, Membership Group Identity, Nationality

INTRODUCTION

For many international schools, their pragmatic approach to teacher hiring is grouped into three distinct categories: 1) host country nationals, 2) local hire expatriates, and 3) overseas hire expatriates (Hayden & Thompson, 2000). As the medium of instruction in the majority of international schools worldwide is English (Hayden & Thompson, 2008), international schools aim to recruit native English-trained teachers, preferably from countries such as America, Canada, Australia, England, South Africa, and New Zealand (Canterford, 2003; Bates, 2010).

There has been a shift, however, in the hiring process in some international schools in Bangkok, from hiring only expatriates to hiring locally. Some international schools in Bangkok have started opening positions to locals, specifically hiring Thai nationals as school counselors, mainly those who attended an international school in Bangkok.

Through a review of the literature, research has shown that counselors who provide counseling to individuals with similar group membership identities may experience benefits as well as challenges in their therapeutic work with their clients (Cabral & Smith, 2011; Burch, 2018; Goode-Cross & Grim, 2016; Parhar, 2022).

Although multiple studies exist, there has been a lack of research that looks into the membership group identities these counselors who identify as Thai nationals and local international student graduates share with their host country students, the perceived benefits and challenges these school counselors have in their roles with their identity when counseling host country students, and the ways these school counselors manage the challenges they face. This lack in studies has formed a need to explore this new phenomenon.

Research Objectives

For this reason, the present study is an attempt to fill the gap by conducting a phenomenological study to explore the similarities in membership group identities of four school counselors and their host country students, the perceived benefits and challenges school counselors face with their identities counseling host country students, and how school counselors manage the challenges they face in the international schools they work at in Bangkok.

Research Questions

What if any, are the perceived benefits and challenges for school counselors, who identify as host country nationals and local international school graduates, when counseling host country students in international schools in Bangkok?

What membership group identities do school counselors, who identify as host country nationals and local international school graduates, share with their students in international schools in Bangkok?

How do school counselors, who identify as host country nationals and local international school graduates, manage the challenges they face

when counseling host country students in international schools in Bangkok?

Research Scope

For this reason, the present study aimed to fill the gap using a phenomenological qualitative approach in exploring the membership group similarities these four school counselors share with their host country students, the benefits and challenges they experience in their counseling practice with their host country students, and how they manage the challenges they face when counseling host country students in the international schools they work at in Bangkok.

Literature Review

The similarity-attraction theory describes the phenomenon that people are attracted to those whom they perceive as similar to them in things they consider important (Berscheid & Hatfield, 1969). Additionally, the social comparison theory (Festinger, 1954) suggests that people prefer to associate with those who are perceived to be similar to themselves for self-serving purposes, such as self-serving comparisons. The application of these theories points towards the principle that clients tend

to prefer therapists who they perceive are similar to themselves (Cabral & Smith, 2011).

A stronger therapeutic bond is shown among dyads with similar ethnic backgrounds, according to research by Gray-Little and Kaplan (2000). The matching of clients' and therapist's demographic factors such as gender and ethnicity can contribute to the therapeutic process by influencing the client's attitudes toward therapy, the therapist's assessment of the client, and the treatment outcome (Fujino, Okazaki, & Young, 1994).

Through a review of the literature, the perceived benefits for counselors working with clients of a similar background include: stronger therapeutic relationships (Chapman & Schoenwald, 2011) facilitates therapeutic process and positive client outcomes (Arbuckle, 1956), counselor's treatment commitment (Goode-Cross & Grim, 2016), ability to self-disclose to help the client (Boyd Franklin, 2003), meeting client's preferences in similarity of characteristics (Nerison & Claiborn, 1990) being able to intervene in more culturally congruent ways because of a more nuanced understanding of the same culture (Cabral & Smith, 2011), being personally invested in clients (Goode-Cross & Grim, 2016)

concordance in language (Alegria et al., 2013), ability to having a deeper level of empathy (Parhar, 2022); a sense of comfort, ease, solidarity, and connection (Boyd-Franklin, 2003), feeling rewarded (Boyd-Franklin, 2003), and serving as a role model (Banks, 1975).

The perceived challenges for counselors working with clients of a similar background include: maintaining ethical boundaries with clients (Burch, 2018), dual role (Parhar, 2022), counselor's assumptions and expectations of the client based on similarities in background (Aymer, 2012), working with client's assumptions and expectations of the counselor (Greenberg, Vinjamuri, Williams-Gray, & Senreich, 2018), overidentifying with the client (Goode-Cross, 2011a), experiencing judgment or rejection by the client (Ablack, 2000), under-pathologizing and clouding clinical judgment (Goode-Cross, 2011a), transference and countertransference (Burch, 2018), risk of oversharing (Barnett, 2011), assumed similarity bias (Comas-Díaz & Jacobsen, 1991), confirmation bias (Rogerson, Gottlieb, Handelsman, & Knapp, 2011), loss of curiosity (Raja, 2016), holding the belief in being professionally culturally competent therapists (Raja, 2016), and

leaving countertransference unmonitored and unchecked (Banks, 1975).

Some ethical considerations for counselors when working with clients of a similar background include: counselors questioning their assumptions and biases as this could lead to an inaccurate case conceptualization of the client (Raja, 2016), self-reflect and their monitor thought process to avoid the risks of confirmation bias (Rogerson et al., 2011), keep up to date with research and evidence that support or go against demographic matching (Rogerson et al., 2011), consult with colleagues and supervisors (Rogerson et al., 2011), practice self-awareness in acknowledging emotions and reactions (Raja, 2016), be aware of heuristics and biases (Raja, 2016), be aware of transference and countertransference (Raja, 2016), and indulge in more educational or training opportunities (Goode-Cross, 2011a, 2011b).

Research Methodology

A phenomenological qualitative approach was found to be appropriate as the experience of each participant requires a thorough understanding (Creswell, 2017).

Participants

The study include four participants who were selected through purposive sampling and fit the inclusive criteria of (1) being currently engaged as a school counselor in an international school in Bangkok for a minimum of one year, (2) being a Thai national, (3) having attended an international school in Bangkok for a minimum of 6 years, (4) having graduated from an international school in Bangkok and received a High School Diploma, (5) having a minimum qualification of a master's degree in counseling psychology, and (6) were able to participate in interviews exclusively in English.

Instrumentation

Focusing on the narratives of such individuals, the researcher employed the qualitative method of inquiry based on a demographic questionnaire and a semi-structured interview, including 9 questions the researcher formulated with main and sub-aspects to gather the primary data.

Data Collection

The researcher approached the potential participants who fit the criteria by e-mail with a letter introducing the study. As the researcher also fits the inclusive criteria for the selection of participants, the researcher was a part of the school

counseling network for international schools in Bangkok. Once participants were found, they were asked to sign a consent form. Semi-structured interviews were conducted in one round. The interviews were conducted using Zoom, an online platform for video and audio connection. Each interview was recorded. The interview lasted about 90 minutes with each interviewee. The round of interviews was conducted between July 2023 to August 2023. The demographic questionnaire was sent for participants to fill out and send back.

Ethical Considerations

The participants were assigned a pseudonym. All recordings, transcripts, notes, analysis, and documentation were stored securely and used these pseudonyms only. All digital files that were collected (audio files, notes,

transcripts, signed consent forms, demographic questionnaires) were kept in a password-protected laptop of the researcher, which did not leave the researcher's possession during the study. The participants were offered a chance to be debriefed about the study.

Data Analysis

Thematic Analysis, which is a method of analyzing qualitative data, was chosen for this research paper. The main goal of thematic analysis is to identify, analyze, and report patterns and themes within the data (Braun & Clarke, 2006). Thematic Analysis included: (1) familiarizing oneself with the data, (2) generating initial codes, (3) searching for themes, (4) reviewing themes, (5) defining and naming themes, and (6) producing the report.

Table 1 Themes and Sub-Themes Concerning the Experiences of School Counselors, Who Identify as Host Country Nationals and Local International Student Graduates, When Counseling Host Country Students in International Schools In Bangkok

Themes and Sub-themes
1. Respondent Narratives on Experiences in the Role a. Equal Commitment to all Students No Matter Host Country Student or Expatriate Student b. Perceived Benefits in Working in a School Setting as a School Counselor c. Perceived Benefits in Being a Local International Student Graduate and Host Country National d. Perceived as a Benefit to Themselves: Having Local and International Student Graduates as School Counselors in International Schools Benefits Students in the Counseling Process e. Benefits of Local and Expatriate School Counselors in the Counseling Department in International Schools f. Multicultural Professional Development Not Necessary g. Mixed Thoughts on how Respondents Feel on Whether Students Would Prefer to Have Them as Counselors over Expatriate Counselors h. Mixed Explanations on Reasons Schools Hired Respondents i. Students are not assigned by Membership Group Identity Similarities j. Schools Kept Respondents as Long-term Employees 2. Membership Group Identity Similarities between Respondents and Students a. Shared Values, Attitudes, and Beliefs b. Shared Ethnicity c. Socioeconomic Status and Privilege d. Fluency in English and Thai

Table 1 (to)

Themes and Sub-themes
e. Shared Experience of Being Third Culture Kids and Cross-Cultural Kids; Understanding Both Worlds, Multiple Worlds and Third Culture Kids and Cross-Cultural Kids World f. Eastern and Western Values and Attitudes
3. Perceived Benefits of Identity and Qualifications of and by Respondents in the Role of a School Counselor in an International School Setting
a. Multiple Common Denominators, Feels like Counselor is on Students' Level b. Being able to Self-Disclose is Helpful to Students c. Is an Asset to the School and Students d. Understanding Parent Expectations of their Children Due to Being in the International System and Having Been Raised in Thailand e. Speaking Thai is a Plus Point f. Being Helpful to Expatriate Counselors in Understanding the Local Culture, a Consultant for Host Country Student Cases g. Being able to Communicate to Parents in Thai; Beneficial with Connecting with Families and Building Strong Relationships with Both Parents and Student h. Students See Themselves in Respondents i. Awareness of Culture j. Is Committed and a "Stayer" in the Country and School, Unlike Expatriates who May Often Move Frequently k. Serve as a Role Model to Students l. Students feel Understood m. Viewed as a Strength to Parents n. Able to Empathize Deeper o. Understanding of School Curriculum and International System p. Background Helps Connect with Students

Table 1 (to)

Themes and Sub-themes
4. Challenges a. Conflicts of Interest; Dual Role with Those Living in the Same Community b. It is Tough not Having a Team in the Counseling Department c. Thai Nationals are Paid Less than Expatriate Counselors Despite Similar Qualifications d. Respondents Need to Work Harder than Expatriate Counselors 5. Respondents' Strategies for Managing Challenges a. Future Education for Managing Challenges b. Having a Supervisor to Manage Challenges c. Referring Students for Managing Challenges d. Talking to Heads of School for Managing Challenges e. Being a part of the School Counseling Network in Bangkok; Attending Workshops, Seminars, and Keeping in Touch f. Self-Reflection for Managing Challenges g. Counseling Department Team in School Useful for Managing Challenges

Results

The participants of the study included four respondents. The respondents all met the sample criteria. All respondents were granted one interview of approximately one hour each. No follow-up interviews were needed. All respondents were female, three being of Indian ethnicity and one being of Thai ethnicity. All participants were born and raised in Thailand and held Thai citizenship.

The first theme identified in the analysis entails their stories and experiences in their specific roles as a school counselor in their school. This broke down into ten sub-themes: (a) respondents' felt that they were equally committed in counseling both host country national students and expatriate students, (b) respondents' had their own perceived personal benefits in working

in a school setting as a school counselor, (c) respondents' had their own perceived benefits in being a former local international school student and host country national, (d) respondents' perceived themselves to be a benefit to students in the counseling process, (e) respondents' perceived the benefits of having other counselors with a similar background to them hired as school counselors in international school settings, (f) respondents' stated that multicultural professional development courses are necessary to work with students from different cultural backgrounds, (g) respondents' having mixed thoughts on how they felt about whether students would prefer to have them as counselors over expatriate counselors, (h) the reasons respondents' think their employers have hired them, (i) how students are assigned to respondents, and (j) how long respondents are employed for.

The second theme identified in the analysis entails all the membership group identities respondents felt they share with their students, and that their students also fall into these categories of group membership identities. This broke down into six sub-themes: (a) respondents felt their students had similar values, attitudes, and beliefs to them; (b) respondents felt

students identified with the same ethnicity as them, (c) respondents felt that their students were almost, equally, or more privileged than them, (d) respondents' felt that students were also fluent in the same languages, such as English and Thai, just like them, (e) respondents felt that they had a shared experience with their students of being a Third Culture Kid and Cross-Cultural Kid and being able to understand both worlds, multiple worlds, and Third Culture Kids World and Cross-Cultural Kids World, and lastly, (f) respondents felt students had a mix of Eastern and Western values and attitudes just like them.

The third theme identified in the analysis entails all the perceived benefits of the respondents' identities and qualifications by the respondents in the role of a school counselor in the international school they work at. This broke down into sixteen sub-themes: (a) respondents felt like having multiple "common denominators" of similarities helps with connecting with students and makes the students' feel like they are on the counselor's level, (b) respondents' felt being able to self-disclose about similar experiences is helpful to students, (c) respondents'

felt they are an asset to the school and the students, (d) respondents' understand parent expectations on their students due to being in an international school as a student and having been raised in Thailand, (e) respondents' being able to speak Thai is viewed as an advantage, (f) respondents' felt that they are able to help expatriate counselors in understanding the local culture, (g) respondents' felt the ability to communicate in Thai was beneficial with connecting with Thai parents and families; (h) respondents' felt that their students could see themselves in them, (i) respondents had awareness of the culture, (j) respondents' felt like they were committed and a "stayer" in the country unlike expatriates who may often move around, (k) respondents' felt they served as a role model to students, (l) respondents felt understood, (m) respondents' felt they were viewed by parents as a strength, (n) respondents' felt they were able to empathize deeper with their students, (o) respondents' felt they had a good understanding of their school curriculum and international system, and lastly, (p) respondents' felt that their background helps them connect with their students.

The fourth theme identified in the analysis entails all the perceived challenges respondents face in the role of a school counselor in the international school where they work. This broke down into four sub-themes: (a) having students in the school who respondents know are living in the same community as them can cause conflict due to dual role, (b) respondents' find it hard when they are hired as the only counselor their counseling department, (c) when respondents' find that they are paid less than expatriate counselors despite having similar qualifications, and (d) having expectations to work harder than expatriate counselors.

The fifth and last theme identified in the analysis entails all the ways respondents manage the challenges they face in the role of a school counselor in the international school where they work. This broke down into seven sub-themes: (a) further education would be required to help manage the respondents' challenges, (b) having a supervisor helps in managing respondents' challenges, (c) referring students helps in managing respondents' challenges, (d) talking to the heads of school helps in managing

respondents' challenges, (e) being a part of the school counseling network in Bangkok and attending workshops, seminars, and keeping in touch with members of the network helps in managing respondents' challenges, (f) self-reflection is a form of challenge management, and lastly, (g) having a counseling department team is useful in managing respondents' challenges.

Discussions

Parts of the school counselor-host country student similar membership identity findings found in this research were relative to some studies found of similar membership identities between counselors and clients were: (a) shared cultural values (Banks, 1975), (b) ethnicities (Atkinson, 1983), and (c) language concordance in communicating in Thai and English (Alegria et al., 2013).

This study found additional findings outside of the literature as counselor and client similarities in membership identities, in this case, between school counselors and their host country students, such as (a) shared attitudes and beliefs, (b) socioeconomic status, (c) shared experiences that shaped their Third Culture Kids and Cross-Cultural Kids identities and (d) shared values.

Parts of the respondents' benefits in being a host country national and a local international student graduate, were relative to some studies in the findings of the benefits of similar membership group identities between counselor and client were: (a) ability to self-disclose about own experiences (Boyd-Franklin, 2003), (b) language concordance in communicating in Thai and English to their host country students and their parents (Alegria et al., 2013), (c) understands the Thai culture (Banks, 1975), (d) sees themselves as role models for their host country students (Boyd-Franklin, 2003), and (e) able to empathize and connect better with their host country students (Parhar, 2022).

This study found new findings outside of the literature on the perceived benefits for school counselors, such as (a) having a common denominator, feeling that students felt the respondents as school counselors were on their level, (b) they felt they were an asset to the school and to the students, (c) that they understood the parents' expectations of their students due to being in the international system and having been raised in Thailand, (d) that they found they could be helpful to expatriate counselors in helping them understanding the local culture by becoming

a consultant for host country student cases, (e) that it was helpful to have a deep awareness of the culture, (f) that they felt committed and identified as a “stayer” in the country and school, unlike expatriates who may often move about frequently, (g) they felt that students felt understood by the respondents, and felt as though the respondents were (h) viewed as a strength to the parents, (i) and that they felt as though they understand their school curriculum and international system.

Parts of the respondents’ challenges in being a host country national and a local international student graduate, were relative to some studies in the findings of the challenges of similar membership group identities between counselor and client: (a) having conflicts of interest in a dual role with those living in the same community (Parhar, 2022).

New findings outside of the literature on the perceived challenges for school counselors, such as (a) found that it was tough not having a team in the counseling department, (b) Thai nationals such as themselves are paid less than expatriate counselors despite similar qualifications, and lastly (c) that respondents need to work harder than expatriate counselors

at the international schools in which they as school counselors.

And lastly, parts of the respondents’ strategies in managing challenges they faced with their host country students were relative to some studies in the findings of the strategies used to manage the challenges counselors who had similar membership group identities with their clients: (a) further education (Goode-Cross, 2011a, 2011b; and (b) self-reflection (Rogerson et al., 2011).

New findings outside of the literature on the strategies used by school counselors in managing challenges, such as (a) having a supervisor, (b) having the option of referring, (c) talking to the heads of the school, and lastly (d) having a counseling team in their counseling department to help manage their challenges at the international schools they work.

Suggestions and Recommendations

These findings have elicited opportunities to understand and strengthen the delivery of counseling services from these individuals who identify as local international student graduates and are host country nationals when working as school counselors counseling host country nationals in their Bangkok international school.

The study can be used as a guide for other local international school graduates and host country nationals, who are newly in, currently working, or looking to be future school counselors in Bangkok international schools, on how to navigate as a school counselor working in such an environment, while identifying as a local international student graduate and host country national. The study can also provide valuable information to international schools who hire and take on local international student graduates and host country nationals as school counselors in their international schools, by helping them understand what resources these types of individuals bring in addition to being qualified counselors, and on how to help these individuals manage the challenges they might face.

Therefore, it is recommended that such benefits of having such individuals in these roles be recognized and utilized, challenges minimized, and the ways to handle challenges used by such

individuals in these schools and other international schools be recognized by other individuals who fall into this demographic and recognized by international schools who hire or plan to hire such individuals in the future.

Future research should look into the perspectives of host country national students, and expatriate students, as well the voices of such international schools and other expatriate counselors who are counseled by or work side-by-side with such individuals who identify as local international student graduates and host country nationals about their perspectives as to what they believe such individuals bring or face into the role of a school counselor in the international schools where they work. Future research should look into the perspectives of such students and examine whether they find it beneficial or challenging to have such individuals as school counselors in the international schools they attend in Bangkok.

REFERENCES

- Ablack, J. (2000). Body psychotherapy, trauma and the Black woman client. **International Journal of Psychotherapy**, 5(2), 145-151.
- Alegria, M., Roter, D. L., Valentine, A., Chen, C. N., Li, X., Lin, J., & Shrout, P. E. (2013). Patient-clinician ethnic concordance and communication in mental health intake visits. **Patient education and counseling**, 93(2), 188-196.
- Arbuckle, D. S. (1956). Client perception of counselor personality. **Journal of Counseling Psychology**, 3(2), 93.
- Atkinson, A. B. (1983). **Social justice and public policy**. Cambridge, Mass: MIT Press
- Aymer, S. R. (2012). The utility of social class, race, and gender in clinical practice: A case study involving intraracial dyads. **Journal of human behavior in the social environment**, 22(8), 1033-1049.
- Banks, H. C. (1975). The Black person as client and as therapist. **Professional Psychology**, 6(4), 470.
- Barnett, J. E. (2011). Psychotherapist self-disclosure: ethical and clinical considerations. **Psychotherapy**, 48(4), 315.
- Bates, R. (Ed.). (2010). **Schooling internationally: Globalisation, internationalisation and the future for international schools**. Milton, England: Routledge.
- Berscheid, E., & Hatfield, E. (1969). *Interpersonal attraction* (Vol. 69, pp. 113-114). Reading, MA: Addison-Wesley.
- Boyd-Franklin, N. (2003). **Race, class, and poverty**. In F. Walsh (Ed.), *Normal family processes* (2nd ed, pp. 361-376). New York, NY: Guilford Press.
- Burch, K. S. (2018). **A Qualitative Study of African American Mental Health Professionals: Exploring Rewards and Opportunities of Same-Race Counseling Relationships**. ProQuest Dissertations Publishing.
- Cabral, R. R., & Smith, T. B. (2011). Racial/ethnic matching of clients and therapists in mental health services: a meta-analytic review of preferences, perceptions, and outcomes. **Journal of counseling psychology**, 58(4), 537.
- Canterford, G. (2003). Segmented labour markets in international schools. **Journal of Research in International Education**, 2(1), 47-65.

- Chapman, J. E., & Schoenwald, S. K. (2011). Ethnic similarity, therapist adherence, and long-term multisystemic therapy outcomes. **Journal of Emotional and Behavioral Disorders**, 19(1), 3-16.
- Comas-Díaz, L., & Jacobsen, F. M. (1991). Ethnocultural transference and countertransference in the therapeutic dyad. **American journal of Orthopsychiatry**, 61(3), 392-402.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). **Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (5th ed.)**. Oaks, CA: Sage publications.
- Festinger, L. (1954). A theory of social comparison processes. **Human relations**, 7(2), 117-140.
- Fujino, D. C., Okazaki, S., & Young, K. (1994). Asian-American women in the mental health system: An examination of ethnic and gender match between therapist and client. **Journal of Community Psychology**, 22(2), 164-176.
- Goode-Cross, D. T. (2011a). Same difference: Black therapists' experience of same-race therapeutic dyads. **Professional Psychology: Research and Practice**, 42(5), 368.
- Goode-Cross, D. T. (2011b). "Those who learn have a responsibility to teach": Black therapists' experiences supervising Black therapist trainees. **Training and Education in Professional Psychology**, 5(2), 73.
- Goode-Cross, D. T., & Grim, K. A. (2016). "An Unspoken Level of Comfort" Black Therapists' Experiences Working with Black Clients. **Journal of Black Psychology**, 42(1), 29-53.
- Gray-Little, B., & Kaplan, D. (2000). Race and ethnicity in psychotherapy research. **Handbook of psychological change: Psychotherapy processes & practices for the 21st century**, 591-613.
- Greenberg, J. P., Vinjamuri, M., Williams-Gray, B., & Senreich, E. (2018). Shining the light on intersectionality: The complexities of similarity and difference in the therapeutic process from the perspectives of Black and Hispanic social workers. **Smith College Studies in Social Work**, 88(1), 59-81.
- Hayden, M., & Thompson, J. J. (Eds.). (2000). **International schools & international education: Improving teaching, management & quality**. London, England: Psychology Press.
- Hayden, M., & Thompson, J. J. (2008). **International schools: Growth and influence** (Vol. 92). Paris, France: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

- Nerison, R. M., & Claiborn, C. D. (1990). **Counselor Attractiveness, Similarity, and Session Impact: A Field Study.**
- Parhar, S. (2022). **Exploring Experiences of South Asian Therapists Working with South Asian Clients in an Ethnically Matched Counselling Service in the UK: An Interpretative Phenomenological Analysis.** (Doctoral dissertation). University of Roehampton.
- Raja, A. (2016). Ethical considerations for therapists working with demographically similar clients. **Ethics & Behavior, 26**(8), 678-687.
- Rogerson, M. D., Gottlieb, M. C., Handelsman, M. M., Knapp, S., & Younggren, J. (2011). Nonrational processes in ethical decision making. **American Psychologist, 66**(7), 614.
-

Research Article

ศึกษากระบวนการรับนักศึกษาห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์
ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

STUDY THE PROCESS OF STUDENT RECRUITMENT
FORM IN SCIENCE-BASED TECHNOLOGY DEMONSTRATION CLASSES
UNDER THE SUPERVISION OF RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
LANNA, CHIANG RAI

ปองสุข ศรีชัย* และ สิริโฉม พิเชษฐบุญเกียรติ
คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

Pongsook Srichai* and Sirichom Pichedboonkiat
Faculty of Business Administration and Liberal Art, Rajamangala University of Technology Lanna, Chiang Rai

*E-mail: pongsooks@hotmail.com

Received: 2023-07-17

Revised: 2024-01-06

Accepted: 2024-02-01

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ทำความเข้าใจสถานการณ์การรับนักศึกษาห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ และ 2) สังเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมของกระบวนการรับนักศึกษาห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหาร ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน ครูพี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่และนักศึกษา จำนวน 30 คน เครื่องมือวิจัย คือ การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า

1) สถานการณ์การรับนักศึกษา พบว่า มหาวิทยาลัยมีจุดแข็งและโอกาสที่เป็นจุดขายให้กับผู้ปกครองและนักศึกษาโดยเฉพาะความเป็นวิชาชีพเฉพาะ ที่ผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติและยังเป็นแรงงานตัวป้อนให้กับภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งบุคลากรมีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะ ตลอดจนมีห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย สำหรับจุดอ่อนและภัยคุกคาม คือ ท่าเลที่ตั้งมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลเมือง และการแข่งขันในการรับนักศึกษาเพิ่มขึ้น แนวทางการแก้ปัญหาการรับสมัคร โดยกำหนดนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ในการรับสมัครนักศึกษาทั้งการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว

2) รูปแบบที่เหมาะสมของกระบวนการรับนักศึกษา พบว่า ต้องมีลักษณะหลากหลายและทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ โดยมีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายและเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและทันสมัย ตลอดจนภาษาในการสื่อสารต้องสั้นและชัดเจน รวมทั้งทั้งข้อมูลติดต่อกลับได้ทันที ตลอดจนต้องทำก่อนสถาบันการศึกษาอื่นอย่างต่อเนื่อง ต้องมีหน่วยเคลื่อนที่ในการรับสมัครและจัดบุคลากรที่มีความพร้อมและมีความเข้าใจในกลยุทธ์ทางการตลาด

คำสำคัญ : การรับสมัครนักศึกษา รูปแบบการรับสมัคร ห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to comprehend the situation of student enrollment in a science-based technology demonstration classes and 2) to synthesize the appropriate model for the student enrollment process in a science-based technology demonstration class. The sample used in the research was Chief Executive Officers, curriculum heads, lecturers, mentors, staffs, and 30 students. The research tools were interviews and group focus discussions The statistics used for data analysis was content analysis.

The research results were

1) Student enrollment situation: The university exhibits have strengths and opportunities as are selling points for parents and students, especially in specialized professional education, producing skilled graduates for industry, fostering personnel specialized knowledge, and having a modern laboratory. However, weaknesses and threats include the remote location of the university and increased competition in student enrollment. Proposed solutions involve policy setting and short-term and long-term enrollment strategies.) As for weakness and threats, the university's location is far from the city and competition in student admissions has increased. Guidelines for solving recruitment problems by setting policies and planning strategies for student recruitment, both short-term and long-term planning.

2) Appropriate student enrollment process model suggested a diversified approach encompassing both online and offline methods with varied and easily accessible up-to-date information dissemination, contemporary communication language that is concise and clear, prompt response mechanisms, and proactive engagement with education institutions. Additionally, there is a necessity for a mobile unit for enrollment and a staff equipped who understand marketing strategies.

Keywords: student recruitment, science-based technology, demonstration classes.

บทนำ

การศึกษาในประเทศไทยมีความสำคัญอย่างมากเพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย การศึกษาไทยมีประวัติการพัฒนาอย่างยาวนานซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิวัฒนาการเรียนการสอนในประเทศไทยและได้รับการปฏิรูปอยู่หลายครั้งเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงการศึกษาให้มากที่สุด ดังที่ปรากฏในรายงานประจำปีของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Secretariat of the Council of Education, 2018) ทั้งนี้การจัดการศึกษาในประเทศไทยควรมีการพัฒนาในหลายมิติอย่างต่อเนื่องเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจโลกในศตวรรษนี้และเพื่อการพัฒนาประเทศ รวมทั้งเตรียมความพร้อมคนไทยให้มีทักษะและศักยภาพที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ผลิตประชากรที่มีทักษะการแข่งขันสูงในโลกที่ประสบกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ มีทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมของศตวรรษที่ 21

สำหรับระบบการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจกมีบทบาทในการผลิตความรู้ชั้นสูง ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตและบุคลากรเพื่อพัฒนาประเทศ วิจัย บริการสังคม โดยจัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น การศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันได้แบ่งออกเป็นระดับต่ำกว่าปริญญาหรืออนุปริญญาและระดับปริญญา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (RMUTL) ถือเป็นหน่วยงานหนึ่งในการจัดการศึกษาเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบน สถาปนามาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยมุ่งผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นพื้นฐาน พัฒนาห้องปฏิบัติการพื้นฐาน และศูนย์ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านวิชาชีพ และการบูรณาการ การจัดการเรียนการสอนกับการปฏิบัติงานจริง เป็นผู้นำในการจัดการศึกษابนฐานความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology-Based) บูรณาการการเรียนการสอน กับการปฏิบัติงานจริง (Work Integrated Learning; WIL) เสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะ โดยมีอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยได้แก่ บัณฑิตนักปฏิบัติมืออาชีพที่ใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน จากอัตลักษณ์ดังกล่าวของมหาวิทยาลัย จึงกำหนดนโยบายผลิตตัวป้อนกำลังคนภาครัฐทางด้านวิชาชีพและเป็นตัวป้อนในการจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ด้วยการพัฒนาหลักสูตรเตรียมวิศวกรรมศาสตร์ ที่มีลักษณะโดดเด่นทางด้านความรู้วิชาชีพ มีทักษะการทำงาน ทั้งทักษะการคิด ทักษะการปฏิบัติการและทักษะสังคมที่มีวุฒิภาวะพร้อมทำงาน สามารถสื่อสารได้หลากหลายภาษาและปรับตัวได้ในทุกสถานการณ์ รวมทั้งมีบุคลิกภาพและสมรรถภาพตามที่

สถานประกอบการกำหนด ตลอดจนเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว หากต้องการทำงานจะมีสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรมรองรับการทำงานทันทีตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยและสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องรายงานของสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (Office of Academic Promotion and Registration, 2021) ที่ให้ความสำคัญกับระบบการเรียนการสอนคู่ไปกับการฝึกประสบการณ์ตรงในสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรม ซึ่งผู้บริหารสถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตวิชาชีพเฉพาะให้ความสำคัญมากในยุคปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตกำลังคนภาครัฐเพื่อเป็นแรงงานตัวป้อนในภาคอุตสาหกรรม สอดคล้องกับแนวคิดสหกิจศึกษาของวิจิตร ศรีสะอ้าน (Srisa-an, 2017) ที่ได้ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “นวัตกรรมสหกิจศึกษา 4.0” ในฐานะที่ได้รับยกย่องให้เป็น “บิดาแห่ง สหกิจศึกษา” เพราะเป็นผู้นำระบบสหกิจศึกษาเข้ามาสู่ในประเทศไทย กล่าวต่อมา ก้าวใหม่สู่การเป็นสหกิจศึกษายุค 4.0 ในศตวรรษที่ 21 เป็นส่วนหนึ่งของอุดมศึกษา 4.0 เพื่อที่จะช่วยให้อุดมศึกษา 4.0 มีความเข้มแข็งขึ้น โดยเสริมสร้างคุณภาพการสร้างคน สร้างความรู้ และสร้างนวัตกรรม ที่มีความเป็นเลิศตรงกับความต้องการและใช้ประโยชน์ได้จริงตามมาตรฐานวิชาการที่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนด ทำให้นักศึกษามีความพร้อมในการทำงานและสามารถทำงานได้ทันที และจากการสำรวจผู้ใช้บัณฑิต ทำให้ค้นพบสิ่งสำคัญ 3 เรื่อง คือ 1) การสร้างบัณฑิตที่จบมาแล้วสามารถทำงานได้ทันที 2) มีความอดทน และ 3) มีภาษาอังกฤษ

ที่มีความก้าวหน้า เมื่อผลเป็นเช่นนี้ จึงได้นำสหกิจศึกษามาผูกไว้กับการทำงาน แล้วเรียกว่า “กิจที่ทำ ร่วมกับการศึกษา” เมื่อเริ่มจัดสหกิจศึกษาในประเทศไทย ได้จัดเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาตรีต่อยอดวิชาเฉพาะและวิชาชีพในระดับปี 4 โดยให้ไปปฏิบัติงานเต็มเวลา 4 เดือน ในสถานประกอบการ ทำให้เป็นที่มาของการเรียน 3ภาคการศึกษาเป็น Teaching Engagement ระหว่างสถานประกอบการ (University-Workplace Engagement) เกิดเป็นมิติของการร่วมคิด ร่วมทำ ตั้งแต่ต้น ร่วมกันได้ประโยชน์ ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์ก็จะเกิดเป็นภาระต้องเรียนรู้ร่วมกัน และนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้น สุดท้ายเกิดผลกระทบที่ดีต่อสังคม

จากระบบการจัดการศึกษาดังกล่าวได้สร้างโอกาสและทางเลือกให้กับนักเรียน นักศึกษาและผู้ปกครองสามารถเลือกสิ่งที่ดีที่สุดและตอบสนองความต้องการตามความรู้ความถนัดของผู้เรียน ส่งผลให้สถาบันการศึกษาในทุกระดับต้องแข่งขันและช่วงชิงนักศึกษาให้เข้ามาศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาของตนโดยการพัฒนารูปแบบการรับสมัครและคัดเลือกนักศึกษาที่หลากหลายทันสมัย และสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา ดังที่ วงศ์สุวรรณ ศรีมนตรีสง่า (Srimontrisanga, 2022) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบรับสมัครเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่พบว่า การพัฒนาระบบรับสมัครคัดเลือกเข้าเป็นนักศึกษาใหม่ ได้ออกแบบพัฒนาระบบให้อยู่ในรูปแบบที่ทันสมัยขึ้นเพื่อให้ง่ายต่อการบำรุงรักษาของผู้ดูแลระบบ ลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล เชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลกลางของระบบ ออกแบบระบบให้มีความยืดหยุ่น

ในด้านการใช้งานสามารถรองรับการใช้งานในทุกอุปกรณ์ การแสดงผลในรูปแบบ 2 ภาษา ผู้ใช้งานสามารถค้นหาและเข้าถึงข้อมูลหลักสูตรได้ง่าย ผู้สมัครสามารถติดตามสถานะการสมัครได้และสามารถชำระค่าธรรมเนียมผ่านทางออนไลน์ได้หลายช่องทาง เพิ่มความสะดวกในการชำระเงินและหลีกเลี่ยงการเดินทางไปยังสถานที่ที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัส COVID-19 ที่กำลังระบาดอยู่ในปัจจุบัน ในส่วนของระบบเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่สามารถตั้งค่าเงื่อนไขเกณฑ์การรับสมัครในแต่ละหลักสูตรที่แตกต่างกัน รวมถึงระบบยังอำนวยความสะดวกในการออกรายงานที่จำเป็นต่อกระบวนการรับสมัครและการคัดเลือกเข้าเป็นนักศึกษาได้

จากภารกิจในการจัดการศึกษาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าหากได้มีการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์การรับผู้เรียนเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยและเสนอแนวทางที่เหมาะสมของรูปแบบกระบวนการรับนักศึกษา จะเป็นวิธีการหนึ่งในการสร้างประสิทธิภาพให้กับการทำงานของมหาวิทยาลัยมากยิ่งขึ้น อีกทั้งจะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้สมัครและทำให้เป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัยในการผลิตบัณฑิตมีประสิทธิภาพขึ้นได้ในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์การรับนักศึกษาห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย
2. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมของกระบวนการรับนักศึกษาห้องเรียนสาธิต

เทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการศึกษาห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย (ทวมว.) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาอาชีวะโดยดำเนินการสร้างความร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัย วิทยาลัยเทคนิค/อาชีวศึกษาและภาครัฐ เพื่อมุ่งเน้นในการพัฒนาพื้นฐานของกำลังคนทางวิชาชีพด้านเทคโนโลยี และเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาคนเข้าสู่ระบบ Career Academy เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมที่มีความต้องการนักศึกษาที่มีพื้นฐานทักษะทางช่างเทคนิคหรือวิชาชีพในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้งานเป็นฐาน (WBL) และมีคุณสมบัติคุณลักษณะทางกายภาพ ทักษะคิด และความคิดตามมาตรฐานของภาคอุตสาหกรรม โดยการผสมผสานรูปแบบที่เป็นนโยบายชาติที่ต้องการผลิตกำลังคนภาครัฐด้านวิชาชีพพร้อมกับสถาบันการศึกษาระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาและต้นแบบการศึกษาวิชาชีพและเทคโนโลยีให้เกิดรูปแบบใหม่ที่มีภาคเอกชนมีส่วนร่วม

แนวคิดในการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย (ทวมว.) นี้ มีแนวคิดในการทำงานและการบริหารในการปรับรูปแบบโครงสร้างการจัดแผนการสอน จากการสอนแยกเป็นรายวิชา ปรับเป็นการเรียนรู้แบบบูรณาการ

รายวิชาโดยใช้โครงงานหรือชิ้นงานเดียวกันเป็นฐาน (Project based Learning) โดยแบ่งโครงงานออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ โครงงานเพื่อการเรียนรู้ และโครงงานเพื่อการพัฒนาทักษะตามความต้องการของนักศึกษา โดยมุ่งเน้นการบูรณาการร่วมกันระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิศวกรรมศาสตร์ผ่านเทคนิคการสอนแบบการใช้โครงงานเป็นฐาน (Project based Learning) ให้นักศึกษาเรียนรู้กระบวนการทำงานผ่านโจทย์ปัญหาหรือโครงงาน การพัฒนาวิธีการสอนและการเรียนรู้ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติก่อน แล้วจึงนำกลับเข้าสู่วิชาการที่อยู่ภายใต้การปฏิบัติที่เกิดขึ้น โดยตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า การเรียนรู้รูปรธรรมจากการปฏิบัติสามารถที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจนามธรรมของในทฤษฎีด้านวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตามลักษณะของนักศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนั้นการพัฒนารูปแบบการผลิตตัวป้อนให้กับระบบการศึกษาโรงเรียนในโรงงานหรือรูปแบบการศึกษาที่มีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา ยังเป็นการพัฒนาระบบการศึกษาไตรภาคีและยังส่งเสริมการวิจัยทางด้านเทคโนโลยีศึกษา (Technological Education) ให้เป็นศูนย์กลางความเชี่ยวชาญในอนาคตของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย โดยกองการศึกษาเชียงราย มีนโยบายรับนักศึกษาใหม่ โดยดำเนินการเปิดรับสมัครนักศึกษาใหม่เพื่อเข้าศึกษาต่อ ระดับอุดมศึกษา ทั้งระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรีเป็นประจำทุกปี ในการดำเนินการการรับสมัคร

นักศึกษา จะดำเนินการภายใต้นโยบายหลักสำคัญของมหาวิทยาลัย ที่มุ่งเน้นความเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมและเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อตอบสนองสังคมชุมชนที่ยั่งยืน โดยเปิดดำเนินการรับสมัครตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเมษายนของทุกปี ด้วยการดำเนินกิจกรรมการแนะแนวการศึกษาและประชาสัมพันธ์การรับสมัครนักศึกษาใหม่อย่างต่อเนื่อง ผ่านการประชุมปรึกษาหารือกันในงานส่งเสริมวิชาการและบริการการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อสรุปการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับทราบโดยทั่วกัน

จากการดำเนินการดังกล่าวของมหาวิทยาลัย ซึ่งต้องสัมพันธ์กับแนวคิดเชิงระบบและแนวคิดวงจรการบริหารงานคุณภาพในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

แนวคิดเชิงระบบ (System Approach)

แนวคิดเชิงระบบ ดังที่ สงัด อุทรานันท์ (Uthanan, 1983) ได้ให้แนวคิดเชิงระบบว่า ระบบ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รวมกันและต่างทำหน้าที่ของตนอย่างมีระเบียบ เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้ จึงเห็นได้ว่า ระบบประกอบไปด้วยสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ทำหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใด ทำให้บรรลุเป้าหมาย

วิธีการเชิงระบบ เป็นแนวคิดที่ใช้ในการจัดสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการจำแนกแยกแยะองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งนั้นและการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเหล่านั้นให้ส่งเสริมกันอย่างมีระเบียบ วิธีการเชิงระบบจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน เป็นอย่างน้อย ดังที่ทีศนา แคมมณี

(Khaemmanee, 2012) ได้กำหนดองค์ประกอบเชิงระบบดังนี้

1. ตัวป้อน (Input) คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบ อาจได้แก่ แร่ธาตุ อุปกรณ์ วัตถุดิบ แรงงาน เงินทุน และทรัพยากรต่างๆ รวมไปถึงเวลาและสถานที่

2. กระบวนการ (Process) หมายถึง การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของระบบ ให้มีลักษณะเอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมายไม่ว่าเทคนิควิธีและขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ

3. ผลผลิต (Output) คือ ผลที่เกิดจากกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับตัวป้อนและกระบวนการของระบบการที่จะทำให้วิธีการเชิงระบบมีความสมบูรณ์นั้น อาจเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างรวมกัน เช่น ในกระบวนการผลิตสินค้า ก็อาจหมายถึง การเพิ่มคุณภาพ การเพิ่มจำนวน การยืดอายุผลผลิต การเปลี่ยนรูปผลิตภัณฑ์ การลดต้นทุน การผลิต การลดต้นทุนการขนส่ง และลดอุบัติเหตุหรือการเปลี่ยนแปลงในด้านดีอื่นๆ เป็นต้น ทั้งนี้ ผลผลิตอาจเพิ่มเติมส่วนสำคัญอีก 2 ส่วน คือ กลไกควบคุม คือ กลไกที่ใช้ในการควบคุมหรือตรวจสอบกระบวนการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และข้อมูลป้อนกลับ หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับจุดมุ่งหมายซึ่งจะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการและตัวป้อน

โดยการใช้แนวคิดเชิงระบบนี้ในการประเมิน จะช่วยให้การวางแผนงานโครงการมีความชัดเจน

และผิดพลาดได้น้อย อีกทั้งยังเป็นการคาดการณ์ถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นล่วงหน้าได้

แนวคิดวงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

แนวคิดวงจรการบริหารงานคุณภาพ ถูกพัฒนาขึ้นโดย Edward W. Deming ศาสตราจารย์ทางด้านสถิติ จากมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก ซึ่งได้รับยกย่องให้เห็นบิดาแห่งคลื่นลูกที่สามของการปฏิวัติอุตสาหกรรมในปี พ.ศ. 2523 จากการศึกษา ค้นคว้า นวัตกรรมที่สำคัญในการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ และแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน แนวคิดนี้ถูกใช้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะองค์กรขนาดใหญ่ เช่น โตโยต้า มิตซูบิชิ และ นิสสัน เป็นต้น ที่ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าว ในกระบวนการผลิตรถยนต์และการดำเนินธุรกิจ จนถูกนำมาใช้ในการพัฒนาระบบการทำงานขององค์กรให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (Ketsuwan, 2014) ที่กล่าวถึงกระบวนการใช้กิจกรรมต่างๆ ที่จำเป็นต่อการทำงานอย่างต่อเนื่อง มีตรรกะเหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้โดยตรง สอดคล้องกับแนวคิดของอดิพล เปียทอง (Piathong, 2016) ที่กล่าวว่าการบริหารกิจกรรมต่างๆ จึงมีความสัมพันธ์กับ 4 ขั้นตอนของกระบวนการทำงาน ดังนี้

1) การเตรียมแผนงาน (Plan) ซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่มีความสำคัญที่สุด เพราะการวางแผนจะทำให้ส่วนอื่นทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์และการจำแนกปัญหา การตั้งเป้าหมาย ความเข้าใจถึงข้อจำกัดและขอบเขต รวมถึงการนำมาพิจารณา

วิธีการปรับปรุงที่น่าจะเป็นไปได้ และการตัดสินใจถึงแผนปฏิบัติการที่กำหนดวิธีสำหรับตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์

2) การลงมือปฏิบัติงานตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ (Do) คือ การดำเนินการ ตามแผนปฏิบัติการ วันที่อย่างถูกต้อง โดยผู้รับผิดชอบ ต้องติดต่อสื่อสาร ไปยังผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม และจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

3) การตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงาน (Check) คือ การตรวจสอบและประเมินผลลัพธ์ของการลงมือปฏิบัติ ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เป็นไปตามแผนหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผนเกิดจากสาเหตุใด เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และ

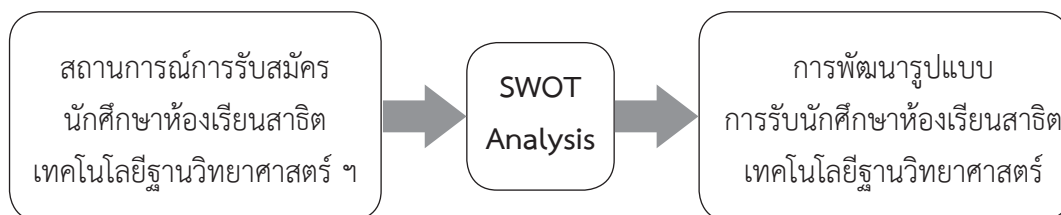
4) การปฏิบัติการที่นำไปสู่การปรับปรุงที่เหมาะสม (Act) กับผลการตรวจสอบในขั้นตอนที่ 3 คือ การทบทวนแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปสู่การวางแผนที่เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อให้

สามารถดำเนินกิจกรรมไปได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการรับสมัครนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัย เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของวงจรการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในลงทุน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากสถานการณ์การรับสมัครนักศึกษาใหม่เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย จากรายงานผลการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย พบว่า จำนวนนักศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่อง สาเหตุหนึ่งมาจากการประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยที่ส่งผลต่อการรับรู้และความสนใจในการสมัครเข้าศึกษาต่อของนักศึกษา ดังกรอบแนวคิดการวิจัย ตามแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการรับสมัครนักศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลของการศึกษาทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาการรับสมัครนักศึกษาห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์
2. ผลของการศึกษาทำให้ทราบถึงรูปแบบการรับสมัครนักศึกษาที่เหมาะสมสำหรับห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์
3. ผลของการศึกษาจะทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของนักศึกษาและผู้ปกครอง
4. ผลของการศึกษาจะทำให้ได้แนวทางในการวางแผนในการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลของมหาวิทยาลัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้บริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน ครูพี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่ดูแลและนักศึกษา จำนวน 30 คน ดังนี้

1. ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จำนวน 6 คน
2. ผู้บริหารหลักสูตร จำนวน 3 คน
3. อาจารย์ผู้สอน จำนวน 10 คน
4. ครูพี่เลี้ยง จำนวน 2 คน
5. เจ้าหน้าที่ดูแล จำนวน 3 คน
6. นักศึกษา จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ประเภท โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับสภาพและรูปแบบ

การรับสมัครนักศึกษาสำหรับห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ฯ โดยมีประเด็นสัมภาษณ์ดังนี้

- 1.1 สภาพปัญหาการรับสมัครนักศึกษาสำหรับห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ฯ ทั้งด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และการดำเนินงาน รวมทั้งความคุ้มค่าที่ได้รับ

- 1.2 รูปแบบการรับสมัครนักศึกษาสำหรับห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ฯ โดยมีประเด็นสัมภาษณ์ ประกอบด้วย ลักษณะการประชาสัมพันธ์ การแนะแนวการศึกษา วิธีของการรับสมัคร ช่วงเวลาการรับสมัคร และช่องทางการเข้าถึงข้อมูลการศึกษา สำหรับการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล เพียง 1 ครั้ง ๆ ละ 10 – 15 นาที การสัมภาษณ์ดำเนินการในเดือนพฤษภาคมและมิถุนายน 2566 โดยจะแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้สอน กลุ่มครูพี่เลี้ยงและเจ้าหน้าที่ และกลุ่มนักศึกษา

2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับรูปแบบการรับสมัครที่เหมาะสมสำหรับห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ฯ ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและแบบสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพและรูปแบบการรับสมัครนักศึกษาสำหรับห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ฯ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและความถูกต้องชัดเจนของประเด็นคำถาม

แล้วจึงนำไปปรับปรุงและแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดทำหนังสือขออนุญาตผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักตามวันและเวลาที่กำหนดในเครื่องมือวิจัยดังกล่าว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เมื่อได้ผลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มแล้ว แล้วนำผลมาวิเคราะห์ด้วยหลัก SWOT Analysis เพื่อทำความเข้าใจและสังเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมในการรับนักศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของนักศึกษาและตลาดแรงงาน

ผลการวิจัย

1. สถานการณ์การรับนักศึกษาห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

ปรากฏผลดังนี้

1.1 ปัจจัยภายในองค์กร

จุดแข็ง

1) มีความเป็นเอกลักษณ์และผู้บริหารให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์

2) มีความหลากหลายของหลักสูตรเฉพาะวิชาชีพที่เหมาะสมกับนักศึกษา

3) บุคลากรมีความรู้ ทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะวิชาชีพและมีจิตบริการ

4) เป็นหน่วยงานที่มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ

5) มีระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มุ่งเน้นการสอนด้านฝึกประสบการณ์และวิชาชีพ

6) มีหลักสูตรเตรียมความพร้อมด้านภาษาให้กับนักศึกษา

7) เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นลูกค้า

8) มีความร่วมมือกับเครือข่ายต่าง ๆ อย่างเข้มแข็ง ทั้งภาครัฐและภาคอุตสาหกรรม

9) มีอาจารย์ที่เลี้ยงคอกำกับดูแลด้านการเรียนการสอนและการฝึกทักษะชีวิต

10) มีห้องปฏิบัติการทางวิชาชีพครบถ้วนและทันสมัย

11) ทีมงานมีการวางแผนงานและประชุมตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

12) บุคลากรส่วนใหญ่นิยมมีความกระตือรือร้นที่จะปรับตัวและปรับวิธีการเพื่อให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง

13) ทีมงานมีกลยุทธ์ที่ยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนวิธีการในการรับสมัครเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง

จุดอ่อน

1) ทำเลที่ตั้งมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกล
2) ทรัพยากรมีจำกัด อาทิงบประมาณและระบบสารสนเทศ

3) ความคุ้มค่าในการบริหารอาคารเรียนที่เป็นลักษณะเฉพาะวิชาชีพ

4) งานวิจัยและเครือข่ายของมหาวิทยาลัยกับต่างประเทศมีน้อย

5) จิตสำนึกร่วมและประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรบางส่วนยังไม่เต็มที่

6) สื่อที่ใช้ในการออกประชาสัมพันธ์ยังไม่หลากหลายและเหมาะสมกับยุคสมัย

1.2 ปัจจัยภายนอกองค์กร

โอกาส

1) กระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ตลาดแรงงานต้องการบัณฑิตที่มีทักษะและสามารถทางวิชาชีพที่พร้อมทำงาน

2) สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษและอยู่ในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงและทำให้มีโอกาในการสร้างความร่วมมือทางวิชาชีพเฉพาะ

3) การเจริญเติบโตของเครือข่ายอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงรายเป็นการสร้างโอกาสให้มหาวิทยาลัยเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

4) โครงสร้างพื้นฐานจังหวัดเชียงรายมีความพร้อมรองรับการเจริญเติบโตของเมือง เช่น การคมนาคมขนส่งทั้งทางบกทางน้ำและทางอากาศ

อุปสรรค

1) การลดลงของประชากรวัยเรียนทำให้โอกาสในการคัดเลือกคุณภาพผู้สมัครเรียนลดลง

2) การแข่งขันในการรับนักศึกษาเริ่มสูงขึ้น

3) การศึกษาออนไลน์ทำให้การศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็น

4) วิฤตทางเศรษฐกิจและโรคระบาดมีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาของนักเรียนและผู้ปกครอง

5) ตลาดแรงงานที่มุ่งรับบัณฑิตที่มีทักษะเฉพาะทางเพิ่มมากขึ้น

6) เทคโนโลยีการนำเสนอผ่านสื่อเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงต้องมีการปรับรูปแบบของสื่อต่าง ๆ ให้ทันสมัยเหมาะสมกับผู้รับสารอยู่เสมอ

2. รูปแบบการรับนักศึกษาที่เหมาะสมสำหรับห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์

จากการสนทนากลุ่มร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการรับสมัครนักศึกษา พบว่า รูปแบบการรับสมัครนักศึกษาต้องมีลักษณะหลากหลายและบูรณาการทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์โดยมีจุดเด่นดังนี้

2.1 ผู้บริหารหลักสูตรและผู้เกี่ยวข้องต้องจัดแผนการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว

2.2 หน่วยเคลื่อนที่เร็วในการรับสมัครนอกพื้นที่ ต้องเป็นบุคลากรที่มีจิตสำนึกร่วม มีความรู้ความเข้าใจในกลยุทธ์ทางการตลาดที่จะโน้มน้าวให้นักศึกษาเห็นความสำคัญ ความคุ้มค่าและประโยชน์ของหลักสูตร โดยเฉพาะเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วต้องมีงานทำหรือมี ตลาดแรงงานรองรับ

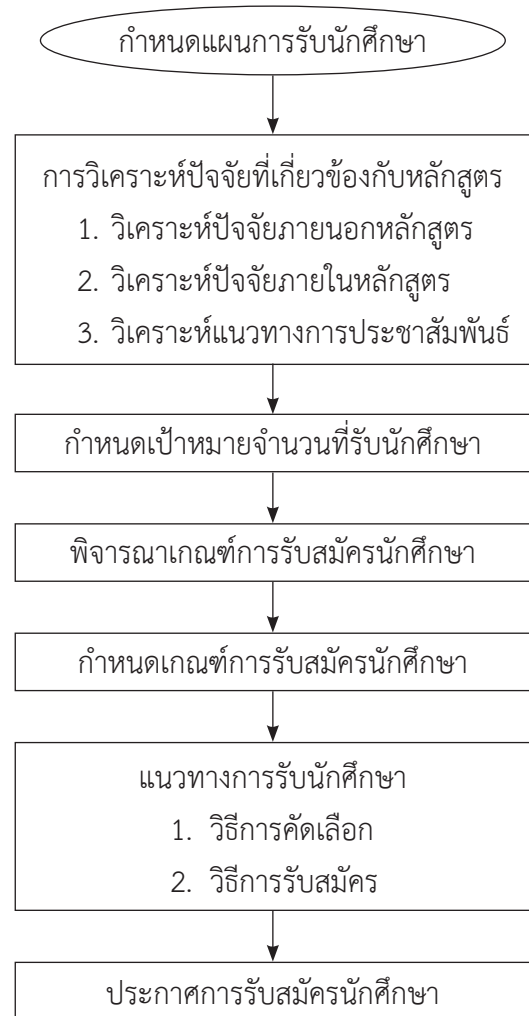
2.3 แผนประชาสัมพันธ์ต้องรวดเร็ว และทันสมัย รวมทั้งต้องทำก่อนสถาบันการศึกษาอื่น ตลอดจนต้องทำซ้ำทำบ่อยๆ เพื่อสร้างภาพการจดจำให้กับนักศึกษาและผู้ปกครอง

2.4 ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารต้องสั้น กระชับ ชัดเจน โดยปราศจากข้อสงสัย และทั้งข้อมูลเพื่อการติดต่อกลับหลากหลายช่องทาง

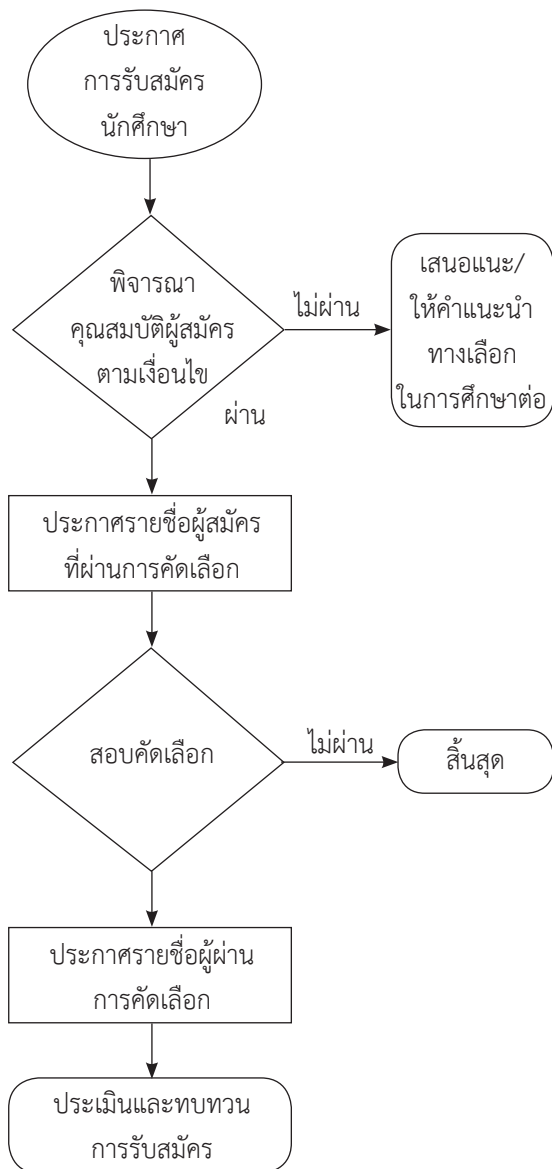
2.5 สื่อประชาสัมพันธ์ต้องหลากหลาย และทันสมัยโดยมีการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสิ่งตีพิมพ์ ทั้งออนไลน์ และออฟไลน์ โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต้องทันสมัยและสร้างความสนใจ เช่น Facebook, Line, Video, Website, Webpage, TikTok เป็นต้น

จากผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่ารูปแบบการรับนักศึกษา แบ่งได้ 2 ขั้นตอน คือ การรับสมัครนักศึกษา และการเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการศึกษาดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรับสมัครนักศึกษา ได้แบ่งกรอบการทำงานออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดแผนการรับนักศึกษา และ 2) กำหนดขั้นตอนการรับนักศึกษา ดังแผนภูมิที่ 2 และ 3

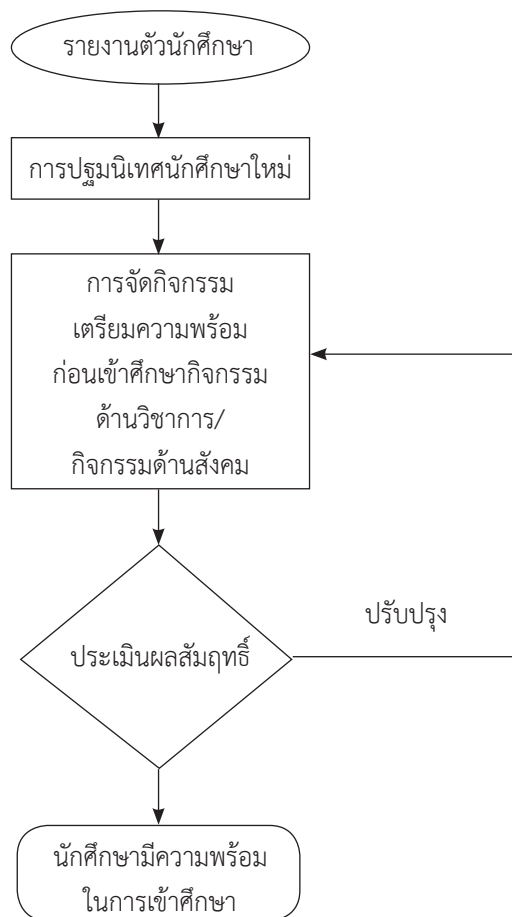

แผนภูมิที่ 2 กำหนดแผนการรับนักศึกษา

แผนภูมิที่ 3 กำหนดขั้นตอนการรับนักศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การเตรียมความพร้อมก่อน เข้าศึกษา

แผนภูมิที่ 4 การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าศึกษา

สรุปผลและการอภิปรายผลการวิจัย

1. สถานการณ์การรับนักศึกษาห้องเรียน สาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย พบว่า มหาวิทยาลัยมีจุดแข็งและโอกาสที่เป็นจุดขายให้กับผู้ปกครองและนักศึกษา โดยเฉพาะความเป็นเอกลักษณ์ของการเรียนการสอน เป็นลักษณะวิชาชีพเฉพาะ ที่มุ่งเน้นผลิตบัณฑิต นักปฏิบัติที่มีทักษะฝีมือที่พร้อมปฏิบัติงานได้ทันที และยังเป็นตัวป้อนให้กับสถานประกอบการภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งมีทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ มีประสบการณ์ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในวิชาชีพ และมีห้องปฏิบัติการที่เฉพาะแต่ละวิชาชีพที่ทันสมัย นอกจากนี้บุคลากรยังมีความกระตือรือร้น พยายามปรับตัวและกลยุทธ์ให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงเสมอ ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของผู้บริหารหลักสูตร ที่กล่าวว่า “หลักสูตรต้องทันสมัย ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ระบบการรับสมัครต้องทันสมัย เข้าถึงข้อมูลง่าย และทราบผลย้อนกลับทันที การเรียนการสอน ต้องลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ที่สำคัญต้องการเห็น การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้ก้าวทันโลกของการเปลี่ยนแปลง และให้เกิดความคล่องตัวในการทำงานของทีมงาน เพราะ ไม่ต้องการเห็นมหาวิทยาลัยเป็นไดโนเสาร์ ตัวสุดท้ายในระบบการศึกษาของประเทศไทย”

สำหรับจุดอ่อนและภัยคุกคาม โดยเฉพาะทำเลที่ตั้งมหาวิทยาลัยอยู่ห่างไกลเมือง การลดลง

ของประชากรวัยเรียนทำให้โอกาสในการคัดเลือกคุณภาพผู้สมัครเรียนลดลงและการแข่งขันในการรับนักศึกษาเริ่มสูงขึ้นมหาวิทยาลัย ได้กำหนดทิศทางนโยบายและวางแผนกลยุทธ์ในการรับสมัครนักศึกษา ด้วยการวางแผนระยะสั้นและระยะยาวเพื่อป้องกันจุดอ่อนและภัยคุกคามจากภายนอก เช่น การจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหลากหลายช่องทาง จัดระบบครูพี่เลี้ยง และจัดสวัสดิการหอพัก จัดกิจกรรมฝึกสมองประลองปัญญาเสริมหลักสูตร และสร้างเครือข่ายวิชาการกับกลุ่มการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายพันธมิตรทางวิชาการเพื่อลดการแข่งขันและแย่งชิงนักศึกษา รวมทั้งยังสร้างโอกาสและทางเลือกการศึกษาให้กับนักศึกษา ตลอดจนสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานมาศึกษาในสถาบันวิชาชีพแห่งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรรณี คอนจ่อหอ อัดภาพ มณีเดิม เฉลย ทองคำ ปิ่นทอง อมรจुติ และศักดิ์พัฒน์ สือรัมย์รุ่งเรือง (Khonchoho, Maneetoem, Thongkum, Amornjuti & Seearmrungruang, 2018) ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการรับสมัครนักศึกษาแบบยืดหยุ่นตามสถานการณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ระบบรับสมัครนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ขับเคลื่อนและอำนวยความสะดวกให้ผู้รับบริการสามารถเข้าถึงสารสนเทศของมหาวิทยาลัยได้ทุกที่ ทุกเวลา อีกทั้งสามารถแนบไฟล์เอกสารสำคัญเพื่อให้คณะกรรมการสอบคัดเลือกพิจารณาเอกสารล่วงหน้า ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาการศึกษาข้อมูลก่อนล่วงหน้า ทำให้กระบวนการสอบสัมภาษณ์เป็นไป

อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามระบบการรับสมัครนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ราชภัฏเพชรบุรีถูกพัฒนาและปรับปรุงให้ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ความต้องการของผู้บริหารและทันกับการเปลี่ยนแปลงของความต้องการของผู้สมัครอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของภัทรชัย ไชยมงคล (Chaimongkol, 2017) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบประมวลผลผู้เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่พบจุดเด่นในการพัฒนาระบบแบบบอจี้ที่สามารถนำเสนอและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใช้งาน (Feedback) ที่รวดเร็ว ทำให้ผู้พัฒนาทราบถึงข้อบกพร่องของระบบได้ทันทั่วทั้ง และมีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนความสามารถของระบบที่จะพัฒนาให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ได้

2. การสังเคราะห์รูปแบบที่เหมาะสมของกระบวนการรับสมัครนักศึกษาห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัย พบว่า รูปแบบที่เหมาะสมของการรับสมัครนักศึกษาห้องเรียนสาธิตเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ ไม่สามารถกำหนดตายตัวได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้า ซึ่งต้องยืดหยุ่นตามบริบทและพื้นที่การศึกษาของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มหาวิทยาลัยออกแนะแนวการศึกษา สิ่งที่ค้นพบเชิงประจักษ์ คือ การประชาสัมพันธ์การรับสมัครนักศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อออนไลน์เป็นสื่อผสมสองทางที่สามารถโต้ตอบข้อสงสัยได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน รวมทั้งต้องเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เป็นประจำ สม่ำเสมอและ

ต่อเนื่องตลอดทั้งปี ส่งผลให้แผนประชาสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยได้รับการยอมรับและตอบกลับเพื่อสมัครเข้าเรียนมากที่สุด จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศ ตลอดจนความเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลทำให้นักเรียนนักศึกษาเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ตนเองสนใจมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรรณี คอนจ่อหอ อัทธภาพ มณีเต็ม เฉลยทองคำ ปิ่นทอง อมรจติ และศักดิ์พัฒน์ สือรัมย์รุ่งเรือง (Khonchoho, et al., 2018) ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบการรับสมัครนักศึกษาแบบยืดหยุ่นตามสถานการณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า การสมัครเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีในอดีตที่ผ่านมา คือ ผู้สมัครจะศึกษารายละเอียดการสมัครจากเอกสารการประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ คู่มือการรับสมัครนักศึกษา แต่เพื่อให้ทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง จึงมีวิธีการวิจัยและพัฒนาระบบรับสมัครนักศึกษาตามกระบวนการวงจรคุณภาพเดมมิง เพื่อพัฒนาระบบการรับสมัครนักศึกษาที่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุริดา ไทยกลางและวิจิต สุขทร (Thaiklang & Sookkhathon, 2014) ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบรับสมัครนักศึกษาประเภทคัดเลือกตรงออนไลน์มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบข้อมูลการรับสมัครจากเว็บไซต์มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 36.84 และทราบข้อมูลจากสถานีวิทยุกระจายเสียงน้อยสุด คิดเป็นร้อยละ 0.68 และ 2) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อ

กระบวนการรับสมัครและการทำงานของระบบรับสมัครออนไลน์เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.82$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ด้านผู้บริหาร

1) นำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลตัดสินใจในวางแผนกลยุทธ์ โดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดกิจกรรมและออกหน่วยรับสมัครเคลื่อนที่ให้เกิดความต่อเนื่อง

2) นำผลการพัฒนาระบบการรับสมัครออนไลน์ที่มีมาตรฐานและง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลการรับสมัคร

1.2 ด้านประชาสัมพันธ์

1) นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผนประชาสัมพันธ์การรับสมัครผ่านช่องทางที่หลากหลายทั้ง on line และ off line

2) นำผลการวิจัยไปประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่วนงานแนะแนวการศึกษาและคณาจารย์ประจำหลักสูตรต่างๆ เพื่อออกหน่วยรับสมัครเคลื่อนที่ร่วมกัน

1.3 ด้านแนะแนวการศึกษา

1) นำผลการวิจัยไปวางแผนและกำหนดช่วงเวลาการออกแนะแนวทางการศึกษาไปยังสถาบันการศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

2) นำผลการวิจัยไปประสานงานกับหลักสูตรต่างๆ ที่เปิดสอนทุกระดับการศึกษาของมหาวิทยาลัยเพื่อกำหนด บุคลากรร่วมออกหน่วยรับสมัครนักศึกษาและจัดส่งหนังสือแนะแนวทางการศึกษาและไควต้าที่จัดสรรให้แต่ละสถาบันการศึกษา ตามเงื่อนไขที่กำหนด เช่น ผลการเรียน ความประพฤติ ความยากจน และความสามารถพิเศษ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยตามบริบทของแต่ละเขตพื้นที่

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับทักษะการใช้และนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อร่วมสมัยให้กับบุคลากรในองค์กร

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์การรับสมัครนักศึกษากับจำนวนการเข้าศึกษาต่อในทุกระดับการศึกษาและทุกหลักสูตรของมหาวิทยาลัย

REFERENCES

- Chaimongkol, P. (2017) **Development of a system for processing applicants for the Royal Diploma of Srinakharinwirot University**. Bangkok: Computer Office Srinakharinwirot University, Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Khaemmanee, T. (2012). **Teaching Science: Knowledge for Organizing an Effective Learning Process**. 4th printing. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Ketsuwan, R. (2014). **Organizational Development**. Bangkok: Borpit Printing. (In Thai)

- Khonchoho, P., Maneetoem, A., Thongkum, C., Amornjuti, P., & Seearmrungruang, S. (2018). Flexible student admission system for Phetchaburi Rajabhat. **Journal of Education and Human Development Sciences**, 2(1), 39-50. (In Thai)
- Office of the Secretariat of the Council of Education. (2018). **Annual Report 2018**. Bangkok: Office of the Secretariat of the Education Council, Ministry of Education. (In Thai)
- Office of Academic Promotion and Registration (2021). **A Guide for Graduate Professional Practitioners using Technology**. Chiang Mai: Academic department, Rajamangala University of Technology Lanna. (In Thai)
- Piathong, A. (2016). TQM and Management of Private Educational Institutions. **Journal Phranakhon Rajabhat: Social Sciences and Humanity**. 11(1), 242-251. (In Thai)
- Srimontrisanga, W. (2022). Development of Admission System for University Education. **Journal of Council of University Administrative Staff of Thailand**, 11(3), 118 – 128. (In Thai)
- Srisa-an, W. (2017). **Cooperative Education Innovation 4.0**. Retrieved from <https://www.wu.ac.th/th/news/10869>. [2017, 27 March.] (In Thai)
- Thaiklang, S., & Sookkhathon, W. (2014). Direct Admission Online System of Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. **WICHA JOURNAL**, 33(2), 46-59. (In Thai)
- Uthanan, S. (1983). **Organizing Teaching and Learning Systematically**. 4th. Bangkok: Duangduean Printing House. (In Thai)
-

Research Article

การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน และการจัดการผลผลิตเกษตรอินทรีย์
กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

COMMUNITY ENTERPRISE POTENTIAL DEVELOPMENT AND MANAGEMENT OF ORGANIC AGRICULTURAL PRODUCTS: A CASE STUDY OF U-THONG ORGANIC AGRICULTURE COMMUNITY ENTERPRISE SUPHANBURI PROVINCE

ไตรมาศ พูลผล^{1*} ภิญาพัชญ์ นาคภิบาล² ปิยะพงษ์ ยงเพชร³ และ รสสุคนธ์ นาคภิบาล⁴

¹คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

³สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

⁴ฝ่ายยุทธศาสตร์นโยบายแผน และงบประมาณ ราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์

Trimas Phunphon¹, Pinyapat Nakpibal², Piyaphong Yongphet³ and Rossukon Nakpibal⁴

¹Faculty of Public Administration, Suvarnabhumi Institute of Technology

²Faculty of Management Science, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

³Faculty of Science and Technology, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

⁴Strategy, Policy, plan and Budgeting Department, Chulabhorn Royal College

*E-mail: trimasp@gmail.com

Received: 2023-09-20

Revised: 2023-11-13

Accepted: 2024-02-01

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมด้านการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ผ่านกระบวนการ
การใช้นวัตกรรมในการพัฒนา เพื่อส่งเสริมความร่วมมือกับกลไกวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่
อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการวิจัยเชิงปริมาณ
กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจากสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 4 กลุ่ม คือ 1. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมเกษตรอินทรีย์
อุ้มทอง 2. วิสาหกิจชุมชนบ้านดอนหอคอยร้อยรักผลิตภัณฑ์ 3. วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมบ้านดอนตะเคียน
และ 4. วิสาหกิจชุมชนวนเกษตรบ้านดงเย็น และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ 15-20 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ ระดับกลุ่ม และบุคคล
แบบเครือข่ายไตรภาคี (กลุ่มวิสาหกิจชุมชน นักวิชาการ หน่วยงานภาครัฐ) มีการกำหนดแนวทางในการพัฒนา

โดยใช้แนวคิด 5 IN (Innovation) เพื่อขับเคลื่อน Innovation mix (ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การสร้างแรงบันดาลใจ มีอิสระทางความคิด มีความทันสมัย และรักในสิ่งที่ทำ) กระตุ้นให้สมาชิกได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยน และพัฒนาผ่านระบบเกื้อกูล พึ่งพาอาศัยกันอย่างมีส่วนร่วม การทดแทนทรัพยากร การแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์ การจัดทำตลาดเกษตรอินทรีย์ และการสร้างการรับรู้ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ่านเวทีในระดับอำเภอ ก่อให้เกิดความยั่งยืนในภาพอนาคตของพื้นที่

2. การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน เกิดจากการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม กลไกเครือข่ายทางสังคม และการแลกเปลี่ยนความรู้ไปสู่การพัฒนา และการเกื้อกูลกันในรูปแบบสมาชิกเครือข่าย ช่วยส่งเสริมให้เกิดแนวคิดด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน พัฒนาบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งเสริมเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพ การจัดการผลผลิต เกษตรอินทรีย์

ABSTRACT

This research aimed to promote the potential development of community enterprises through the process of using innovation in development to promote cooperation with the organic farming community enterprise promotion mechanism in the area of U-Thong district, Suphanburi Province.

The research was participatory action research and quantitative research. The samples used in the study were key informants of the 4 groups of community enterprise members, namely 1) U-Thong Organic Agriculture Promotion Group Community Enterprise 2) Ban Don Tower Roi Rak Product Community Enterprise 3) Ban Don Takhian Promotion Community Enterprise and 4) Ban Dong Yen Agroforestry Community Enterprise and 15-20 government officials. The research results found as That:

1. Development of management potential of organic agriculture community enterprises at the group and individual levels were done by tripartite network (Community enterprise groups, academics, government agencies) to set guidelines for development by using the concept of 5 IN (Innovation) to drive through the innovation mix (Creative, inspirational, independent thinking, modern, and love what you do), encouraged members to have the opportunity to trade and develop through a supportive system of co-dependent resource substitution processing of organic products, organizing an organic market and creating awareness of community enterprises through district-level stages to drive sustainability in the future of the country area.

2. Development of community enterprise potential for sustainability started by promoting a participatory process using social networking mechanisms as well as the exchange of knowledge. These would lead to the development and mutual support in the form of network members and helped promote the concept of community product transformation, product packaging development, and product distribution channels which would develop into a sustainable learning community.

Keywords: Potential development, Product Management, Organic farming

บทนำ

แนวทางการพัฒนาประเทศด้วยการเสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสิทธิในการจัดการทุน ที่ดิน และทรัพยากรภายในชุมชน โดยส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย และการถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชนเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่ มีการต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่เชิงพาณิชย์ รวมทั้งส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการความรู้ในชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนผ่านกระบวนการส่งเสริมการประกอบอาชีพของผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุนศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน การส่งเสริมการเชื่อมต่อระหว่างเครือข่ายอุตสาหกรรม ในพื้นที่กับเศรษฐกิจชุมชน การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา ร่วมกันพัฒนาความรู้ในเชิงทฤษฎี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติเพื่อสร้างศักยภาพให้กับชุมชน การประกอบธุรกิจแบบวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่นและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยว (Office of the National

Economic and Social Development Board., 2016) ส่งผลให้จังหวัดสุพรรณบุรีมีแผนการพัฒนาด้วยถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรคุณภาพให้แก่เกษตรกร นำไปประยุกต์ใช้ในไร่นาของตนเอง สนับสนุนโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานด้านการเกษตร ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการเกษตร เพื่อยกระดับสู่ Smart Farmer/Smart Farming พัฒนามาตรฐานฟาร์มเพื่อผลิตอาหารปลอดภัยจากสินค้าเกษตร ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมแปรรูปเกษตร ตลอดจนนำผลงานวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ของสินค้าเกษตร ส่งเสริมธุรกิจ SMEs /Start Up/OTOP/วิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมการตลาดการประชาสัมพันธ์ และการสร้างเครือข่ายสินค้าเกษตร (Suphanburi Province Development, 2017) ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548 ที่ส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ยกย่องระดับสิทธิทุนแห่งชีวิตของท้องถิ่นชุมชนในการแข่งขัน ที่สามารถผลิตสินค้าและบริการเชิงสร้างสรรค์ที่มีการผสมผสานภูมิปัญญาหรือรากเหง้าแห่งวัฒนธรรมในท้องถิ่นก่อให้เกิดอัตลักษณ์เฉพาะชุมชน ซึ่งจะทำให้เกิด

ความพร้อมในการแข่งขันทางการค้าในระดับหนึ่งที่สามารถพึ่งตนเองได้และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน เมื่อการรวมกันเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีพลัง พร้อมเครือข่ายอันเหนียวแน่นก็สามารถยกระดับการแข่งขันเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่จะก้าวเป็นผู้ประกอบการธุรกิจในการแข่งขันทั้งระดับภายในประเทศและระดับต่างประเทศ

กระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญ และส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และยั่งยืนในอนาคตได้ นักวิจัยได้ร่วมบูรณาการกับส่วนงานเครือข่าย และวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของวิสาหกิจชุมชน แต่ละกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ่านเครื่องมือวิจัย โดยทีมนักวิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ประธานวิสาหกิจชุมชน 4 แห่งเพื่อหาแนวทางการทำงานร่วมกันแบบเครือข่าย (1) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ อุทอง สมาชิกกลุ่มมีความต้องการเครื่องปั้นผงปุ๋ยอินทรีย์เพื่อให้สมาชิกทุกครัวเรือนผลิตใช้ และจำหน่าย พร้อมจัดทำบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าเป็นการยกระดับกลุ่มต้นแบบ (2) วิสาหกิจชุมชนบ้านดอนหอคอยร้อยรักผลิตภัณฑ์ ปัญหาการดำเนินงาน: สมาชิกมีเวลาไม่ตรงกัน, สมาชิกขาดความรู้การทำบรรจุภัณฑ์ และการตลาดแปรรูปกล้วยเหรีญและสาเกเหรีญขาดทุน สมาชิกกลุ่มมีความต้องการสร้างมูลค่าเพิ่มจากกล้วย และสาเกซึ่งปลูกอยู่ในท้องถิ่น การทำบรรจุภัณฑ์ ตราสินค้าและช่องทางการจัดจำหน่าย (3) วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมบ้านดอนตะเคียน ปัญหา

การดำเนินงาน: ขาดความรู้การเพาะเมล็ดพันธุ์ ผักสลัด, การเตรียมดิน, บรรจุภัณฑ์และตราสินค้า สมาชิกกลุ่มมีความต้องการ ต้องการปลูกผักสลัดแบบตั้งโต๊ะ และเพิ่มช่องทางการตลาด และ (4) วิสาหกิจชุมชนวนเกษตรบ้านดงเย็น ปัญหาการดำเนินงาน รายได้ของสมาชิกต่ำกว่าเดิม ต้องการต่อบัณฑิตงานแสงอาทิตย์สำหรับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และเพิ่มช่องทางการตลาดจากการสำรวจและวิเคราะห์เพื่อวางแผนการพัฒนาของวิสาหกิจชุมชนจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ การแลกเปลี่ยนความรู้เกษตรอินทรีย์ การแปรรูป และช่องทางการตลาดแบบออฟไลน์และออนไลน์ ส่งผลให้เกิดการบูรณาการแนวความคิดการขับเคลื่อนการบริหารงานรูปแบบเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนทั้ง 4 แห่งให้เกิดเป็นรูปธรรมมากขึ้น ทั้งนี้จากการพิจารณาประเด็นปัญหา และช่องว่างที่ส่งผลต่อรูปแบบการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อันส่งผลต่อการจัดการทางด้านผลผลิตที่เกิดขึ้นต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยแรก ด้านปัญหาประกอบด้วย สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ขาดความคล่องตัวในการทำงาน ต้องการเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน การบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบ ขาดการประชาสัมพันธ์ตัวผลิตภัณฑ์ การสร้างมูลค่าเพิ่มจากสมุนไพรและปลาที่เป็นต้นทุนของพื้นที่ ปัจจัยที่สอง ด้านช่องว่าง ประกอบด้วย ความรู้ของสมาชิก ขาดการดำเนินการของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และ ขาดโอกาสในการเข้าถึงหน่วยงานภาครัฐ โดยสรุปเป็นรูปภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 ปัญหาและช่องว่างที่เกิดขึ้นกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

จากประเด็นปัญหาด้านการบริหารกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สิ่งหนึ่งที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องทำความเข้าใจถึงระบบและวิธีการดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนให้สามารถดำเนินการได้อย่างอยู่รอด และยั่งยืน จึงนำมาสู่การวิจัยครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อส่งเสริมด้านการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ผ่านกระบวนการการใช้นวัตกรรมในการพัฒนา
2. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือกับกลไกส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตทางด้านพื้นที่ศึกษา และกลุ่มที่นักวิจัยเข้าไปดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ ตลอดโครงการในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. พื้นที่ศึกษา คณะผู้วิจัยใช้พื้นที่ในการศึกษา คือ อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. กลุ่มปฏิบัติการ
 - 1) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมเกษตรอินทรีย์อุ้มทอง
 - 2) วิสาหกิจชุมชนนวนเกษตรบ้านดงเย็น
 - 3) วิสาหกิจชุมชนบ้านดอนหอคอยร้อยรักผลิตภัณฑ์
 - 4) วิสาหกิจชุมชนบ้านดอนตะเคียน
 - 5) หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ทบทวนแนวคิด

แนวคิดที่ 1 การส่งเสริมด้านระบบบริหารจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การทำงานของเครือข่ายโดยการประสานความร่วมมือ การทำงานถ้อยทีถ้อยอาศัยระหว่างสมาชิกและภาคีเครือข่าย ซึ่งจุดเริ่มต้นจากการทำงาน

ในพื้นที่ แล้วขยายกระบวนการพัฒนาที่กว้างออกไป พร้อมทั้งแสวงหาความรู้ และส่งเสริมวิธีการใหม่ ๆ ที่เหมาะสม ด้วยกระบวนการสื่อสาร และนวัตกรรมใหม่ เป็นเครื่องมือที่จะสร้างการทํากิจกรรรมและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (Laophuangsak, 2014) จากกระบวนการทำงานของเครือข่ายที่จะช่วยให้การทำงานเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ต้องมีการวางระบบการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย การคัดเลือกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจากการวิเคราะห์สถานการณ์ คัดเลือกสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจากกระบวนการผลิตหรือเทคโนโลยีคล้ายคลึงกัน โดยพิจารณาถึงรูปแบบของกระบวนการทำงาน และแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน คือ กระบวนการศึกษาถึงบริบทของแต่ละวิสาหกิจชุมชนเพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางการบริหารงาน

ภาพรวมของการบริหารงานของกลุ่มวิสาหกิจทั้ง 4 กลุ่ม มีรูปแบบของการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน คือ มีการบริหารจัดการตนเอง และมีความสัมพันธ์ในรูปแบบของเครือข่ายที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน เห็นได้จากการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อุทอง ที่มีการบริหารงานโดยกำหนดจุดศูนย์กลางวิสาหกิจชุมชนให้สมาชิกนำผลผลิตมารวบรวมที่ส่วนกลาง เพื่อคัดสรรก่อนออกจำหน่าย และเมื่อได้ผลตอบแทนจะแบ่งปันกำไรให้สมาชิก นอกจากนี้สมาชิกสามารถจัดหาช่องทางการจำหน่ายด้วยตนเอง เพื่อสร้างรายได้โดยไม่ผูกขาดกับกลุ่ม ดังจะสะท้อนให้เห็นในลักษณะของการพึ่งพาอาศัยกันของสมาชิก

การดำเนินการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินการขับเคลื่อนให้เกิดการแลกเปลี่ยนทรัพยากรซึ่งกันและกันของสมาชิก โดยการดำเนินการขับเคลื่อนตามระบบบริหารสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาศักยภาพด้วยกัน 2 รูปแบบ คือ

1. การบริหารทางด้านกำลังคน โดยการขับเคลื่อนเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนของแต่ละกลุ่มแสดงให้เห็นถึงความพิเศษต่าง ๆ เช่น ภูมิปัญญา วัฒนธรรมการประกอบอาหารพื้นถิ่น อัตลักษณ์ชุมชนที่สะท้อนในรูปแบบของความเชื่อ วัฒนธรรมและบทบาทของสมาชิกในสังคม เห็นได้ว่าสมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนมีบทบาทและความสามารถในการปฏิบัติงานทางสังคม และชุมชนที่หลากหลาย เช่น การเป็นสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม). ประธานเครือข่ายสตรีอำเภออุทอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ที่สามารถขยายผลองค์ความรู้ผ่านช่องทางการดำเนินกิจกรรมทางสังคม หรือชุมชนส่งผลให้เกิดการยอมรับของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

2. การบริหารทางด้านทรัพยากรชุมชน การพัฒนาและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เลือกที่จะใช้ทรัพยากรพื้นฐานของท้องถิ่นมาเป็นตัวขับเคลื่อน เนื่องจากช่วยลดต้นทุนด้านการผลิตที่ส่งผลต่อค่าใช้จ่าย และเป็นการสำรวจปัจจัยพื้นฐานของชุมชนที่สามารถนำมาต่อยอดและสร้างมูลค่าได้ เช่น ผักตบชวา ฟางข้าว แกรบ รำข้าว และวิธีการลดต้นทุนทางด้านการผลิตอาหารสัตว์ เช่น อาหารปลา และอาหารไก่ เป็นต้น จากบริบทด้านการบริหารจัดการกลุ่มจะมุ่งเน้นที่การขับเคลื่อนผ่านการวางแผน การจัดองค์การ

การส่งเสริมผู้นำ และการควบคุม เพื่อให้การขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น และร่วมให้ข้อเสนอแนะตลอดจนกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน

แนวคิดที่ 2 การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร แม้จะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้ แต่สามารถวัดและประเมินผลได้ โดยใช้ทรัพยากรอย่างความคุ้มค่า และเกิดประสิทธิผลในการดำเนินงาน

การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ด้านการทำงานอย่างเป็นระบบ “ศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน” การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง ความพยายามเปลี่ยนแปลงภายในช่วงเวลาระยะยาวให้บุคคลที่มีคุณสมบัติเกิดการรับรู้ความสามารถ ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงขององค์กรในอนาคต ซึ่งปรากฏขึ้นมาอย่างเห็นได้ชัด การพัฒนาศักยภาพการจัดการวิสาหกิจชุมชน สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมาย และทิศทางของกลุ่มรวมทั้งมีส่วนร่วมในการจัดสรรรายได้ และผลประโยชน์ของกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานที่เหมาะสมและเข้าใจร่วมกัน นอกจากนั้นวิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการจัดวางระบบการดำเนินการโดยมีการจัดวางตำแหน่ง และโครงสร้างองค์กร แบ่งหน้าที่

ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน มีผู้นำการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ มีการวางแผนการผลิตเพื่อผลิตเป็นสินค้าในตราสินค้าของตนเอง การคำนวณยอดขายของปีที่แล้วนำมาเป็นข้อมูลการพยากรณ์ยอดขายปีถัดไป (Buadee, & Funkhiaw, 2019, pp. 15-24) วิธีการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรไว้ด้วยกัน 3 ประการคือ ประการแรก การสร้างแบรนด์ คือ มีตราสินค้าหรือเครื่องหมายทางการค้า ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ และสร้างการจดจำของลูกค้า ประการที่สอง การหาทางเลือกใหม่ให้กับผลิตภัณฑ์ การสร้างจุดเด่นให้กับตัวสินค้า เช่น เป็นผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ส่งผลเสียต่อผู้บริโภค และผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับในตลาดมากขึ้น และประการสุดท้าย บรรจุภัณฑ์สร้างสรรค์ การใช้บรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ผสมผสาน 2 องค์ประกอบ คือ 1) ประโยชน์ต่อการใช้งาน และ 2) ให้ความรู้ถึงอารมณ์ผู้บริโภค เช่น ผลิตจากขานอ้อย หรือมันสำปะหลังทดแทนบรรจุภัณฑ์จากโฟม รวมถึงกระบวนการบริหารเครือข่ายวิสาหกิจที่ดี จะช่วยให้เกิดการจัดการได้เป็นอย่างดี เป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็งเมื่อเกิดปัญหาขึ้นในกลุ่ม คณะกรรมการจะร่วมกันแก้ปัญหา (Tupkrut, Boonkuer, & Amphap, 2021) และมีแผนปฏิบัติติดตามกิจกรรมช่วยให้เกิดการรายงานผลที่สมาชิกสามารถรับทราบและมีความยืดหยุ่นในการจัดการ (Kotas, 2015, pp. 122-135)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) และวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีการสร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิดต่าง ๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน และสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ส่วนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดย

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Groups) การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT analysis)

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงานร่วมกันในระดับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

การบริหารงานร่วมกันของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อำเภออุ้มผาง เป็นการพัฒนาต่อยอดจากโจทย์ปี 2564 ที่ได้รับการพัฒนา และขยายผลให้เกิดความยั่งยืนในระดับพื้นที่มากขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1) ระดับกลุ่ม เริ่มจากวางแผนการทำงาน จากปัญหาที่เกิดขึ้นจากปีที่ผ่านมา และร่วมกันพัฒนา

2) ระดับเครือข่ายการพัฒนา โดยใช้ กิจกรรมศึกษาฐานจากวิสาหกิจชุมชนต้นแบบ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประกอบด้วย วิสาหกิจชุมชน วนเกษตรบ้านดงเย็น และวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์อุ้มทอง โดยการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การทำปุ๋ยอินทรีย์ การแปรรูป จากกล้วย เช่น กล้วยตาก กล้วยผง และช่องทางการจัดจำหน่าย

จากแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชนชนอำเภ่อู้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในปี 2564 นักวิจัยดำเนินการศึกษา และมีการกำหนด แนวทางการปฏิบัติร่วมกับวิสาหกิจชุมชนเกษตร อินทรีย์อุ้มทอง แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนการปฏิบัติ คือ 1) การประชุมกับสมาชิกเพื่อสะท้อนปัญหา การดำเนินงาน 2) ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลสมาชิก วิสาหกิจชุมชน และ 3) การศึกษาเพื่อหาข้อค้นพบ ทางด้านศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน ส่งผลให้ผู้วิจัย รับทราบถึงข้อแตกต่างของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ที่ส่งผลต่อการเกิดช่องว่างในการปฏิบัติงานร่วมกัน เช่น ความรู้ความสามารถของสมาชิกที่หลากหลาย การดำเนินงานของกลุ่มไม่ต่อเนื่อง และขาดโอกาส เข้าถึงส่วนงานภาครัฐเพื่อขอรับการสนับสนุน จากประเด็นข้อค้นพบช่วยให้ผู้วิจัยกำหนดแนวทาง การแก้ไข และลดช่องว่าง ตลอดจนเสริมทักษะ ให้สมาชิกทุกคนได้รับโอกาสการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และจัดทรวัดกรรมสนับสนุน แนวทางการจัดการด้านการเกษตร เช่น เครื่องทำ ขนมหินเส้นแห้ง เครื่องดักแมลงพลังงานแสงอาทิตย์

เป็นต้น

2. การพัฒนาร่วมมือแบบไตรภาคี

การดำเนินการช่วงปีที่ผ่านมาสะท้อน ให้เห็นถึงภาพของการพัฒนาทางด้านบุคคล นวัตกรรม และการมีส่วนร่วมของสมาชิกทั้ง 13 ครัวเรือนที่สามารถนำไปสู่การเป็นต้นแบบ การพัฒนา และต่อยอดงานวิจัยปีที่ 2 นักวิจัย ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาต่อยอดในรูปแบบ ของความร่วมมือการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์อุ้มทอง โดยกำหนดแนวคิด ในการพัฒนาจากความสัมพันธ์ของ 3 กลุ่ม คือ 1) Community 2) University และ 3) Network

การพิจารณาความสัมพันธ์ในรูปแบบ ไตรภาคี เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาวิสาหกิจ ชุมชนเกษตรอินทรีย์ ในพื้นที่อำเภ่อู้มทอง โดยการดำเนินงานในมิติ University ได้กำหนด แนวทางการดำเนินงานร่วมกับชุมชน ในมิติ ของ Network ครั้งนี้ประกอบด้วยเครือข่าย หน่วยงานราชการในพื้นที่ เช่น สำนักงานเกษตร อำเภ่อู้มทอง องค์การบริหารส่วนตำบลยี่งทะเลสาบ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภ่อู้มทอง และในมิติ Community ของชุมชนที่ประกอบไปด้วยวิสาหกิจ ชุมชนร่วมกัน 4 วิสาหกิจชุมชน ในอำเภ่อู้มทอง คือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มส่งเสริมเกษตรอินทรีย์อุ้มทอง วิสาหกิจชุมชนบ้านดอนหอคอยร้อยรักผลิตภัณฑ์ วิสาหกิจชุมชนวนเกษตรบ้านดงเย็น และวิสาหกิจ ชุมชนส่งเสริมเกษตรบ้านดอนตะเคียน การพัฒนา ความสัมพันธ์ความร่วมมือแบบไตรภาคี เพื่อกำหนด แนวทางการบูรณาการร่วมปฏิบัติงานทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และมหาวิทยาลัย เพื่อร่วมหา

แนวทางการพัฒนาไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ เพื่อแก้ไขปัญหา

3. การจัดการผลผลิตเกษตรอินทรีย์

การดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอนที่ผ่านมา เป็นการศึกษาถึงปัญหาการดำเนินแนวทางการพัฒนา การประสานงานวิสาหกิจชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสนับสนุนการทำงาน จนถึงกระบวนการพัฒนา และกำหนดกลยุทธ์สู่การปฏิบัติการ จะเห็นได้จากปัญหา และข้อจำกัดของแต่ละวิสาหกิจที่มีความแตกต่างกันออกไป การออกแบบกลยุทธ์ และการพัฒนาต้นแบบวิสาหกิจชุมชน 4 กลุ่ม ซึ่งมีปัญหาที่คล้ายคลึงกัน 4 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านบุคลากรขาดทักษะ ความรู้ ความสามารถ 2) ปัญหาด้านการตลาด และช่องทางการจัดจำหน่าย เนื่องจากแต่ละกลุ่มมีการเข้าถึงผู้บริโภคที่แตกต่างกันออกไป จึงได้มีการรวมกลุ่มผลิตภัณฑ์ และวางแผนไปตลาดที่มีความเหมาะสมของแต่ละชนิดผลิตภัณฑ์ 3) ปัญหาด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และ 4) การสร้างมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร และเกษตรแปรรูปจึงขาดความโดดเด่น และยังไม่มีเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ จากการวางแผนแนวทางการพัฒนาเชิงปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และสร้างการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ แก้ไขปัญหา และร่วมกันปฏิบัติในแต่ละกิจกรรมการพัฒนา เช่น การทำปุ๋ย การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหมักรอบกล้วย การทำแปลงผักอินทรีย์ การพัฒนาช่องทางตลาดผ่านระบบออนไลน์ ออฟไลน์ และตลาดเครือข่ายเกษตรอินทรีย์

กระบวนการพัฒนานวัตกรรม การพัฒนานวัตกรรมนั้นต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ความคิดเหล่านั้นพัฒนาเป็นนวัตกรรม ส่วนใหญ่แล้วการพัฒนานวัตกรรมมักเริ่มต้นจากปัญหาภายในองค์กร และการคิดค้นหาวิธีการใหม่ ๆ มาช่วยแก้ไขปัญหา (Tiloksakulchai, 2006) การพัฒนานวัตกรรมต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากร และองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยเริ่มจากการที่ผู้บริหารเห็นความสำคัญของการพัฒนานวัตกรรม ให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรต่าง ๆ เช่น การให้เวลา การให้โอกาสในการพัฒนา รวมถึงการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้บุคลากรเกิดความเข้าใจ และเกิดการทำงานไปในแนวทางเดียวกัน การพัฒนานวัตกรรมหรือการสร้างบรรยากาศแห่งความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมในองค์กร การทดลองใช้นวัตกรรม จนกระทั่งเกิดการแพร่กระจายและการยอมรับนำนวัตกรรมไปใช้ด้วย

อาจกล่าวได้ว่าทฤษฎีการยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยี มีความเกี่ยวเนื่องกับปัจจัยส่วนบุคคล และ นวัตกรรมอันเป็นผลแห่งความเต็มใจของแต่ละบุคคลที่จะลองใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ สามารถจัดการนวัตกรรมกับปัจจัยส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการรับรู้ประโยชน์ (Agarwal & Parasad, 1998, pp. 204-215) มีบทบาทสำคัญในการกำหนดผลลัพธ์ของการยอมรับเทคโนโลยี (Lu et al., 2004) ความคิดริเริ่มส่วนบุคคลได้รับการตรวจสอบไม่เพียงแต่

ในงานวิจัยการแพร่กระจายนวัตกรรม (Yi et al., 2006, pp. 393-426) แต่ยังรวมถึงข้อมูลระบบสารสนเทศ (Rogers, 2005) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ สามารถส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ กลวิธีกระบวนการและโครงสร้างภายในองค์กร (Agarwal & Parasad, 1998, pp. 204-215) นำไปสู่นวัตกรรมด้านการบริหาร จะพบว่ามีกระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดแผนการที่แตกต่างกันเกี่ยวกับการตัดสินใจที่ถูกเชื่อมโดยให้เทคโนโลยีบรรลุผลสำเร็จได้เริ่มต้นจากการพัฒนาและนำเทคโนโลยีใหม่ที่มีเป้าประสงค์ในการมุ่งปรับปรุงกระบวนการภายในให้เกิดการบริการที่ดีขึ้น

(Rogers, 2005) โดยแบ่งกิจกรรมการจัดการผลผลิตเกษตรอินทรีย์ออกเป็น 4 กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่ 1 การวิเคราะห์และการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์

กิจกรรมการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ เริ่มแต่การเพาะปลูกจนถึงการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่ได้รับการยอมรับทั้งในตลาดออนไลน์ และออฟไลน์ กระบวนการสร้างเวทีชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดการรับรู้ และเกิดกระแสการร่วมขับเคลื่อนกับส่วนราชการในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลยั้งทะลาย สำนักงานเกษตรอำเภออุ้มทอง และอำเภออุ้มทอง

ภาพที่ 3 กิจกรรมที่ 1 การวิเคราะห์และการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์

กิจกรรมที่ 2 การนำนวัตกรรมไปสู่การแก้ไขปัญหาทางด้านเกษตรอินทรีย์

เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ที่เข้าร่วมโครงการเป็นกลุ่มเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา และความต้องการของเกษตรกร เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนด้วยการพัฒนาระบบตั้งแต่ต้นน้ำ จนถึงปลายน้ำ ผ่านองค์ความรู้ทางด้านนวัตกรรม เช่น แนวทางการเพาะปลูกโดยใช้สารเคมี ส่งผลต่อการพัฒนาให้เกิดการจัดทำผลิตภัณฑ์ เช่น การจัดทำปุ๋ยอินทรีย์ การทำปุ๋ยอัดเม็ด และการออกแบบจัดทำเครื่องดักแมลงพลังงานแสงอาทิตย์มาติดตั้งในพื้นที่นาของเกษตรกร

กิจกรรมที่ 3 การสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลผลิตทางเกษตรอินทรีย์

การสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรเกิดขึ้นจากการพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์มีอยู่ด้วยกันหลายชนิด เช่น ผักสด ผลไม้ สมุนไพร ไข่ไก่ ปลา ซึ่งการผลิตดังกล่าวเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายโดยตรงไม่ผ่านกระบวนการแปรรูป ส่งผลให้สินค้าบางรายการเกิดการสูญเสียหรือบางรายการที่ตกเกรดจำหน่ายได้ในราคาที่ต่ำกว่าราคาดูที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า เช่น หมี่กรอบสามรส ก๋วยเตี๋ยวสามรส สาเกกรอบ เป็นต้น จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดังกล่าวส่งผลต่อการตอบรับของตลาดเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการสร้างรายได้ให้กับสมาชิก

ภาพที่ 4 กิจกรรมที่ 2 การนำนวัตกรรมไปสู่การแก้ไขปัญหาทางด้านเกษตรอินทรีย์

ภาพที่ 5 กิจกรรมที่ 3 การสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลผลิตทางเกษตรอินทรีย์

กิจกรรมที่ 4 การส่งเสริมการตลาด และ
ช่องทางการจำหน่าย

การส่งเสริมด้านการตลาด และการจัดสรร
ช่องทางการจำหน่ายของวิสาหกิจชุมชนทั้ง
4 วิสาหกิจชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม
การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจ โดยการดำเนิน
กิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ และ
การเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้
ผลผลิตจากการพัฒนาเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น เช่น
แหล่งที่มา วัดฤดูดับ และช่องทางการจำหน่าย
โดยการส่งเสริมด้านการตลาด และ การจัดสรร
ช่องทางการจำหน่ายได้แบ่งออกเป็น 2 กิจกรรมย่อย
ด้วยกัน คือ

1. การส่งเสริมด้านการตลาดผ่านช่องทาง
การสนับสนุนของส่วนงานภาครัฐ คือ การจัดงาน
แสดงสินค้า ณ ที่ว่าการอำเภออุ้มทองจังหวัด
สุพรรณบุรี การจำหน่ายผ่านพื้นที่บริการของ
องค์การบริหารส่วนตำบลยั้งทะลาย และตลาด
ชุมชนในพื้นที่อำเภออุ้มทอง

2. การส่งเสริมการตลาดผ่านช่องทาง
ออนไลน์ และออฟไลน์ ที่ได้รับการสนับสนุน
จากห้างสรรพสินค้าและตลาดเครือข่าย เช่น
โลตัสอุ้มทอง บิ๊กซี โรบินสัน ตลาดเครือข่ายเกษตร
อินทรีย์ในพื้นที่สุพรรณบุรี นนทบุรี และกรุงเทพฯ
ในส่วนช่องทางการจำหน่ายผ่านระบบออนไลน์
ผ่าน PAGE ลูกแม่โพสพเกษตรไร้สาร

ภาพที่ 6 กิจกรรมที่ 4 การส่งเสริมการตลาด และช่องทางการจำหน่าย

ผลการพัฒนาด้านศักยภาพวิสาหกิจชุมชน และการจัดการผลผลิตเกษตรอินทรีย์

การพัฒนาเพื่อส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรอินทรีย์ในพื้นที่อำเภออุ้มทองจังหวัดสุพรรณบุรี กล่าวได้ว่ารูปแบบการดำเนินกิจกรรม “การพัฒนาด้านศักยภาพวิสาหกิจชุมชน และการจัดการผลผลิตเกษตรอินทรีย์” ออกเป็น 2 ประการ คือ

ประการแรก ด้านทรัพยากรชุมชน คือ กระบวนการพัฒนาและให้ความสำคัญกับระบบการจัดการด้านเกษตรอินทรีย์ และสิ่งแวดล้อม ของพื้นที่ การใช้ทรัพยากรด้านการเกษตร และ สิ่งแวดล้อม เพื่อก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคม และ ต้นทุนของชุมชนอันเป็นทรัพยากรที่ทุกคนในพื้นที่ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน คือ

1) การนำผลผลิตทางการเกษตรของเหลือใช้ทางการเกษตรมาสร้างมูลค่าเพิ่ม และการนำกลับมาใช้ใหม่ที่จะช่วยขับเคลื่อนกระบวนการ

BCG ในพื้นที่ ลดปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม และลดต้นทุนด้านปัจจัยการผลิตก่อให้เกิดผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้นจากการนำของเหลือใช้มาพัฒนาเป็นสินค้าใหม่ เช่น ผักตบชวา ต้นกล้วย ฟางข้าว แหน แกรบ รำข้าว และมูลวัว เป็นต้น

2) การลดต้นทุนการผลิตจากการเพาะเลี้ยงไก่ และปลา โดยการคัดเลือกอาหารจากพืชที่ไก่ และปลา สามารถกินได้ เช่น กล้วย ฟักทอง หยวกกล้วย ผักบุ้ง เป็นต้น

ประการที่สอง ด้านการขยายผลให้กับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

การดำเนินงานพัฒนาด้านศักยภาพเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อุ้มทอง ประกอบด้วย 3 วิสาหกิจชุมชน คือ 1) วิสาหกิจชุมชนบ้านดอนหอคอยร้อยรักผลิตภัณฑ์ 2) วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมบ้านคอนตะเคียน และ 3) วิสาหกิจชุมชนวนเกษตรบ้านดงเย็น ได้รับการบ่มเพาะความรู้ด้าน

การบริหาร การตลาด และการจัดการนวัตกรรมการทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้รับการบ่มเพาะและขยายผลผ่านกระบวนการจัดเวทีชุมชนชนจากการพัฒนาในรอบปีที่ผ่านมา กลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนได้ดำเนินการพัฒนาทั้งระบบตั้งแต่การบริหาร การตลาด การจัดการนวัตกรรมการเป็นผลในเชิงประจักษ์ และได้มีการจัดกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ และผลงานการพัฒนาในวันที่ 25 มกราคม 2566 ณ ที่ว่าการอำเภออุ้มผาง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีส่วนราชการเข้าร่วมงานด้วยกันทั้งสิ้น 12 หน่วยงาน และประชาชนที่เข้าร่วมงานทั้งสิ้น 100 คน

อภิปรายผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยดังกล่าวเป็นกระบวนการส่งเสริมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่อำเภออุ้มผาง ตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ร่วมกิจกรรมได้รับการพัฒนา และสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน กระบวนการดังกล่าวเป็นการนำองค์ความรู้ทางด้านวิชาการมาบูรณาการศึกษาร่วมกับบริบทของพื้นที่ รวมถึงการประเมินทรัพยากรขั้นพื้นฐาน องค์ความรู้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนมาสู่การพัฒนา เพื่อขยายผลสู่การตลาดในอนาคตจากการพัฒนาดังกล่าวส่งผลให้เกิดการพัฒนาใน 6 ด้านด้วยกัน คือ

ภาพที่ 7 การขยายผลให้กับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน

ภาพที่ 8 ขั้นตอนการพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

1. ด้านความมั่นคงทางรายได้ สมาชิกเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนได้รับการพัฒนาด้านนวัตกรรม การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการส่งเสริมด้านการตลาด ส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น

2. ด้านความสามารถในการแข่งขัน จากการบ่มเพาะ การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการ การบูรณาการกับศาสตร์ของท้องถิ่น การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

3. ด้านการพัฒนาอาชีพ การมีส่วนร่วม และการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ กระบวนการถ่ายทอด และการบ่มเพาะ เป็นกระบวนการที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ที่สนใจนอกเหนือจากเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนทั้ง 4 เครือข่ายได้เรียนรู้ ร่วมสังเกตการณ์ร่วมปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการขยายผล

4. ด้านการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงหน่วยงานภาครัฐ การส่งเสริม “มิติด้านการขยายผลให้กับเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน” เป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่ผลงานที่ได้รับการพัฒนาในเชิงประจักษ์

ให้สมาชิกเครือข่ายได้แสดงผลงาน และส่วนราชการเข้าร่วมในการส่งเสริมต่อไปในอนาคต

5. การเกษตรอินทรีย์แบบยั่งยืน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากจุดเริ่มต้นของโครงการในการพัฒนาสมาชิกกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ดังผลที่เกิดขึ้นในทุกมิติเพื่อขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ให้ขยายผล และสามารถเข้าสู่ตลาดในวงกว้าง สามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกและชุมชน

6. การทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ และการยกระดับการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นการขยายผลการพัฒนา โดยส่งผลผลิตทางด้านเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เข้าไปอยู่ในแผนงานด้านการพัฒนาของอำเภอ อุทงในปีงบประมาณ 2567 ของส่วนราชการในพื้นที่ในอำเภออุทง

ข้อเสนอแนะ

กระบวนการวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการจัดตามหลัก 3ES+M เพื่อให้เกิด

การต่อยอดการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ Valaya Alongkorn Rajabhat University (2564) คือ

1. การด้านการศึกษา Education เพื่อให้สมาชิกทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถต่อยอดในการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ได้อย่างมีคุณภาพ

2. ด้านเศรษฐกิจ Economic การพัฒนาระบบบริหารงานทางด้านวิสาหกิจชุมชน โดยการพัฒนาทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และต่อยอดในระบบทางด้านการตลาดเพื่อสร้างรายได้ให้กับสมาชิก

3. ด้านสิ่งแวดล้อม Environmental เนื่องด้วยรูปแบบการจัดการในระบบเครือข่ายทางด้านวิสาหกิจชุมชนที่อาศัยทรัพยากรทางด้านการเกษตร และเกษตรอินทรีย์เป็นฐานในการพัฒนา

ช่วยส่งเสริมและกระตุ้นสมาชิกให้มีความสำคัญกับระบบอินทรีย์ที่ไม่ส่งผลต่อระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

4. สังคม Social การดำเนินการในรูปแบบของเครือข่ายวิสาหกิจ ช่วยพัฒนาด้านความสัมพันธ์ การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงวัย และการสร้างวิศวกรสังคม ส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งในกลุ่มผู้สูงวัย และกลุ่มวัยรุ่นที่สามารถเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสมาชิกในกลุ่ม

5. จิตใจ Mind การส่งเสริมจิตใจ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนร่วมกัน ภายใต้วิธีการพัฒนาตนเองโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่อยู่กันอย่างเกื้อกูล เอื้อเพื่อแผ้วถ่อกัน

อ้างอิง

- Buadee, N., & Funkhiaw, Adirek. (2019). Guidelines for developing the operational potential of community enterprise groups processing banana products in Mae Ramat District, Tak Province. *Journal of Srivanalai Vijai*, 9(1),15-24.
- Tupkrut, N., Boonkuer, S., & Ampha, O. (2021). *Developing Local Community Enterprise in Trang Province for a Chang of Success*. Trang: Rajamangala University of Technology Srivijaya.
- Laophuangsak P. (2014). *Development Of Management Model for Community Enterprise's Cluster For Enhancing Competitiveness Of Community Economy In Western Region* (Thesis). Silpakorn University, Bangkok. (In Thai)
- Tiloksakulchai, F. (2006). *Evidence-based nursing: principle and method*. Bangkok: Faculty of Nursing, Mahidol University.
- Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. (2021). *A guide to spatial development through the process of envisaging a sustainable community future*. Bangkok: P.S. Group Company. (1954) Ltd.

- Office of the National Economic and Social Development Board. (2016). **National Economic and Social Development Plan No. 12 (2016-2021)**. Bangkok: Office of the National Economic and Social Development Board.
- Agarwal, R., & Prasa, J. (1998). A conceptual and operational definition of personal innovativeness in the domain of information technology. **Information Systems Research**, 9(2), 204-215.
- Kotas, M. (2015). Key success factors for social services organizations in Poland. **Management**, 19(2), 122-135
- Lu, K., Gray, M.A., Oliver C, Liley, D.T., Harrison, B.J., & Bartholomeusz, C.F. (2004). The acute effect of L-theanine in comparison with alprazolam on anticipatory anxiety in humans. **Human Psychopharmacology**, 19(7) (2004), 457-465.
- Rogers, E. (2003). **Diffusion of Innovations**, New York, Free Press.
- Yi, M. Y., Fiedler, K. D., & Park, J. S. (2006). Understanding the role of individual innovativeness in the acceptance of IT-Based innovations: Comparative analyses of models and measures. **Decision Sciences**, 37(3), 393-426
- Kotas, M. (2015). Key success factors for social services organizations in Poland. **Management**, 19(2), 122-135
-

Research Article

EFFECTS OF REDUCED FOREIGN TOURISM ON THE OPERATIONS OF YAOWARAT SMALL RESTAURANTS AMID COVID-19: A CASE STUDY

Thao Pham Nguyet*, Paluku Kazimoto and Wayne Hamra
Asia Pacific International University

*E-mail: rinnphamm@gmail.com

Received: 2023-09-11

Revised: 2024-01-09

Accepted: 2024-02-01

ABSTRACT

The COVID-19 pandemic caused a global health crisis and had a significant impact on businesses, particularly small restaurant businesses in Bangkok's Yaowarat Road area. This study examined the effects of the pandemic on small restaurant operations in this location and aimed to understand owners' perceptions of the impact of reduced foreign tourism on their businesses. Data was collected through a quantitative survey (n=75) and short interviews with restaurant owners, and statistical analysis was conducted using descriptive analysis, paired sample t-tests, and Pearson correlation analysis. The study found that the decline in foreign tourists and operational restrictions significantly affected small restaurant operations in terms of fewer customers, less revenue, and less employee work time. This study's finding offers insights into specific government programs that were deemed most helpful to these small businesses such as Lower Social Security Contributions and We Travel Together (Rao Tiew Duay Kan) Program. Recently the program We Travel Together has been extended to help businesses recover from the pandemic.

Keywords: COVID-19 pandemic, small restaurant, business operation, tourism

INTRODUCTION

According to Behsudi (2020), tourism is one of the world's major economic sectors, accounting for 10 percent of total GDP on average before COVID-19. The COVID-19 pandemic was a serious global crisis that greatly affected the global economy, and it had an especially devastating impact on the operations of tourism-related businesses. During the lockdown, many businesses were struggling and hardly able to survive. In December 2020, the World Tourism Organization stated that "the decline in the first ten months of 2020 represents 900 million fewer international tourist arrivals compared to the same period in 2019 and translates into a loss of US \$935 billion in export revenues from international tourism, more than 10 times the loss in 2009 under the impact of the global economic crisis" (Persson-Fischer & Liu, 2021). The International Civil Aviation Organization (2021) estimated that there was a reduction of 50 percent in domestic passenger traffic globally while international traffic fell by 74 percent or around 1.4 billion passengers (UN News, 2021).

This research investigated the impact of the COVID-19 pandemic on a specific sector of the tourism industry

in Thailand. Small enterprises were especially vulnerable to this external shock. The COVID-19 pandemic affected many small businesses along Yaowarat Road, which was a popular tourist destination in Bangkok, Thailand. According to the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) Policy Responses to COVID-19 (OECD, 2020), the tourism industry was the most affected sector, with the highest proportion of business closures due to the pandemic. Measures taken by the government to curb the spread of the virus, such as social isolation, quarantine at home, and travel restrictions had predictably disastrous effects on small restaurants in a crowded section of a densely populated metropolis (Nilsen et al., 2020).

The impact of the pandemic on small restaurants, defined as eateries with 20 or fewer employees, located along a certain section of Yaowarat Road, was particularly severe due to its heavy reliance on tourism. Yaowarat Road was known for its street food and traditional Chinese cultural attractions. However, most restaurants were closed because of the strict stay-at-home measures for those who lived in Bangkok, and also

on account of the foreign travel ban. This occurred during the beginning COVID-19, which prevented tourists from all over the world from coming into the country (Kirdsaeng, 2020). With a steep decline in the number of tourists, small businesses along Yaowarat Road struggled to stay afloat. Many shops and restaurants closed down permanently, while others had to reduce their operating hours and staff to cope with the decrease in revenue. Furthermore, according to a report on Thailand's COVID-19 situation by The Asia Foundation, the major disruption from this pandemic was that lack of customers on account of the regulations about lockdown forced by the government and inadequate financial resources available to maintain employees and businesses (Bangkok Post, 2020d). Such disruptions pushed businesses into debt and to low levels of employees' retention. The majority of small businesses experienced steep declines in their revenues, and, in order to maintain operations, they had no choice but to lay off their employees so that their businesses could survive the pandemic (Nxpo, 2020).

Within this pandemic situation, the government initiated various programs that offered financial support to firms, especially small business owners,

to help them cope with the situation. The Government Savings Bank (GSB), and the SME Development Bank both offered loans with low interest rates and these were made more attractive by loosening the eligibility criteria. The SME Development Bank's program allowed the majority of tourism and restaurant businesses to borrow up to three million baht with 3% interest for a first year (Chicarelli, 2020). Another program lowered Electricity and Water Bills, and "The number of households and small business owners who would benefit from discounted electricity prices stands at 23.7 million, or 97% of total power users, according to energy officials" (Bangkok Post, 2021a).

The Social Security Office reduced the employer contribution from 5% of employee wages to 4% to help small businesses in financial difficulty during the period of the epidemic. Furthermore, under Section 33, the Social Security Fund (SSF) reduced the employee contribution from 5% to 2.5% (Bangkok Post, 2021b). And a government stimulus program entitled We Travel Together [Rao Tiew Duay Kan] supported 40% of normal room rates for five million hotel beds. This promotion was limited to 3,000 Baht

per night for up to five nights. Thus, a tourist would pay only 60% of the room rate, which encouraged local tourists to travel and spend more. Tourists registered using an application, and promotional discounts were transferred to participating hotels by 5pm every day.

For airline tickets, tourists would pay 100% of the ticket, and then receive a 40% refund on the 15th or 30th of the month (Bangkok Post, 2020c). Lastly, eligible small and medium enterprises (SMEs) could claim a 150% deduction for interest expenses incurred during the period from 1 April to 31 December 2020 on loans obtained under a funding initiative to provide THB 150 billion in soft loans to SMEs, with an interest rate of 2% for the first two years (Aurat, 2020).

In spite of these governmental support initiatives, during the pandemic, the number of foreign tourists in Thailand in general and specifically along Yaowarat Road were greatly reduced for the reasons mentioned above. A research gap of the effects of a pandemic on small

businesses was noted. Thus, the following research questions were posed:

1. How significant was the impact of fewer foreign tourists on small restaurant business operations along Yaowarat Road in Bangkok?

Data on the approximate number of foreign customers, including tourists and expatriate residents, that a business served before COVID-19 was collected, and how the pandemic affected the business in term of foreign customers, revenue (daily sales), employees, menus, and delivery methods.

2. Given the reduced number of foreign tourists because of COVID-19 travel restrictions, what strategies did small restaurant owners on Yaowarat Road use to help their businesses survive?

Since several government assistance programs were introduced to help small businesses survive the pandemic, survey questions also included an assessment of the helpfulness of these programs.

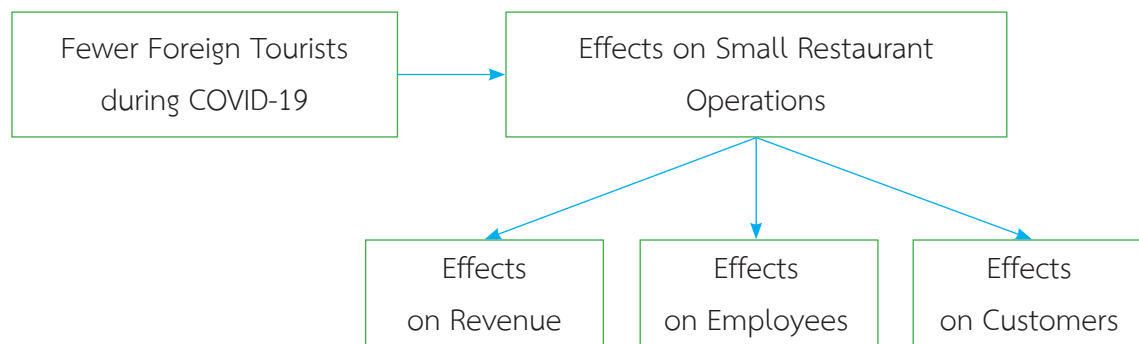

Figure 1 Conceptual Framework

Research Design and Instrument

A researcher-developed survey questionnaire with categorical and 5-point Likert scale questions was used for data collection. The survey was reviewed by three experts, and their suggestions were incorporated into the instrument prior to its use. The ethical implications of the survey questions and data collection plan were reviewed and approved by the MBA Program Committee.

Population and Sampling Frame

The population surveyed for this research were the owners or managers who rented small restaurants along Yaowarat Road ($N = 89$). The researcher went to Yaowarat Road three times on the 1st, 7th and 17th of April 2021 and counted the small restaurants shops from the beginning of the road to Soi 15,

which is known for a dense variety of cuisines. There were approximately 73–75 small restaurants active per day in the area selected. Thus, this population survey included the owners/renters of all 89 restaurants operating along this section of Yaowarat Road with the goal of gathering enough responses ($n = 73$) to obtain a confidence level of 95%.

Data Collection Methods and Procedure

Before the survey was given out, the researcher confirmed with the owners that the information was for a survey and their identity would not be disclosed. A friend of the researcher who had lived on Yaowarat Road for almost 8 years assisted with data collection, which made it easier to approach the local restaurants. A total of 89 surveys were distributed to restaurants and food vendors along Yaowarat Road

from the beginning of the road to Soi 15 in person during June 2021. Small gifts such as hygienic masks, hand wash, and alcohol spray were given to participants as a small token of the researchers' appreciation for their cooperation in the study.

Seventy-five respondents completed the survey, which was sufficient to answer all the stated research questions. After the raw data had been collected; it was analyzed with a software package. The level of impact was measured by a scoring rubric as follows:

Score of 4.01 – 5.00 = Tremendous Impact

Score of 3.01 – 4.00 = Major Impact

Score of 2.01–3.00 = Moderate Impact

Score of 1.01 – 2.00 = Slight Impact

Score of 0.00 – 1.00= No Impact at All

The results were analyzed and compared with information from secondary sources by other authors. The researchers considered two variables, an independent variable (fewer Foreign Tourists after COVID-19) and a dependent variable (effect on small restaurant operations). The data was used to determine the extent to which a reduction in the number of tourists

impacted small restaurant operations along Yaowarat Road, Thailand.

Research Results and Discussion

Demographic results showed that a majority of the 75 owners (or the manager who ran the restaurant) were male (66.7%) and more than 41 years old (44%). Most respondents had a Diploma/ Equivalent (54%), and most were married. The most common ownership/rental length time was between 2-5 years (38.7%), and the number of employees at the restaurants was from 5 to 15 employees (49.33%) indicating that they were small businesses. Of these, most restaurants were open only for dinner in the evening (58.67%), while a few were open during breakfast and lunch times (9.33% and 9.33% respectively). During COVID-19, there was a significant reduction in the number of daily customers. Table 1 presents a comparison of various aspects of restaurant operations before and during the COVID-19 pandemic. It provides information on the approximate number of total daily customers, the percentage of customers who were foreigners, the average daily sales, the availability of take-out and delivery services, and

the strategies used to compensate for the loss of customers.

The results showed that 62.67% of small restaurants had less than 100 customers and unsurprisingly, no restaurants reached the 300 daily customer threshold. With fewer foreign customers during COVID-19, the average daily sales during

COVID-19 also dramatically declined. Before COVID-19, only 18.67% of the small restaurants had low average daily sales; however, during COVID-19, a majority of 56% of small restaurants had “low” average daily sales, and a very small percentage (1.33%) had “high” average daily sales.

Table 1 Comparison of Operations Before and During COVID-19

1. The approximate number of total daily customers		
<i>1. Before COVID-19:</i>		
- Less than 100	18	24.00%
- Between 100-300 customers	35	46.67%
- More than 300	22	29.33%
<i>2. During COVID-19:</i>		
- Less than 100	47	62.67%
- Between 100-300 customers	28	37.33%
- More than 300	0	0%
2. The percentage of foreign customers		
<i>1. Before COVID-19:</i>		
- 25% or less	15	20.00%
- From 26 to 50%	37	49.30%
- 51% or more	23	30.70%
<i>2. During COVID-19:</i>		
- 25% or less	30	40.00%
- From 26 to 50%	38	50.67%
- 51% or more	7	9.33%

Table 1 (to)

3. The average daily sales

1. Before COVID-19:

- Low average daily sales	14	24.00%
- Medium average daily sales	39	52.00%
- High average daily sales	22	29.33%

2. During COVID-19:

- Low average daily sales	42	56.00%
- Medium average daily sales	32	42.67%
- High average daily sales	1	1.33%

4. The availability of take-out and delivery services

1. Before COVID-19:

- Dining at the restaurant	26	34.67%
- Half dining and half take out	47	62.67%
- Take-out	2	2.66%
- Using delivery service apps (Gojek, Food Panda, Grab Food, etc.)	0	0%

2. During COVID-19:

- Dining at restaurant	0	0%
- Half dining in and half take out	6	8.00%
- Take-out	33	44.00%
- Using delivery service apps	36	48.00%

5. The strategies used to compensate for the loss of customers

- Changed menu to attract customers	9	12.00%
- Used the application(s) to attract more orders from customers	31	41.33%
- Added more take-out options	25	33.33%

Table 1 (to)

- Added more delivery services	10	13.33%
- Opened another business/ job make up for the lost income	0	0%
- Others_____	0	0%

During the COVID-19 pandemic, the emphasis on convenience became even more prominent. The food delivery market experienced a significant surge in 2020, when lockdowns were most severe in Europe and the United States. Notably, this trend has persisted, with sustained growth even after controls began to be relaxed or lifted (Ahuja et al., 2021). Survey results showed that before COVID, about half of customers dined on the premises while only about 3% relied entirely on takeout food; however, Delivery Services were not available, and no customers used applications to book their food. However, during COVID-19, almost half of the customers (48%) used a delivery service application (Gojek, Food Panda, Grab Food, etc.) to order their food, and no customers dined only at the restaurant (0%).

In addition, to cope with the COVID situation, restaurants used strategies

to compensate for the loss of on-site customers. The largest number (41.33%) of owners used delivery service applications (Gojek, Food Panda, Grab Food, etc.) to attract more orders; 33.33% added more take-out options, and a smaller number (13.33%) added more delivery services to attract more customers. Somewhat surprisingly, none opened another business or took another job to make up for the lost income.

Effectiveness of Government Support Programs

Table 2 presents an assessment of the effectiveness of government support programs for small businesses during the COVID-19 pandemic. The table provides the mean and standard deviation (S.D.) for each government program, as well as an overall average for the level of helpfulness.

Table 2 Assessing Government Small Business Support Effectiveness during COVID-19

Government Program	Mean	S.D.	Level of Helpfulness
Item 20.1 Low-Interest Business Loans	1.77	0.53	Slight Help
Item 21.2 Reduced Utility Bills	1.80	0.57	Slight Help
Item 20.3 Lower Social Security Contributions	2.7	1.07	Moderate Help
Item 20.4 We Travel Together (<i>Rao Tiew Duay Kan</i>)	2.85	0.78	Moderate Help
Item 20.5 Lower Business Income Taxes	2.31	0.57	Moderate Help
Average	2.29	0.70	Moderate Help

As the results presented in Table 2 show, the respondents agreed that some government assistance programs for small businesses provided a moderate level of help, namely the We Travel Together Program (*Rao Tiew Duay Kan*) ($M=2.85$; $SD=0.78$), and Lower Social Security Contributions ($M=2.72$; $SD=1.07$). The overall average for the level of helpfulness for government assistance programs was 2.29, which indicated that these initiatives were perceived as moderately helpful to small businesses during the COVID-19 pandemic. This suggests that while the programs did provide some assistance to small restaurant businesses, they might not have been sufficient to fully mitigate the negative effects of the pandemic.

Furthermore, several paired samples t-tests were conducted for before and during the COVID pandemic in terms of Total Number of Daily Customers; Percentage of Foreign Customers; Average Daily Sales; and Take-Out and Delivery Service Availability. Table 3 provides information on the t-Stat and p-value for the one-tailed test, which were used to assess the statistical significance of comparative percentages of foreign customers in the small restaurants before and during the COVID-19 pandemic.

The study's results in Table 3 showed that fewer foreign tourists had a significant effect on small restaurant operations ($p < 0.000$). This showed that the decrease in the number of foreign tourists had a considerable impact on small

restaurant operations in the Yaowarat Road area. Thus, responses to interview questions revealed that the small restaurant owners in the area adjusted their business strategies and operations to accommodate the changes brought by the decrease in foreign tourists. For example, they explored new marketing strategies to attract more domestic customers and changed their menus to cater to local taste buds. They also looked into cost-cutting measures and explored alternative revenue streams to keep their businesses afloat.

The correlation coefficients between variables related to small restaurant operation before and during the COVID-19 pandemic are presented in Table 4. This table focuses on identifying any significant relationships between key variables by exploring the interrelationships between various operational factors. The relationships between variables for Small Restaurant Operations before COVID-19 and During COVID-19 were assessed in terms of the approximate Number of Total Daily Customers (Question 10); Percentage

Table 3 Two Paired Samples t-test: Percent of Foreign Customers Before/During COVID-19

	<i>Before COVID-19</i>	<i>During COVID-19</i>
Mean	2.107	1.693
df	74	
t Stat	4.741	
P(T<=t) one-tail	0.000	
t Critical one-tail	1.666	
P(T<=t) two-tail	0.000	
t Critical two-tail	1.993	

of Foreign Customers (Question 11); Average Daily Sales (Question 12); Availability of Take-out & Delivery Services (Question 13). The following abbreviations for variables were used in the analysis and interpretation of data and results.

X1 Total daily customers Before COVID-19

X2 Total daily customers During COVID-19

X1.1 Percentage Foreign Customers Before COVID-19

X1.2 Percentage Foreign Customers During COVID-19

X2.1 Average Daily Sale Before COVID-19

X2.2 Average Daily Sale During COVID-19

X3.1 Availability of Take-out & Delivery Services Before COVID-19

X3.2 Availability of Take-out & Delivery Services During COVID-19

Y Small Restaurant Operation

Table 4 Correlation Coefficients between Variables for Small Restaurant Operation before COVID-19 and During COVID-19 (N = 75)

	X1	X2	X1.1	X1.2	X2.1	X2.2	X3.1	X3.2	Y
Total Daily Customers Before COVID-19 (X1)	1								
Total Daily Customers During COVID-19 (X2)	0.171**	1							
Percentage Foreign Customers Before COVID-19 (X1.1)	-0.037**	-0.156**	1						
Percentage Foreign Customers During COVID-19 (X1.2)	-0.024**	0.097**	0.373**	1					
Average Daily Sales Before COVID-19 (X2.1)	-0.092**	-0.080**	0.253**	0.259**	1				
Average Daily Sales During COVID-19 (X2.2)	-0.028**	-0.036**	0.086**	0.283**	0.200**	1			

Table 4 (to)

	<i>X1</i>	<i>X2</i>	<i>X1.1</i>	<i>X1.2</i>	<i>X2.1</i>	<i>X2.2</i>	<i>X3.1</i>	<i>X3.2</i>	<i>Y</i>
Availability of Take-out & Delivery Services									
Before COVID-19 (<i>X3.1</i>)	-0.166**	-0.055**	0.275**	0.243**	0.433**	0.239**	1		
Availability of Take-out & Delivery Services									
During COVID-19 (<i>X3.2</i>)	0.069**	0.078**	-0.096**	0.027**	-0.160**	0.177**	0.064**	1	
Small Restaurant Operations (<i>Y</i>)	0.313**	0.234**	0.422**	0.557**	0.507**	0.465**	0.492**	0.161**	1

Note: * $p < .05$; ** $p < .01$

The correlation coefficients between *Y* and *X1*, *X2*, *X1.1*, *X1.2*, *X2.1*, *X2.2*, *X3.1*, and *X3.2* were all positive, indicating that small restaurant operations were positively correlated with all the other variables in the dataset. In particular, the highest correlation coefficients were between the Percentage of Foreign Customers during the COVID-19 pandemic (*X1.2*) and Small Restaurant Operations (*Y*), which was significant at the .01 level. This means that small restaurant operations were most strongly influenced by the percentage of foreign customers during the COVID-19 pandemic. If the percentage of customers during the COVID-19 pandemic was reduced, then small restaurant operations would

also decrease ($r = .557$). Similar results were also mentioned in a study by Parks et al. (2020). Their findings revealed that in Bangkok, small businesses struggled to survive the pandemic since monthly incomes for 70 percent of Thailand's workforce fell by about half, and the risk of a small business being shutdown was 56 percent.

Regarding to the spread of COVID-19 at restaurants in Yaowarat Road, "Mr. Khachit Chatchawanit, Deputy Permanent Secretary for the Bangkok Metropolitan Administration (BMA) urge[d] all restaurants in Yaowarat area to take care of personal hygiene and strictly prevent COVID-19" (Bangkok, 2021). The implementation of safety measures, such as limiting the number

of customers dining in restaurants and encouraging the use of take-out services for food orders, was a common practice during the COVID-19 pandemic.

However, surprisingly the result of this study showed that the Availability of Take-out & Delivery Services during the COVID-19 (X3.2) had the lowest correlation level to Small Restaurant Operations (Y) and was significant at .01 level. If the Availability of Take-out & Delivery Services during the COVID-19 was high, then the pandemic's effect on Small Restaurant Operations ($r = .161$) would have been relatively smaller. This suggests that while take-out and delivery services have been important for restaurants during the pandemic, other factors may have a stronger influence on small restaurant operations.

According to Bangkok Post, "People who are more motivated than ever to stay home and shop online created the ideal market conditions to fast-track, test, and launch new Ecommerce experiences. With this massive shift to online channels, Thai consumers can now enjoy a better selection of products from all categories — both domestic and international" (2021, May 21). Therefore, take-out and delivery services have become good practices

in preparation for future pandemics or similar situations. The increased demand for food delivery during the COVID-19 pandemic, as evidenced by the spike in sales and sustained growth in 2020 and 2021, highlights the importance of having convenient and safe options for obtaining food when faced with restrictions on dine-in services. This trend underscores the need for businesses in the food industry to prioritize and invest in delivery services as part of their preparedness plans for potential future pandemics or similar crises.

Conclusions

The study highlighted the significant impact of COVID-19 pandemic on small restaurant operations in Yaowarat Road, Bangkok, due to the decrease in foreign tourism; thus, the alternative hypothesis (H_1) would be accepted. It also provides valuable insights into the challenges faced by small restaurant businesses in Yaowarat Road, Bangkok during the COVID-19 pandemic.

First, the study found that small restaurant businesses on Yaowarat Road relied heavily on foreign tourists for revenue. With the decrease in foreign tourists due to travel restrictions and safety concerns, many small restaurants experienced a significant decline in daily customers and sales.

Second, the study revealed that these small restaurant businesses had to adjust their business strategies and operations to cope with the pandemic's impact. Many small restaurants started offering take-out and delivery services, which were not common before the pandemic. Some also used social media to promote their services and offered discounts or promotions to attract customers. This finding was similar to that of Wana (2023), who suggested that restaurants needed to focus on online marketing strategies to deal with the effects of the pandemic.

Third, the study found that these small restaurant businesses had to adjust their menus to suit local customers' tastes. The majority of small restaurants offered foreign cuisine, with Chinese cuisine being the most popular. However, with the decrease in foreign tourists, small restaurants had to cater more to local customers.

Fourth, the study highlighted the challenges faced by small restaurant businesses located on Yaowarat Road in retaining their employees. Many small restaurants had to reduce their staff due to the decrease in customers and revenue.

Finally, the study showed how small restaurant businesses perceived

the government's support and assistance programs, with the Lower Social Security Contributions and the We Travel Together (Rao Tiew Duay Kan) Program deemed most helpful. Furthermore, the We Travel Together (Rao Tiew Duay Kan) program is still being extended to help businesses recover from the pandemic's effects.

Limitations, Implications, and Recommendations for Future Study

This research study was conducted only among small restaurants along one part of Yaowarat Road. Due to the period of the pandemic, it was difficult to approach the owners due to social distancing. This resulted in lowering the number of participants who were willing to answer the questionnaire. Since the data was collected from only one neighborhood in Bangkok, these results may not apply to small restaurant businesses in other parts of Thailand, or those in neighboring countries.

Another limitation of the study is that the data collected was self-reported by the restaurant owners, which may have introduced some bias or inaccuracies in the responses. Additionally, the study did not take into account the perspectives of customers or employees, who may

have different experiences and perceptions of the impact of the pandemic on small restaurants.

Overall, the study's results and the acceptance of the hypotheses provided valuable insights into the impact of the decrease in foreign tourists on small restaurant operations in the Yaowarat Road area. It also provides valuable data that could be used to inform policy decisions aimed at supporting small businesses in the tourism industry during future challenging times.

For future studies, the post-recovery stories of how small restaurants are recovering from the pain of COVID-19 can be explored. The results of this study showed that a reduction in the number

of foreign customers caused a major impact on the small restaurants' operations. Thus, future research could look for a way to balance Thai and foreign business customers to cope with other tragic situations similar to COVID-19. The results of this study also provide information about how restaurant managers viewed the effectiveness of government support programs. This may provide direction for what types of government interventions should be considered in similar future situations. Restaurant owners can use these findings to comprehend the magnitude of the impact of reduced foreign customer numbers on the small restaurant industry, and to identify potential approaches to alleviate such adverse consequences.

REFERENCES

- Ahuja, K., Chandra, V., Lord, V., & Peens, C. (2021, September 22). Ordering in: The rapid evolution of Food Delivery. McKinsey & Company. <https://www.mckinsey.com/industries/technology-media-and-telecommunications/our-insights/ordering-in-the-rapid-evolution-of-food-delivery>
- Aurat, V. (2020, April 2). *Thai government approves COVID-19 tax relief measures*. Tilleke & Gibbins. <https://www.tilleke.com/insights/thai-government-approves-covid-19-tax-relief-measures-0/>
- Bangkok Metropolitan Administration. (2007). *Things to do in Chinatown/Yaowarat: Bangkok travel guide by 10 Best*. 10Best. <https://www.10best.com/destinations/thailand/bangkok/chinatown-yaowarat/>

- Bangkok Post. (2021, May 21). *The changes brought by Covid might have an upside for Thai consumers, businesses, and economy*. Bangkok Post. <https://www.bangkokpost.com/thailand/pr/2119527/the-changes-brought-by-covid-might-have-an-upside-for-thai-consumers-businesses-and-economy>
- Bangkok Post. (2020c, July 19). *“We Travel Together” stimulus package launched*. Bangkok Post. <https://www.bangkokpost.com/business/1953632/we-travel-together-stimulus-package-launched>
- Bangkok Post. (2020d, September 21). *How Small businesses can survive today’s uncertainty*. Bangkok Post. <https://www.bangkokpost.com/business/1988607/how-small-businesses-can-survive-todays-uncertainty>
- Bangkok Post. (2021a, May 5). *Regulator expected to extend subsidy on electricity bills*. Bangkok Post. <https://www.bangkokpost.com/business/2110435/regulator-expected-to-extend-subsidy-on-electricity-bills>
- Bangkok Post. (2021b, May 19). *Cabinet backs cut in Social Security Fund offerings*. Bangkok Post. <https://www.bangkokpost.com/business/2117871/cabinet-backs-cut-in-social-security-fund-offerings>
- Bangkok, P. R. (2021, April 22). *BMA urges all restaurants in Yaowarat area to take care of personal hygiene and strictly prevent COVID-19*. Bangkok Metropolitan Administration. <https://prbangkok-eng.com/index.php/2021/04/22/bma-urges-all-restaurants-in-yaowarat-area-to-take-care-of-personal-hygiene-and-strictly-prevent-covid-19/>
- Behsudi, A. (2020). *Impact of the Pandemic on Tourism – IMF F&D*. <https://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2020/12/impact-of-the-pandemic-on-tourism-behsudi.htm>
- Chicarelli, M. (2020, May 16). *COVID-19 in Thailand: Financial assistance for SMEs available from Thai government*. GPS Legal. <https://gps-legal.com/corporate-finance/covid-19-in-thailand-financial-assistance-for-smes-available-from-thai-government/>
- Coke-Hamilton, P. (2020, April 24). *Impact of Covid-19 on tourism in Small Island Developing States*. UNCTAD. <https://unctad.org/news/impact-covid-19-tourism-small-island-developing-states>
- Elizalde González, J. J. (2020). SARS-COV-2 Y covid-19. Una revisión de la pandemia. *Medicina Crítica*, 33(1), 53–67. <https://doi.org/10.35366/93281>

- Kirdsaeng, P. (2020, March 31). *Yaowarat road becomes empty amid Covid-19 outbreak*. TheSmartLocal Thailand - Things To Do In Bangkok. <https://thesmartlocal.com/thailand/yaowarat-road-empty/>
- McKinsey. (2020, July 30). *Protecting us small businesses from the impact of COVID-19: McKinsey Live*. McKinsey & Company. <https://www.mckinsey.com/about-us/covid-response-center/leadership-mindsets/webinars/protecting-us-small-businesses-from-the-impact-of-covid-19>
- Nilsen, P., Seing, I., Ericsson, C., Andersen, O., Stefánsdóttir, N. T., Tjørnhøj-Thomsen, T., Kallemose, T., & Kirk, J. W. (2020). Implementing social distancing policy measures in the battle against the coronavirus: Protocol of a comparative study of Denmark and Sweden. *Implementation Science Communications*, 1(1). <https://doi.org/10.1186/s43058-020-00065-x>
- Nxpo. (2020, May 1). *Impact of covid-19 outbreak on Thai SMEs*. Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council. <https://www.nxpo.or.th/th/en/4291/>
- OECD. (2020, July 15). *Coronavirus (COVID-19): SME policy responses*. <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/coronavirus-covid-19-sme-policy-responses-04440101/>
- Parks, T., Chatsuwan, M., & Pillai, S. (2020). *Enduring the Pandemic: Surveys of the Impact of Covid-19 on Thai Small Businesses* (p. 28). <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2020/09/Enduring-the-Pandemic-Covid-19-Impact-on-Thailand-Livelihoods-Sept-2020.pdf>
- Persson-Fischer, U., & Liu, S. (2021). The impact of a global crisis on areas and topics of Tourism Research. *Sustainability*, 13(2), 906. <https://doi.org/10.3390/su13020906>
- UN News. (2021, January 15). *Air travel down 60 per cent, as airline industry losses top \$370 billion: ICAO*. UN News. <https://news.un.org/en/story/2021/01/1082302>
- Wana, C. (2023). Economic impacts of COVID-19 on micro, small, and medium-sized restaurants in Thailand. *Journal of Social Science Panyapat* 5(4), 187–204. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSSP/article/view/268012>

Research Article

แนวทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของมหาวิทยาลัยในจังหวัดปทุมธานี

TEACHING GUIDELINES TO PROMOTE THE USE OF ENGLISH FOR COMMUNICATION OF UNIVERSITIES IN PATHUM THANI PROVINCE

ตุนยา เพชรสง* ชลธิชา กาญจนพันธ์ประภา และ ศรินทร์ศรี เสริฐปัญญา
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

Tanuya Petsong, Chonticha Kanjanapanprapa and Sarinrat Sertpunya
North Bangkok University

*E-mail: tanuya.pe@northbkk.ac.th

Received: 2023-09-27

Revised: 2023-11-15

Accepted: 2024-02-20

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน 2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน 3. เพื่อเสนอแนวทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน งานวิจัยเชิงคุณภาพมีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อศึกษาปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนและการเสนอแนวทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน อีกทั้งผู้วิจัยยังใช้ แบบสอบถามเพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน โดยทำการเก็บจากนักศึกษา ในมหาวิทยาลัย ในเขตจังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ได้แก่ จำนวนนักศึกษาที่มีมากเกินไปในชั้นเรียน ความวิตกกังวลในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียน การต้องการเวลาเพื่อเตรียมความพร้อม และหัวข้อที่มีความเหมาะสม 2. ระดับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อด้านความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยจำแนกตามตัวแปรที่ได้ศึกษา พบว่าความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ด้านอาจารย์

ผู้สอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ เนื้อหาในการเรียน สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมในห้องเรียน และด้านการประเมินการเรียนการสอน ตามลำดับ 3. แนวทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร พบว่า มีการเสนอ 5 แนวทาง ได้แก่ ออกแบบขนาดของห้องเรียนภาษาให้เหมาะสมกับการใช้เวลาในการเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษา การเลือกหัวข้อที่มีความเหมาะสมตรงกับความสนใจของผู้เรียน การสร้างกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสิ่งเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างแรงจูงใจ และ สุดท้ายผู้สอนการพูดควรเป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการใช้ภาษา

คำสำคัญ: แนวทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยในจังหวัดปทุมธานี

ABSTRACT

The objectives of this research were 1. to study the problems of using English for communication in the classroom. 2. to study satisfaction with learning English for communication in the classroom. 3. to propose teaching methods to promote the use of English for communication in the classroom. This research was a mixed method research. Qualitative research collected data through interviews and open-ended questionnaires to study problems in the use of English for communication in the classroom and to propose teaching methods to promote the use of English for communication in the classroom. In addition, the researcher used quantitative research to collect data by using questionnaires to study satisfaction with learning English for communication in the classroom by collecting from students at universities in Pathum Thani Province total 400 people.

The results of the study showed that regarding to the problems in using English for classroom communication. It was found that there were too many students in the classroom, anxiety in using language to communicate with their classmates, time preparation for communication and selecting appropriate topics. 2. The level of opinions of students regarding their satisfaction in learning English for communication in the classroom, it was at a high level. Considering each aspect, teacher was at the highest average followed by learning content, teaching media, classroom activities and teaching and learning evaluation respectively 3. According to the guidelines, it was found that there were 5 guidelines proposed in terms of teaching and learning to promote the use of English for communication, namely: 1. designing classroom size with appropriateness, organizing time preparation for students, creating activities outside the classroom to promote

and support students' learning from the environment to create motivation. Lastly, speaking teachers should be a good role model in the use of language.

Keywords: Communicative English Teaching Guidelines, Universities in Pathum Thani Province

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทักษะทางภาษาถือเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถเป็นประตูเปิดทางสู่การพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ระหว่างประเทศ ในยุคปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีความจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ วัฒนธรรม และวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมุมมองของสังคมโลกนำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาบทเรียนให้มีความเข้าใจแก่ตนเอง และผู้อื่น นอกจากนี้แล้ว สังคมไทยยังหันมาให้ความสนใจในการพัฒนาเยาวชนไทยให้มีความรู้ความสามารถทางด้านภาษาเป็นสิ่งสำคัญ (Chaemchai, 2016)

ในยุคปัจจุบันระบบการศึกษาทุกระดับ ควรตระหนักและการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนทำให้ภาษาอังกฤษมีบทบาทและใกล้ตัวเรามากขึ้นและเกี่ยวข้องในทุกแขนงอาชีพ ปัจจุบันการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยอยู่ในบริบทของการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ การพัฒนาเยาวชนไทย

ให้มีความรู้ความสามารถทางภาษาเป็นสิ่งสำคัญ ที่ระบบการศึกษาทุกระดับควรตระหนักและการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียนทำให้ภาษาอังกฤษมีบทบาทและใกล้ตัวเรามากขึ้นและเกี่ยวข้องในทุกแขนงอาชีพ

ปัจจุบันการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้เรียนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยอยู่ในบริบทของการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (Teaching English as an International Language) นักศึกษามีโอกาสในการสื่อสารภาษาอังกฤษน้อย ใช้ภาษาอังกฤษเฉพาะในห้องเรียนชั่วโมงฝึกการสนทนา หรือแทบจะไม่มีโอกาสพบปะสื่อสารกับชาวต่างชาติ Chamroennusit (2020) อีกทั้งสิ่งแวดล้อมไม่เอื้อต่อการฝึกฝนการสื่อสารภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ปัจจัยดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้ผู้เรียนในทุกระดับไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนแบบแนวการสอน (Communicative Language Teaching) ก็เป็นอีกหนึ่งแนวทางในปัจจุบันที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่มีสิ่งแวดล้อมใช้ภาษาที่หนึ่งไม่ใช่ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในสังคม (Non English Speaking Country) อย่างเช่นประเทศไทย

Chamroennusit (2020) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันเน้นการสอนเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) โดยมุ่งเน้นพัฒนาทักษะทั้ง 4 ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนซึ่งทักษะการฟังและการพูดเป็นทักษะที่ถูกให้ความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากต้องใช้มากที่สุดอีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยกระทรวงศึกษาธิการมีการส่งเสริมนโยบายการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรูปแบบใหม่ โดยให้ปรับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้โดยเน้นการเตรียมและดำเนินการจัดกิจกรรม ผู้แนะนำหรือแนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแนวการสอนนั้น การเรียนรู้เกิดจากการปรึกษาหารือในกลุ่มผู้เรียน นอกจากนี้การสร้างความมั่นใจแก่ผู้เรียนและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนอังกฤษสามารถส่งผลต่อการพัฒนาภาษาอังกฤษได้ Phewphan (2017) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อทักษะการฟังพูดภาษาอังกฤษของผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการฟังพูดภาษาอังกฤษจากการศึกษาวิธีสอนภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยพบว่าวิธีการสอนที่น่าสนใจซึ่งสามารถฝึกผู้เรียนให้มีความสามารถในการฟังพูดภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี คือ วิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching) เพราะวิธีเก่าไม่สามารถทำให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว นอกจากนี้การสอนภาษาควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ Office of the Basic Education Commission (2015) นำเสนอนโยบาย

การสอนภาษาอังกฤษที่ควบคู่ไปกับ กิจกรรมทางภาษา เพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจในวิชาที่เรียนก็มีความสำคัญด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการเสริมแรงบวก สามารถนำไปใช้ได้ สถานการณ์ทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเสริมแรงบวกในลักษณะที่เป็นภาษาพูดหรือภาษาท่าทาง ได้แก่ คำชมเชย การยิ้ม การให้ความสนใจ การยอมรับ ซึ่งวิธีการเสริมแรงบวก ควรให้ทันทีที่นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ดังนั้นงานวิจัยเรื่องนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน และ เสนอแนวทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน
3. เพื่อเสนอแนวทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ผลการวิจัยทำให้ผู้อ่านหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกำหนดจำนวนนักศึกษาในชั้นเรียนได้ทราบถึงปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษสามารถทราบ และเข้าใจปัญหาในการจัดการเรียน

การสอนภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ซึ่งสามารถนำผลการศึกษาไปหาทางออกเพื่อเป็นแนวทางให้เหมาะสมต่อไป

2. ผลจากการวิจัยด้านแนวทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนจะเป็นประโยชน์แก่อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษ เนื่องจากผลการเสนอแนะเกิดจากความต้องการจากนักศึกษา ซึ่งการเสนอแนวทางจากความต้องการจากนักศึกษาจะช่วยให้นักศึกษาเกิดประสิทธิภาพในการเรียนอย่างแท้จริง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในจังหวัดปทุมธานี รวมทั้งสิ้น 7 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี มหาวิทยาลัยอีสเทอร์น เอเชีย มหาวิทยาลัยราชชมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และ ราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาภาษาอังกฤษ เนื่องจากไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน แต่ทราบว่ามีจำนวนมาก และต้องการประมาณค่าสัดส่วนของกลุ่มประชากร โดยใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน และเพิ่มจำนวนไป 4 เปอร์เซนต์ เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อนของข้อมูลจึงได้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่คลาดเคลื่อน จำนวน 400 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร บทความทางวิชาการ เว็บไซต์ (Web Site) รวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการทบทวนวรรณกรรมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดัดแปลงแนวคิดองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ด้านปัญหาในการเรียนภาษา และความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหาในการเรียน สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมในห้องเรียน การประเมินการเรียนการสอน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม - ตุลาคม พ.ศ.2565

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Language Teaching)

1.1 ความหมายสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

Littlewood (1983) กล่าวว่า การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งมุ่งเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน จัดลำดับการเรียนรู้เป็นขั้นตอนตามกระบวนการใช้ความคิดของผู้เรียน โดยเริ่มจากการ ฟังไปสู่การพูด การอ่าน การจับใจความสำคัญ ทำความเข้าใจ จดจำแล้วนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้

1.2 ความสำคัญในการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

กลุ่มนักจิตวิทยาการเรียนรู้เชื่อว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในการเรียน ผู้เรียนจะสามารถเรียนได้มากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความเข้าใจเป็นสำคัญ เขาจะเรียนได้ดีถ้าเข้าใจจุดประสงค์ของการเรียน เห็นประโยชน์ในการนำสิ่งที่เรียนไปใช้ โดยสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนไปแล้วให้เข้ากับสิ่งที่กำลังเรียนอยู่ และ สิ่งที่จะช่วยให้เรียนภาษาต่างประเทศได้ดี นอกเหนือจากสองเรื่องที่กำลังกล่าวมาแล้วก็คือ ต้องเข้าใจหลักภาษาที่ใช้ในการวางรูปแบบประโยคด้วย

Thonhpanchang (2017) กล่าวว่าในยุคปัจจุบันการสอนภาษาต่างประเทศได้หันมายึดแนวการสอนภาษาเพื่อการ สื่อสารมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย ได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่มีโอกาสพบได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยยังคงให้ความสำคัญกับโครงสร้างไวยากรณ์ตามที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาที่ใช้สื่อความหมาย

Littlewood (1983) กล่าวไว้ว่า แนวการสอนภาษาเพื่อ การสื่อสารเป็นแนวการสอนที่ไม่จำกัดความสามารถของผู้เรียนไว้เพียงแค่ว่าความรู้ด้านโครงสร้างไวยากรณ์เท่านั้น แต่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาทุกทักษะ โดยสัมพันธ์ความสามารถทางไวยากรณ์เข้ากับยุทธศาสตร์การสื่อสารด้วย

วิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ ในชีวิตจริงผู้เรียนต้องสัมผัสกับการสื่อสาร ซึ่งเป็นการใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

ควรสอนให้ผู้เรียนคุ้นกับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน และนำภาษาที่คุ้นเคยนั้นไปใช้ได้คำกล่าวนี้นสอดคล้องกับความเห็นของ

Widdowson (1979) กล่าวว่าความสามารถในการเรียบเรียงประโยคมิใช่เป็นความสามารถในการสื่อสาร การสื่อสาร จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเราสามารถใช้ประโยคได้หลายชนิดในโอกาสต่าง ๆ กัน

Dornyei (2001) กล่าวว่า การรับรู้หมายถึง กระบวนการที่แต่ละบุคคลเลือกรวบรวม เช่น การอธิบาย การแนะนำ การถาม-ตอบ การขอร้อง การออกคำสั่ง เป็นต้น ความรู้ในการแต่งประโยคเป็นสิ่งที่เราเรียกว่า ความรู้ความเข้าใจภาษาเท่านั้น ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์อยู่บ้าง แต่ถ้าจะให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ก็ต้องสามารถนำ ความรู้ในการใช้ประโยคไปใช้ให้เป็นปกติวิสัยได้ตามโอกาสต่าง ๆ ของการสื่อสาร

1.3 แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

Brown (1993) เสนอไว้ มีลักษณะ 4 ประการ ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันดังนี้

1) เป้าหมายของการสอนเน้นไปที่องค์ประกอบทั้งหมดของทักษะการ สื่อสาร และไม่จำกัดอยู่ภายในกรอบของเนื้อหาภาษาหรือไวยากรณ์

2) เทคนิคทางภาษาได้รับการออกแบบมา เพื่อนำผู้เรียนไปสู่การใช้ภาษาอย่างแท้จริงตามหน้าที่ภาษา และปฏิบัติจริงโดยมีจุดมุ่งหมายในการพูด รูปแบบโครงสร้างภาษามีใช่เป้าหมายหลัก แต่ตัวรูปแบบเฉพาะของภาษาต่างหากที่ทำให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารจนสำเร็จตามเป้าหมาย

3) ความคล่องแคล่วและความถูกต้อง เป็นหลักการเสริมที่อยู่ภายใต้ เทคนิคการสื่อสาร มีหลายครั้งที่ความคล่องแคล่วอาจจะมีความสำคัญมากกว่า ความถูกต้อง เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนนำภาษาไปใช้ได้อย่างมีความหมาย

4) ในการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ในตอนท้ายสุด ผู้เรียนต้องใช้ภาษาอย่างเข้าใจและสร้างสรรค์ภายในบริบทที่ไม่เคย ฝึกมาก่อน

ดังนั้นแล้ว ผู้วิจัยได้สรุปว่า จากแนวการสอนต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว ทำให้เกิดแนวคิดในการสอนภาษาว่าควรนำเสนอภาษาใหม่ในรูปแบบภาษาที่พบในสถานการณ์จริง เพื่อนำไปสู่การสอน คำศัพท์ โครงสร้าง การออกเสียง มีการฝึกฝนจนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา โครงสร้างสามารถใช้ได้ถูกต้อง แล้วจึงนำความรู้ที่ได้ไปฝึกในสถานการณ์จริง แนวคิดนี้จึงกลายเป็นขั้นตอนของการสอนของแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2. แนวคิดและทฤษฎีขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร

2.1 ขั้นตอนการสอนเพื่อการสื่อสาร

Richard (2022) กล่าวว่า จากแนวคิดในการสอนภาษา จึงทำให้เกิดขั้นตอนการสอนต่าง ๆ 3 ขั้นตอนที่ใช้จัดการเพื่อการสื่อสารแบบนี้เองสอนกันทั่วไปในขณะนี้ขึ้น และขั้นตอนการสอนนี้ มีผลเชื่อมโยงต่อไปถึงสถานการณ์การสอน เทคนิคการสอน สื่ออุปกรณ์ และหน่วยการสอนด้วย ครูผู้สอนจึงควรทำความเข้าใจให้ชัดเจนเพื่อจะได้จัดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวว่า เนื้อหาในขั้นตอนการสอนทั้ง 3 ขั้นนี้มีปรากฏอยู่ในวิธีการนำเสนอแบบเรียนต่าง ๆ ที่ผู้เขียนแบบเรียน

มีความรู้ด้านภาษาศาสตร์และแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นอย่างดีและปรากฏอยู่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างชัดเจนทั้ง 3 ขั้นตอน วิธีการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนในการเรียนการสอน

1) ขั้นการนำเสนอเนื้อหา (Presentation)

ภาษาต่างประเทศการนำเสนอเนื้อหาใหม่ จัดเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นหนึ่งในขั้นนี้ครูจะให้ข้อมูลทางภาษาแก่ผู้เรียน ซึ่งนับเป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้ มีการนำเสนอเนื้อหาใหม่โดยจะมุ่งเน้นการให้ผู้เรียนได้รับรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และรูปแบบภาษาที่ใช้กันจริงโดยทั่วไป รวมทั้งวิธีการใช้ภาษา ด้านการออกเสียง ความหมาย คำศัพท์ และโครงสร้างไวยากรณ์ที่เหมาะสมกับ สถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์

2) ขั้นการฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนภาษานั้นได้ฝึกใช้ภาษาที่เพิ่งจะเรียนรู้ใหม่จากขั้นการนำเสนอเนื้อหา ในลักษณะของการฝึกภาษาที่มีอาจารย์ผู้สอนคอยควบคุมหรือชี้แนะแล้วนั้น (Controlled Practice/Directed Activities) ครูผู้สอนยังคงมีหน้าที่เป็นผู้นำในการฝึกปฏิบัติเพื่อไปสู่การฝึกแบบค่อย ๆ ปล่อยให้ทำเองมากขึ้น เป็นแบบกึ่งควบคุม (Semi-Control) การฝึกในขั้นนี้มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนจดจำรูปแบบของภาษาได้ จึงเน้นที่ความถูกต้องของภาษาเป็นหลัก แต่ก็มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และวิธีการใช้รูปแบบภาษานั้น ๆ ด้วยเช่นกัน ในการฝึกนั้น ครูผู้สอนจะเริ่มจากการฝึก

ปากเปล่า (Oral) Kaewthongma (2017) กล่าวว่า การสอนภาษาอังกฤษในการพูดนั้น อาจจะเป็น การฝึกพูดตามแบบง่าย ๆ ก่อน จนได้รูปแบบภาษา แล้วค่อยเปลี่ยนสถานการณ์ไป สถานการณ์เหล่านี้ จะเป็นสถานการณ์ที่สร้างขึ้นภายใน ห้องเรียน เพื่อฝึกการใช้โครงสร้างประโยคตามบทเรียน ทั้งนี้ ครูผู้สอนต้องให้ข้อมูล ป้อนกลับด้วย เพื่อให้ผู้เรียน รู้ว่า ตนใช้ภาษาได้ถูกต้องหรือไม่ นอกจากนี้ อาจตรวจสอบความเข้าใจด้านความหมายได้ (ไม่ควรใช้เวลามากนัก) ต่อจากนั้นจึงให้ฝึกด้วยการเขียน (Written) เพื่อเป็นการฝึกความแม่นยำ ในการใช้

3) ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production) ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร นับเป็นขั้นที่สูงขึ้นหนึ่ง เพราะการฝึกใช้ภาษา เพื่อการสื่อสาร เปรียบเสมือนการถ่ายโอนการเรียนรู้ ภาษาจากสถานการณ์ในชั้นเรียนไปสู่การนำภาษา ไปใช้จริงนอกชั้นเรียน การฝึกให้ภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยทั่วไป มุ่งหวังให้ผู้เขียนได้

ลองใช้ภาษาในสถานการณ์ ต่าง ๆ ที่จำลองจากสถานการณ์จริง หรือที่เป็น สถานการณ์จริง ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนเป็นเพียง ผู้แนะแนวทางเท่านั้น การฝึกใช้ภาษาใน ลักษณะนี้ มีประโยชน์ในด้านที่ช่วยให้ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียน ได้รู้ว่า ผู้เรียนเข้าใจและเรียนรู้ภาษาไปแล้วมากน้อย เพียงใด สามารถนำไปปรับใช้ตามความต้องการ ของตนเอง ซึ่งการที่จะถือว่าผู้เรียนได้เรียนรู้แล้ว อย่างแท้จริงคือ การที่ผู้เรียนสามารถใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารได้เองอย่างอิสระ ภายใต้สถานการณ์ ที่ผู้เรียนจะได้พบในชีวิตจริง

3. แนวคิดและทฤษฎีความพึงพอใจด้าน การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ

3.1 ความหมายความพึงพอใจ ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษา ต่างประเทศ

จากการทบทวนแนวคิดและ ทฤษฎี ผู้วิจัยพบว่า มีนักวิชาการ ได้ให้ความหมาย ของความพึงพอใจไว้แตกต่างกัน ดังนี้

Jedo (2017) ให้ความหมายของ ความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึก นึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้น เมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนอง หรือบรรลุจุดหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึก ดังกล่าวจะลดลงและไม่เกิดขึ้นหากความต้องการ หรือจุดหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ดังนั้นแล้ว การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ จำเป็นที่จะต้องศึกษาระดับความพึงพอใจของ ผู้เรียน เพื่อที่จะให้ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรม การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

Praimahaniyom , Kamutthapichai,& Panklam (2023) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้น เมื่อได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือเป็นความรู้สึก ขั้นสุดท้ายที่ได้รับผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ยังพบว่าความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการเรียนจะช่วยให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรดำเนินการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนด รูปแบบ กิจกรรมการเรียนรู้และแนวทางการวัด และประเมินผลตามสมรรถนะของผู้เรียนอย่าง องค์กรร่วมได้เหมาะสม

Iambunyarit, Phuripanik & Rakbamrung (2020) กล่าวว่าไว้ว่าความพึงพอใจ หมายถึงท่าที่ความรู้สึกหรือทัศนคติในทางที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งที่ปฏิบัติร่วมปฏิบัติ หรือได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติโดยผลตอบแทนที่ได้รับ รวมทั้งสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยทำให้เกิดความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจจากความหมายของ ความพึงพอใจดังกล่าวพอสรุปความได้ว่า ความพึงพอใจเป็นทัศนคติอย่างหนึ่ง ที่เป็นนามธรรมเป็นความรู้สึก ส่วนตัวทั้งทางด้านบวกและลบขึ้นอยู่กับ การได้รับการตอบสนองเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมในการแสดงออกของบุคคลที่มีผลต่อการเลือกที่จะปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

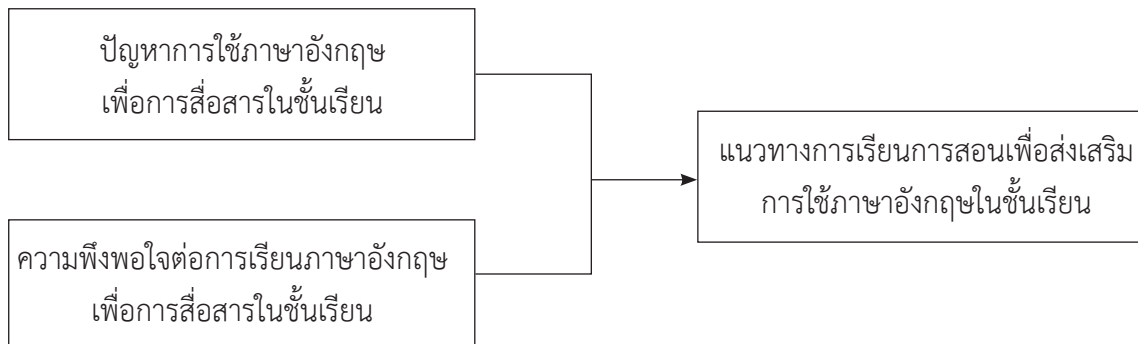
3.2 ทฤษฎีเครื่องมือกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ

Padlian & Jongkonklang (2020) ได้สรุปถึงสิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นให้บุคคลเกิดความ ความ พึงพอใจดังนี้ 1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุได้แก่ เงิน หรือ สิ่งของ 2. สภาพทางกายที่ปรารถนา คือสิ่งแวดล้อมในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง อันก่อให้เกิดความสุขทางกาย 3. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ หมายถึงสิ่งต่างๆที่สนองความต้องการของบุคคล 4. ผลประโยชน์ทางสังคม คือความสัมพันธ์อันดีมิตรกับผู้ร่วมกิจกรรมอันจะทำให้เกิดความผูกพัน ความพึงพอใจ และสภาพการอยู่ร่วมกันอันเป็น

ความพึงพอใจของบุคคลในด้านสังคมหรือความมั่นคงในสังคม ซึ่งจะทำให้รู้สึกมีหลักประกัน และมีความมั่นคงในการประกอบกิจกรรม ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกที่ดีที่ชอบ ที่พอใจ หรือที่ประทับใจของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ได้รับ โดยสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการทั้งด้านร่างกาย และจิตใจบุคคลทุกคนมีความต้องการหลายสิ่งหลายอย่างและมีความต้องการหลายระดับ ซึ่งหากได้รับ ดังนั้นแล้วการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนจึงเป็นการตอบสนองที่จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ การจัดการเรียนรูปแบบใด ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจการเรียนรู้นั้นจะต้องสนองความต้องการของผู้เรียนทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจที่สำคัญ

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัย จึงสรุปว่าความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น เป็นเรื่องของความรู้สึกของผู้เรียนที่มีต่อการสอนโดยอาจารย์ซึ่งความพึงพอใจ ความพึงพอใจของแต่ละบุคคลมีปัจจัยที่แตกต่างกัน รวมทั้งความพึงพอใจสามารถเปลี่ยนไปได้ตลอดเวลา จะเห็นได้ว่า ความพึงพอใจของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนทราบถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังช่วยในการสร้างบรรยากาศที่ดี และยังเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนได้อีกด้วย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การศึกษาแบบผสมผสาน การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีรายละเอียดดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) รวมจำนวน 35 ราย (McMillan and Schumacher, 1997) โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่แท้จริง จากตัวแทนความคิดเห็นของนักศึกษาจากทุกมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นตัวแทนได้แก่ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย มหาวิทยาลัยราชวมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพมหาวิทยาลัยกรุงเทพ และ ราชภัฏวไลยอลงกรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. การศึกษาเอกสาร ได้แก่ หนังสือ ตำรา เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. แบบสอบถามปลายเปิด

3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (structure-in depth interview) เกี่ยวกับปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนและแนวทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในจังหวัดปทุมธานี รวมทั้งสิ้น 7 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย มหาวิทยาลัยราชวมงคลธัญบุรี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และ ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของคอกแรน เนื่องจากไม่ทราบขนาดของประชากรที่แน่นอน แต่ทราบว่ามีความจำนวนมาก และต้องการประมาณค่าสัดส่วนของกลุ่มประชากร โดยใช้ระดับ

ความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน และเพิ่มจำนวนไป 4 เปอร์เซนต์ เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อนของข้อมูล จึงได้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่คลาดเคลื่อน จำนวน 400 คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยจึงได้สร้างแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเนื้อหาในการศึกษาวิจัยดังกล่าวอย่างสมบูรณ์โดยมีวิธีการดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือสอบถาม ซึ่งจะแบ่งออกเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะประชากร ลักษณะ คำถามเป็นคำถามปลายปิดแบบให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วย

1. อาจารย์ผู้สอน
2. เนื้อหาในการเรียน
3. สื่อการเรียนการสอน
4. กิจกรรมในห้องเรียน
5. การประเมินการเรียนการสอน

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเรื่องข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหลังจากที่เก็บข้อมูลตามจำนวนที่ได้ตั้งไว้แล้ว ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาลงรหัสและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ด้วยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

วิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) นำแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยมาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามโดยผู้วิจัยได้ทำการการหาค่า IOC (Item Objective Congruence) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ได้ โดยใช้ค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป

2) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน และนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นรายฉบับ (Reliability) และเป็นรายข้อ จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป คัดเลือกแบบสอบถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.75 เก็บไว้ จำนวน 30 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากนั้นนำไปทดสอบหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามเพื่อหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ 0.89

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ทดสอบความตรงของเนื้อหา (A test of validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of item objective congruence: IOC) การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีของคอนบาค (Cronbach)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากการศึกษาเรื่องปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า ปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชั้นเรียน มี 4 ด้าน ได้แก่ จำนวนนักศึกษาที่มีมากเกินไปในชั้นเรียน ความวิตกกังวลในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียน การเตรียมความพร้อมก่อนใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และ หัวข้อในการสนทนา มีผลต่อการใช้ภาษาในการสื่อสารในชั้นเรียนส่งผลต่อการใช้ภาษาในการสื่อสารในชั้นเรียน ผู้บริหารควรจัดขนาดห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา ผู้สอนควรมีความเข้าใจถึงพื้นฐานของนักศึกษาและหาวิธีการที่เหมาะสมให้แก่นักศึกษา

2. จากการศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ผู้สอนควรเลือกเนื้อหาในการเรียนที่มีความเหมาะสมกับนักศึกษาแต่ละสาขา รวมทั้งการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่มีความน่าสนใจ ทัดกับเหตุการณ์ให้กับนักศึกษา รวมทั้งการสร้างกิจกรรมในห้องเรียนที่กระตุ้นให้นักศึกษาใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งการประเมินการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้สอนได้จัดขึ้นในห้องเรียน รวมทั้งการใช้ระยะเวลาให้เหมาะสมกับหัวข้อที่ใช้ในการประเมิน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาด้านปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน พบว่าปัจจัยภายในและภายนอกเป็นปัญหาต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการวิจัยหัวข้อต่อไปควรศึกษาเรื่องปัญหาการเรียนภาษา

อังกฤษที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

2. จากการศึกษาด้านความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่าองค์ประกอบด้านสื่อการเรียนการสอน กิจกรรมในห้องเรียน และด้านการประเมินการเรียนการสอนอยู่ระดับปานกลาง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการวิจัยหัวข้อต่อไปควรศึกษาเรื่อง การผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ การสร้างกิจกรรมในห้องเรียน นอกห้องเรียน และแนวทางการประเมินการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ด้านปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า

1. จำนวนนักศึกษาที่มีมากเกินไปในชั้นเรียน

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า การที่มีนักศึกษาจำนวนมากในห้องเรียน ทำให้การจัดกิจกรรมที่ใช้ภาษาในการสื่อสารเป็นไปได้ยากลำบาก เนื่องจากการจัดกิจกรรมดังกล่าวใช้เวลาค่อนข้างเยอะ ในขณะที่เวลาเรียนที่ค่อนข้างจำกัด รวมทั้งบางห้องเรียน มีนักเรียนค่อนข้างเยอะ ทำให้เกิดความยากลำบากในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในห้องเรียน

2. ความวิตกกังวลในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียน

ผลจากการสัมภาษณ์พบว่าสิ่งที่เป็นปัญหาต่อการพูดภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการ

ในชั้นเรียนมากที่สุดการคิดคำศัพท์เพื่อที่จะสื่อความหมาย เนื่องจากนักศึกษาแต่ละคนมีพื้นฐานที่ต่างกัน ดังนั้นการให้หัวข้อที่กว้างเกินไปอาจจะเกิดปัญหาในการสื่อสาร รวมทั้งนักศึกษาเกิดความกังวลในการใช้ภาษาที่ผิดไวยากรณ์ เช่น การใช้ tense ในการแต่งรูปประโยค เพื่อที่จะสื่อสารกับเพื่อน และอาจารย์ ในชั้นเรียนทำให้นักศึกษามีความรู้สึกลังเลไม่มั่นใจ อาย กังวล กระวนกระวายใจ เมื่อต้องพูดต่อหน้าเพื่อน ๆ

3. การเตรียมความพร้อมก่อนใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียนจะต้องมีการเตรียมความพร้อมมาก่อนล่วงหน้าจากการสัมภาษณ์พบว่า การที่นักศึกษามีเวลาในการเตรียมความพร้อม การฝึกซ้อมมาก่อน

ล่วงหน้า นักศึกษาจะเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษามากกว่า การใช้ภาษาในการสื่อสารโดยทันที ผลการวิจัยพบว่าหากนักศึกษาไม่ได้เตรียมความพร้อม จะมีอาการการพูดติดขัด ประหม่า วิทกักังวล บางครั้งนักศึกษาอาจมีการพูดจาวกวนในการเรียงประโยค

4. หัวข้อในการสนทนาที่มีความเหมาะสม มีผลต่อการใช้ภาษาในการสื่อสารในชั้นเรียน ส่งผลต่อการใช้ภาษาในการสื่อสารในชั้นเรียนจากการสัมภาษณ์พบว่า ความรู้เบื้องต้น รวมทั้งความเคยชินกับหัวข้อที่จะพูด รวมทั้งการเลือกหัวข้อที่ใช้ในการสื่อสารในห้องเรียนจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงกระตุ้นที่จะใช้ภาษาในการสื่อสาร

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ด้านความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่าอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความคิดเห็นต่อความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน

ความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. อาจารย์ผู้สอน	4.19	0.50	มาก	1
2. เนื้อหาในการเรียน	3.53	0.31	มาก	2
3. สื่อการเรียนการสอน	3.39	0.32	ปานกลาง	3
4. กิจกรรมในห้องเรียน	3.09	0.40	ปานกลาง	5
5. การประเมินการเรียนการสอน	3.20	0.41	ปานกลาง	4
รวม	3.48	0.43	มาก	

จากตารางที่ 1 แสดงการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ด้านความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน จากการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นของนักศึกษาต่อพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$) (S.D. = 0.43) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยจำแนกตามตัวแปรที่ได้ศึกษาพบว่าความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียน ด้านอาจารย์ผู้สอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.19$) (S.D. = 0.50) รองลงมา ได้แก่ เนื้อหาในการเรียน ($\bar{X} = 3.53$) (S.D. = 0.31) สื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.39$) (S.D. = 0.32) กิจกรรมในห้องเรียน ($\bar{X} = 3.09$) (S.D. = 0.40) และด้านการประเมินการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.20$) (S.D. = 0.41) ตามลำดับ

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ด้านแนวทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารพบว่า

1. ออกแบบขนาดของห้องเรียนภาษาให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร

ผลจากการสัมภาษณ์และแบบสอบถามปลายเปิดเรื่องแนวทางส่งเสริมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารพบว่า มหาลัยควรออกแบบขนาดของห้องเรียนให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรมของนักศึกษา เนื่องจากหากมีจำนวนนักศึกษาที่มากเกินไปจะส่งผลต่อการทำกิจกรรมของนักศึกษา รวมทั้งอาจทำให้อาจารย์ผู้สอนไม่สามารถดูแลการทำกิจกรรมดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง ซึ่งอาจจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน

2. การใช้เวลาในการเตรียมความพร้อม

ผลการวิจัยพบว่าการที่อาจารย์ผู้สอนให้เวลานักศึกษาในการเตรียมตัวอย่างน้อย 1 อาทิตย์ จะทำให้นักศึกษาเกิดการเตรียมตัว ฝึกซ้อม รวมทั้งการหาข้อมูล ซึ่งจะช่วยลดความวิตกกังวลให้กับนักศึกษาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งนักศึกษายังมีเวลาในการฝึกซ้อมกับเพื่อนในชั้นเรียนจะช่วยให้ นักศึกษาเกิดความมั่นใจมากยิ่งขึ้นที่จะใช้ภาษาในการสื่อสาร

3. การเลือกหัวข้อที่มีความเหมาะสมตรงกับความสนใจของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า หัวข้อที่มีความเหมาะสม น่าสนใจ จะทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะใช้ภาษาในการสื่อสารในชั้นเรียนมากขึ้น ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า การเลือกหัวข้อที่ตรงกับสาขาวิชาของผู้เรียน รวมทั้งการภาษาอังกฤษที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ของผู้เรียน จะเกิดประโยชน์ในการใช้ภาษา

4. การสร้างกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างแรงจูงใจ ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน การส่งเสริมให้นักศึกษาออกไปทำกิจกรรมนอกห้องเรียนจะช่วยสร้างแรงกระตุ้นในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เช่น การออกไปสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติตามสถานที่ต่าง ๆ จะช่วยทำให้นักศึกษาเกิดประสบการณ์ และกระตุ้นให้นักศึกษาอยากเรียนรู้เพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น

5. ผู้สอนการพูดควรเป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการใช้ภาษา ผลจากการสัมภาษณ์และ

แบบสอบถามพบว่า การที่ผู้สอนมีการแสดงความคิดเห็น ประเมินการใช้ภาษาของนักศึกษาชั้นเรียน การชี้แนะแนวทางการแก้ปัญหาการพูดของผู้เรียนเป็นรายบุคคล จะช่วยให้นักศึกษาสามารถประเมินศักยภาพของตนเอง รวมทั้งยังเป็นแนวทางให้นักศึกษานำคำชี้แนะดังกล่าวไปพัฒนาตัวเองต่อไปในอนาคต

การอภิปรายผล

1. จากการศึกษาปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนพบว่า ปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในชั้นเรียนมี 4 ด้าน ได้แก่ จำนวนนักศึกษาที่มีมากเกินไปในชั้นเรียน ความวิตกกังวลในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียน การเตรียมความพร้อมก่อนใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และหัวข้อในการสนทนา มีผลต่อการใช้ภาษาในการสื่อสารในชั้นเรียนส่งผลต่อการใช้ภาษาในการสื่อสารในชั้นเรียน ซึ่งผลจากการวิจัยมีความสอดคล้องกับ Ritthirat (2012) ศึกษาวิจัยเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทย พบว่า ปัญหาและ อุปสรรคที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษ ได้แก่ นักศึกษามีความกังวลและความกลัวเมื่อต้องพูด ภาษาอังกฤษ มีปัญหาด้านคำศัพท์ ขาดการฝึกฝนกับอาจารย์และบุคคลอื่น ไม่ชอบการเรียนรายวิชาที่เน้นทักษะการพูด ภาษาอังกฤษ และนักศึกษาต้องนึกเป็นภาษาไทยก่อนเสมอเมื่อต้องพูดภาษาอังกฤษ และวิธีการพัฒนาทักษะการพูด ภาษาอังกฤษที่นักศึกษานำไปใช้มากได้แก่ การดูภาพยนตร์ และการฟังเพลงภาษาอังกฤษ

2. ผลการวิจัยด้านความคิดเห็นของนักศึกษาพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการ

สื่อสารในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยจำแนกตามตัวแปรที่ได้ศึกษา พบว่าความพึงพอใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชั้นเรียนด้านอาจารย์ผู้สอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ เนื้อหาในการเรียน สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมในห้องเรียน และด้านการประเมินการเรียนการสอน สอดคล้องกับ Jedo (2017) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจต่อการสอนภาษาอังกฤษตามแนวการสอน สำหรับนักศึกษารายวิชาภาษาอังกฤษมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมากคือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านผู้สอน ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านเนื้อหา และ ด้านการวัดและการประเมินผล นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยต่างประเทศของ Suwantarathip (2019) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักศึกษาในประเทศตุรกีที่มีต่อหลักสูตรผสมอยู่ในระดับสูง ทศนคติต่อการเรียนรู้แบบผสมผสานในรายวิชาภาษาอังกฤษในด้านของผู้สอน และการรับรู้ของการเรียนรู้ออนไลน์แสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจของนักเรียน จากการศึกษาครั้งนี้ ทศนคติต่อการเรียนรู้แบบผสมผสานด้านความพึงพอใจของนักเรียนต่อหลักสูตรสามารถนำมาปรับเปลี่ยนเพื่อเสนอแนวทางสำหรับการปรับปรุงหลักสูตรต่อไปในอนาคต

3. ผลการวิจัยด้านแนวทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ

การสื่อสาร พบว่า มีการเสนอ 5 แนวทางในด้าน
แนวทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการใช้ภาษา
อังกฤษเพื่อการสื่อสาร ได้แก่ 1. ออกแบบขนาด
ของห้องเรียนภาษาให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรม
เพื่อการสื่อสาร 2. การใช้เวลาในการเตรียม
ความพร้อม 3. การเลือกหัวข้อที่มีความเหมาะสม
ตรงกับความสนใจของผู้เรียน 4. การสร้างกิจกรรม
นอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสิ่งเรียนรู้
จากสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างแรงจูงใจ และ
5. ผู้สอนการพูดควรเป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างที่ดี
สอดคล้องกับ Ubon Ratchathani University
(2017) พบว่า อาจารย์ผู้สอนควรมีการจัดการเรียน
การสอนให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้
โดยเน้นให้ผู้เรียนมีโอกาสนำมาใช้ภาษา ในการสื่อสาร

(Communicative Language Teaching : CLT)
และเป็นไปตามกรอบความคิดหลัก CEFR และ
ให้มีการพัฒนา จัดหา และจัดสรรสื่อเทคโนโลยี
สารสนเทศเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาตามระดับ
CEFR บริการแก่นักศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือ
ในการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของ
ผู้เรียนที่หลากหลายที่สามารถ นำไปปฏิบัติได้จริง
 อีกทั้งอาจารย์ผู้สอนควรจัดสภาพแวดล้อมและ
บรรยากาศที่กระตุ้นการใช้ภาษาอังกฤษทั้งใน
และนอกห้องเรียน และ จัดกิจกรรมที่ส่งเสริม
การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เพื่อกระตุ้นให้
นักศึกษาเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะ
ทางด้านภาษาอังกฤษ

REFERENCES

- Brown, J. D. (1993). Self-Esteem and Self-Evaluations: Feeling is Believing. *Psychological Perspectives on the Self. Open Journal of Social Sciences*, 7(2), 47-58.
- Chaemchai, W. (2016). **Effects of practice-based teaching on English writing skills of primary school students.** *Mathayom 3.* (Master of Arts) Buriram Rajabhat University, Buriram. (In Thai)
- Chamroennusit, S. (2015). Golden opportunity for learning window of opportunity. *Journal of Education Burapha University* 31(3), 120-138. (In Thai)
- Dornyei, Z. (2001). **Communicative Language Teaching in the twenty-first century: the Principled Communicative Approach.** Cambridge England: Cambridge University press.
- Jedo, K. (2017). **Satisfaction of YRU Students towards Teaching English based on Communicative Language Teaching Approach.** (Report No. 34). Yala, Thailand: Yala Rajabhat University. (In Thai)

- Kaewthongma, N. (2017). **Creating a set of activities to develop English skills for communication on the topic My life using the theory of creating self-knowledge by creating work pieces for Mathayomsuksa 2 at Uttaradit School.** (Master of Education in English Curriculum and Teaching), Uttaradit Rajabhat University, Uttaradit. (In Thai)
- Lambunyarit, P., Phuripanik, C. & Rakbamrung, T. (2020). Teaching analytical reading through the Active Learning process to develop analytical thinking skills of Thai children in the Gen Z era. **Journal of Education Burapha University.** 31(3), 1-11. (In Thai)
- Little, W. (1983). **Communicative Language Teaching: An Introduction.** Cambridge: Cambridge University Press.
- Office of the Basic Education Commission. (2015). **Teaching and learning management Manual for a new style of English according to the framework of international English proficiency standards.** Retrieved from <https://rnedu.go.th/2019/wp-content/uploads/2015/10/book-policy-obec-61.pdf> [2022, 15 July.] (In Thai)
- Padlian, B. & Jongkonklang, S. (2020). A study of academic achievement in English and Reading comprehension ability of Mathayom 1 students using SQ4R learning management together with multipart strategies. **Journal of Education Burapha University.** 31(3), 99-108. (In Thai)
- Phewphan, A. (2017). **Results of organizing experiences according to natural language teaching methods that affect language development regarding listening skills and speaking skills of early childhood children who use Thai as a second language.** (Master of Education in Curriculum and Teaching). Chiang Rai Rajabhat University, Chiang Rai. (In Thai)
- Praimahaniyom, T., Kamutthapichai, C. & Panklam, A. (2023) Enhancing English Reading for Critical Thinking with Aesop's Fables for EFL Learners. **Journal of Innovation in Educational Management and Research,** 5(3), 124-138. (In Thai)
- Richard, C. J. (2022). Initiating professional development in language teaching. **University of Sydney Journal of TESOL,** 3(1), 485-497.

- Ritthirat, N. (2012). **Thai University Students' English Oral Proficiency and Problems to Developing English Speaking Skill**. (Master of Arts in Teaching English as an International Language). Prince of Songkla University, Songkla. (In Thai)
- Suwantarathip, O. (2019). Predictors of Students' Satisfaction with a Hybrid English Course. **Turkish Online Journal of Distance Education** 20(1), 115-130
- Thonhpanchang, C. (2017). **Development of activity sets to practice English skills for communication in careers**. (Master of Education in English Curriculum and Teaching) Uttaradit Rajabhat University, Uttaradit. (In Thai)
- Ubon Ratchathani University. (2017). **Plan for developing students' English language skills Ubon Ratchathani University 2017 – 2021**. Retrieved https://www.ubu.ac.th/web/files_up/00046f2020122911401330.pdf [2022, 15 July.] (In Thai)
- Widdowson, H.G. (1979). **Explorations in Applied Linguistics**. (2 Vols). Oxford: Oxford University press.
-

Research Article

การศึกษาความแตกต่างของกลุ่มผู้ผลิตและผู้บริโภค ที่มีต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษากลุ่มผ้าไหมทอมือ จังหวัดสระแก้ว

A STUDY OF DIFFERENCES BETWEEN PRODUCER AND CONSUMER GROUPS REGARDING PRODUCT PUBLICITY IN ONE TAMBON ONE PRODUCT CASE STUDY HAND WOVEN SILK PRODUCT OF SA KAEO PROVINCE

บุญยฤทธิ์ ศรีปาน^{1*} ปวีณา ปรีชญากุล² และ ชัญญพัชร จารุวัชรเศรษฐ์³

¹สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะและคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีดิจิทัลและสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³สาขาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Boonyarit sripan^{1*}, Pawena Preechayakul² and Chanyaphat Jaruwatcharaset³

¹Smart Electronics and Computer Engineering Department, Faculty of Industrial Technology,
Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, 10220

²Information and Digital Technology Management Department, Faculty of Industrial Technology,
Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, 10220

³Industrial Management Technology Department, Faculty of Agricultural Technology and Industrial Technology
Nakhon Sawan Rajabhat University, Nakhon Sawan, 60000

*E-mail: Boonyarit.s@pnru.ac.th

Received: 2023-10-5

Revised: 2023-12-03

Accepted: 2024-03-21

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยความแตกต่างของกลุ่มผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์กรณีศึกษากลุ่มผ้าไหมทอมือ จังหวัดสระแก้ว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือสมาชิกในกลุ่มผู้ประกอบการ กลุ่มลูกค้าและผู้สนใจสินค้าของธุรกิจผ้าไหมทอมือ โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทางออนไลน์ ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2566 ถึง 31 สิงหาคม 2566 จำนวน 150 ชุด สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ด้วยวิธีการเปรียบเทียบ กลุ่มตัวแปร การวิเคราะห์ไคสแควร์แบ่งตามปัจจัยด้านช่องทางการสื่อสาร และด้านการรับรู้ข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์สินค้าผ้าไหมทอมือ

ผลการศึกษาปัจจัยความแตกต่างที่มีต่อการประชาสัมพันธ์สินค้า พบว่าปัจจัยด้านช่องทางการสื่อสารผ่านทางโซเชียลมีเดีย เป็นปัจจัยที่อยู่ในระดับมาก และด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า พบว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าแตกต่างกัน ได้แก่ ปัจจัยการรับรู้ความน่าเชื่อถือของสินค้า ปัจจัยการรับรู้ราคาสินค้า และปัจจัยการรับรู้ถึงความโดดเด่นของสินค้า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กลุ่มผ้าไหมทอมือจังหวัดสระแก้ว ยังต้องมีการปรับปรุงสินค้าให้มีความเหมาะสมต่อการประชาสัมพันธ์ และส่งผลต่อการซื้อขายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือได้อย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การประชาสัมพันธ์ ผ้าไหมทอมือ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

ABSTRACT

This research aims to compare the differing factors between producers and consumers regarding the product public relations of One Tambon One Product. The case study focuses on hand-woven silk products from Sa Kaeo province. The sample groups used include members of the entrepreneurial community, customers, and individuals interested in hand-woven silk products. Data was collected using a questionnaire as the primary tool through an online survey conducted from June 1st, 2023, to August 31st, 2023, resulting in a collection of 150 sets. The statistics used to analyze the data consist of descriptive statistics, including percentages, averages, and standard deviations. The relationship between variables was tested using a comparative method among variable groups. The analysis employed Chi-square to categorize based on factors related to communication channels and perceptions of information received from the product public relations of hand-woven silk products.

This research results revealed that factors related to communication channels through social media significantly influence product public relations. Moreover, regarding the perception of product information, respondents had varying opinions on product public relations. These differences included perceptions regarding product reliability, price perception, and the perceived distinctiveness of the product. This suggests that the One Tambon One Product group specializing in hand-woven silk in Sa Kaeo Province needs to enhance their products to align better with public relations requirements.

Such improvements could consistently impact the sales of hand-woven silk products over time.

Keywords: Product public relations, Hand woven silk, One Tambon One Product

บทนำ

ยุทธศาสตร์และแผนแม่บทโครงการหนึ่งตำบล หรือ One Tambon One Product (OTOP) เป็นโครงการที่มุ่งหวังให้คนในชุมชนได้นำภูมิปัญญาที่มีอยู่มาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์จำหน่ายสร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัวและชุมชน ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน ผลปรากฏว่าโครงการสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ และก่อให้เกิดผู้ผลิตและผู้ประกอบการ OTOP และผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นการสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งโดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านความรู้ เทคโนโลยีทุน การบริหารจัดการ เชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนไปสู่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Ministry of Finance, 2022)

Kongarchaphat (2023) ได้วิเคราะห์สถานการณ์สินค้าไทยว่า ข้อมูลจากกรมพัฒนาชุมชน พบว่า สินค้าในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ โอท็อป (OTOP) ในปี 2561 มียอดจำหน่ายสูงถึง 1.9 แสนล้านบาท อย่างไรก็ตาม เมื่อดูข้อมูลเชิงลึกจะพบว่า สินค้าโอท็อปที่มีกว่า 20,000 กว่าราย กลับมีสินค้ามากกว่า 40% ของโครงการโอท็อปทั้งหมดที่ยังไม่สามารถก้าวสู่ความเป็นมาตรฐานสากลหรือแข่งขันในตลาดโลกได้ หรือหากเปรียบเทียบยอดจำหน่ายสินค้าโอท็อปกับผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP)

ในปี 2561 ก็จะเป็นเพียง 1.2% เท่านั้น ซึ่งถือว่ายังน้อยมาก ดังนั้นการประชาสัมพันธ์สินค้าโอท็อป จึงมีความสำคัญต่อการเพิ่มรายได้ให้ผู้ประกอบการในประเทศไทย ซึ่งต้องมีการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ ใน 3 ด้าน คือ

1. “การตลาด” สินค้าไม่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น คือ สินค้ามีลักษณะใกล้เคียงกัน ไม่มีความแตกต่าง บรรจุภัณฑ์ หีบห่อไม่สวยงามและทันสมัย
2. “ตั้งราคาไม่สอดคล้องกับต้นทุนของสินค้า” ทำให้ประสบปัญหาทางการเงินจนเกิดภาวะขาดทุน
3. “ขาดช่องทางการจำหน่าย” ส่งผลให้ผู้บริโภคไม่สามารถเข้าถึงสินค้า และไม่มีทำการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ทำให้ผู้บริโภคไม่รู้จักแบรนด์และสินค้า

กลุ่มผ้าไหมทอมือ ตำบลหันทราย จังหวัดสระแก้ว เป็นกลุ่มสมาชิกที่ร่วมกันพัฒนาการทอผ้าไหมทอมือและได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ในการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ผ่านช่องทางของภาครัฐไปยังกลุ่มลูกค้าต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการรับรู้ข้อมูลสินค้าจากผู้ประกอบการ แต่ในปัจจุบันมีผู้ประกอบการผ้าไหมทอมือเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และมีการแข่งขันด้านการประชาสัมพันธ์สินค้าอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นปัจจัยด้านการสื่อสาร และปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูล

สินค้า จึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าเป็นอย่างมาก

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลและการวิเคราะห์ผลเปรียบเทียบการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยด้านช่องทางการสื่อสารและด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้าผ้าไหมทอมือ เพื่อให้ผู้ประกอบการเกิดการรับรู้ประโยชน์จากการประชาสัมพันธ์ ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการด้านการประชาสัมพันธ์สินค้า เพื่อให้เกิดช่องทางจำหน่ายสินค้าและรู้จักตราสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยความแตกต่างของกลุ่มผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์กรณีศึกษากลุ่มผ้าไหมทอมือ จังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าใน 2 ด้าน คือด้านช่องทางการสื่อสาร และด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า

ขอบเขตด้านพื้นที่ ใช้ในการศึกษา กลุ่มผ้าไหมทอมือ ตำบลหันทราย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตด้านประชากร ในการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ กลุ่มผู้ประกอบการ

กลุ่มลูกค้าปัจจุบัน และกลุ่มผู้ที่สนใจสินค้าจำนวน 150 คนโดยใช้วิธีการเลือกแบบสุ่มเจาะจง จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์สินค้า โดยพิจารณาคัดเลือกจากการตอบข้อมูลแบบสอบถามที่มีความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Jungsiriphonpakorn, 2018)

ทบทวนแนวคิด

การประชาสัมพันธ์ (Public Relation) เป็นการติดต่อสื่อสารจากองค์การไปสู่สาธารณชนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรับฟังความคิดเห็นและประชมติจากสาธารณชนที่มีต่อองค์การ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเชื่อถือ ภาพลักษณ์ ความรู้ และแก้ไขข้อผิดพลาดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

Kotler & Armstrong (2011) พฤติกรรมของมนุษย์ เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจ (Motive) หรือแรงขับเคลื่อน (Drive) เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ความต้องการบางอย่างเป็นความต้องการทางชีววิทยา (Biological) เกิดขึ้นจากสภาวะตึงเครียด เช่น ความหิวกระหายหรือความลำบากบางอย่างเป็นความต้องการทางจิตวิทยา (Psychological) เกิดจากความต้องการยอมรับ (Recognition) การยกย่อง (Esteem) หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน (Belonging) ความต้องการส่วนใหญ่อาจไม่มากพอที่จะจูงใจให้บุคคลกระทำในช่วงเวลานั้น ความต้องการกลายเป็นสิ่งจูงใจ เมื่อได้รับการกระตุ้นอย่างเพียงพอจนเกิดความตึงเครียด

Lavidge & Steine (1961) โมเดลลำดับขั้นของผลกระทบ (Hierarchy of Effect Model) เป็นโมเดลที่แสดงว่าผู้ซื้อผ่านขั้นตอน การเกิดความรู้ ความชอบ ความพอใจ ความเชื่อมั่น โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

1. การรู้จัก (Awareness) ผู้รับข่าวสารเริ่มรู้จักข่าวสารของผลิตภัณฑ์ โดยทั่วไปอยู่ในขั้นแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่

2. การเกิดความรู้ (Knowledge) เป็นขั้นที่ผู้รับข่าวสารเกิดความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติ รูปลักษณะและองค์ประกอบผลิตภัณฑ์

3. ความชอบ (Liking) เป็นขั้นที่ผู้รับข่าวสารเกิดความรู้สึกที่ดี (Feeling) ต่อตราสินค้า

4. ความพอใจ (Preference) เป็นขั้นที่ผู้รับข่าวสารเกิดความรู้สึกพอใจในตราสินค้าเหนือตราสินค้าอื่น

5. ความเชื่อมั่น (Conviction) เป็นขั้นที่ผู้รับข่าวสารแน่ใจว่าควรซื้อหรือตั้งใจซื้อตราสินค้านั้น

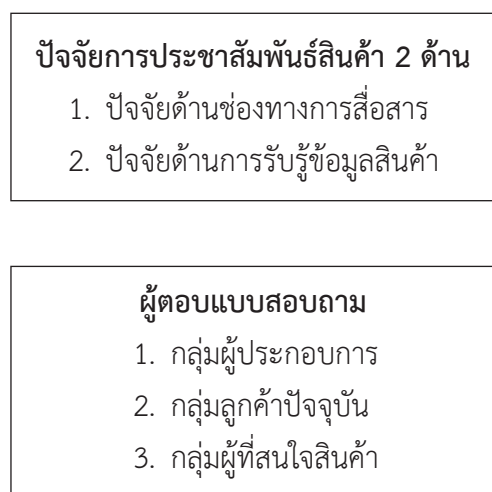
6. การซื้อ (Purchasing) เป็นขั้นที่ผู้รับข่าวสารเกิดพฤติกรรมการซื้อ

Kingsnorth (2022) การตลาดดิจิทัล (Digital Marketing) เป็นการประชาสัมพันธ์บนโลกออนไลน์ผ่านช่องทางการสื่อสารอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีผสมผสานกันโดยใช้โซเชียลเน็ตเวิร์ก ได้แก่ การตลาดผ่านเว็บไซต์ การตลาดผ่านอีเมล การตลาดผ่านโซเชียลมีเดีย และการตลาดคอนเท้น

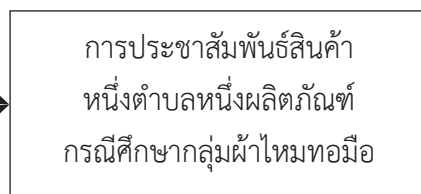
กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษากลุ่มผ้าไหมทอมือ จังหวัดสระแก้ว ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษากลุ่มผ้าไหมทอมือ จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรใช้มาตรวัดประมาณค่า และผ่านกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นประชากรในกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มลูกค้า ผ้าไหมทอมือ เก็บข้อมูลผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงเดือนสิงหาคม ในปี พ.ศ. 2566 จำนวนแบบสอบถามที่ได้จำนวน 150 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป โดยนำผลที่ได้เทียบกับเกณฑ์การประเมิน (Sukcharoen, 2019) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 – 5.00 หมายความว่า มีอิทธิพลมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 – 4.49 หมายความว่า มีอิทธิพลมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 – 3.49 หมายความว่า มีอิทธิพลปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50 – 2.49 หมายความว่า มีอิทธิพลน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 – 1.49 หมายความว่า มีอิทธิพลน้อยที่สุด

การประเมินโดยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีการให้คะแนนรวมเป็นแบบอันดับภาคขึ้น ที่มีต่อด้านต่าง ๆ จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านช่องทางการสื่อสาร จำนวน 5 ข้อ และด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า จำนวน 5 ข้อ

ขั้นตอนวิเคราะห์ผลเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ด้วยวิธีการเปรียบเทียบ กลุ่มตัวแปร ใช้สถิติแบบเพียร์สัน (Pearson Chi-Square) การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Schefft

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษากลุ่มผ้าไหมทอมือ จังหวัดสระแก้ว แบ่งตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 150 คน ดังนี้

ลำดับ	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	N = 150	
		ประชากร	ร้อยละ
1	กลุ่มผู้ประกอบการ	43	28.7
2	กลุ่มลูกค้าปัจจุบัน	50	33.3
3	กลุ่มผู้ที่สนใจสินค้า	57	38.0
รวม		150	100

จากตารางที่ 1 พบว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มผู้ที่สนใจสินค้าผ้าไหม โดยมีจำนวนสูงสุด จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงเป็นกลุ่มลูกค้าปัจจุบัน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และมีผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด อยู่กลุ่มผู้ประกอบการ มีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7

ตารางที่ 2 แสดงผลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ แบ่งตามค่าเฉลี่ยและความแปรปรวน ของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 150 คน ดังนี้

การประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านช่องทางการสื่อสาร			
1. ช่องทางเว็บไซต์	2.52	1.186	ปานกลาง
2. ช่องทางอีเมล	2.57	1.353	ปานกลาง
3. ช่องทางโซเชียลมีเดีย	3.93	1.142	มาก
4. ช่องทางวิดีโอคอนเท้น	3.43	1.260	ปานกลาง
5. ช่องทางข้อความคอนเท้น	3.19	1.413	ปานกลาง
สรุป	3.13	1.271	ปานกลาง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

การประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า			
1. การรับรู้แบรนด์และตราสินค้า	3.35	1.188	ปานกลาง
2. การรับรู้ความน่าเชื่อถือของสินค้า	3.27	1.326	ปานกลาง
3. การรับรู้ด้านราคาสินค้า	2.70	1.315	ปานกลาง
4. การรับรู้ถึงความโดดเด่นของสินค้า	2.89	1.378	ปานกลาง
5. การรับรู้สินค้าที่ผลิตใหม่	3.88	1.175	มาก
สรุป	3.22	1.280	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ด้านช่องทางทางการสื่อสาร ในภาพรวมมีอิทธิพลอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าปัจจัยเกี่ยวกับการสื่อสารช่องทางโซเชียลมีเดียมีอิทธิพลสูงสุด มีค่าเฉลี่ยที่ 3.93 รองลงมากการสื่อสารช่องทางวิดีโอคอนเท้น มีค่าเฉลี่ยที่ 3.43 และปัจจัยเกี่ยวกับการสื่อสารทางเว็บไซต์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 2.52

ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า มีอิทธิพลอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ

การประชาสัมพันธ์สินค้าเกี่ยวกับการรับรู้สินค้าที่ผลิตใหม่มีอิทธิพลสูงสุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.88 รองลงมาปัจจัยเกี่ยวกับมีการรับรู้แบรนด์และตราสินค้า มีค่าเฉลี่ยที่ 3.35 และมีการรับรู้ด้านราคาสินค้า มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ 2.70

2. ผลการวิเคราะห์ผลเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ แบ่งตามขนาดกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยวิธีการเปรียบเทียบ กลุ่มตัวแปร ใช้สถิติแบบเพียร์สัน (Pearson Chi-Square) แบ่งตามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านช่องทางการสื่อสารและด้านการรับรู้ประโยชน์ แบ่งตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประชาสัมพันธ์สินค้า		จำนวน ประชากร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านช่องทางการสื่อสาร	กลุ่มผู้ประกอบการ	43	3.28	0.672	ปานกลาง
	กลุ่มลูกค้าปัจจุบัน	50	3.07	0.526	ปานกลาง
	กลุ่มผู้ที่สนใจสินค้า	57	3.06	0.576	ปานกลาง
รวม		150	3.13	0.594	ปานกลาง
ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า	กลุ่มผู้ประกอบการ	43	3.41	0.678	ปานกลาง
	กลุ่มลูกค้าปัจจุบัน	50	3.20	0.509	ปานกลาง
	กลุ่มผู้ที่สนใจสินค้า	57	3.10	0.540	ปานกลาง
รวม		150	3.22	0.584	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ แบ่งตามขนาดกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านช่องทางการสื่อสาร พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง ในกลุ่มผู้ประกอบการมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.28 รองลงมาในกลุ่มลูกค้าปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 และ

น้อยที่สุดในกลุ่มผู้ที่สนใจสินค้า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.06

ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้าพบว่า การประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับปานกลาง ในกลุ่มผู้ประกอบการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.41 รองลงมา ในกลุ่มลูกค้าปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 และน้อยที่สุดในกลุ่มผู้ที่สนใจสินค้า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10

ตารางที่ 4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffit

ความแปรปรวน		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1. ด้านช่องทางการสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	1.411	2	0.705	2.026	0.136
	ภายในกลุ่ม	51.183	147	0.348		
	รวม	52.593	149			
2. ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า	ระหว่างกลุ่ม	2.506	2	1.253	3.805	0.024
	ภายในกลุ่ม	48.402	147	0.329		
	รวม	50.908	149			

*ค่านัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$

สมมติฐาน H_0 = ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ไม่แตกต่างกัน

H_1 = ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ แตกต่างกัน

จากตารางที่ 4 พบว่า ด้านช่องทางการสื่อสาร ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.136 และ

ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า ค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.024 มีค่าน้อยกว่าค่านัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการสื่อสารมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานที่ไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Schefft สัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า แบ่งตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

Dependent	(I) ประเภท	(J) ประเภท	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
1. ด้านช่องทาง การสื่อสาร	ผู้ประกอบการ	ลูกค้าปัจจุบัน	0.203	0.122	0.100	-0.039	0.445
		ผู้ที่สนใจสินค้า	0.222	0.119	0.063	-0.012	0.458
	ลูกค้าปัจจุบัน	ผู้ประกอบการ	-0.203	0.122	0.100	-0.445	0.039
		ผู้ที่สนใจสินค้า	0.019	0.114	0.862	-0.206	0.245
	ผู้ที่สนใจสินค้า	ผู้ประกอบการ	-0.222	0.119	0.063	-0.458	0.012
		ลูกค้าปัจจุบัน	-0.019	0.114	0.862	-0.245	0.206
2. ด้านการรับรู้ ข้อมูลสินค้า	ผู้ประกอบการ	ลูกค้าปัจจุบัน	0.209	0.119	0.082	-0.026	0.445
		ผู้ที่สนใจสินค้า	0.318*	0.115	0.007	0.089	0.547
	ลูกค้าปัจจุบัน	ผู้ประกอบการ	-0.209	0.119	0.082	-0.445	0.026
		ผู้ที่สนใจสินค้า	0.108	0.111	0.330	-0.111	0.328
	ผู้ที่สนใจสินค้า	ผู้ประกอบการ	-0.318*	0.115	0.007	-0.547	-0.089
		ลูกค้าปัจจุบัน	-0.108	0.111	0.330	-0.328	0.111

จากตารางที่ 5 พบว่าผลเปรียบเทียบการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า จำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม เปรียบเทียบระดับความแตกต่างรายคู่ ด้านการรับรู้ข้อมูลความน่าเชื่อถือของสินค้า

พบความแตกต่างรายคู่จำนวน 1 คู่มีความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.007 สรุปได้ว่าการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า ผู้ประกอบการมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ที่ไม่สนใจสินค้า

ตารางที่ 6 การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่สัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยต่าง ๆ ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า แบ่งตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Schefft

ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า		จำนวน ประชากร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การรับรู้แบรนด์ และตราสินค้า	กลุ่มผู้ประกอบการ	43	3.44	1.278	ปานกลาง
	กลุ่มลูกค้าปัจจุบัน	50	3.36	1.241	ปานกลาง
	กลุ่มผู้ที่สนใจสินค้า	57	3.28	1.082	ปานกลาง
	รวม	150	3.35	1.188	ปานกลาง
2. การรับรู้ความน่าเชื่อถือ ของสินค้า	กลุ่มผู้ประกอบการ	43	3.44	1.297	ปานกลาง
	กลุ่มลูกค้าปัจจุบัน	50	3.58	1.180	ปานกลาง
	กลุ่มผู้ที่สนใจสินค้า	57	2.88	1.390	น้อย
	รวม	150	3.27	1.326	ปานกลาง
3. การรับรู้ด้านราคาสินค้า	กลุ่มผู้ประกอบการ	43	3.19	1.468	ปานกลาง
	กลุ่มลูกค้าปัจจุบัน	50	2.54	1.343	ปานกลาง
	กลุ่มผู้ที่สนใจสินค้า	57	2.47	1.071	น้อย
	รวม	150	2.70	1.315	ปานกลาง
4. การรับรู้ถึง ความโดดเด่นของสินค้า	กลุ่มผู้ประกอบการ	43	3.16	1.430	ปานกลาง
	กลุ่มลูกค้าปัจจุบัน	50	2.48	1.328	น้อย
	กลุ่มผู้ที่สนใจสินค้า	57	3.04	1.322	ปานกลาง
	รวม	150	2.89	1.378	ปานกลาง
5. การรับรู้สินค้าที่ผลิตใหม่	กลุ่มผู้ประกอบการ	43	3.81	1.332	มาก
	กลุ่มลูกค้าปัจจุบัน	50	4.04	1.068	มาก
	กลุ่มผู้ที่สนใจสินค้า	57	3.79	1.145	ปานกลาง
	รวม	150	3.88	1.175	มาก

จากตารางที่ 6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า แบ่งตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย

เกี่ยวกับปัจจัยการมีการรับรู้สินค้าที่ผลิตใหม่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.04 ในกลุ่มลูกค้าปัจจุบัน รองลงมาเป็นปัจจัยการรับรู้สินค้าที่ผลิตใหม่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ในกลุ่มผู้ประกอบการ และน้อยที่สุดในการรับรู้ด้านราคาสินค้ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 ในกลุ่มผู้ที่สนใจสินค้า

ตารางที่ 7 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้านการประยุกต์ใช้ ด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffit

ความแปรปรวน		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1. การรับรู้แบรนด์และตราสินค้า	ระหว่างกลุ่ม	0.640	2	0.320	0.224	0.799
	ภายในกลุ่ม	209.633	147	1.426		
รวม		210.273	149			
2. การรับรู้ความน่าเชื่อถือของสินค้า	ระหว่างกลุ่ม	14.868	2	7.434	4.426	0.014
	ภายในกลุ่ม	246.925	147	1.680		
รวม		261.793	149			
3. การรับรู้ด้านราคาสินค้า	ระหว่างกลุ่ม	14.358	2	7.179	4.340	0.015
	ภายในกลุ่ม	243.142	147	1.654		
รวม		257.500	149			
4. การรับรู้ถึงความโดดเด่นของสินค้า	ระหว่างกลุ่ม	12.803	2	6.402	3.482	0.033
	ภายในกลุ่ม	270.270	147	1.839		
รวม		283.073	149			
5. การรับรู้สินค้าที่ผลิตใหม่	ระหว่างกลุ่ม	1.935	2	0.967	0.697	0.500
	ภายในกลุ่ม	203.905	147	1.387		
รวม		205.840	149			

*ค่านัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$

สมมติฐาน H0 = ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูลสินค้าไม่แตกต่างกัน

H1 = ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ข้อมูลสินค้าแตกต่างกัน

จากตารางที่ 7 พบว่าค่าทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยต่าง ๆ ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า ในภาพรวมมีค่าน้อยกว่า คำนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้าแบ่งกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ในภาพรวมมีอิทธิพลต่อการใช้งานที่แตกต่างกัน ได้แก่ การรับรู้ความน่าเชื่อถือของสินค้า การรับรู้ด้านราคาสินค้า และการรับรู้ถึงความโดดเด่นของสินค้า

ตารางที่ 8 แสดงการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Schefft สัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า แบ่งตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม

Dependent	(I) ประเภท	(J) ประเภท	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
1. การรับรู้แบรนด์และตราสินค้า	ผู้ประกอบการ	ลูกค้าปัจจุบัน	0.082	0.248	0.742	-0.41	0.57
		ผู้ที่สนใจสินค้า	0.161	0.241	0.505	-0.32	0.64
	ลูกค้าปัจจุบัน	ผู้ประกอบการ	-0.082	0.248	0.742	-0.57	0.41
		ผู้ที่สนใจสินค้า	0.079	0.231	0.732	-0.38	0.54
	ผู้ที่สนใจสินค้า	ผู้ประกอบการ	-0.161	0.241	0.505	-0.64	0.32
		ลูกค้าปัจจุบัน	-0.079	0.231	0.732	-0.54	0.38
2. การรับรู้ความน่าเชื่อถือของสินค้า	ผู้ประกอบการ	ลูกค้าปัจจุบัน	-0.138	0.270	0.609	-0.67	0.39
		ผู้ที่สนใจสินค้า	0.565*	0.262	0.033	0.05	1.08
	ลูกค้าปัจจุบัน	ผู้ประกอบการ	0.138	0.270	0.609	-0.39	0.67
		ผู้ที่สนใจสินค้า	0.703*	0.251	0.006	0.21	1.20
	ผู้ที่สนใจสินค้า	ผู้ประกอบการ	-0.565*	0.262	0.033	-1.08	-0.05
		ลูกค้าปัจจุบัน	-0.703*	0.251	0.006	-1.20	-0.21
3. การรับรู้ด้านราคาสินค้า	ผู้ประกอบการ	ลูกค้าปัจจุบัน	0.646*	0.267	0.017	0.12	1.17
		ผู้ที่สนใจสินค้า	0.712*	0.260	0.007	0.20	1.23
	ลูกค้าปัจจุบัน	ผู้ประกอบการ	-0.646*	0.267	0.017	-1.17	-0.12
		ผู้ที่สนใจสินค้า	0.066	0.249	0.791	-0.43	0.56

ตารางที่ 8 (ต่อ)

Dependent	(I) ประเภท	(J) ประเภท	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
4. การรับรู้ถึง ความโดดเด่น ของสินค้า	ผู้ที่สนใจสินค้า	ผู้ประกอบการ	-0.712*	0.260	0.007	-1.23	-0.20
		ลูกค้าปัจจุบัน	-0.066	0.249	0.791	-0.56	0.43
	ลูกค้าปัจจุบัน	ผู้ประกอบการ	0.683*	0.282	0.017	0.13	1.24
		ผู้ที่สนใจสินค้า	0.128	0.274	0.642	-0.41	0.67
		ผู้ประกอบการ	-0.683*	0.282	0.017	-1.24	-0.13
		ผู้ที่สนใจสินค้า	-0.555*	0.263	0.036	-1.07	-0.04
5. การรับรู้ สินค้า ที่ผลิตใหม่	ผู้ที่สนใจสินค้า	ผู้ประกอบการ	-0.128	0.274	0.642	-0.67	0.41
		ลูกค้าปัจจุบัน	0.555*	0.263	0.036	0.04	1.07
	ผู้ประกอบการ	ลูกค้าปัจจุบัน	-0.226	0.245	0.358	-0.71	0.26
		ผู้ที่สนใจสินค้า	0.024	0.238	0.918	-0.45	0.49
		ผู้ประกอบการ	0.226	0.245	0.358	-0.26	0.71
		ผู้ที่สนใจสินค้า	0.251	0.228	0.274	-0.20	0.70
	ผู้ที่สนใจสินค้า	ผู้ประกอบการ	-0.024	0.238	0.918	-0.49	0.45
		ลูกค้าปัจจุบัน	-0.251	0.228	0.274	-0.70	0.20

จากตารางที่ 8 พบว่าผลเปรียบเทียบการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้า จำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม เปรียบเทียบระดับความแตกต่างรายคู่ ดังนี้

ด้านการรับรู้ข้อมูลความน่าเชื่อถือของสินค้า

- รายคู่ ผู้ประกอบการเปรียบเทียบกับผู้ที่สนใจสินค้า มีความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.033

- รายคู่ ลูกค้าปัจจุบันเปรียบเทียบกับผู้ที่สนใจสินค้า มีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.006

ด้านการรับรู้ข้อด้านราคาสินค้า

- รายคู่ ผู้ประกอบการเปรียบเทียบกับผู้ที่สนใจสินค้า มีความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.007

- รายคู่ ผู้ประกอบการเปรียบเทียบกับลูกค้าปัจจุบัน มีความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.017

ด้านการรับรู้ถึงความโดดเด่นของสินค้า

- รายคู่ ผู้ประกอบการเปรียบเทียบกับลูกค้าปัจจุบัน มีความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.017

- รายคู่ ลูกค้าปัจจุบันเปรียบเทียบกับผู้ที่สนใจสินค้า มีความน่าจะเป็น เท่ากับ 0.036

ผลจากการเปรียบเทียบจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม จากการประชาสัมพันธ์ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้ามีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนี้

1. การรับรู้ความน่าเชื่อถือของสินค้า ผู้ที่สนใจสินค้า มีความคิดเห็นแตกต่างกับลูกค้าปัจจุบันและผู้ประกอบการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะลูกค้าปัจจุบันและผู้ประกอบการเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการซื้อและใช้งานผ้าไหมหม้อมามาก่อนแล้ว ดังนั้นเมื่อได้รับการประชาสัมพันธ์สินค้า จึงทำให้ลูกค้าปัจจุบันมีความเชื่อถือของสินค้าได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (1965) ได้อธิบายถึงการเกิดพฤติกรรมของผู้บริโภค (S-R Theory) ที่เคยได้ซื้อผลิตภัณฑ์มาก่อนแล้ว ส่งผลต่อพฤติกรรมภายหลังการซื้อของผู้บริโภค (Post Purchase Behavior) จะทำให้มีความเชื่อถือในสินค้าและตัดสินใจซื้อในครั้งต่อไปได้ง่ายขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kimaro (2022) ได้อธิบายถึงภาพลักษณ์และความไว้วางใจของแบรนด์มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค ความน่าเชื่อถือของสินค้าจะขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้บริโภค จากปัจจัยส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมของผู้บริโภคโดยพื้นฐานแล้วต้องผ่านการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นในช่วงเวลาที่เกิดวิกฤติ ปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค เช่น องค์ประกอบส่วนบุคคล ความประหยัด สิ่งแวดล้อม และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง จะต้องผ่านการเปลี่ยนแปลงในระดับที่คำนึงถึง ทำให้ลูกค้าแต่ละรายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยรวมของตน

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบว่าตัวแปรอิสระ 2 ตัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้บริโภคในช่วงโควิด-19

2. การรับรู้ราคาสินค้า กลุ่มผู้ประกอบการมีความคิดเห็นแตกต่างกับผู้สนใจสินค้าและลูกค้าปัจจุบันที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้ประกอบการจะมีประสบการณ์โดยตรงกับการผลิตสินค้า และมีความเข้าใจในต้นทุนต่าง ๆ ของการผลิตสินค้าได้เป็นอย่างดี แตกต่างจากลูกค้าปัจจุบันและผู้สนใจสินค้า จะประเมินราคาจากการพบเห็นสินค้า ส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการรับรู้ราคาสินค้าแตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Thomson & Coe (1997) ได้อธิบายถึงการตั้งราคาสินค้า และเทคนิคการวิเคราะห์คุณค่าของสินค้า (value-based pricing) โดยลูกค้าจะประเมินราคาสินค้าโดยการคำนึงถึงมูลค่าและสิ่งที่ได้รับประโยชน์จากสินค้านั้น ๆ และนำไปเปรียบเทียบกับสินค้าอื่น ๆ ที่เคียงใกล้กันแล้วนำมาประเมินเป็นความคุ้มค่าต่อราคาสินค้า และยังสอดคล้องกับแนวคิดการตั้งราคาของ Weyl (2019) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณสมบัติการตั้งราคาสินค้าที่จะต้องคำนึงถึงการเปรียบเทียบสินค้าในชนิดเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน นำไปสู่การออกแบบช่องทางการตลาดทั้งในและนอกประเทศ

3. การรับรู้ถึงความโดดเด่นของสินค้า กลุ่มลูกค้าปัจจุบันมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ประกอบการและผู้สนใจสินค้า เช่นนี้อาจเป็นเพราะการรับรู้ข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์สินค้าของแต่ละบุคคล มีความคิดเห็นจากการรับรู้และความรู้สึกที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิด

ของ Kotler & Armstrong (2011) ที่ได้อธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นต้องมีสิ่งจูงใจหรือแรงขับเคลื่อน เป็นความต้องการที่กดดันจนมากพอที่จะจูงใจให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งความต้องการของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ดังนั้นการรับรู้ข้อมูลความโดดเด่นของสินค้าจากการประชาสัมพันธ์สินค้า จึงทำให้แต่ละบุคคลมีความคิดเห็นต่อความโดดเด่นของสินค้า แตกต่างกันไปตามปัจจัยบุคคล

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษากลุ่มผ้าไหมทอมือ จังหวัดสระแก้ว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประชาสัมพันธ์ผ้าไหมทอมือ พบว่า ด้านช่องทางการสื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอยู่ในระดับมาก และด้านการรับรู้ข้อมูลสินค้าพบว่า กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการประชาสัมพันธ์สินค้าแตกต่างกัน ได้แก่

1. ปัจจัยการรับรู้ความน่าเชื่อถือของสินค้า
2. ปัจจัยการรับรู้ราคาสินค้า
3. ปัจจัยการรับรู้ถึงความโดดเด่นของสินค้า

ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Kongarchaphat (2023) พบว่าสินค้าโอท็อปไทยยังมีจุดอ่อนสำคัญ 3 ด้าน คือ การตั้งราคาไม่สอดคล้องกับต้นทุนของสินค้า สินค้าไม่มี

เอกลักษณ์ที่โดดเด่น และขาดช่องทางการจำหน่ายที่เหมาะสม และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Mary & Bernard (1981) ได้อธิบายถึงช่องทางการจำหน่ายที่ผ่านตัวแทนขาย เป็นช่องทางที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเข้าถึงสินค้า และส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเนื่องจากตัวแทนขายจะมีความสัมพันธ์อันดีที่สร้างแรงจูงใจในการซื้อสินค้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการสินค้าผ้าไหมทอมือของผู้บริโภค ในสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ใน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาสินค้าได้ตรงความต้องการมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการแข่งขันทางการตลาดเกี่ยวกับสินค้าผ้าไหมทอมือ เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์หาแนวทางการขายสินค้าได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณประธานกลุ่มสมาชิกกลุ่ม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของกลุ่มศูนย์ผ้าไหมทอมือ ตำบลหันทราย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่ได้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเป็นอย่างดี

REFERENCES

- Jungsiriphonpakorn, A. (2018). **Research pattern, population and sample**. Retrieved from <http://pioneer.netserv.chula.ac.th/~jaimorn/re5.htm> [2022, 24 Jun.]
- Kimaro, A.(2022). **Assessing the impact of brand trust and brand image on consumer behavior during a time of crisis**. Vasteras, Sweden: Mälardalen University.
- Kingsnorth. S. (2022). **Digital Marketing Strategy: An Integrated Approach to Online Marketing**. (3). United Kingdom: Kogan Page.
- Kongarchaphat, B. (2023). **3 weak points of “Thai OTOP” decode the secrets to create a great Thai brand**. Retrieved from <https://mgonline.com/business/detail/9620000086178>. [2023, 08 Aug.] (In Thai)
- Kotler, P. (1965). Behavioral models for analyzing buyers. **Journal of Marketing**, **29(4)**, 37-45.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (2011). **Principles of Marketing** Prentice Hall. (14). United States: Prentice Hall.
- Lavidge, R. J., & Steiner, G. A. (1961). A model for predictive measurements of advertising effectiveness. **Journal of Marketing**, **25(4)**, 59-62.
- Mary, J. B., & Bernard, H. B. (1981). Trends in Travel and Tourism Marketing : The Changing Structure of Distribution Channels. **Sage Research: Journals of Travel**, **20(1)**, 2-7.
- Ministry of Finance. (2022). Draft State Enterprise Development Plan 2023 – 2027. **Office of the State Enterprise Policy Committee**. (Report of development plan). Bangkok, Thailand: Ministry of Finance. (In Thai)
- Sukcharoen, W. (2019). **Market Research**. (2). Bangkok, Thailand: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Thomson, K. N., & Coe, B. J. (1997). Gaining Sustainable competitive advantage through strategic pricing. **Emerald Journals: Pricing Strategy and Practice**, **5(2)**, 70-79.
- Weyl, E. G. (2019). Price Theory. **Journal of Economic Literature**, **57(2)**, 329-84.

Research Article

แนวทางการจำลองแบบสารสนเทศอาคารเพื่อประเมินค่าอาคารเก่า
มรดกยุคสมัยใหม่ตอนต้น: กรณีศึกษา อาคารคณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพฯ

GUIDELINES FOR BUILDING INFORMATION MODELING TO EVALUATE EARLY MODERN HERITAGE: THE CASE STUDY OF FACULTY OF HUMANITIES BUILDING PHRANAKON RAJABHAT UNIVERSITY, BANGKOK

วรัญญู ศิริวรรณ¹ ธนาวุฒิ ขุนทอง¹ สุพจน์ พรพัยค์¹ เรืองณรงค์ รัตนปรีชาเวช¹ บุญชัย ขยายเกียรติกำจร¹
ศุภกิจ สดสี¹ และ สมใจ กลิ่นงาม²

¹หลักสูตรสถาปัตยกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

²หลักสูตรการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Waranyoo Siriwan¹, Thanawuth Khunthong¹, Supoj Prompayak¹, Reungnarong Rattanaapreechavej¹,
Boonchai Kajaikiatkamjorn¹, Supakit Sodsee¹ and Somjai Klin-Ngam²

¹Department of Architecture, Faculty of Industrial Technology, Phranakorn Rajabhat University

²Department of Information Technology Management, Faculty of Industrial Technology,
Phranakorn Rajabhat University

*E-mail: address@mailservice.com

Received: 2023-10-06

Revised: 2024-01-24

Accepted: 2024-03-21

บทคัดย่อ

การจำลองสารสนเทศอาคารทางมรดก (Heritage Building Information Modelling หรือ HBIM) ถูกนิยามในฐานะกระบวนการทางเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อใช้นำเสนอโครงการอนุรักษ์อาคารในสภาพแวดล้อมที่สร้างขึ้นเสมือนจริงโดยประสานข้อมูลหลายสาขาวิชาได้แก่ สถาปัตยกรรม วิศวกรรม และการก่อสร้าง กับบริบทของทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น งานวิจัยชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นแนวทางการจำลองแบบสารสนเทศอาคารเพื่อประเมินค่าอาคารเก่ามรดกยุคสมัยใหม่ตอนต้น และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่มีลักษณะเฉพาะทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ ซึ่งฝังอยู่ในเรื่องราวอาคารมรดก ระเบียบวิธีวิจัยงานชิ้นนี้ได้แก่การดำเนินการทดสอบการประเมินคุณค่าอาคารมรดก โดยการจำลองแบบสารสนเทศอาคารมรดก ผ่านกรณีศึกษาที่มีรูปแบบทางสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ต้นศตวรรษที่ 20 ในกรุงเทพฯ ในงานวิจัยได้คัดเลือกอาคาร

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เป็นกรณีศึกษา ในงานวิจัยได้ทดสอบศักยภาพของการจำลองแบบสารสนเทศอาคารมรดกที่ใช้พิจารณาคุณภาพและการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอาคารภายใต้เกณฑ์การประเมินอาคารในสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ต้นศตวรรษที่ 20 ขององค์กร DOCOMOMO International

ผลลัพธ์ของการใช้ HBIM ทดสอบประเมินค่าอาคารมรดก พบว่าการจำลองแบบสารสนเทศอาคารช่วยอธิบายและวิเคราะห์คุณค่าที่แท้จริง (Intrinsic values) ผ่านการเปรียบเทียบระหว่างแบบจำลองสารสนเทศที่ถูกสร้างกับอาคารเดิมที่ยังคงอยู่ของอาคารกรณีศึกษา ใน 3 มุมมองประกอบด้วย ด้านเทคนิค โครงสร้าง สังคม และวัฒนธรรม ผลลัพธ์จากการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบความถูกต้องของอาคารในทางวิทยาศาสตร์ และช่วยจัดการมรดกทางสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ที่มีลักษณะเฉพาะถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การจำลองข้อมูลสารสนเทศอาคารมรดก มูลค่าที่แท้จริง อาคารเรียน; การอนุรักษ์อาคารสมัยใหม่

ABSTRACT

Heritage Building Information Modeling (HBIM) is defined as a digital technology process used to present building conservation projects in a virtual built environment by allowing multiple disciplines, including architecture, Engineering and construction (AEC) which can integrate with the local historical context. HBIM manages architectural elements that has specific artistic characteristics and historical background which are embedded in the old building. The research aim is to study the use of building information models to manage heritage information to evaluate the value of heritage buildings. The research methodology includes conducting tests to assess the value of heritage buildings. By modeling information on heritage buildings through case studies that have a modern architectural style from the beginning of the 20th century in Bangkok. In the research, it selected the Faculty of Humanities building in Pharmakon Rajabhat University as a paradigm. The research tests HBIM potential to determine the quality and validity of building information under DOCOMOMO International's criteria for evaluating buildings in early 20th century modern architecture.

Results of HBIM evaluating the value of heritage buildings found that HBIM helps explain and analyze intrinsic values through comparisons between the regenerative information model and the remaining original building case study in 3 perspectives consisting of Technical, social and cultural aspects. Results from the research are beneficial

to validating heritage building in science, and help manage modern architectural local heritage and its characteristics.

Keywords: Heritage Building Information Modelling, intrinsic values, Education building, Modern building conservation

บทนำ

การจำลองแบบสารสนเทศอาคารหรือ BIM (Building Information modelling) เป็นกระบวนการทำงานแบบใหม่ ช่วยประสานข้อมูลระหว่าง 2 และ 3 มิติ แทนการระบียบวิธีการเก็บข้อมูลแบบเดิม ช่วยลดความซ้ำซ้อนและขัดแย้งข้อมูลระหว่างหมวดงานในยุคแรกเมื่อ 15 ปีก่อน กระบวนการจำลองแบบสารสนเทศอาคาร (BIM) ถูกนำไปใช้ในการออกแบบโครงการก่อสร้างอาคารใหม่ ผลลัพธ์ของกระบวนการคือช่วยทำนายแบบจำลองที่จะถูกสร้างขึ้นและช่วยในการจัดการโครงการ ตั้งแต่การออกแบบแผนผังการออกแบบรายละเอียด และรายละเอียดการก่อสร้างภายหลังจากการวิจัยเรื่อง BIM methodology as an integrated approach to heritage conservation management (A. L. C. Ciribini, S. Mastrolembo Ventura & M. Paneroni, 2015) พบว่า มีความเป็นไปได้ที่จะทดสอบความเหมาะสมของตัวเครื่องมือการสร้างแบบจำลองสารสนเทศอาคาร (BIM) ซึ่งเดิมถูกพัฒนาสำหรับการสร้างแบบจำลองอาคารใหม่สำหรับการดำเนินการระบียบวิธีวิจัย BIM อาคารมรดกทางสถาปัตยกรรม รวมไปถึงการวิเคราะห์ขีดจำกัดในใช้งาน วิธีการวิจัยที่เกี่ยวกับ BIM สำหรับอาคารมรดกนั้นแตกต่างจากโครงการก่อสร้างใหม่ BIM ในกระบวนการสำรวจ ไม่ใช่แค่เชิงเรขาคณิตเท่านั้น แต่มุ่งเป้าไปที่การได้มา

ซึ่งข้อมูลบนระดับการพัฒนาทางศิลปะหรือทางวิทยาศาสตร์ระหว่างดำเนินการ จากประเด็นดังกล่าว แนวทางการใช้ BIM นอกเหนือจากใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการปรับปรุงอาคารมรดกทางกายภาพ งานวิจัยชิ้นนี้ได้ตั้งสมมุติฐานถึงความเป็นไปได้ถึงแนวทางการพัฒนา BIM สามารถขยายขอบเขตการใช้งานสู่ระดับการใช้เพื่อการประเมินคุณค่าอาคารมรดกในเชิงประวัติศาสตร์ที่สอดคล้องกับสภาพเดิมที่ปรากฏ

วัตถุประสงค์

เพื่อเสนอแนวทางการจำลองแบบสารสนเทศอาคารสำหรับการประเมินคุณค่าอาคารทางประวัติศาสตร์ที่ออกแบบและก่อสร้าง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตงานวิจัยได้ทำการทดสอบการปฏิบัติการ BIM ผ่านกรณีศึกษา อาคารเก่ามรดกยุคสมัยใหม่ตอนต้น โดยใช้อาคารเรียนเก่าที่ถูกสร้างในช่วง 20-25 ปี ในประเด็นการใช้ BIM ทดสอบ เพื่อประเมินค่าอาคารได้แบ่ง 2 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนของหมวดงาน สถาปัตยกรรม วิศวกรรม และการก่อสร้างอาคาร (Architecture Engineering and Construction หรือ AEC) ที่เกิดจากการป้อนค่าตัวเลขทางวิทยาศาสตร์

ผ่านคุณลักษณะ (Properties) ทางเลือกภายใน BIM และ 2) กลุ่มข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ (History Information หรือ HM) เน้นการใส่ข้อมูลในรูปแบบตัวอักษร ประวัติ รวมถึงการสร้างใหม่องค์ประกอบด้านศิลปะประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมในรูปแบบ 3 มิติ ทั้งนี้ขอบเขตการดำเนินการทดสอบ BIM นั้นอยู่ในแนวทางของการประเมินค่าจากองค์กรอนุรักษ์อาคารสากล

บททวนวรรณกรรม

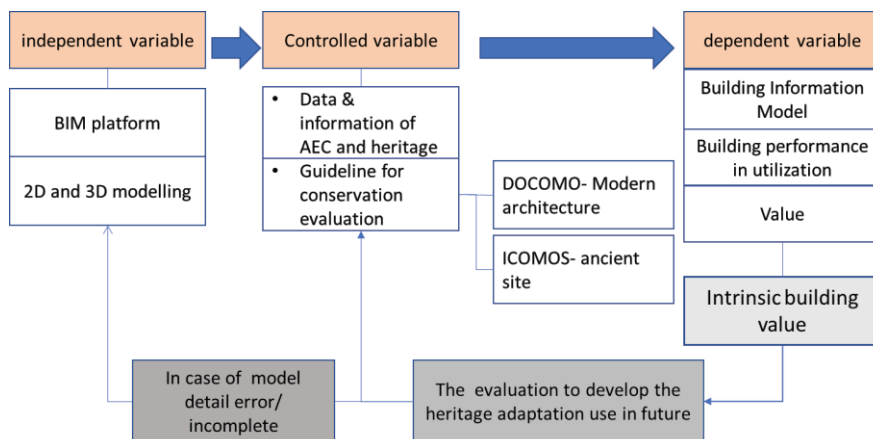
จากการเปรียบเทียบกระบวนการทำงานของการจำลองแบบสารสนเทศอาคารก่อนหน้าในงานวิจัย BIM methodology as an integrated approach to heritage conservation management (A. L. C. Ciribini, S. Mastrolembro Ventura & M. Paneroni, 2015) ได้แบ่งชี้ถึงกรอบการทำงานของแบบจำลองอาคารทางประวัติศาสตร์ (Historical building) นั้นมีขอบเขตการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนกว่าการจำลองแบบอาคารสร้างใหม่ (New building design) และโครงการปรับปรุงอาคาร (Renovation) การปฏิบัติงานแบบจำลองสารสนเทศอาคารมรดก (HBIM) ต้องบรรจุรายละเอียดทั้งทางกายภาพที่แสดงในตัวอาคาร (สถาปัตยกรรม วิศวกรรม และเทคโนโลยีการก่อสร้าง) และภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่มาของอาคาร การรวบรวมข้อมูลเข้าด้วยกัน ทั้งทางเรขาคณิตและข้อมูลภาพ เข้าไว้ในฐานข้อมูลเดียว (Ana Regina, Mizrahy Cuperschmid, Márcio Minto Fabricio, Júlio César Franco, Jr., 2019) มิติข้อมูลของ HBIM มีระดับความละเอียด (Level

of Detail) และขยายขอบเขตการศึกษาเพิ่มโดยการอิงข้อมูลประวัติศาสตร์อาคารและสถานที่เพิ่มขึ้น (Baik, 2017)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการอ้างอิงจากงานวิจัยก่อนหน้าของ Ana Regina (2021) เรื่อง Representation and knowledge of historic construction: HBIM for structural use in the case of Villa Palma-Guazzaroni in Terni กล่าวถึง วิธีการจำลองแบบหุ่นหลังสร้างเสร็จ (AS-built modelling) ด้วยการจำลองแบบสารสนเทศอาคารมรดก (HBIM) แบบจำลองที่ถูกกำหนดค่าต่าง ๆ สำหรับการใช้งานเชิงโครงสร้าง สามารถช่วยวิเคราะห์กลไกพื้นฐานเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของอาคารได้ และจัดการทรัพย์สินที่อยู่ในอาคารมรดกเดิมที่มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นใหม่

จากแนวคิดดังกล่าว งานวิจัยชิ้นนี้ได้ศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของตัวแปรระหว่างกระบวนการทดสอบ โดยอ้างอิงกับเกณฑ์การอนุรักษ์การดำเนินการแบบขั้นตอนต่อเนื่องใน 3 กลุ่มตัวแปร ได้แก่ 1) ตัวโปรแกรมการจำลองแบบสารสนเทศอาคาร 2) กลุ่มงานข้อมูลงานสถาปัตยกรรม วิศวกรรมและการก่อสร้าง (AEC) และ 3) กลุ่มข้อมูลทางประวัติศาสตร์อาคารและแนวทางการประเมินเพื่อการอนุรักษ์ดังภาพที่ 1 ผลที่ได้จากกระบวนการจะมีระดับความลึกเพิ่มขึ้นในคุณค่าทางประวัติศาสตร์สามารถไปแนวทางพัฒนาแนวทางปรับปรุงอาคารที่ครอบคลุม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

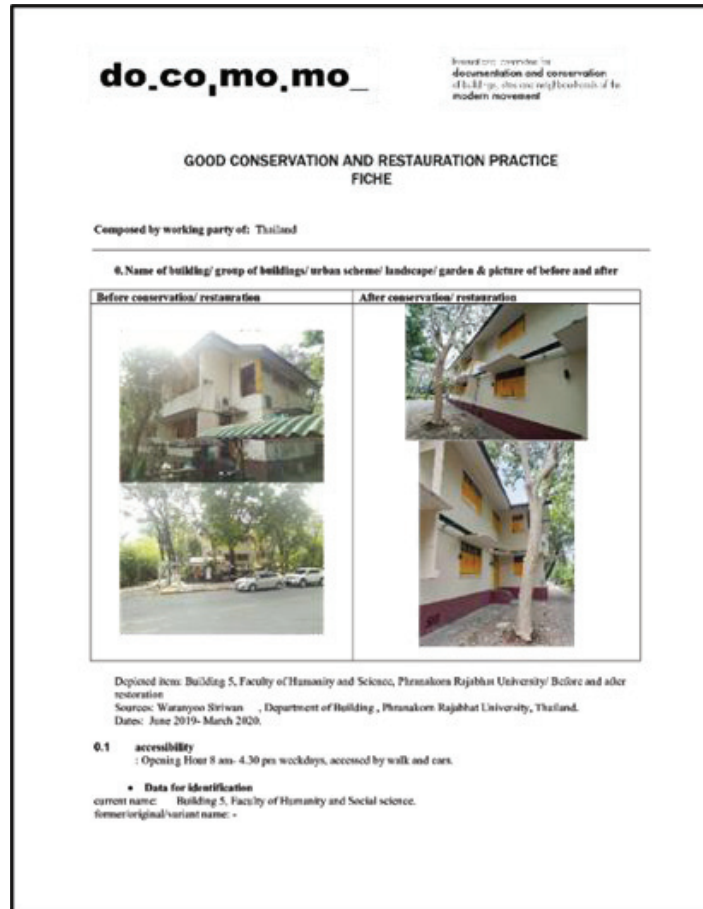
ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยงานชิ้นนี้ใช้รูปแบบการศึกษาทดสอบตัวโปรแกรมกลุ่ม BIM กับตัวกรณีศึกษาเพื่อประเมินค่าในเชิงรายละเอียดอาคารภายใต้เกณฑ์อนุรักษ์อาคาร กระบวนการศึกษาเริ่มจากตัวแปรอิสระ ตัวแปรถูกควบคุม และตัวแปรตาม ส่งผลผลลัพธ์เพื่อประเมินค่าอาคารมรดก

ตัวแปรอิสระที่ใช้ได้แก่ พื้นฐานการนำเสนอในงานใน Platform ของการจำลองแบบสารสนเทศอาคาร และการสร้างแบบจำลอง 2 และ 3 มิติจากแหล่งผลิตโปรแกรมอื่น งานวิจัยนี้เลือกใช้โปรแกรม ArchiCAD เป็นเครื่องมือ BIM เพื่อสร้างแบบจำลองและทดสอบอาคารมรดกสมัยใหม่ ในฐานะตัวแปรควบคุม ขั้นที่ 2 ประกอบด้วยข้อมูล AEC และแนวทางสำหรับการประเมินค่าสถาปัตยกรรมอนุรักษ์ บทความนี้ได้ใช้คัดเลือกเกณฑ์ประเมินอาคารอนุรักษ์ให้เหมาะกับยุคสมัยตรงตามวัตถุประสงค์งานวิจัย ในงานชิ้นนี้ได้เลือกเกณฑ์ Good Conservation and Restauration

Practice Fisch ขององค์กร DOCOMOMO International (ภาพที่ 4) ในฐานะเกณฑ์สำหรับการประเมินเพื่อการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมโมเดิร์นในยุคศตวรรษที่ 20 ตอนต้นที่มีโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นอาคารขนาดกลาง (ต่างจากเกณฑ์ขององค์กร ICOMOS มุ่งเน้นไปที่ โบราณสถาน ที่อาคารมากกว่า 100 ปี) ในเกณฑ์รวบรวมข้อมูลจากรายละเอียดทั่วไป ประวัติของอาคาร การประเมินก่อนและหลังการบูรณะ/ และคุณค่าของการอนุรักษ์

แนวทางการประเมินค่าอาคารของ Good Conservation and Restauration Practice Fisch ได้กล่าวถึงรายละเอียดข้อมูลคำอธิบายอาคาร (Building Description) การเข้าถึง (Accessibility) ประวัติและสถานะของการคุ้มครอง นำไปสู่การประเมินการอนุรักษ์ (Evaluation of Conservation) รวมถึงเอกสาร (Documentation) ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงอาคารกรณีศึกษา

ภาพที่ 2 ตัวอย่างรายงานของอาคารกรณีศึกษา (DOCOMOMO_International, 2015)

ตัวแปรตามที่ได้จากการระเบียบวิธีวิจัยได้แก่ หุ่นจำลองสารสนเทศอาคารพร้อมประสิทธิภาพของการใช้อาคาร (Building Performance in Utilization) และคุณค่าที่แท้จริง (Intrinsic Value) (Girard, 2021.) ของอาคารมรดก ผลที่ได้จะถูกนำไปประเมินเพื่อพัฒนาอาคารเพื่อปรับเปลี่ยนและนำไปใช้ใหม่ (Adaptive Reused) ในอนาคต

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลสร้างแบบจำลองสารสนเทศอาคารกรณีศึกษาในรูปแบบหุ่นจำลองแบบหลังสร้างเสร็จ

(AS-built model) เพื่อทดสอบการประเมินค่าอาคารนั้น ระหว่างกระบวนการจำลองแบบ พบว่า

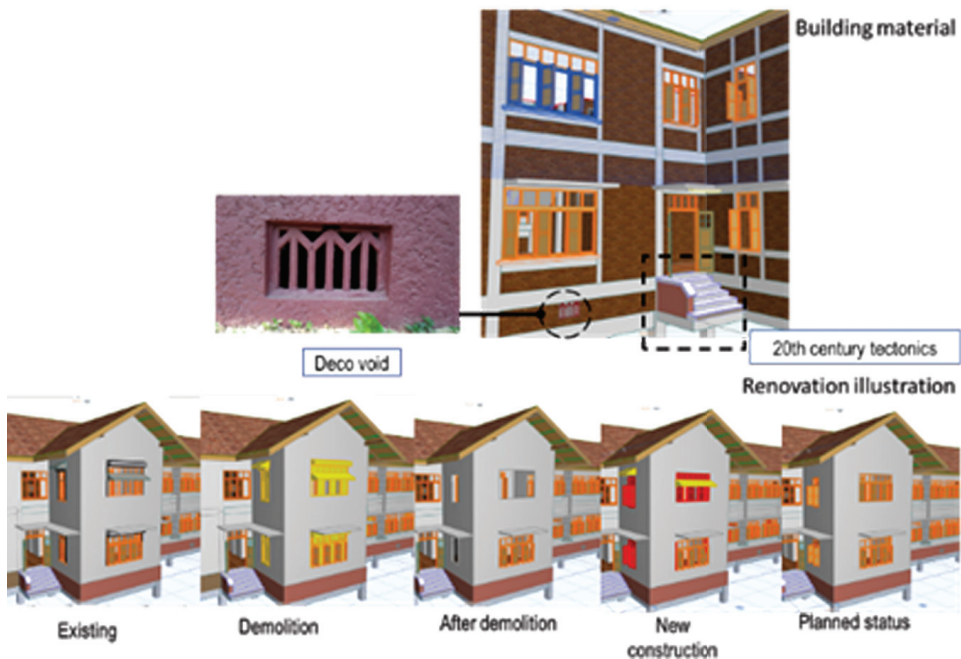
1) ตัวพื้นฐานการทำงาน BIM สามารถบรรจุข้อมูลอาคารเก่าอนุรักษ์ที่ซับซ้อนในหลายระดับรายละเอียดและ/หรือระดับการพัฒนา (Level of Detail/ Development หรือ LOD) ในแต่ละช่วงเวลาของการปรับปรุงอาคาร แสดงเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมและวิศวกรรมผ่านแบบจำลองเสมือนจริงแบบบูรณาการ

2) ระหว่างกระบวนการจำลองแบบสารสนเทศอาคาร ผู้วิจัยสามารถใส่รายละเอียด

ในหุ่นจำลองในหลายระดับของรูปทรงเรขาคณิต (Level of Geometry (LOG) เป็นพื้นฐานแสดงเอกลักษณ์อาคารกรณีศึกษา ที่เกิดจากการออกแบบโครงสร้างในยุคนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Representation and knowledge of historic construction: HBIM for structural use in the case of Villa Palma-Guazzaroni in Terni (Angelosanti, 2021)

จากผลการวิจัยพบว่าขอบเขตอาคารและรูปแบบเดิมอาคารแทบไม่มีการเปลี่ยนแปลงคงไว้ซึ่งพื้นผิวและโครงสร้างแบบดั้งเดิม เช่น คานและพื้น ระหว่างการใช้กระบวนการสร้างหุ่นจำลองสารสนเทศอาคาร จากผลเปรียบเทียบของภาพรวม

การปรับปรุงแต่ละครั้งในภาพที่ 3 พบว่าการปรับปรุงอาคารครั้งอดีตนั้น ได้มีการต่อเติมขยายคาเหล็กพร้อมโครงถักซึ่งขัดกับภาพลักษณ์มรดกที่มีอยู่เดิม การใช้ BIM ช่วยในการแบ่งระยะ (Phases) ลำดับเหตุการณ์ของการปรับปรุงอาคารได้โดยการจำลองจากสภาพต้นฉบับเดิมถึงสภาพปัจจุบัน ฝ่ายเจ้าของโครงการ (มหาวิทยาลัย) ได้ปรับปรุงในรูปแบบการปกป้องอาคาร (Restoration) จากการเสื่อมสภาพด้วยการซ่อมแซม (Repair) เป็นหลัก ระหว่างทางรวบรวมข้อมูลผ่านการสร้างแบบจำลองข้อมูลอาคารมรดก (HBIM) ช่วยให้ผู้ใช้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ เช่น สถาปนิก วิศวกร หรือเจ้าของบันทึกเปรียบเทียบประวัติศาสตร์อาคาร

ภาพที่ 3 การจำลองแบบสารสนเทศอาคารเปรียบเทียบสภาพอาคารก่อนและหลังการปรับปรุง
(วรัญญู ศิริวรรณ, 2563)

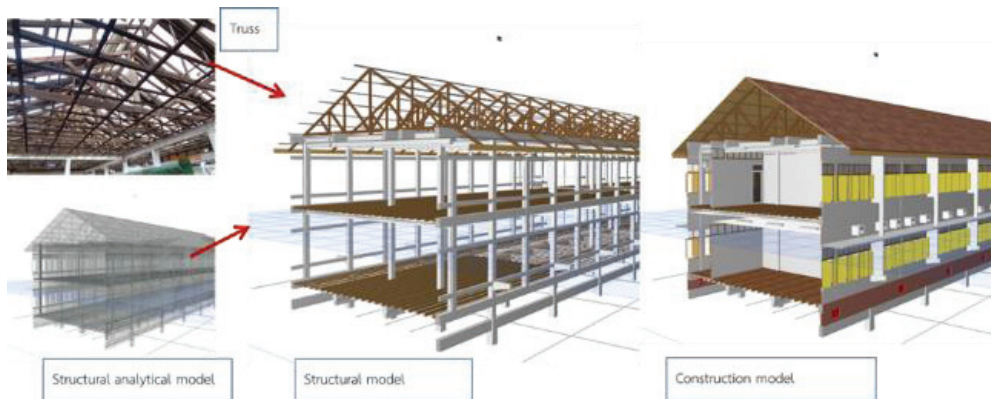
การประเมินค่าอาคารเพื่อการอนุรักษ์

งานวิจัยนี้มุ่งการใช้แบบจำลองสารสนเทศอาคารทางประวัติศาสตร์เพื่อประเมินคุณค่าที่แท้จริงของอาคารมรดกโดยตั้งอยู่บนเกณฑ์ของ Fisch report โดยแบ่งเป็นมูลค่าอาคารทางเทคโนโลยี ทางสังคม วัฒนธรรมและสุนทรียภาพ.

การประเมินค่าทางเทคโนโลยี

จากการวิเคราะห์โครงสร้างอาคารและองค์ประกอบทางเทคโนโลยีเดิม จากการใช้ BIM ในมุมมองแบบแยกส่วนโครงสร้างในระดับรายละเอียดสูง (High Level of Detail) พบว่าสามารถแสดงผลการวิเคราะห์ทั้งในรูปแบบค่าตัวเลข

(parameters) และข้อมูล (ภาพหรือคำอธิบาย) ช่วยให้การประเมินค่าองค์ประกอบโครงสร้างแม่นยำยิ่งขึ้น การทดสอบแสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางเทคโนโลยีจากการบูรณะแบบเสมือนจริงที่สามารถปรับปรุงโครงสร้างและองค์ประกอบภายใต้หลักการอนุรักษ์อาคารได้ คงรักษาเอกลักษณ์ของเทคโนโลยีอาคารที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น แผงคريبคอนกรีตเสริมเหล็กแนวตั้งป้องกันแสงแดด ช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจความต่อเนื่องของการปรับปรุงสภาพอาคาร จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่โครงสร้างเสาและคานคอนกรีตเสริมเหล็ก ไปจนถึงโครงหลังคาไม้

ภาพที่ 4 การใช้แบบจำลองวิเคราะห์ทางโครงสร้างอาคารกรณีศึกษา (วรัญญู ศิริวรรณ, 2563)

การประเมินค่าทางสังคม

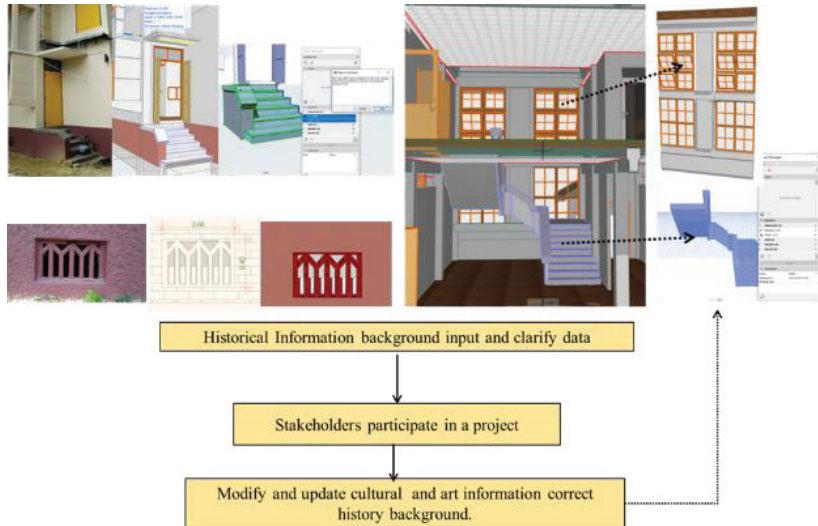
ระหว่างกระบวนการจำลองแบบสารสนเทศ อาคารพบว่าหุ่นจำลองที่ถูกสร้างขึ้นเป็นหุ่นจำลองแบบแบ่งปันข้อมูล (The shared information model) สามารถใช้ทดสอบเพื่อประเมินค่าทางสังคมได้ ในงานวิจัยนี้ ได้ทดลองให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอาคาร เช่น นักศึกษาหรือเจ้าหน้าที่ ทดสอบสำรวจสถานที่แบบเสมือนจริง (Virtual Reality Survey) ผ่านการสแกน QR code ระบบสารสนเทศออนไลน์ พบว่าผู้เข้าทดสอบการใช้อาคารมีปฏิสัมพันธ์กับหุ่นจำลองสารสนเทศ 3 มิติเสมือนจริง สามารถช่วยประเมินค่าทางสังคม เช่น บรรยายของพื้นที่ต่าง ๆ ที่เหมาะสมทั้งภายนอกและในอาคารจากการท่องเที่ยวสำรวจสถานที่

การประเมินค่าทางวัฒนธรรมและสุนทรียศาสตร์

ผลการทดสอบพบว่า HBIM สามารถช่วยประเมินคุณค่าทางสุนทรียะและวัฒนธรรมของอาคารมรดก การจำลองแบบดิจิทัล 3 มิติที่สามารถใส่ข้อมูลทางประวัติศาสตร์อาคาร (History Information) แสดงพร้อมภาพองค์ประกอบอาคาร เช่น การใส่ข้อมูลทางศิลปะ ของช่องลมใต้อาคาร ดังภาพที่ 6 ข้อมูลทั้งหลายจะถูกบรรจุในรูปแบบตัวแปรเสริม (parameter) และคุณลักษณะวัตถุ (Properties) ทำให้ผู้มีส่วนร่วมในโครงการสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวช่วยประเมินคุณค่าและปรับปรุงข้อมูลทางวัฒนธรรมให้ทันสมัยได้ผ่านตัวแพลตฟอร์ม BIM

ภาพที่ 5 ภาพจำลองอาคารในรูปแบบเสมือนจริงพร้อมการเข้าถึงด้วย QR code
(วรัญญู ศิริวรรณ, 2563)

ภาพที่ 6 กรอบการทำงานของHBIMเพื่อประเมินรายละเอียดองค์ประกอบทางวัฒนธรรม
(วรัญญู ศิริวรรณ, 2563)

โดยสรุป ผลลัพธ์จากการใช้กระบวนการจำลองแบบสารสนเทศอาคารในฐานะเครื่องมือสำหรับการประเมินคุณค่าอาคารทางประวัติศาสตร์ที่ออกแบบและก่อสร้าง โดยทดสอบตามแนวทางอนุรักษ์สากล ได้นำเสนอแนวทางและข้อเสนอแนะดังนี้

1) ก่อนการทำงานในโครงการอนุรักษ์อาคาร ต้องมีการวางแผนการทำงาน HBIM การจัดตั้งคณะทำงาน จากผู้รับผิดชอบโครงการอนุรักษ์ ได้แก่ เจ้าของโครงการ ฝ่ายออกแบบปรับปรุงอาคาร ฝ่ายผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ และฝ่ายปฏิบัติการด้านBIMทำหน้าที่ประสานข้อมูล เพื่อกำหนดเป้าหมายการใช้ BIM ขอบเขตโครงการ

2) การกำหนดขั้นตอนการทำแบบจำลองอาคารมรดก ผู้ปฏิบัติควรรวบรวมเอกสารเก่าของอาคารอนุรักษ์ และแบ่งกลุ่มองค์ประกอบอาคาร

และกำหนดสถานะเวลาที่ถูกรังสร้างและรื้อถอนของแต่ละองค์ประกอบ เพื่อการแบ่งกลุ่มการจัดการอนุรักษ์อาคาร

3) กรณีใช้ HBIM กำหนดในระยะเวลาทำงานจัดการงานอนุรักษ์ สามารถกำหนดได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน HBIM แสดงลำดับการเปลี่ยนแปลงฟื้นฟูอาคารแบบเสมือนจริง สามารถนำผลประมวลที่ได้ นำไปตรวจสอบเปรียบเทียบลำดับการปรับปรุงอาคารหลายครั้งที่ผ่านมา เพื่อประเมินค่าในด้านเทคโนโลยีและวัฒนธรรม ความงาม ที่เปลี่ยนไปของอาคารในแต่ละระยะ (Phasing) และช่วงเวลา (Timeline) ถูกรังสร้างจากเอกสารเก่าทางประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ผลจากหุ่นจำลององค์ประกอบจะถูกจัดเก็บในรูปแบบดิจิทัลและสามารถดึงนำไปใช้ประเมินเทียบเคียงกับองค์ประกอบแบบเดียวกันของอาคารอื่นที่ถูกรังสร้างในพื้นที่และช่วงเวลาเดียวกัน ผลที่ได้นั้นขึ้นอยู่กับการใช้ระดับความละเอียดและระดับ

การพัฒนาขององค์ประกอบอาคารที่ผู้ปฏิบัติงาน HBIM สร้างขึ้น

4) การใช้โปรแกรมการจำลองแบบสารสนเทศร่วมกับโปรแกรมสร้างทัศนียภาพเสมือนจริง เช่น 'Escape3D' ดังในงานวิจัยสามารถช่วยแบ่งปันข้อมูลอาคารจากคณะทำงานสื่อสารสู่ผู้ใช้อาคารในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น

ผลตอบรับจากการเยี่ยมชมเสมือนจริง สะท้อนคุณค่าการใช้ประโยชน์และปัญหาการใช้พื้นที่อาคาร และรวมถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมและสุนทรียภาพที่ซ่อนในงานสถาปัตยกรรมอาคาร อย่างไรก็ตามทางผู้ปฏิบัติการ HBIM ควรจะมีแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจเสริมหลังการเยี่ยมชม

REFERENCES

- A. L. C. Ciribini, S. Mastrolembo Ventura & M. Paneroni. (2015). BIM methodology as an integrated approach to heritage conservation management. *The Built Environment*, 149, 265-276. doi:10.2495/BIM150231
- Ana Regina, Mizrahy Cuperschmid, Márcio Minto Fabricio, Júlio César Franco, Jr. (2019). HBIM Development of A Brazilian Modern Architecture Icon: Glass House by Lina Bo Bardi. *Heritage*, 2(3), 927-1940. doi:10.3390/heritage2030117
- Angelosanti, M. (2021). Representation and knowledge of historic construction: HBIM for structural use in the case of Villa Palma-Guazzaroni in Terni. *TEMA: TechnologiesEngineeringMaterialsArchitecture*, 7(1), 8-20. doi: 10.30682/tema0701a
- Baik, A. (2017). DATA ACQUISITION IN HERITAGE BIM. *International Symposium Sustaining Built Heritage (SBH 2017)*, (p. 26). Luxor. From https://www.graphicslink.co.uk/SBH2017/SBH2017_BookAbstractV1_18Feb.pdf
- DOCOMOMO_International. (2015). DOCOMOMO International's Good Conservation and Restauration Practice Fisch เข้าถึงได้จาก docomomo.: <https://docomomo.com/>.
- Fusco Girard, L.; Vecco, M. (2021, March 15). The "Intrinsic Value" of Cultural Heritage as Driver for Circular Human-Centered Adaptive Reuse. (J. C. Marc A. Rosen, Ed.) *sustainability*, 13(3231), 1-28. doi:10.3390/su13063231

Research Article

การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรัฐสภาผ่านการกระทูถาม ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION REGULATION BY PARLIAMENT THROUGH THE INTERPELLATION OF MEMBER OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES

อรุณ ขยันหา*

สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประเทศไทย

Aroon Kayanha*

Political Science Department, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phranakhon Rajabhat University, Thailand.

*E-mail: princearun.k@gmail.com

Received: 2023-12-01

Revised: 2024-02-07

Accepted: 2024-03-26

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สสำรวจกระทูถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร ในช่วง พ.ศ. 2562-2564 2) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานจากคำตอบกระทูถามของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) และ 3) ศึกษาผลการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครตามแนวทางที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้ววิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการศึกษา พบว่า กระทูถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับปัญหาจากการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครในช่วง พ.ศ. 2562-2564 มีเพียงส่วนน้อยจากกระทูถามทั้งหมด ขณะที่ความชัดเจนของแนวทางการดำเนินงานมักเป็นไปตามกฎ คำสั่ง หรือเป็นการกระทำทางปกครอง ส่วนแนวทางจากคำตอบกระทูถามของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) บางส่วนถูกนำมาปรับเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เนื่องจากการตอบกระทูถามของฝ่ายบริหารมีผลตามกฎหมายต่อการปฏิบัติงานของฝ่ายปกครอง ดังนั้นผลการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครตามแนวทางที่ได้รับมอบหมายส่วนใหญ่จะนำไปปรับปรุงแผนปฏิบัติ หรือสร้างเป็นคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ: การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐสภา กระตุ้ถาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรุงเทพมหานคร

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) explore the interpellation of member of the House of Representatives regarding the operation of Bangkok Metropolitan Administrations during B.E. 2562-2564 2) study the operational guidelines of Bangkok Metropolitan Administrations from interpellation answer of executive (cabinet) and 3) study the Bangkok Metropolitan Administrations performance according to designated guidelines. By using qualitative research approach, using structure interview to collect data, and then analyzing the descriptive data. The results of the research were as follow: interpellation of member of the House of Representatives regarding the operation problems of Bangkok Metropolitan Administrations during B.E. 2562-2564, found that there are only a small portion of all interpellations. While the operational guidelines clarity of Bangkok Metropolitan Administrations depends on rules, orders or administrative acts, and the guidelines from the answers of the executive (Cabinet) has been adapted as a guideline for operations due to the answers of the executive affect the performance of the administrative. The Bangkok Metropolitan Administrations performance according to the assigned guidelines mostly follow rules and orders through adjustments to action plans or some agencies may create a manual to guide their operation.

Keywords: Local Administrative Organization Regulation, Parliament, Interpellation, Member of the House of Representatives, Bangkok Metropolitan Administrations

บทนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหนึ่งในหน่วยงานทางปกครองที่อยู่ภายใต้โครงสร้างของฝ่ายบริหาร ซึ่งมีการกิจหลักที่ได้รับการถ่ายโอน อาทิ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และ

การท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น (Determining plans and process of decentralization to local government organization Act, B.E. 2542 (1999), 1999)

อย่างไรก็ดี การดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บางผลลัพธ์อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาวะประชาชนและสังคมโดยรวมทั้งทางตรงและทางอ้อมได้ และเมื่อเกิดสภาพปัญหาจากการดำเนินงานดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการการแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว เป็นรูปธรรมมากที่สุด โดยหนึ่งในแนวทางการแก้ไขและติดตามปัญหาที่อยู่ในความสนใจของประชาชนได้รวดเร็ว นั่นคือ การกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ฝ่ายบริหาร/รัฐมนตรีที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (หน่วยงานทางปกครอง) ได้กำหนดแนวทางเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งในการควบคุมฝ่ายบริหารโดยฝ่ายนิติบัญญัติ

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่ากรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงที่มีประชาชนอาศัยอย่างหนาแน่นและมากด้วยปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขทั้งในเชิงนโยบายและในทางปฏิบัติ อาทิ ปัญหาถนนและทางเท้าชำรุด ปัญหาน้ำท่วมขัง ปัญหาการจราจรติดขัด ฯลฯ และกรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งเป็นหนึ่งในหน่วยงานทางปกครองที่อยู่ในอำนาจฝ่ายบริหาร (Act on Establishment of Administrative Courts and Administrative Court Procedure, B.E. 2542 (1999), 1999) ดังนั้นในกรณีที่เกิดผลกระทบจากการให้บริการสาธารณะหรือการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนจึงมีสิทธิกระทำเพื่อให้อำนาจฝ่ายบริหารตอบกระทู้

และออกมาตรการให้แก่หน่วยงานทางปกครองในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว

การศึกษานี้จึงสนใจประเด็นกระทู้ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาอันเกิดจากผลการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาในช่วง พ.ศ. 2562-พ.ศ. 2564 ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2562 นำมาซึ่งสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกในรอบ 6 ปี นับตั้งแต่เกิดการรัฐประหารในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 ทำให้สามารถเปิดประชุมสภาได้ รวมถึงศึกษาแนวทางการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครจากคำตอบกระทู้ของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) ตลอดจนศึกษาผลการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครตามแนวทางที่ได้รับมอบหมาย

ยิ่งกว่านั้นจากการสำรวจงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาจากระบบฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทยและฐานข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (สิ้นสุดการสืบค้น วันที่ 30 เมษายน 2566) พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเพื่อสนับสนุนให้เกิดการกระทำสุดด้วยวาจาในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล หากแต่ยังไม่มีการศึกษาแนวทางการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากคำตอบกระทู้ของคณะรัฐมนตรี

จากที่มาและความสำคัญ งานวิจัยนี้จึงศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างประเด็นกระทู้ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับแนวทางและผลการดำเนินงานจากคำตอบกระทู้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษากระทุ้งถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับปัญหาจากการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร ในช่วง พ.ศ. 2562 – พ.ศ. 2564

2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครจากคำตอบกระทุ้งถามของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี)

3. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครตามแนวทางที่ได้รับมอบหมาย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงกระทุ้งถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับปัญหาจากการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร ในช่วง พ.ศ. 2562 – พ.ศ. 2564

2. ทราบถึงผลการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครตามแนวทางที่ได้รับมอบหมาย

3. แนวทางหรือหลักเกณฑ์การแก้ไขปัญหาสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกรณีเกิดผลกระทบในลักษณะเดียวกัน หรือกรณีเทียบเคียงกับปัญหาที่เคยเกิดขึ้นกับท้องถิ่น อาทิ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหาคือ สำนวนกระทุ้งถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร ในช่วง พ.ศ. 2562–2564 แนวทางการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครจาก

คำตอบกระทุ้งถามของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) และผลการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครตามแนวทางที่ได้รับมอบหมาย

ด้านพื้นที่คือ กรุงเทพมหานครในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ และในฐานะที่เป็นเมืองหลวง

ด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการศึกษาในครั้งนี้คือ เจ้าหน้าที่ หรือผู้บริหาร และ/หรือเอกสารสำคัญที่แสดงข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาจากการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร

ทบทวนแนวคิด

การแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย

หลักการแบ่งแยกอำนาจได้รับการอธิบายโดยมองเตสกีเออ นักปราชญ์ชาวฝรั่งเศส (Tuwayanon, 1985; Jumpa, 2008) ที่ได้เสนอแนวคิดในการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ โดยทั้งสามอำนาจนี้สามารถคานและดุลอำนาจกันได้เพื่อป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบ และยังสามารถให้มีการแยกบุคคลที่ใช้อำนาจแต่ละอำนาจให้เป็นอิสระจากกัน เพราะหากอำนาจอยู่ที่บุคคลเดียวอาจเกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อการใช้อำนาจรัฐไปในทางที่มิชอบหรือเป็นไปในรูปแบบเผด็จการได้ (Chueathai, 1992; Chueathai, 2022) ซึ่งประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้ยอมรับหลักการนี้ ประเทศไทยเองก็มีการแบ่งแยกองค์กรผู้ใช้อำนาจเป็น 3 ฝ่ายตามแนวคิดของมองเตสกีเออ และได้บัญญัติหลักการดังกล่าว

ไว้ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” (Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), 2017)

การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยฝ่ายนิติบัญญัติ

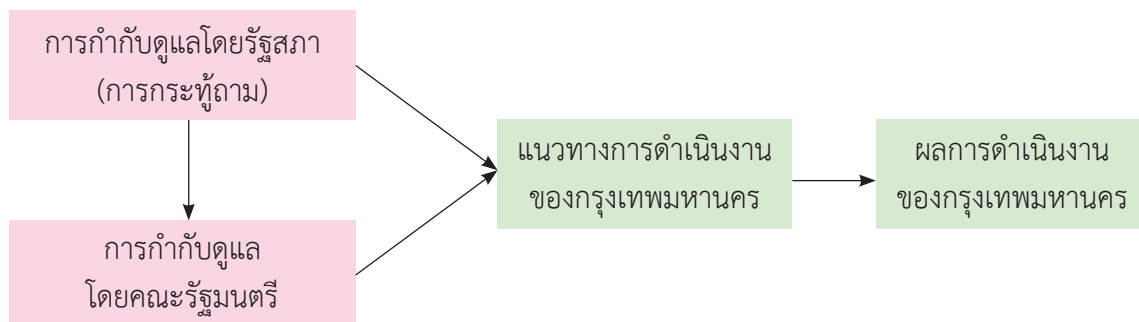
การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยฝ่ายนิติบัญญัติเป็นหนึ่งในกระบวนการ ที่เป็นการตรวจสอบการดำเนินนโยบายของฝ่ายบริหาร โดยฝ่ายนิติบัญญัติให้เป็นไปตามแนวทาง ที่ฝ่ายบริหารได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา ซึ่งทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมีความสัมพันธ์เชิงอำนาจกันอย่างใกล้ชิดโดยประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา (Parliamentary System) ส่วนใหญ่จะมีมาตรการและกระบวนการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน (Political control of Government) ที่มีความแตกต่างกันออกไปและมีความเข้มข้นของการดำเนินการที่แตกต่างกัน โดยหนึ่งในกระบวนการการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินคือ การกระทู้ถาม

การกระทู้ถามเป็นคำถามที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาตั้งขึ้น เพื่อถามรัฐมนตรีเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือนโยบายเพื่อให้รัฐมนตรีที่รับผิดชอบตอบกระทู้ โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่อาจถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ตามข้อบังคับการประชุมแห่งสภานั้น ๆ อย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า

ไว้ด้วยได้ โดยหลักการของการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกรัฐสภา เป็นการควบคุมและตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน การกระทู้ถามจึงถือได้ว่าเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลมีหน้าที่และต้องรับผิดชอบต้องตอบข้อซักถามของสมาชิกรัฐสภาในฐานะที่เป็นผู้บริหารและกำกับดูแลการบริหารราชการแผ่นดิน โดยกระทู้ถามสามารถจำแนกตามลักษณะการถามได้ 2 รูปแบบคือ กระทู้ถามเป็นหนังสือ และกระทู้ถามด้วยวาจา (Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), 2017)

ทั้งแนวคิดการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตยและการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยฝ่ายนิติบัญญัติเป็นความพยายามเพื่อการสร้างหลักการถ่วงดุลอำนาจในการบริหารประเทศ อย่างไรก็ดีรูปแบบความสัมพันธ์ของการถ่วงดุลระหว่างอำนาจซึ่งกันและกันอาจมีความแตกต่างและไม่จำเป็นที่จะต้องมีความเท่าเทียมกันเสมอไป เนื่องจากในแต่ละรัฐมีการกำหนดรูปแบบการปกครองที่แตกต่างกันไป รูปแบบการปกครองนี้เองเป็นตัวบ่งชี้ความเป็นอิสระของแต่ละอำนาจที่แตกต่างกันไป หลักการถ่วงดุลและคานอำนาจได้ถูกคิดขึ้นเพื่อให้การใช้อำนาจเกิดความสมดุลกันระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างการองค์กรฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมีลักษณะการใช้อำนาจที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างยิ่งในด้านการควบคุมตรวจสอบซึ่งกันและกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นกระบวนการวิจัยเชิงเอกสาร โดยศึกษาจากตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คลิปวิดีโอการกระทู้ถามสด และกระทู้ถามแยกเฉพาะในราชกิจจานุเบกษา รวบรวมข้อมูลในการวิเคราะห์ ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าหน้าที่ หรือผู้บริหาร และ/หรือเอกสารสำคัญที่แสดงข้อมูลเชิงประจักษ์แทนการสัมภาษณ์หรือประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาจากการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสาร ศึกษาเอกสารทางวิชาการ อันได้แก่ หนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัย และข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย งานวิจัยและวรรณกรรมอื่น ๆ ทั้งของไทยและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้อง ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะลึก จำนวน 20 คน ได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรผู้กระทู้ถาม ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนประชาชนที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้คำถามปลายเปิด ประกอบการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

กระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับปัญหาจากการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร ในช่วง พ.ศ. 2562-2564 แนวทางการดำเนินงานจากคำตอบกระทู้ของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) และผลการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครตามแนวทางที่ได้รับมอบหมายสามารถสรุปได้ดังนี้ (The Secretariat of The House of Representatives, 2019)

1. กระทู้ถามเรื่อง มาตรการในการสร้างเขื่อนระบายน้ำเพื่อแก้ปัญหาระบายน้ำของกรุงเทพมหานคร โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้ตอบ

แนวทางการดำเนินงานโดยเริ่มจากการดำเนินการสร้างเขื่อนที่คลองลาดพร้าวและคลองเปรมประชากร ส่วนในพื้นที่คลองอื่น ๆ อีก 9 คลองหลัก ของกรุงเทพมหานครจะปฏิบัติตามแผนในปี 2565 และ 2566 กรุงเทพมหานครได้คำนึงถึงแผนในเรื่องของการทำระบบเขื่อนปิดปากคลองลาดพร้าวเพื่อที่จะใช้อุโมงค์พระราม 9 ให้เป็นประโยชน์ในเรื่องของการระบายน้ำในคลองลาดพร้าวอย่างเต็มประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามในช่วงที่ผ่านมาผู้ที่ทำงานหลักในการสร้าง จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจกับประชาชน โดยอาศัยการสำรวจ สำนักงานเขตของ กรุงเทพมหานคร และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เนื่องจากปัญหาที่พบคือ ปัญหาของผู้ประกอบการ ปัญหาการเวนคืน กรุงเทพมหานครจึงต้องสร้างแรงจูงใจในการให้ความร่วมมือ (The Secretariat of The House of Representatives, 2019)

ผลการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครตามแนวทางที่ได้รับมอบหมาย โดยนายชจิต ชัชวานิชย์ ปลัดกรุงเทพมหานคร มีการประชุมติดตามความคืบหน้าแนวทางการพัฒนาคลองลาดพร้าว คลองเปรมประชากร และคลองแสนแสบ โดยมีนายณรงค์ เรืองศรี รองปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารสำนักการระบายน้ำ สำนักพัฒนาสังคม สำนักสิ่งแวดล้อม สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว สำนักงานเขตที่เกี่ยวข้องร่วมประชุมที่ประชุมได้รายงานความคืบหน้าโครงการก่อสร้างเขื่อนคลองลาดพร้าว ซึ่งได้ดำเนินการขุดลอกคลองบางซื่อ ความยาวประมาณ 1,500 เมตร อยู่ระหว่างปักเสาเข็มไม้ ดำเนินการแล้ว 300 เมตร ส่วนความคืบหน้าโครงการก่อสร้างเขื่อน

คลองเปรมประชากรจากสุดเขตกรุงเทพมหานครถึงถนนเทศบาลสงเคราะห์ ช่วงที่ 1 จากคลองบ้านใหม่ถึงบริเวณหมู่บ้านแกรนด์คาแนล ความยาวประมาณ 581 เมตร ดำเนินการแล้วเสร็จ ช่วงที่ 2 จากสุดเขตกรุงเทพมหานคร ถึงคลองบ้านใหม่และจากหมู่บ้านแกรนด์คาแนล ถึงถนนสรงประภา ความยาวรวมประมาณ 5,000 เมตร ก่อสร้างเขื่อนได้ความยาว 250 เมตร ระยะเวลาก่อสร้าง 18 เดือน (ปี 2565-2567) มีบ้านรुकล้ำ 5 ชุมชน 1,066 หลังคาเรือน ซึ่งยังไม่มีกรรือย้าย ผลงานโดยรวมร้อยละ 2.60 ช่วงที่ 3 จากถนนสรงประภา ถึงถนนแจ้งวัฒนะ ความยาวประมาณ 10,000 เมตร ก่อสร้างเขื่อนได้ความยาว 960 เมตร ระยะเวลาก่อสร้าง 24 เดือน (ปี 2565-2567) มีบ้านรुकล้ำ 13 ชุมชน 1,707 หลังคาเรือน รือย้ายแล้ว 2 ชุมชน 181 หลังคาเรือน ผลงานโดยรวมร้อยละ 6.90 ช่วงที่ 4 จากถนนแจ้งวัฒนะ ถึงถนนเทศบาลสงเคราะห์ ความยาวประมาณ 10,700 เมตร ก่อสร้างเขื่อนได้ความยาว 3,200 เมตร ระยะเวลาก่อสร้าง 26 เดือน (ปี 2563-2567) มีบ้านรुकล้ำ 13 ชุมชน 1,469 หลังคาเรือน รือย้ายแล้ว 4 ชุมชน 442 หลัง ผลงานโดยรวมร้อยละ 26 (National News Bureau of Thailand, 2023)

2. กระตุ้ถาม เรื่องปัญหาการจราจรถนนรัชดาภิเษกติดขัดเรื้อรัง บริเวณหน้าห้างเอสพลานาด ถามนายกรัฐมนตรี ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ

ด้วยปัญหาของถนนรัชดาภิเษกทั้งขาขึ้น- ขาล่อง ขาออก-ขาเข้าห้างเอสพลานาดเกิดจากจำนวนผู้ประกอบการ ร้านค้าย่อย คนไทยที่มาโดยรถไฟฟฟา นักท่องเที่ยวที่ใช้รถบัส (Bus)

และผู้ที่ใช้รถแท็กซี่ (Taxi) รถแกร็บ (Grab) เข้าไปสู่ตลาด โดยไม่มีที่จอดรถรองรับ จึงส่งผลกระทบต่อผู้ที่สัญจรบนถนน 2 สายกับบริเวณใกล้เคียงของพื้นที่

แนวทางการดำเนินงานคือ ในเบื้องต้นมีการศึกษาเรื่องข้อกฎหมาย ขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้พยายามดำเนินการใช้กฎหมายเต็มที่ในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงคือ พื้นที่จอดรถบริเวณเทียมร่วมมิตรกับบริเวณศูนย์วัฒนธรรมกับทางสถานทูตเกาหลี แต่ปัญหาคือ ผู้ที่ใช้รถไม่ให้ความร่วมมือและยังจอดรถบนถนนรัชดาภิเษก 2-3 ช่องจราจรทำให้การจราจรติดขัด

การแก้ปัญหาในระยะสั้นจึงต้องขอความร่วมมือทุกภาคส่วน รวมถึงผู้ประกอบการเพื่อนำข้อมูลไปชี้แจงร้านค้าทั้งหมด โดยต้องใช้พื้นที่ถนนที่ผ่านด้านหน้าทางเข้าและหยุดได้เฉพาะจุดรับส่งเท่านั้นหรือหยุดรถในพื้นที่ที่กำหนดให้จะต้องไม่เกิน 1 ช่องทางจราจร ซึ่งเป็นหนทางเดียวที่จะแก้ปัญหาได้ในระยะสั้น ส่วนการแก้ไขปัญหาระยะสั้นมาตรการที่ 2 คือ การบังคับให้ต้องรับผิดชอบต่อสังคม แจกข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์จากทัวร์ (Tour) ผู้ประกอบการร้านค้าได้ประโยชน์ คนขายได้ประโยชน์ ต้องบังคับให้จอดรถบริเวณอื่นก่อน โดยเขต/เจ้าหน้าที่เทศกิจอำนวยความสะดวกและอาจส่งต่อขนส่งทำการเทียบปรับในภายหลัง และด้วยปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ต้องร่วมมือกันแก้ไขในลักษณะการบูรณาการหลายหน่วยงาน ดังนั้นกรุงเทพมหานครในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงอยู่ในสถานะเป็นหน่วยงานกลางในการอำนวยความสะดวกเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(The Secretariat of The House of Representatives, 2019)

3. กระทั่งถาม เรื่องการปรับปรุงถนนดินลูกรังให้เป็นยางมะตอยในพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งตะวันออก ถามนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ

แนวทางการดำเนินงานคือ ในปีงบประมาณ 2564 สำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานครได้ขอจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงถนนจำนวน 14 รายการ เป็นเงิน 117,750,000 บาท และได้รับการพิจารณาอนุมัติงบประมาณแล้ว 3 เส้นทาง เป็นเงิน 43,468,000 บาท และสำนักงานเขตหนองจอกได้เสนอเร่งรัดในการจัดทำงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชน (The Secretariat of The House of Representatives, 2019)

4. กระทั่งถาม เรื่องการติดตั้งป้ายโฆษณาถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ

แนวทางการดำเนินการทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 นั้นกำหนดให้การก่อสร้างป้ายโฆษณาที่เข้าข่ายเป็นการก่อสร้างอาคาร อันได้แก่ (1) ป้ายที่ติดตั้งไว้เหนือที่สาธารณะที่มีขนาดเกิน 1 ตารางเมตร หรือน้ำหนักเกิน 10 กิโลกรัม (2) ป้ายที่ติดตั้งใกล้ที่สาธารณะน้อยกว่าความสูง และมีขนาดกว้างเกิน 50 เซนติเมตร มีความยาวเกิน 1 เมตร หรือมีขนาด .50 ตารางเมตร หรือน้ำหนักเกิน 10 กิโลกรัม (3) ป้ายที่มีความสูงตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป รวมถึง

ป้ายที่ติดตั้งบนส่วนใด ๆ ของอาคารที่เข้าข่าย เป็นการดัดแปลงอาคารตามกฎหมายควบคุมอาคารด้วยมาตรการในการควบคุมคือ การดูแลป้ายโฆษณาดังกล่าวตามกฎหมายควบคุมอาคาร คือก่อนดำเนินการก่อสร้าง หรือดัดแปลงจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือดำเนินการตามการแจ้ง ตามมาตรา 39 ทวิ ของพระราชบัญญัติการก่อสร้างอาคารของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ปี 2522 (อ้างอิงพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ปี 2522)

หากฝ่าฝืน เจ้าพนักงานท้องถิ่นก็มีอำนาจออกคำสั่งทางปกครองให้ระงับการกระทำ ห้ามใช้ให้แก้ไขและขออนุญาตหรือให้รื้อถอนป้ายที่ทำผิดกฎหมายนั้นแล้วแต่กรณี จนถึงรื้อถอนป้ายนั้นและดำเนินคดีทางอาญากับผู้ฝ่าฝืน ที่มีบทลงโทษทางอาญา คือปรับ ไปถึงปรับและจำคุก หรือทั้งจำคุกแล้วปรับ เพราะฉะนั้นถือว่าเจ้าพนักงานท้องถิ่นคือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายควบคุมอาคารที่ต้องปฏิบัติ ถือว่าการควบคุม การกำกับทั้งหลายอยู่ภายใต้ อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นคือ อยู่ภายใต้ อำนาจหน้าที่ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่ต้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยตรง ปัจจุบัน ยังมีกฎหมายบังคับที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมป้าย หรือการก่อสร้างป้าย ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ปี 2522 หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง กระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวงเพิ่มเติม คือ กฎกระทรวงว่าด้วยการควบคุมป้ายหรือสิ่ง ที่สร้างขึ้นสำหรับติดตั้งป้ายตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ปี 2558 หลังจากที่เรามีกฎหมายควบคุมอาคาร ปี 2522 แล้ว ปี 2558 โดยกระทรวง

มหาดไทยได้ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการก่อสร้างการดัดแปลง การรื้อถอน หรือการเคลื่อนย้ายไว้เป็นการเฉพาะ ฉะนั้น กรุงเทพมหานครต้องควบคุมให้เป็นไปตามข้อกำหนดดังกล่าว

อย่างไรก็ตามแม้ให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด แต่เนื่องจากการติดตั้งป้ายสามารถทำได้ทำการก่อสร้างได้อย่างรวดเร็ว เมื่อพบการกระทำความผิดก็มีขั้นตอนในการที่จะเข้าไปรื้อถอน ต้องแจ้ง เป็นขั้นตอนที่ทำให้การรื้อถอนไม่สามารถทำได้ทันที เพราะต้องแจ้งให้รื้อถอนแล้วยังมีการอุทธรณ์ได้ เมื่อรับคำอุทธรณ์แล้ว ผู้ตั้งหรือว่าผู้ที่ถูกบังคับให้รื้อถอนยังสามารถนำเอาเรื่องดังกล่าวไปร้องยังศาลปกครอง ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาว่าอย่างไร ก็ยังสามารถที่จะไปร้องต่อศาลปกครองสูงสุดได้อีก ทำให้ขั้นตอนการรื้อถอนล่าช้า และการพิจารณาของศาลก็ยังมีการขอคุ้มครองชั่วคราวได้ด้วย นั่นคืออุปสรรคที่ไม่สามารถเข้าไปรื้อถอนได้ทันที

กระทรวงมหาดไทยไม่ได้นิ่งนอนใจในเรื่องดังกล่าว ได้มอบหมายให้กรุงเทพมหานครดำเนินการในฐานะเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต้องดูแลเรื่องนี้ อย่างใกล้ชิด และกรุงเทพมหานครได้มีแนวทางการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนเรื่องการอนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณาในที่สาธารณะ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขในการยื่นคำขอ และในการพิจารณาอนุญาต เนื่องจากพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับ

การดำเนินงานด้านรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง มาตรา 10 ได้บัญญัติว่า การโฆษณาด้วยการปิด ทิ้ง หรือโปรยแผ่นประกาศหรือ ใบปลิวในที่สาธารณะ จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับหนังสืออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่และต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดในหนังสืออนุญาตด้วย (Act on the Maintenance of the Cleanliness and Orderliness of the Country, B.E. 2535 (1992), 1992)

โดยมีหลักเกณฑ์ตามกฎหมายกระทรวง (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และประกาศกรุงเทพมหานคร ดังนี้ (1) ข้อความหรือ ภาพในแผ่น ประกาศหรือ ใบปลิวไม่ขัดต่อกฎหมายความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (2) ผู้ขออนุญาตจะต้องจัดทำคำรับรองเป็นหนังสือว่าจะเก็บ ปลด รื้อ ถอน ขุด ลบ หรือล้างแผ่นประกาศหรือใบปลิว หรือป้ายโฆษณา เมื่อหนังสืออนุญาตหมดอายุไม่เกิน 3 วัน (3) ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้การโฆษณาเรื่องใดต้องได้รับอนุมัติข้อความหรือภาพที่ใช้ในการโฆษณา หรือต้องปฏิบัติตามกฎหมายใด ต้องได้รับอนุมัติหรือได้ปฏิบัติตามกฎหมายนั้นแล้ว (4) ป้ายโฆษณาที่จะขออนุญาตติดตั้ง ต้องไม่อยู่ในบริเวณห้ามติดตั้งป้ายโฆษณา อันได้แก่ บริเวณ ครอบคลุมถนนหรือทางสาธารณะ วงเวียน อนุสาวรีย์ สะพาน สะพานลอย สะพานลอยคนเดินข้าม สะพานลอยรถข้าม รวมทั้งส่วนประกอบของ สะพานลอย รั้วหรือแผงเหล็กริมถนน ป้ายจราจร

และ สัญญาณไฟฟ้าจราจร ป้ายประกาศของทางราชการ รั้วหรือกำแพงหรือ ผนังอาคารของทางราชการ ศาลาที่พักผู้โดยสาร เกาะกลางถนน สวนหย่อม สวนสาธารณะ ถนน ต้นไม้และเสาไฟฟ้า ซึ่งอยู่ในที่สาธารณะ เว้นแต่เป็นการติดตั้งเพื่องานพระราชพิธี รัฐพิธี หรือการต้อนรับราชอาคันตุกะหรือแขกเมืองของรัฐบาล (5) การอนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณาเป็นการค้าจะอนุญาตครั้งละไม่เกิน หกสิบวัน การอนุญาตติดตั้งป้ายโฆษณาที่ไม่เป็นการค้า จะอนุญาตครั้งละไม่เกิน สามสิบวัน (The Secretariat of The House of Representatives, 2019)

โดยสรุป จากกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เกี่ยวกับปัญหาจากการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร ในช่วง พ.ศ. 2562-พ.ศ. 2564 สู่แนวทางการดำเนินงานจากคำตอบกระทู้ของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) และ นำมาสู่ผลการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครตามแนวทางที่ได้รับมอบหมายนั้น และถึงแม้ว่ากระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับปัญหาจากการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร ในช่วง พ.ศ. 2562-2564 มีเพียงส่วนน้อยจากกระทู้ถามทั้งหมด แต่ก็สามารถอนุมานได้ว่าเป็นกระบวนการตามหลักการควบคุมฝ่ายบริหาร โดยรัฐสภา เพราะการตั้งกระทู้ถามเป็นการตั้งคำถามที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เป็นเรื่องที่กระทบถึงผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติที่มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องได้รับการพิจารณาแก้ไข ปัญหาอย่างทันที่ ดังนั้นการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยกระทู้ถาม เป็นมาตรการที่จำเป็นและมีความสำคัญในการตรวจสอบการใช้

อำนาจของฝ่ายบริหาร ทำให้ฝ่ายบริหารทราบถึงความต้องการของประชาชนผ่านกระทู้ถามสดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างทันเหตุการณ์

ผลสรุปดังกล่าวข้างต้นสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) กระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครถือเป็นการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นไปตามหลักการแบ่งอำนาจ/หลักการถ่วงดุลอำนาจ สอดคล้องกับแนวคิดของมงเตสกีเออ (Montesquieu, as cited in Jumpa, 2008) ที่ได้อธิบายถึงสาระสำคัญของหลักการแบ่งแยกอำนาจไว้ ในแง่ของความคิดที่ว่า ไม่ควรไว้วางใจผู้มีอำนาจเนื่องจากประสบการณ์ที่ผ่านมาโดยตลอดชี้ว่า มนุษย์ทุกคนมีแนวโน้มที่จะใช้อำนาจที่ตนมีอยู่ไปในทางที่ผิด และจะใช้มันไปจนสุดขอบเขตที่ตนจะทำได้ ด้วยเหตุนี้แม้แต่สิ่งดีงามทั้งหลายก็ยังจำเป็นต้องมีขอบเขตของมันเช่นกัน และการป้องกัน ที่จะมิให้มีการใช้อำนาจในทางที่ผิดจึงจำเป็นต้องมีการจัดระเบียบ โดยให้อำนาจหนึ่งยับยั้งอีกอำนาจหนึ่ง วิธีการนี้เป็นการใช้อำนาจต่างๆ เพื่อทำหน้าที่ประสานและยับยั้งซึ่งกันและกันในขณะเดียวกันเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสำหรับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนขึ้นได้จริง

ดังนั้น ในแต่ละรัฐจึงต้องมีการแบ่งแยกอำนาจออกเป็นสามประเภท ซึ่งการแบ่งแยกของมงเตสกีเออไม่เพียงแต่จะแยกประเภทของอำนาจเท่านั้น แต่ยังมีการแบ่งแยกองค์กรใช้อำนาจด้วย เพื่อมิให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งเป็นผู้ผูกขาดการใช้อำนาจเพียงองค์กรเดียวอันอาจเกิดการใช้อำนาจ

ที่ไม่เป็นธรรม (1) อำนาจประการแรกคือ อำนาจนิติบัญญัติเป็นอำนาจในการตรากฎหมายขึ้นบังคับใช้ภายในรัฐนั้น รวมไปถึงการแก้ไขกฎหมาย และการยกเลิกกฎหมาย เมืองครันติบัญญัติหรือรัฐสภาเป็นผู้ใช้อำนาจ (2) อำนาจบริหาร เป็นอำนาจในการปกครองหรือบริหารประเทศเพื่อดูแลให้รัฐมีความมั่นคงปลอดภัยจากภายในและภายนอกประเทศรวมทั้งเกิดความสงบเรียบร้อยมีรัฐบาลเป็นองค์กรฝ่ายบริหารผู้ใช้อำนาจ และ (3) อำนาจตุลาการ เป็นอำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท และสามารถลงโทษบุคคลเมื่อมีการกระทำที่เป็นความผิดกฎหมาย เมืองครันตุลาการหรือศาลเป็นผู้ใช้อำนาจ

2) แนวทางการดำเนินงานจากคำตอบกระทู้ของฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) เมื่อคณะรัฐมนตรีซึ่งถือเป็นตัวแทนฝ่ายบริหารในเรื่องนั้น ๆ ได้ตอบกระทู้ ไม่ว่าจะเป็นกระทู้สด หรือตอบเป็นลายลักษณ์อักษร ย่อมมีผลผูกพันต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบที่จะต้องนำไปปฏิบัติ ตามลำดับการบังคับบัญชา สอดคล้องกับแนวคิดของ Osborne and Gaebler (1992) และ Katkarw (2020) ที่เน้นถึงระบบราชการว่ามีสายการบังคับบัญชา และการควบคุมสั่งการจากส่วนกลางหรือโครงสร้างองค์กรแบบราชการที่มีการรวมอำนาจอยู่ที่ศูนย์กลางเป็นหลักการสั่งการตามสายบังคับบัญชาจากบนลงล่าง

3) ผลการดำเนินงานของกรุงเทพมหานครตามแนวทางที่ได้รับมอบหมาย ถือเป็นผลผูกพันตามกฎหมายที่ระบุไว้ กล่าวคือกรุงเทพมหานครได้รับมอบหมายภารกิจต้องนำไปปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดการกำกับดูแลโดยองค์กรภายนอก

กรุงเทพมหานคร เป็นการกำกับดูแลกรุงเทพมหานคร โดยองค์กรส่วนกลาง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย คณะรัฐมนตรี และองค์กรส่วนกลางอื่น ๆ (Kokphol, 2024; Butong & Tomkosit, 2022)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

การตั้งกระทู้ถามถือเป็นการเปิดโอกาสให้รัฐสภาตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องการทำงานในหน้าที่ต่อที่ประชุมสภาที่ตนสังกัดได้ โดยการตั้งกระทู้ถามของฝ่ายนิติบัญญัติแยกพิจารณาเป็น 1) การตั้งกระทู้ถามสด เป็นกระทู้ถามในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่เป็นปัญหาสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เป็นเรื่องที่กระทบถึงประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชน หรือเป็นเรื่องที่เร่งด่วน โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะถามจะต้องยื่นเรื่องเสนอก่อนเริ่มประชุมในวันนั้น และ 2) การตั้งกระทู้ถามทั่วไป เป็นกระทู้ถามที่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ มีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบายและระบุว่าจะให้รัฐมนตรีตอบในที่ประชุมสภาหรือให้ตอบในราชกิจจานุเบกษาด้วยความสำคัญของการกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือเป็นตัวแทนของประชาชนนั้นหมายความว่าปัญหาที่ถูกตั้งกระทู้เป็นปัญหาที่สะท้อนจากประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นฝ่ายปกครองซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากฝ่ายบริหาร ควรเร่งนำแนวทางจากการตอบกระทู้ของนายกรัฐมนตรี

หรือรัฐมนตรี นำไปปรับเป็นแผนการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งถัดไป

ความน่าสนใจของงานวิจัยนี้คือ (1) เป็นการศึกษาการถ่วงดุลอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหาร ผ่านการตั้งกระทู้ถามโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา มีอำนาจตั้งกระทู้ถามทั่วไปและกระทู้ถามสดต่อนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี อันเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในความสนใจของประชาชนหรือในเรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาล ซึ่งถือเป็นเพียงอำนาจ 2 ฝ่ายเท่านั้น ถือเป็นหนึ่งในหลักการถ่วงดุล หากแต่หลักการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันตามหลัก Check and Balance ควรให้ความสำคัญทั้ง 3 ส่วน คือ นิติบัญญัติ บริหารและตุลาการ

ดังนั้นแนวทางการศึกษาในอนาคตอาจใช้หลักการถ่วงอำนาจบริหารผ่านอำนาจตุลาการหรือศาล หรืออาจศึกษาครบทั้ง 3 ด้านพร้อม ๆ กัน

(2) งานวิจัยนี้เน้นผลการดำเนินงานของกรุงเทพมหานคร ที่เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษและเป็นเมืองหลวงที่มีประชาชนอาศัยหนาแน่นและปัญหามากมายที่ต้องได้รับการแก้ไขทั้งในเชิงนโยบายและในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตามก็ต้องการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นก็ถือว่ามีความสำคัญเพราะเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และแต่ละท้องถิ่นก็มีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาย่อมต่างกันไป ซึ่งมีความน่าสนใจในการศึกษา

ดังนั้นในการศึกษารั้งถัดไป อาจศึกษา ราชการส่วนภูมิภาค หรือหน่วยงานทางปกครอง
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น หรือหน่วยงาน ที่อยู่ในรูปพิเศษอื่น ๆ
ทางปกครองอื่น เช่น หน่วยงานทางปกครองที่เป็น

REFERENCES

- Act on establishment of administrative courts and administrative court procedure, B.E. 2542 (1999). (1999, October 10). **Royal Thai Government Gazette**. (Vol. 116 No. 94, pp. 1-40). Retrieved from <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/1708982.pdf> [2023, 31 Mar.] (In Thai)
- Act on the maintenance of the cleanliness and orderliness of the country, B.E. 2535 (1992). (1992, February 28). **Royal Thai Government Gazette**. (Vol. 109 No. 15, pp. 28-42). Retrieved from <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/1625025.pdf> [2023, 1 Apr.] (In Thai)
- Butong, T., & Tomkosit, U. (2022). The enquiring of the appropriate oversight model for the Thai local government. **Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University**, 19(86), 140-149. (In Thai)
- Chueathai, S. (1992). **Explanation of general constitutional principles**. Bangkok: Ruankaew Press. (In Thai)
- Chueathai, S. (2022). **Introduction to public law**. Bangkok: Winyuchon Press. (In Thai)
- Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017). (2017, April 6). **Royal Thai Government Gazette**. (Vol. 134 No. 40, pp. 1-90). Retrieved from <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2103519.pdf> [2023, 31 Mar.] (In Thai)
- Determining plans and process of decentralization to local government organization act, B.E. 2542 (1999). (1999, September 17). **Royal Thai Government Gazette**. (Vol. 116 No. 114, pp. 48-66). Retrieved from <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2542/A/114/48.PDF> [2023, 2 Apr.] (In Thai)
- Jumpa, M. (2008). **Introduction to the 2007 Constitution**. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Katkarw, P. (2020). Public administration paradigm. **Rajapark Journal**, 14(34): 276-285. (In Thai)

Kokpol, O. (2024). **Bangkok regulation**. Retrieved from <http://wiki.kpi.ac.th>. [2024, 4 Jan.]
(In Thai)

National News Bureau of Thailand. (2023). **Bangkok: Follow the progress of Lat Phrao, Prem Prachakorn, and Saen Saep canal development**. Retrieved from <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG230104200123084> [2023, 3 Apr.]
(In Thai)

Osborne, D. & Gaebler, T. (1992). **Reinventing government**. Reading, MA: Addison-Wesley.

The Secretariat of the House of Representatives. (2019). **Meeting minutes**. Retrieved from <https://msbis.parliament.go.th>. [2023, 3 Apr.] (In Thai)

Tuwayanon, W. (1985). **The spirit of the law**. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
(In Thai)

.....

Research Article

การพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรม การแปรรูปสินค้าเกษตร

LEGAL DEVELOPMENT FOR THE PROMOTION OF SMALL BUSINESS IN AGRICULTURAL PRODUCT PROCESSING INDUSTRY

วิชัย โสสุวรรณจินดา^{1*} และ วงศ์วิภา โสสุวรรณจินดา²

¹บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ประเทศไทย

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ประเทศไทย

Vichai Thosuwonchinda^{1*} and Vongvipha Thosuwonchinda²

¹Graduate school Kasem Bundit University, Thailand

²Faculty of Management Sciences, Phranakhon Rajabhat University, Thailand

*E-mail: vongvipha_t@hotmail.com

Received: 2023-08-13

Revised: 2024-03-21

Accepted: 2024-04-05

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยการพัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรม
การแปรรูปสินค้าเกษตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ สภาพปัญหาอุปสรรคทางกฎหมายที่มี
ผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อนำผลการศึกษา
เป็นข้อมูลในการพัฒนากฎหมายเพื่อให้ธุรกิจขนาดย่อมมีศักยภาพสามารถแข่งขันในตลาดการค้าได้
ในระดับสากล วิธีการศึกษา ใช้การศึกษาเชิงเอกสารด้วยการกฎหมายทั้งในประเทศ และต่างประเทศ
การวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการแบบสอบถาม ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 300 ชุด การวิจัย
เชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน นักวิชาการ
ผู้ประกอบการ SME จำนวน 100 ราย ทั้งมีการจัดประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group) จำนวน 12 ครั้ง
ทั้งใน กรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาค 5 ภาค

ผลการศึกษา พบว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปของ
ประเทศไทยมีหลายฉบับ และขาดประสิทธิภาพในการควบคุม โดยเฉพาะมาตรการในการใช้บังคับกฎหมาย

อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่ครอบคลุมในทุกประเภทสินค้า ส่งผลให้สินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปของไทย ยังไม่ได้มาตรฐาน ผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ขาดความพร้อมในการด้านเงินทุนและบุคลากรทำให้ ไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบได้ ทั้งประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับ การผลิตสินค้า เกษตรอินทรีย์ สินค้าเกษตรที่มีการดัดแปรพันธุกรรม และ การซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม ซึ่งยังไม่มี การกำหนดให้เจ้าของแพลตฟอร์มต้องร่วมเป็นผู้รับผิดชอบต่อค่าเสียหายที่เกิดขึ้นต่อผู้บริโภค ข้อเสนอแนะ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าเกษตรแปรรูปให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลเพื่อไม่ให้ ประเทศไทยถูกกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ วางแนวทางส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจขนาดย่อม ในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน และให้มีการออกกฎหมายใหม่ เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ กฎหมายควบคุมสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม และการค้าสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม

คำสำคัญ: สินค้าเกษตร กฎหมายเกี่ยวกับการแปรรูปสินค้าเกษตร ธุรกิจขนาดย่อม อุตสาหกรรม การแปรรูปสินค้าเกษตร

ABSTRACT

This research aimed to develop concerning Laws on Agricultural Product Processing Industry to promote small business by analyzing problems and obstruction which affect to small business in this industry. Methodology of the research included document analysis of Laws in Thailand and other countries for comparison, quantitative research with 300 questionnaires, quality research with 100 in-depth interviews with people concerned and 12 focus groups cover all parts of the country.

The results showed that there were many Laws concerning agricultural product processing industry but most of them were insufficient in implementation and control which made Thai agricultural product unable to reach international standard. The small business had problems to follow the Law due to lacking of fund and personnel. Beside, Thailand had no Law on organic farming, GMO agricultural product and e-commerce through platform. The owner of e-commerce platform also had no responsibility to consumer's damages. The Government was suggested to revise Laws concerning agricultural product processing industry up to international standard with effective implementation. Small business should be supported to such standard and new Law on organic farming, GMO agricultural product and ecommerce through platform should be enacted.

Keyword: Agricultural Product, Legal development, Small business, Agricultural Product processing industry.

บทนำ

การประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการผลิต การจัดการ การบริหารงานบุคคล การเงิน การตลาด การประชาสัมพันธ์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกฎหมาย ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริมและปรับปรุงการประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรนั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ และยังไม่มี การศึกษาวิจัยถึงกฎหมายที่มีผลกระทบต่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรโดยตรง ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายที่จะเร่งแก้ไขกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม ลำสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ตามที่กำหนดไว้ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 ซึ่งมุ่งเน้นเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันให้กับ SME ด้วย โดยต่อเนื่องมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 - 2570 ระบุในหมวดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูงและสามารถแข่งขันได้ เช่น การยกระดับมาตรฐานและพัฒนาต่อ ยอดผลิตภัณฑ์ รวมถึงการสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่เครือข่ายห่วงโซ่คุณค่าระดับโลกได้โดยง่าย

(Office of the National Economic and Social Development Board, 2023)

ทั้งนี้ จึงมีความจำเป็นในการศึกษากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เป็นปัญหาอุปสรรค และสนับสนุนให้ผู้ประกอบการขนาดย่อมสามารถพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปสามารถเพิ่มศักยภาพของอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานสากลและแข่งขันในระบบการค้าเสรีได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตร รวมทั้งสภาพปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับกฎหมายที่มีผลกระทบต่อ การประกอบธุรกิจการเกษตร

2. เพื่อนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการเสนอแนะและผลักดันให้มีมาตรการทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการพัฒนาส่งเสริมการประกอบธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตรโดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีศักยภาพสามารถแข่งขันในตลาดการค้าได้อย่างเป็นธรรม

บททวนแนวคิด

อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรจะเน้นหนักการแปรรูปเป็นอาหาร แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ อาหาร กึ่งอาหาร และผลิตผลทางการเกษตรที่มีใช้อาหาร จากการสำรวจข้อมูลของกระทรวงอุตสาหกรรม พบว่าจำนวนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร มีจำนวนทั้งสิ้น

8,311 ราย (ไม่รวมโรงสีข้าวและโรงงานเมล็ดพืช เบื้องต้น เช่น ไซโลและโกดังเก็บ) กระจายตั้งอยู่ เกือบทุกจังหวัดในทุกภูมิภาค มีการจ้างงานกว่า 1 ล้านคน (รวมแรงงานต่างด้าวด้วย) โดยสินค้า อาหารที่ประเทศไทยผลิตและส่งออกได้ติด 3 อันดับแรกของโลกมี 7 ชนิดได้แก่ ข้าว กุ้ง ทุเรียนกระป๋อง การแปรรูป สับปะรด น้ำตาลทราย มันสำปะหลัง ไก่และผลิตภัณฑ์ไก่แปรรูป เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งออกน้ำมันปาล์มเป็นอันดับสาม รองจากมาเลเซียและอินโดนีเซีย ยางพาราติด เป็นอันดับหนึ่ง รวมทั้งอาหารสำเร็จรูปประเภท อาหารกระป๋อง อาหารแปรรูปในลักษณะแช่แข็ง ซึ่งประเทศไทยมีชื่อเสียงในระดับต้น ๆ ของโลก ในการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในระดับคุณภาพ พรีเมียม

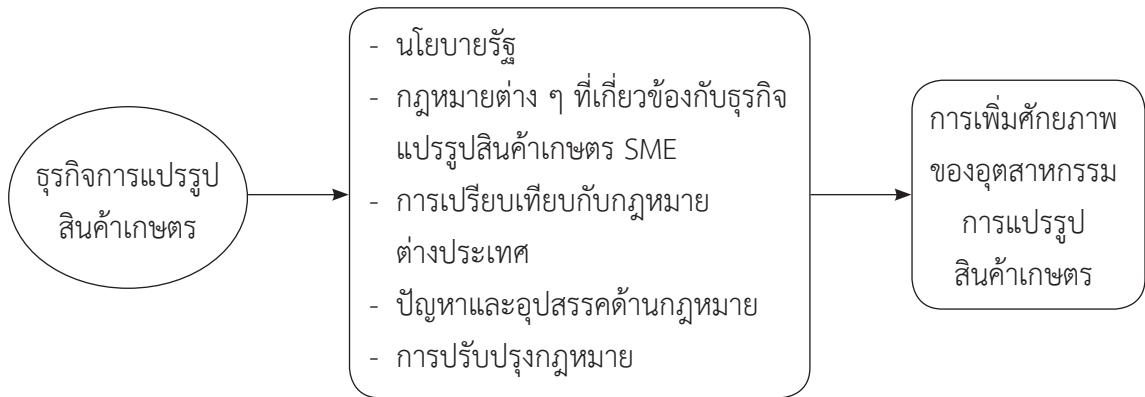
การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เป็นการช่วยป้องกันปัญหาผลผลิตล้นตลาด หรือ ผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ได้ขนาดตามที่ลูกค้า ต้องการ ทำให้สามารถยกระดับราคาผลผลิตไม่ให้ ตกต่ำ และการสร้างเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตผลทาง การเกษตร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้เป็น ผลิตภัณฑ์อาหาร หรือวัตถุดิบอาหาร จะทำให้ สามารถขยายตลาดการค้าออกไปสู่ต่างประเทศ จะช่วยเพิ่มพูน รายได้ให้แก่ประเทศได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ผลผลิตทางการเกษตร ที่จะเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคจะต้องเป็นสินค้า ที่ได้มาตรฐานและปลอดภัยต่อการบริโภค สำหรับ ประเทศไทย สำนักงานสินค้าเกษตรและอาหาร แห่งชาติ (มกอช.) ได้กำหนดและให้การรับรอง “เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร” ภายใต้ พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551

แสดงกับสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพเป็นไปตาม มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยและการคุ้มครอง ผู้บริโภค ป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แก่เกษตรกรและผู้บริโภคสินค้า ตลอดจนเพื่อให้ สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศในปี พ.ศ. 2545 เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตร สามารถใช้เพื่อเป็นการรับรองเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ส่วนประกอบ วิธีการผลิต คุณภาพ หรือคุณลักษณะ อื่นใดของสินค้าเกษตร ซึ่งมีความสำคัญในการสื่อสาร ข้อมูลไปยังผู้บริโภคหรือผู้ซื้อ เพื่อให้เกิดการยอมรับ เชื่อถือต่อสินค้าเกษตรของไทยว่ามีมาตรฐานปลอดภัย

ในการผลิตสินค้าแปรรูปเกษตรนั้น ปรากฏ ว่า มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ ประมาณ 160 กว่าฉบับ และหลายฉบับยังเป็น อุปสรรคต่อการพัฒนาสินค้าแปรรูปเกษตร จึงควร ต้องมีการศึกษาวิจัยถึงกฎหมายและแนวนโยบาย ภาครัฐทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ SME โดยตรง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรัฐบาลมีนโยบาย ขับเคลื่อนเศรษฐกิจยุคใหม่ ด้วยการมุ่งพัฒนาระบบ นิเวศเพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยมี นโยบายปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบการยุคใหม่สามารถ พัฒนา แอปพลิเคชัน นวัตกรรม สินค้าและบริการ ที่หลากหลายเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ของผู้บริโภคและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับ กรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 - 2564 ที่มุ่งเน้น เสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันให้กับ SME

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาเชิงเอกสารด้วยการวิเคราะห์กฎหมายและแนวนโยบายภาครัฐทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ SME ในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

ในการศึกษา วิเคราะห์กฎหมายที่มีผลกระทบต่อธุรกิจ SME ในกิจการแปรรูปสินค้าเกษตรนี้ ได้มีการศึกษา วิเคราะห์ กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ด้านพืช ได้แก่พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2527 พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติปุย พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ.2542

ด้านประมง ได้แก่ คำสั่งหัวหน้าคณะ

รักษาความสงบแห่งชาติที่ 69/2559 พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 แผนปฏิบัติการสากลในการจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (International Plan of Action to Prevent, Deter and Eliminate Illegal, Unreported and Unregulated Fishing (IPOA-IUU) พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. 2482 และพระราชบัญญัติจัดระเบียบกิจการแพปลา พ.ศ. 2496

ด้านสัตว์ ได้แก่ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. 2557 พระราชบัญญัติบำรุงพันธุ์สัตว์ พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติโคนมและผลิตภัณฑ์นม พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติ

ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 และพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารด้านการแปรรูปสินค้าเกษตรได้แก่ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติโคนมและผลิตภัณฑ์นม พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารกและเด็กเล็ก พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 พระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ. 2554 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติจดทะเบียนเครื่องจักร พ.ศ. 2514 พระราชบัญญัติการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 พระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์ และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าขาออก พ.ศ. 2503 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

นอกจากนี้ เพื่อให้ครอบคลุมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ ยังได้ศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจโดยการศึกษา

ประเด็นสำคัญ ๆ ที่มีผลกระทบหรืออาจมีผลกระทบต่อธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตรเช่น พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 พระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 เป็นต้น รวมถึงผลการศึกษานโยบายของภาคเอกชน ภายใต้แผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับปัจจุบัน (ฉบับที่ 5) ด้วย

ในการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยกับต่างประเทศ ได้มีการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร รวม 10 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป บราซิล จีน ญี่ปุ่น อินเดีย เวียดนาม มาเลเซีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

2. เก็บข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสอบถาม

ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยเน้นผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมแปรรูปและการถนอมเนื้อสัตว์ การแปรรูปและการถนอมผลไม้และการผลิตน้ำมันและไขมันจากพืชและสัตว์ การผลิตผลิตภัณฑ์นม การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการโม-

สี่ัญพืช สตาร์ทและผลิตภัณฑ์จากสตาร์ท การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารอื่น ๆ การผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูปจากจำนวนประชากร 12,879 แห่ง ใช้ตัวอย่างจำนวน 300 ชุด โดยสุ่มตัวอย่าง กระจายไปยังสถานประกอบการทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กในทุกภูมิภาค

2.2 สัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานภาครัฐ องค์การภาคเอกชน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ SME หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 100 ราย โดยกระจายตัวอย่างไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ใน 6 ภาค คือ ภาคกลางได้แก่ พระนครศรีอยุธยา นนทบุรี และนครปฐม ภาคตะวันออกได้แก่ ชลบุรี และระยอง ภาคตะวันตกได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ และราชบุรี ภาคเหนือได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย และพิษณุโลก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่ นครราชสีมา ขอนแก่น และอุดรธานี และภาคใต้ได้แก่ ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี และสงขลา

2.3 การจัดประชุมระดมความคิดเห็น (Focus Group) จากผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 12 ครั้ง ทั้งในส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) และส่วนภูมิภาค ทั้ง 5 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ มีผู้เข้าร่วมทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมจำนวน 300 ราย เพื่อระดมความคิดเห็น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อาทิ บุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ของ ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานภาครัฐ องค์การเอกชน และผู้ประกอบการ SME ในธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตร

ผลการศึกษา

1. การศึกษาเชิงเอกสาร

ได้พบว่า อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรจะเน้นหนักการแปรรูปเป็นอาหาร แบ่งออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ อาหาร กึ่งอาหาร และผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีโซอาหาร จากการสำรวจข้อมูลของกระทรวงอุตสาหกรรม พบจำนวนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเกษตรและอาหารมีกระจายตั้งอยู่เกือบทุกจังหวัดในทุกภูมิภาคมีการจ้างงานกว่า 1 ล้านคน (รวมแรงงานต่างด้าวด้วย) โดยสินค้าอาหารที่ประเทศไทยผลิตและส่งออกได้ติด 3 อันดับแรกของโลกมี 7 ชนิดได้แก่ ข้าว กุ้ง ทุ่นำกระป๋อง/แปรรูป สับปะรด น้ำตาลทราย มันสำปะหลัง ไก่และผลิตภัณฑ์ไก่แปรรูป เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งออกน้ำมันปาล์มเป็นอันดับสามรองจากมาเลเซียและอินโดนีเซีย ยางพาราติดเป็นอันดับหนึ่ง รวมทั้งอาหารสำเร็จรูปประเภทอาหารกระป๋อง อาหารแปรรูปในลักษณะแช่แข็ง ซึ่งประเทศไทยมีชื่อเสียงในอันดับต้น ๆ ของโลก ในการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปในระดับคุณภาพพรีเมียม (Trakulthiranpadung, 2021)

การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นการช่วยป้องกันปัญหาผลผลิตล้นตลาด หรือผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน หรือไม่ได้ขนาดตามที่ลูกค้าต้องการ ทำให้สามารถยกระดับราคาผลผลิตไม่ให้ตกต่ำ และการสร้างเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลผลิตทางการเกษตร การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้เป็นผลิตภัณฑ์อาหาร หรือวัตถุดิบอาหาร จะทำให้สามารถขยายตลาดการค้าออกไปสู่ต่างประเทศจะช่วยเพิ่มพูน รายได้ให้แก่ประเทศได้เป็นอย่างดี

ธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตรทำให้สินค้าเกษตรสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ง่ายขึ้น เพราะบรรจุหีบห่อในลักษณะสินค้าที่พร้อมบริโภค และสะดวกในการขนส่งไปยังตลาดในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะในการส่งออกนั้น พบว่าสินค้าเกษตรแปรรูปที่ส่งออกได้มากที่สุด 10 อันดับแรก ได้แก่ อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป น้ำตาลทราย ผลไม้กระป๋องและแปรรูป เครื่องดื่ม อาหารสัตว์เลี้ยงผลิตภัณฑ์ข้าวสาลีและอาหารสำเร็จรูปอื่น ๆ ไขมันและน้ำมันจากพืชและสัตว์ สิ่งปรุงรสอาหาร ผักกระป๋อง และเนื้อสัตว์และของปรุงแต่งที่ทำจากเนื้อสัตว์ (Tensho co., Ltd., 2021)

2. การศึกษานโยบายของรัฐ

ในการศึกษานโยบายของรัฐได้ข้อสรุปว่า ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พบว่าในแผนแม่บท ฉบับที่ (8) ได้เน้นถึงความสำคัญของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งในมิติของการสร้างรายได้ เป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญ และยังเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติมีเป้าหมายเพิ่มสัดส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศไทยจากร้อยละ 37.3 ในปี 2555 เป็นร้อยละ 42.4 ในปี 2560 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ประกอบการไทยให้เป็น “ผู้ประกอบการยุคใหม่” ที่ก้าวทันและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อนธุรกิจ และช่วยให้ประเทศสามารถแข่งขันในระดับเวทีการค้าโลก (Office of the National Economic and Social Development Board, 2021)

สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564 ได้มุ่งเน้นการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อม โดยเน้นการสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้ และให้ความช่วยเหลือที่เชื่อมโยงการเพิ่มผลิตภัณฑ์สำหรับประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุด ได้แก่ การสนับสนุนธุรกิจขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดย่อมวิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคม การพัฒนาองค์กรการเงินฐานรากและการเข้าถึงเงินทุนเพื่อสร้างอาชีพและการสนับสนุนการเข้าถึงปัจจัยการผลิตคุณภาพดีที่ราคาเป็นธรรม และในขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งบประมาณเชิงพื้นที่และบูรณาการเพื่อการลดความเหลื่อมล้ำ รวมทั้งการสร้างปัจจัยแวดล้อมทางธุรกิจที่เหมาะสม เช่นการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม (Office of the National Economic and Social Development Board, 2018)

ส่วนแผนการพัฒนาผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ประกอบด้วย 4 แผนย่อย ได้แก่ (1) แผนการสร้างความเข้มแข็งผู้ประกอบการอัจฉริยะ (2) การสร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน (3) การสร้างโอกาสเข้าถึงตลาด และ (4) การสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมยุคใหม่ ทั้งยังระบุในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายด้วยว่า กฎหมายต้องมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น กฎหมาย กฎ ระเบียบ

ข้อบังคับมีเท่าที่จำเป็น ทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนา การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำด้านต่าง ๆ ทั้งปรับเปลี่ยนบทบาทของภาครัฐเป็นผู้อำนวยการความสะดวก กำหนดกติกาในการแข่งขันให้เกิดความเป็นธรรมแก่การดำเนินธุรกิจทั้งในธุรกิจทั่วไปและธุรกิจเฉพาะ ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สามารถตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบการผลิต การค้า การบริการ และสามารถอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภค (Office of Small and Medium enterprises Promotion, (2017)

ในด้านแผนการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560-2564) ได้ มุ่งเน้นให้ SME สามารถอยู่รอดและเติบโตได้อย่างแข็งแกร่ง ภายใต้บริบทการแข่งขันทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ SME ไทยจะต้องมีความรู้ มีทักษะในการประกอบธุรกิจ สามารถสรรค์สร้างสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีมูลค่าสูง แข่งขันได้ทั้งตลาดในประเทศและตลาดโลก เพื่อให้ SME ไทยก้าวขึ้นเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศได้อย่างแท้จริง

3. การศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

ผลการศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ได้ผลดังนี้

3.1 กฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป แต่ละประเทศที่ศึกษาต่างมีกฎหมาย

ที่กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูปที่มีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด โดยเฉพาะมาตรฐานเกี่ยวกับสินค้าแปรรูปเกษตร การควบคุมสารตกค้าง และการติดฉลาก โดยมีมาตรการที่ชัดเจน และมีการกำกับดูแลอย่างเข้มงวด สำหรับประเทศไทย มีกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูปที่สำคัญ คือ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ที่ห้ามมิให้บุคคลใดผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่ายหรือจำหน่ายซึ่งอาหารไม่บริสุทธิ์ อาหารปลอม อาหารที่ผิดมาตรฐานหรืออาหารอื่นที่รัฐมนตรีกำหนด นอกจากนี้ มีพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551 ที่กำหนดให้มีการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรทั้งที่เป็นมาตรฐานบังคับและมาตรฐานทั่วไป พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 ที่กำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต้องเป็นไปตามมาตรฐาน และต้องได้รับใบอนุญาตก่อนทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้น สำหรับประเด็นที่ควรนำมาประยุกต์ใช้กับประเทศไทย ได้แก่ การกำหนดมาตรการให้ผู้ประกอบการที่ผลิตหรือนำเข้าสินค้าเกษตรจะต้องดำเนินการทำการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เกี่ยวกับคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรประเภทต่าง ๆ ให้มีการสืบย้อนกลับ (Traceability) สำหรับอาหารสัตว์ อาหารที่ผลิตจากสัตว์ และสารอื่น ๆ ที่ใช้ในการผลิต การแปรรูป และการกระจายสินค้า และการวางระบบป้องกันการเข้ามาและแพร่กระจายของแมลงศัตรูพืช โดยมุ่งเน้นป้องกันและบริหารความเสี่ยงจากสารต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น สัตว์ที่เป็นศัตรูพืชและสิ่งมีชีวิต (Pests) และโรคภัยต่าง ๆ (Diseases)

3.2 กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าเกษตรแปรรูป ซึ่งแต่ละประเทศมีแนวทางการคุ้มครองผู้บริโภคจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการบริโภคสินค้า โดยเน้นการให้ข้อมูลกับผู้บริโภค การกำหนดเงื่อนไขสัญญาระหว่างผู้ประกอบการกับผู้บริโภค อย่างเป็นธรรม มีกลไกการเปลี่ยน หรือคืนเงินค่าสินค้าให้แก่ตน ในกรณีที่สินค้าเกิดความชำรุดบกพร่องและให้สิทธิแก่ผู้บริโภคที่จะเรียกร้องเอาค่าเสียหาย กรณีของประเทศไทยมีเพียงพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่กำหนดให้ผู้ประกอบการทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย และสินค้านั้นได้มีการขายให้แก่ผู้บริโภคแล้ว ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการหรือไม่ก็ตาม และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่เป็นหลักในการคุ้มครองผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของผู้ขายหรือสถานประกอบการ อันเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค สามารถที่จะร้องเรียนต่อคณะกรรมการผู้บริโภคให้ดำเนินการให้มีการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ แต่กฎหมายทั้งหมดดังกล่าว นับได้ว่ายังไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ดังนั้นประเทศไทยจึงควรพิจารณาเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เช่น การมีระบบแจ้งเตือนการละเมิดกฎหมายอาหาร ระบบการเรียกคืนสินค้าที่ไม่ปลอดภัย การคุ้มครองผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าทางออนไลน์โดยให้เจ้าของแพลตฟอร์มเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบต่อค่าเสียหายที่เกิดขึ้น เป็นต้น

ในการคุ้มครองผู้บริโภคในต่างประเทศนั้น ในตัวอย่างของประเทศจีน ผู้บริโภคมีสิทธิที่จะได้รับทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า สิทธิการเปรียบเทียบราคา คุณภาพ และคุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่มีชนิดเดียวกันหรือประเภทเดียวกันได้ สิทธิได้รับเงินชดเชยหรือเงินเยียวยา ในกรณีที่ตนหรือทรัพย์สินของตนได้รับความเสียหาย อันเกิดขึ้นเนื่องจากการบริโภคหรือใช้บริการของผู้ประกอบการรายใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นขึ้น ในกรณีการซื้อของออนไลน์ แพลตฟอร์มนั้นจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อค่าเสียหายที่เกิดขึ้น โดยเจ้าของแพลตฟอร์มมีสิทธิไล่เบี้ยต่อเจ้าของสินค้าที่ขายของออนไลน์นั้นอีกทอดหนึ่ง ทั้งนี้ผู้ขายสินค้าและเจ้าของแพลตฟอร์มมีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคอย่างลูกหนี้ร่วมกัน (Joint and Several Liability) ตามกฎหมาย นอกจากนี้ ผู้บริโภคมีสิทธิคืนสินค้าที่ส่งมานั้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันได้รับสินค้า โดยไม่จำเป็นต้องให้เหตุผลในการคืนสินค้าแก่ผู้ขาย

3.3 กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของผู้ประกอบการ จากการเปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ พบว่าการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของไทยเป็นไปตามมาตรฐานระหว่างประเทศ คือ มีการคุ้มครองลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า พังภูมิจรรรม ความลับทางการค้า และสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ โดยประเทศไทย มีกฎหมายที่คุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่สำคัญ ได้แก่ (1) พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ที่ให้การคุ้มครองการประดิษฐ์ หรือ การออกแบบผลิตภัณฑ์ ที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด (2) พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ให้การคุ้มครองเครื่องหมายการค้า

ที่จดทะเบียนโดยต้องเป็นเครื่องหมายการค้าที่มีลักษณะบ่งเฉพาะ และไม่มีลักษณะต้องห้าม หรือเหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่บุคคลอื่นได้จดทะเบียนไว้แล้ว (3) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ให้ความคุ้มครอง งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดของผู้สร้างสรรค์ โดยให้คุ้มครองตลอดอายุของผู้สร้างสรรค์ และมีอยู่ต่อไปอีกห้าสิบปี นับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย (4) พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 (5) พระราชบัญญัติคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 จากการเปรียบเทียบ พบว่า ประเทศไทยยังมีปัญหากฎหมายในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยยังไม่มีกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ทรงสิทธิเครื่องหมายการค้าผ่านสัญญาจ้างทำของและสัญญาตัวการตัวแทน และยังไม่มีกฎหมายที่รับรองและรับประกันในฐานะสินค้าที่มีความพิเศษ (Recognition as a traditional specialty guaranteed (TSG)

3.4 กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอนการนำเข้าสินค้าเกษตรแปรรูป
ซึ่งจากการเปรียบเทียบพบว่ากรณีประเทศญี่ปุ่นในการนำเข้าสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นอาหารเอกสารที่ผู้นำเข้าจะต้องจัดเตรียมเอกสารประกอบการนำเข้า และต้องแนบมาพร้อมกับสินค้าอาหารที่จะส่งเข้าประเทศญี่ปุ่น ได้แก่ ใบรับรองสุขอนามัย (Health Certification) ใบรับรองสุขอนามัยสินค้าเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ หรือ ใบรับรองสุขอนามัยสินค้าประมงและผลิตภัณฑ์ประมง

(ระบุชนิด (ชื่อทางวิทยาศาสตร์) บริเวณแหล่งน้ำทะเลต้นกำเนิด และกระบวนการด้านสุขอนามัย) กรณอาหารสำเร็จรูป ต้องมีเอกสารแจ้งรายการส่วนผสมที่ใช้ รายการวัตถุดิบที่ใช้ กระบวนการที่ใช้ในการผลิต (ระบุกระบวนการผลิตที่สมบูรณ์ ตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบจนกระทั่งเป็นผลิตภัณฑ์สุดท้าย รวมถึงอุณหภูมิและเวลาที่ใช้ในการฆ่าเชื้อแบบ sterilization) และผลการตรวจวิเคราะห์ (Inspection Results) สินค้า โดยเป็นรายงานผลการตรวจวิเคราะห์ที่ออกโดยห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกระทรวงสาธารณสุข แรงงานและสวัสดิการของญี่ปุ่น สินค้าที่ผ่านการตรวจสอบตามระบบต่าง ๆ ทั้งหมดแล้ว และผ่านการพิจารณาทางศุลกากรแล้ว ถือว่าเสร็จสิ้นกระบวนการนำเข้าสินค้าอาหารสู่ประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ในการนำเข้าสินค้าเกษตรแปรรูป ญี่ปุ่นยังมีระบบการตรวจสอบสารเคมีตกค้างทางการเกษตร โดย อ้างอิงจากค่ามาตรฐานของ CODEX และค่ามาตรฐานของประเทศสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป แคนาดา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ และมีการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูปนำเข้าโดยใช้ระบบมาตรฐาน GMP และ HACCP ส่วนประเทศไทยไม่ได้มีกฎหมายควบคุมในลักษณะดังกล่าว มีเพียง พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 กำหนดเกี่ยวกับ การจัดเก็บอากร การนำเข้า และการส่งออก ตัวแทน การผ่านแดน การถ่ายลำ และของตกค้าง คลังสินค้าทัณฑ์บน โรงพักสินค้า ที่มั่นคง และท่าเรือรับอนุญาต เขตปลอดอากร อำนาจทางศุลกากรในพื้นที่เฉพาะ เป็นต้น มี พระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร

พ.ศ. 2530 กำหนดให้ ของที่นำเข้าหรือพาเข้ามาในหรือส่งหรือพาออกไปนอกราชอาณาจักรนั้น ให้เรียกเก็บและเสียอากรตามที่กำหนดไว้ในพิกัดอัตราศุลกากร นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติการส่งออกนอก และการนำเข้าในราชอาณาจักร ซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ควบคุมการนำเข้าและส่งออกสินค้าให้เป็นไปตามมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยจึงควรมีมาตรการและออกกฎหมายเพิ่มเติมในเรื่อง กฎหมายการป้องกันการเข้ามาและแพร่กระจายของแมลงศัตรูพืชภายใต้กฎหมายความปลอดภัยทางชีวภาพ โดยให้การนำเข้าสินค้าเกษตรแปรรูป ต้องมีระบบการตรวจสอบสารเคมีตกค้างทางการเกษตร ตามมาตรฐานของ CODEX และให้มีระบบการแจ้งล่วงหน้าเกี่ยวกับสินค้าประเภทอาหารและอาหารแปรรูปที่จะนำเข้า เพื่อใช้ในการจัดเก็บและได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดของการผลิตสินค้า ช่วยในการติดตาม ตรวจสอบ การผลิตอาหารทั้งระบบที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ

3.5 กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสินค้าเกษตรอินทรีย์ มีทั้งกลุ่มประเทศที่มีกฎหมายควบคุมและรับรอง ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น บราซิล ออสเตรเลีย กลุ่มประเทศที่มีเพียงการกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ได้แก่ นิวซีแลนด์ และกลุ่มประเทศที่นอกจากกำหนดมาตรฐานแล้วยังมีการส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์ในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย ได้แก่ อินเดีย เวียดนาม และมาเลเซีย ดังนั้น ประเทศไทยซึ่งมีเพียงการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ จึงยังไม่ใช่การเพียงพอ ควรได้มีการออกกฎหมายเพื่อให้

การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ และส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์เพื่อการส่งออก ที่สามารถส่งออกผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ได้มีเป็นมูลค่าสูง

3.6 กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปรพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMO) พบว่า ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปรพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMO) ขึ้นใช้บังคับโดยเฉพาะ แม้ในปี พ.ศ. 2558 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เสนอ ร่าง พ.ร.บ.ความปลอดภัยทางชีวภาพ หรือ ร่าง พ.ร.บ.จีเอ็มโอ และได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว แต่ได้รับการท้วงติงจากภาคประชาชนและหน่วยงานรัฐเองหลายประเด็น เช่น การใช้จีเอ็มโอในสภาพควบคุมหรือในภาคสนามที่ไม่ต้องทำ EIA หรือผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดชอบ ถ้าความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นเหตุสุดวิสัย (Ilaw, 2021) ส่งผลให้รัฐบาลยุติการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติความปลอดภัยทางชีวภาพ (Thaipbs, 2021) ในขณะที่ ประเทศอื่น ๆ ได้ให้ความสำคัญกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปรพันธุกรรม เช่น นิวซีแลนด์ มาเลเซีย เวียดนาม บราซิล ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา และ อินเดีย ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปรและตัดแต่งพันธุกรรม โดยให้มีการควบคุม และมีการวิเคราะห์ว่าไม่มีผลกระทบต่อมนุษย์ สัตว์ และสิ่งแวดล้อม ทั้งควรกำหนดให้ผลิตภัณฑ์ที่มีการดัดแปรพันธุกรรมทุกชนิด

ต้องติดป้ายว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจาก การดัดแปลงพันธุกรรม เพื่อให้สิทธิผู้บริโภคในการเลือก เพราะในปัจจุบันมีประกาศให้มีการแสดงฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการดัดแปลงพันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรมเฉพาะถั่วเหลืองและผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลืองข้าวโพดและผลิตภัณฑ์จากข้าวโพดเท่านั้น

3.7 ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคด้านกฎหมายที่มีต่อธุรกิจแปรรูปการเกษตร

ส่วนการศึกษาปัญหาอุปสรรคด้านกฎหมายที่มีต่อธุรกิจแปรรูปการเกษตร ที่สรุปได้จากการสำรวจผู้ประกอบการ SME ธุรกิจแปรรูปสินค้าเกษตร การสัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และการจัดประชุมระดมความคิดเห็นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งการเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่ศึกษา ได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้

1) มาตรการในการควบคุมสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปของประเทศไทย อยู่ภายใต้กฎหมายหลายฉบับ และบางฉบับเป็นมาตรการสมัครใจ อันเป็นผลให้การควบคุมการผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปไม่มีประสิทธิภาพ และยังมีช่องว่างในการควบคุม ทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ

2) ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาหารยังขาดความเข้มงวด โดยเฉพาะในเรื่องความปลอดภัยของอาหารและความเข้มงวดด้านสุขอนามัยพืชและสัตว์ ทำให้ต้องมีมาตรการลดความเสี่ยงภัยจากอันตรายที่มีต่อแหล่งอาหาร เช่น นโยบายการตรวจตราและตรวจสอบขั้นตอน

ผลิตและการแปรรูปอาหาร แนวโน้มขีดความสามารถในการควบคุมภาวะการเกิดโรคระบาด หรือความเจ็บป่วยจากการบริโภคอาหารที่มีการปนเปื้อนจากเชื้อโรคเชื้อจุลินทรีย์ สารพิษตกค้าง หรือสิ่งแปลกปลอมทางกายภาพและชีวภาพต่าง ๆ

3) มาตรการความปลอดภัยทางด้านอาหารที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ซึ่งใช้กำหนดมาตรการที่ใช้ควบคุมความปลอดภัยทางด้านอาหารที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ยังมีความล้าหลังไม่ทันสมัย และยังไม่มีความครอบคลุม จึงทำให้มีปัญหาในการรับรองคุณภาพอาหารสำเร็จรูปแช่แข็ง ความปลอดภัยทางด้านการขนส่งอาหารและการเรียกคืนสินค้าอาหารที่ไม่ปลอดภัย

4) ปัญหาการใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกลุ่มสารพิษ เช่น สารกลุ่มไดออกซิน (Dioxins) และสารพีซีบี (Dioxin-like PCBs) ซึ่งเป็นสารที่เป็นมลพิษทางสิ่งแวดล้อมและเป็นกลุ่มสารเคมีที่มีสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน (persistent organic pollutants (POPs)) ยังไม่มีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดโรคแก่ผู้ที่ได้รับสารพิษ

5) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูป ผลการศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยยังไม่มี การประเมินความเสี่ยงในการยาปราบศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่บริโภค ขาดมาตรการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอาหาร และการจัดตั้งระบบการตรวจสอบติดตามคุณภาพ

และความปลอดภัยของสินค้าเกษตรทุกชนิดทุกประเภท ซึ่งรวมถึง ยาที่ใช้ในพืชและสัตว์ สารเคมีทางการเกษตร การกำหนดค่าเตือนหรือคำแนะนำเกี่ยวกับความปลอดภัยบนฉลากผลิตภัณฑ์อาหาร ยังไม่เพียงพอ ขณะที่ต่างประเทศมีการใช้มาตรการต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างเข้มงวด

6) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับเนื้อสัตว์ ยังไม่มีกลไกการกำหนดขอบเขตและแนวทางการดำเนินกระบวนการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์เพื่อนำมาผลิตเป็นอาหาร เช่น เนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ทำจากนม ทั้งในการผลิต (Production) และการแปรรูป (Processing) เนื้อสัตว์เพื่อการค้าในประเทศหรือการส่งออกเนื้อสัตว์ รวมถึงการควบคุมใช้ยาและสารเคมีในสัตว์ด้วย ทั้งยังไม่มีระบบป้องกันการเข้ามาและแพร่กระจายของแมลงศัตรูพืช โดยเฉพาะความเสี่ยงจากสารต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น สัตว์ที่เป็นศัตรูพืชและสิ่งมีชีวิต (Pests) และโรคภัยต่าง ๆ (Diseases)

7) กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรแปรรูป ยังไม่มีกฎหมายบังคับใช้ในเรื่องความคุ้มครองเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า (Product Safety) และการค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Trade Practices) และการบังคับข่มขู่ (Harassment and Coercion) ผู้บริโภคด้วย ขาดระบบแจ้งเตือนการละเมิดกฎหมายอาหาร (food violation reporting system) เพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐมีอำนาจสั่งให้หยุดการจัดส่งผลิตภัณฑ์ที่บกพร่องนั้นเข้าไปในตลาด ซึ่งรวมถึงการให้ผู้ผลิต ผู้จำหน่ายเรียกคืนผลิตภัณฑ์ที่บกพร่องและการประกาศข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่บกพร่อง

8) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม ยังไม่มีการกำหนดให้เจ้าของแพลตฟอร์มต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อค่าเสียหายที่เกิดขึ้นต่อผู้บริโภค ร่วมกับเจ้าของสินค้าที่อย่างลูกหนี้ร่วมกัน

9) ปัญหากฎหมายในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ยังไม่มีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ทรงสิทธิเครื่องหมายการค้าผ่านสัญญาจ้างทำของและสัญญาตัวการตัวแทนเพื่อควบคุมผู้ผลิตให้ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ทั้งยังมีกฎหมายซึ่งประเทศไทยยังไม่ได้ให้การคุ้มครองไปถึง ได้แก่ กฎหมายที่รับรองและรับประกันในฐานะสินค้าที่มีความพิเศษ (Recognition as a traditional specialty guaranteed: TSG)

10) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าเกษตรแปรรูป พบว่า ยังไม่มีหลักเกณฑ์ให้ผู้นำเข้าสินค้าอาหารต้องจดทะเบียนเป็นผู้นำเข้าสินค้าอาหาร (Registration as Food Importer) และผลิตภัณฑ์อาหารที่นำเข้าจากต่างประเทศต้องผ่านการทดสอบและได้รับการรับรองด้านความปลอดภัยและสุขอนามัยด้านอาหาร ทั้งขาดกฎหมายการป้องกันการเข้ามาและแพร่กระจายของแมลงศัตรูพืช หลักเกณฑ์ที่ให้บริการจรรยาบรรณในการขนส่งสินค้าทุกชนิดที่ ต้องได้รับการฆ่าเชื้อ และมีเอกสารรับรองการรมควัน (Fumigation Certificate) ประกอบการนำเข้าด้วยสินค้าอาหารที่จะส่งเข้านำเข้าประเทศไทยจะต้องมีใบรับรองสุขอนามัย (Health Certification) และผลการตรวจวิเคราะห์ (Inspection Results) สินค้า

และกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้การนำเข้าสินค้าเกษตรแปรรูป ต้องมีระบบการตรวจสอบสารเคมีตกค้างทางการเกษตร ตามมาตรฐานของ CODEX

11) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสินค้าเกษตรอินทรีย์ ยังไม่มีการออกกฎหมายเพื่อให้การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ มีหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งของรัฐและของเอกชนในการประเมินและให้การรับรอง

12) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMOs) พบว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMOs) ขึ้นใช้บังคับโดยเฉพาะ มีแต่ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ที่กำหนดให้มีการแสดง ฉลากอาหารที่ได้จากเทคนิคการดัดแปรพันธุกรรมหรือพันธุวิศวกรรม เฉพาะถั่วเหลืองและผลิตภัณฑ์จากถั่วเหลือง ข้าวโพดและผลิตภัณฑ์จากข้าวโพดที่ได้จากเทคนิคการดัดแปรพันธุกรรม (Genetic modification) หรือพันธุวิศวกรรม (Genetic engineering) และมีปริมาณการปนเปื้อนไว้ในอัตราร้อยละ 5 ของน้ำหนักผลิตภัณฑ์ ไว้เท่านั้น

สรุปผลการวิจัย

สรุปประเด็นปัญหาทางด้านกฎหมายที่มีผลต่อธุรกิจการแปรรูปสินค้าเกษตร ประกอบด้วย มาตรการในการควบคุมสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปของประเทศไทยอยู่ภายใต้กฎหมายหลายฉบับ อันเป็นผลให้การควบคุมการผลิตสินค้าเกษตรและ

เกษตรแปรรูปไม่มีประสิทธิภาพ และยังมีช่องว่างในการควบคุม ทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมอาหารยังขาดความเข้มงวด โดยเฉพาะในเรื่องความปลอดภัยของอาหารและความเข้มงวดด้านสุขอนามัยพืชและสัตว์ มีปัญหาการใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมกลุ่มสารพิษเพราะไม่มีการประเมินความเสี่ยงในการยาปราบศัตรูพืชหรือยาฆ่าแมลง ไม่มีกลไกการกำหนดขอบเขตและแนวทางการดำเนินกระบวนการเกี่ยวกับการผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์เพื่อนำมาผลิตเป็นอาหาร ส่วนกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรแปรรูป ยังไม่มีกฎหมายบังคับใช้ในเรื่องความคุ้มครองเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า (Product Safety) และการค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Trade Practices) และการบังคับข่มขู่ (Harassment and Coercion) ผู้บริโภคด้วยทั้งขาดระบบแจ้งเตือนการละเมิดกฎหมายอาหาร (food violation reporting system) นอกจากนี้ยังมีปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม ยังไม่มีการกำหนดให้เจ้าของแพลตฟอร์มต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อค่าเสียหายที่เกิดขึ้นต่อผู้บริโภค ร่วมกับเจ้าของสินค้าที่อย่างลูกหนี้ร่วมกัน ปัญหากฎหมายในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ที่ยังไม่มีกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ทรงสิทธิเครื่องหมายการค้า ผ่านสัญญาจ้างทำของและสัญญาตัวการตัวแทน ขาดกฎหมายที่รับรองและรับประกันในฐานะสินค้าที่มีความพิเศษ (Recognition as a traditional specialty guaranteed (TSG))

ไม่มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMOs) ขึ้นใช้บังคับโดยเฉพาะ

อภิปรายผลการวิจัย

แม้ประเทศไทยจะมีนโยบายในการส่งเสริมธุรกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าธุรกิจการเกษตรให้สามารถแข่งขันในระดับโลก แต่ในทางปฏิบัติยังมีกฎหมายจำนวนมากที่เป็นอุปสรรคโดยเฉพาะแนวทางการใช้มาตรการให้ผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าเกษตรจะต้องดำเนินการทำการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เกี่ยวกับคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรประเภทต่าง ๆ ซึ่งผู้ประกอบการขนาดเล็กที่ขาดความพร้อมในการด้านเงินทุนและบุคลากรไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ ก่อให้เกิดภาระด้านเงินทุน เกิดภาระด้านค่าใช้จ่ายในการวิเคราะห์และตรวจประเมิน ส่งผลให้ต้นทุนสูง เสียเปรียบในการแข่งขัน นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้าการเกษตรที่จะต้องยกระดับให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น มาตรฐานที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในอาหาร กฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์เพื่อนำมาผลิตเป็นอาหาร มาตรฐานความคุ้มครองเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า (Product Safety) และการค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Trade Practices) และการบังคับข่มขู่ (Harassment and Coercion) ผู้บริโภคด้วย ซึ่งผู้ผลิตต้องรับรองว่าสินค้ามีความปลอดภัยต่อสุขภาพของมนุษย์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบในความปลอดภัยของสินค้า ซึ่งประเทศไทยยังขาดกลไก

ทางกฎหมายที่จะช่วยให้เกิดการบูรณาการ การดำเนินงานพัฒนาผู้ประกอบการ SME ทั้งประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตเกษตรอินทรีย์ และกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปรพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMO) ทำให้ธุรกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตรขาดความสามารถในการแข่งขันกับธุรกิจขนาดใหญ่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับธุรกิจการเกษตรมีดังนี้

1. การแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

1.1 ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับอาหาร โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้มีการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยด้านอาหาร และให้ผู้ประกอบการที่ผลิตหรือนำเข้าสินค้าเกษตรจะต้องดำเนินการทำการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) เกี่ยวกับคุณภาพและความปลอดภัยของสินค้าเกษตรประเภทต่าง ๆ โดยมีมาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบการขนาดย่อมสามารถประเมินความเสี่ยงได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.2 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสินค้าเกษตรแปรรูปด้วยการออกกฎหมายลำดับรองภายใต้กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลเพื่อไม่ให้ประเทศไทยถูกกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ โดยควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในอาหาร

กฎหมายการเลี้ยงสัตว์ที่ไม่เป็นการควบคุมजनติดธรรมชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนควรปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับผู้ประกอบการคนไทยด้วย เป็นต้น

1.3 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์เพื่อนำมาผลิตเป็นอาหาร เช่น เนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ทำจากนม โดยออกกฎหมายลำดับรองเพื่อวางมาตรฐานที่ใช้บังคับใช้กับการผลิต (Production) และการแปรรูป (Processing) เนื้อสัตว์เพื่อการค้าในประเทศหรือการส่งออกเนื้อสัตว์ รวมถึงการควบคุมใช้ยาและสารเคมีในสัตว์ด้วย ซึ่งรวมถึง ยาที่ใช้ในพืชและสัตว์ สารเคมีทางการเกษตร สารกำจัดแมลงในสัตว์ โดยมีมาตรการสนับสนุนให้ผู้ประกอบกิจการขนาดย่อมดำเนินการได้ตามมาตรฐานดังกล่าว

1.4 สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคควรดำเนินการให้มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับความปลอดภัยของสินค้า (Product Safety) และการค้าที่ไม่เป็นธรรม (Unfair Trade Practices) และการบังคับข่มขู่ (Harassment and Coercion) ผู้บริโภค โดยเพิ่มเติมเป็นกฎหมายลำดับรองในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค

2. การออกกฎหมายใหม่

เป็นการเสนอให้ออกกฎหมายใหม่ผ่านกระบวนการของรัฐสภา ในเรื่องต่อไปนี้

2.1 สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคเสนอให้มีกฎหมายควบคุมการซื้อขายสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม ในกรณีที่ผู้บริโภคได้รับความเสียหายจากผู้ขายสินค้าและเจ้าของแพลตฟอร์มมีความรับผิดชอบต่อบริโภคอย่างลูกหนี้ร่วมกัน

2.2 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรเสนอมีการออกกฎหมายใหม่เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์เป็นพระราชบัญญัติเพื่อควบคุมและวางมาตรฐานเพื่อให้เป็นที่เชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในและนอกประเทศ ทั้งเสนอให้มีกฎหมายการป้องกันการเข้ามาและแพร่กระจายของแมลงศัตรูพืชภายใต้กฎหมายความปลอดภัยทางชีวภาพ ซึ่งการนำเข้าสินค้าที่อาจมีหรือมีความเสี่ยงที่จะกระทบต่อความปลอดภัยทางชีวภาพไม่ว่าในกรณีใดก็ตาม จะต้องได้รับหนังสืออนุญาต (Import Health Standards) นอกจากนี้ต้องเสนอให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมและปลดปล่อยสินค้าเกษตรที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม (สินค้าเกษตร GMOs) เพื่อใช้ควบคุมสินค้าดัดแปลงทางพันธุกรรมโดยให้มีการขออนุญาตและต้องมีการทดสอบว่าไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์สัตว์ และไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก่อนปล่อยให้มีการนำออกจำหน่าย ทั้งมีการบังคับให้สินค้า GMOs ต้องมีการติดฉลากให้ทราบถึงส่วนผสมที่มีวัตถุดิบ GMOs รวมอยู่ด้วย โดยให้ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่มีการดัดแปลงพันธุกรรมทุกชนิดด้วย

REFERENCES

- Ilaw, Draft of GMO, (2021). **loophole for entrepreneur to avoid guilty with uncontrolled causes**. Retrieved from <https://ilaw.or.th/node/3962>. [2021, 30 Aug.]
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2021). **National Strategy 20 Years**, Retrieved from <http://nscr.nesdb.go.th> [2021, 31 Jan.]
- Office of the National Economic and Social Development Board, (2018). **National Economic and Social Development Plan B.E.2561-2564**. Retrieved from https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422 [2021, 31 Mar.]
- Office of the National Economic and Social Development Board, (2023). **National Economic and Social Development Plan B.E.2566-2570**. Retrieved from https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/258/T_0001.PDF [2023, 14 Sep.]
- Office of Small and Medium enterprises Promotion, (2017). **The 4th, Small and Medium enterprises Promotion Plan, B.E. 2560-2564**, Section of Policy and SME. Promotion.
- Tensho co., Ltd., (2021) **Ten Export Priority of Thailand**. Retrieved from <https://www.thaipurchasing.com>. [2021, 22 Mar.] (In Thai)
- Thaipbs. (2021). **Prime Minister ordered to cancel Consideration on Draft of Biology Safety Law**. Retrieved from <https://news.thaipbs.or.th/content/6741> [2021, 30 Aug.] (In Thai)
- Trakulhiranpadung, W. (2021) **Potential of Thai Agriculture and Food Industry**. Retrieved from http://www.tpa.or.th/publisher/pdfFileDownloadS/qm201_p023.pdf. [2021, 1 Feb.]
-

Research Article

วรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 : เนื้อหาและแนวคิด

TREATISE IN THE REIGN OF KING RAMA 3 : CONTENTS AND CONCEPTS

สายรุ้ง เพียรอนุรักษ* และ ปัทมา ทิฆมประเสริฐกุล
หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม ประเทศไทย

Sairung Piananurak* and Pattama Theekapraserdkul
Department of Thai, Faculty of arts, Silpakorn University Nakhonpathom Thailand

*E-mail: sairungpian@gmail.com

Received: 2024-01-05

Revised: 2024-04-04

Accepted: 2024-04-05

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาและแนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรมตำราเรียน ซึ่งแต่งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยศึกษาจากวรรณกรรมตำราเรียน 12 เรื่อง ได้แก่ จินตามณี ฉบับสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิชัยญาติ จินตามณี ฉบับกรมหลวงวงษาธิราชสนิท ประถม ก กา ประถม ก กา หัดอ่านปฐมมาลา เสือโค ก กา ศรีสวัสดิ์วัด กาศพระไชยสุริยา คำกลอนบรรยายธรรมเทียบด้วยตัว ก ข ตำราฉันทวรรณคดี ตำราฉันทมาตราพฤติ และเพลงยาวกลบท ผลการศึกษา พบว่า เนื้อหาของวรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 ประกอบไปด้วยเนื้อหาหลักด้านการอ่านเขียนและเนื้อหาหลักการแต่งคำประพันธ์ ซึ่งแสดงให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนและแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการศึกษาของศิษย์ โดยพบว่าในด้านแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนนั้น ครอบคลุมแนวทางการปฏิบัติตนด้านการให้ความสำคัญกับความรู้ การดำรงชีวิต การทำงาน การปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนาและการไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการศึกษาของศิษย์ พบวิธีการศึกษาแบบเน้นการท่องจำและวิธีการศึกษาที่เรียนกับครูและเน้นการเชื่อฟังครู เนื้อหาและแนวคิดในวรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 มีลักษณะสัมพันธ์กับบริบทสังคมในสมัยนั้น ทำให้มีเนื้อหาและแนวคิดที่แตกต่างกับวรรณกรรมตำราเรียนสมัยก่อนหน้าและมีผลต่อความเปลี่ยนแปลงต่อวรรณกรรมตำราในสมัยหลัง

คำสำคัญ: วรรณกรรมตำราเรียน เนื้อหา แนวคิด รัชกาลที่ 3

ABSTRACT

This article aims to study the content and concepts in the treatise written during the reign of King Rama 3 by studying 12 of them. Cindamani; the edition of Somdetphramahasamanachaokromphra Paramanuchitchinorot, Cindamani; the edition of Krommaluang, Wongsathiratsanit, Prathom ko ka, Prathom ko ka had an, Pathommala, Sueakho Ko ka, Srisawat Wat, Kap Phra Chaisuriya, khamklornbanyaithamthiabduaitua ko kho, Tamra Chan Wannaphruet, Tamra Chan Mattraphruet and Plengyaokonlabod. The study found that the content of literature written in the reign of King Rama 3 consists of the reading and writing and composition principles content which show the ideas of the student conduct and learning method. It was found that in terms of the concept of conduct that cover the behavior guidelines that knowledge, living, working, practicing according to Buddhist principles, and not getting involved with drugs are given precedence. Moreover, the concept of the student learning method found an educational method that emphasizes memorization and teacher center that emphasizes the teacher instruction obedience. The content and concept in textbook literature during the reign of King Rama 3 were related to the social context of that time. This resulted in content and concepts that were different from textbook literature of the previous era and influenced changes to textbook literature of the later period.

Keywords: Treatise, Content, Concepts, The Reign of King Rama 3

บทนำ

วรรณกรรมตำราเรียนมีเนื้อหาเป็นแบบแผนว่าด้วยหลักวิชาและองค์ความรู้ต่าง ๆ หมายรวมถึงวรรณกรรมที่ใช้คำเรียกว่า แบบเรียนแบบหัดอ่าน และแบบการประพันธ์ฉันทลักษณ์ที่มีลักษณะบ่งบอกว่าเขียนเพื่อสอนฉันทลักษณ์ วรรณกรรมตำราเรียนที่มีหลักฐานว่าเป็นแบบเรียนเล่มแรกคือจินตามณี ของพระโหราธิบดี ซึ่งใช้ในการศึกษามาอย่างยาวนานจนถึงช่วงเริ่มต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเป็นแบบเรียนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความรู้พอสมควรแล้ว ดังจะเห็นได้จากการเรียก

ผู้อ่านว่า “ปราชญ์” และการเน้นหลักการแต่งคำประพันธ์มาก จนอาจนับได้ว่าเป็นตำราการประพันธ์ของไทยเล่มหนึ่ง (Vespada, 2000) แม้ในเนื้อหาที่ไม่ใช่เรื่องการแต่งคำประพันธ์โดยตรง ก็ยังปรากฏคำอธิบายเชื่อมโยงกับการแต่งคำประพันธ์ เช่น การใช้ ฤ ฤ ฤ ฤ ฤ กล่าวไว้ว่า ต้องใช้อักษรทั้ง 4 ตัวให้ “ชอบกลอน” คือถูกต้องตามฉันทลักษณ์ โดยไม่มีคำอธิบายการใช้ในบริบทอื่น ขณะที่วรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 นั้น เหมาะกับเด็กมากขึ้น จะเห็นได้จากการใช้คำ

เรียกเด็ก การมีคำสอนสำหรับเด็กและการแต่งเป็นนิทาน อีกทั้งยังพบจุดมุ่งหมายที่เน้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ มีการแยกความรู้ด้านหลักการแต่งประพันธ์ออกจากเนื้อหา ด้านหลักการอ่านเขียน และความพยายามสร้างบรรทัดฐานให้ด้านการแต่งคำประพันธ์ให้ชัดเจน

ลักษณะดังกล่าวเป็นความเคลื่อนไหวสำคัญของการศึกษาไทยซึ่งมีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมตำราเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา ในสมัยรัชกาลที่ 5 ดังจะเห็นได้จากแบบเรียนชุดแบบเรียนหลวง ของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ได้แก่ มูลบทบรรพกิจ วาหนิตินิกร อักษรประโยค สังโยคพิธาน ไวพจน์วิจารณ์ และพิศาลการันต์ โดยแบบเรียนทั้งหมดกล่าวถึงหลักการอ่านเขียนพื้นฐานและยกตัวอย่างการนำไปใช้ในการราชการโดยไม่กล่าวถึงการแต่งคำประพันธ์ หนังสือชุดแบบเรียนหลวงนี้ได้นำไปใช้ในโรงเรียนซึ่งกำหนดให้เด็กเป็นผู้เรียนและได้กระจายออกไปใช้ยังหัวเมืองต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักร (Atthasat, 1983)

นอกจากนี้วรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 ยังแสดงให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตน ซึ่งสอดคล้องกับบรรทัดฐานทางสังคมในสมัยนั้น เช่น การดำรงชีวิต การทำงาน การปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา และแนวทางการปฏิบัติสำหรับศิษย์เพื่อการศึกษาที่มีประสิทธิภาพด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเนื้อหาและแนวคิดในวรรณกรรมตำราเรียนสมัยรัชกาลที่ 3 อันจะทำให้เห็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญของ

ตำราสมัยนี้ที่เป็นจุดหัวเลี้ยวในการสร้างวรรณกรรมตำราเรียนและความสัมพันธ์กับการสร้างวรรณกรรมตำราเรียนกับสังคมในช่วงเวลานั้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเนื้อหาและแนวคิดในวรรณกรรมตำราเรียนซึ่งแต่งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและแนวคิดในวรรณกรรมตำราเรียนสมัยรัชกาลที่ 3 กับบริบททางสังคม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบเนื้อหาและแนวคิดในวรรณกรรมตำราเรียนซึ่งแต่งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3
2. ได้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและแนวคิดในวรรณกรรมตำราเรียนสมัยรัชกาลที่ 3 กับบริบททางสังคม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ศึกษาจากวรรณกรรมตำราเรียนสมัยรัชกาลที่ 3 จำนวน 12 เรื่อง ได้แก่ จินตามณี ฉบับสมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระปรมาภิไธยวิสุทธินาคนิธิวงศ์ จินตามณี ฉบับกรมหลวงวงษาธิราชสนิท ประถม ก กา ประถม ก กา หัดอ่าน ปฐมมาลา เสือโค ก กา ศรีสวัสดิ์วัด ภาพพระไชยสุริยา คำกลอนบรรยายธรรมเทียบด้วยตัว ก ข ตำราฉันทวรรณพฤติ ตำราฉันทมาตราพฤติและเพลงยาวกลบท

บททวนแนวคิด

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะโดยทั่วไปของวรรณคดีในสมัยรัชกาลที่ 3 เช่น การศึกษาเรื่อง “ลักษณะเฉพาะของวรรณคดีสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว” ของ Raksamani (1987) ซึ่งกล่าวว่า สมัยรัชกาลที่ 3 นิยมสร้างงานที่ให้สาระความรู้มากกว่าความบันเทิง สอดคล้องกับความเฟื่องฟูของวรรณกรรมตำราเรียนที่พบในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับวรรณกรรมตำราเรียนของไทย เช่น “แบบเรียนภาษาไทย: พัฒนาการจากอดีตสู่ปัจจุบัน” ของ Chiamwichak (2018) ซึ่งกล่าวถึงแบบเรียนสมัยรัชกาลที่ 3 ในฐานะส่วนหนึ่งของพัฒนาการแบบเรียนไทยตั้งแต่อยุธยาจนถึงปัจจุบัน คือประมาณ พ.ศ. 2559 โดยกล่าวถึงเนื้อหาที่ปรากฏในแบบเรียนแต่ละเล่ม แต่ยังไม่ได้ศึกษาคครอบคลุมถึงแบบหัดอ่านบางเล่มรวมถึงแบบการประพันธ์ฉันทลักษณ์ที่จารึกไว้ภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม นอกจากนี้ยังไม่ได้มุ่งศึกษาให้เห็นลักษณะเฉพาะที่จุดเปลี่ยนสำคัญของตำราเรียนไทยก่อนเปลี่ยนแปลงในยุคปฏิรูปการศึกษา รวมถึง “การศึกษาวรรณกรรมประเภทบทฝึกอ่านของไทย” ของ Rattanapagdee (2004) ศึกษาแบบหัดอ่านซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวรรณกรรมตำราเรียน แต่ไม่ได้กล่าวถึงแบบเรียนและแบบการประพันธ์ฉันทลักษณ์ นอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 3 จากเอกสารทางวรรณคดีอื่น ๆ ที่ไม่ใช่วรรณกรรมตำราเรียน เช่น การศึกษาสภาพสังคมไทยในสมัยรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจากเอกสารสำคัญ

ทางวรรณคดีในสมัยนั้น ของ Borisutdhi (1985) ซึ่งกล่าวถึงสภาพสังคมส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาไว้ แต่เอกสารสำคัญทางวรรณคดีที่ใช้ในการศึกษานั้น ไม่ใช่วรรณกรรมตำราเรียนโดยตรง เป็นการศึกษาจากบทประพันธ์บางส่วนที่กล่าวถึงการศึกษาไว้ในวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ เท่านั้น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในบทความนี้ คือ กรอบแนวคิดเรื่องวรรณกรรมกับสังคม วรรณกรรมจะสะท้อนสังคม เพราะผู้เขียนซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคมได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมในยุคสมัยของตน ในขณะที่วรรณกรรมก็อาจมีอิทธิพลต่อสังคมด้วยเช่นกัน (Raksamani, 1994) วรรณกรรมตำราเรียนซึ่งมีบทบาทในการขัดเกลาสังคมจะถ่ายทอดอุดมการณ์ไปสู่ผู้อ่าน (Sukwisith, 2011) การศึกษานี้จึงศึกษาเนื้อหาและแนวคิดในวรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมดังกล่าว

ระเบียบวิธีวิจัย

1. กำหนดขอบเขตของการศึกษาและรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาเนื้อหาและแนวคิดของวรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและแนวคิดในวรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3
4. สรุปผลการวิเคราะห์และนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าเนื้อหาสำคัญในวรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการอ่านเขียนและหลักการแต่งคำประพันธ์ โดยเนื้อหาเหล่านั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนและแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการศึกษาของศิษย์ มีรายละเอียดดังนี้

1. เนื้อหาในวรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3

วรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้รวบรวมความรู้ที่เป็นมาตรฐานและมีความสำคัญตามค่านิยมในสมัยนั้นไว้โดยพบเนื้อหา ด้านหลักการอ่านเขียนและด้านหลักการแต่งคำประพันธ์ ดังนี้

1.1 ความรู้ด้านหลักการอ่านเขียน

วรรณกรรมตำราเรียนที่พบความรู้ด้านหลักการอ่านเขียน ได้แก่ แบบเรียน 3 เล่ม คือ จินตามณิ ฉบับพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส จินตามณิ ฉบับกรมหลวงวงษาธิราชสนิท ประถม ก กา และแบบหัดอ่านที่อธิบายถึงหลักการอ่านเขียน 1 เล่ม คือ ปฐมมาลา โดยเนื้อหา ด้านหลักการอ่านเขียนที่ปรากฏในวรรณกรรมตำราเรียนเหล่านี้ทุกเล่ม ได้แก่

1. พยัญชนะและสระ
2. การผันวรรณยุกต์
3. ไตรยางศ์และการแบ่งกลุ่มพยัญชนะ และ
4. การแจกลูกสะกดคำและมาตราตัวสะกด

ตัวอย่างที่น่าสนใจเกี่ยวกับเนื้อหาเหล่านี้คือ เรื่องการแบ่งกลุ่มพยัญชนะ ซึ่งจินตามณิ ทั้ง 2 ฉบับและปฐมมาลาต่างแบ่งพยัญชนะเป็น 3 กลุ่ม คืออักษรสูง กลาง ต่ำ แม้ว่าจะใช้คำเรียก

กลุ่มอักษรต่างกันไปตามประสม ก กา กล่าวถึงการแบ่งอักษรถึง 3 ลักษณะ ได้แก่ การแบ่งตามไตรยางศ์ การแบ่งตามอวัยวะในการออกเสียง และการแบ่งตามการมีเสียง ฮ กล้าปนออกมา ซึ่งในการแบ่งกลุ่มพยัญชนะตามอวัยวะที่ใช้ออกเสียงนี้ ไม่ตรงกับพยัญชนะวรรคในภาษาบาลีสันสกฤตที่สัมพันธ์กับภาษาไทยมาแต่เดิม แต่กลับตรงกันกับการแบ่งอักษรในหนังสือ Grammatica Linguae Thai ซึ่งปลัดเลอแก้วเขียนอธิบายไวยากรณ์ไทยเป็นภาษาละติน ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2393 ในสมัยรัชกาลที่ 3 (Pallegoix, 1850, as cited in Wandt, 1998) จึงสันนิษฐานว่าการแบ่งกลุ่มอักษรลักษณะนี้ ได้รับอิทธิพลจากสภาพสังคมในสมัยรัชกาลที่ 3 ซึ่งมีชาวต่างชาติจากตะวันตกเข้ามาสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับข้อความที่ระบุไว้ในหนังสือประสม ก กา (Fine Arts Department, 2015) ว่า “อันแบ่งอักษรเพนห้าจำพวกเช่นว่ามานี้ ไม่สู้เพนสำคัญนักแก่กุลบุตรที่เพนไทย แต่จำพวกคนมาแต่นอก ผู้เพนนักปราชชอบเรียนภาษาไทยละเอียด เขาเห็นสมควรจะแบ่งอักษรไทยเช่นว่านี้ เราจึงได้แบ่งออกตามใจเขา จะได้เพนประโยชน์แก่ฝรั่งบ้าง” จะเห็นว่าประสม ก กา ได้แสดงให้เห็นการอธิบายภาษาไทยด้วยวิธีการทางภาษาศาสตร์ต่างจากวรรณกรรมตำราเรียนเล่มอื่น ๆ และเป็นพัฒนาการสำคัญของการอธิบายความรู้เรื่องนี้ในวรรณกรรมตำราเรียนไทย

นอกจากนี้ยังมีเนื้อหาเรื่อง การผันวรรณยุกต์ การแจกลูกสะกดคำ และมาตราตัวสะกด ที่มีการแสดงตัวอย่างโดยละเอียดให้ผู้อ่านได้เห็นการประกอบพยัญชนะกับทุกสระ ทุกมาตรา

จึงเพิ่มคำที่สะกดด้วยมาตราอื่น ๆ ที่ละมาตราตามลำดับ พบใน ประถม ก กา หัดอ่าน เสือโค ก กา และกาพย์พระไชยสุริยา ทั้งนี้ เนื้อหาของวรรณกรรมตำราเรียนแต่ละเล่มสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

หัวข้อ	จินตตามณี ฉบับสมเด็จพระ พระสมณเจ้ากรม พระปรมาภิไธยชิโนรส	จินตตามณี ฉบับกรมหลวง วงษาธิราชสนิท	ประณม ก กา	ปฐมมาลา
1. พยัญชนะและสระ	- สระ 20 ตัว (อ อา อิ อี อี อี อุ อู ฤ ฤ ฤ ฤ เอ แอ ไอ โอ โอ เอา อำ อะ) - พยัญชนะ 44 ตัว (ก-ฮ)	- สระ 20 ตัว (อ อา อิ อี อี อี อุ อู ฤ ฤ ฤ ฤ เอ แอ ไอ โอ โอ เอา อำ อะ ฯ) - พยัญชนะ 44 ตัว (ก-ฮ)	- พยัญชนะ 44 ตัว (ก-ฮ) - สระ 16 ตัว (อ อา อิ อี อี อี อุ อู ฤ ฤ ฤ ฤ เอ แอ ไอ โอ โอ เอา อำ อะ ฯ)	- พยัญชนะและสระที่ใช้ ในภาษาบาลี - พยัญชนะวรรคและ ประเภทของสระ ในภาษาบาลี - การใช้ ไ และ ใ
2. ไตรยางศ์ และการจัดกลุ่ม พยัญชนะ	ไตรยางศ์ แบ่งพยัญชนะ ออกเป็นอักษรสูง 11 ตัว อักษรกลาง 9 ตัว และ อักษรเลว 24 ตัว	แบ่งพยัญชนะออกเป็น 2 กลุ่มคือ สูง 11 ตัว และ กลาง 33 ตัว แต่แบ่งอักษร ออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ อักษรกลาง ‘ตัวเบา มีก้อง’ 9 ตัวและอักษร กลาง ‘ตัวก้องต่ำ’ 24 ตัว	1. ไตรยางศ์ แบ่ง พยัญชนะออกเป็น สูง กลาง ต่ำ 2. แบ่งเป็น 5 จำพวก ตามอวัยวะที่ใช้ใน การออกเสียง 3. แบ่งเป็น 3 จำพวก ตามการมีเสียง ฮ กล้ำปาก	ไตรยางศ์ แบ่งพยัญชนะ ออกเป็นอักษรสูง 11 ตัว อักษรกลาง 9 ตัว และ อักษรต่ำ 24 ตัว โดย อธิบายร่วมกับเนื้อหา เรื่องการผันวรรณยุกต์
3. การผันวรรณยุกต์	อธิบายหลักการผัน วรรณยุกต์ทั้ง 5 ตัว และแสดงการแจกลูก เพียงบางอักษรพอเป็น ตัวอย่าง	อธิบายว่ามี การผัน วรรณยุกต์ได้อักษรละ 3 เสียง คือ สามัญ เอก โท แต่ในการแจกลูก ได้แสดงตัวอย่างของ วรรณยุกต์ตรีและจัตวา ไว้ด้วย	- อธิบายหลักการผัน วรรณยุกต์ตาม ไตรยางศ์ - อธิบายไม้ตรีและ ไม้จัตวาแยกจาก วรรณยุกต์สามัญ เอก และโท - แสดงการแจกลูกเพียง บางอักษร	อธิบายวรรณยุกต์สามัญ เอก โทร่วมกับเนื้อหา เรื่องไตรยางศ์ และ อธิบายวรรณยุกต์จัตวา ร่วมกับเนื้อหาเรื่อง อักษรนำ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หัวข้อ	จินตตามณี ฉบับสมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระปรมาภิไธยวชิราวุธ	จินตตามณี ฉบับกรมหลวงวงษาธิราชสนิท	ประณม ก กา	ปฐมมาลา
4. การแจกลูกสะกดคำและมาตราตัวสะกด	- ประสมพยัญชนะต้นทุกตัวกับสระทุกตัว และตัวสะกดที่ตรงตามมาตรา - บอกพยัญชนะที่เป็นตัวสะกดแบบไม่ตรงตามมาตราได้ โดยไม่แสดงการแจกลูก	- ประสมพยัญชนะต้นทุกตัวกับสระทุกตัว และตัวสะกดที่ตรงตามมาตรา - บอกตัวสะกดในมาตราต่าง ๆ ได้ทุกตัว แต่แสดงการแจกลูกเฉพาะที่ตรงตามมาตรา	- ประสมพยัญชนะต้นทุกตัวกับสระทุกตัว และตัวสะกดที่ตรงตามมาตรา	- แสดงตัวอย่างด้วยคำประพันธ์โดยใช้ตัวสะกดเพิ่มขึ้นทีละมาตรา ไม่มีการแจกลูก - ระบุตัวสะกดในแต่ละมาตรา (แม่กน, แม่กก, แม่กต, แม่กบ) - ยกตัวอย่างคำที่ใช้มาตราตัวสะกดเดียวกัน แต่มีความหมายต่างกัน (แม่กน) - คำที่สะกดด้วยมาตราแม่กก, แม่กต, แม่กบ
5. คำควบกล้ำ	อธิบายหลักการควบกล้ำของอักษร กร กล กว ขร ขล คล คว ขร ชร ตร ทร พร ปร ปล ผล ผร พร พล สร ศรี ชร และแจกลูกแสดงตัวอย่างคำควบกล้ำ	แสดงการแจกลูกต่อการแจกลูกอักษรสามหมู่ และมาตราตัวสะกด	1. กร กล กว ทร แสดงการแจกลูกประสมกับสระ และ ตัว สะ ก ด บางตัวให้เป็นตัวอย่าง 2. อธิบายเพิ่มเติม - การอ่าน สร - คำที่เขียนพยัญชนะสองตัวซ้อนกันแต่ไม่อ่านอย่างควบกล้ำ เช่น แสวง - คำที่ซ้อนด้วย ร แล้วต้องอ่านเป็น -อน เช่น กร (กอน)	-
6. อักษรนำ	อธิบายการใช้อักษรสูงหรือตัว ห ดิ่งเสียงอักษรต่ำให้สูงขึ้นและยกตัวอย่าง เช่น สลา สล่า สล่า หนา หนา หน้า	-	- อธิบายว่า ตัว ห ใช้ดิ่งเสียงอักษรต่ำให้สูงขึ้นโดยไม่ต้องอ่านออกเสียง ห - แสดงการแจกลูกแสดงตัวอย่างการผันวรรณยุกต์สำหรับอักษรนำ	- อธิบายว่า ตัว ห ใช้ดิ่งเสียงอักษรต่ำให้สูงขึ้น - การใช้อักษรสูงและอักษรกลางนำอักษรต่ำ - อธิบายว่าไม่จัตวาใช้ดิ่งเสียงอักษรให้สูงเหมือนอักษรนำ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หัวข้อ	จินตามณี ฉบับสมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระปรมาภิไธยชิโนรส	จินตามณี ฉบับกรมหลวงวงษาธิราชสนิท	ประถม ก กา	ปฐมมณฑล
7. เครื่องหมายการเขียน	- แสดงชื่อและวิธีการใช้ เช่น ะ ‘ ’ ‘ ’ ‘ ’ ๑ - ระบุในโคลง เช่น สุนัด ชาไศรย ไตรมัตตชาจร	-	- แสดงชื่อและวิธี การใช้เครื่องหมาย การเขียน เช่น ๑ ๓ ะ ๓๑ ๑๓	- แสดงชื่อและวิธี การใช้เครื่องหมาย การเขียน เช่น ‘ ‘ ๑ ะ ‘ ‘ ๑ รร

สรุปได้ว่า วรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 ให้ความสำคัญกับหลักการอ่านเขียนพื้นฐาน โดยเฉพาะเรื่องมาตราตัวสะกดซึ่งมีการอธิบายและยกตัวอย่างโดยละเอียดในแบบเรียนทุกเล่ม และมีแบบหัดอ่านซึ่งใช้กลวิธีตัวอักษรสำหรับการอ่านคำในมาตราตัวสะกดต่าง ๆ การให้ความสำคัญกับหลักการอ่านเขียนมากขึ้นกว่าในสมัยก่อนหน้าเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งของวรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 ซึ่งได้มีอิทธิพลต่อการสร้างแบบเรียนในสมัยต่อมาดังที่ได้กล่าวไว้ในบทนำ

1.2 ความรู้ด้านหลักการแต่งคำประพันธ์

วรรณกรรมตำราเรียนที่พบความรู้ด้านหลักการแต่งคำประพันธ์ ได้แก่ จินตามณี ฉบับสมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระปรมาภิไธยชิโนรส จินตามณี ฉบับกรมหลวงวงษาธิราชสนิท ปฐมมณฑล ตำราฉันทวรรณพฤติ ตำราฉันทมาตราพฤติและเพลงยาวกลบทโดยจินตามณีทั้ง 2 ฉบับ เป็นแบบเรียนที่รวบรวมความรู้ด้านหลักการแต่งคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ พร้อมแสดงตัวอย่าง ปฐมมณฑลเป็นแบบหัดอ่านซึ่งรวบรวมชื่อและตัวอย่างคำประพันธ์ไว้ ส่วนตำราฉันทวรรณพฤติ

ตำราฉันทมาตราพฤติและเพลงยาวกลบทเป็นตำราสอนการแต่งคำประพันธ์โดยเฉพาะ ซึ่งจารึกไว้ภายในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ลักษณะที่สำคัญในสมัยรัชกาลที่ 3 คือ มีการแยกเนื้อหาเรื่องการแต่งคำประพันธ์ออกเป็นตำราการแต่งคำประพันธ์โดยเฉพาะ ได้แก่ ตำราฉันทวรรณพฤติและมาตราพฤติ และเพลงยาวกลบท โดยมีจินตามณีทั้ง 2 ฉบับ และปฐมมณฑล เป็นตำราเบื้องต้นระบุหลักการพื้นฐาน รวมถึงวิธีการท่องจำคณะฉันทไว้ ส่วนตำราฉันทวรรณพฤติ มาตราพฤติ และเพลงยาวกลบทเป็นตำราระดับสูงโดยกล่าวถึงฉันทลักษณ์และแสดงตัวอย่างจำนวนมาก แต่ไม่มีการกล่าวถึงหลักการพื้นฐานอีก นอกจากนี้ยังมีการนำตำราเรียนออกไปเผยแพร่ไว้ในพื้นที่สาธารณะและการวางบรรทัดฐานของการแต่งคำประพันธ์ให้เป็นมาตรฐานชัดเจน โดยตำราฉันทวรรณพฤติและตำราฉันทมาตราพฤติได้กล่าวถึงฉันทหลายชนิดที่ไม่เคยมีใช้ในวรรณคดีไทยมาก่อน ซึ่งตำราเหล่านี้ได้ส่งผลต่อความนิยมในการแต่งฉันทในเวลาต่อมาด้วย (Intaraporn, 2020) ความรู้ด้านหลักการแต่งคำประพันธ์ที่พบในวรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบเนื้อหาหลักการแต่งคำประพันธ์ของวรรณกรรมตำราเรียนสมัยรัชกาลที่ 3

หัวข้อ	จินตตามณี ฉบับสมเด็จพระสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส	จินตตามณี ฉบับกรมหลวงวงษาธิราชสนิท	ปฐมมาลา	ตำราฉันทวิธีวรรณคดี	ตำราฉันทวิธีมาตราพฤติ	เพลงยาวกลบท
1. โคลง	เช่น นาคบริพัตรฉันท, พยัคฆฉันทกลอน, มฤคฉันทสังวาท	โคลงสุภาพ, โคลง 2, โคลง 3, โคลงตรีพิชพรรณ, โคลงจิตวาที, โคลงวิจิตรมาลี, โคลงบาทกฤษณ	โคลงสี่สุภาพ, กุฎีหนึ่ง, กุฎีสอง, กุฎีสอง	-	-	-
2. ร่าย	-	ร่ายสุภาพ, ร่ายต้น, ร่ายกาพย์	-	-	-	-
3. กลบท	เช่น อักษรล้วน, ไทหลง, ฤๅษีแปลงสาร, ฝนแสนห่า	-	เช่น อักษรล้วน, ตรีเพชรประดับ, กลบทกนกนำฝูง, กลโคลงสี่ตอน,	-	-	กลบท 50 ชนิด
4. ฉันท	เช่น อินทวิเชียรฉันท, โตฏฉันท, วะสันตติกลฉันท	-	-	ฉันทวรรณคดี 50 ชนิด	ฉันทมาตราพฤติ 8 ชนิด	-
5. อักษรศัพท์	คำพ้องเสียง, คำพ้องความหมาย, คำในหมวดต่าง ๆ	-	-	-	-	-

จากตารางวรรณกรรมตำราเรียนแต่ละเล่ม กล่าวถึงคำประพันธ์เพียงบางประเภท และกล่าวชนิดย่อยของคำประพันธ์ประเภทนั้น ๆ เช่น ตำราฉันทวรรณคดี กล่าวถึงเฉพาะคำประพันธ์ประเภทฉันทวรรณคดีเท่านั้น และกล่าวถึงชนิดย่อยของฉันทวรรณคดี 50 ชนิด จินตตามณี ฉบับกรมหลวงวงษาธิราชสนิท กล่าวถึง คำประพันธ์ประเภทโคลงและร่ายเท่านั้น แต่ได้กล่าวถึงชนิดย่อยของโคลง เช่น โคลงวิจิตรมาลี โคลงบาทกฤษณ และชนิดย่อยของร่าย เช่น ร่ายสุภาพ ร่ายต้น

ข้อสังเกตที่น่าสนใจเกี่ยวกับความรู้ด้านหลักการแต่งคำประพันธ์ คือ ในสมัยอยุธยาให้ความสำคัญกับความรู้ด้านหลักการแต่งคำประพันธ์มากและนับว่าเป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนอ่านเขียน เห็นได้จากการมีเนื้อหาเรื่องการใช้คำให้เหมาะกับการแต่งคำประพันธ์ฉันทลักษณ์ต่าง ๆ รวมถึงตัวอย่างคำประพันธ์จำนวนมาก ในขณะที่วรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 ระบุจุดมุ่งหมายในการเรียนไว้ว่าเพื่อการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ เช่น ในประณม

ก กา หัตถ์อ่าน (Fine Arts Department, 2015) กล่าวว่า “รำเรียนสิ่งใด ชัดเจนในใจ ได้แจ้งทุกสิ่ง ... แม้นเปนพ่อค้า เรียนเลขเรียนผา... แม้นเปนเสมียน เร่งขีดเร่งเขียน เรียนกฎเรียนหมาย ...” กล่าวคือ ประโยชน์ของการเรียนอ่านเขียนคือ เป็นจุดเริ่มต้น ที่นำไปสู่การเรียนรู้ศาสตร์อื่น ๆ ทำให้เรียนวิชาชีพ เฉพาะต่อไปได้ โดยไม่ได้เน้นประโยชน์ในการนำไป แด่งคำประพันธ์มากนัก

การที่ความรู้เกี่ยวกับหลักการประพันธ์ มีบทบาทต่อการศึกษานในสมัยรัชกาลที่ 3 เปลี่ยนแปลง ไปเช่นนี้ สอดคล้องกับสภาพสังคมในขณะนั้น ซึ่งประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากประเทศตะวันตกมาก และวรรณกรรมร้อยแก้วเริ่มมีบทบาทมากขึ้น (Jitjamnong, 2001) นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกต ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือการศึกษาเกี่ยวกับ ความนิยมร้อยกรองในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ มักพบว่าคำประพันธ์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือคำประพันธ์ประเภทกลอน แต่ในวรรณกรรม ตำราเรียนส่วนใหญ่กลับไม่พบเนื้อหาเกี่ยวกับ กลอนสุภาพ พบเพียงเพลงยาวกลบทซึ่งเป็น แบบการประพันธ์ฉันทลักษณ์ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า เนื่องมาจากกลอนพัฒนามาจากมุขปาฐะของ ประชาชนที่นิยมและแต่งกันได้จึงไม่นิยมบันทึก ลงในวรรณกรรมตำรา ขณะที่โคลงและกลบทนั้น ได้รับการสืบทอดมาจากวรรณกรรมตำราเรียน ในสมัยอยุธยา

สรุปได้ว่า การแต่งคำประพันธ์เป็นความรู้ ที่สูงขึ้นไปจากการอ่านเขียนพื้นฐาน มีวรรณกรรม ตำราเรียนหลายเล่มที่แยกเนื้อหาด้านการแต่ง คำประพันธ์ออกไปต่างหาก และได้รับการกำหนด มาตรฐานให้เป็นแบบแผน โดยคำประพันธ์ประเภท

ที่ได้รับการกล่าวถึงมาก มีการอธิบายและยกตัวอย่าง ละเอียด อนุมานได้ว่ามีความสำคัญตามแนวคิด ทางการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 3 คือ คำประพันธ์ ประเภทโคลง ฉันท์ และกลบท

2. แนวคิดที่ปรากฏในวรรณกรรม ตำราเรียนสมัยรัชกาลที่ 3

เนื้อหาที่พบในวรรณกรรมตำราเรียน ในสมัยรัชกาลที่ 3 ได้แสดงให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนและแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการศึกษา ของศิษย์ ซึ่งแนวคิดทั้งหลายนี้แสดงให้เห็นถึง ความสัมพันธ์กับบริบททางสังคม ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตน

2.1.1 การให้ความสำคัญกับการศึกษาและวิชาความรู้

เนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญ ของการศึกษาและวิชาความรู้ปรากฏในวรรณกรรม ตำราเรียนสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นจำนวนมาก ทำให้ เห็นแนวคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับการศึกษา และวิชาความรู้ทั้งนี้ วรรณกรรมตำราเรียนจะกล่าว ถึงบทบาทของการศึกษาว่าช่วยพัฒนาบุคคลให้ มีความรู้ มีคุณธรรมและสามารถใช้ชีวิตในสังคม ได้อย่างราบรื่น เช่น ในเรื่องศรีสวัสดิ์วัด ความว่า “วิชาอย่าสงสัย เรียนไว้ได้จะให้ผล สำหรับแก้ائبจน จะรอดตนด้วยวิชา” (Fine Arts Department, 2016)

2.1.2 การดำรงชีวิตและการทำงาน

วรรณกรรมตำราเรียน ในสมัยรัชกาลที่ 3 กล่าวถึงความรู้เกี่ยวกับ แนวทางการปฏิบัติตนในการดำรงชีวิตประจำวัน ไว้หลายประการ เช่น การเป็นข้าราชการที่ดี

หลักการครองเรือน ลักษณะของภรรยาที่ดีและไม่ดี โทษของอบายมุขต่าง ๆ การคบเพื่อน ดังตัวอย่าง จากตำราฉันทวรรณพฤติ ดังนี้

๑ มิตรคณา ทูรพาละทุพล
มี นามกักระลี หินชาติประกาศภิปราย

๑ สมมุตินา มะอบายะ
สหายหมาย เสวนะมลาย ศุขสวัสดิแลวัฒนา...

๑ หนึ่งก็จะซัก กิฬิลักษณะ
นานา อาทิสกา กิจะพนันก็จะพลันมลาย

๑ แห่งธนสาร และจะลาญ
จะละอันตราย ร้อนอุระวาย ศุขรมยบสมบุรณ์
(Phra Chetuphon Temple Sangha, 2011)

จากตัวอย่างตำราฉันทวรรณพฤติกล่าวถึงลักษณะของเพื่อนที่ไม่ดีว่าเป็นเพื่อนที่จะนำพาให้ไปทำเรื่องไม่ดีต่าง ๆ มีการพนัน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ชีวิตพลอยตกต่ำ เดือดร้อนไปด้วย

2.1.3 การปฏิบัติตนตามหลัก

พุทธศาสนา

ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนา มักจะปรากฏเป็นคำสอนเกี่ยวกับหลักธรรมต่าง ๆ เช่น ศีล ๑๐ ขอบายมุข และกล่าวถึงหลักการปฏิบัติธรรม เช่น การนั่งสมาธิ สวดมนต์ การบวช ดังตัวอย่างจากสุบิน ก กา (Fine Arts Department, 2016) ว่า “ถ้าพ่อเฒ่าข้า บะพะชาแม่ดีใจ แม้ว่าแม่ประไล จะได้ไปสู่เทวา” จะเห็นว่าวรรณกรรมตำราเรียนเรื่องสุบิน ก กา กล่าวถึงอานิสงส์ของการบวชว่า ไม่เพียงแต่ผู้ที่บวชจะได้บุญเท่านั้น แต่อานิสงส์จากการบวชเป็นเณรและเป็นภิกษุสามารถส่งให้พ่อแม่ได้รับผล

จากบุญกุศลนั้นและพ้นจากอบายภูมิไปสู่สวรรค์ได้ด้วย

2.1.4 การไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

วรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 มีเนื้อหาบางส่วนกล่าวถึงปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมขณะนั้น เช่น การเล่นพนัน และการเสพฝัน โดยเขียนเป็นคำสอนให้ผู้อ่านหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดปัญหาสังคมเหล่านั้น ดังตัวอย่างจากคำกลอนบรรยายธรรมเทียบด้วยตัว ก ข (2505: 24) ต่อไปนี้ “สุบผีนกินเหล้าเหลื่อเกิน ตายด้วยเพลิดเพลิน ดำเนินลงสู่อเวจี” ซึ่งกล่าวถึงการสุบผีนที่ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพได้ทรงอธิบายถึงปัญหาเรื่องผีนไว้ในหนังสือนิทานโบราณคดีว่าผีนเป็นสาเหตุของอั้งยี่ในเมืองไทย ความว่า “อั้งยี่แรกมีขึ้นในเมืองไทยเมื่อรัชกาลที่ 3 มูลเหตุที่เกิดอั้งยี่นั้นเนื่องมาแต่อังกฤษเอาฝิ่นอินเดียเข้าไปขายในเมืองจีนมากขึ้น... จีนเข้ามาหากินในเมืองไทยที่เป็นคนสุบผีนก็เอาฝิ่นเข้ามาสูบกินแพร่หลาย... จึงมีพวกจีนคิดค้าฝิ่นด้วยตั้งอั้งยี่วางสมัครพรรคพวกไว้ตามหัวเมืองชายทะเลที่ไม่มีการตรวจตรา...” (Prince Damrong Rajanubhab, 1976 as cited in Fine Arts Department, 2018)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการศึกษาของศิษย์

การศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 3 นั้นเกิดขึ้นในวัดเป็นหลักและมีพระเป็นครูผู้สอน โดยผู้เรียนจะต้องบวชเป็นเณรหรือฝากตัวเป็นศิษย์วัด พระจะเป็นผู้สอนให้อ่านเขียนตัวอักษร

และให้ลูกศิษย์ท่องจำ เมื่อศิษย์คนไหนท่องจำได้
แล้วก็จะสอนวิชาที่สูงขึ้นต่อไป (Khun Prasert
Aksornnit, 1959)

2.2.1 วิธีการศึกษาแบบเน้น

การท่องจำ

วรรณกรรมตำราเรียน
ในสมัยรัชกาลที่ 3 สะท้อนให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับ
วิธีการศึกษาในสมัยนั้นว่า เน้นให้ผู้เรียนท่องจำ
เป็นหลัก ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อความสำเร็จ
ในการศึกษาคือความขยันตั้งใจของผู้เรียนเอง
โดยปรากฏคำสอนที่ระบุหน้าที่ของผู้เรียนไว้ว่าให้ตั้งใจ
เรียนและหมั่นท่อง หมั่นทบทวนเป็นจำนวนมาก
อยู่ในวรรณกรรมตำราเรียน ดังตัวอย่างจากประม
ก กา หัดอ่าน (Fine Arts Department, 2015)
ดังนี้ “อ่านเจนจนใจ หมั่นเล่าหมั่นเรียน หมั่นเขียน
เพียรไป เรียนร่ำจำไว้ ได้มันบรรณา ดุราฤมาร
เล่าเรียนเขียนอ่าน อาจารย์ว่ามา อาศัยแต่เพียร
เล่าเรียนนี้มา ถ้าใครอุส่าห์ อ่านว่าตาตุ อย่าหนี
ชี้คร้าน เล่าเรียนเขียนอ่าน ชาญเซนเจนหู จะเล่น
เย็นเช้า หมั่นเข้ามาดู” จะเห็นว่าคำสอนในบท
หัดอ่านนี้เน้นย้ำให้ผู้อ่านท่องจำด้วยความขยัน
หมั่นเพียรจนกว่าจะจำได้แม่นยำหลายครั้ง
โดยปรากฏคำที่มีความหมายในลักษณะดังกล่าว
จำนวนมาก เช่น คำว่าหมั่น เพียร อุส่าห์ อย่าชี้คร้าน
ซึ่งหมายถึง ให้ขยัน คำว่า เจน ชาญ ซึ่งหมายถึง
ให้เรียนจนมีความชำนาญ และคำว่า เรียนร่ำ
เล่าเรียน ซึ่งหมายถึงให้ท่องจำ โดยคำว่า เล่าเรียน
สามารถแปลว่า ท่องบ่น ได้ และคำว่า ร่ำหมาย
ถึงพร่ำ พูดซ้ำ ๆ (Office of the royal society,
2013) แสดงถึงแนวคิดที่ว่าการศึกษาโดยท่องจำ

เป็นวิธีการเรียนที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถอ่านออก
เขียนและมีความเชี่ยวชาญในที่สุด

2.2.2 วิธีการศึกษาแบบเน้น

การเรียนรู้กับครูและการเชื่อฟังครู

แนวคิดเรื่องการเคารพ

และเชื่อฟังครูอาจารย์ปรากฏเป็นคำสอนเกี่ยวกับ
หน้าที่ของศิษย์ในการปรนนิบัติดูแลครูอาจารย์
เชื่อฟังจดจำคำสอน รวมถึงคำอธิบายว่าครูนั้น
มีหน้าที่ที่จะต้องว่ากล่าวตักเตือนและลงโทษศิษย์
ด้วยเจตนาดี ดังตัวอย่างจากศรีสวัสดิ์วัดซึ่งเปรียบเทียบ
การลงโทษของครูว่าเป็นเหมือนกับพระราช
ที่ปกครองบ้านเมืองโดยมีกฎหมายสำหรับลงโทษ
ผู้กระทำความผิดทำให้บ้านเมืองสงบเรียบร้อย
ความว่า “เป็นธรรมดาอาจารย์ ทั่วโลกย์อันมี
อาณานันต์ต่างกัน กระษัตริย์ต้องมีราชทัณฑ์
เขียนฆ่าตีรัน เช่นนั้นจึงไม่อันตราย (Fine Arts
Department, 2016)

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา

ที่ให้เชื่อฟังครูนี้ สอดคล้องกับลักษณะของ
วรรณกรรมตำราเรียน ซึ่งเป็นตำราที่เหมาะสมสำหรับ
การเรียนรู้โดยมีครูผู้สอน มากกว่าการเรียนรู้ด้วย
ตัวเอง เช่น การแสดงชื่อและตัวอย่างกลบท
โดยไม่มีวิธีถอดกลหรือคำอธิบายประกอบ อีกทั้ง
ในตัวบทวรรณกรรมตำราเรียนก็มีคำสอนกล่าวว่า
เมื่ออ่านตำราเรียนแล้วเกิดข้อสงสัยให้ถามครู
อย่าเดาเอาเองเพราะอาจเกิดความเข้าใจผิดได้
ดังตัวอย่างจากเรื่องปฐมมาลา (Fine Arts
Department, 2015) ว่า “อ่านเดาเอาแต่ได้
ไม่ ภา ใจจำใส่หู ผิดถูกไม่ถามครู ลัดคำหลู่ข้ามล่านา”
ซึ่งกล่าวถึงการอ่านด้วยตัวเองทั้งหมดโดยไม่ถามครู

ให้กระจ่างว่าเป็นการ “อ่านเดาเอาแต่ได้” และห้ามไม่ให้ทำ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าวรรณกรรมตำราเรียนนั้นมีสถานะเป็นสื่อประกอบการศึกษาที่มีครูอาจารย์เป็นผู้สอน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า เนื้อหาของวรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 ประกอบไปด้วย 1. หลักการอ่านเขียน ซึ่งให้ความสำคัญกับหลักการพื้นฐาน โดยเฉพาะเรื่องมาตราตัวสะกดซึ่งมีการอธิบายยกตัวอย่างโดยละเอียดและมีแบบหัดอ่าน 2. หลักการแต่งคำประพันธ์ ซึ่งนับว่าเป็นความรู้ที่สูงขึ้นไปจากการอ่านเขียนพื้นฐาน มีตำราเฉพาะ และได้รับการกำหนดมาตรฐานให้เป็นแบบแผน สอดคล้องกับสภาพสังคมที่มีอิทธิพลจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยมาก ทำให้เกิดนโยบายส่งเสริมการสร้างวรรณกรรมตำราเรียนเพื่อความเข้มแข็งทางปัญญาของคนในชาติและแสดงความมีอารยะ เนื้อหาดังกล่าวยังแสดงให้เห็นแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนและแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการศึกษาของศิษย์ โดยในด้านแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตน ครอบคลุมถึงการให้ความสำคัญกับความรู้ การดำรงชีวิต การทำงาน การปฏิบัติตนตามหลักพุทธศาสนาและการไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการศึกษาของศิษย์นั้น พบวิธีการศึกษาแบบเน้นการท่องจำและวิธีการศึกษาที่เรียนกับครูและเน้นการเชื่อฟังครู แนวคิดเหล่านี้สอดคล้องกับบริบททางสังคมในสมัยรัชกาลที่ 3 ซึ่งระบบการศึกษามีความผูกพันกับพุทธศาสนา

อย่างแนบแน่น ทำให้วรรณกรรมตำราเรียนบันทึกแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติตน พระธรรมคำสอนและความสำคัญของการศึกษาในฐานะเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนในเป็นคนที่มีสมบูรณ์ทั้งความรู้และคุณธรรม พร้อมสำหรับการใช้ชีวิตในสังคมต่อไป แนวคิดเหล่านี้ยังมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมตำราเรียนในสมัยต่อมาซึ่งยังคงเน้นการปลูกฝังความรู้ตั้งแต่เด็ก เน้นการเรียนรู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพและการกระจายความรู้ออกไปให้กว้างขวาง

อภิปรายผลการวิจัย

วรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 มีเนื้อหาครอบคลุมการอ่านเขียนพื้นฐานไปจนถึงการแต่งคำประพันธ์ที่ซับซ้อน รวมถึงความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมและแนวทางการปฏิบัติตน สอดคล้องกับการศึกษาของ Lausunthorn (2009) ซึ่งกล่าวไว้ในสมัยรัชกาลที่ 3 เป็นช่วงเวลาที่มิชชันนารีต่อวงการอักษรศาสตร์ไทย ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง โดยมีแบบเรียนภาษาไทยที่เป็นมาตรฐานถูกสร้างขึ้นเป็นจำนวนมาก เนื้อหาเหล่านั้นแสดงให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการอ่านออกเขียนได้ซึ่งยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันและการเรียนเพื่อนำไปใช้ในชีวิตและการทำงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ Eawsriwong (2000) ซึ่งกล่าวถึงวรรณกรรมไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นว่าได้รับอิทธิพลจากสภาพสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลงไปทำให้วัฒนธรรมของการอ่านออกเขียนได้แพร่หลายมากขึ้น รวมถึงแนวคิดที่ว่าพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นเกิดจากการศึกษามากกว่าผลบุญจากอดีตชาติก็เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน การศึกษาในสมัย

รัชกาลที่ 3 เกิดขึ้นภายในวัดโดยมีพระเป็นผู้สอนนักเรียนซึ่งมักจะต้องบวชเป็นเณรหรือฝากตัวเป็นศิษย์วัดจะเรียนจากการท่องจำ การเชื่อฟังครู ซึ่งจะสอนเป็นรายบุคคลตามพัฒนาการของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับการศึกษาของ Pisanbut (n.d.) ซึ่งกล่าวถึงการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 3 ไว้ว่าเป็นการศึกษาแบบจารีตซึ่งยังมีความสัมพันธ์กับพุทธศาสนาอย่างมาก โดยวรรณกรรมตำราเรียนแสดงให้เห็นว่าในสมัยรัชกาลที่ 3 มีการส่งเสริมการศึกษาให้เพื่อผู้ขึ้นอย่างมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ Chantharangsu (1988) ซึ่งกล่าวไว้ว่าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญกับพระราชภารกิจด้านการศึกษาและศาสนาเป็นอย่างยิ่ง การพัฒนาด้านการศึกษาและด้านศาสนานั้นดำเนินไปในลักษณะที่ส่งเสริมกันและกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ศึกษาบริบททางสังคมด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างวรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3

2. นำผลการศึกษาไปใช้ในการวิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสมัยอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง วรรณกรรมตำราเรียนในสมัยรัชกาลที่ 3 : การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างวรรณกรรมตำราเรียนและสังคม (Treatise in the reign of King Rama 3 : A study of the relationship between the treatise creation and society.) หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิตสาขาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

REFERENCES

- Atthasat, S. (1983). **History of the Thai language textbook**. Bangkok: Department of Thai, Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Teachers College. (In Thai)
- Borisutdhi, P. (1985). **The Study of Thai society in the Reign of King Rama III rom Main Literary works of the period**. Bangkok: Thammasat University. (In Thai)
- Chantharangsu, T. (1988). Royal duties in education and religion. In Kasemsri, S (Eds.), **Maha Chetsadabodin Nusorn** (pp. 33-51). Bangkok: Aksorn sampan. (In Thai)
- Chiamwichak, R. (2018). **Development of Thai Textbooks**. Pathum Thani: Thammasat Printing house. (In Thai)
- Eawsriwong, N. (2000). **Pakkailaebairua Concerning the study of the history of Rattanakosin literature**. 3rd ed. Bangkok: Phaeo. (In Thai)
- Fine Arts Department. (2018). **History of Rattanakosin, King Rama I - King Rama III, 1782 - 1851**. 2nd Edition. Bangkok: Thai Quality Books. (In Thai)

- Fine Arts Department. (2015). **Prathomkoka prathomkokahadanlaepathommala** (4th ed.). Nonthaburi: The Office of the University Press Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai)
- Fine Arts Department. (2016). **Subin Ka Ka lae Sri Sawat Wat**. Bangkok: Office of Literature and History, Fine Arts Department. (In Thai)
- Intaraporn, W. (2020). The Analysis of Tamra Chan Wannaphruet and Mattraphruet: Two-Dimensional Literature. **Journal of the faculty of arts, Silpakorn University**, **42**(1), 197-221. (In Thai)
- Jitjamnong, D. (2001). **Course teaching documents Development of Thai literature** (5th ed.). Bangkok: Sukhothai Thammathirat Open University Press. (In Thai)
- Khamklonbanyaithamthiabduaituakokho. (1982). Phranakorn: Thammabannakan.
- Lausunthorn, N. (2009). **Development of Thai language textbooks**. Bangkok: Laikham.
- Office of the royal society. (2013). **Dictionary, Royal Institute Edition 2011** (2nd ed.). Bangkok: Nanmeebooks. (In Thai)
- Pisanbut, D. (n.d.). **History of Thai education**. The Foundations of Education Faculty of Education Chulalongkorn University. (In Thai)
- Phra Chetuphon Temple Sangha. (2011). **Collection of inscriptions from Wat Phra Chetuphon**. 7th ed. Bangkok. Amarin. (In Thai)
- Prasert Aksornnit, Khun & Srisunthornvoharn, Phra. (1959). **Archaeological studies and Thai teaching methods**. In the souvenir of the royal cremation ceremony of Mrs. Puangphet Iamsakul. Thonburi: Wudthisueksa Technical Education School (Printing department). (In Thai)
- Raksamani, K. (1987). **Characteristics of Literature in the Reign of King Rama III**. Report on a special lecture on the 200th anniversary of His Majesty King Nangklao. at Silpakorn University on Tuesday, March 31, 1987. (In Thai)
- Raksamani, K. (1994). **Like the gem of Kosin**. Bangkok: Sayam. (In Thai)
- Rattanapagdee, O. (2004). **A study of Thai poetical works for reading skill practice**. (M.A. Thesis) Department of Thai, Silpakorn university, Nakhonpathom. (In Thai)

- Sukwisith, W. (2011). **The relationship between language and ideologies in the Thai language textbooks for the elementary school curriculum B.E.2503-2544: A critical discourse analysis.** Ph.D. Thesis, Department of Thai, Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai)
- Vespada, D. (2000). **Thai text on poetics : concept and relation to Thai literary convention.** Ph.D. Thesis, Department of Thai, Faculty of arts, Chulalongkorn University, Bangkok. (In Thai)
- Wandi, W. (1998). **Thothakaksara.** Grammatica Linguae Thai : Nangsuewaiyakornthai thikhianpenphasalatin. Nakhon Pathom: Department of Thai, Silpakorn university. (In Thai)
-

Research Article

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

THE STRATEGIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS FROM THE PERSPECTIVES OF TEACHERS IN SAMUT PRAKAN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

อริญชัย สงวนวงศ์* และ รัตนา กาญจนพันธุ์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Arin Sanguanwong* and Ratana Karnjanapun
Educational Administration Program, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Bangkok, Thailand

*E-mail: krubest.thaiwisut@gmail.com

Received: 2024-02-28

Revised: 2024-04-26

Accepted: 2024-05-02

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติการสอนในปีการศึกษา 2566 จำนวน 322 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Cohen, Manion and Morrison ที่ค่าความเชื่อมั่น 95% (Cohen, Manion and Morrison, 2011) โดยใช้การสุ่มแบบยกลกลุ่มและการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.914 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการรับรู้ของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า 2.1) ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2) ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการกำหนดทิศทางการและกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน และ 2.3) ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This survey research aimed to study and compare the strategic leadership of School administrators from the perspectives of teachers in Samut Prakan Secondary Educational Service Area, categorized by educational backgrounds, academic standings, and teaching experience. The research samples were 322 teachers in Samut Prakan Secondary Educational Service Area in the academic year 2023. The sample size was determined by Cohen, Marion, and Morrison's table at 95% reliability before applying cluster random sampling and simple random sampling, respectively. The research tool was the "Teachers' Perspectives on the Strategic Leadership of Schools' Administrators" questionnaire with 0.914 reliability. Statistics used in this research were mean, standard deviation, *t*-test, and one-way ANOVA. Research results showed: 1) The teachers had highly perceived the strategic leadership of school administrators overall and in each aspect. 2) When comparing teachers' opinion about the strategic leadership of school administrators, it was found that 2.1) teachers with different educational backgrounds have no various perceptions of the strategic leadership of school administrators overall and in each aspect; 2.2) in Almost all aspects, teachers with different academic standings had statistically significantly different perceptions at 0.5 level of the strategic leadership of school administrators, except determining organisational and strategic direction aspect has a similar perception; and 2.3) teachers with different teaching experiences had the same perception of the strategic leadership of school administrators overall and in each aspect.

Keywords: Strategic leadership, School administrators

บทนำ

ระบบการศึกษาทั่วโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งเป็นผลอันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่กลายเป็นโอกาสให้เกิดกระบวนการเรียนรู้วิถีใหม่ (New Normal) กอปรกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ให้ความสำคัญกับการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้อย่างพลิกโฉมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก ผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาและอำนวยความสะดวก ประสานงานให้ทุกคนในองค์กรทำงานสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด พันธกิจของสถานศึกษาจึงขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำและกระบวนการคิดแก้ไขปัญหาที่จะพัฒนาปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ เพราะนอกจากจะเป็นผลดีต่อองค์กรนั้นโดยตรงแล้วยังทำให้องค์กรสามารถปรับตัวรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างเหมาะสม สามารถเผชิญปัญหาท้าทายในทุกด้านตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง อีกทั้งผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการยืดหยุ่นและปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ มีการติดต่อประสานงานกับบุคลากรในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างเครือข่ายทีมงานคุณภาพ ใช้ความสามารถในการจูงใจ ประสานงาน และนำบุคคลอื่นอย่างมีวิสัยทัศน์ จินตนาการ และความยืดหยุ่น ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ อย่างท้าทายและสร้างสรรค์ (Rungsawang & Piatanom, 2020)

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการกำหนดทิศทาง สร้างแรงบันดาลใจให้แก่สมาชิกที่เป็นกระบวนการพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ทำให้มีศักยภาพมากขึ้น โดยใช้ทักษะในด้านต่าง ๆ สร้างความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ในการทำงาน มีการกำหนดกลยุทธ์ วางแผนอนาคต สร้างวิสัยทัศน์ใจกว้างให้อำนาจแก่ผู้ร่วมงานเพื่อสร้างการยอมรับและเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานในองค์กร ในการบริหารจัดการงานและคนในองค์กรทำให้เกิดการตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่ม จูงใจให้ผู้ร่วมงานให้อำนาจกันและกันเพื่อสร้างการยอมรับและเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานในองค์กร ในการบริหารจัดการงานและคนในองค์กร นำกลยุทธ์ไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จและสามารถควบคุมกลยุทธ์ให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร (Phadungchart, 2020)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จึงช่วยให้สถานศึกษาสามารถบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ครู อาจารย์ ตลอดจนสถานศึกษาให้ผ่านมาตรฐานการประเมินคุณภาพทั้งภายในภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จึงช่วยให้สถานศึกษาสามารถบรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน ครู อาจารย์ ตลอดจนสถานศึกษาให้ผ่านมาตรฐานการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอก ให้รองรับและก้าวทันความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย

จึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เพื่อให้ทราบการรับรู้ของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษานำผลไปใช้เป็นแนวทางการวางแผนพัฒนากลยุทธ์ของสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์ทำงาน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษานำผลไปใช้เป็นแนวทางการวางแผนพัฒนากลยุทธ์ของสถานศึกษา
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยด้านเนื้อหา มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนดทิศทางองค์การและกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ (Determining Organizational and Strategic Direction)
2. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Putting Strategy into Practice)
3. การสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ปลุกฝังวัฒนธรรมขององค์การ (Sustaining an Effective Organizational Culture)
4. การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรในองค์การ (Managing and Developing Organizational Resource)

ทบทวนแนวคิด

สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ส่งผลให้การดำเนินงานมีความสลับซับซ้อน ผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อปรับเปลี่ยนและปรับปรุงการทำงานให้ตอบสนองผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นกระบวนการของการกำหนดทิศทางและแรงบันดาลใจ เพื่อสร้างและนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ เพื่อบรรลุและรักษาไว้ซึ่งวัตถุประสงค์ขององค์การ (Maghroori & Rolland, 1997) เป็นกระบวนการกำหนดความต้องการขององค์การหรือวิสัยทัศน์ การใช้ประโยชน์และการรักษาความสามารถหลักขององค์การ การพัฒนามนุษย์ การดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมองค์การ การเน้นจริยธรรม

การดำเนินงานและการสร้างความสมดุลของการควบคุมองค์การ (Ireland & Hitt, 1999) ตลอดจนเป็นความสามารถของผู้บริหารในการมองเหตุการณ์หรือคาดเดาเหตุการณ์ในอนาคตความเป็นไปได้ในวิสัยทัศน์ รักษาความยืดหยุ่นและให้อำนาจบุคคลอื่นในการสร้างสรรค์เปลี่ยนแปลงทางกลยุทธ์ สามารถชักจูงให้ผู้อื่นให้ความร่วมมือ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Aelang, 2018) ดังนั้น ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการเป็นผู้นำของสถานศึกษา ที่มีความสามารถในการคาดการณ์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความยืดหยุ่น สามารถนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ และสามารถชักจูงให้ผู้อื่นให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร เป็นสิ่งที่แสดงถึงอำนาจในตัวของผู้หน้าที่ทำให้อุคลากรเชื่อมั่นและปฏิบัติตาม หากผู้บริหารสามารถใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ มาปรับใช้ในการดำเนินงานขององค์การ จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์การได้ โดยการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยใช้แนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา นักวิจัย รวมทั้งศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้ องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อกำหนดเป็นกรอบการวิจัยในครั้งนี้จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1) การกำหนดทิศทางองค์การและกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ (Determining Organizational

and Strategic Direction) เป็นความสามารถของผู้บริหารในการมองภาพอนาคตที่อาจเกิดขึ้นกับองค์การ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกแล้วนำผลมาากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและกลยุทธ์ขององค์การ นำผลการวิเคราะห์ไปกำหนดทิศทางทำให้องค์การสามารถเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีคุณค่าและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายและทิศทางขององค์การ ตรวจสอบคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาสามารถกำหนดแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เชื่อมโยงพันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติงาน มีการวางแผนการปฏิบัติงานและชี้แจงบุคลากรให้เข้าใจชัดเจน สามารถนำวิสัยทัศน์มาถ่ายทอดให้บุคลากรนำไปปฏิบัติ มีทักษะไหวพริบในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ

2) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (Putting Strategy into Practice) ความสามารถของผู้บริหารในการตัดสินใจนำกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นไปลงมือปฏิบัติการบริหารองค์การอย่างเป็นรูปธรรม มีวิธีหรือแบบแผนปฏิบัติในการกำหนดเป้าหมายให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ขององค์การ มีการวินิจฉัยวางแผน กำหนดตัวชี้วัด และประเมินผลการปฏิบัติงานมอบหมายงานบุคลากรให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่กำหนดให้ตามความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล รวมถึงให้คำปรึกษา แนะนำอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม สามารถจัดสรรทรัพยากรในการดำเนินงาน ประสานงาน และแก้ไขปัญหา

อย่างมีประสิทธิภาพ จัดทำแผนปฏิบัติการและจัดทำงบประมาณเพื่อรองรับแผนปฏิบัติการนั้น ๆ ได้สร้างทีมงานบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กร ตลอดจนสามารถทบทวนและปรับเปลี่ยนแผนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์และพัฒนาองค์กรอยู่เสมออย่างเป็นประชาธิปไตย

3) การสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร (Sustaining an Effective Organizational Culture) เป็นความสามารถของผู้บริหารในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมขององค์กรที่มีประสิทธิผลอย่างยั่งยืนสามารถพัฒนาและธำรงวัฒนธรรมขององค์กรไว้ได้ โดยมีการเรียนรู้ร่วมกับบุคลากรจนเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ดี ผลักดันและขับเคลื่อนให้องค์กรก้าวไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ สร้างค่านิยม ความคิด ความเชื่อ และความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกันในองค์กรที่ดี เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กรและค่านิยมให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอก ส่งเสริมให้บุคลากรดูแลรักษา ทำนุบำรุงทรัพย์สินขององค์กรให้สามารถใช้ได้เป็นปัจจุบัน สร้างวัฒนธรรมในการใช้จ่ายของบุคลากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรมีการประสานงานที่ดีระหว่างองค์กร ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างในการกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน มีจิตสำนึก มีความซื่อสัตย์สุจริตจนเป็นที่น่าไว้วางใจของบุคลากรในองค์กร ตลอดจนโน้มน้าวใจให้

บุคลากรในองค์กรมีอุดมการณ์ในการปฏิบัติงานร่วมกัน

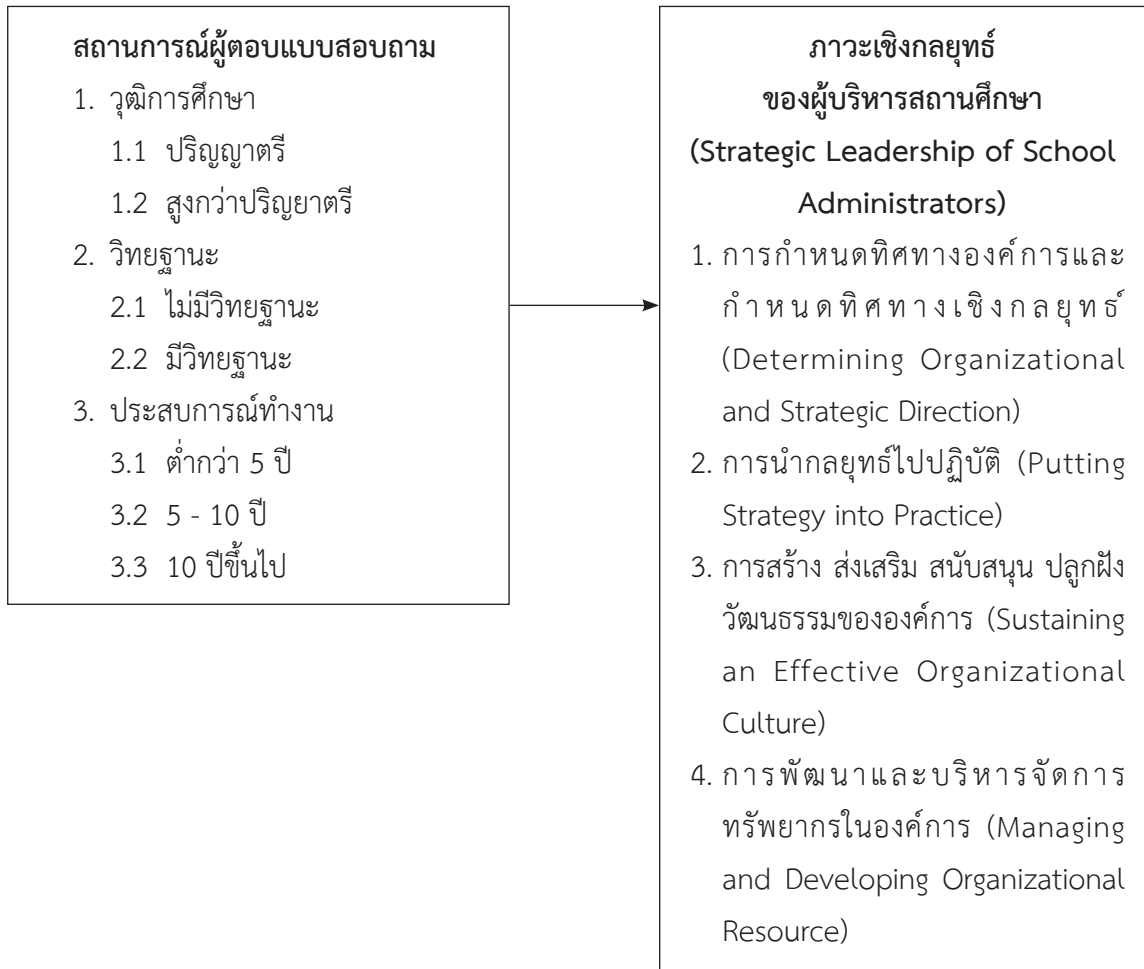
4) การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรในองค์กร (Managing and Developing Organizational Resource) ความสามารถของผู้บริหารในการใช้กลยุทธ์ในการบริหารทรัพยากรในองค์กร ทั้งด้านงบประมาณและด้านทรัพยากรบุคคลเพื่อให้ทรัพยากรเหล่านั้นเกิดประโยชน์สูงสุด มีความคุ้มค่า คุ่มทุน ได้เปรียบทางการแข่งขันกับองค์กรอื่น ๆ จัดสรรงบประมาณได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากร ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรมีความมั่นคงก้าวหน้าในวิชาชีพให้สามารถดำรงชีวิตสังคมได้อย่างมีความสุขในอนาคต

ทั้งนี้ การรับรู้ของครูที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จะสามารถเป็นข้อมูลสะท้อนให้ผู้บริหารสถานศึกษานำผลไปใช้เป็นแนวทางการวางแผนพัฒนากลยุทธ์ของสถานศึกษา ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้

สมมติฐาน

ครูที่มีวุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติการสอนในปี การศึกษา 2566 จำนวน 2,275 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

คือ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติการสอนในปี การศึกษา 2566 จำนวน 322 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของโคเฮน และคณะ (Cohen, Manion & Morrison, 2011)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ในด้านความตรงตามเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC 0.6 ขึ้นไป

2.3 วิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.91 โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3. วิธีการรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 322 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 322 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์ทำงาน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา และวิทยฐานะ โดยใช้การทดสอบค่าที (t -test) ประสิทธิภาพทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการโดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	การรับรู้ของครู		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการกำหนดทิศทางการและกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์	3.94	0.50	มาก
2. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	3.96	0.52	มาก
3. ด้านการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน plugged วัฒนธรรมขององค์กร	3.93	0.54	มาก
4. ด้านการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรในองค์กร	3.93	0.51	มาก
รวม	3.94	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อเรียงลำดับแต่ละด้าน พบว่า ครูมีการรับรู้ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมา

คือ การกำหนดทิศทางการและกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X} = 3.94$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรในองค์กร ($\bar{X} = 3.93$)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	วุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	(n = 240)		(n = 82)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดทิศทางการ และกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์	3.93	0.51	3.94	0.47	-.674	.501
2. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	3.95	0.54	3.96	0.48	-.232	.817
3. ด้านการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร	3.91	0.55	3.97	0.52	-.780	.436
4. ด้านการพัฒนาและบริหารจัดการ ทรัพยากรในองค์กร	3.92	0.52	3.97	0.51	-.817	.415
รวม	3.93	0.48	3.97	0.46	-.684	.494

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน
ต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	วิทยฐานะ				t	p
	ไม่มีวิทยฐานะ		มีวิทยฐานะ			
	(n = 148)		(n = 174)			
	̄X	S.D.	̄X	S.D.		
1. ด้านการกำหนดทิศทางการ และกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์	3.89	0.58	3.99	0.41	-1.807	.072
2. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	3.91	0.60	4.00	0.44	-1.418	.157
3. ด้านการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุน ปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร	3.83	0.64	4.00	0.43	-2.787*	.006
4. ด้านการพัฒนาและบริหารจัดการ ทรัพยากรในองค์กร	3.85	0.58	4.00	0.44	-2.692*	.008
รวม	3.87	0.55	4.00	0.39	-2.415*	.016

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะ ต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการโดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการสร้าง ส่งเสริม

สนับสนุน ปลุกฝังวัฒนธรรมขององค์กร และด้าน การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรในองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการกำหนดทิศทางการและกำหนด ทิศทางเชิงกลยุทธ์ และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	ประสบการณ์ทำงาน						F	p
	ต่ำกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
	(n=94)		(n=145)		(n=83)			
	̄X	S.D.	̄X	S.D.	̄X	S.D.		
1. ด้านการกำหนดทิศทางการและกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์	3.89	0.48	3.95	0.54	3.99	0.45	.935	.394
2. ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	3.92	0.49	3.98	0.56	3.96	0.49	.362	.696
3. ด้านการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กร	3.87	0.50	3.95	0.59	3.95	0.51	.782	.458
4. ด้านการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรในองค์กร	3.91	0.47	3.93	0.55	3.98	0.50	.436	.647
รวม	3.90	0.43	3.95	0.51	3.97	0.45	.608	.545

จากตารางที่ 4 พบว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับแต่ละด้าน พบว่า ครูมีการรับรู้ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติสูงสุดในระดับมาก รองลงมา คือ การกำหนดทิศทางการและ

กำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรในองค์กร

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร

สถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสามารถบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เปิดกว้างทางความคิด กระตุ้นให้ครูเกิดความกระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Thepkam (2021) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (strategic leadership) หมายถึง ผู้นำที่มีกระบวนการในการบริหารงานอย่างเป็นระบบอย่างเป็นแบบแผนเพื่อพัฒนาองค์การให้ไปสู่ความสำเร็จภายใต้เป้าหมายวิสัยทัศน์เดียวกัน ซึ่งจะตระหนักถึงการวางแผนการปฏิบัติ และการควบคุมดูแลของผู้นำที่เป็นหลักสำคัญ ซึ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อองค์การเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาในการบริหารงาน และมีการดำเนินงานที่มีการวางแผนก่อนลงมือปฏิบัติที่ชัดเจน และเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์เปิดกว้างทางความคิดและการแสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปพัฒนาต่อให้ดียิ่งขึ้น กระตุ้นผู้ร่วมงานให้เกิดความกระตือรือร้นในการทำงานอยู่ตลอดเวลา โดยมีการควบคุมการปฏิบัติงานที่เน้นความยืดหยุ่นของระบบการทำงานสถานศึกษาที่เห็นผลทั้ง

ระยะสั้นและระยะยาวจากการดำเนินงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sriyota (2022) ได้ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jariampan and Inrak (2020) ได้ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกล่าวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์ทำงาน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถกำหนดเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การสร้างกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ตอบสนองนโยบายต้นสังกัดได้ ดังนั้น แม้ครูจะมีระดับการศึกษาที่ต่างกัน ต่างก็รับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเดียวกันไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Gill (2006) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้นำที่สามารถกำหนดเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การสร้างกลยุทธ์ต่าง ๆ ขึ้นมา ดังนั้นผู้นำที่มุ่งเน้นใช้กลยุทธ์

เพื่อนำองค์การไปสู่วิสัยทัศน์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้จึงเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของNapukpongchai (2021) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อำเภอสอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดดังกล่าว โดยจำแนกตามระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nirongbut (2018) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า เมื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดดังกล่าว โดยจำแนกครูตามระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากครูที่มีวิทยฐานะหรือตำแหน่งทางวิชาการที่ต่างกัน อาจได้รับอำนาจในการสร้างสรรค์ หรือเปลี่ยนแปลงทางกลยุทธ์ และการจูงใจจากผู้บริหารสถานศึกษา ในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันตามคุณภาพปฏิบัติงาน ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Aelang (2018) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นความสามารถของผู้บริหารในการมองเหตุการณ์หรือคาดเดาเหตุการณ์ในอนาคตความเป็นไปได้

ในวิสัยทัศน์ รักษาความยืดหยุ่นและให้อำนาจบุคคลอื่นในการสร้างสรรค์ เปลี่ยนแปลงทางกลยุทธ์ สามารถชักจูงให้ผู้อื่นให้ความร่วมมือ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์สอดคล้องกับงานวิจัยของ Intha (2021) ที่ได้ศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า เมื่อจำแนกตามตำแหน่งแล้ว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเทียบเคียงกับงานวิจัยของ Phoaon (2015) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี พบว่า เมื่อจำแนกตามตำแหน่งแล้ว มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสมุทรปราการโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถบริหารสถานศึกษาได้ทั้งศาสตร์และศิลป์ โดยใช้ความรู้ ทักษะและกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ ตลอดจนตัดสินใจและพิจารณาสั่งการให้สถานศึกษาไปเป็นตามเป้าหมายวิสัยทัศน์ พันธกิจและกลยุทธ์ที่กำหนด สอดคล้องกับแนวคิดของ Srikaewtoo (2018) กล่าวว่า การบริหารการศึกษาซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เพราะในการบริหารจะต้องอาศัยความรู้หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ มีวิธีการหรือกระบวนการในการบริหาร

อย่างเป็นระบบ ผู้บริหารที่บริหารโดยอาศัยหลักการ และทฤษฎีการบริหารเป็นหลักพื้นฐานในการคิด และพิจารณาตัดสินใจจะทำให้สามารถบริหารงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่พึงประสงค์ นอกจากผู้บริหาร ต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับ หลักการและทฤษฎี ในการบริหารแล้ว ขณะเดียวกันก็ต้องสามารถ ปรับหลักการและทฤษฎีเหล่านั้นให้ใช้ได้กับสภาพ ความเป็นจริงได้ด้วยซึ่งจะต้องอาศัยศิลป์ในการบริหาร กล่าวได้ว่าการบริหารให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ควบคู่กันไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bunkee (2020) ที่ได้ ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด จำแนกประสบการณ์ใน การปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Nirongbut (2018) ศึกษาและ

เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พบว่า เมื่อเปรียบเทียบภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด ดังกล่าว โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่อาจส่งผล ต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา อย่างมีคุณภาพ
2. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ เพิ่มเติม อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กรมส่งเสริม การเรียนรู้

REFERENCES

- Aelang, S. (2018). **Strategic Leadership of School Administrators as Perceived by Teachers under Secondary Educational Service Area Office 11 in Surat Thani Province.** (Independent Study (M.Ed.) in Educational Administration). Suratthani: Suratthani Rajabhat University. (In Thai).
- Bunkee, T. (2020). **A Study on the Role of Strategic Leadership of School Administrators under Trat Primary Educational Service Area Office.** (Thesis (M.Ed) in Educational Administration). Chanthaburi: Rambhai Barni Rajabhat University. (In Thai).
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2011). **Research Method in Education (7th ed.).** New York: Morrison.
- Gill, R. (2006). **Theory and practice of leadership of leadership roger gill.** C & M Digital (P).

- Intha, J. (2021). **Strategic leadership of school administrators under the Sisaket Primary Educational Service Area Office 2.** (Thesis (M.Ed.) in Educational Administration). Sisaket: Sisaket Rajabhat University. (In Thai).
- Ireland, D.A. & Hitt, M.A. (1999). Achieving and Maintaining Strategic Competitiveness in the 21st Century: The Role of Strategic Leadership. **The Academic of Management Executive**, 13, 43-57.
- Jariampan, A. & Inrak, S. (2020). Strategic Leadership of School Administrators under The Samutsakhon Primary Educational Service Area Office. **Journal of Educational Administration, Silpakorn University**, 11(2), 1-16. (In Thai).
- Maghroori, R. & Rolland, E. (1997). Strategic decision-making tasks and group effectiveness: Insights from theory and research on small group performance. **Human Relations**, 44(12), 1229-1253.
- Napukpongchai, N. (2021). **The Strategic Leadership of School Administrators Song District under Phrae Primary Educational Service Area Office 1.** (Independent Study (M.Ed.) in Educational Administration). Phayao: University of Phayao. (In Thai).
- Nirongbut, R. (2018). **Strategic Leadership of School Administrators under The Primary Educational Service Area Office.** (Thesis (M.Ed.) in Educational Administration). Pathum Thani: Valaya Alongkorn Rajabhat University under The Royal Patronage Pathum Thani. (In Thai).
- Phadungchart, K. (2020). **Strategic Leadership of School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Saraburi.** (Independent Study (M.Ed.) in Educational Administration). Bangkok: Sukhothai Thammathirat Open University. (In Thai).
- Phoaon, A. (2015). Leadership of School Administrators Perceived by Administrators and Teachers Under Singburi Primary Educational Service Area Office. **Academic Journal Bangkok Thonburi Unvierstiy**, 4(1), 143-150. (In Thai).
- Rungswang, N., & Piatanom, P. (2020). Creative Leadership of School Administrators in Phraeksa Subdistrict Schools under the Office of Samut Prakan Primary Educational Service Area 1. **Phranakhon Rajabhat Research Journal (Humanities and Social Science)**, 15(2), 109-121. (In Thai).

- Srikaewtoo, A. (2018). Structural Equation Model of Skills of School Administrators in the 21st Century that Affects School Quality. Under The Jurisdiction of The Loei Primary Educational Service Area Office 2. (Thesis (M.Ed.) in Educational Administration). Khon Kaen: Khon Kaen University. (In Thai).
- Sriyota, M. (2022). Strategic Leadership and Risk Management of Institutional Administrators under Vocational Education in the Southern Border Provinces. (Thesis (M.Ed.) in Educational Administration). Yala: Yala Rajabhat University. (In Thai).
- Thepkam, T. (2021). **The Study Strategic Leadership of School Administrators in Chiangrai Primary Educational Service Area Office 3.** (Independent Study (M.Ed.) in Educational Administration). Phayao: University of Phayao. (in Thai).
-

Research Article

DEVELOPMENT OF ENGLISH LANGUAGE SKILLS TRAINING CURRICULUM FOR NON-ENGLISH MAJOR TEACHERS IN ONGKHARAK SCHOOL IN NAKHON NAYOK PROVINCE

Chanisa Pengwichai*

Business English for International Communication Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*E-mail: chanisa.d@pnru.ac.th

Received: 2024-01-23

Revised: 2024-04-16

Accepted: 2024-05-03

ABSTRACT

The implications of English as a global language play a significant role in the context of English language teaching and learning in the present. It is crucial for teachers, not only those who are majoring in English but also those in other fields, to be able to use English and encourage students to learn English within their specific disciplines. This present study aims to investigate the problems and needs for developing an English language skills training curriculum. Additionally, it seeks to examine and compare the learning achievements and satisfaction of 71 non-English major teachers in Ongkharak School, Nakhon Nayok Province, concerning the application of the training curriculum. A mixed-methods approach involving both qualitative and quantitative data analysis was employed. The results revealed that the respondents/participants had moderate levels of difficulty in all English language skills overall, and the highest mean average score was found in listening skills. Regarding the need to develop English language skills, the respondents expressed a high average level of desire to improve their listening skills, while they revealed neutral average levels of need to improve their speaking, reading, and writing skills in different ways. However, their post-test results demonstrated a significant

improvement compared to the pre-test, with a significance level of 0.05. Moreover, the participants expressed high levels of satisfaction with the training conducted.

Keywords: Curriculum development, Training curriculum, English language skills, English language skills improvement, Non-English major teachers

INTRODUCTION

English is an international language used for global communication in many countries around the world, and it plays an important role in education. Proficiency in English enables individuals to express their thoughts, attitudes, and cultures of others while also staying updated with scientific, economic, and societal advancements (Penkingan, 1988; Asavabhokin, 2011).

English plays a significant role globally and in Thailand as an international language used for international communication (Onwimol, 2011). To raise the quality and standards of education to meet international standards, Thailand's Ministry of Education (MOE) has prioritized the development of the Thai population, particularly Thai children and adolescents, to equip them with the ability to communicate effectively in English in their daily lives. (Office of the Basic Education Commission, n.d.). However, various studies have revealed that the assessment results of English subject achievements among Thai students in grade 3 and grade 6, as measured by exams such as

O-Net and GAT, have consistently been among the lowest compared to achievements in other subjects (Boonnak, 2018).

Charoenwongsak (2007) revealed that one of the primary challenges that hinder the development of English language skills in Thai children is the lack of quality and quantity of English-proficient teachers. Many English teachers have been found to struggle with precise pronunciation and grammar. Their teaching methods often prioritize rote memorization rather than fostering a deep understanding of the language itself. Additionally, Charoenwongsak (2007) emphasized that it becomes challenging for teachers to effectively instruct students in the language without sufficient knowledge of English. Therefore, teachers must engage in self-development of their English language skills in listening, speaking, reading, and writing. This proficiency should enable them to communicate effectively and impart knowledge to their students, while also being able to apply English in everyday life.

Ongkharak School is a secondary educational institution supervised by the Secondary Educational Service Area Office Prachinburi, located in Nakhon Nayok province, Thailand. It falls within the academic service area of the Faculty of Humanities and Social Sciences at Phranakhon Rajabhat University. During the visits by the faculty members to the area to discuss academic matters, awareness was raised regarding the challenges faced by non-English major teachers in achieving a high level of English proficiency and the need for English language development. These teachers expressed their desire to enhance their English communication skills both in their professional roles and everyday life, as they play a crucial role in developing and preparing Thai students to pursue higher education in specialized fields of study.

Therefore, to fill this void in research, the main objective of this study is to develop a training curriculum for enhancing English language skills in communication, including listening, speaking, reading, and writing, specifically designed for secondary school non-English major teachers. By examining their specific problems and needs as the target group,

the study aims to create a new training curriculum and develop a curriculum manual for English language skill training. The ultimate goal is to motivate teachers to apply their English knowledge, improve their language proficiency, and enhance the English skills of their students. The results of the study might show the effectiveness of an English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers in Ongkharak School in Nakhon Nayok Province and help the educators apply the generalizability to other secondary school non-English major teachers in different areas in Thailand.

RESEARCH OBJECTIVES

1. To study the problems and needs for developing English language skills of non-English major teachers in Ongkharak School.
2. To develop an English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers in Ongkharak School in Nakhon Nayok Province.
3. To study and compare the learning achievements in English skills from pre-and post-tests of non-English major teachers in Ongkharak School.
4. To study the satisfaction with the English Language Skills Training

Curriculum for Non-English Major Teachers in Ongkharak School in Nakhon Nayok Province.

RESEARCH SCOPE

The study is conducted at Ongkharak School, located in Nakhon Nayok Province, Thailand. This setting is selected for its relevance and potential impact on the educational community within the academic service area of the Faculty of Humanities and Social Sciences at Phranakhon Rajabhat University. The focus of the study is on a specific group of secondary teachers: a non-random sample of 71 teachers at Ongkharak School who are not English majors and have not specialized in English in their academic or professional careers. Their selection is deliberate, using purposive sampling. Participation in the study was entirely voluntary, with teachers choosing to join based on their interests and the research conditions laid out.

The core of the study revolves around the development and application of an English Language Skills Training Curriculum tailored for non-English major teachers at Ongkharak School. This training curriculum is designed following a thorough needs analysis, utilizing Taba's

(1962) framework and the principles of Communicative Language Teaching (CLT). The curriculum encompasses four key components of language learning: listening, speaking, reading, and writing. Each of these components is divided into three lessons, aligning with the curriculum's training schedule, culminating in a comprehensive manual consisting of 12 lessons in total. Implementation of this training curriculum takes place for three days, equivalent to 18 hours of intensive training.

LITERATURE REVIEW

The curriculum, a collection of knowledge, skills, and experiences, is important for teachers as a guiding tool and guideline for teaching and learning management. The curriculum lets teachers know the aims and teaching and learning management, including measurement and evaluation, to develop the students to have quality as specified. Besides, the curriculum helps the teachers make useful decisions for the students to promote their learning quality to meet the aims (Pattaphol, 2019).

Curriculum development had two meanings: improving the existing curriculum for better or completeness and creating

a new curriculum without the original course basis (Utranan, 1989). Taba (1962) claimed that curriculum development is to improve the existing curriculum to be more efficient or better both in terms of setting goals, teaching content arrangement, measurement, and evaluation to achieve the new goals set by using a grass-roots approach to curriculum development. Taba believed that curriculum should be designed by instructors rather than developed by higher-level organizations. Moreover, the concept of systematic curriculum development has three main interrelated steps: 1) curriculum drafting system, 2) curriculum administration system or curriculum implementation system, and 3) curriculum evaluation system. The importance of investing in curriculum development improves learner-learning outcomes, engagement, and alignment with educational standards (Wongyai, 2011; Pattaphol, 2019; and Nithitwaraphakun, 2016)

Training is an important approach to making people in the organization have the quality to change because training allows them to gain new knowledge, increase skills, and have a positive attitude (Mouknuam, 2017). In the context of education, teacher training can increase

student learning. When teachers receive training that improves their instructional practices, students are more likely to learn and achieve academic success. Teacher professional development positively affects student learning outcomes (Yoon et al., 2007). Furthermore, teacher training can promote teacher retention. Teachers who receive ongoing professional development and support are more likely to stay in the teaching profession. Teacher professional development was positively associated with teacher retention (Li et al., 2019).

The English language is a vital aspect of global communication, education, career, culture, and technology. At present, Thailand recognizes the importance of using English for Thai people including students, employees, staff, and workers from all walks of life. Thai people need to have the knowledge and ability to use English, which consists of all four skills: listening, speaking, reading, and writing (Chaiya et al., 2013). Regarding the context of the teaching profession, English proficiency allows teachers to be more easily integrated into the global educational community (Bax & Morris, 2016). Teachers should engage in self-development in all four English language skills. They need

to attain a level of proficiency that enables effective communication and instruction with students, as well as everyday language use. This requirement applies not only to English teachers but also to teachers of other subjects. A solid foundation in English language skills among teachers will undoubtedly positively impact their personal development and contribute to their students' language proficiency (Charoenwongsak, 2007).

Regarding the previous studies, some researchers have developed English training curriculums to enhance specific groups of people's English language proficiency based on their needs. For instance, Chen (2019) created a blended professional development curriculum for English as foreign language teachers or EFL teachers in Taiwan. The researcher conducted a needs analysis to determine the professional development needs and preferences of EFL teachers. The curriculum was then tested and evaluated by a group of EFL teachers, who reported positive results in terms of their knowledge, skills, and attitudes toward teaching English. Wang and Guo (2018) developed a task-based curriculum to support the professional development of English language teachers in China.

The curriculum was designed to improve teachers' English communication skills and their pedagogical abilities through task-based language teaching. The findings showed that the teachers had positive outcomes in terms of their English proficiency and teaching effectiveness.

Moreover, Darasawang and Reinders (2019) described the process of designing a professional development curriculum for English teachers in a Thai university. The study was conducted using a participatory approach, in which the researchers collaborated with English teachers to identify their professional development needs and design a curriculum to meet those needs. The curriculum was designed using a task-based approach, which emphasized the development of both language skills and pedagogical skills. The study found that the participatory approach was effective in engaging English teachers in the curriculum design process and ensuring that the curriculum met their specific needs. The task-based approach was also found to be effective in developing both language and pedagogical skills.

As can be seen, improving English language proficiency is crucial for teachers. Creating and implementing English training

curriculums tailored to their specific needs becomes imperative. In the context of non-English major teachers in secondary schools in Thailand, no research has been found on the development of an English training curriculum to enhance their proficiency in all four language skills: listening, speaking, reading, and writing, for effective communication in the past few years.

HYPOTHESES

1. The learning achievement in the post-test for English skills will be significantly higher than in the pre-test after implementing the English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers in Ongkharak School in Nakhon Nayok Province with a statistical significance level of 0.05.

2. The non-English major teachers in Ongkharak School will express high levels of satisfaction with the English Language Skills Training Curriculum for Non-English

Major Teachers in Ongkharak School in Nakhon Nayok Province. This satisfaction was evident in both the overall average score and each aspect, with a total average of 3.51 or higher.

CONCEPTUAL FRAMEWORK

In this current research, titled 'Development of an English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers in Ongkharak School in Nakhon Nayok Province,' the researcher constructed a conceptual framework based on Taba's (1962) concepts. Taba's (1962) concepts provide a comprehensive overview of the curriculum development process, from the identification of educational needs to the evaluation of curriculum outcomes, and they are still widely used today. The research procedure used in previous studies conducted by Nithitwaraphakun (2016), Suriphan et al. (2018), and Insuwan (2018) was also applied.

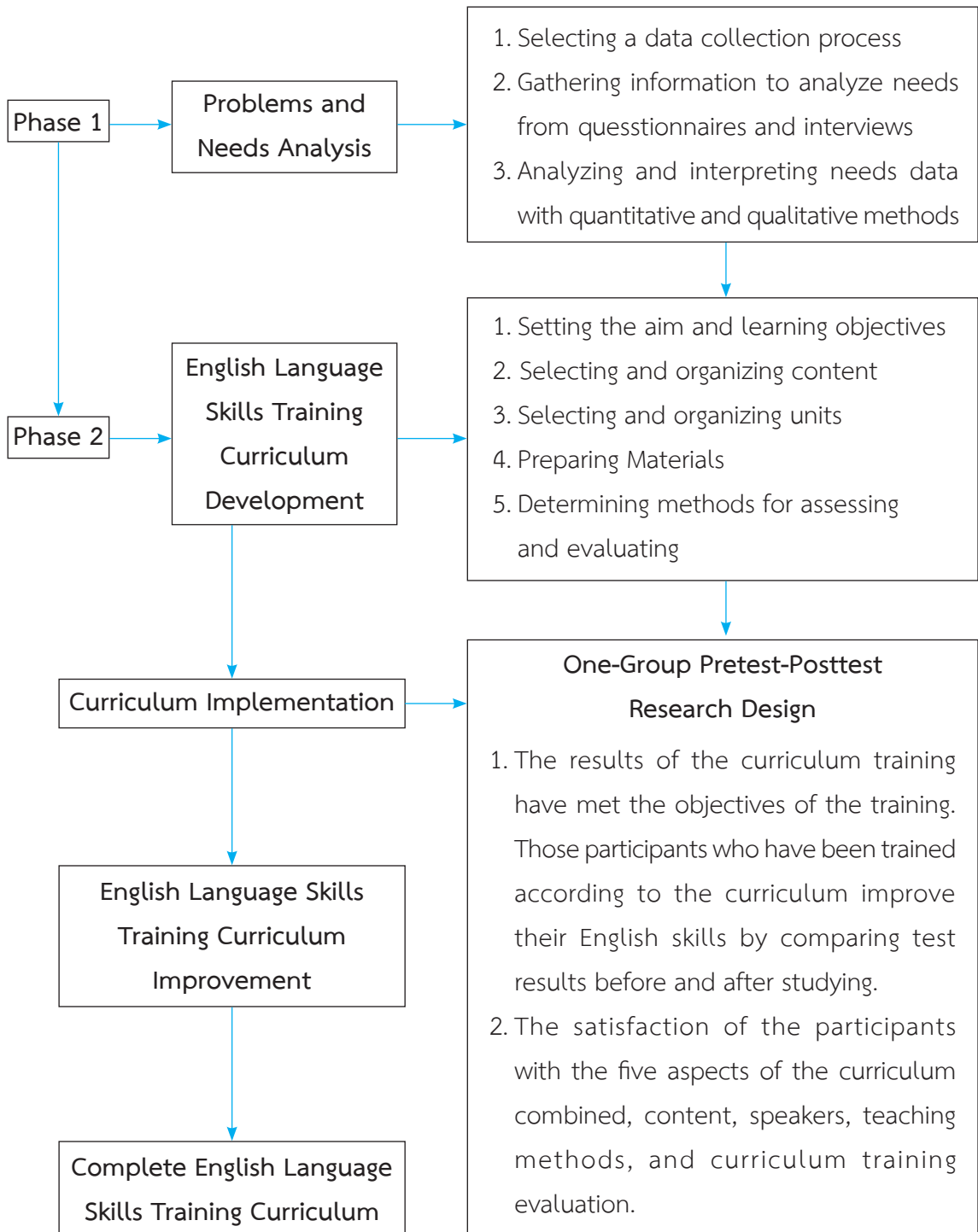

Figure 1 conceptual framework

METHODOLOGY

Context and Participants

The study involved 71 non-English major teachers from Ongkharak School in Nakhon Nayok Province. The participants were selected as a target group using a purposive sampling method and completed pre-and post-tests. A mixed-methods approach was used, integrating quantitative and qualitative data analyses. The first phase, need analysis, involved gathering information on participants' English language skills development problems using questionnaires and interviews. The second phase, English language skills training curriculum development, focused on designing, implementing, and evaluating the curriculum's effectiveness. The study specifically examined the English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers in Ongkharak School.

Research Instruments

(1) Survey Questionnaire and Semi-Structured Interview

The study utilized a survey questionnaire and a semi-structured interview to gather participants' concerns and information on English language skills problems. The questionnaire, written in Thai, focused on the necessary content for developing the English language skills training

curriculum. The semi-structured interview method, which combined structured and open-ended questions, was used to collect qualitative data.

The questionnaire and structured interview questions were assessed using the index of item-objective congruence (IOC) criteria and adjusted before piloting. The Cronbach alpha coefficient was used for the pilot test, and the questionnaire was tested using a questionnaire confidence test program for reliability. The data collected from the questionnaire was analyzed using the arithmetic mean, and statistical analysis was conducted to examine the means, standard deviations, and levels of the gathered data. Moreover, to determine the reliability of the interview questions, five secondary teachers, who were not part of the actual sample group, were interviewed to assess whether the questions effectively conveyed the intended meaning and were appropriate.

(2) An English Language Skills Training Curriculum

The English language training curriculum was developed primarily based on the primary results of the needs analysis, employing the principles of Taba (1962) and those of communicative language teaching (CLT). The curriculum was organized

according to the CEFR framework and CLT principles, dividing it into four parts: listening, speaking, reading, and writing. Each unit was further divided into three learning units, each with objectives related to the curriculum's aims. The curriculum manual or course book was drafted, incorporating pre-, while-, and post-teaching approaches.

The course structure and preliminary version were evaluated by five experts using IOC criteria. After validation, adjustments and revisions were made to create the final coursebook. The coursebook underwent peer reviews by experts in English and Business English teaching to assess the accuracy of the English language and ensure its overall quality. The research's instructional materials, including the coursebook and a PowerPoint presentation file, were prepared as required for the English language skills training curriculum. The curriculum's consistency and suitability for curriculum validity were assessed using IOC criteria.

(3) An English Language Skills Test (pre-test and post-test)

The IOC conducted a validation process on English language skills tests to assess participants' communication abilities. The test consisted of 40 multiple-

choice items, each rated by five experts. After the evaluation, invalid items were revised. The data collected from the pre-test and post-test were analyzed using means, standard deviations, and t-tests to answer the research's third objective of assessing participants' English language skills.

(4) A Satisfactory Survey Questionnaire

The study utilized a satisfaction survey questionnaire designed in Thai, focusing on five aspects of satisfaction: Training Curriculum Content, Speakers (Trainers), Teaching, Teaching Material and Training Location, and Evaluation and Assessment. The questionnaire was evaluated by five English teaching experts using the IOC criteria. After validation, the questionnaire was revised based on their comments, ensuring content validity and enhancing the overall satisfaction of the participants.

RESULTS CONCLUSION AND DISCUSSION

Results Conclusion

The study results are presented in four distinct sections based on the four objectives of the study, as outlined below.

Objective 1: To study the problems and needs for developing the English

skills of non-English major teachers in Ongkharak School in Nakhon Nayok province.

This section consists of three parts: demographic data, identified English language skills problems and needs, and contributing factors, along with guidelines for effective training. Based on the demographic data, only 31 out of the total 71 participants responded to the survey questionnaire, representing approximately 43.66% of the total. Despite follow-up efforts, the remaining 40 teachers did not provide their responses.

The survey surveyed 77.4% of respondents, with 51.6% aged 26-35. Most held bachelor's and master's degrees. The majority of respondents specialized in science, while some taught mathematics and foreign languages. Most had 6-10 years of experience, while some had 1-5 years and more than 10 years. The majority used English at work once a week, with 74.2% using it only once. The data also showed that a smaller percentage used it between two to five times per week.

Regarding the problems encountered by the respondents in their English language skills, they faced challenges with a total average score ($\bar{X}$) of 3.27 and a standard deviation (S.D.) of 1.31, which suggested

a neutral level. The respondents encountered challenges in English listening skills, with an average score ($\bar{X}$) of 3.42 and a standard deviation (S.D.) of 1.31. Upon examining the individual items, it was found that their primary difficulty lay in understanding messages delivered at a fast speaking speed by English speakers, which received the highest mean score ($\bar{X} = 3.52$). The second most prominent challenge was attributed to their struggle to comprehend various English accents used by speakers ($\bar{X} = 3.45$). Additionally, respondents faced difficulties due to their limited knowledge or restrictions in English vocabulary, phrases, slang, and expressions ($\bar{X} = 3.42$). The lowest mean scores were associated with their struggle to understand messages due to a lack of knowledge or limitations in English sentence structures and grammar ($\bar{X} = 3.29$).

Secondly, the respondents encountered difficulties in speaking English, with an average score ($\bar{X}$) of 3.36 and a standard deviation (S.D.) of 1.32. The non-English major teachers indicated several reasons for their inability to speak English proficiently. The primary contributing factor was their lack of knowledge or limitations in English vocabulary, phrases, slang, or expressions, which received

the highest mean score ($\bar{X} = 3.45$). Following closely was their struggle with English grammar when constructing sentences for conversations ($\bar{X} = 3.32$). Besides, the non-English major teachers highlighted challenges in accurately pronouncing English words ($\bar{X} = 3.26$) and demonstrating proper word stress and intonation patterns in English speech, resulting in the lowest mean scores ($\bar{X} = 3.31$).

Next, the findings revealed that the respondents faced challenges in English reading, with an average score ($\bar{X}$) of 3.00 and a standard deviation (S.D.) of 1.29. The non-English major teachers encountered difficulties in comprehending English texts. The most prominent issue was their limited knowledge or constraints in English vocabulary within the content they were reading, which received the highest mean score ($\bar{X} = 3.16$). Following closely was their struggle with English sentence structures and grammar in the stories or reading materials they encountered ($\bar{X} = 2.97$). Additionally, they faced difficulties in capturing the main ideas or understanding the content of the stories or readings ($\bar{X} = 2.94$). Furthermore, comprehension was hampered when the content was not within

their familiar context, resulting in the lowest mean scores ($\bar{X} = 2.94$).

Lastly, the findings indicated that the respondents encountered challenges in English writing, with an average score ($\bar{X}$) of 3.29 and a standard deviation (S.D.) of 1.30. The non-English major teachers struggled with expressing themselves effectively in written English. The most significant issue was their inability to arrange sentences correctly, which received the highest mean score ($\bar{X} = 2.32$). They faced difficulties structuring sentences in a coherent and grammatically accurate manner. Additionally, they encountered obstacles in selecting appropriate vocabulary and words to convey the intended meaning, as well as a lack of understanding or knowledge of English grammar ($\bar{X} = 2.32$). Furthermore, they struggled with using punctuation marks correctly in the English language, resulting in the lowest mean scores ($\bar{X} = 2.16$).

In terms of needs, the respondents expressed a neutral level of requirement for developing English language skills in various aspects. The total average score ($\bar{X}$) was 3.45, with a standard deviation (S.D.) of 1.41. The respondents expressed a high need to improve their listening

skills, with an average score at a high level ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 1.34). The non-English major teachers in Ongkharak School specifically expressed their desire to enhance their listening abilities by engaging in activities such as practicing listening to conversations on everyday topics like family, housing, shopping, and work, as indicated by the highest mean scores ($\bar{X} = 3.71$). Additionally, they expressed the need to listen to basic descriptions of people, objects, and encounters in daily life, public announcements, instructions, and recommendations, as well as conversations related to movies, books, TV shows, programs related to teaching English, and news about current events, with equal mean scores ($\bar{X} = 3.55$).

Secondly, the results indicated that the respondents, or the non-English major teachers, expressed a need to improve their speaking skills, with an average score at a neutral level ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 1.40). The non-English major teachers expressed their desire to learn and practice speaking by engaging in activities such as storytelling, responding to and discussing everyday topics like movies, work, teaching tasks, and tourism, as indicated by the highest mean scores ($\bar{X} = 3.52$). They also expressed

the need to speak on topics related to greetings, self-introductions, and brief descriptions of people, animals, and things, with a descending order of mean scores ($\bar{X} = 3.48$). Moreover, the non-English major teachers requested to develop their speaking skills by engaging in conversations with foreigners, expressing opinions, and discussing complex events such as work plans or teaching tasks using English, as well as discussing current news and events, with a mean score of ($\bar{X} = 3.45$). They also expressed the need to ask questions and express opinions or needs regarding essential everyday topics like family, housing, and shopping, with the lowest mean scores ($\bar{X} = 3.39$).

Thirdly, the results revealed that the respondents expressed a need to improve their reading skills in various ways, with an average score at a neutral level ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.49). The most engaging reading practice for the participants was reading messages displayed on signs, announcements, magazines, emails, and instruction manuals in English, as indicated by the highest mean score ($\bar{X} = 3.29$). They also expressed the need to learn and practice reading sentences and short passages on basic topics related to people, things, and places. This included

reading descriptions or statements about people, objects, and images encountered in everyday life, as well as reading information from academic textbooks, newspaper articles on current events, English teaching manuals, or English resources for teaching research, all with the same mean score ($\bar{X} = 3.26$).

Finally, the findings indicate that the respondents expressed a need to improve their writing skills, with an average score at a neutral level ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 1.40). They expressed a strong desire to write formal letters and emails, as well as to describe events and various plans or teaching tasks using English, resulting in the highest mean scores ($\bar{X} = 3.58$). Additionally, the respondents revealed a need to construct sentences that accurately use conjunctions such as 'and', 'because', and 'but', to describe themselves or others, including personal information such as nationality and work location, with equal mean scores ($\bar{X} = 3.45$). Moreover, they expressed a request to practice writing simple sentences about themselves, people, animals, things, places, or images, resulting in the lowest mean scores ($\bar{X} = 3.39$).

According to contributing factors, along with guidelines for effective training,

the study involved semi-structured interviews with six heads of non-English learning areas and the head of the Foreign Languages Learning Area at Ongkharak School to understand factors causing English language skills problems and develop effective training guidelines. The interviews focused on listening, speaking, reading, and writing skills.

The factors or causes of problems in English listening and speaking skills as identified by the seven teachers. The findings indicated that the use of English and individuals' varying background knowledge of English are the primary causes of listening and speaking skill difficulties (42.8%). A lack of confidence in English hinders non-English major teachers from engaging in listening and speaking activities (28.5%). Furthermore, the head teachers expressed difficulties in understanding the English accents produced by different speakers (28.5%). Additionally, one of them expressed that his attitudes toward English impacted his English learning (28.5%).

In terms of English reading and writing skills, the use of English was the primary cause of these problems (57.1%). The factor of differing background knowledge of English among individuals ranked second (28.5%). Additionally, the findings

revealed that attitude towards English, lack of confidence in English, and anxiety were identified as contributing factors (14.2%).

Regarding the guidelines for effective training, Ongkharak School's head teachers expressed their preference for group activities as a means to encourage English learning during the training (57.1%). Many of them also emphasized the importance of using authentic English communication content in daily life for their English development (42.8%). Additionally, suggestions were made for the use of placement tests (14.2%) and the need to change mindsets (14.2%) during the training. Moreover, the head teachers of different learning areas expressed a strong preference for engaging in activities during the training (71.4%). Additionally, they highlighted the importance of incorporating real-life situation examples into lectures to enhance English learning (28.5%). Furthermore, one of the teachers mentioned the need for private consultations with speakers (14.2%).

According to the preferred teaching methods for developing English language skills, the head teachers of different learning areas expressed a strong preference for engaging in activities during the training

(71.4%). Additionally, they highlighted the importance of incorporating real-life situation examples into lectures to enhance English learning (28.5%). Furthermore, one of the teachers mentioned the need for private consultations with speakers (14.2%).

Objective 2: to develop an English language skills training curriculum for non-English major teachers in Ongkharak School

The main objective of this research is to develop an English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers in Ongkharak, Nakhon Nayok Province. The development process involved two phases: the needs analysis phase, which focused on investigating the participants' problems and needs, and the curriculum development phase. The approach to curriculum development was based on the Taba theory (1962) and the research procedures of Nithitwaraphakun (2016), Suriphan et al. (2018), and Insuwan (2018). Following these approaches, the researcher successfully developed the English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers in Ongkharak School, Nakhon Nayok Province. The training curriculum included key elements such as the curriculum

aims and learning objectives, content and activities, and materials.

The researcher carefully defined the purposes of the curriculum, with a focus on the specific changes expected in the learners. The curriculum has two main aims: 1) to improve learners' four English language skills: listening, speaking, reading, and writing; and 2) to encourage learners to use and apply their English knowledge and skills for communication in both their work and daily lives. The objectives formulated for the curriculum accurately describe the desired learning outcomes of the learners, aligning with the set aims. As a result, the learning objectives for each unit correspond to the curriculum's overarching goal of developing and enhancing learners' English language skills for effective communication.

The English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers in Ongkharak School was developed by considering the learners' needs and applying communicative language teaching (CLT) methods. The development process began with an exploration and review of relevant documents, as well as an analysis of the needs data, to select appropriate content and topics. The selected content and topics were then

organized based on the principles of CLT to design the curriculum structure, followed by the development of instructional blocks or units.

The English training curriculum was divided into four parts: listening, speaking, reading, and writing. Each part consisted of three learning units, which systematically progressed from easy to difficult topics. Each unit included specific learning objectives, activities to enhance knowledge, and evaluations to assess progress. Teaching and learning activities in the English Language Skills Training Curriculum followed a structured approach, involving pre-, while-, and post-teaching stages. During the pre-teaching stage, learners/participants were prepared for the upcoming lesson. This stage aimed to establish a foundation of knowledge and skills necessary for successful learning. It involved introducing new vocabulary, reviewing prior knowledge, providing background information, and setting learning goals.

In the while-teaching stage, active teaching took place while learners were engaged in the learning process. Clear and concise explanations were provided to help learners understand specific or new content. Visual

aids and hands-on activities were used to enhance comprehension. Questions were asked to assess understanding, and learners were given opportunities to practice what they had learned. In the post-teaching stage, learners were encouraged to review and reinforce the lesson after it had been taught. This stage focused on the retention of information and its application to new situations. Activities included learning reflection, reviewing key concepts and vocabulary, providing feedback on learners' work, and offering opportunities for extension activities. Overall, these segmenting units and teaching approaches were employed to facilitate effective learning and ensure learners' engagement and comprehension throughout the curriculum.

The materials utilized in the English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers in Ongkharak School included a coursebook and a PowerPoint presentation file containing audio sounds.

Prior to implementing the curriculum, the coursebook underwent several processes. These materials, comprising the coursebook and the PowerPoint presentation, effectively catered to the learners' needs for developing their English language skills for everyday communication purposes.

Objective 3: To study and compare the learning achievements in English skills for communication from pre-posttests of non-English major teachers in Ongkharak School

To examine and compare the learning achievements in English skills among 71 non-English major teachers at Ongkharak School, both pre-test and post-test assessments were conducted. The findings demonstrated that the 71 participants' English language skills in the post-test showed a significant improvement compared to the pre-test, with a significance level of 0.05.

Table 1 The Participants' English Language Skills for Communication

Skill	Test	Mean	S.D.	t	Sig.
Listening	Pretest	5.09	1.77	-15.35	0.00
	Posttest	8.78	1.15		
Speaking	Pretest	7.92	2.00	-6.77	0.00
	Posttest	9.48	0.59		
Reading	Pretest	5.64	2.09	-13.47	0.00
	Posttest	8.61	0.95		
Writing	Pretest	5.10	2.13	-14.45	0.00
	Posttest	8.70	1.16		

As depicted in Table 1, the mean score of the listening posttest ($\bar{X} = 8.78$) was 3.69 higher than that of the pretest ($\bar{X} = 5.09$). The mean score of the speaking posttest ($\bar{X} = 9.48$) was 1.56 higher than that of the pretest ($\bar{X} = 7.92$). Likewise, the mean score of the reading posttest ($\bar{X} = 8.61$) was 2.97 higher than that of the pretest ($\bar{X} = 5.64$). Additionally, the mean score of the writing posttest ($\bar{X} = 8.70$) was 3.60 higher than that of the pretest ($\bar{X} = 5.10$).

Objective 4: To study the satisfaction with an English Language Skills Training Curriculum of Non-English Major Teachers in Ongkharak School in Nakhon Nayok Province.

In this section, the study aimed to assess the satisfaction levels of non-English major teachers at Ongkharak School in Nakhon Nayok Province with an English Language Skills Training Curriculum. The participants were 71 teachers, and 65 questionnaires were submitted,

representing 91.54% of the total. The survey focused on five primary aspects: training curriculum content, speakers, teaching methods, teaching materials, training location, and evaluation and assessment.

The satisfaction levels of participants who took part in the English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers at Ongkharak School in Nakhon Nayok Province were assessed. The results indicated a total average score ($\bar{X}$) of 4.54, with a standard deviation (S.D.) of 0.63, suggesting the highest level of satisfaction. Based on the created training curriculum content, the participants expressed a high level of satisfaction with an average rating of $\bar{X} = 4.43$ and S.D. = 0.75. The participants reported that the content of the training curriculum effectively enhanced their English language skills and abilities. They found it to be continuous, up-to-date, and relevant to current events. Furthermore, the theoretical and practical content of the training curriculum was highly aligned with their expectations ($\bar{X} = 4.47$). Additionally, the participants noted that the content of the training curriculum addressed their specific problem areas and needs, enabling them to apply their English knowledge in real-life situations ($\bar{X} = 4.43$).

During the English language skills training for communication, a total of seven speakers specializing in English and English teaching fields from Phranakhon Rajabhat University were responsible for training the participants in various skills and sections. The participants expressed a high level of satisfaction with the speakers, with the highest average rating recorded at $\bar{X} = 4.56$ and S.D. = 0.66. They observed that the speakers displayed dedication, determination, and attentiveness toward the participants, earning the highest mean scores ($\bar{X} = 4.73$). The participants also noted that the speakers effectively aligned their coaching with the content of the training curriculum ($\bar{X} = 4.60$) and consistently adhered to the training schedule, arriving on time and conducting sessions as scheduled ($\bar{X} = 4.56$). Moreover, the participants agreed that the speakers consistently motivated them to participate in activities ($\bar{X} = 4.49$) and were available to address any doubts or queries ($\bar{X} = 4.46$).

The participants expressed a high level of satisfaction with the teaching methods employed during the training, with the highest average rating recorded at $\bar{X} = 4.57$ and S.D. = 0.66. They noted that the speakers effectively motivated them to recognize the importance

of English language training ($\bar{X} = 4.67$). The participants also expressed satisfaction with the speakers' adequate preparation before teaching or training sessions ($\bar{X} = 4.63$) and their ability to clearly articulate and explain the course content ($\bar{X} = 4.56$). Furthermore, the participants mentioned that the speakers initiated each lesson by engaging in conversations or Q&A sessions, and they summarized the key points before concluding each training session ($\bar{X} = 4.52$). Additionally, the participants appreciated the speakers' ability to organize activities that encouraged them to have fun and feel comfortable expressing themselves ($\bar{X} = 4.50$).

Furthermore, the participants expressed a high level of satisfaction with the teaching materials and the training location for the English language skills training, with the highest average rating recorded at $\bar{X} = 4.59$ and S.D. = 0.55. They unanimously agreed that the training location was highly suitable, earning the highest mean scores ($\bar{X} = 4.81$). The participants also rated the atmosphere and learning environment during the training as conducive to their learning experience ($\bar{X} = 4.67$). They further disclosed that the instructional materials and equipment utilized during the training were appropriate

($\bar{X} = 4.61$). Additionally, the participants appreciated the speakers' efforts in arranging suitable media for delivering the content ($\bar{X} = 4.61$). However, they expressed a slightly lower level of satisfaction regarding the duration of the training, indicating that they found it to be appropriate but felt it could have been more sufficient, with the lowest mean scores recorded at $\bar{X} = 4.35$.

In terms of evaluation and assessment, the results indicated that the participants expressed a high level of satisfaction, with the highest average rating recorded at $\bar{X} = 4.57$ and S.D. = 0.52. The participants highlighted that their learning outcomes were thoroughly evaluated both before and after studying, receiving the highest mean scores ($\bar{X} = 4.76$). They also agreed that the evaluation and assessment methods employed were consistent with the objectives and content covered in the training, ranking second in terms of mean scores ($\bar{X} = 4.61$). Moreover, the participants noted the provision of clear criteria for evaluation and assessment ($\bar{X} = 4.53$), and they appreciated that their learning outcomes were assessed during the lessons ($\bar{X} = 4.50$). However, the participants indicated a slightly lower level of satisfaction

with the evaluation and assessment, citing that while they were deemed appropriate, accurate, and fair, they still received the lowest mean scores ($\bar{X} = 4.49$).

Regarding the additional comments and recommendations provided by the participants in the final section of the satisfactory survey questionnaires, findings indicated that the participants frequently expressed positive feedback regarding the speakers ($f=10$) and spoke highly of the English language skills training ($f=6$). Additionally, some participants desired more training of this nature ($f=5$). A few participants felt that the three-day training period was insufficient for significantly improving their English communication skills ($f=3$). Furthermore, they acknowledged that the provided activities during the training were valuable and appropriate ($f=3$), but they also requested a wider variety of activities ($f=3$). Moreover, a few participants mentioned that the training material was too difficult and overwhelming ($f=2$), and one participant recommended adjusting certain exercises in the coursebook ($f=1$).

Discussion

The study's findings answer four main objectives, leading to a discussion on each aspect of these objectives.

According to the study on the problems and needs for developing the English language skills of non-English major teachers in Ongkharak School, the needs analysis process identifies the target population and sample, gathers data through questionnaires and interviews, and determines curriculum content. Out of 71 participants, only 31 non-English major teachers submitted questionnaires, indicating a low response rate compared to the acceptable response rate of 50% of Berdie et al. (1986).

Non-English major teachers at Ongkharak School showed average proficiency levels in all English skills, suggesting they have some prior knowledge or do not face significant challenges. These findings align with the studies conducted by Ratchatasri (2016), Visarathanonth and Phangphon (2019), and Inprasitha and Wattanatorn (2019), which demonstrate that English proficiency among teachers in Thailand varies, with some exhibiting high proficiency while others face difficulties with the language. The research also shows that respondents in Ongkharak School most need to improve their listening skills, despite not having significant listening problems. This could help non-English major teachers enhance

their English language proficiency, support students' learning needs, and broaden their professional and personal horizons.

The semi-structured interviews revealed that the primary factors affecting respondents' English proficiency were the opportunities to use English in everyday life and variations in their background knowledge of English. This was also consistent with the study of Ratchatasri (2016), Visarathanonth and Phangphon (2019), and Inprasitha and Wattanatorn (2019), which claimed that educational background, teaching experience, and exposure to English significantly impact English proficiency levels. Effectiveness depends on exposure quality, frequency, and individual motivation. With appropriate support, learners can achieve proficiency.

Moreover, non-English major teachers at Ongkharak School have emphasized the need for effective English language skills training through group activities and various teaching approaches. According to Othman and Razak (2020), learning English through group activities creates a supportive and motivating learning environment. Learners can support and inspire each other, resulting in increased engagement, active participation, and

a positive learning atmosphere. Additionally, Nunan (2017) emphasized that engaging in diverse activities, such as reading, writing, listening, and speaking, helps develop and improve different language skills. These varied activities provide learners with opportunities to practice and reinforce specific language components, ultimately leading to overall language proficiency. In conclusion, only 31 out of 71 questionnaires were returned, indicating insufficient data. Interviews with 7 learning area heads provided valuable insights for developing and implementing the English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers at Ongkharak School.

According to the English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers at Ongkharak School in Nakhon Nayok Province, Thailand, the researcher set the essence of the curriculum into 3 parts: 1) the aims of the curriculum for a three-day training; 2) training content; and 3) training evaluation and assessment. To implement the CLT approach, which focuses on using language in real-life situations to convey meaning and achieve communication goals, the training content was divided into four parts: listening, speaking, reading,

and writing. By incorporating all these language skills, learners can develop a well-rounded proficiency in English, enabling them to communicate effectively and interact in real-life situations. The CLT approach helps learners enhance their fluency, accuracy, and confidence in using the target language (Richards & Rodgers, 2014).

The training content was divided into three parts, with each part consisting of three equally distributed units, each lasting for three hours. Each unit followed a structure based on the pre-teaching, while-teaching, and post-teaching methods. The researcher decided to use these methods to enhance the effectiveness of language instruction and promote student engagement since Richards (2015) and Scrivener (2011) have shown that pre-teaching helps learners better understand and engage by introducing important vocabulary, concepts, or skills beforehand. While-teaching encourages active learning and student participation through interactive tasks, discussions, and group work. Lastly, post-teaching facilitates reflection and consolidation of learning, allowing learners to internalize and apply their knowledge or skills.

As can be seen, the training content was carefully planned and designed to address the specific needs of learners and promote improvement in their English language skills. However, the speakers emerged as a crucial factor that greatly influenced the training outcomes. They played a vital role in helping learners achieve their learning goals. This aligns with the comment made by an expert who validated the curriculum structure, acknowledging its effectiveness and usefulness. Nonetheless, it was observed that some of the content focused on business, which may not be familiar to all students. The speakers were responsible for presenting the information in diverse and appropriate ways, ensuring that students could successfully reach their goals.

The quality evaluation of the English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers at Ongkharak School in Nakhon Nayok Province, Thailand, following the research objectives, can be considered in two parts. First, according to the learning achievement, the English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers at Ongkharak School in Thailand successfully improved the English language

skills of 71 non-English major teachers, with post-test results showing a statistically significant improvement in their English proficiency compared to pre-test scores.

The research findings align with the studies conducted by Nithitwaraphakun (2016) and Insuwan (2018), which demonstrated that the English training curriculums they developed effectively enhanced the English proficiency of their respective learners. This improvement was assessed through pre-posttests, indicating that the learners' English skills showed significant progress as a result of the implemented curriculums. The consistency between these findings and the previous studies strengthens the evidence supporting the notion that English training curriculums positively impact learners' English proficiency. As can be seen, the English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers at Ongkharak School in Thailand successfully improved the English language skills of 71 non-English major teachers, with post-test results showing a statistically significant improvement in their English proficiency compared to pre-test scores.

Second, regarding the participants' satisfaction, the study at Ongkharak School in Thailand found that non-English

major teachers expressed high satisfaction with the English language skills training curriculum, particularly in areas such as speakers, teaching methods, materials, location, and evaluation and assessment. These findings were the same as the study of Nithitwaraphakun (2016), which revealed that their learners were extremely satisfied with the training curriculum conducted in all aspects. Finally, the study found high satisfaction among participants with the English Language Skills Training Curriculum for Non-English Major Teachers at Ongkharak School in Thailand. However, some participants found the content too challenging and extensive. This suggests the curriculum was effective in meeting the learners' needs.

SUGGESTIONS AND RECOMMENDATIONS

In future research endeavors, several key recommendations can enhance the quality and effectiveness of studies in the field of English language training for non-English major teachers. Firstly, it is advisable to establish a predefined response rate for questionnaires to attain the desired acceptance percentage. Additionally, implementing a systematic tracking process for questionnaire

completion within the sample group can further improve data collection. Secondly, conducting pilot or trial processes for both tests and English training curricula before full-scale implementation is recommended to ensure the reliability of these instruments. Thirdly, future studies should focus on ongoing evaluations of the English proficiency of non-English major teachers in institutions like Ongkharak School. Fourthly, investigating the various factors that impact non-English major teachers in such settings can contribute to the development of more effective English training curricula.

Furthermore, expanding research efforts to encompass secondary Thai teachers in schools and provinces across Thailand, beyond Nakhon Nayok province, can provide valuable insights into diverse educational contexts. Lastly, future studies should explore the creation and development of diverse media and specialized materials tailored to the needs of Thai secondary teachers, empowering them to engage in self-study for sustained and up-to-date learning purposes. These recommendations aim to advance the field and enhance the quality of English language education for non-English major teachers in Thailand.

REFERENCES

- Asavabhokin, V. (2011). **Development of an English communication curriculum for non-academic personnel of Srinakharinwirot University (Dissertation)**. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Bax, C., & Morris, T. (Eds.). (2016). **Best American Experimental Writing**. Wesleyan University Press.
- Berdie, D. R., Anderson, J. F., & Niebuhr, M. A. (1986). **Questionnaires: Design and use**. Metuchen, NJ: Scarecrow Press.
- Boonnak, C. (2018). Problems of English Instructional Management and the Need for Communication Skills Development in 21st-Century Students at a Private University in Bangkok. In **Proceedings of the 2nd National Graduate School Conference 2018**, 235-241.
- Charoenwongsak, K. (2007). **English Language Skills: Fundamental Necessities in Teaching Profession**. Retrieved from <http://www.kriengsak.com/node/544>

- Chaiya, S., et al. (2019). **Integrated Curriculum Development: “Longan, a Local Economic Crop” to Promote a Career in Longan Gardening for Students. Hod Pittayakom School, Chiang Mai Province.** Chiang Mai: Office of the Basic Education Commission.
- Chen, C.-Y. (2019). Developing a blended professional development curriculum for EFL teachers in Taiwan. **English Teaching: Practice and Critique**, 18(2), 7-24.
- Darasawang, P., & Reinders, H. (2019). Designing a professional development curriculum for English teachers in Thailand: Lessons learned. **RELC Journal**, 50(1), 88-99.
- Inprasitha, M., & Wattanatorn, A. (2019). English Language Proficiency and Teaching Competency of English Teachers in the Northeast of Thailand. **English Language Teaching**, 12(4), 42-55.
- Insuwan, C. (2018). The development of an English for communication course for tourist-boat paddlers at Damnoen Saduak floating market, Ratchaburi province. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**, 11(5), 486-504.
- Li, J., Zhang, J., & Fan, W. (2019). The effect of teacher professional development on teacher retention: A longitudinal study. **Teaching and Teacher Education**, 87, 1-10.
- Mouknuam, A. (2017). **Current conditions and training needs of academic civil servants. The Secretariat of the Prime Minister within the context of the ASEAN Community.** (Master of Public Administration Thesis). Bangkok: Sripatum University.
- Nithitwaraphakun, K. (2016). **Development of English Training Course for One Tambon (Village) One Product (OTOP) Entrepreneurs.** Bangkok: Phranakhon Rajabhat University.
- Nunan, D. (2017). **Research methods in language learning (3rd ed.).** Cambridge University Press.
- Nunan, D. (2017). **Teaching English to speakers of other languages.** Routledge.
- Onwimol, D. (2011). The use of technology in English language teaching and learning: A review of the literature. **Journal of Language Teaching and Research**, 2(1), 101-113.
- Office of the Basic Education Commission. (n.d.). **Secondary Educational Service Area Office.** Retrieved from <http://www.obec.go.th/en/index.php/2012-05-16-03-56-23/2012-05-16-03-56-35/secondary-educational-service-area-office>

- Othman, A. R., & Razak, N. A. (2020). The impact of group work on students' learning motivation and speaking proficiency. **Arab World English Journal**, 11(2), 24-40.
- Pattaphol, M. (2019). **Coaching Skills for Teachers. Lecture document.** Bangkok: Graduate School Srinakharinwirot University.
- Penkingkan, W. (1988). **A Study of the State and Problems of Teaching English Writing Skills of Teachers Teaching Upper Secondary Education in the Northern Provinces.** Chiang Mai, Thailand: Chiang Mai University.
- Ratchatasri, S. (2016). The English Language Proficiency and Classroom Performance of Thai Teachers in a Secondary School in Southern Thailand. **English Language Teaching**, 9(12), 124-135.
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). **Approaches and methods in language teaching.** Third edition. Cambridge University Press.
- Richards, J. C. (2015). **Second language learning and teaching theories.** Seventh edition. Routledge.
- Scrivener, J. (2011). **Learning teaching: The Essential Guide to English Language Teaching.** Third edition. Macmillan Education.
- Suripan, C., Chitchirachan, C., Boonkongsaen, N., & Tanya, S. (2018). A development of the training curriculum of English for communication for the basic school administrators under the office of Ubon Ratchathani primary educational service areas. **Humanities and Social Sciences Journal**, Ubon Ratchathani Rajabhat University, 9(2), 272-287.
- Taba, H. (1962). **Curriculum development: Theory and practice.** New York: Harcourt, Brace & World.
- Utranan, S. (1989). **Fundamentals and Principles of Curriculum Development (3rd ed.).** Bangkok: Mit Sahai Printing House.
- Visarathanonth, N., & Phangphon, S. (2019). English language proficiency and teaching performance of Thai non-native English-speaking teachers in the Northeastern Region. **3L: Language, Linguistics, Literature**, 25(2), 68-84.
- Wang, H., & Guo, J. (2018). Developing a task-based curriculum for English language teacher professional development in China. **TESOL Quarterly**, 52(2), 350-375.

Wongyai, W. (2011). **Curriculum Development in Higher Education (2nd ed.)**. Bangkok: R and Print Co., Ltd.

Yoon, K. S., Duncan, T., Lee, S. W. Y., Scarloss, B., & Shapley, K. L. (2007). Reviewing the evidence on how teacher professional development affects student achievement. Issues & answers. **REL 2007-No. 033**. Regional Educational Laboratory Southwest.

.....

Research Article

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว ของตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

SERVICE MARKETING MIX FACORS THAT INFLUENCE TOURISM IN THA KRADAN SUBDISTRICT. SI SAWAT DISTRICT KANCHANABURI PROVINCE

อาทิตยา หิตการุณ^{1*} คณศ ภักดีภักดี² สิริลักษณ์ พิชัยณรงค์³ ฟาไทย เชื้อหงษ์แก้ว⁴
และ สิริวรรณ นันทะมี⁵
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการจัดตั้งวิทยาเขตสุพรรณบุรี

Atitaya Hitakarun^{1*} Kanet Pakdeepak², Siriluk Pichainarongk³,
Fahthai Chuehongkaew⁴ and Siriwan Nanthami⁵
Suphanburi Campus Establishment Project, Kasetsart University

*E-mail: atitaya.hi@ku.th

Received: 2023-11-29

Revised: 2024-01-29

Accepted: 2024-06-10

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 417 ราย โดยใช้เครื่องมือแบบสอบถาม พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว อันดับ 1 คือ ด้านสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ ความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวและความมีชื่อเสียงของสถานที่ท่องเที่ยว อันดับ 2 คือ ด้านราคา ได้แก่ ค่าที่พักแรมระหว่างการท่องเที่ยว ค่าอาหารและเครื่องดื่มระหว่างการท่องเที่ยว อันดับ 3 คือ ด้านภาพลักษณ์ ได้แก่ ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว ความสวยงามและความสะอาดสบายของที่พักร ส่วนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว พบว่า ความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวไม่เกิน 1 ครั้งต่อปี พาหนะในการเดินทาง อันดับแรก ได้แก่ รถยนต์ส่วนตัวและรถโดยสารสาธารณะ วัตถุประสงค์ของการเดินทาง อันดับแรก ได้แก่ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเพื่อการกีฬาและเพื่อความบันเทิง รูปแบบของกลุ่มที่มาใช้บริการ อยู่ที่ 3 ถึง 5 คน และแหล่งข้อมูลข่าวสารที่นักท่องเที่ยวได้รับ ได้แก่ สื่อออนไลน์

คำสำคัญ: ปัจจัย อิทธิพล การท่องเที่ยว อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ABSTRACT

The study is quantitative and was conducted on a sample group of tourists who traveled to Tha Kra Dan Subdistrict, Srisawat District, Kanchanaburi Province. Using a simple random sampling method and 417 participants surveyed via questionnaire, the study identified personal factors influencing these tourists' travel decisions. The top-ranked factor was related to destination considerations, including the diversity and reputation of tourist attractions. Following closely were price-related factors, encompassing accommodation and food expenses during travel. Image factors, such as the beauty of tourist attractions and the comfort of accommodations, were also significant. The study also revealed that the majority of tourists visited the area less than once a year, primarily using private cars and public buses for transportation. The top three purposes of travel were relaxation, sports, and entertainment, with the majority of travel groups consisting of 3 to 5 individuals. Tourists primarily obtain information through online media.

Keywords: Factor1, Influence2, Travel3, Sisawat District4, Kanchanaburi Province5

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นับเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทอย่างมากต่อเศรษฐกิจของประเทศและยังคงมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยยังคงมีศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยว อาทิ ความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปะวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ จากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทำให้อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งความหลากหลายของกลุ่มนักท่องเที่ยวย่อมส่งผลต่อการพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว (Ministry of Tourism & Sport, 2018) การท่องเที่ยวจึงถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งทำให้ส่งผลต่อการพัฒนา

ด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้สามารถเจริญเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง (Ministry of Tourism & Sport, 2018) การท่องเที่ยวยังมีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งรายได้อันดับต้น ๆ ของประเทศไทย (Department of Tourism, 2023) ซึ่งรายได้เหล่านี้ล้วนมาจากจังหวัดที่เป็นเมืองหลักทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี เชียงใหม่ และกาญจนบุรี (Ministry of Tourism & Sport, 2021) ซึ่งจังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ของประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและเทือกเขาสูง โดยมีแม่น้ำสายหลัก 2 สาย คือ แม่น้ำแควใหญ่และแม่น้ำแควน้อย ที่ไหลขนานลงมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำแม่กลองที่ตัวเมืองกาญจนบุรีและมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย (Ministry of Tourism & Sport, 2018)

สำหรับตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ถือได้ว่ามีความหนาแน่นของประชากรเบาบางที่สุดในประเทศไทย แต่เต็มไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม มีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวได้เป็นจำนวนมาก เช่นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Tha Kradan Subdistrict Administrative Organization, 2020) ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและเพื่อสามารถทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต และการวิจัยในครั้งนี้ยังอาจสามารถนำไปสู่การพัฒนาแบบการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้นและเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ได้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของ

นักท่องเที่ยวในตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเฉพาะในตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ทบทวนแนวคิด

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว

Department of Tourism (2023) ได้กล่าวว่า ปัจจัยทางการท่องเที่ยว เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อการเล่นกีฬา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมเยือนญาติพี่น้อง Ingchanil (2011) ได้ให้ความหมายของปัจจัยทางการท่องเที่ยวว่าเป็นความต้องการท่องเที่ยวที่มีเงื่อนไขตามหลักสากลโดยต้องเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว ต้องเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ ต้องเป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่มีใช้เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ในการเดินทางนั้น

Department of Tourism (2023) อธิบายว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการเดินทางของนักท่องเที่ยวซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ทั้งเป็นการเดินทางเพื่อพักผ่อน ประกอบกิจกรรมตามความสนใจ หรือเพื่อประกอบธุรกิจที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน แต่ไม่ได้เป็นการเดินทางเพื่อไปทำงานหรือประกอบอาชีพเป็นหลัก

Rattanathongkham (2017) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ 1. แหล่งท่องเที่ยว นับเป็นองค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญสูงที่สุดเพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น 2. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทางหรือแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย

3. ที่พักแรมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการต้อนรับ ได้แก่ โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักแรมประเภทต่าง ๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่าง ๆ กัน ซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่างกัน 4. กิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการ นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างมากในยุคปัจจุบัน และ 5. นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ โดยที่ภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวมีบทบาทต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ

แรงจูงใจ หมายถึง วิธีการชักนำพฤติกรรมของบุคคลให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ความต้องการของมนุษย์ สิ่งจูงใจจะเกิดขึ้นได้จากภายในและภายนอกตัวบุคคล เห็นได้ชัดว่าการจูงใจเป็นการกระตุ้นหรือการสร้างสิ่งเร้าเพื่อให้เกิดการกระทำต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งเป็นภาวะที่กระตุ้นให้ปฏิบัติงานได้ด้วยความขยัน มีความกระตือรือร้นที่จะอุทิศเวลาแรงกาย แรงใจ และสติปัญญาในการปฏิบัติงาน โดยมีความสำนึกในหน้าที่และมีความรับผิดชอบควบคู่ไปด้วย

เป็นความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานจนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และยังหมายถึงกระบวนการภายในของบุคคลซึ่งมีพลังอำนาจและชักนำให้เกิดพฤติกรรม เป็นแรงผลักดันของบุคคลหรือหมายถึงแรงผลักดันส่วนบุคคลที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมเฉพาะอย่างสูงและแรงจูงใจมีผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน (Serirat, 2015; Suttarat, 2009)

ทฤษฎีแรงจูงใจมาสโล เป็นแนวคิดที่สะท้อนความต้องการของบุคคล โดยอธิบายว่าบุคคลมีความต้องการอย่างเป็นลำดับขั้น จากขั้นต่ำไปขั้นสูง โดยต้องเริ่มจากความต้องการทางกายภาพ (Physical Need) เป็นความต้องการลำดับต่ำสุด และเป็นพื้นฐานของชีวิต ได้แก่ ความต้องการเพื่อตอบสนองความหิว ความกระหาย ความต้องการเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ได้แก่ ปัจจัยสี่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่พักอาศัย รวมถึงสิ่งที่ทำให้การดำรงชีวิตสะดวกสบายนั่นเอง ประกอบด้วย ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Need) ความต้องการทางสังคม (Social Need) ความต้องการได้รับการยกย่อง (Esteem Need) ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self Actualization Need) (Suwan, 2018) แรงจูงใจเป็นสิ่งที่โน้มน้าวหรือกระตุ้นให้บุคคลประพฤติหรือปฏิบัติ และเป็นหนึ่งในปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เข้าใจพฤติกรรมของคนในการทำงาน ว่าสาเหตุใดที่ทำให้คนขยัน มานะ ภาคภูมิใจ และทำงานได้ดี แรงจูงใจจึงมีบทบาทสำคัญที่ช่วยอธิบายถึงสาเหตุพฤติกรรมและพยากรณ์พฤติกรรมของพนักงานได้ อีกทั้งยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เข้าใจว่าทำไมคนถึงมีพฤติกรรมเช่นนี้ (Kiangkraichok & Phokhaiudom, 2019)

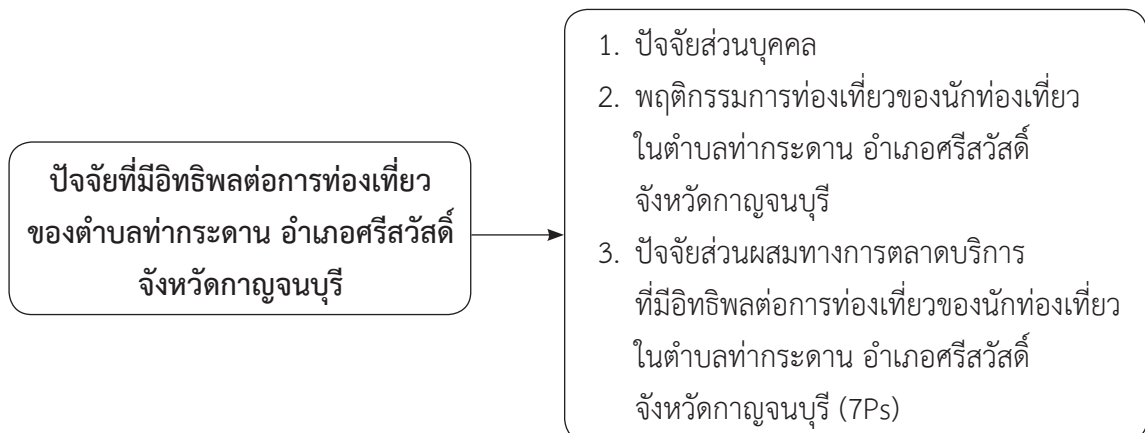
ส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7Ps)

ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) สำหรับธุรกิจด้านบริการ ประกอบด้วย 7 ปัจจัย (7Ps) คือ 1. ผลิตภัณฑ์หรือบริการ (Product) 2. ราคา (Price) 3. การจัดจำหน่าย (Place) 4. การส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) 5. บุคคลหรือพนักงาน (People) 6. ภาพลักษณ์ทางกายภาพ (Physical Evidence) และ 7. กระบวนการ (Process) (Kotler, 2003; Putthima, 2023; Praditrod, 2016; Serirat, 2012; Kitlertpaioj, 2006; Rattanasomchok, 2015; Sukrith, 2014) ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดของการบริการได้และสามารถ

เผยแพร่ไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ที่มีความสนใจ (Techanirattisai & Tunpow, 2019) และยังสามารถตอบสนองความต้องการสร้างแรงจูงใจและความพึงพอใจให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Putthima, 2023)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบไปกับการศึกษาปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านพฤติกรรมและปัจจัยด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว มาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในตำบลท่ากระดาน อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของคอเครน (Cochran, 1977) เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในตำบลท่ากระดาน อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 417 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของตำบลท่ากระดาน อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี และส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวของตำบลท่ากระดาน อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale Questions) (Likert, 1961) โดยใช้ค่าเฉลี่ยและร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการเก็บข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยการสุ่มตัวอย่างจำนวน 417 คน โดยเก็บในพื้นที่บริเวณตำบลท่ากระดาน อำเภอสรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ

ตารางที่ 1 แสดงความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลประชากร

(n = 417)

ข้อมูลประชากร	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	254	60.9
ชาย	131	31.4
LGBTQ+	32	7.7
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	248	59.5
25 - 30 ปี	106	25.4
31 - 35 ปี	61	14.6
36 - 40 ปี	2	0.5

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n = 417)

ข้อมูลประชากร	ความถี่	ร้อยละ
อาชีพ		
นักเรียน/ นักศึกษา	246	59.0
พนักงานบริษัทเอกชน	109	26.1
ข้าราชการ	37	8.9
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	21	5.0
เจ้าของธุรกิจ/ ธุรกิจส่วนตัว	4	1.0
การศึกษา		
ปริญญาตรี	298	71.5
ต่ำกว่าปริญญาตรี	98	23.5
ปริญญาโท	21	5.0
รายได้		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	143	34.3
20,001 – 30,000 บาท	109	26.1
10,001 – 20,000 บาท	108	25.9
30,001 – 40,000 บาท	34	8.2
ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป	21	5.0
40,001 – 50,000 บาท	2	0.5

จากตารางที่ 1 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่
เป็นเพศหญิงร้อยละ 60.9 มีอายุต่ำกว่า 25 ปี
ร้อยละ 59.5 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา

ร้อยละ 59 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 71.5
และมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 34.3

ตารางที่ 2 แสดงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

(n = 417)

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	ความถี่	ร้อยละ
ความถี่ในการเดินทาง		
ไม่เกิน 1 ครั้ง/ ปี	162	38.8
มากกว่า 3 ครั้ง/ ปี	137	32.9
2 - 3 ครั้ง/ ปี	118	28.3
พาหนะในการเดินทาง		
รถยนต์	306	73.4
รถโดยสารสาธารณะ	108	25.9
อื่น ๆ	3	0.7
รูปแบบของกลุ่มที่มาใช้บริการ		
3 – 5 คน	310	74.3
6 คนขึ้นไป	75	18.0
1 – 2 คน	32	7.7
วัตถุประสงค์ของการเดินทาง		
เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ	410	98.3
เพื่อการกีฬาและความบันเทิง	160	38.4
เพื่อเยี่ยมญาติมิตร	112	26.9
เพื่องานอดิเรก	100	24
เพื่อการศึกษา	81	19.4
เพื่อวัฒนธรรมและศาสนา	76	18.2
เพื่อประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ	66	15.8
เพื่อธุรกิจ	60	14.4
เพื่อการประชุมและสัมมนา	58	13.9
อื่น ๆ	2	0.4
แหล่งรับข้อมูลข่าวสาร		
สื่อออนไลน์	382	91.6
คำบอกเล่าจากเพื่อน/ ญาติ/ บุคคลอื่น	256	61.4

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 417)

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	ความถี่	ร้อยละ
สื่อนอกสถานที่	165	39.6
สื่อโทรทัศน์	163	39.1
สื่อสิ่งพิมพ์	42	10.1
สื่อวิทยุ	1	0.2

จากตารางที่ 2 พบว่า พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมีความถี่ในการเดินทางไม่เกิน 1 ครั้ง/ปี ร้อยละ 38.8 โดยเข้ามาใช้บริการ 3-5 คน คิดเป็นร้อยละ 74.3 โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 98.3 และรับทราบแหล่งข้อมูลจากสื่อออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 91.6

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว
ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

(n = 417)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	แปลผล
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว (Product)	4.17	มาก
ด้านข้อมูลข่าวสาร/การสื่อสารด้านการตลาด (Place)	3.37	ปานกลาง
ด้านราคา (Price)	4.01	มาก
ด้านกระบวนการบริการ (Process)	2.85	ปานกลาง
ด้านบุคลากร (People)	2.69	ปานกลาง
ด้านภาพลักษณ์ (Physical Evidence)	3.89	มาก
ด้านการส่งเสริมทางการตลาด (Promotion)	3.04	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ด้านสถานที่ท่องเที่ยว ด้านราคา ด้านภาพลักษณ์อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารด้านการตลาด ด้านกระบวนการบริการ ด้านบุคลากร ด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าเป็นเพศหญิง จำนวน 254 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.9 เพศชาย จำนวน 131 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.4 มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 248 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.5 ช่วงอายุ 25 ถึง 30 ปี จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.4 อาชีพนักเรียนและนักศึกษา จำนวน 246 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.0 พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 109 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 298 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.5 ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 98 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.5 ช่วงรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 143 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.3 ช่วงรายได้ 20,001 ถึง 30,000 บาท จำนวน 109 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า มีความถี่ในการเดินทาง ไม่เกิน 1 ครั้งต่อปี จำนวน 162 ราย

คิดเป็นร้อยละ 38.8 เดินทาง 2 - 3 ครั้งต่อปี จำนวน 137 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.9 ใช้พาหนะในการเดินทาง ด้วยรถยนต์ จำนวน 306 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.4 รถโดยสารสาธารณะ จำนวน 108 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.9 มีวัตถุประสงค์ในการเดินทาง เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ จำนวน 410 ราย คิดเป็นร้อยละ 98.3 เพื่อการกีฬาและความบันเทิง จำนวน 160 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.4 รูปแบบของกลุ่มที่มาใช้บริการ 3 ถึง 5 คน จำนวน 310 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.3 รูปแบบกลุ่มที่มาใช้บริการ 6 คนขึ้นไป จำนวน 275 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.7 การรับข้อมูลข่าวสาร สื่อออนไลน์ จำนวน 382 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.6 คำบอกเล่าจากเพื่อน ญาติ บุคคลอื่น จำนวน 256 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.4

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ในระดับมาก คือ ด้านสถานที่ท่องเที่ยว (Product) ด้านราคา (Price) และด้านภาพลักษณ์ (Physical Evidence) และที่อยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านข้อมูลข่าวสาร/การสื่อสารด้านการตลาด (Place) ด้านกระบวนการบริการ (Process) ด้านบุคลากร (People) และด้านการส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) (Ingchanil, 2011; Suwan. 2018)

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการปรับปรุงด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารด้านการตลาด ด้านกระบวนการบริการ ด้านบุคลากร ด้านการส่งเสริมการตลาดให้มากขึ้น

REFERENCES

- Cochran, W.G. (1977). **Sampling techniques**. (3rd ed). New York, John Wiley & Sons.
- Department of Tourism. (2023). **Meaning of tourism factors**. Retrieved from www.tourism.go.th [2023, 10 Feb.]
- Ingchanil, P. (2011). **The behaviors of Thai tourist resulting in conservative tourism In a pattern of tradition markets: case study of klongsuan 100 year old market, Samutprakan province**. (M.B.A.). Khon Kean University, Khon Kean. (In Thai)
- Khumprasert, I., Vipakul, S. & Kaenoy, N. (2020). Service marketing mix (7P's) generating the academic services to society income of health science program of a private university. **Mahidol R2R e-Journal**, 7(1), 125-139 (In Thai)
- Kitlertpairroj, W. (2006). **Service marketing**. Bangkok: SE-Education.
- Kotler, P. (2003). **Marketing management** (2nd ed.) (Thanawan Saengsuwan, Adilla Phongyila, Uraivan Yaemniyom, Yutthana Thammacharoen & Yongyut Fupongsiriphan). Bangkok: Pearson Education Indochaina Ltd, (2004)
- Kriangkraichok, A & Phokhaiudom, K. (2019). The motive to travel solo of Thai females. **Journal of Sports Science and Health**, 20(3), 122-136 (In Thai)
- Likert, R. (1961). **New pattern of management**. New York, NY: McGraw- Hill. Ministry of Tourism & Sport. (2018). **Meaning of tourism**. Retrieved from <http://www.mots.go.th> [2021, 24 Dec.]
- Ministry of Tourism & Sport. (2021). **Meaning of tourism**. Retrieved from <https://www.dot.go.th/home> [2021, 24 Dec.]
- Praditrod, C. (2016). **Components of tourist attractions and tourism motivation affecting to working people's decision making to travelling in vicinity arears**. (M.B.A). Bangkok University, Bangkok. (In Thai)
- Putthima, A. (2023). Marketing mix factors (7P's) affection chinese decisions to buy Thai product via online webites, **Journal of the Dual Degree Program in Public Administration and Business Administration**, 4, 1-11 (In Thai)
- Rattanasomchok, S. (2015). **Influences on customer satisfaction with the Bangkok sky train in Thailand**. (M.B.A). Thammasat University, Bangkok. (In Thai)

- Rattanathongkham, S. (2017). **Learning psychology**. Teaching materials Beginning of academic year 2017 **restaurants in community mall of customers in Bangkok metropolis**. (Master's Project, M.B.A. (Marketing). Srinakharinwirot University, Bangkok. (In Thai)
- Serirat, S. (2012). **Consumer behavior basic edition**. Bangkok : Thammasan Publishing House.
- Serirat, S. (2015). **Consumer behavior**. Bangkok : Thammasan Publishing House.
- Sukrith, K. (2014). **Service marketing mix and behavior toward Japanese**
- Suttarat, Y. (2009). **Learning organization**. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Suwan, T. (2018). **Factor influecing decision-making of tourism in military unit cowboy army riding club, Mae Rim, Chiang Mai**. (Master of Arts in Tourism Development). Maejo University, Chiang Mai. (In Thai)
- Techanirattisai, V. & Tunpow, K. (2019). Service marketing mix (7p'S) strategic affecting of success the premium coffee shop's franchise in Bangkok and metropolitan area. **Journal of MCI Peace Studio**, 7(6), 1742-1754 (In Thai)
- Tha Kradan Subdistrict Administrative Organization. (2020). **Statistics of tourists traveling to Kanchanaburi province**. Retrieved from <http://thakadan.go.th/public/> [2021, 24 Dec.]
-

Research Article

กลไกในการสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติจากวาตภัยเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว
ในการเยียวยาผู้ประสบภัย:
กรณีศึกษาอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

MECHANISMS FOR SURVEYING DISASTER VICTIMS FROM STORMS
TO ACCELERATE DISASTER RELIEF:
A CASE STUDY OF UBOLRATANA DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

ปริญญญา สมปัญญา^{1*} และ อจิรภาส เพียรขุนทด²
¹วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
²คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Pharinya Sompanya^{1*} and Ajirapa Pienkhuntod²

¹The College of Local Administration, Khon Kaen University

²Faculty of Political Science, Thammasat University

*E-mail: parin.toto@gmail.com

Received: 2024-01-30

Revised: 2024-06-09

Accepted: 2024-06-14

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษา กลไกในการสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติจากวาตภัยเพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการเยียวยาผู้ประสบภัย : กรณีศึกษาอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการภัยพิบัติ และศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดการภัยพิบัติวาตภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัย พบว่า 1.การบริหารจัดการสาธารณภัยวาตภัยในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 7 แห่ง ของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีปัจจัยในการจัดการภัยพิบัติวาตภัย ดังนี้ 1.1. ระบบการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1.2. บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1.3. การประสานงานกับผู้นำชุมชนและบุคลากรภายนอก 1.4. การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ประสบภัยพิบัติเหตุวาตภัยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2.ปัญหาและอุปสรรคการจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 7 แห่ง ของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีปัญหาและอุปสรรคในการจัดการภัยพิบัติวาตภัย ดังนี้

2.1 การส่งข้อมูลในระบบแอปพลิเคชัน 2.2 การไม่รู้ถึงหลักในการปฏิบัติงาน 2.3 การตกลงสำรวจของผู้ประสบภัย
หลังแจ้งเพื่อขอรับการเยียวยา

ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางการสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติวาตภัย เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ
ในการจัดการของท้องถิ่น และนำไปปรับเพื่อพัฒนาถึงการแจ้งเตือนเหตุวาตภัย และใช้เป็นแนวทาง
การให้บริการผู้ประสบภัยพิบัติจากวาตภัยในพื้นที่อื่น

คำสำคัญ : การจัดการภัยพิบัติ ผู้ประสบภัยพิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วาตภัย

ABSTRACT

This research aims at studying mechanism to survey disaster victims from storms to speed up disaster relief with a case study of Ubolratana District, Khon Kaen Province. The research objectives were to understand factors impacting efficiency of disaster management, and to see problems and obstacles in storm disaster management of local administrative organizations in Ubolratana District, Khon Kaen Province.

The results of this research revealed that: 1. In all seven local administrative organizations of Ubolratana District, Khon Kaen Province storm disaster management had following factors 1.1. Service delivery systems of local administrative organizations, 1.2. Personnel of local administrative organizations, 1.3. Coordination with community leaders and external parties, 1.4. Communication between storm disaster victims and local administrative organization, 2. In all seven local administrative organizations of Ubolratana District, Khon Kaen Province, problems and obstacles in storm disaster management were as follows: 2.1. Sending data in the application, 2.2. Ignorance of operational principles, 2.3. Failure to survey victims after requesting compensation.

These results could be used as a guideline for surveying storm disaster victims to increase efficiency in local management and for developing notifications about storm disasters, and this guideline could be used to provide services to storm disaster victims in other areas.

Keywords: disaster management, disaster victims, local administrative organization, storm

บทนำ

ด้วยสภาพอากาศที่มักมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และในบางช่วงส่งผลให้เกิดภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งภัยพิบัติที่เกิดขึ้นมีหลากหลาย เช่น อุทกภัย โคลนถล่ม ไฟป่า และวาตภัย เป็นต้น ซึ่งภัยพิบัติต่าง ๆ ล้วนก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ทั้งสิ้น โดยเฉพาะภัยพิบัติที่เกิดจากวาตภัยจากสถิติเมื่อปีพ.ศ. 2565 ที่ผ่านมาที่อยู่อาศัยทั่วประเทศที่ได้รับความเสียหายจากเหตุวาตภัยจำนวน 98,003 หลังคาเรือน ผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวน 49 ราย และผู้เสียชีวิตจำนวน 23 ราย (Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2023: Online) จากข้อมูลแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ภัยพิบัติทั่วประเทศ มีอุบัติการณ์ที่จะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในรอบปี และยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้ประสบภัยเป็นอย่างมาก

รัฐได้ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา ซึ่งมาตรา 16 และ 17 ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับหลักเกณฑ์ว่าด้วยการตั้งงบประมาณเพื่อการช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (Ministry of Interior, 2000: Online) ได้กำหนดให้ตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีไว้สำหรับช่วยเหลือประชาชน ในเรื่อง

เกี่ยวกับด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสำหรับดำเนินการในรอบปีงบประมาณทุก ๆ ปี การปฏิบัติงานของท้องถิ่นยังพบกับอุปสรรคในด้านการบรรเทาสาธารณภัยอยู่ตลอดเวลา เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 (Division of Legal Affairs Department of Disaster Prevention and Mitigation, 2023: Online) ขึ้น หลังจากนั้นการปฏิบัติงานด้านการบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น แต่กับประสบปัญหาในการเยียวยาผู้ประสบภัยเรื่องการเบิกจ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ จากปัญหาดังกล่าว เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 กระทรวงการคลัง ได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2563 ขึ้น การปฏิบัติงานในเรื่องป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสาธารณภัยเพิ่มขึ้น ((Ministry of Finance, 2023: Online)

อำเภออุบลรัตน์แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 ตำบล 7 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 71 หมู่บ้าน (Ubolratana District office, 2023: Online) โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ เทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ เทศบาลตำบลโคกสูง เทศบาลตำบลนาคำ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งโป่ง องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง และองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสุขสำราญ อำเภออุบลรัตน์

มีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ภูเขาสลับกับที่ราบ พื้นที่บางส่วนเป็นลักษณะของช่องลมพายุพัดผ่าน ทำให้เกิดเหตุน้ำท่วมในพื้นที่ทุก ๆ ปี

บ้านเรือนมีเพียงผู้สูงอายุและเด็ก เมื่อเกิดวาตภัยขึ้น ภายในพื้นที่ประสิทธิภาพการแจ้งเตือนเพื่อขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางแสดงการเกิดวาตภัยอำเภออุบลรัตน์

ปีที่เกิด	จำนวนครั้ง ที่ภัยเกิด	จำนวนครัวเรือน ที่ได้รับผลกระทบ	จำนวน ความเสียหาย (บาท)
2561	5	128	125,997.38
2562	5	66	330,676
2563	16	179	1,035,235.71
2564	7	46	151,854.20
2565	9	27	105,227

(Security Subdivision Ubolratana District Khon Kaen, 2023)

จากตารางข้างต้นวาตภัยเป็นสาธารณภัยที่ไม่สามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นและควบคุมได้ ซึ่งในแต่ละรอบปีจำนวนความเสียหายและครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบ มีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง แต่วาตภัยก็ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างและก่อให้เกิดความเสียหายทุกพื้นที่ภายในอำเภออุบลรัตน์ โดยเฉพาะที่อยู่อาศัยประจำของผู้ประสบภัยพิบัติในพื้นที่อำเภออุบลรัตน์ ประกอบกับสภาพพื้นที่ตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งในพื้นที่อำเภออุบลรัตน์ ส่วนใหญ่ค่อนข้างห่างไกลกับพื้นที่ชุมชน การดำเนินการเข้าสำรวจเมื่อเกิดวาตภัยทำให้เกิดความล่าช้า และประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เป็นเกษตรกร อีกทั้งส่วนหนึ่งเป็นพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่อำเภอข้างเคียง ผู้ที่อาศัยใน

ย่อมเกิดความล่าช้า ถ้าเป็นเหตุการณ์ในลักษณะวาตภัยที่ซ้ำซ้อนผู้ประสบภัยพิบัติจะเกิดความเดือดร้อนและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการวาตภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในพื้นที่มากที่สุด

ในส่วนของปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติวาตภัยมีปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงหลายประการด้วยกัน เช่น ศักยภาพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานภายในท้องถิ่น การสับเปลี่ยนหมุนเวียนบุคลากรในการทำงานภายในท้องถิ่น การติดต่อประสานงานระหว่างกลุ่มบุคคลภายนอกองค์กรเพื่อประสานงานในการออกสำรวจ กลุ่มดังกล่าวคือ ผู้นำชุมชนและประชาชนผู้ประสบภัย ระบบการบริการของท้องถิ่นซึ่งจะส่งผลต่อการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ

วาทภัย จะต้องเป็นการบริการที่สม่ำเสมอ รวดเร็ว โปร่งใส และบริการอย่างต่อเนื่อง จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงกลไกในการสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติเหตุวาทภัยในพื้นที่อำเภออุบลรัตน์ให้เกิดความรวดเร็ว และนำไปสู่การทํารวจในครั้งนี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการภัยพิบัติจากวาทภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการภัยพิบัติวาทภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

ความรู้เรื่องภัยพิบัติ

ภัยพิบัติ ตามคำนิยามของ Chatchai Phromlert (2010) หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่เป็นปกติของสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบรุนแรงต่อการดำรงชีวิตของประชาชน สร้างความเสียหายเป็นวงกว้างต่อประชาชน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นเกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์เป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้น ภัยพิบัติอาจจะเกิดขึ้นได้โดยเฉียบพลันเกิดขึ้นฉุกเฉินมีผลกระทบในระยะสั้นหรือเกิดสะสมมาเป็นเวลาหนึ่งแล้วจึงมีผลกระทบต่อเนื่องยาวนานก็ได้ โดยขึ้นอยู่กับรูปแบบและลักษณะของความผิดปกติที่เกิดขึ้น และประเภทของภัยพิบัติที่เกิดขึ้นโดยชุมชนไม่สามารถรับมือได้จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกซึ่งภัยพิบัติแบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทที่หนึ่งภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นภัยพิบัติที่สามารถเกิดขึ้น

ได้อยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศและเปลือกโลกในแต่ละช่วงของระยะเวลา เช่น อุทกภัย แผ่นดินไหว วาทภัย เป็นต้น ประเภทที่สอง ภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ สาเหตุเกิดจากการปฏิบัติตัวของมนุษย์เป็นหลัก เช่น การใช้น้ำใต้ดินในปริมาณมากก่อให้เกิดภาวะของดินทรุดตัว เป็นภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบระยะยาวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก กล่าวโดยสรุปภัยพิบัติ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อพื้นที่เป็นวงกว้าง ไม่ว่าจะเป็นเกิดเองตามธรรมชาติหรือเกิดจากการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ ทำให้เกิดพื้นที่เสียหายเป็นจำนวนมากซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำรงชีพขั้นพื้นฐานของมนุษย์และเกินกว่าที่ผู้คนในชุมชน หรือสังคมจะดำเนินการได้เอง ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะพึ่งพาการช่วยเหลือจากรัฐหรือองค์กรต่าง ๆ ภายนอกชุมชน รัฐหรือองค์กรต่าง ๆ ภายนอกจะเป็นผู้ดำเนินการช่วยเหลือพร้อมทั้งบูรณาการจัดการกับภัยพิบัติเมื่อสาธารณภัยเกิดขึ้น

วาทภัย เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีสาเหตุจากลมแรงจนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคารบ้านเรือน สิ่งก่อสร้าง ต้นไม้ เรือกสวนไร่นา ยานพาหนะ และระบบสาธารณูปโภค เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบสื่อสาร โทรคมนาคม รวมถึงชีวิตของประชาชน สำหรับประเทศไทย สาเหตุของวาทภัยคือ พายุฝนฟ้าคะนอง พายุฤดูร้อน พายุลมมรสุมและพายุหมุนเขตร้อน ดีเปรสชัน ไชนัน ไดฟู่น โดยเฉพาะพายุหมุนเขตร้อนจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ เป็นบริเวณกว้างนับร้อยตารางกิโลเมตร บริเวณรอบศูนย์กลางของพายุจะเป็นบริเวณที่ได้รับผลกระทบจากวาทภัยมากที่สุด

หากพายุมีกำลังแรงขึ้นเป็นพายุโซนร้อนหรือไต้ฝุ่น จะก่อให้เกิดวาทภัย อุทกภัย และคลื่นพายุซัดฝั่ง (Storm Surge) ซึ่งเป็นอันตรายและสร้างความเสียหาย (The National Disaster Prevention and Mitigation Plan 2021 - 2027, 2021: Online) ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของวาทภัยเมื่อเกิดขึ้น ส่งผลโดยตรงต่อชีวิตความเป็นอยู่และทรัพย์สินของผู้ประสบภัย ถ้าไม่รีบเร่งในการสำรวจเพื่อช่วยเหลือประชาชนโดยฉับพลันเร่งด่วน ผลกระทบต่อมาคือความเดือดร้อนของประชาชน อำเภอบุหลรัตน์ เป็นหนึ่งในอำเภอของจังหวัดขอนแก่นที่เกิดเหตุวาทภัยขึ้นทุก ๆ ปี ท้องถิ่น ทั้ง 7 แห่ง เป็นแม่ข่ายในการสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติ ความรวดเร็วในการสำรวจจึงเป็นปัจจัยที่จะต้องศึกษา เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของท้องถิ่นทั้ง 7 แห่ง

ผู้ประสบภัยพิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2562 หมายถึง ผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน แต่ไม่รวมถึงส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ เหตุวาทภัยเมื่อเกิดขึ้นแม้จะสร้างความเสียหายกับบ้านเรือนผู้ประสบภัยเพียงจำนวน 1 หลังคาเรือน ภาครัฐก็ถือว่าเป็นผู้ประสบภัยพิบัติ จึงมีความเร่งด่วนที่จะต้องรีบเข้าให้การช่วยเหลือและเยียวยาประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติโดยฉับพลัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการช่วยเหลือภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560 ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติที่ส่งผลถึงความรวดเร็วในการสำรวจ

จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนภายในพื้นที่อำเภอบุหลรัตน์

ขั้นตอนวิธีการสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติ

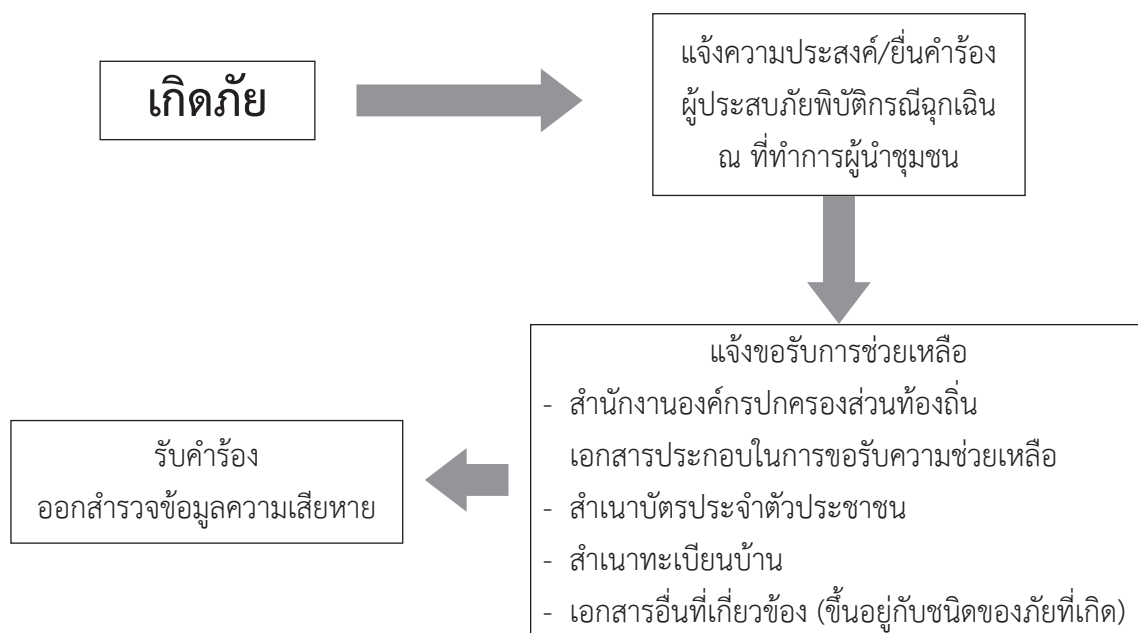
เมื่อสาธารณภัยขึ้นโดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือกรณีฉับพลันทันที ขั้นตอนและวิธีการช่วยเหลือ ตามคู่มือการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องนำเงินสำรองจ่ายไปช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ ได้แก่ ค่าวัสดุอุปโภค บริโภค ยารักษาโรค เป็นต้น โดยไม่ต้องเสนอคณะกรรมการ และไม่นำเข้าแผนพัฒนาท้องถิ่น หลังจากนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะตรวจสอบ สภาพความเสียหายที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง โดยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำร่างคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนตามระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (National Municipal League of Thailand, 2017: Online)

หลังจากนั้นทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่ประสบภัยในพื้นที่ได้รับรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าวชุมชน ระบบเว็บไซต์ของหน่วยงาน การประชาสัมพันธ์ผ่านผู้นำชุมชน ฯลฯ โดยให้ผู้ประสบภัยนำเอกสารมาแจ้งที่สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเอกสารประกอบไปด้วย สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนผู้แจ้งพร้อมทั้งสำเนาทะเบียนบ้าน และหนังสือแจ้งขอรับการช่วยเหลือส่งผ่านมาทางที่ทำการกำนันที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หรือมาส่งเองที่สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ

เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับแจ้งเรื่องร้องเรียนจากประชาชน ตัวเอกสารจะนำเสนอผ่านหัวหน้าส่วนราชการตามขั้นตอน เพื่อเสนอนายกเทศบาลหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้อนุมัติพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามหนังสือที่ได้ยื่นขอความช่วยเหลือ

เมื่อการสำรวจผู้ประสบภัยแล้วเสร็จ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแบบสรุปผล

การสำรวจพร้อมทั้งแบบรายงานเหตุด่วนสาธารณภัยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำในแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกปี รายงานให้อำเภอทราบทุกครั้ง โดยแบบที่รายงานไป อำเภอจะทำการรวบรวมและส่งต่อไปกับจังหวัด เพื่อที่จะขออนุมัติใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการในกรณีที่เกิดความเสียหายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

แผนผัง : ขั้นตอนในการออกสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติ

(Disaster Victim Survey Manual Thungpong Subdistrict Administrative Organization, 2023)

สาธารณภัยเมื่อเกิดกับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง เมื่อได้รับแจ้งจากผู้ประสบภัย ก็คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ และเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการภัยพิบัติและการสำรวจ ตามที่ Siriruk Sinhasema, Wasan Luangprapat & Pattarawut Choeisiri (2021) ได้ระบุถึง ปัจจัยปัญหาและอุปสรรคในการสำรวจและการจัดการภัยพิบัติในด้านบุคลากรไว้ ดังนี้

ประการแรก คือ การแต่งตั้ง ย้าย และ สับเปลี่ยนหมุนเวียนบุคลากร สภาพเช่นนี้เกิดขึ้น ทั้งในกรณีการออกคำสั่งช่วยราชการหรือคำสั่ง ให้ปฏิบัติหน้าที่ ทำให้ตัวผู้ปฏิบัติงานและตำแหน่ง ตามกรอบอัตรากำลังไม่ตรงกัน นอกจากนี้ การหมุนเวียนหน้าที่โดยให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ที่ไม่ตรงตามสายงาน เนื่องจากไม่มีการบรรจุ ตำแหน่งดังกล่าวในสำนักงาน และต้องแก้ไขปัญหา ด้วยการใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ปฏิบัติงานแทนก่อให้เกิด สภาพการ “ใช้คนไม่ตรงกับงาน” และประการ สุดท้าย คือ ศักยภาพของบุคลากรในการปฏิบัติงาน สาธารณภัย องค์ความรู้ในเชิงเทคนิคตลอดทั้ง กระบวนการ เทคนิควิธีการที่จะทำให้เกิดเครือข่าย ความร่วมมือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง หน่วยงาน เพื่อสร้างความร่วมมือในการขับเคลื่อน การกิจ ตลอดจนการส่งเสริมความรู้ทั้งในระดับ หน่วยงานและนอกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกิจ ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ผู้นำชุมชนเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญ ในการบริหารจัดการภัยพิบัติ ซึ่งจะรวมอยู่ใน ขั้นตอนของการสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติฉุกเฉิน เพื่อเร่งดำเนินการช่วยเหลือโดยเร็ว เพราะผู้นำ

ชุมชนต้องมีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ อย่างชาญฉลาด และตั้งอยู่บนความสำคัญของ สถานการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในชุมชน (Hathaithip Narawaew & Tavid Kamolvej, 2018) สิ่งเหล่านี้ผู้นำชุมชนจะต้องตรวจตราดูแล ความสงบภายในพื้นที่รับผิดชอบอยู่แล้ว ดังคำกล่าว ที่ว่า “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข”

ระบบการให้บริการของภาครัฐเป็นอีกหนึ่ง ในปัจจัยที่ทำให้เกิดความล่าช้า ตามที่ Suphachai Jeetbampen & Sukhumvit Saiyasopon (2021) ได้ระบุถึงการให้บริการของภาครัฐในด้าน สาธารณภัยไว้ ดังนี้

ด้านที่หนึ่ง คือ ด้านการให้บริการอย่าง เสมอภาค คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องบริการการช่วยเหลือประชาชนจากเหตุ ภัยพิบัติอย่างเท่าเทียมกันโดย ไม่เลือกตามสถานะ ทางเศรษฐกิจ ฐานะทางสังคม และความสนิท คั่นเคยกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ บริการอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกตามเพศ ด้านที่สอง คือ ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนผู้มาขอรับ ความช่วยเหลือ ด้วยการจัดหา และสนับสนุน ด้านเอกสารแก่ประชาชน และต้องมีการบริการ การช่วยเหลือประชาชน โดยการจัดให้มีคำสั่ง เวย์ยามคอยเตรียมพร้อมเผื่อระงับเพื่อการให้ ความช่วยเหลือประชาชนอย่างทันท่วงที ด้านที่สาม คือ ด้านการให้บริการเพื่อให้เกิดความโปร่งใส และเป็นธรรม คือ การจัด ให้มีการตรวจสอบสิทธิของ ประชาชน ควรติดประกาศประชาสัมพันธ์โดยทั่วกัน เพราะประชาชนทุกคนมีสิทธิที่เหมือนกัน เท่ากัน

ทุกคน และควรให้ประชาชนสามารถตรวจสอบขั้นตอนในการให้บริการในการช่วยเหลือจากเหตุภัยพิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ โดยสะดวก และด้านที่สี่ คือ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การช่วยเหลือประชาชนจากเหตุภัยพิบัติ โดยการวางแผนขั้นตอนในการช่วยเหลือให้กระชับ และต่อเนื่องโดยให้ถือเป็นเรื่องด่วนที่สุด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้บริการ การช่วยเหลือประชาชนจากเหตุภัยพิบัติ โดยอาจให้บริการตามระดับความเสียหาย ขณะเดียวกันผู้ที่ได้รับความเสียหายเป็นบางส่วนก็ควรจะให้บริการตามความเหมาะสมด้วยเช่นกัน

การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้ประสบภัยพิบัติเป็นสิ่งสำคัญ โดยบริบทของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เป็นสังคมชนบท เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นความต้องการของประชาชนที่คาดหวังต่อการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลคือ ผู้นำชุมชน และวิธีการสื่อสารที่ดีที่สุดคือการประกาศของผู้นำชุมชน (Kingkan Jongsukklai, 2021) เพราะผู้นำชุมชนคือผู้ที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ และใกล้ชิดกับผู้ประสบภัยที่สุด

เขตภัยพิบัติเป็นเขตที่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานภาครัฐ จะต้องทำการติดต่อประสานงานเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการเข้าช่วยเหลือประชาชน จึงจำเป็นต้องมีลักษณะของการสื่อสารแบบสนทนา (Dialogue) คือการสื่อสารแบบสองทาง ซึ่งจะเน้นการตัดสินใจร่วมกันในการป้องกันภัยพิบัติระหว่างภาครัฐและประชาชน (Phnom Kleechaya, 2018) ลักษณะการสื่อสารแบบสองช่องทาง นำความรวดเร็วมาให้กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการสำรวจ และส่งผลต่อ

ความพอใจของผู้ประสบภัยพิบัติในการบริการของภาครัฐ

การสื่อสารที่เป็นระบบจะเกิดผลดีต่อการประสานการปฏิบัติงานของทุก ๆ ภาคส่วนทั้งในภาคขององค์กรภาควิชาระหว่างรัฐกับรัฐ และองค์การภาคีของรัฐกับประชาชน ระบบการสื่อสารร่วมเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการประสานงาน ควบคุม สั่งการ และรายงานการปฏิบัติพร้อมทั้งได้รับทราบถึงสถานการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง (Suradet Kaoropkru, 2015)

การดำเนินงานในการสำรวจสาธารณภัยต่าง ๆ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดเตรียมให้พร้อมเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นถ้า เครื่องมือ เครื่องจักร หรืออุปกรณ์ไม่มี

ประสิทธิภาพการสำรวจก็ย่อมเกิดความล่าช้า อุปกรณ์ดังกล่าวส่วนใหญ่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในระยะเวลาฟื้นฟูหลังจากเกิดภัยพิบัติแล้ว หากเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ และสิ่งอำนวยความสะดวกไม่มีความพร้อมและไม่มีคุณภาพย่อมส่งผลให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการดำเนินการด้านสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Jiranon Putta & Chamlong Poboorn, 2018)

ทรัพยากรต่าง ๆ เมื่อท้องถิ่นขาดแคลนหรือมีเพียงจำกัด ถึงแม้ว่าการกระจายอำนาจกำหนดให้แทบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการรับผิดชอบด้านสาธารณภัยอย่างเต็มที่ แต่รัฐส่วนกลางกลับไม่กระจายทรัพยากรด้านต่าง ๆ มาให้อย่างเท่าเทียมกัน อำนาจที่มอบหมายย่อมส่งผลถึง

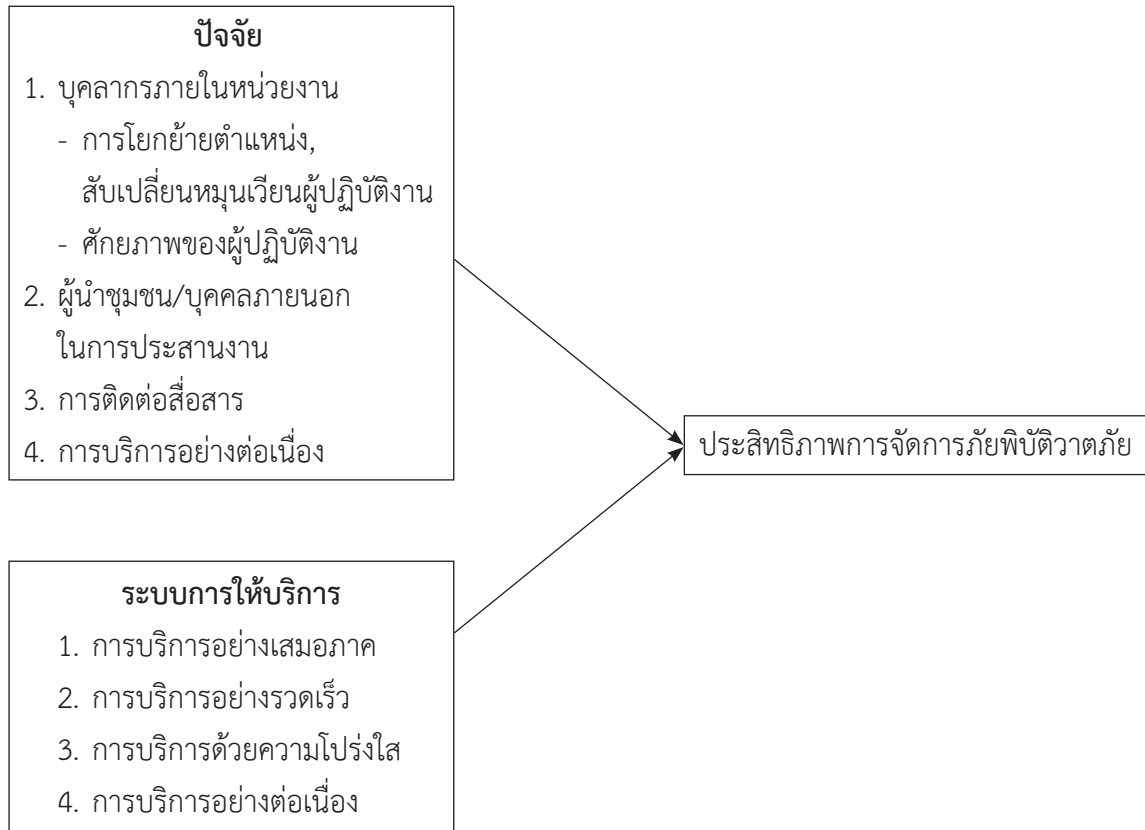
การตัดสินใจที่ล่าช้าและไม่ทันการ (Watcharapol Supajakwattana & Panatchada Supajakwattana, 2017) เพราะสิ่งดังกล่าวส่งผลกระทบต่อแนวความคิดในการบริการประชาชนที่มีต่อองค์กรภาครัฐในการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขกรอบแนวคิด

เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นภายในพื้นที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกแห่ง ซึ่งหน่วยงานบางแห่งเจ้าหน้าที่เกิดการสับเปลี่ยนหมุนเวียน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ในงานด้านสาธารณสุขหรือมีคำสั่งแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ทำให้ประสิทธิภาพในเชิงเทคนิคหรือเฉพาะทางของตำแหน่งที่ปฏิบัติไม่ก่อให้เกิดศักยภาพเท่าที่ควร ตัวบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการแจ้งเหตุสาธารณสุข คือ ผู้นำชุมชนและประชาชนผู้ประสบภัยโดยตรงยังขาดการติดต่อสื่อสาร

ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ จึงเป็นผลให้การสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติเกิดความล่าช้า และวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการสำรวจก็เป็นอีกปัจจัย บางหน่วยงานไม่มีใช้ ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องติดต่อสื่อสารเพื่อขอยืมจากหน่วยงานรอบข้างการล่าช้าในการสำรวจจึงเกิดขึ้น

ปัจจัยอันดับรองลงมาขึ้นอยู่กับบูรณาการจัดการของหน่วยงาน องค์ประกอบร่วมในการจัดการสาธารณสุขรวมถึงการสำรวจผู้ประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ จะเป็นการบริการด้วยความเสมอภาค ความรวดเร็ว ทั่วไประสิทธิภาพ และการบริการของภาครัฐอย่างต่อเนื่อง จึงจะมีผลต่อการจัดการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ประชาชนผู้ประสบภัยจะเกิดความไว้วางใจในการบริการของภาครัฐเพิ่มมากขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Sample) ทั้งหมด 3 กลุ่ม ซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มที่หนึ่ง เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7 คน ซึ่งมีหน้าที่ในการสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติและให้การเยียวยาผู้ประสบภัยพิบัติโดยตรง กลุ่มที่สองเป็นกำนัน

ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ที่ประสบภัยพิบัติวาทภัย จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้แทนภายในชุมชนโดยตรงมีหน้าที่ในการติดต่อประสานงานแจ้งขอความช่วยเหลือผ่านมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มที่สาม เป็นประชาชนผู้ประสบภัยในพื้นที่ จำนวน 10 คน เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากเหตุภัยพิบัติวาทภัย

ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในลักษณะกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ตรงกับวัตถุประสงค์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด เพื่อให้ได้ซึ่งการตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา เครื่องมือที่ใช้เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ โดยผ่านการตรวจทานและตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ทั้งความเหมาะสมในด้านคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์และประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เก็บรวบรวมข้อมูล 2 แบบ 1) แบบทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยทำการค้นคว้าจากข้อมูลเอกสารวิชาการ งานวิจัย หนังสือ บทความวิชาการ และข้อมูลผู้ประสบภัยพิบัติวาตภัยภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น 2) แบบปฐมภูมิ (Primary Data) ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อในการสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับประเด็นมากยิ่งขึ้น เมื่อได้ข้อมูลทั้งสองแบบเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลมาจัดระบบพร้อมทั้งแยกประเภทตามลักษณะของแนวคิดและทฤษฎีตามกรอบแนวคิด ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้สรุปเป็นประเด็นและบรรยายข้อมูลที่สรุปในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณภัยประเภทวาตภัยในพื้นที่ การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 7 แห่ง ของอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดการภัยพิบัติ

1.1 ระบบการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1.1 ความรวดเร็วในการเข้าสำรวจ

ความรวดเร็วในการเข้าสำรวจอยู่ในช่วงระยะไม่เกิน 1-2 วัน ซึ่งความรวดเร็วในการสำรวจแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมขึ้นอยู่กับปริมาณของผู้ประสบภัยพิบัติจากวาตภัย และขึ้นอยู่กับช่วงของเวลาในการเข้าดำเนินการสำรวจ เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณอำเภอข้างเคียง ประสิทธิภาพการสำรวจเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น ๆ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกควรประสานกับผู้ประสบภัยพิบัติจากวาตภัยให้เข้าใจถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสำรวจที่รวดเร็ว

1.1.2 ความรวดเร็วในการเยียวยาผู้ประสบภัย

ความรวดเร็วในการเยียวยาผู้ประสบภัยย่อมขึ้นอยู่กับกระทำการดำเนินการเอกสารของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อขั้นตอนการสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติจากวาตภัยสิ้นสุดลง เอกสารที่สำรวจจะดำเนินการผ่านผู้บริหารของท้องถิ่นได้อนุมัติให้การช่วยเหลือ ประสิทธิภาพ

การเบิกจ่ายงบประมาณขึ้นอยู่กับการบริหารงานของส่วนกองคลังภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งนี้ไม่ควรเกิน 7 วัน หลังจากทำการสำรวจผู้ประสบภัยพิบัติจากวาตภัย

1.1.3 การปฏิบัติงานด้วยความตรงไปตรงมา

จากผลการศึกษา พบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 7 แห่ง ภายในพื้นที่อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ดำเนินการออกสำรวจตามความเป็นจริง และไม่ได้ตั้งกฎเกณฑ์ที่ตายตัวในการปฏิบัติว่าจะต้องสำรวจบ้านเรือนที่ได้รับผลกระทบมาก ได้รับผลกระทบน้อย ลักษณะการสำรวจบ้านเรือนผู้ประสบภัยพิบัติ เจ้าหน้าที่ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะตรวจสอบและประเมินบ้านผู้ประสบภัยพิบัติตามความเป็นจริง พร้อมทั้งใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2566 เข้ามาประกอบด้วย และอิงหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2563 มาช่วยเหลือในการเบิกจ่าย

1.1.4 การปฏิบัติด้วยความเสมอภาค

เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการประชาชนที่ประสบภัยพิบัติเหตุวาตภัยด้วยความเสมอภาค โดยไม่เลือกสำรวจบ้านเรือนที่ได้รับผลกระทบมากหรือน้อยก่อนหลัง เพียงแต่ก็ต้องขึ้นอยู่กับผู้ที่แจ้งหรือติดต่อขอรับความช่วยเหลือมายังหน่วยงานช้าหรือเร็วเพียงใด การปฏิบัติงานทำด้วยเท่าเทียมกันและเป็นไปตามหลักเกณฑ์

การใช้จ่ายเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.2563

1.2 บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 7 แห่ง ในขณะสำรวจความเสียหายบ้านเรือนของประชาชนที่ประสบภัยพิบัติได้อธิบายถึงวิธีการดำเนินงานให้กับผู้ประสบภัยพิบัติได้รับทราบทุกครั้ง รวมถึงอธิบายวิธีการปฏิบัติภายหลังการสำรวจไปจนถึงขั้นตอนการเยียวยาผู้ประสบภัยพิบัติด้วยทุก การดำเนินงาน ทั้ง 7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินการสำรวจเมื่อได้รับข้อมูลข่าวสารการแจ้งขอความช่วยเหลือเหตุวาตภัย เจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นจะเข้าสำรวจพร้อมกับผู้นำชุมชนหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ โดยสิ่งที่จะต้องดำเนินการในส่วนของผู้เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ แบบสอบถามข้อเท็จจริงของสาธารณภัยที่เกิดขึ้น โดยทำการสอบถามกับประชาชนผู้ประสบภัยโดยตรง ในส่วนของการประเมินความเสียหายบ้านเรือนของผู้ประสบภัยพิบัติ จะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กองช่างของแต่ละชุดที่ออกสำรวจร่วมกัน หลังจากสอบถามข้อเท็จจริงเสร็จเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขอเอกสารผู้ประสบภัยพิบัติและผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในบ้านที่เกิดภัยเพื่อใช้ประกอบในการเยียวยา ดังนี้ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน พร้อมทั้งถ่ายรูปบ้านเรือนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุวาตภัยจึงเป็นการแล้วเสร็จ

1.3 การประสานงานกับผู้นำชุมชน และบุคคลภายนอก

กลุ่มบุคคลภายนอกที่มีความใกล้ชิดกับผู้ประสบภัยพิบัติโดยตรง บุคคลกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มผู้นำชุมชนและสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งนั้น ๆ ซึ่งกลุ่มบุคคลดังกล่าวเมื่อเกิดเหตุวาทภัยขึ้นจะทำหน้าที่ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขอความช่วยเหลือให้กับผู้ประสบภัยพิบัติในชุมชน โดยก่อนที่จะเกิดเหตุวาทภัยขึ้น ผู้นำชุมชนทำการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเสียงตามสายให้กับผู้คนในชุมชนได้ทราบถึงการให้ความช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ทำให้ประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติจากเหตุวาทภัยเกิดความเข้าใจในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ซึ่งแต่ละตำบลมีการแจ้งเพื่อเข้าดำเนินการสำรวจต่างกัน ดังนี้

“การแจ้งประสานงานขอความช่วยเหลือของเทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดง เทศบาลตำบลนาคำ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งโป่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลศรีสุขสำราญ ใช้ระยะเวลาไม่เกิน 24 ชั่วโมง องค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ ใช้ระยะเวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมง เทศบาลตำบลโคกสูง ใช้ระยะเวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง โดยเจ้าหน้าที่เป็นผู้ประสานผู้นำหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง” (ผู้ให้ข้อมูล ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้ง 7 ตำบลและผู้นำชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น ข้อมูลระหว่างวันที่ 10 – 18 มิถุนายน 2566)

การประสานงานของผู้นำชุมชน เพื่อแจ้งรายงานความเสียหายที่เกิดจากเหตุวาทภัย

ที่บ้านเรือนประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติเบื้องต้นมายังเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 7 ตำบล จะใช้ระบบการแจ้งเตือนและรายงานผลสำรวจเบื้องต้นผ่านทางระบบแอปพลิเคชันไลน์

1.4 การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ประสบภัยพิบัติเหตุวาทภัยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เมื่อเกิดเหตุวาทภัยขึ้นผู้ประสบภัยพิบัติโดยส่วนใหญ่ จะทำการติดต่อประสานงานผ่านผู้นำชุมชนหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง เนื่องจากผู้ประสบภัยพิบัติรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางหอกระจายข่าวที่ผู้นำชุมชนได้ประชาสัมพันธ์ก่อนที่จะเกิดเหตุวาทภัยขึ้นอยู่แล้ว และเป็นกลุ่มผู้ประสบภัยพิบัติที่ใช้โทรศัพท์ติดต่อสื่อสารอยู่เป็นประจำหรือใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ อยู่ตลอด

กลุ่มผู้ประสบภัยพิบัติส่วนใหญ่รับรู้ถึงขั้นตอนการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้ ออกสำรวจ แต่ไม่ทราบถึงหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือว่าสิ่งไหนสามารถเข้าข่ายในการช่วยเหลือของภาครัฐได้หรือไม่ ในประการนี้จะเป็นการสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐกับประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจทั้งสองฝ่ายไปในรูปแบบที่ตรงกัน

2. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการภัยพิบัติวาทภัยของท้องถิ่นในเขต อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

2.1 การส่งข้อมูลในระบบแอปพลิเคชัน

เมื่อเกิดเหตุวาทภัยขึ้น ลักษณะการติดต่อสื่อสารและรับส่งข่าวสารทั้ง 7 ตำบลเป็นลักษณะของการติดต่อประสานงานแบบ 2 ทาง

สิ่งนี้ก่อให้เกิดความรวดเร็วในการเข้าดำเนินการสำรวจของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นอย่างมาก ผู้ติดต่อประสานงานเพื่อแจ้งเหตุในเบื้องต้นจะใช้ระบบแอปพลิเคชันไลน์เป็นหลักในการติดต่อเพื่อประสานงาน การสื่อสารที่รวดเร็วระหว่างผู้นำชุมชนหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐผู้ที่ดำเนินการออกสำรวจซึ่งเป็นการส่งข้อมูลแบบคร่าว ๆ ก่อให้เกิดความสับสนกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ดำเนินการสำรวจ เนื่องจากเกิดการส่งชุดข้อมูลที่ซ้ำกันมาเป็นจำนวนมาก ทำให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐต้องแยกชุดข้อมูลที่ส่งมาเป็นผู้ประสบภัยพิบัติรายเดียวกันกับที่ส่งมาก่อนหน้านี้

2.2 การไม่รู้ในหลักปฏิบัติของงาน

การปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุวาทภัย ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยส่วนใหญ่มีความเข้าใจในการทำงาน ด้านเอกสารประกอบการสำรวจประชาชนที่ประสบภัยพิบัติด้านขั้นตอนการดำเนินการสำรวจประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ ด้านขั้นตอนการรายงานเหตุด่วนเมื่อเกิดสาธารณภัยให้กับอำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น มีเพียงผู้ปฏิบัติงานด้านสาธารณภัยของตำบลทุ่งโป่ง ที่ไม่รู้หลักในการทำงานเมื่อเกิดเหตุวาทภัยขึ้น จึงเกิดความล่าช้าในขั้นตอนการเข้าสำรวจและขั้นตอนของการเยียวยา

ลักษณะที่กล่าวมาเป็นการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนของสำนักปลัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่แทนข้าราชการผู้รับผิดชอบงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งข้าราชการผู้รับผิดชอบได้ย้ายไปปฏิบัติงานยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งใหม่ ประกอบกับผู้ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งยังไม่รู้ถึง

ข้อระเบียบ ข้อกฎหมายที่ชัดเจน เมื่อเกิดเหตุวาทภัยขึ้นถึงแม้จะมีการแจ้งเพื่อขอความช่วยเหลือที่รวดเร็ว แต่ประสิทธิภาพการเข้าดำเนินการสำรวจไปจนถึงขั้นตอนการเยียวยาผู้ประสบภัยพิบัตีย่อมเกิดความล่าช้าเป็นเท่าตัว

2.3 การตกสำรวจของผู้ประสบภัยพิบัติในการแจ้งเพื่อขอรับการเยียวยา

กลุ่มผู้ประสบภัยพิบัติกลุ่มนี้ คือกลุ่มผู้ประสบภัยที่เป็นผู้สูงอายุและใช้ชีวิตเพียงคนเดียวในบ้านแล้วไม่ใช้โทรศัพท์มือถือในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้ประสบภัยกลุ่มนี้ ทั้ง 7 ตำบลมีเป็นส่วนน้อย เมื่อเกิดเหตุวาทภัยขึ้นในแต่ละครั้งการติดต่อประสานงานเพื่อขอรับความช่วยเหลือจะเกิดความล่าช้าหรือบางครั้งจะเกิดการตกหล่นในการสำรวจเนื่องจาก ผู้ประสบภัยพิบัติกลุ่มนี้ไม่แจ้งกับผู้นำชุมชนหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ถึงแม้เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการสำรวจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะดำเนินการสำรวจเสร็จสิ้นไปจนถึงขั้นตอนการเบิกเงินเพื่อเยียวยาผู้ประสบภัยพิบัติที่ได้รับผลกระทบจากวาทภัย ถ้าผู้ประสบภัยพิบัติกลุ่มดังกล่าวไปแจ้งต่อผู้นำชุมชนหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วประสานงานมายังเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการสำรวจของท้องถิ่น ก็สามารถเพิ่มรายชื่อครัวเรือนที่ประสบภัยเหตุวาทภัยได้ภายหลัง แต่จะส่งผลถึงผู้ประสบภัยพิบัติกลุ่มนี้เอง เนื่องจากจะได้รับการช่วยเหลือภายหลังจากกลุ่มผู้ประสบภัยพิบัติส่วนใหญ่ที่ได้ดำเนินการสำรวจไปก่อนหน้านี้แล้วระยะเวลาในการเยียวยาผู้ประสบภัยพิบัติจะเพิ่มขึ้นตามลำดับ

อภิปรายผล

ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภัยพิบัติ วาตภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ อำเภอบุหลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เกี่ยวกับการสำรวจประชาชนผู้ที่ประสบภัยพิบัติไปจนถึงขั้นตอนการเยียวยาผู้ประสบภัยพิบัติควรเกิดจากการประสานกับกลุ่มบุคคลภายนอกเป็นหลัก เพราะกลุ่มบุคคลภายนอกเป็นกลุ่มที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติมากที่สุด และกลุ่มบุคคลภายนอกไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชนหรือสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประสานงานกันในการรายงานเพื่อแจ้งขอความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติวาตภัยในพื้นที่เกิดเหตุกับเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Saiforn Sanghiran Thongphasert & Chanitda Choosuk (2015) ที่ทำการศึกษา การจัดการภัยพิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเครือข่ายองค์กรชุมชน พบว่า การช่วยเหลือตัวเองในเรื่องของการวางแผน รับและป้องกันภัยพิบัติจากธรรมชาติมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการทำงานร่วมกันในลักษณะองค์กรเครือข่ายชุมชน นอกจากนี้ยังส่งผลให้พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เดิมเคยคิดหรือมองว่า ตนเองเป็นข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ เกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองและวัฒนธรรมในการทำงาน และยังสอดคล้องกับ Sukanya Saengkla, Chonthicha Phonmasi & Warachart Wariwan (2021) ที่ทำการศึกษา บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการจัดการภัยพิบัติกรณีศึกษา : องค์กรบริหารส่วนตำบลบึงเกลือ

อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า มีการจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือประชาชน ณ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลบึงเกลือ โดยประสานเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน

ประสิทธิภาพการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ อำเภอบุหลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติวาตภัยมีความพึงพอใจต่อหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ การบริการที่รวดเร็ว การปฏิบัติกับผู้ประสบภัยพิบัติด้วยความเสมอภาค และการปฏิบัติกับผู้ประสบภัยพิบัติอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Supachai Jitbamphen & Sukhumvit Saiyasopon (2021) ที่ทำการศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการภัยพิบัติวาตภัยจากพายุฤดูร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนาเยีย จังหวัดอุตรธานี พบว่า เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพการจัดการภัยพิบัติรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการให้บริการอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว ด้านการจัดการหลังเกิดภัยพิบัติวาตภัยจากพายุฤดูร้อน ด้านความพร้อมของประชาชน ด้านการจัดการก่อนเกิดภัยพิบัติวาตภัยจากพายุฤดูร้อน ด้านการจัดการขณะเกิดภัยพิบัติวาตภัยจากพายุฤดูร้อน ด้านการให้บริการอย่างเกิดความโปร่งใส และเป็นธรรม ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรกล ยานพาหนะ ด้านการให้บริการอย่างก้าวหน้า ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร

ตามลำดับ จากด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมา ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะมีด้านใดด้านหนึ่งมากหรือน้อยแตกต่างกันไป ผลลัพธ์ในการบริการย่อมตกอยู่ที่ประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะ

การประสานงานกันระหว่างบุคคลภายนอกและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นการติดต่อแบบสองทาง ควรให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันในลักษณะของภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ที่ประสานเพื่อแจ้งเตือนหรือขอความช่วยเหลือมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสำรวจข้อมูลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ครบถ้วน ก่อนที่จะดำเนินการส่งข้อมูลข่าวสารเข้าในระบบแอปพลิเคชัน ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความล่าช้ามากยิ่งขึ้น ประกอบกับผู้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการฝึกทบทวนขั้นตอนการเรียบเรียงข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ ในการแจ้งเหตุวาทภัยเป็นประจำทุก ๆ ปี โดยเฉพาะช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน ซึ่งเป็นช่วงของการเข้าสู่ฤดูฝนของประเทศไทย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

ประกอบกับระบบแอปพลิเคชันไลน์ที่ใช้ในการส่งข้อมูลข่าวสารในการแจ้งข่าวสาร การรายงานข้อมูลข่าวสารเมื่อเกิดเหตุวาทภัย ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาระบบการส่งข้อมูลข่าวสารเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยพัฒนาจากระบบแอปพลิเคชันไลน์ที่ใช้ในการส่งข้อมูลข่าวสาร อาจจะใช้เป็นการแจ้งเตือนผ่านระบบแชทบอท (Chatbot) ผสมผสานกับระบบแอปพลิเคชันไลน์ในการคัดแยกผู้ประสบภัยพิบัติวาทภัย โดยการแยกช่องที่ใช้ในการสื่อสาร ใช้ส่งข้อมูล เป็นระบบช่องการสื่อสารของแต่ละชุมชนภายในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ง่ายต่อการค้นหาข้อมูล และควรเพิ่มเติมรายชื่อฐานข้อมูลของประชาชนภายในพื้นที่ลงในข้อมูล โดยปรับปรุงฐานข้อมูลจากสำนักทะเบียนราษฎรของอำเภออุบลรัตน์เป็นประจำทุก ๆ ปี

พร้อมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รายใหม่ที่เข้ามาปฏิบัติงานภายในหน่วยงาน ควรทำการฝึกปฏิบัติทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตามหลักสูตรที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดขึ้น ซึ่งเป็นหลักสูตรเฉพาะทางในการจัดการเกี่ยวกับภัยพิบัติ พร้อมทั้งฝึกซ้อมแผนกับชุมชนในลักษณะของการปฏิบัติกับกลุ่มชุมชนทุกปี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสำรวจและการเฝ้าระวังมากยิ่งขึ้น

REFERENCES

- Chatchai Phromlert. (2010). **Development of mission performance between soldiers and civilians in defense and disaster mitigation**. Bangkok: National Defence College.
- Department of Disaster Prevention and Mitigation. (2021). **The national disaster prevention and mitigation plan 2021 - 2027**. Retrieved April 30, 2023, from https://www.disaster.go.th/upload/download/file_attach/3753867497001f8e1303362092706df1.pdf.
- Department of Disaster Prevention and Mitigation. (2023). **Disaster data center**. Retrieved April 30, 2023, from <http://110.78.23.203/in.datacenter-5.289/>.
- Department of Disaster Prevention and Mitigation. (2023). **Division of legal affairs**. Retrieved April 30, 2023, from <http://www.disaster.go.th/law?id=act>
- Department of Local Administration. (2023). **Local administrative organization operations manual**. Retrieved April 30, 2023, from <https://drive.google.com/file/d/1GS5VoOJLpsCfLAKCwcJ5Th66zz2p5BSJ/view>.
- Department of provincial administration, Ubolratana District Office, Khon Kaen. (2023). Subdistrict/District Data. Retrieved April 30, 2023, from <https://www.amphoe.com/dods/front/base/html/pagegovern.php?catm=40080000>.
- Disaster victim survey manual. (2023). Subdivision of Disaster Prevention and Mitigation, Thungpong Subdistrict Administrative Organization, Ubolratana District, Khon Kaen.
- Hathaithip Narawaew and Tavida Kamolvej. (2018). **Disaster management comparative case study: Pak Kret Municipality, Nonthaburi Province, Hat Yai Municipality, Songkhla Province and Don Chimphli Sub-District, Chachoengsao Province**. *Journal of Thai Ombudsman*, 11(2), 43-44.
- Jiranon Putta and Chamlong Poboorn. (2018). **Disaster prevention and mitigation of local administrative organizations in thailand**. *Kasem Bundit Journal*, 19(1), 40-41.
- Kingkan Jongsukklai. (2021). **The state of problems, needs and expectations of the community for communication in the flood disaster: A comparative study of urban and rural communities in Nan Province**. *Armed Forces Development Command Journal*, 45(2), 6.

- Local Administrative Development Division, Decentralization and Subsidy Subdivision. (2023). **Laws related to decentralization to local administrative organizations**. Retrieved April 30, 2023, from http://www.dla.go.th/upload//ebook/column/2023/5/2365_6294.pdf
- Ministry of Finance. (2020). **Criteria for compensation of government advance payment for victims of disasters in emergencies 2020**. Retrieved April 30, 2023, from http://www.thaimuang.go.th/news/doc_download/การใช้จ่ายเงินภัยพิบัติ%202563_0001_230321_095105.pdf.
- Ministry of Interior. (2000). **Criteria on setting budget to aid people according to authority and duties of provincial administrative organizations, Municipalities, and subdistrict administrative organizations 2000**. Retrieved April 30, 2023, from <http://law.disaster.go.th/site5/download-src.php?did=11780>.
- National Municipal League of Thailand. (2017). **Ministerial regulations of ministry of interior regarding expenses of compensations for people according to authority and duties of local administrative organizations 2017**. Retrieved April 30, 2023, from https://nmt.or.th/files/com_knowledge_news/2017-10/20171002_jlialibj.pdf.
- Office of the Council of State. (2007). **Disaster prevention and mitigation act B.E. 2550 (2007)**. Retrieved April 30, 2023, from <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%BB46/%BB46-20-2550-a0001.pdf>.
- Phnom Kleechaya. (2018). **Communication strategy for earthquake disaster preparedness**. *Journal of Communication Arts*, 36(1), 26.
- Saiforn Sanghiran Thongphasert and Chanitda Choosuk. (2015). **Disaster management of local government organizations and community organization networks**. *Local Administration Journal*, 8(4), 115
- Saovalak Kosonkittiumporn, Thiraphat Loiwirat, Preeyanuch Watthanakul and Apaporn Juansang. (2020). **Disaster management approaches: From public sector to communities**. *Journal of MCU Peace Studies*, 8(1), 351-352.
- Siriruk Sinhasema, Wasan Luangprapat and Pattarawut Choeisiri. (2021). **A study of disaster management mechanisms at area level**. *Journal of Social Sciences, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University*, 51(1), 10

- Storm statistics.** (2023). Security Subdivision, Ubolratana District, Khon Kaen.
- Sukanya Saengkla, Chonthicha Phonmasi and Warachart Wariwan. (2021). **The Role of local government organization in disaster management case study: Bueng Kluea Subdistrict administrative organization Selaphum District Roi-Et Province.** *Journal of Social Science, Law and Politics*, 5(2), 46-47.
- Supachai Jitbamphen and Sukhumvit Saiyasopon. (2021). **The efficiency of disaster management from summer storm of local government organization in Nayung District, Udon Thani Province.** *Journal of Research and Development Institute, Rajabhat Maha Sarakham University*, 8(2), 703.
- Suradet Kaoropkru. (2015). **Joint communications operations in providing humanitarian assistance and disaster relief missions to support the ASEAN Community.** *National Defence Studies Institute Journal*, 6(4), 60.
- Thanachai Sunthornanantachai. (2017). **The equality, Equity and social justice with the social welfare of thailand.** *Huachiew Chalermprakiet Law Journal*, 7(2), 54.
- The Secretariat of the Cabinet. (2019). **Ministerial regulations of ministry of finance regarding compensation of government payment for victims of disasters in emergencies B.E. 2562 (2019).** Retrieved April 30, 2023, from https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/E/120/T_0036.PDF.
- Tossapon Akkarapongpaiboon, Pensri Chirinang, Arun Raktham and Somporn Fuangchan. (2020). **Integrated of disaster management in the 4.0.** *Journal of Administrative and Management Innovation*, 8(3), 16.
- Watcharapol Supajakwattana and Panatchada Supajakwattana. (2017). **Tri-Characteristic problems in local disaster management: Finding from literature review snapshot.** *The Far Eastern University Academic Review*, 11(4), 23.
- Wikipedia, The free encyclopedia.** (2023). *Ubolratana District*. Retrieved April 30, 2023, from https://en.wikipedia.org/wiki/Ubolratana_district.

Research Article

ระบํารีดูหยง

RABUM TAREE DU YHONG

ประจักษ์ ไม้เจริญ* สมชาย พูลพิพัฒน์ รินลพัธ ชินวุฒิกุลกาญจน์ อีรดา นุ่มเจริญ
และ พรรณพัชร วิชาสวัสดิ์

สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Prajak Maicharoen*, Somchai Poolpipat, Rinlaphat Chinnawutkullakarn, Theerata Numcharoen
and Pannapat Wichasawat

Dramatic Arts and Drama Faculty of Humanities & Social Sciences Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: prajakmai5@gmail.com

Received: 2024-01-30

Revised: 2024-06-11

Accepted: 2024-06-14

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์การแสดงชุด ระบํารีดูหยง เป็นการวิจัยสร้างสรรค์เชิงคุณภาพ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การวิพากษ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ และเสนอผลการวิจัยสร้างสรรค์แบบ พรรณนาวิเคราะห์ พะยูนผู้สุดท้าย เป็นสัตว์เลื้อยลูกด้วยนมที่ใกล้สูญพันธุ์อาศัยอยู่บริเวณรอบ ๆ เกาะลิบง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ทะเลที่อยู่อาศัยของพะยูนเกิดเชื่อมโยงของระบบนิเวศใต้ท้องทะเล การประมงและการไล่ล่าของมนุษย์ที่มีความคิดว่าพะยูนเป็นสัตว์นำโชคเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พะยูนจึงกลายเป็นสัตว์น้ำที่มีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมาก

การสร้างสรรค์การแสดงชุดระบํารีดูหยง พบว่า ผู้ที่ได้รับชมการแสดงชุดนี้ตระหนักถึงความสำคัญของพะยูนและร่วมกันอนุรักษ์พะยูนให้คงอยู่สืบไป พบองค์ประกอบการแสดง ดังนี้ 1) การกำหนดชื่อชุดการแสดงจากภาษาท้องถิ่นของชาวบ้านให้ชื่อว่า ระบํารีดูหยง 2) ดนตรี ศึกษาทำนองเพลงพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่างแล้วนำมาประพันธ์เพลงใหม่ให้ชื่อว่าเพลงระบํารีดูหยง 3) ท่ารำ สร้างสรรค์จากพฤติกรรมของพะยูน 20 ท่า 4) เครื่องแต่งกายมีแนวคิดมาจากการเลียนแบบพะยูน ในส่วนของกระโปรงและสีของชุด ตัวเสื้อได้มาจากเสื้อบานง คอเสื้อได้จากเสื้อบะबाและต่อแขนให้บานออก 5) การแต่งหน้า

จะเน้นการแต่งแบบสวยงาม การทำผมรวบผมตึงมวยต่ำ สวมกระบังหน้า ด้านบนศีรษะติดตั้งตัวพะยูนขนาดเล็ก 6) การคัดเลือกผู้แสดงนั้นใช้เป็นผู้หญิงล้วน มีส่วนสูงเท่ากัน

คำสำคัญ: ตารีดูหยง พะยูน สมบัติทางธรรมชาติอันล้ำค่า

ABSTRACT

This creative research's objective is to create a performance "Taree Du Yhong Dance". This is qualitative creative research with the tool for collecting data as follows; observation, interview, focus group discussion, criticism from experts, and present the results of creative research in descriptive and analytical form. The last herd of dugongs, an endangered mammal species living in the area around Koh Libong, Kantang District, Trang Province, has decreased in number to the point of near extinction. Because the dugong's sea habitat has deteriorated the underwater ecosystem. Fishing and hunting by humans who believe that dugongs are sacred animals which bring good luck. Dugongs have thus become an important aquatic animal and are in great demand in the market.

The creation of "Rabum Taree Du Yhong or Taree Du Yhong Dance" performance found that those who watched this performance realized the importance of dugongs and worked together to conserve dugongs for eternity. The performance elements were found as follows; 1) Naming the performance set from the local language of the villagers and giving it the name "Rabum Taree Du Yhong or Taree Du Yhong Dance". 2) Music creation by studying the melodies of folk songs in the lower south part of Thailand and then, composing a new song called "Rabum Taree Du Yhong or Taree Du Yhong Dance" 3) Dance postures were inspired by the behavior of dugongs in 20 different poses. 4) Costumes are based on the idea of imitating a dugong in control of the skirt and the color of the dress. The shirt is derived from a Banong shirt with the neckline from a Baba shirt and the sleeves are extended to flare out. 5) The makeup are focused on beautiful styling and hair grabbing in a tight and low bun with face shield and there is a small dugong on top of the head. 6) Performers selection is all women with the similar heights.

Keywords: Taree Du Yhong, Dugong, Precious Natural Treasure

บทนำ

ประเทศไทยมีทรัพยากรทางธรรมชาติอยู่มากมายซึ่งแตกต่างกันไปตามภูมิภาค ทั้งภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ ในปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติที่เคยมีกำลังจะหมดไป สาเหตุมาจากการที่มนุษย์ได้นำทรัพยากรเหล่านั้นมาใช้อย่างฟุ่มเฟือยอันประกอบด้วย ต้นไม้ ภูเขา แม่น้ำ และสัตว์ต่าง ๆ เกาะลิง จังหวัดตรัง เป็นเกาะตั้งอยู่ในน่านน้ำทะเลตรัง บริเวณปากแม่น้ำตรังและแม่น้ำปะเหลียน ห่างจากฝั่งบ้านเจ้าไหมไปทางทิศใต้ประมาณ 2 กิโลเมตร และมีขนาดพื้นที่ใหญ่กว่าเกาะใด ๆ ที่อยู่เขตปกครองของจังหวัดตรังนี้ เกาะลิงมีฐานะเป็นตำบล ที่อยู่ในเขตปกครองของอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง บริเวณเกาะลิงจะมีหล้าทะเลขึ้นริมชายฝั่งทะเลทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และทิศตะวันตกเฉียงใต้ของตัวเกาะ ขึ้นงอกงามหนาแน่นมาก และมีฝูงพะยูนซึ่งเป็นสัตว์น้ำชนิดแรกของประเทศไทยที่กำหนดให้เป็นสัตว์ป่าสงวนฝูงสุดท้ายซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่ใกล้สูญพันธุ์ (Adulyanukosol, 2008) อาศัยอยู่บริเวณรอบเกาะลิง พะยูนเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม มีลำตัวรูปกระสวยคล้ายโลมา ลำตัวมีสีเทาอมชมพูหรือน้ำตาลเทาสีของส่วนท้องอ่อนกว่า พะยูนมีขนสั้นตลอดลำตัวและมีขนเส้นใหญ่อยู่อย่างหนาแน่นบริเวณปากมีตาและหูขนาดเล็กอย่างละคู่ ส่วนของหูเป็นรูเปิดเล็ก ๆ ไม่มีใบหูมีรูจมูกอยู่ชิดกันหนึ่งคู่ รูจมูกมีลิ้นปิด-เปิด มีครีบด้านหน้าหนึ่งคู่อยู่สองข้างของลำตัวและมีติ่งนมอยู่ด้านหลังของฐานครีบ ครีบทั้งสองเปลี่ยนแปลงมาจากขาคู่หน้า ภายในครีบประกอบด้วยนิ้ว 5 นิ้ว ปกติพะยูนว่ายน้ำช้า ๆ มีกระดูกที่มีโครงสร้างแน่นและหนัก

ซึ่งเหมาะกับวิถีชีวิต อาศัยหากินอยู่ที่พื้นทะเล ไม่มีอาวุธป้องกันตัว มีเพียงลำตัวที่ใหญ่ มีหนังหนาป้องกันอันตรายจากการกัดหรือทำร้ายจากสัตว์เมื่อมีบาดแผลเลือดแข็งตัวได้เร็วมาก ส่วนลูกอ่อนจะอยู่กับแม่และอาศัยตัวแม่เป็นโล่กำบังที่ดี ชื่อเรียกพะยูน มีหลายชื่อด้วยกัน คือ หมูน้ำ หมูคุด ดุหยง เจือก วัวทะเล และดุกอง พะยูน หรือปลาพะยูน เป็นชื่อที่นิยมใช้ทั่วไปในประเทศไทย ประชาชนชาวภาคใต้นิยมเรียกพะยูนว่า ดุหยง หรือ ดุหยง ซึ่งมาจากภาษามลายูซึ่งใช้เรียกพะยูน หรือ หมูทะเล ในภาษาเขียนบางแห่งอาจเพี้ยนไปเป็น ดุง ดุหยง ดุง หรือดุหยง และเรียกพะยูนอีกชื่อหนึ่งว่า หมูน้ำ ซึ่งอาจมาจากลักษณะรูปร่างที่อ้วนพร้อมทั้งมีขนตามลำตัวและลักษณะการกินอาหารที่คล้ายหมูก็ สมัยก่อนพบพะยูนมากในทะเลไทยทั้งสองฝั่ง แต่ปัจจุบันพบพะยูนฝูงสุดท้ายอยู่ที่เกาะลิงเท่านั้น ซึ่งยังคงหลงเหลือให้เห็นน้อยมาก พะยูนจึงกลายเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญและเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดตรัง

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น พะยูนมีความสำคัญกับคนไทยใกล้ชิดและเรียนรู้เกี่ยวกับพะยูนโดยผ่านเรื่องราวของมาเรียมและยามีล ลูกพะยูนกำพร้าเพศเมียและเพศผู้ ที่ได้รับการอนุบาลอย่างใกล้ชิดโดยทีมสัตวแพทย์และนักวิชาการ ชาวบ้านและอาสาสมัครกว่าร้อยชีวิต แต่ในที่สุดมาเรียมและยามีลก็จากไปอย่างไม่มีวันกลับ ความตายของพะยูนบอกอะไรกับเราได้บ้างถึงสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันและอะไรคือความท้าทายในการอนุรักษ์สัตว์ทะเลหายากชนิดนี้ให้อยู่คู่ทะเลไทย ถึงเวลาหรือยังที่คนไทยทั้งประเทศจะต้องหันหลังกลับมา

มองถึงความสำคัญพะยูน สมบัติทางธรรมชาติอันล้ำค่าที่กำลังจะหายไปจากท้องทะเล อย่าคิดว่าไม่ใช่เรื่องสำคัญอะไรก็แค่พะยูนกลุ่มหนึ่ง ลองมองไปจะเห็นว่ากลุ่มพะยูนเหล่านี้ให้อะไรกับท้องทะเลให้อะไรกับชาวประมงให้อะไรกับคนในชาติให้อะไรกับชาติ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาเรื่องพะยูนและนำเสนอเป็นผลงานวิจัยสร้างสรรค์การแสดงชุด ระเบิดาริดูหยง เพื่อเป็นการอนุรักษ์ส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญของพะยูน ที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง ให้คนรุ่นหลังได้รู้จักและให้เห็นถึงความสำคัญของพะยูนตลอดจนคติความเชื่อเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีต่อวิถีชีวิตชาวบ้านเกาะลิบง จังหวัดตรัง ผลงานวิจัยสร้างสรรค์ชุดระเบิดาริดูหยง ส่งเสริมให้กับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน นำไปจัดการแสดงเพื่อช่วยกันส่งเสริมประชาสัมพันธ์ พะยูน ที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้น ในเวทีระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสร้างสรรค์การแสดงชุด ระเบิดาริดูหยง

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

การแสดงชุด ระเบิดาริดูหยง สามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1) การจัดการแสดง ระเบิดาริดูหยง เพื่อให้สังคมได้ตระหนักถึงคุณค่าในศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์และส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ เพื่อสืบสานด้านนาฏศิลป์ต่อไป

2) ผลจากการวิจัยสร้างสรรค์ในครั้งนี้ ทำให้การแสดง ระเบิดาริดูหยง เป็นส่วนหนึ่งในการสืบทอดทางวิชาการทางด้านนาฏศิลป์

3) ผลจากการวิจัยสร้างสรรค์ในครั้งนี้ สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกาะลิบง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

4) ผลจากการวิจัยสร้างสรรค์ในครั้งนี้ สามารถจัดทำสื่อ วิดีทัศน์ ออกเผยแพร่สู่สถานศึกษาได้ทั่วประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านระยะเวลา ในการวิจัยสร้างสรรค์ ระเบิดาริดูหยง ครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย โดยเริ่มจากที่ได้รับการพิจารณาอนุมัติเค้าโครงวิจัยเป็นต้นไป 12 เดือน

ด้านพื้นที่ พื้นที่ในการศึกษาพะยูน คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและเลือกพื้นที่ภาคใต้ ได้แก่ เกาะลิบง จังหวัดตรัง การเลือกพื้นที่ในการศึกษานั้นใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

ด้านประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี ผู้เชี่ยวชาญด้านการแต่งหน้าทำผม ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องแต่งกาย นาฏศิลป์ ชาวประมง ประชาชนพื้นบ้าน นักวิชาการด้านพะยูน

2) กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยสร้างสรรค์ได้คัดเลือกมาแบบเจาะจง โดยกำหนดรวมทั้งสิ้น 21 คน ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 73 คน เป็นกลุ่มบุคคลที่ให้ข้อมูลหลักและความสำคัญ

เกี่ยวกับการวิจัยสร้างสรรค์การแสดงชุด ระบาย ตารีดูหยง แบ่งออกเป็น ผู้เชี่ยวชาญทางด้าน นาฏศิลป์จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรี จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญทางการแต่งกาย จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการด้านพะยูน 1 คน ชาวประมง ประชาชนพื้นบ้าน เกาะลิบง จังหวัด ตรัง 4 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์วิพากษ์การแสดง จำนวน 5 คน ผู้ชมการแสดงชุด ระบาย ตารีดูหยง 50 คน กลุ่มผู้แสดง คือ นักศึกษาศาขานาฏศิลป์ และการละคร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 8 คน

ทบทวนแนวคิด

แนวคิดการเกิดและคงอยู่วัฒนธรรมพื้นบ้าน แนวคิดเกี่ยวกับการเกิดและคงอยู่ของ วัฒนธรรมพื้นบ้าน พัทยา สายหู กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมพื้นบ้านคือ แบบฉบับร่วร่วมกันของ กลุ่มชนหรือสังคมชาวบ้าน ซึ่งเกิดขึ้นด้วยความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถสร้างสรรค์ ความพอใจ ค่านิยมปัจจัยทั้ง 4 ประการ นี้รวมกันจึงเกิดสิ่งที่ เรียกว่า วัฒนธรรม เมื่อสิ่งทั้งหลายที่นำมาสร้าง ใช้ร่วมกันสามารถสนองความต้องการ ความพอใจ ของกลุ่มคน ภายในเงื่อนไขและปัจจัยทั้งหลาย ที่เกี่ยวเนื่องกัน (Sai-hu, 1978, p.14) แบบร่าง ของสังคมที่เกิดขึ้นมีทั้งความรู้ ความเข้าใจ ความพอใจและการสร้างสรรค์งานจึงเกิดวัฒนธรรม เพื่อสนองตอบความต้องการการทำวิจัยสร้างสรรค์ ตารีดูหยงครั้งนี้ได้เกิดความคิดในการศึกษาผลงาน ท้องถิ่นซึ่งเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านที่อยู่จังหวัดตรัง นำเสนอการแสดงพื้นบ้านสู่สาธารณชนโดยใช้แนวคิด เกี่ยวกับการเกิดและคงอยู่ของวัฒนธรรมพื้นบ้าน

แนวคิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม

แนวทางในการวิเคราะห์หาคำตอบที่เกี่ยวกับการ เกิดขึ้นและคงอยู่ตลอดจนการสืบทอดต่อไป ของการแสดงในภาคใต้ แนวความคิดที่เกี่ยวกับการ ผสมผสานทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของ บุญยงค์ เกศเทศ กล่าวไว้ว่า ธรรมชาติของวัฒนธรรม ย่อมมีการสืบทอดกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะในสังคม ที่มีการคมนาคมติดต่อกันอย่างกว้างขวางอย่างรวดเร็ว การแลกเปลี่ยนหรือผสมผสานทางวัฒนธรรม ไม่จำกัดเฉพาะในท้องถิ่นหรือภายในประเทศ เท่านั้น หากยังขยายขอบเขตในต่างประเทศด้วย (Kettes, 1993, p.49) ในทุกรูปแบบเมื่อมีผู้สร้าง ย่อมมีผู้สืบทอดและถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลัง ผู้วิจัยสร้างสรรค์จึงได้สอบถามข้อมูลจากเกาะลิบง จังหวัดตรัง ให้ถ่ายทอดแนวทางอนุรักษ์วิธีการสังเกต พฤติกรรมของพะยูน เพื่อนำมาทำทางและพฤติกรรม ของพะยูนมาสร้างสรรค์เป็นท่ารำตารีดูหยง

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

ทฤษฎีการแพร่กระจายวัฒนธรรม เป็นการกำหนด เขตพื้นที่วัฒนธรรมในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกขึ้น แนวความคิดหลักคือ มีปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ด้วยกัน ประกอบด้วย นวัตกรรม การสื่อสาร ระบบสังคม และช่วงเวลา (Roger, 1962, P.18) การแพร่กระจาย ทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นได้จากปัจจัยต่าง ๆ เป็นตัว กระตุ้นและเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดการอพยพ ย้ายถิ่นที่อยู่ของมนุษย์และนำความเชื่อทาง วัฒนธรรมติดตัวไปเผยแพร่ในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ หรือการแลกเปลี่ยนค้าขายทำให้วัฒนธรรมเกิด การหลั่งไหลและผสมผสานเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน จนเป็นวัฒนธรรมที่ยอมรับและเข้มแข็งทางสังคม ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม จากสังคมหนึ่ง

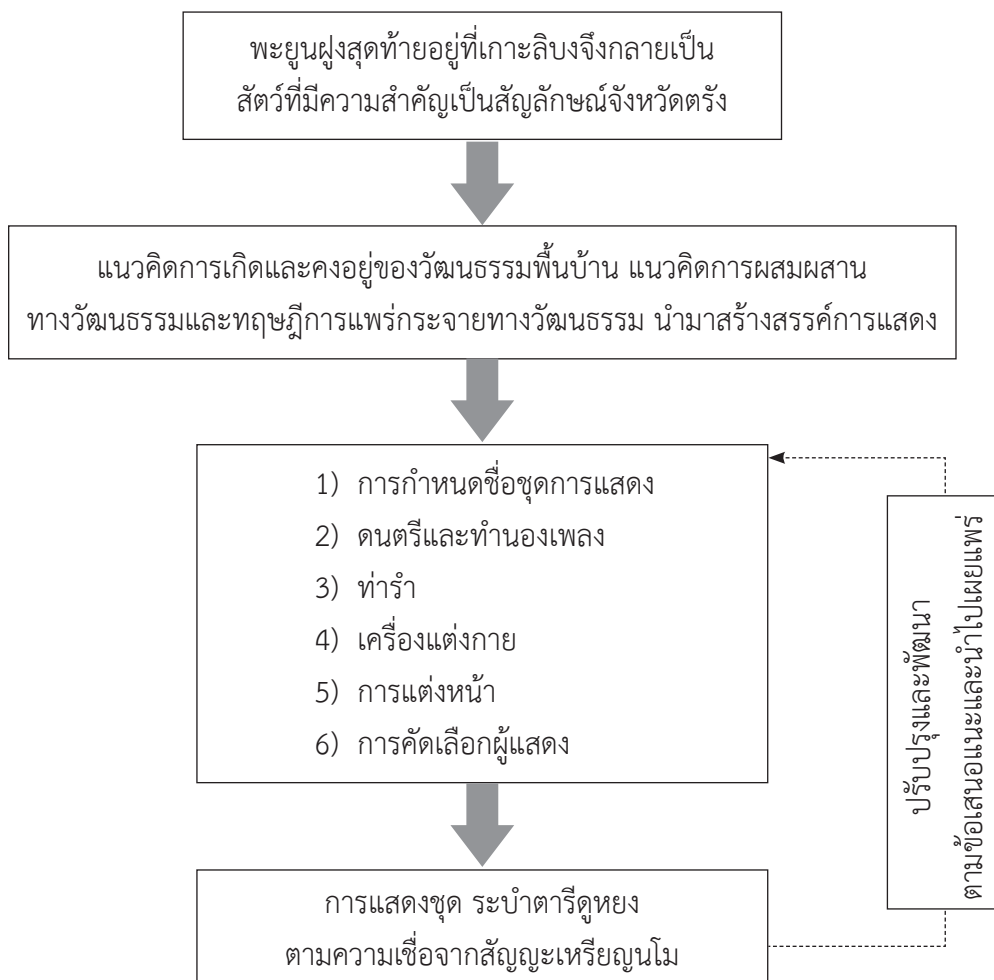
ไปสู่สังคมหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง การแพร่กระจาย มักจะเกิดขึ้นผ่านช่องทางการสื่อสารรูปแบบของ การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นอยู่ภายใต้ระบบสังคม วัฒนธรรม ระบุว่าทรีดูหยงได้แพร่กระจายไปตาม สถานที่ต่าง ๆ โดยการจัดการแสดงให้ประชาชน ได้รู้จักการแสดงชุดนี้ กันนับว่าเป็นการแพร่กระจาย ทางวัฒนธรรมจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. วิธีการวิจัยสร้างสรรค์ การวิจัย สร้างสรรค์ชุด ระบุว่าทรีดูหยง ใช้วิธีการสร้างสรรค์ ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเก็บรวบรวม ข้อมูลจากภาคสนาม มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลประวัติ ความเป็นมา ของ พะยูน ที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง

ภาพที่ 1 ภาพกรอบแนวคิดการวิจัย

1) ศึกษาประวัติความเป็นมาของพะยูน จากหนังสือ ตำราเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัย ลักษณะเด่นและความสำคัญของพะยูน เกาะลิง จังหวัดตรัง และกำหนดเป็นขอบเขตที่จะนำมาสร้างสรรค์เป็นการแสดง

2) ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างสรรค์การแสดงตามทฤษฎีนาฏยประดิษฐ์

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพะยูน เกาะลิง จังหวัดตรัง ทั้งหมดมาวิเคราะห์เพื่อสร้างสรรค์เป็นชุดการแสดง โดยทำการลงพื้นที่สัมภาษณ์เก็บข้อมูล สัมภาษณ์นักวิชาการ ผู้รู้ปราชญ์ชาวบ้านและชาวประมงและผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพะยูน เกาะลิง จังหวัดตรัง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทย ดนตรีไทย

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาการแสดงสร้างสรรค์ชุด ระเบิดอารมณ์ หอย แต่งเพลง ออกแบบท่ารำ ออกแบบเครื่องแต่งกาย ถ่ายทอดท่ารำฝึกซ้อมตามกระบวนการจนสำเร็จผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์และตรวจสอบความสอดคล้องของท่ารำ องค์ประกอบการแสดง ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 3 สำนวจความคิดเห็นในการแสดงสร้างสรรค์ชุด ระเบิดอารมณ์ หอย สังเกตสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามกลุ่มผู้แสดงนำไปจัดการแสดงเผยแพร่เพื่อสำวจความคิดเห็นของผู้ชมการแสดงจำนวน 50 คน

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการวิจัยและการเผยแพร่การแสดง สรุปผลการวิจัยและเผยแพร่การแสดงสร้างสรรค์ชุด ระเบิดอารมณ์ หอย โดยจัดแสดงในงานต่าง ๆ จัดทำเป็นสื่อวีดิทัศน์เพื่อเผยแพร่

ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับสถานศึกษาในจังหวัดตรัง และส่งวีดิทัศน์ไปให้จังหวัดตรังเพื่อให้จังหวัดได้ประชาสัมพันธ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสร้างสรรค์
แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์กลุ่ม แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงสร้างสรรค์ชุด ระเบิดอารมณ์ หอย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึกเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์ไทยเกี่ยวกับ การสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ สรุปรูปแบบ ลักษณะรายละเอียดของการแสดงสร้างสรรค์ การออกแบบและพัฒนาการแสดงสร้างสรรค์ชุด ระเบิดอารมณ์ หอย ผู้ทรงคุณวุฒิ วิพากษ์การแสดง ตรวจสอบความสอดคล้องของบทร้องและองค์ประกอบสร้างสรรค์ขึ้น ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ สำนวจความคิดเห็นในการแสดงสร้างสรรค์ จากแบบสอบถามความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่ม ปรับปรุงตามคำวิพากษ์ของกลุ่มผู้แสดงและกลุ่มผู้ชม นำไปจัดการแสดงเผยแพร่เพื่อสำวจความคิดเห็นของผู้ชมการแสดงจำนวน 50 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์รูปแบบและองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ชมการแสดง โดยใช้ค่าสถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย

5. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสำวจเบื้องต้น เป็นการลงพื้นที่เกาะลิง จังหวัดตรัง แนวทางการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

เป็นแบบสัมผัสภาษาที่ไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกต
แนวทางสนทนากลุ่ม และการวิพากษ์การแสดง
ชุดระบำตารีดุหยง

ข้อเสนอแนะ

1) องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับพะยูนที่เกาะลิบง
อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ได้รับการสืบค้นและ
รวบรวมเป็นครั้งแรกในลักษณะผลงานวิชาการ
ที่เป็นมาตรฐานสามารถเผยแพร่ให้แก่ผู้ที่สนใจ
นิสิต นักศึกษา นักวิชาการ นำความรู้ไปใช้ใน
การอ้างอิงเชิงวิชาการ

2) ระบำตารีดุหยงเป็นผลงานวิจัย
สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ที่สมบูรณ์แบบสามารถนำไป
ถ่ายทอดให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และห่วงแหน
ไปสู่การอนุรักษ์ที่ยั่งยืน

3) นักวิชาการด้านการศึกษารวมไปถึง
ผู้เกี่ยวข้องได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการแสดง
ระบำตารีดุหยงและสามารถให้การส่งเสริม สนับสนุน
ได้มากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาประวัติความเป็นมาของพะยูน
ที่เกาะลิบง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง มีชื่อเรียก
หลายชื่อ เช่น ปลาหมู หมูตูด ดูหยง มีรูปร่างลักษณะ
ลำตัวเป็นรูปกระสวยคล้ายโลมา ลำตัวมีสีเทา
หรือน้ำตาลเทา ช่วงท้องจะมีสีชมพูอ่อน พะยูน
มีขนสั้น ๆ ปรปรายตลอดลำตัวและมีขนเส้นใหญ่
อยู่อย่างหนาแน่นบริเวณปาก มีตาและหูขนาดเล็ก
อย่างละคู่ ส่วนของหูเป็นรูเปิดเล็ก ๆ ไม่มีใบหู
มีรูจมูกอยู่ชิดกันหนึ่งคู่ รูจมูกมีลิ้นปิด-เปิด พะยูน

หายใจทุก 1-2 นาที มีครีบด้านหน้าหนึ่งคู่อยู่สองข้าง
ของลำตัวและมีติ่งนมอยู่ด้านหลังของฐานครีบ
ครีบทั้งสองเปลี่ยนแปลงมาจากขาคู่หน้าภายในครีบ
ประกอบด้วยนิ้ว 5 นิ้ว เวลาคลอดลูกพะยูนจะเอา
หางออกมาก่อนเพราะถ้าเอาหัวออกมาก่อนลูกพะยูน
จะสำลักน้ำคลอดเสร็จจะอุ้มลูกขึ้นมาหายใจ อาหาร
ของพะยูนคือ หญ้าทะเล หญ้าทะเลที่เกาะลิบง
มี 11 สายพันธุ์ ได้แก่ หญ้ากุยข่ายทะเล หญ้า
กุยข่ายเข็ม หญ้าใบมะกรูด หรือ หญ้าอำพัน
หญ้าเงาใบเล็ก หญ้าเงาแคะ หญ้าเงาใส
หญ้าชะเงาใบมน หญ้าชะเงาใบฟันเลื่อย หญ้าคาทะเล
หญ้าชะเงาเต่า หญ้าต้นหอม หญ้าตะกานน้ำเค็ม
สาเหตุที่พะยูนลดน้อยลงมาจากปัญหาจากอาชีพ
ทำการประมงเนื่องจากชาวบ้านในแถบชายฝั่งทะเล
อันตามันการดักอวนของชาวประมงทำให้พะยูน
ส่วนใหญ่ว่ายน้ำมาติดอวน จึงทำให้เสียชีวิตลง
อย่างมากและปัญหาจากความเชื่อของคนไทย
ในด้านไสยศาสตร์ในการนำพะยูนมาทำเครื่องราง
ของขลังอาทิ กระดุกของพะยูนนำมาทำของนำโชค
น้ำตาของพะยูนนำมาทำยาเสน่ห์ นำมาสร้างสรรค์
เป็นการแสดงชุด ระบำตารี ดูหยง พบองค์ประกอบ
การแสดง 6 องค์ประกอบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การกำหนดชื่อการแสดง ระบำตารีดุหยง
มาจากคำว่า ตารี หมายถึง ระบำหรือการฟ้อนรำ
ดูหยง หมายถึง พะยูน ภาษายาวี คำว่า ดูหยง
ความหมายว่า ผู้หญิงแห่งท้องทะเล ระบำตารีดุหยง
หมายถึง การวิจัยสร้างสรรค์ชุดการแสดงทาง
นาฏศิลป์ไทย ที่นำเอาพฤติกรรมของพะยูน
ที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง มาเป็นชื่อการวิจัยสร้างสรรค์
เป็นชุดการแสดง

2) ดนตรีและทำนองเพลงระบำตารีดุหยง บรรยายถึงลักษณะของฝูงพะยูนที่แหวกว่ายอยู่ใต้ท้องทะเล เป็นเพลงพื้นเมืองภาคใต้ สร้างสรรค์ทำนองเพลงขึ้นมาใหม่โดยมีแนวคิดในการประพันธ์เพลงพื้นบ้านภาคใต้จากเพลงต่าง ๆ เช่น เพลงตารีกีปัส เพลงรองเง็ง เพลงตาริบุหงา เพลงตาริปายง เพลงกีปัสราหะ เพลงกีปัสเร็นง ที่มีลีลา มีความหลากหลายเพื่อให้อารมณ์ของเพลงสื่อถึงความรื่นรมย์และแสดงถึงท่าทางพฤติกรรมของพะยูน เพลงที่ประพันธ์ใหม่กำหนดเรียกชื่อเพลงตามชุดการแสดงคือ เพลงระบำตารีดุหยง บรรเลงโดยวงดนตรีพื้นบ้านภาคใต้ผสมผสานกับเครื่องดนตรีฝรั่ง ประกอบด้วย ไวโอลิน กลองรำมะนา แทมมารีน แมนโดลิน แอคคอร์ดियัน เป็นต้น การแสดงชุดระบำตารีดุหยง กำหนดรูปแบบการแสดงออกเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 ทศนาลีลาดูหยง ช่วงนี้เป็นการแสดงท่าทางเพื่อบอกถึงสระของพะยูน ไม่ว่าจะเป็น หาง ครีบ รูปร่าง และท่าทางที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมการว่ายน้ำของพะยูน โดยใช้ทำนองเพลงที่มีจังหวะช้า

ช่วงที่ 2 ดูหยงเริงระบำ ช่วงนี้เป็นการแสดงท่าทางเพื่อบอกถึงพฤติกรรมของพะยูน การใช้ชีวิตของพะยูนไม่ว่าจะเป็นการกินอาหาร การขึ้นผิวน้ำเพื่อหายใจ โดยใช้ทำนองภาคใต้ตอนล่างมาผสมผสาน และใช้ทำนองเพลงที่มีจังหวะเร็วขึ้น

ช่วงที่ 3 ดูหยงหรรษา ช่วงนี้เป็นการแสดงลีลาที่มีความสนุกสนานของพะยูน ซึ่งใช้ทำนองภาคใต้ตอนล่างมาผสมผสานเข้าอย่างลงตัว มีการนำพฤติกรรมพะยูนมาใส่เพิ่มเติม เช่น อุ้มลูก การขัดซี่โคล การอยู่เป็นฝูง เป็นคู่ โดยใช้ทำนองเพลงเร็วที่มีจังหวะสนุกสนาน

3) ทำรำระบำตารีดุหยง การสร้างสรรค์กระบวนการทำรำตามแนวคิดการสื่อให้เห็นถึงพฤติกรรม สระของพะยูน รวบรวมนำมาสู่การสร้างสรรค์และการกำหนดกรอบจารีต ประเพณีของนาฏศิลป์ไทย แนวคิดในการสร้างสรรค์กระบวนการทำรำมาจาก ท่าทางพฤติกรรม การว่ายน้ำ การผุดพ่นน้ำ การอุ้มลูก การกินหญ้า การนอนของพะยูน รวมไปถึงสระท่าทางของพะยูน แล้วนำท่าทางต่าง ๆ มาสร้างสรรค์ให้เป็นรูปแบบท่าทางนาฏศิลป์โดยใช้แนวคิดทฤษฎีนาฏยศัพท์ ภาษาท่า การเรียนแบบธรรมชาติ และทำรำพื้นบ้านภาคใต้ รวมถึงท่าเต้นการแสดงรองเง็งมาปรุงแต่งให้เกิดท่ารำที่สวยงามจำนวน 20 ท่า เช่น

ภาพที่ 2 ท่าว่ายวนสมุทร

ภาพที่ 3 ท่าว่ายนสมุทรหมู่

ภาพที่ 4 ท่าเหลียวหลังมองสมุทร

ภาพที่ 5 ท่าชมหาง

4) เครื่องแต่งกายระบำตารีดูหยง ผู้สร้างสรรค์มีแนวความคิดการประดิษฐ์เครื่องแต่งกายเป็นแบบของหญิงสาวชาวใต้ การใช้ลักษณะและสีชมพูอ่อนตามลักษณะของตัวพะยูนที่มีหน้าท้องสีชมพูอ่อน สื่อให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของตัวพะยูนได้อย่างชัดเจน มีการออกแบบให้เกิดความทันสมัยมากยิ่งขึ้น การตัดเย็บมีการคงลักษณะของรูปแบบเสื้อภาคใต้ไว้ โดยการตัดด้วยผ้าลูกไม้ชายเสื้อยาวแขนระบาย

ภาพที่ 6 ภาพเครื่องแต่งกาย ระบำตารีดูหยง

ศีรษะสวมตัวพะยูนตัวน้อยอยู่บนศีรษะเพื่อสื่อได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพิ่มกระบังหน้าสีเงินเพื่อให้เกิดความสวยงามและกลมกลืนตัดกันใบหน้าของผู้แสดงให้เด่นชัดยิ่งขึ้น ตกแต่งด้วยการห้อยคริสตัล

หยดน้ำสองข้างเพื่อให้เกิดความสวยงามตั้งน้ำที่ไหลผ่านตัวพะยูนใช้สวมใส่หลังจากรวบผมตั้งมวยต่ำสวมศีรษะ

ภาพที่ 7 ภาพเครื่องสวมศีรษะ

การออกแบบเสื้อให้มีลักษณะร่วมสมัย โดยมีการใช้ผ้าลูกไม้ตัดเย็บมีกลิ่นไอของเสื้อบานง ลูกไม้แบบยะหยา คอออกแบบในลักษณะคอจีน ซึ่งในจังหวัดตรังมีชาวไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้สร้างสรรค์นำมาประยุกต์ใช้แขนเสื้อเป็นระบายวงกลมตัวด้วยผ้าพื้นเพื่อให้เกิดความสวยงามแปลกใหม่แต่ยังคงไว้ซึ่ง เอกลักษณ์ สีที่ใช้สีเทาซึ่งเป็นสีเดียวกับตัวพะยูน ออกแบบซิปหลังเพื่อนักแสดงสวมใส่สะดวก

ภาพที่ 8 ภาพเสื้อ

เกาะอกตัดด้วยผ้าไหมอิตาลีสีเทาแทรกกลางด้วยสีชมพูอ่อน ตามลักษณะของตัวพะยูนที่มีหน้าท้องสีชมพูอ่อน มีการตกแต่งด้วยเพชรและให้เกิดความสวยงามใช้สวมใส่ก่อนที่จะใส่เสื้อลูกไม้

ภาพที่ 9 ภาพเกาะอก

เข็มขัด ตัดด้วยผ้าแข็ง แล้วเย็บทับด้วย ดิ้นสีเงิน เพื่อให้กลมกลืนกับเสื้อสีเทา การใส่เข็มขัด นั้นเพื่อให้เห็นสรีระของผู้แสดงมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 10 ภาพเข็มขัด

กระโปรง มีการออกแบบให้เหมือนกับ ลักษณะของพะยูน ใช้ผ้าไหมอิตาลีสีเทาตัดเย็บ ต่อหางปลาเหลี่ยม ด้านหน้าเป็นลักษณะของหาง พะยูน ด้านหลังเป็นลักษณะโค้งซึ่งเป็นวิวัฒนาการ ของพะยูนและสอดคล้องกับท่าของระบำช่วงการโชว์ สรีระ มีการตกแต่งชายกระโปรงด้วยลูกไม้สีเทา ให้เกิดความสวยงามและแทรกผ้าตาข่ายเย็บรููด ด้านในของการต่อบานด้วยสีเทาทึบ เพื่อให้เกิด มิติในการมองเห็นและปิดท้ำของผู้แสดง ชีพหลัง สวมใส่ง่าย

ภาพที่ 11 ภาพกระโปรง

5) การแต่งหน้าและการทำผมสำหรับการ แสดงแต่งหน้าแบบสวยงามและเพิ่มไฮไลท์ ตรงหน้าผากกับแก้มทั้งสองข้างให้เป็นสีเทาเล็กน้อย โดยเฉพาะเปลือกตานั้นควรเน้นที่สี เทาดำ หรือน้ำตาลดำ เท่านั้น การเขียนคิ้วควรเขียนแบบหนา ไม่ใช่เส้นบาง เพราะจะไม่เข้ากับการเขียนตาปิดแก้ม ด้วยสีชมพูจะทำให้หน้าสว่างขึ้นและรับกับสีไฮไลท์

6) การคัดเลือกผู้แสดง ระบำตารีดูหยง คัดเลือกผู้ที่มีความสูงในระดับเดียวกัน กำหนดผู้แสดง 8 คน โอกาสที่แสดงระบำตารีดูหยงแสดงได้ในงานทั่วไป ทั้งงานมงคล งานเลี้ยงต้อนรับ สาธิต การเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง ระบำตารีดูหยง ผลของการศึกษาวิจัยสร้างสรรค์ ครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สร้างสรรค์ นำไปสู่การอภิปรายผลการสร้างสรรค์ การแสดงชุดระบำตารีดูหยง พบว่า การสร้างสรรค์ ผลงานชุดการแสดงนาฏศิลป์ที่กำหนดแนวคิด เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พะยูนที่เกาะลิบง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง มีการอนุรักษ์พะยูนรวมถึง สภาพแวดล้อมของเกาะลิบง ที่คุณค่าและประโยชน์ ต่อมนุษย์อย่างมากมาย พะยูนมีทั้งหมด 2 สายพันธุ์ คือ พันธุ์หางกลมและพันธุ์หางปลา ซึ่งที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง มีพะยูนฝูงสุดท้ายคือพันธุ์หางปลา การสร้างสรรค์ระบำตารีดูหยงชุดนี้มีการตั้งชื่อ โดยใช้คำว่าระบำ สอดคล้องกับแนวคิดระบำเป็นชื่อ เรียกงานการแสดงประเภทหนึ่งมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย และในปัจจุบันคำว่า ระบำ มีความหมายโดยทั่วไปว่า การแสดงเป็นชุดสั้น ๆ ไม่เป็นเรื่องราวอย่างละคร มีผู้แสดงหลายคน ฟ้อนรำตามเนื้อร้องหรือ

ทำนองเพลงไปตั้งแต่ต้นจนจบเพลง (Viroonrak, 2005, pp.571-572) จะเห็นได้ว่าระบำตารีดุหยง เป็นระบำชุดสั้น ๆ ไม่เป็นเรื่องราว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดที่นำมาประดิษฐ์ระบำมีด้านการแสดงที่สืบเนื่องมาจากศิลปะวัฒนธรรมไทยพุทธ ไทยมุสลิมและไทยเชื้อสายจีน การส่งเสริมการท่องเที่ยว การผสมผสานการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ กีฬาพื้นบ้านและจิตรกรรม ประติมากรรม (Srisuwan, 2003) ระบำตารีดุหยง เป็นระบำที่สืบเนื่องจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว วัฒนธรรมไทยพุทธ ไทยมุสลิม เช่นกัน องค์ประกอบ การแสดงระบำตารีดุหยงประกอบด้วย การกำหนด ชื่อชุดการแสดงชุดนี้ว่า ระบำตารีดุหยง เพื่อเป็นการอนุรักษ์พะยูนที่เกาะลิบง อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง การตั้งชื่อชุดการแสดงต้องตั้งชื่อให้มีความเหมาะสม ฟังชื่อชุดการแสดงแล้วอยากดู ที่สำคัญชื่อชุดการแสดงต้องสอดคล้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ในการแสดงด้วยชื่อต้องมีความสัมพันธ์กับท่ารำ สัมพันธ์กับเครื่องแต่งกาย สัมพันธ์กับดนตรีเนื้อเพลง และทำนองเพลง (K. Lamert-Apikit, personal communication, December 17, 2016) ระบำตารีดุหยง ได้สร้างสรรค์ทำนองเพลงขึ้นมาใหม่

ใช้เพลงดนตรีที่ไม่มีเนื้อร้องมาประกอบการแสดง ดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงคือวงดนตรีพื้นเมืองของชาวใต้ตอนล่างผสมกับไวโอลิน ท่ารำในศาสตร์ของการแสดง ทั้งการใช้นาฏยศัพท์ การใช้ภาษาท่า การตีบท กรณีมีความจำเป็นต้องนำมาใช้ผสมผสานเพื่อให้ชุดการแสดงมีความสวยงาม ลงตัว นอกจากนี้การสร้างสรรค์งานด้านนาฏศิลป์ไม่ควรนำเพลงที่มีอยู่แล้วมาใช้ควรประพันธ์เพลงใหม่ เนื้อร้องใหม่ถึงจะเรียกว่าการสร้างสรรค์ ปัจจุบัน บางครั้งผู้สร้างสรรค์คิดชุดการแสดงขึ้นมาแต่ใช้เพลงที่มีอยู่แล้วมาใส่ในท่ารำซึ่งไม่เหมาะสม เพราะบางทีเพลงที่นำมาใช้อาจจะมีท่ารำอยู่แล้ว จึงไม่ควรนำเพลงเก่ามาสร้างสรรค์ในงานใหม่ ท่ารำสร้างสรรค์โดยใช้แนวคิดทฤษฎีนาฏยศัพท์ ทฤษฎีภาษาท่าทาง แนวคิดการเลียนแบบธรรมชาติ (P.Boonjanpetch, personal communication, December 17, 2016) การออกแบบท่ารำในการสร้างสรรค์มีทั้งสิ้นจำนวน 20 ท่ามีการแปรแถว 11 รูปแบบ โอกาสที่แสดงสามารถแสดงได้ในงานทั่วไป ทั้งงานมงคล งานอวมงคล งานสาธิตประกอบการเรียน

REFERENCES

- Adulyanukosol, K. (2008). **Sea-Cow**. Bangkok: Marine and Coastal Resources Research and Development Institute. (In Thai)
- Kettes, B. (1993). **Lae Lod Wannakham**. Bangkok: O.S. Printing House.
- Roger, M. (1962). **Diffusion of Innovation**. New York: The Free Press.
- Sai-hu, P. (1978). **Beneficial Values and Harmful in Thai Society**. Bangkok: TU Digital Collections. (In Thai)

- Srisuwan, R. (2003). **The Study of Creation of Southern Folk Dance.**(Research report). Songkhla: Songkhla Rajabhat University. (In Thai)
- Viroonrak, S. (2005). **Dancing Arts in the Reign of King Rama the IX.** Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)
-

Research Article

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารในจังหวัดนครนายก FOOD TOURISM DEVELOPMENT IN NAKHON NAYOK PROVINCE

พลัยมน สิ้นหน่ง* วชรินทร์ อินทรพรหม วณิภา ศิริวรสกุล พชรี กล่อมเมือง และ ณัฏฐา เกิดทรัพย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Panlayamon Sinnang*, Watcharin Intaprom, Wanida Siriworasakul,
Patcharee Klommeung and Natta Kertsup
Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: panlayamon@hotmail.com

Received: 2024-04-21

Revised: 2024-06-05

Accepted: 2024-06-14

บทคัดย่อ

มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวสายอาหารสตรีทฟู้ดในพื้นที่จังหวัดนครนายก 2) เพื่อศึกษาแนวโน้มการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในการเดินทางไปบริโภคของผู้บริโภคในพื้นที่จังหวัดนครนายกและ 3) เพื่อค้นหา Baseline Data ของเส้นทางการท่องเที่ยวสายอาหารสตรีทฟู้ดในพื้นที่จังหวัดนครนายก การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านอาหาร จำนวน 10 คน วิเคราะห์ด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาเนื้อหา

ผลวิจัยพบว่า 1) เส้นทางการท่องเที่ยวสายอาหารสตรีทฟู้ดในพื้นที่จังหวัดนครนายกคือ ร้านที่ 1 ดำเนินกวยเตี๋ยวปลาสด ร้านที่ 2 ไก่ย่างป่าตึก ร้านที่ 3 ข้าวต้มราตรี ร้านที่ 4 ร้านชนกรหมูกระทะ นครนายก ร้านที่ 5 ผัดไทยแฮมเป็ยน ร้านที่ 6 ราดหน้ายอดผัก ร้านที่ 7 ส้มตำป่าแดง บ้านดง ร้านที่ 8 สวนศรีทอง ร้านที่ 9 ครว้ลุงกั้ง และ ร้านที่ 10 สุกี้โบราณบ้านแม่ 2) แนวโน้มการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในการเดินทางไปบริโภคของผู้บริโภคในพื้นที่จังหวัดนครนายก คือ ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์มากที่สุด ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.23$) ดังนั้นผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ คือ อาหาร ด้านราคา และลักษณะทางกายภาพ คือ เหตุผลในการตัดสินใจของผู้บริโภคอาหาร ผู้ประกอบการและหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับราคาให้มีความเหมาะสมกับคุณภาพของอาหาร

ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องเข้ามาดูแล สนับสนุน และจัดระเบียบให้เป็นสตรีทฟู้ด

3) Baseline Data ของเส้นทางการท่องเที่ยวสายอาหารสตรีทฟู้ดในพื้นที่จังหวัดนครนายก

คำสำคัญ: สตรีทฟู้ด การท่องเที่ยวเชิงอาหาร จังหวัดนครนายก

ABSTRACT

Objectives: 1) To create a street food tourism route in Nakhon Nayok Province. 2) To study consumer decision-making trends in traveling to consume products in Nakhon Nayok Province. 3) To find baseline data for the street food tourism route in Nakhon Nayok Province. This research is a mixed method research combining quantitative research with a sample group of 400 people and qualitative research by interviewing 10 restaurant operators. Data was analyzed using statistics, percentages, mean, and standard deviation. Content analysis statistics were also used. The research results are as follows: 1) The street food tourism route in Nakhon Nayok Province is as follows: Restaurant 1: Legendary Fresh Fish Noodle, Restaurant 2: Pa Tuk's Grilled Chicken, Restaurant 3: Ratree Congee, Restaurant 4: Thanakorn Nakhon Nayok BBQ, Restaurant 5: Pad Thai Champion, Restaurant 6: Rad Na Yot Pak, Restaurant 7: Pa Daeng's Som Tum, Ban Dong, Restaurant 8: Suan Si Thong, Restaurant 9: Khrua Lung Kang, and Restaurant 10: Sukea Boran Baan Mae. 2) Consumer decision-making trends in traveling to consume products in Nakhon Nayok Province are as follows: Consumers place the most importance on products ($\bar{X} = 4.23$). Therefore, operators must place importance on products, namely food, price, and physical appearance, which are the reasons for consumers' decisions to purchase food. Operators and relevant government and private sector agencies must place importance on pricing so that it is appropriate for the quality of the food and not unfair to consumers. Relevant agencies must also provide support and organize the area into a street food zone. 3) Baseline data for the street food tourism route in Nakhon Nayok Province.

Keywords: street food Nakhon Nayok Food tourism

บทนำ

ประเทศไทยเป็นแหล่งการผลิตอาหารที่มีคุณภาพและมีความสำคัญของโลก เนื่องจากที่ตั้งของประเทศไทยซึ่งอยู่ในคาบสมุทรเหนือน้ำศูนย์สูตร มีอากาศแบบร้อนชื้น ประกอบกับสภาพภูมิประเทศทั้งเทือกเขา แม่น้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติและธรรมชาติแบบป่าฝนเขตร้อนที่อุดมด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งหมดที่กล่าวมา เป็นต้นทุนทางธรรมชาติที่เอื้อต่อการคิดค้น สร้างสรรค์และดัดแปลงอาหารให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ ของอาหารไทยที่มีรสชาติหลากหลาย นอกเหนือจากความกลมกล่อมรสชาติของอาหารไทยแล้ว เครื่องปรุงและส่วนผสมที่ได้รับการคัดสรรคุณภาพมาเป็นอย่างดี ทั้งยังมีความหลากหลายของประเภทอาหารไม่ว่าจะเป็นอาหารคาว อาหารหวาน และผลไม้ที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์ตลอดปี นอกจากนี้อาหารไทย ยังถูกพัฒนาให้เป็นช่องทางการสื่อสารและนำเสนอ ด้านการตลาดที่สำคัญในการเผยแพร่สัญลักษณ์ของประเทศไทยในเรื่อง “วิถีไทย” ที่โดดเด่นส่งผลต่อเนื่อง ทำให้ภาพรวมของวัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับสากล เกิดกระแสการนิยมไทยในระยะยาว และยังเป็นส่วนช่วยในการสนับสนุนอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวในประเทศไทยได้อีกทางหนึ่ง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2558)

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจะเป็นการดำเนินการที่สำคัญในการพัฒนาและยกระดับประเทศให้เป็น ประเทศรายได้สูง ที่มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง เป็นการวางรากฐานที่มั่นคงให้กับเศรษฐกิจไทยในอนาคต โดยการส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพ

ในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการยกระดับมาตรฐานการครองชีพ และความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น และนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ และความไม่เสมอภาคตามเป้าหมายการพัฒนาของยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เพื่อให้ทุกคนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ผ่านการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจและพฤติกรรม และด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (16) ประเด็น เศรษฐกิจฐานราก (พ.ศ. 2561 - 2580)

นครนายกเป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบเชิงเขาใหญ่ อากาศจึงเย็นสบาย อยู่ใกล้ด่านเข้าอุทยานเขาใหญ่เพียง 20 กิโลเมตร ซึ่งมีเขาเขียวและอุทยานแห่งชาติที่ใหญ่อันดับ 3 รวมอยู่ด้วย จึงแวดล้อมด้วยพื้นที่สีเขียวที่ทำให้ชุ่มเย็นสบายตลอดปี นอกจากนี้พื้นที่ในนครนายกไม่เสี่ยงต่อการเลื่อนไหลและการถล่มของภูเขาต่งเช่นพื้นที่รอบเขาใหญ่ในจังหวัดอื่น ๆ เช่น ปากช่อง วังน้ำเขียว วังกะทะ เนื่องจากภูเขายังเต็มไปด้วยต้นไม้ดั้งเดิมไม่ถูกตัดโค่นทำลาย และตัวภูเขาเองก็เป็นชั้นหินอัคนีที่แข็งแกร่ง (ไม่ใช่ดิน) นอกจากนั้น จังหวัดนครนายกยังเป็นเมืองที่อยู่อาศัยไร้มลพิษ ตามประกาศของทางราชการ ต้องการให้จังหวัดนครนายกเป็นเมืองที่อยู่อาศัย ไร้มีโรงงาน จึงไม่มีมลพิษทางอากาศ ท่านจะได้อารมณ์ที่สงบแบบบ้านๆ และมีความสุขภายในจิตใจอย่างแท้จริง ไม่แออัดด้วยประชากรเดินทางสะดวก รถไม่ติด จะไปไหน ๆ ในอำเภอ

แค่ 10-15 นาทีก็ถึงจุดหมายปลายทาง ตัวเมืองน้ำไม่ท่วม (ตามสถิติปี พ.ศ. 2535-2557) เนื่องจากมีเขื่อนขุนด่านปราการชล และเป็นพื้นที่สูง สูงกว่ากรุงเทพมหานคร 10 เมตร เป็นต้นน้ำสูงพร้อมจะไหลไปสู่ปลายน้ำที่ต่ำกว่าตลอดเวลา มีแหล่งท่องเที่ยวใกล้กรุงเทพฯ เช่น น้ำตกสาริกา น้ำตกนางรอง วังตะไคร้ เขื่อนขุนด่านปราการชล วัดหลวงพ่อบาแก ตลาดโรงเกลือ 100% ตลาดอาเซียนอินโดจีน AEC อุทยานพระพิฆเนศ อุทยานมาฆบูชาอนุสรณ์ จีดีเอ็มเจ้าแม่กวนอิม อ่างเก็บน้ำห้วยปรือ อ่างเก็บน้ำทรายทอง เมืองโบราณดงละคร ฯลฯ

จังหวัดนครนายกเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับโลก มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย เป็นเมืองน่าอยู่ และถูกกำหนดให้เป็นเมืองสีเขียว ทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจำนวนมาก โดยมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในปี พ.ศ.2560 ถึง 1,389,750 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดนครนายก, 2563) สิ่งสำคัญและความต้องการจำเป็นที่นักท่องเที่ยวต้องการ เช่น ความปลอดภัย สาธารณูปโภค ที่พัก และอาหาร ซึ่งจังหวัดนครนายกมีความหลากหลายของอาหาร และมีให้เลือกบริโภคได้ง่ายตามเส้นทางต่าง ๆ ทั่วจังหวัด จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าร้านอาหารในจังหวัดนครนายกยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เนื่องจากไม่มีการจัดทำข้อมูลและเส้นทางอย่างเป็นระบบ ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่มีพื้นที่บริการจังหวัดนครนายก การสำรวจและจัดทำเส้นทางอาหาร (สตรีทฟู้ด) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว

ด้วยลักษณะของการเป็นเมืองท่องเที่ยว จังหวัดนครนายกได้รับความนิยมนักท่องเที่ยว

จำนวนมาก เนื่องจากนครนายกความสวยงามของธรรมชาติ เช่น เขื่อนขุนด่านปราการชล น้ำตกนางรอง วังตะไคร้ สาริกา และอื่น ๆ เป็นที่รู้จักและชื่นชอบของนักท่องเที่ยว โดยมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในปี พ.ศ.2560 ถึง 1,389,750 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดนครนายก, 2563) สิ่งสำคัญและความต้องการจำเป็นที่นักท่องเที่ยวต้องการ เช่น ความปลอดภัย สาธารณูปโภค ที่พัก และอาหาร ซึ่งจังหวัดนครนายกมีความหลากหลายของอาหาร และมีให้เลือกบริโภคได้ง่ายตามเส้นทางต่าง ๆ ทั่วจังหวัด จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าร้านอาหารในจังหวัดนครนายกยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว เนื่องจากไม่มีการจัดทำข้อมูลและเส้นทางอย่างเป็นระบบ ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครที่มีพื้นที่บริการจังหวัดนครนายก การสำรวจและจัดทำเส้นทางอาหาร (สตรีทฟู้ด) เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดแล้วยังเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากสำหรับผู้ประกอบการรายย่อย และเศรษฐกิจชุมชนได้ด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวสายอาหารสตรีทฟู้ดในพื้นที่จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาแนวโน้มการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในการเดินทางไปบริโภคของผู้บริโภคในพื้นที่จังหวัดนครนายก
3. เพื่อค้นหา Baseline Data ของเส้นทางท่องเที่ยวสายอาหารสตรีทฟู้ดในพื้นที่ จังหวัดนครนายก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้เส้นทางการท่องเที่ยวสายอาหารสตรีทฟู้ดในพื้นที่จังหวัดนครนายก
2. ทำให้ทราบถึงแนวโน้มการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคในการเดินทางไปบริโภคของผู้บริโภคในพื้นที่จังหวัดนครนายก
3. ทำให้ทราบ Baseline Data ของเส้นทางการท่องเที่ยวสายอาหารสตรีทฟู้ดในพื้นที่จังหวัดนครนายก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยวสายอาหารสตรีทฟู้ดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดนครนายก เป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคอาหารผู้บริโภคร้านอาหารในพื้นที่จังหวัดนครนายก จำนวน 400 คน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยผู้ประกอบการร้านอาหารคาเฟ่ในพื้นที่จังหวัดนครนายกไม่น้อยกว่า 10 ร้านค้า

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เส้นทางการท่องเที่ยวสายอาหารสตรีทฟู้ดในพื้นที่จังหวัดนครนายก การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค และ Baseline Data ของเส้นทางการท่องเที่ยวสายอาหารสตรีทฟู้ด

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่จังหวัดนครนายก

ขอบเขตด้านเวลา

ช่วงเวลาที่ดำเนินการ ก.ย. 2565 - ก.ย. 2566

ทบทวนแนวคิด

แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาหาร

เว็บไซต์ thecesarsalad.com นำเสนอเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาหารไว้ดังนี้

อาหารไทยนั้นเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก เพราะนอกจากจะมีรสชาติที่อร่อยกลมกล่อมแล้ว หน้าตา ยังน่ารับประทานอีกด้วย ดังที่มีคำกล่าวว่า “รูปสวย รวยรส” ก็น่าจะไม่เกินความจริง แต่การเผยแพร่อาหารไทยไปทั่วโลกนั้นนอกจากจะเป็นการประกาศให้ทั่วโลกทราบว่าคนไทยมีฝีมือในการทำอาหารแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรม ผ่านทางอาหารอีกด้วย ว่าประเทศเรานั้นมีศิลปวัฒนธรรมที่งดงาม และยาวนาน แม้แต่ในอาหารยังมีความประณีตทั้งในการปรุงรส และแกะสลักตกแต่งให้หน้าตาของอาหารให้ดูน่ารับประทานอีกด้วย

เราต้องยอมรับว่าอาหารไทยไม่ได้เป็นแต่เพียงอาหาร แต่ยังเป็นงานศิลปะอีกด้วย เพราะนอกจากจะมีการปรุงรสให้กลมกล่อมแล้ว ในการตกแต่งจานก็ยิ่งต้องทำให้สวยงามน่ารับประทาน แต่ถึงแม้ว่าอาหารไทยจะเป็นที่นิยมไปทั่วโลก แต่วัยรุ่นไทยเองกลับสนใจอาหารตะวันตก อาหารต่างชาติมากกว่า จะเห็นได้ว่าอาหารชาติอื่นๆ เข้ามาได้รับความนิยมจากวัยรุ่นไทยเป็นจำนวนมาก เป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่อาหารไทยดั้งเดิม กำลังเลือนหายไปตามกาลเวลาเพราะไม่มีใครทำเป็น อาจจะเป็นเพราะมีกรรมวิธีการทำที่ต้องอาศัยความชำนาญ การฝึกฝน และต้องใช้ความอดทนเป็นอย่างมากจึงทำให้น้อยคนจะทำเป็นอาหารไทยโบราณบางชนิดแม้แต่คนไทยเองก็ยังไม่รู้จักด้วยซ้ำ ถึงแม้ว่าวิถีชีวิตของคนไทยจะเปลี่ยนไป

แต่ก็อยากให้คนไทยกลับมาสนใจที่จะอนุรักษ์อาหารไทย ขนมไทยให้คงอยู่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่ยาวนานของเรา

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

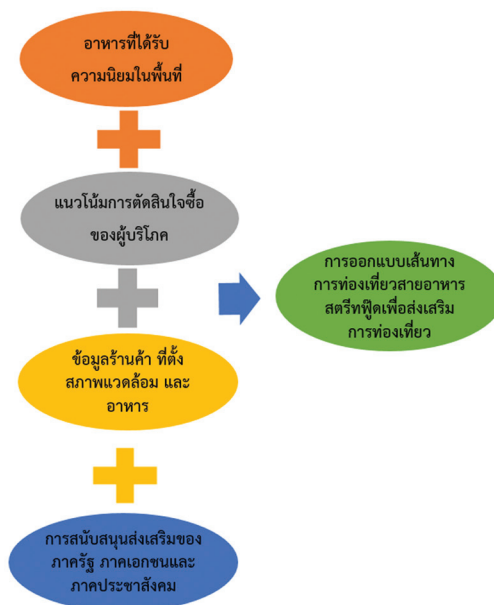
อาหารทำหน้าที่มากกว่าให้ความพึงพอใจกับนักท่องเที่ยว เพราะว่ามันยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ และประชากรในท้องถิ่นอีกด้วย แนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร คือการมีประสบการณ์กับวัฒนธรรมอื่น ๆ ผ่านอาหาร โดย Du Rand, Heath, and Alberts (2003: 97 -112) นักวิจัยกลุ่มนี้มองว่า การท่องเที่ยวเชิงอาหารเป็นรูปแบบทางเลือกของการท่องเที่ยวที่เป็นผลมาจากการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นของจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวของแต่ละแห่ง และเป็นความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะสัมผัสประสบการณ์ใหม่ๆ และลิ้มรสชาติของอาหารท้องถิ่นแท้ ๆ อีกทั้ง Kivela and Crofts (2006: 354-377) ยังได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์และพบว่าอาหารเป็นผลิตภัณฑ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจเชิงบวกกับอาหาร และกลับมาท่องเที่ยวได้อีก อาหารยังเป็นสิ่งที่สร้างรายได้ให้กับสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้นด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการตลาด และพฤติกรรมผู้บริโภค

ส่วนประสมทางการตลาด (7P) ทำให้ได้เห็นว่าถ้าธุรกิจใดก็ตามที่มีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในการกำหนดส่วนประสมการตลาดเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะกระบวนการซื้อในปัจจุบันของผู้บริโภค ผู้ซื้อจะยึดหลักมูลค่าสูงสุด (Value Maximization) ธุรกิจที่มีคุณค่าที่มอบให้

ลูกค้าสูงสุด (Highest Delivered Value) จะได้รับการซื้อผลิตภัณฑ์จากลูกค้ามูลค่าที่กล่าว คือ ความแตกต่างระหว่างมูลค่าผลิตภัณฑ์ในสายตาของลูกค้า (Total Customer Value) และราคา (ต้นทุน) ของผลิตภัณฑ์รวมในสายตาของลูกค้านั่นเอง เมื่อต้องการส่งมอบมูลค่าผลิตภัณฑ์จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อธุรกิจได้ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ โดยธุรกิจต้องเพิ่มมูลค่าด้านผลิตภัณฑ์มูลค่าด้านภาพลักษณ์บุคลากรและ บริการ เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์และต้องทำการลดราคาในรูปของตัวเงิน รวมทั้งต้องพยายามลดต้นทุนอื่นที่ไม่ปรากฏในรูปแบบของตัวเงิน เช่น การลดต้นทุนด้านเวลาที่ต้องเสียไปของลูกค้าลดต้นทุนพลังงานที่ต้องใช้ไปกับผลิตภัณฑ์และลดต้นทุนที่เกิดจากความไม่สบายใจจากการใช้ผลิตภัณฑ์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการแจกแบบสอบถามผู้บริโภคจำนวน 400 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านอาหาร วิเคราะห์ด้วยสถิติจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน กับการวิจัยเชิงคุณภาพ จากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา และนำเนื้อหาที่วิเคราะห์ได้มาสรุป ตีความตามประเด็นหลัก ประเด็นรอง และนำเสนอข้อมูลโดยบรรยายตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ พบว่า เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.0 มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 56.0 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 40.6 มีรายได้ 15,001-25,000 บาท มีแหล่งข้อมูลจากสื่อออนไลน์ เช่น Facebook, Line ร้อยละ 58.7 และช่วงเวลาที่ท่านไปรับประทานอาหารในร้านอาหาร พบว่าส่วนใหญ่ไม่เจาะจง (ตามสะดวก) ร้อยละ 60.7

2. การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารในจังหวัดนครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .711) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า ด้านราคา ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .680) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = .700) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .779) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ ผลการวิเคราะห์ การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารในจังหวัดนครนายก ด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .701) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รสชาติและคุณภาพอาหาร อาหารสดใหม่ สะอาด ปลอดภัย ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .656)

2.2 ด้านราคา ผลการวิเคราะห์ การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารในจังหวัดนครนายก ด้านราคา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .680) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายการอาหารมีการแสดงป้ายราคากำกับไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .587)

2.3 ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารในจังหวัดนครนายก ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .799) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่าเลที่ตั้งของร้านอาหาร สะดวกต่อการเดินทาง ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .656)

2.4 ด้านการส่งเสริมการตลาด ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารในจังหวัดนครนายก ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .779) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น ทางออนไลน์ โทรศัพท์ วิทยุ แผ่นพับ ป้ายไว้นิล เป็นต้น ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .643)

2.5 ด้านบุคลากร ผลการวิเคราะห์ การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านอาหารในจังหวัด นครนายก ด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, $S.D. = .636$) เมื่อพิจารณา ป็นรายข้อ พบว่า ผู้ประกอบการมีความชำนาญ และมีฝีมือในการประกอบอาหาร ($\bar{X} = 4.41$, $S.D. = .622$)

2.6 ด้านกระบวนการให้บริการ ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกใช้บริการ ร้านอาหารในจังหวัดนครนายกด้านกระบวนการ ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$, $S.D. = .700$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริการ ที่รวดเร็ว และถูกต้อง ($\bar{X} = 4.47$, $S.D. = .648$)

2.7 ด้านลักษณะทางกายภาพ ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกใช้บริการ ร้านอาหารในจังหวัดนครนายก ด้านลักษณะทาง กายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, $S.D. = .687$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สถานที่มีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ ($\bar{X} = 4.42$, $S.D. = .648$)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ความต้องการสนับสนุนจากราชการ หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยากให้ช่วยจัดกิจกรรม ทางด้านอาหาร เช่น การโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ ให้นักท่องเที่ยวสนใจเกี่ยวกับ ร้านอาหารที่อร่อย มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ควรจัดการลดราคาอาหารเครื่องดื่มในช่วงเทศกาล สำคัญ ๆ เช่น เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลปีใหม่ หรือ การมีช่วงเวลาที่เปิดให้บริการ เช่น ใช้ก่อนปิดร้าน รับส่วนลดเฉพาะเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยว

จังหวัดนครนายก เลือกร้านอาหารที่เป็นเจ้าดัง และ รสชาติอร่อย วางตำแหน่งร้านค้าให้เป็นที่เดินทาง ท่องเที่ยวควบคู่กับสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียงหรือ อยู่ในเส้นทาง นั้น ๆ อยากให้การท่องเที่ยวทำป้าย ชื่อร้านรวมถึงโลโก้ของการท่องเที่ยว เพื่อสนับสนุน ร้านค้า-ร้านอาหารและการท่องเที่ยวบนนครนายก

ถนนและเส้นทางท่องเที่ยว น่าจะพัฒนา ให้สวยงามขึ้น เพราะเป็นถนนที่นักท่องเที่ยวเดินทาง มาเพื่อท่องเที่ยวและเป็นถนนเศรษฐกิจทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักจังหวัดนครนายกมากขึ้น แหล่งท่องเที่ยว น้ำตก เขื่อนขุนด่าน ต้องเดินทาง ผ่านเส้นทางนี้อยากให้พัฒนาให้สวยงามกว่านี้

ผลวิจัยพบว่า 1) เส้นทางท่องเที่ยว สายอาหารสตรีทฟู้ดในพื้นที่จังหวัดนครนายกคือ ร้านที่ 1 ตำนานก๋วยเตี๋ยวปลาสด ร้านที่ 2 ไก่ย่าง ป้าตุ๊ก ร้านที่ 3 ข้าวต้มราตรี ร้านที่ 4 ร้านรณกร หมูกระทะ นครนายก ร้านที่ 5 ผัดไทยแซลม่อน ร้านที่ 6 รัตหน้ายอดฝัก ร้านที่ 7 ส้มตำป่าแดง บ้านดง ร้านที่ 8 สวนศรีทอง ร้านที่ 9 ครว้ลุงกั้ง และ ร้านที่ 10 สุกี้โบราณบ้านแม่

อภิปรายผล

จากผลของการวิจัยพบว่า ผู้บริโภค ให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์มากที่สุด ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.23$) ดังนั้นผู้ประกอบการต้องให้ความสำคัญ กับผลิตภัณฑ์ คือ อาหารที่ต้องมีคุณลักษณะสำคัญ คือ 1) รสชาติ 2) ความสะอาด 3) ความสวยงาม 4) ปริมาณที่เหมาะสมกับราคา 5) ความหลากหลาย ของประเภทอาหาร พฤติกรรมผู้บริโภคที่ ให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ดังกล่าว สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญ ลักษณะานนท์ และ ศุภ

เสรีรัตน์ (2541: 337-339) ศิริวรรณ เสรีรัตน์, ปริญญ์ ลักษณะิตานนท์ และศุภร เสรีรัตน์ (2546: 434) ได้กล่าวถึงส่วนประสมทางการตลาดและกระบวนการตัดสินใจ 7 ขั้นตอน คือ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) 2) ด้านราคา (Price) 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) 4) ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) 5) ด้านบุคคล (People) หรือพนักงาน (Employee) 6) ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence and Presentation) และ 7) ด้านกระบวนการ (Process)

ด้านราคาและลักษณะทางกายภาพ คือ เหตุผลในการตัดสินใจของผู้บริโภคอาหาร ดังนั้น ผู้ประกอบการและหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับราคาให้มีความเหมาะสมกับคุณภาพของอาหาร ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น จังหวัดนครนายกต้องเข้ามาดูแล สนับสนุน และจัดระเบียบให้เป็นสตรีทฟู้ด ซึ่งสอดคล้องกับ Anne-Mette Hjalager and Greg Richards (2002 : 29-31) ที่ต้องจัดสตรีทฟู้ดให้มีลักษณะ ดังนี้ 1) ทัวร์อาหาร (Food Tours or Routes) หรือ เรียกอีกอย่างว่า เส้นทางรสชาติ (Taste Paths) 2) พิพิธภัณฑ์อาหาร (Food Museum) 3) เทศกาลอาหาร (Food Festival or Event) และ 4) การเรียนปรุงอาหาร (Cooking classes)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรมีนโยบายสร้างเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารในพื้นที่สำคัญ ๆ และมีความเหมาะสม คือการจัดทำเป็นเส้นทางสายอาหาร (สตรีทฟู้ด)
2. เพื่อให้เกิดความปลอดภัยทางด้านสุขภาพ จังหวัดควรเข้ามาตรวจรับคุณภาพอาหารและออกใบรับรองให้ร้านค้าที่ผ่านการตรวจคุณภาพเพื่อสร้างมั่นใจให้กับผู้บริโภค
3. เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและความสะดวกต่อการจราจรและที่จอดรถเพื่อรับประชาชน จังหวัด และเจ้าหน้าที่ตำรวจควรจัดระเบียบการจราจรในเส้นทางอาหาร
4. ภาครัฐควรนำข้อมูลเส้นทางสายอาหารที่ได้จากการวิจัยนี้ไปขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จ
5. ภาครัฐควรสนับสนุนร้านค้าในเส้นทางสายอาหารทั้งทางด้านการประชาสัมพันธ์ วัสดุอุปกรณ์ และอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความเหมาะสมของประเภทอาหารที่เหมาะสมกับบริบทและเส้นทาง
2. ควรมีการศึกษารูปแบบเส้นทางสายอาหารที่ประสบความสำเร็จ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

REFERENCES

- Kivela, J. and Crotts, J. C. (2006). Tourism and gastronomy: Gastronomy's influence on how tourists experience a destination. **Journal of Hospitality & Tourism Research**, 30(3), 354-377.
- Nakhon Nayok Provincial Statistical Office. (2020). **Nakhon Nayok Provincial Statistics Report 2020**. National Statistical Office, Ministry of Digital Economy and Society.
- Rand, G. E. D., Heath, E. and Alberts, N. (2003). The role of local and regional food in destination marketing: A South African situation analysis. **Journal of Travel & Tourism Marketing**, 14(3-4), 97-112.
- Siriwan Serirat, Prin Laksitanon, and Suporn Serirat. (1998). **Modern Marketing Management**. Bangkok: Thira Film and Cytex Company Limited. **Journal of Narathiwat Rajanagarindra University, Humanities and Social Sciences**. 5(2), 184-195.
- Siriwan Serirat, Suporn Serirat, Ong-art Pothawanich, and Prin Laksitanon. (2003). **Modern Marketing Management**. Bangkok: Thira Film and Cytex Company Limited.
- Tourism Authority of Thailand. (2014). **Annual Report 2014**. Tourism Authority of Thailand.
-

แนวทางการป้องกันการกระทำผิดบางประการต่อการเดินอากาศ
เกี่ยวกับพฤติกรรมต้องห้ามภายในท่าอากาศยานและการโดยสารบนอากาศยาน

GUIDELINES FOR STOPPING PREVENTION OF COMMITMENT
TO CERTAIN AIR NAVIGATION REGARDING PROHIBITED CONDUCT
AT THE AIRPORT AND ABOARD AIRCRAFT

ปวริศ อนุสรณ์พานิช^{1*} เนาวรัตน์ น่วมแก้ว² และ จิตมาส กลิ่นสุคนธ์³

^{1,2}สาขาวิชาการจัดการธุรกิจการบิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกริก

³สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา

Pawaris Anusornphanich¹, Nawarat Nuamkaew² and Jittamas Klinsukon³

^{1,2}Department of Aviation Business Management, Faculty of Business Administration, Krirk University.

³Department of Law, Faculty of Law, Chulalongkornrajavidyalaya University.

*E-mail: pawaris.anusornphanich@gmail.com

Received: 2023-11-09

Revised: 2024-03-06

Accepted: 2024-03-08

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้นำเสนอแนวทางการป้องกันการกระทำผิดบางประการด้วยการบังคับใช้หลักกฎหมายการเดินอากาศเกี่ยวกับพฤติกรรมต้องห้ามภายในท่าอากาศยานและบนอากาศยาน โดยการศึกษากระบวนการจัดการความปลอดภัย ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการกระทำอันขัดต่อหลักกฎหมายไม่ว่าจะเจตนาหรือไม่ก็ตาม ซึ่งอาจถูกดำเนินคดีและต้องโทษ รวมถึงการนำเสนอแนวทางปฏิบัติการป้องกันเหตุ และแนวทางการรับมือเมื่อพบกับผู้มีพฤติกรรมต้องห้าม

เนื่องจากปัจจุบันบุคคลที่มีชื่อเสียงในโลกออนไลน์บางรายมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ในการนำเสนอกิจกรรมที่สุ่มเสี่ยงต่อการกระทำอันขัดหลักกฎหมายออกมาเผยแพร่อยู่บ่อยครั้ง แต่กลับเป็นที่ชื่นชอบและเป็นที่ยอมรับของเด็กและเยาวชน อาทิ การพูดถ้อยคำต้องห้ามในท่าอากาศยาน ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมอันเข้าข่าย การกระทำผิดทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. 2558 ซึ่งมีโทษทางคดีอาญา บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อให้ผู้อ่านได้นำไปใช้ศึกษาหาความรู้

เพิ่มเติม 2) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และ 3) เพื่อนำไปใช้แนะนำเด็กและเยาวชนให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่ดี

คำสำคัญ: การป้องกันการกระทำผิดบางประการ กฎหมายการเดินอากาศ พฤติกรรมต้องห้ามท่าอากาศยาน

ABSTRACT

This academic article presents guidelines for preventing the commitment of certain offences, by upholding the principles under the navigation law against prohibited conduct at airports and aboard aircraft. The examination of the safety management system enhances knowledge, and understanding relating to the relevant legal principles, to prevent any conduct which are in contrary to the legal principles whether or not such conducts are carried out intentionally, and may be prosecuted and subject to the penalty. This academic article will also present the practice guidelines on the prevention of cause of action, and the guidelines for encountering a person with prohibited conduct.

Nowadays, certain person who famous on social media platforms carry out inappropriate conduct, and usually publicly present activities which are potentially violating the law. However, they are admired and become popular among children and youth, for instance, verbally expressing prohibited terms or statements at airports which is considered an offense under the Act on Certain Offences Against Air Navigation B.E.2558 (2015), which is subject to criminal penalty. Therefore, the objectives of this academic article are 1) for the reader to utilize as a source of study for enhancing their knowledge, 2) for applying those described in this article in their daily life, and 3) for utilizing as a guideline for advising children and youth to comply with the laws and avoid imitating inappropriate conducts.

Keywords: prevention of commitment to certain, air navigation law, prohibited conduct, airport

บทนำ

การกระทำความผิดกับสังคมไทย ในปัจจุบัน มีความหลากหลายรูปแบบมากขึ้น และมีความร้ายแรงผสมกับความซับซ้อนที่ล้าลึกลงตามยุคสมัย ด้วยอิทธิพลจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี (Kumarnboon, 2018) ซึ่งส่งผลให้เกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบในทางที่ไม่ดี ดังจะเห็นได้จากคนดังในโลกออนไลน์ อาทิ Youtuber รายหนึ่งที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ประกอบกิจกรรมอันสุ่มเสี่ยงกับความผิดข้อกฎหมายออกมาเผยแพร่อยู่บ่อยครั้ง แต่กลับเป็นที่ชื่นชอบติดตามของเด็กและเยาวชน โดยมีการกระทำที่เข้าข่ายความผิดบางประการ และเสี่ยงต่อการถูกดำเนินคดี อาทิ การตะโกนในที่สาธารณะด้วยถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความตระหนกตกใจ และสร้างความสับสนวุ่นวายขึ้น ณ บริเวณที่เกิดเหตุ ซึ่งผู้เขียนมองเห็นปัญหานี้ว่าเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงของสังคมไทยปัจจุบัน (พ.ศ. 2567) ที่อาจก่อให้เกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

กล่าวคือ การกระทำผิดกฎหมายเป็นปัญหาของสังคมที่จะส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อย ถ้าหากไม่มีแนวทางการควบคุมที่ดี นับเป็นภัยต่อสังคมที่ไม่มีใครอยากให้เกิดขึ้นกับทั้งตนเอง บุคคลในครอบครัว หรือบุคคลใกล้ชิด การกระทำความผิดจะเกิดขึ้นมากในสภาพสังคมที่ไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง รวมถึง การไม่เข้มงวดในมาตรการควบคุมกำกับดูแล จนบางครั้งอาจลุกลามไปจนถึงเหตุอาชญากรรม ซึ่งแนวคิดนี้ยังคงเกิดขึ้นจริงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น การป้องกันตนไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการกระทำผิด

หรือเหยื่ออาชญากรรม เป็นสิ่งที่ทุกคนควรพึงระลึกและพยายามดำรงชีวิตด้วยสติ โดยการหลีกเลี่ยงจากการอยู่ในเหตุการณ์หรือสถานที่อันมีความเสี่ยง เพื่อความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน และเพื่อไม่ให้ตกเป็นผู้กระทำความผิดเองจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ (Durkheim, 1974 ; Hentig, 1948)

บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อให้ผู้อ่านได้นำไปใช้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยการนำเสนอแนวทางการป้องกันการกระทำผิดบางประการภายในท่าอากาศยานและบนอากาศยาน ไม่ว่าจะเป็นเจตนาหรือไม่ก็ดี ด้วยการสร้างความรู้ความเข้าใจ รวมถึงสร้างเสริมความรู้ทางด้านกฎหมายในหมวดของพฤติกรรมต้องห้ามในท่าอากาศยานและบนอากาศยาน เพื่อป้องกันการกระทำอันขัดต่อหลักของกฎหมาย ซึ่งอาจถูกดำเนินคดี และต้องระวางโทษโดยไม่รู้ตัว
- 2) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการนำเสนอแนวทางการรับมือเมื่อประสบเหตุ โดยผู้เขียนได้ทำการศึกษาจากตำรา เอกสาร หนังสือ บทความ งานวิจัย และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อมาประมวลผลนำเสนอให้บุคคลทั่วไปได้ใช้ศึกษาค้นคว้า และ 3) เพื่อนำไปใช้แนะนำเด็กและเยาวชนให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่เข้าข่ายการกระทำผิดบางประการ โดยเฉพาะในส่วนของ “คำต้องห้าม” และ “พฤติกรรมต้องห้าม” ที่มักเกิดปัญหาย่อยครั้งภายในท่าอากาศยานและภายในห้องโดยสารบนอากาศยาน (Department of Airports, 2022)

ระบบการจัดการด้านความปลอดภัย

ผู้เขียนได้ทำการศึกษาแนวคิดของ Kitthiphovanonth and Korakotjintanakan (2016) นิยามความปลอดภัย (Safety) คือ สภาวะการพ้นภัย หมายรวมถึง การรอดพ้นจากอันตราย ความเสี่ยงภัยการบาดเจ็บ การสูญเสียโดยได้แนวคิดสนับสนุนจาก Stolzer, Sumwalt and Goglia (2023) กล่าวไว้ว่า Safety Management System (SMS) หมายถึง กระบวนการในการจัดการทางด้านการความปลอดภัยเพื่อลดความเสี่ยงจากการประสบภัยอันตรายเชิงระบบ ตลอดจนการแบ่งสรรบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ การกำหนดนโยบาย และแผนปฏิบัติงานด้านการจัดการด้านความปลอดภัย ซึ่งในทางการบินนิยมใช้คำว่า “นิรภัย” โดยผู้เขียนได้นำหลักการที่เกี่ยวข้องมาประกอบการวิเคราะห์การควบคุมพฤติกรรมต้องห้าม ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

1) Safety Policy and Objectives (นโยบายความปลอดภัยและวัตถุประสงค์) โดยบุคลากรทางการบินทั้งส่วนของภาคพื้นและภาคอากาศต้องมีวิสัยทัศน์ พันธกิจที่มีความรับผิดชอบในด้านความปลอดภัย มีความมุ่งมั่นที่จะสอดส่องควบคุมดูแลพื้นที่ มีการจัดเตรียมแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ด้วยมาตรการการจัดการกับบุคคลอื่นไม่พึงประสงค์ ที่มีความเสี่ยงด้วยพฤติกรรมต้องห้ามอย่างเด็ดขาด เพื่อพร้อมรับมือเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน และอีกสิ่งสำคัญที่ไม่ควรมองข้ามคือ ระบบการจัดการเอกสาร ที่ต้องเป็นมาตรฐานและสามารถตรวจสอบได้ เพื่อที่จะสามารถใช้บันทึกข้อมูล ประมวลผล และ ใช้ตรวจสอบย้อนหลังได้ หากเกิดเหตุการณ์ไม่ปกติ รวมถึงการใช้

เอกสารเพื่อประเมินและการจัดการพัฒนาในระบบต่อไป (Jeffrey & Jeffrey, 2008)

2) Safety Risk Management (แนวทางจัดการความเสี่ยงทางด้านความปลอดภัย) โดยเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่สุ่มเสี่ยงจากพฤติกรรมต้องห้าม เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำท่าอากาศยานจะต้องเข้าควบคุมภาวะอันตรายอย่างเป็นระบบ ตามขั้นตอนที่ได้อบรมฝึกฝนมาในการสืบสวนเพื่อค้นหา และทำการจำแนกผู้กระทำความผิด (Hazard identification) โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบของการกระทำที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดการกระทำผิดบางประการได้ เพื่อประเมินและเข้าควบคุมความเสี่ยง หากอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่รุนแรงสามารถให้เจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยานใช้ดุลยพินิจสร้างบทลงโทษได้ แต่ถ้าหากพฤติกรรมต้องห้ามอยู่ในเกณฑ์ที่รุนแรง อันสร้างความตระหนักให้พื้นที่บริเวณนั้นเกิดความวุ่นวาย ให้เจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยานนำส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินคดีตามกฎหมายได้อย่างเด็ดขาด พร้อมทั้งนำเหตุการณ์ดังกล่าวกลับมาทำรายงานประมวลผลเพื่อสร้างมาตรการในการควบคุมป้องกันความเสี่ยงนั้นต่อไป เพื่อรักษา นิรภัยทางการบิน (Qian & Lin, 2016)

3) Safety Assurance (การประกันทางด้านความปลอดภัย) ซึ่งเป็นแนวทางนิรภัยในการกำกับความเสี่ยงและสร้างความเชื่อมั่นว่าระบบนี้จะสามารถใช้ควบคุมความเสี่ยงได้อย่างต่อเนื่อง โดยต้องมีการติดตาม บันทึกผล และ ประเมินผลการควบคุมความปลอดภัย ตลอดจนการบริหารจัดการให้เข้ากับบุคคลสมัย พร้อมแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาแผนงานควบคุมเหตุการณ์

จากพฤติกรรมต้องห้ามอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม (Liu, Hao, Zhang & Lian, 2023)

4) Safety Promotion (การส่งเสริมงานทางด้านความปลอดภัย) ควรมีนโยบายการจัดฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทางด้านนิรภัย เพื่อร่วมกันวางแผนและดำเนินงานรับมือกับพฤติกรรมต้องห้ามได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นแล้วควรเปิดโอกาสให้ตำแหน่งปฏิบัติการได้มีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น เพื่อที่จะสามารถได้รับข้อมูลจากสถานการณ์จริงนำกลับมาใช้ติดตามผลและเพื่อการพัฒนาแผนการดำเนินงานให้ได้ ผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด (Anusornphanich & Ngolumduen, 2023) โดยควรจัดการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมรับมืออยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ ไม่ควรมองข้ามหลักการสื่อสารทางด้านการความปลอดภัย เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจทั้งสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยาน และผู้เข้าใช้พื้นที่ ถึงพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงขัดต่อหลักกฎหมาย และโทษที่จะได้รับจากการกระทำอันนำมาสู่ความวุ่นวายจากพฤติกรรมต้องห้าม โดยใช้หลักการสื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายผ่านช่องทางหน้าจอประชาสัมพันธ์ดิจิทัล ช่องทางเสียงตามสาย ป้ายประกาศ และช่องทางออนไลน์ เพื่อให้เกิดการรับรู้ในวงกว้างและตระหนักถึงความสำคัญทางด้านนิรภัยเพื่อร่วมกันเป็นหูเป็นตาเฝ้าระวัง หากเกิดสถานการณ์ที่เสี่ยงจะได้นำแนวทางรับมือ ได้อย่างถูกต้องและทันทั่วทั้ง

แนวคิดเกี่ยวกับอาชญากรรม

Phikgor and Sudsakorn (2021) ได้ให้นิยามของ อาชญากรรม คือ การกระทำความผิดอันผิดกฎหมายทางสังคม ที่ก่อความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน และความสงบเรียบร้อยของสังคม ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติไว้ว่าเป็นสิ่งต้องห้าม ผู้ใดกระทำความผิดจะต้องได้รับโทษ สอดคล้องกับงานของ Konwai (2017) ได้นิยามความหมายของอาชญากรรม คือปรากฏการณ์อย่างหนึ่งของสังคมที่เกิดขึ้น โดยการกระทำของบุคคลนั้นกฎหมายได้บัญญัติเป็นข้อห้ามกระทำหรือถือเป็นการผิด ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษ

Phan-aiem and Prateppornnarong (2019) กล่าวว่า อาชญากรรม เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ได้กระทำความผิด ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติความผิดไว้ โดยการกระทำความผิดดังกล่าวก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตทรัพย์สิน หรือส่งผลกระทบต่อความสงบสุขและเรียบร้อยของสังคม ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษตามความผิดที่ได้กระทำตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ผู้เขียนจึงขอสรุป ความหมายของอาชญากรรม คือ การกระทำอันฝ่าฝืนข้อกฎหมายโดยพฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนเสียหายต่อทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และส่งผลร้ายต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ไม่ว่าผู้ก่อเหตุนั้นจะเจตนาหรือไม่ก็ดี ซึ่งหากพิสูจน์ได้ว่ากระทำความผิดหรือจำแนกด้วยหลักฐาน ผู้นั้นสมควรต้องระวางโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ความผิดทางกฎหมายมี 2 ประเภท คือ

- 1) ความผิดในตนเอง คือ ความผิดที่คนทั่วไปเห็นชัดเจนว่าเป็นความผิดต่อศีลธรรมอันดีต่อประชาชน
- 2) ความผิดเพราะกฎหมายห้าม คือ ความผิดที่เกิดจากการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิด โดยอาจมิได้เกี่ยวกับศีลธรรมเลย

โดยลักษณะของการเกิดความผิดทางหลักกฎหมายแบ่งลักษณะการกระทำผิดไว้ 3 ประเภท คือ 1) ความผิดโดยการกระทำ 2) ความผิดโดยการงดเว้นการกระทำ 3) ความผิดโดยการละเว้นการกระทำ (Natanked, 2020)

ผู้เขียนได้ทำการศึกษาพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. 2558 [พ.ร.บ.] โดยคัดเลือกศึกษาในหมวดมาตราที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการใช้ท่าอากาศยาน และการโดยสารอากาศยาน รวมถึงมาตราที่เคยพบผู้กระทำความผิดบ่อย เพื่อทำการศึกษาลักษณะการกระทำที่ขัดต่อหลักกฎหมาย และโทษที่จะได้รับการกระทำผิดในกรณีต่าง ๆ เพื่อบูรณาการเรียนรู้ โดยพบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (Legal Affairs Division, 2015) ดังนี้

“มาตรา 5 ใน พ.ร.บ. ฉบับนี้ ได้มีการให้ความหมายสำหรับนิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับด้านอาชญากรรม อาทิ (1) ใช้กำลังประทุษร้าย หมายความว่า ใช้กำลังประทุษร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา (2) ใช้กำลังทำร้าย หมายความว่า ใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ (3) ทำร้ายร่างกาย หมายความว่า ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ เป็นต้น

มาตรา 7 ผู้อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ควบคุมอากาศยานหรือเจ้าหน้าที่ประจำอากาศยาน ซึ่งสั่งในนามผู้ควบคุมอากาศยาน ที่เป็นคำสั่งเพื่อรักษากฎ ระเบียบ และความเรียบร้อยในอากาศยาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่ง เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ที่สั่งเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่อากาศยานหรือแก่บุคคลหรือทรัพย์สินในอากาศยาน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 8 ผู้อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินผู้ใดกระทำการหรือมีสิ่งอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท (1) สูบบุหรี่ในห้องน้ำหรือที่อื่นใดที่มีใช้สถานที่ที่จัดไว้ให้สูบบุหรี่เป็นการเฉพาะ (2) ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในเวลาห้ามใช้ หรือ (3) มีสิ่งที่มีประกาศห้ามมิให้นำขึ้นไปในอากาศยานไว้ใน การครอบครอง

ถ้าการกระทำตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำเพื่อให้เกิดการขัดข้องแก่อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของอากาศยาน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน สี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับความผิดตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ควบคุมอากาศยานมีอำนาจปรับชำระค่าปรับในอัตราขั้นสูงจากผู้กระทำความผิดได้ และเมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับแล้ว ให้คดีเลิกกัน

มาตรา 9 ผู้อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินผู้ใดทำให้เครื่องตรวจจับควันหรืออุปกรณ์อื่นใดในอากาศยานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของ

อากาศยานไม่ทำงาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

มาตรา 10 ผู้ที่อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินผู้ใดใช้กำลังประทุษร้ายผู้อื่นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินแปดหมื่นบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

มาตรา 15 ผู้ที่อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินผู้ใดทำร้ายร่างกายผู้อื่น ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยาน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

มาตรา 22 ผู้ใดแจ้งข้อความหรือส่งข่าวสารซึ่งรู้อยู่แล้วว่าเป็นเท็จ และการนั้นเป็นเหตุหรือน่าจะเป็นเหตุให้ผู้ที่อยู่ในท่าอากาศยานหรือ ผู้ที่อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินตื่นตกใจผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยานในระหว่างการบิน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหกแสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ”

จากหลักกฎหมายทุกข้อที่ได้กล่าวมาข้างต้น ค้นพบผู้กระทำความผิดมาตรา 22 บ่อยครั้งที่สุด โดยผู้เขียนขอเสนอแนวคิดที่ว่า เจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยาน เจ้าหน้าที่ประจำสายการบิน ผู้ใช้ท่าอากาศยานและผู้โดยสารทุกคนควรมีสติ รวมถึงควรมีวินัยในการควบคุมดูแลบุตรหลาน ซึ่งอยู่ในช่วงวัยเด็กและเยาวชน ให้พึงระมัดระวังพฤติกรรมและการใช้คำพูดต้องห้ามในท่าอากาศยานและในห้องโดยสารอากาศยาน เพื่อไม่ให้ถูกดำเนินคดี

ทางกฎหมายโดยไม่ได้เจตนา นอกจากนั้นแล้วยังควรช่วยกันสอดส่องบุคคลที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทั้งในท่าอากาศยานและบนอากาศยาน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และป้องกันความปลอดภัยให้แก่เครื่องบิน ท่าอากาศยาน บุคคล และทรัพย์สิน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิด หรือการกระทำอันเป็นการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับตำรา ของ Mongkolapibalkul (2022) กล่าวว่า การป้องกันผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำท่าอากาศยานและบุคลากรทางการบิน ถือเป็นขั้นตอนการเพิ่มสมรรถนะระบบรักษาความปลอดภัย และเป็น การเพิ่มมาตรฐานของการบินพลเรือนไทยให้มีมาตรฐานที่ดีในระดับสากล

พฤติกรรมต้องห้ามกระทำภายในท่าอากาศยานและห้องโดยสาร

อาณาเขตของท่าอากาศยานและในห้องโดยสารเครื่องบิน เป็นสถานที่ที่มีความเข้มงวดด้านการรักษาความปลอดภัยอย่างมาก ดังนั้น การสื่อสาร โดยใช้คำพูด ข้อความ หรือการกระทำที่ทำให้บุคคลในท่าอากาศยานหรือในเครื่องบินตื่นตกใจหรือเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของเครื่องบินที่อยู่ระหว่างการบิน อาทิ การใช้คำพูดหยาบคาย นอกจากจะทำให้เครื่องบินล่าช้าจากการใช้เวลาตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้ว อาจทำให้ถูกสอบสวนและดำเนินคดีตามกฎหมายได้ (Airports of Thailand Public Company Limited [AOT], 2018 ; Civil Aviation Authority of Thailand [CAAT], 2021)

CAAT (2021) ได้รวบรวมพฤติกรรมต้องห้ามในท่าอากาศยานอันได้แก่ การใช้วาจา การแสดงกริยา การเขียนลายลักษณ์อักษร และการแสดงพฤติกรรมต้องห้ามที่เจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยานสามารถสัมผัสได้ถึงความเป็นภัยจากความไม่ปกติด้วยการแสดงอาการข่มขู่หรือคุกคาม รวมถึงความจงใจในการสร้างความสับสนวุ่นวาย ไม่ว่าจะเจตนาหรือไม่ก็ตาม

จากการศึกษา “คำ” หรือ “ประโยค” ที่ส่งผลให้เกิดความแตกตื่น สับสน ด้วยเหตุจากความเข้าใจผิดฐานพฤติกรรมต้องห้าม ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย จึงควรหลีกเลี่ยงการใช้वादังกล่าวอย่างเด็ดขาด

กรณีตัวอย่าง “คำพูดต้องห้าม” ที่เคยพบผู้กระทำความผิด (Prachachat Turakij, 2022) ได้แก่

- 1) การพูดคำว่า “ระเบิด” (Bomb)
- 2) การพูดคำว่า “เครื่องบินกำลังจะตก”
- 3) การพูดคำว่า “นี่คือการก่อการร้าย” (Terrorist Attack)
- 4) การพูดคำว่า “หยุดนะ นี่คือการจี้/ปล้นบนเครื่องบิน” (Hijack)
- 5) การพูดคำว่า “ตรวจได้ แต่ระวังเชื้ออีโบล่า” เป็นต้น

เนื่องจาก พ.ร.บ. ฉบับ 2558 มีการบังคับใช้มาตั้งแต่ก่อนเกิดสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 จึงยังไม่ได้ทำการระบุพฤติกรรมต้องห้ามอันเกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาด แต่ยังคงเข้าข่ายขัดต่อข้อกฎหมายในฐานะความผิดบางประการที่ส่งผลให้เกิดความสับสนวุ่นวายในสังคม จากความตื่นตระหนก อาทิ การก่อกวนในสังคม การจามใส่ผู้อื่นโดยไม่ปิดปาก และการพูด

คำว่า “มีคนเป็นโควิด” ซึ่งเป็นการขัดต่อหลักกฎหมาย ดังนั้นผู้เขียนขอแนะนำว่า หากพบเห็นการกระทำดังกล่าว ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยานหรือเจ้าหน้าที่ประจำสายการบินที่เกี่ยวข้อง เพื่อรีบเข้าควบคุมเหตุการณ์และใช้ดุลยพินิจจำแนกความผิดหนักเบา เพื่อพิจารณานำส่งดำเนินคดีต่อไป

โดยนอกจากกรณีของ “คำพูดต้องห้าม” ยังมีการกระทำอื่นที่เข้าข่ายการกระทำความผิด ตาม พ.ร.บ. ความผิดบางประการต่อการเดินอากาศในข้อหาของ “พฤติกรรมต้องห้าม”

กรณีตัวอย่าง “พฤติกรรมต้องห้าม” ที่ควรพึงระมัดระวังกริยาของตนเอง และการควบคุมดูแลบุตรหลานในช่วงวัยเด็กและเยาวชน ไม่ให้เข้าข่ายต่อการกระทำความผิดบางประการ (AOT, 2018) ได้แก่

- 1) การโยนกระเป๋าหรือสิ่งของภายในตัวอาคารใส่เจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยาน เจ้าหน้าที่ของสายการบิน หรือกลุ่มผู้โดยสาร โดยเจตนาทำให้ตื่นตระหนก หรือสร้างความสับสนแล้ววิ่งหนีไป

- 2) การทำร้ายร่างกายและการกระทำอันเป็นการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย เจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยาน ตำรวจ พนักงานต้อนรับบนอากาศยาน หรือนักบินผู้ควบคุมอากาศยาน

- 3) การมีเจตนากระทำความเสียหายต่อเครื่องบิน อุปกรณ์ของเครื่องบิน หรือโครงสร้างของเครื่องบิน เพื่อทำอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของเครื่องบินหรือการดำเนินการของเครื่องบิน โดย जानนด้วยหลักฐานหรือสามารถพิสูจน์ทราบในภายหลังถึงการกระทำความผิด

4) การไม่เคารพกฎระเบียบ ข้อบังคับของท่าอากาศยานหรืออู่จอดอากาศยาน หรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย หรือเจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยาน รวมถึงการรบกวนความสงบเรียบร้อย และระเบียบข้อบังคับของท่าอากาศยานหรือบนอากาศยาน เป็นต้น

5) การเขียนคำว่า “ระเบิด” ไว้ที่กระจกหรือผนังกำแพง อันเป็นสาเหตุนำมาซึ่งความตื่นตระหนกตกใจ และความวุ่นวายต่อผู้ใช้พื้นที่ ท่าอากาศยาน หรือผู้โดยสารบนอากาศยาน

กรณีตัวอย่าง “การกระทำความผิดบางประการภายในท่าอากาศยาน”

กรณีศึกษา Youtuber ชื่อดังรายหนึ่ง พุดจาหยอกล้อกับกลุ่มเพื่อน ด้วยการเปล่งคำว่า “ระเบิด” เสียงดังในท่าอากาศยานหลายครั้ง ซึ่งถือว่าเป็นคำต้องห้าม และขัดต่อหลักกฎหมาย โดยถึงแม้ว่าเพื่อนจะแสดงอาการห้ามปราม แต่ Youtuber รายนั้นก็ยังไม่ยุติการกระทำดังกล่าว และได้นำวิดีโอขึ้นมาเผยแพร่ในโลกออนไลน์อย่างรั่วซึ่งวิจารณ์ญาติ เพื่อคาดหวังเพียงแค่กระแสดอรับ ยอดผู้เข้าชม อย่างไรก็ดีสำคัญซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าผู้ก่อเหตุดังกล่าวกระทำด้วยเจตนาโดยสมบูรณ์แล้ว ด้วยเนื้อหาภายในวิดีโอ Youtuber รายนี้มีกริยาวาจาเข้าข่ายการกระทำความผิดอยู่หลายครั้ง พบการพุดประโยคว่า “อยากกินกล้วยเตี้ยลูกขึ้นปลาระเบิด” โดยเน้นเปล่งเสียงดังที่คำว่า “ระเบิด” ซึ่งเพื่อนได้กล่าวตักเตือนทุกครั้งว่า ห้ามพุด เพราะเข้าข่ายการกระทำความผิด แต่ Youtuber ยังคงพุดล้อเล่นต่อไป จนเพื่อนเริ่มไม่พอใจ มีสีหน้าที่จริงจังขึ้น พร้อมกล่าวว่า “คุณกำลังล้อเล่นกับระบบ และ

ทำลายกฎหมาย” ซึ่ง Youtuber รายนี้ก็ไม่สนใจ ยังคงพุดไม่หยุดและพุดต่อไปอีกว่า “เธอแต่งตัวเปรี้ยวระเบิด แบบนี้พุดได้ไหม” โดยเน้นเสียงที่คำว่า “ระเบิด” เพื่อให้ผู้โดยสารท่านอื่นหันมามองอีกเช่นเคย และไม่มีอาการจะสำนึก ยังคงยิ้มและหัวเราะพร้อมพุดต่อไป (Thai Channel Eight, 2023)

ภายหลังจากวิดีโอดังกล่าวได้เผยแพร่ ทำให้เกิดเสียงวิจารณ์เป็นอย่างมากถึงความไม่เหมาะสมจากพฤติกรรมของ Youtuber ดังกล่าว ที่ถึงแม้ว่าในภายหลังผู้ก่อเหตุจะไม่ได้รับโทษทางกฎหมาย เพราะไม่มีผู้แจ้งร้องทุกข์กล่าวโทษ แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าการกระทำเช่นนี้ สร้างกระแสความไม่พอใจให้กับสังคมไทยเป็นอย่างมาก

ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า ถ้ามองโดยเจตนา Youtuber มีความคึกคะนอง จงใจละเมิดต่อข้อกฎหมาย เพียงแค่ต้องการกระแสดอรับ คือ ยอดจำนวนการเข้าชมจากผู้ติดตามทางช่องทางออนไลน์เท่านั้น นับว่าเป็นเรื่องที่ไม่สร้างสรรค์และเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีต่อเด็กและเยาวชน ในฐานะเข้าข่ายทำลายกฎหมายและละเมิดต่อ พ.ร.บ. การกระทำความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ จึงควรมีการตรวจสอบเพิ่มเติม พร้อมทั้งควรสืบหาพยาน และหลักฐานมาใช้ประกอบสำนวนว่า การกระทำดังกล่าวเข้าข่ายการสร้างความแตกตื่น สับสนวุ่นวายต่อสังคมจริงหรือไม่ รวมทั้งลักษณะการล้อเลียนและทำลายระบบข้อบังคับทางกฎหมาย หากสามารถพิสูจน์ทราบว่าการกระทำความผิดจริง ต้องสมควรได้รับโทษอย่าง ไม่มีข้อยกเว้น เพื่อจะได้เป็นกรณีศึกษา และ เพื่อไม่ให้ผู้อื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง

กล่าวคือ หากพิสูจน์ทราบได้ว่าผู้ก่อเหตุเป็นผู้กระทำความผิดในกรณีเดียวกับพฤติกรรมต้องห้ามดังที่ได้ยกตัวอย่าง ซึ่งได้รับการพิสูจน์ทราบแล้วว่าได้กระทำความผิดโดยสมบูรณ์ไม่ว่าจะเจตนาหรือไม่ก็ดี จะต้องได้รับโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. 2558

มาตรา 22 กล่าวว่า ผู้ใดแจ้งข้อความหรือส่งข่าวสารซึ่งรู้อยู่แล้วว่าเป็นเท็จและการนั้นเป็นเหตุหรือน่าจะเป็นเหตุให้ผู้ที่อยู่ในท่าอากาศยานหรือผู้ที่อยู่ในอากาศยานในระหว่างการบินตื่นตกใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าการกระทำนั้นเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อความปลอดภัยของอากาศยานในระหว่างการบิน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี หรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (Legal Affairs Division, 2015)

แนวทางการรับมือกับพฤติกรรมต้องห้าม

1) หากได้ยินผู้โดยสารคนอื่นใช้คำพูดหรือพบเจอข้อความ สัญลักษณ์ หรือแสดงพฤติกรรมต้องห้ามภายในอากาศยานในระหว่างทำการบิน และเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย ควรแจ้งให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทราบในทันที เพื่อให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินใช้ดุลยพินิจแจ้งต่อไปยังนักบินผู้ควบคุมอากาศยาน (Pilot in Command [PIC]) พิจารณาควบคุมตัวส่งเจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยานเพื่อสอบสวนและนำเสนอส่งดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป

2) หากได้ยินผู้โดยสารผู้อื่นใช้คำพูดข้อความ แสดงสัญลักษณ์หรือพฤติกรรมต้องห้ามภายในท่าอากาศยานหรือบนอากาศยาน และเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยาน เจ้าหน้าที่ประจำสายการบิน หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจทราบเพื่อเข้าควบคุมสถานการณ์และดำเนินการตรวจสอบ ซึ่งหากพบว่ากระทำความผิดจริง สามารถดำเนินการตามกฎหมายต่อไป (Mongkolapibalkul, 2022)

3) หากได้ยินคำต้องห้ามร้ายแรงให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อเข้าควบคุม สอบสวน หรือส่งดำเนินคดีต่อไป ถึงแม้ว่า ผู้พูดจะกล่าวออกมาโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ดี (เช่น กรณีมีความโมโหจากการตกเครื่องหรือเที่ยวบินล่าช้า) ถือว่ามีความผิดตาม พ.ร.บ. ความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. 2558 จะอ้างบันดาลโทสะเพื่อลดโทษไม่ได้ เพราะไม่ใช่กรณีที่ถูกละเมิดโดยเหตุร้ายแรงอันไม่เป็นธรรม (Legal Affairs Division, 2015)

แนวทางการป้องกันการกระทำผิดบางประการ

จากการศึกษาบทความและงานวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนได้คัดเลือกนิยามศัพท์ที่สำคัญเพื่อนำมาใช้ศึกษาบูรณาการร่วมกับแนวทางการรับมือกับพฤติกรรมต้องห้ามภายในท่าอากาศยานและบนอากาศยาน ดังนี้

การป้องกันการกระทำผิด หมายถึง ความพยายามในการควบคุมการกระทำผิดที่กำลังก่อตัวขึ้น ซึ่งส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคม ซึ่งอาจวิเคราะห์จากเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นแล้ว หรือการคาดคะเน

ล่วงหน้าถึงแนวโน้มของการเกิดเหตุการณ์กระทำ ความผิด (Phan-aiem & Prateppornnarong, 2019)

ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่า หากพบเห็น การกระทำผิดหรือเหตุการณ์ที่ผิดสังเกต อันเกิด จากวาจาหรือพฤติกรรมต้องห้ามให้รีบดำเนินการ แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยาน หรือหากอยู่ บนอากาศยานให้แจ้งต่อลูกเรือหรือพนักงานประจำ สายการบิน เพื่อดำเนินการตามแผนควบคุม และ กระบวนการสอบสวนตามกฎหมายต่อไป ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของ Freilich and Newman (2017) กล่าวว่า แนวทางการลดการกระทำผิดด้วยวิธี ชัดขวางไม่ให้ก่อการกระทำผิดสำเร็จ โดยไม่ต้อง คำนึงว่าผู้กระทำผิดมีเจตนา มีแรงจูงใจ หรือมี ความตั้งใจทำความผิดหรือไม่ ถือว่าเป็น การป้องกันอาชญากรรม

เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง ผู้ที่ได้รับ ความเสียหายจากการถูกละเมิดของผู้กระทำผิด ต่อข้อกฎหมาย

การหลีกเลี่ยงการกระทำเพื่อไม่ให้ตกเป็น เหยื่ออาชญากรรม หมายถึง พฤติกรรม แนวทาง หรือวิธีการในการปฏิบัติที่พยายามไม่ให้ตนได้รับ ผลจากอาชญากรรม กล่าวคือ ทุกคนต้องการ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังนั้นผู้ใช้ พื้นที่ท่าอากาศยานและอากาศยานทุกคนจะต้อง ร่วมแรงร่วมใจกันสอดส่องดูแล หากพบเหตุการณ์ ที่มีความเสี่ยงสู่การเกิดอาชญากรรม ให้นำตนเอง ออกมาให้ห่างและแจ้งเจ้าพนักงานอย่างเร่งด่วน เพื่อเข้าควบคุมป้องกัน และเพื่อไม่ให้ตนตกเป็น เหยื่อของอาชญากรรม (Natanked, 2020)

การหลีกเลี่ยงการก่ออาชญากรรมโดย ไม่ได้ตั้งใจ หมายถึง พฤติกรรม แนวทางหรือ วิธีการปฏิบัติตนไม่ให้เกิดพฤติกรรมต้องห้าม ซึ่งขัดต่อหลักกฎหมายและก่อให้เกิดความสับสน วุ่นวายต่อสังคม ลดโอกาสจากการถูกดำเนินคดี ตามกฎหมาย ดังนั้นก่อนตัดสินใจกระทำการใด ควรคำนึงถึงผลที่ตามมาให้มาก ควรมีสติ คือ ความรู้สึกตัวสิ่งใดควรพูด สิ่งใดควรทำอย่างปราศจาก ความศรัทธา และต้องรู้เท่าถึงการณในสิ่งนั้น (Supanyo, 2021) เพื่อป้องกันการทำความผิด ฐานแสดงพฤติกรรมต้องห้ามโดยไม่ได้เจตนา ดังนั้นจึงควรคิดก่อนพูด คิดก่อนทำ นึกถึงสิ่ง ที่ จะตามมาของการกระทำของตนเอง เพื่อยับยั้ง พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ซึ่งเสี่ยงต่อการถูก ดำเนินคดีตามกฎหมาย และเพื่อลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นใจในความปลอดภัยของเพื่อน ร่วมเดินทางให้เป็นศูนย์ เพื่อรักษาความเชื่อมั่น และรักษามาตรฐานการปฏิบัติการบินประเทศไทย ให้ทัดเทียมได้ในระดับนานาชาติ (Mahasap, Pipathanangkul & Pasunun, 2022)

บทสรุป

องค์การทางด้านการบินถือว่าเป็นหน่วยงาน ที่มีความเชื่อมั่นสูง ในทุกภาคส่วนทางด้านการบิน ล้วนต้องผ่านการฝึกอบรมอย่างเข้มข้นเพื่อให้ได้ มาตรฐานในการปฏิบัติงานภายใต้ความปลอดภัย ฉะนั้นแล้วการป้องกันเหตุอาชญากรรมด้วย การบังคับใช้หลักกฎหมายการเดินทางจึงเป็น สิ่งสำคัญที่ไม่อาจละเลยได้ ดังนั้นหากพบเจอ ผู้มีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ หรือ Unruly

Passenger กล่าวคือ ผู้โดยสารที่ไม่เคารพกฎระเบียบ ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดหรือคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ประจำท่าอากาศยานหรือเจ้าหน้าที่ของสายการบิน เป็นผู้ที่มีความคิดคะนองงันเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ซึ่งเป็นเหตุก่อให้เกิดการรบกวนความสงบเรียบร้อย จากการฝ่าฝืนข้อบังคับต่าง ๆ ขณะที่อยู่ในท่าอากาศยานหรือบนอากาศยาน หากผู้ใดพบเห็นต้องแจ้งให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำท่าอากาศยานทราบ และเข้าจัดการควบคุมอย่างเด็ดขาดโดยการบังคับใช้ข้อกฎหมายอย่างไม่มีข้อละเว้น

ผู้เขียนได้ยกหลักการของ Brantingham and Faust (1976) มาประกอบการสรุปแนวคิดการป้องกันอาชญากรรม 3 ระดับ ได้แก่

1) Primary prevention (การป้องกันปฐมภูมิ) ซึ่งมุ่งตรงไปที่การเปลี่ยนแปลงกล่าวคือเมื่อวิวัฒนาการของสื่อเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว การเข้าถึงข้อมูลในโลกออนไลน์ทำได้ง่ายดายโดยไม่ได้ผ่านกระบวนการคัดกรอง ทำให้อาจเกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบ ดังนั้นผู้ใหญ่จะต้องให้คำแนะนำต่อเด็กและเยาวชน ให้มีความรู้ความเข้าใจพร้อมปฏิบัติตามกฎหมายเมื่ออยู่ในบริเวณของท่าอากาศยานหรือขณะอยู่ในห้องโดยสาร

2) Secondary prevention (การป้องกันทุติยภูมิ) หมายถึง การพุ่งเป้าไปที่การเจาะจงระยะแรกของกลุ่มคนในสภาพแวดล้อมที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมอาชญากร ในที่นี้พบว่า นอกจากพฤติกรรมลอกเลียนแบบแล้ว ยังมีสาเหตุอันเกิดจากความคิดคะนองในกลุ่มเพื่อน ฉะนั้นแล้วควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องในหมวดของพฤติกรรมต้องห้าม

โดยการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ในวงกว้างเพื่อป้องกันการกระทำผิดกฎหมายไม่ว่าจะเจตนาหรือไม่ก็ดี เพราะปลายทางคือการถูกควบคุมดำเนินคดีโดยไม่รู้ตัว

3) Tertiary prevention (การป้องกันตติยภูมิ) มุ่งเน้นที่ส่วนของการป้องกันการกระทำผิด กล่าวคือ ความพยายามในการป้องกันอาชญากรรมโดยใช้ระบบการจัดการทางด้านความปลอดภัย ซึ่งแต่ละแผนควรเพิ่มมาตรฐานความปลอดภัยงานของตนให้เป็นรูปธรรม และชัดเจนยิ่งขึ้น โดยบุคลากรทางการบินควรทำการศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดบางประการต่อการเดินอากาศ พ.ศ. 2558 รวมถึงควรประชาสัมพันธ์ทั้งช่องทางกระจายเสียงในท่าอากาศยาน และผ่านทางช่องทางออนไลน์ถึงแนวทางการรับมือ หากประสบกับผู้ที่มิพฤติกรรมต้องห้าม กล่าวคือ ถ้าได้ยินผู้อื่นใช้คำพูด หรือมีพฤติกรรมต้องห้ามภายในท่าอากาศยานหรืออากาศยานแล้วเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย ให้รีบแจ้งข้อมูลต่อเจ้าหน้าที่ท่าอากาศยานหรือเจ้าหน้าที่สายการบิน เพื่อดำเนินการตรวจสอบอย่างทันทีทันใด และ หากกระทำผิดจริงจะได้ควบคุมเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

จากที่ได้กล่าวอ้างส่วนต้นเรื่องเกี่ยวกับ Youtuber ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในการใช้คำพูดที่เข้าข่ายผิดข้อกฎหมาย รวมถึงพฤติกรรมอันผิดหลักกฎหมายออกอากาศทางช่องทางออนไลน์อยู่บ่อยครั้ง ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีต่อเด็กและเยาวชน โดยอาจส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ อาทิ การพูดคำว่า “ระเบิด” ซึ่งนับเป็นพฤติกรรมอันเข้าข่ายการกระทำผิดทางกฎหมาย

ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อทราบเรื่องแล้ว ควรติดตามตรวจสอบบุคคลดังกล่าวและจัดการดำเนินคดีเพื่อเป็นกรณีศึกษา ไม่ให้เกิดพฤติกรรมการณ์การลอกเลียนแบบอันไม่สร้างสรรค์ อันจะนำมาซึ่งความเดือดร้อนให้ตนเองและครอบครัว

เพราะฉะนั้นแล้ว การให้ความรู้ความเข้าใจกับบุคคลทุกช่วงวัย ทั้งหลักข้อกฎหมาย และแนวทางการรับมือเมื่อประสบอยู่ในเหตุการณ์ส่อเสี่ยง รวมถึงแนวทางการป้องกันเหตุอาชญากรรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทุกคนควรศึกษา โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ควรได้รับคำแนะนำให้มีความรู้และความเข้าใจ เพื่อลดความเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้กระทำความผิดอันเกิดจากความคึกคะนอง หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ดังนั้นจึงควรจัดการประชาสัมพันธ์ในวงกว้างถึงข้อควรระวังพฤติกรรมที่ใช้ทำอาชญากรรมและการเป็นผู้โดยสารอากาศยาน ที่ถูกต้องตามหลักกฎหมายอย่างวิญญูชน เพื่อเสริมสร้างสังคมที่มีคุณภาพและเพื่อยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยของการบินพลเรือนไทยสืบไป (Mongkolapibalkul, 2022)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีนโยบายควบคุมหมวดพฤติกรรมต้องห้ามที่ชัดเจน พร้อมระบบการรักษาความปลอดภัย

ที่มีประสิทธิภาพภายใต้ข้อบังคับกฎหมายอย่างเคร่งครัด นอกจากนั้นแล้วควรแบ่งชั่วโมงการทำงานให้เหมาะสม เพื่อป้องกันปัญหาความเหนื่อยล้าสะสมของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ (Human Error) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการรักษาความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ควรส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับการฝึกอบรม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปฏิบัติและวิธีการบังคับใช้กฎหมายสำหรับผู้กระทำความผิดฐานมีพฤติกรรมต้องห้าม และควรมีการจัดฝึกอบรมทบทวนแผนงาน เพื่อพร้อมปฏิบัติการรับมือเมื่อเกิดเหตุอยู่เสมอ นอกจากนั้นยังควรประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับทุกช่วงวัยถึงข้อมูลพฤติกรรมต้องห้ามพร้อมแผนการรับมือ รวมถึงโทษทางกฎหมายที่จะได้รับหากกระทำความผิด เพื่อให้เกิดความระมัดระวังในการปฏิบัติตน รวมถึงการควบคุมดูแล ให้คำแนะนำแก่บุตรหลานที่อยู่ในช่วงวัยเด็กและเยาวชนเมื่ออยู่ภายในท่าอากาศยานและขณะโดยสารบนอากาศยาน

ข้อเสนอแนะเชิงวิจัย ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงสังเกต (Observational Research) เพื่อวิเคราะห์หามูลเหตุของการแสดงพฤติกรรมต้องห้าม พร้อมศึกษาหาแนวทาง มาตรการรองรับ และแผนปฏิบัติการควบคุมระงับเหตุภายใต้ข้อบังคับตามหลักกฎหมายที่เป็นสากลต่อไป

REFERENCES

- Airports of Thailand Public Company Limited. (2018). Words could not to say in the airport. AOT Official. Retrieved from <https://www.airportthai.co.th/> [2023, 1 November]. (In Thai).
- Anusornphanich, P. & Ngolumduen, B. (2023). Meeting that Works. **Journal of Value Chain Management and Business Strategy**, **2(3)**, 73–75. Retrieved from <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/VCMBBS/article/view/2310/>. [2023, 1 November]. (In Thai).
- Brantingham, P. J., & Faust, F. L. (1976). A conceptual model of crime prevention. **Crime and delinquency**, **22**, 284-295.
- Civil Aviation Authority of Thailand. (2021). Prohibited behaviour in the airports and in flight. Retrieved from: <https://www.caat.or.th/th/archives/58005/>. [2023, 1 November].
- Department of Airports. (2022). Prohibited behavior in the airports and in flight. Nakornsrithammarat Airport. Retrieved from <https://minisite.airports.go.th/nakornsrithammarat/post/view/2108/>. [November 1, 2023]. (In Thai).
- Durkheim E. (1974). **Sociology and Philosophy**. New York, NY: Routledge.
- Freilich, J. D. & Newman, G. R. (2017). **Situational crime prevention**. Oxford: Oxford Press.
- Hentig, H. V. (1948). **The criminal and his victim**. New Haven, CT: Yale University Press.
- Jeffrey, C, P. & Jeffrey S, F. (2008). Practical aviation security. US: Elsevier Inc.
- Konwai, C. (2017). Criminal problems In Thai society. **Academic Journal of Mahamakut Buddhist University Isan Campus (Saeng Isan)**, **14(2)**, 28-41. Retrieved from <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/jsi/article/view/193735/134926/>. [2023, 1 November]. (In Thai).
- Kitthiphovanonth, W. & Korakotjintanakan, P. (2016). Industrial safety, **CSNP Journal**, **1(1)**, 16-22.
- Kumarnboon, P. (2018). A theory of innovation conducts crime. **Journal of Criminology and Forensic Science**, **4(1)**, 15–25. Retrieved from <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/forensic/article/view/189067/>. [2023, 1 November]. (In Thai).
- Legal Affairs Division. (2015). Act on Certain Offences against Air Navigation, B.E. 2558 (2015). Royal Thai Government Gazette. (Vol.132 No.10, 28-39) Retrieved from <https://multi.dopa.go.th/legal/news/cate6/view90/>. [2024, 1 January]. (In Thai).

- Liu, R., Hao, S., Zhang, Y., & Lian, G. (2023). Air Traffic Safety Assurance Based on Flight Plan Risk Assessment and Early Warning. **Journal of Advanced Transportation**, **2023**, 1-12. Retrieved from <https://www.hindawi.com/journals/jat/2023/1440763/>. [2023, 1 November].
- Mahasap, N., Pipathanangkul, C. & Pasunun, S. (2022). Challenges and opportunities of aviation business in Thailand to a new normal life after the COVID-19 Pandemic. **Journal of Aviation, Travel, and Service**, **1(1)**, 1-19. Retrieved from <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/tft/article/view/1213/>. [2023, 1 November]. (In Thai).
- Mongkolapibalkul, S. (2022). **Aviation safety and security from the airport's perspective**. Bangkok: Danex Inter corporation.
- Natanked, K. (2020). Self-protection to avoid becoming the victim of crime in the Faculty of Human Science and Social Science Students at Suansunandha Rajabhat University. **The Journal of Research and Academics**, **3(2)**, 137-150.
- Phan-aiem, A. & Prateppornnarong, D. (2019). International Tourists' Self - Protection from Becoming Victims of Crime at Khao San Road, Bangkok. **Political Science and Public Administration Journal**, **11(1)**, 91-114.
- Phikgor, K. & Sudsakorn, T. (2021). Gold shop's crime prevention model at Muang District Nakhon Ratchasima. **Journal of Crime and Security**, **3(1)**, 75-88.
- Prachachat Turakij. (2022). A list of phrases that are inappropriate to use at airports and on aircraft. Matichon Public Co.,Ltd. Retrieved from <https://www.prachachat.net/tourism/news-852798/>. [2023, 1 November]. (In Thai).
- Qian, Q., & Lin, P. (2016). Safety risk management of underground engineering in China: Progress, challenges and strategies. **Journal of Rock Mechanics and Geotechnical Engineering**, **8(4)**, 423-442. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1674775516300178>. [2023, 1 November].
- Stolzer, A. J., Sumwalt, R. L., & Goglia, J. J. (2023). Safety management systems in aviation. London: CRC Press.
- Supanyo, P. (2021). The application for mindfulness clear comprehension in living daily life. **Journal of Political Science Suan Sunandha Rajabhat University**, **4(2)**, 99-107. Retrieved from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/polssru/article/view/25535/>. [2023, 1 November]. (In Thai).

Supasamut, D., Esichaikul, R., & Chansawang, R. (2023). Influence of crew resource management and safety culture toward stress management of cabin crew of scheduled airlines. **University of the Thai Chamber of Commerce Journal Humanities and Social Sciences**, 43(1), 149-164.

Thai Channel Eight. (2023). Certain phrases that are prohibited from being uttered at airports; breaching them has a minimum fine of 200,000 baht and an imprisonment of 5–15 years in jail. **Channel 8 news online**. Retrieved from https://www.thaich8.com/news_detail/123159/. [2024, 1 January]. (In Thai).

.....

Academic Article

แนวทางการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีของประเทศไทยสู่สากล

INHERITANCE CULTURAL HERITAGE THE ANCIENT DANCE OF THAILAND TO THE WORLD

นิสากร บุญเลิศ

สาขาวิชาศิลปะการแสดงไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Nisakorn Boonlert

Thai Drama Program Ramkhamhaeng University

*E-mail: nisakorn545@gmail.com

Received: 2023-11-27

Revised: 2024-04-17

Accepted: 2024-05-03

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอแนวทางการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีของประเทศไทยสู่สากล ในยุคที่กระแสของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้คนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับสื่อต่าง ๆ รอบตัวมากกว่าในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น การสื่อสารด้วยสื่อจากเทคโนโลยีดิจิทัลจึงมีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมเพิ่มขึ้นและได้กลายเป็นแหล่งด้านความบันเทิงยอดนิยมของผู้คนในสังคมที่สามารถถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ได้โดยตรงและผลกระทบที่ตามมาคือการเสพสื่อที่มีเนื้อหาตามพฤติกรรม การบริโภคนิยม การผลิตสื่อที่ส่งเสริมการสืบสานมรดกวัฒนธรรมเช่น Animation, AR/VR, Game, Infographic, Mobile Application, VDO และ Website ซึ่งจะเป็นแนวทางในการช่วยธำรงรักษาสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีต่อไปได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

คำสำคัญ : การสืบสานมรดกวัฒนธรรม, ระบำโบราณคดี, ประเทศไทยสู่สากล

ABSTRACT

This academic paper has the purpose guidelines for continuing the cultural heritage of archaeological dance of Thailand to the world. In an era where world trends are changing rapidly. As a result, people spend most of their time immersed in the media

around them rather than doing activities with others. Media communication from digital technology has an increasing influence on people in society and has become a popular source of entertainment for people in society who can directly transmit things and the resulting effect is media consumption. with content based on consumer behavior Production of media that promotes the continuation of cultural heritage such as Animation, AR/VR, Game, Infographic, Mobile Application, VDO and Website, which will be a guideline to help maintain and continue the cultural heritage of archaeological dance in a sustainable way in the future.

Keyword: Inheritance Cultural Heritage, The Ancient Dance, Thailand to the World

บทนำ

บริบททางสังคมของโลกในยุคปัจจุบัน และพลวัตทางเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดผลกระทบทางบวกและลบต่อการสูญสลายของมรดกทางวัฒนธรรม ถือเป็นหนึ่งในภัยร้ายแรงของประเทศซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์และความหลากหลาย เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมไทยการแปลงมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่มีอยู่จำนวนมาก ให้มาอยู่ในรูปแบบดิจิทัลเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรม สามารถนำไปต่อยอดผลิตภัณฑ์หรือบริการอื่น ๆ ให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2561 – 2580 มีแผนงานที่สำคัญในการส่งเสริมให้ภาคเอกชนและภาคประชาชน ผลิตสื่อดิจิทัลที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เช่น การผลิตสื่อที่ส่งเสริมการสืบสานมรดกวัฒนธรรมและร่วมกันถ่ายทอดให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลคอนเทนต์ต่าง ๆ เช่น Animation, AR/VR, Game, Infographic,

Mobile Application, VDO และ Website ถือเป็นการผลิตสื่อดิจิทัลที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นการช่วยดำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมของไทยให้สามารถคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน (Chamroenthong, 2022; Perbellini & Pongratz, 2015)

ระบำโบราณคดี เป็นผลงานชิ้นเอกที่กรมศิลปากรได้สร้างสรรค์ขึ้น โดยมีความมุ่งหมายในการบอกเล่าเรื่องราวโบราณคดีจำนวน 5 ยุคสมัย ได้แก่ ทวารวดี ศรีวิชัย ลพบุรี เชียงแสนและสุโขทัย ผ่านรูปแบบการแสดงระบำ โดยอ้างอิงหลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์เป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ที่มีสุนทรียภาพในการแสดงอย่างยิ่ง ด้วยความงดงามลงตัว ที่ปรากฏแก่สายตาและโสตประสาทของผู้ชม สุนทรียภาพในการแสดงของระบำโบราณคดีสามารถวิเคราะห์ได้จาก 5 ด้าน ได้แก่ 1) กระบวนท่ารำที่มีความงดงามและได้ต้นแบบจากภาพจำหลักรูปปั้นทางโบราณคดีตามยุคสมัยต่าง ๆ 2) รูปแบบการแปรแถวที่มีความสวยงามหลากหลาย 3) ความงามของผู้แสดง

ที่ผ่านการคัดเลือกให้ใกล้เคียงกับเชื้อชาติและบุคคลในยุคโบราณ 4) บทเพลงดนตรีที่มีท่วงทำนองอันไพเราะรวมทั้งสร้างบรรยากาศให้รำลึกถึง ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์และ 5) เครื่องแต่งกายที่จำลองมาจากเครื่องแต่งกายสตรีที่พบตามศิลปโบราณวัตถุยุคต่าง ๆ ปัจจัยทั้งห้าประการล้วนแล้วแต่ส่งเสริมให้เกิดความงดงามให้แก่ระบำโบราณคดี เป็นชุดระบำสำคัญที่บรรจุลงในหลักสูตรการศึกษา และเป็นต้นแบบงานสร้างสรรค์ ในรูปแบบระบำเชิงประวัติศาสตร์ทางนาฏศิลป์ไทยอีกด้วย (Chitthep, 2021)

ความนิยมของระบำโบราณคดีที่แพร่หลายไปทั่วประเทศไทยอันมีที่มาจากความงดงามลงตัวของระบำโบราณคดีทั้ง 5 สมัย ซึ่งความงดงามหรือสุนทรียภาพย่อมมีปัจจัยที่ทำให้บังเกิดขึ้น ซึ่งผู้เขียนได้วิเคราะห์สุนทรียภาพในระบำโบราณคดี โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) กระบวนท่ารำ 2) รูปแบบการแปรแถว 3) ความงามของผู้แสดง 4) เครื่องแต่งกาย และ 5) บทเพลงดนตรี ซึ่งศิลปะตามหลักการทางทัศนศิลป์ตามปรัชญาสุนทรียศาสตร์ โดยเป็นหลักการระบำโบราณคดี ได้แก่ ภาวะบรรสานหรือความประสานกลมกลืน (Harmony) ภาวะแนบเนียนหรือคงเส้นคงวา (Consistency) ดุลยภาพ (Balance) การแสดงออก (Expression) พลังดึงดูด (Attractive) การเน้น (Emphasis) สไตล์หรือกระบวนแบบ (Style) และจังหวะลีลา (Rhythm) สุนทรียภาพที่เกิดจากระบำโบราณคดี เมื่อวิเคราะห์ตามหลักศิลปะธาตุ ซึ่งระบำโบราณคดีถือเป็นผลงานนาฏศิลป์ที่ประสบความสำเร็จในด้านการรวมศาสตร์แขนงต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ทางโบราณคดีให้เป็นที่แพร่หลาย สมดังเจตนารมณ์ของคณะผู้สร้างสรรค์ อีกทั้งยังส่ง

อิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ระบำเชิงประวัติศาสตร์ในชั้นหลังสืบต่อมา (Theppatimaphon, 2022; Chitthep, 2021)

ปัจจุบัน กระแสวัฒนธรรมโลกไร้พรมแดนและเทคโนโลยีดิจิทัลได้ผสมผสานกับมรดกวัฒนธรรมด้านความบันเทิงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คน ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมถูกกลืนกลายหรือสลายหายไป ส่วนหนึ่งได้ถูกผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมใหม่ผ่านมิตินอนกร่วมกับคนในจนกลายเป็นอัตลักษณ์ทางมรดกวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ หากแต่ความเปลี่ยนแปลงนี้ต้องอาศัยความตระหนักของคนที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมในการเลือกรับและปฏิเสธวัฒนธรรมของต่างชาติ ไม่เช่นนั้นอาจส่งผลให้วิถีมรดกวัฒนธรรมของบรรพบุรุษที่เป็นลักษณะเฉพาะของประเทศไทยที่อาจสูญหายไปตลอดกาลทั้งจารีตประเพณีซึ่งได้ถ่ายทอดกันมาเป็นเวลาช้านานจากรุ่นสู่รุ่นที่เหมาะสมกับคนในแต่ละกลุ่มจะกลืนกลายไม่หลงเหลือความแตกต่างหลากหลายของมรดกวัฒนธรรมดังที่ปฎิญญาว่าด้วยความร่วมมือทางวัฒนธรรมระดับนานาชาติว่า ทุกวัฒนธรรมมีความสง่างามและคุณค่าซึ่งต้องเคารพและรักษา (NBTC, 2022; Bunhok, 2021)

ในการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีของประเทศไทย จากการสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด เพราะสื่อดิจิทัล (Digital Media) เป็นข้อมูลหรือข่าวสาร ได้ทั้งรูปภาพ วิดีทัศน์ และเสียงแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สื่อดิจิทัลเพื่อการนำเสนอและสื่อดิจิทัลปฏิสัมพันธ์ โดยมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ วิดีทัศน์

(Video) ตัวอักษร (Text) ภาพนิ่ง (Still Image) ภาพเคลื่อนไหว (Animation) เสียง (Sound) และ ปฏิสัมพันธ์ (Interactive) ขอบเขตกระบวนการผลิตสื่อดิจิทัล มีด้วยกัน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการผลิต (Pre- Production) ขั้นตอนการผลิต (Production) ขั้นตอนหลังการผลิต (Post-Production) และขั้นตอนเผยแพร่ (Distribution) (วรินทร์ พูลผล, 2563) ซึ่งบทความวิชาการฉบับนี้ผู้เขียนจึงขอแนะนำแนวทางการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีของประเทศไทยสู่สากล ด้วยการสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมเพราะความบันเทิงมีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมทุกเพศ ทุกวัยสามารถถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ได้โดยตรงและมีผลกระทบต่อพฤติกรรม การบริโภคของประชาชนทั้งประเทศ ซึ่งจะนำมาสร้างเป็นแนวทางในการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีต่อไปได้ในอนาคต

การสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในการสืบสานมรดกวัฒนธรรม

คำว่า สื่อดิจิทัล (Digital Media) หมายถึง สื่อที่มีการนำเอาข้อความ ภาพนิ่ง กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียงและวีดีโอ มาจัดรูปแบบ โดยอาศัยเทคโนโลยีความเจริญก้าวหน้าทางด้านคอมพิวเตอร์ สื่อสารทางออนไลน์หรือตัวกลางที่ถูกสร้างขึ้น มาจัดการตามกระบวนการและวิธีการผลิต โดยนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้งาน และตรงกับวัตถุประสงค์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการแสดงข้อมูล ที่ใช้สร้างเก็บและประมวลผลข้อมูลในลักษณะ 2 สถานะ คือ บวก (positive) แสดงด้วยเลข 1 และไม่บวก

(non-positive) แสดงด้วยเลข 0 จากข้อมูลที่ส่งผ่านหรือเก็บด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยการแสดงด้วยข้อความ 0 และ 1 แต่ละค่าของตำแหน่งสถานะเหล่านี้เป็นการอ้างแบบ binary digital เป็นเลขฐาน 2 เลขฐานสองนั้นถูกนำมาใช้ในทางคอมพิวเตอร์เพราะว่าเลข 0 กับเลข 1 ในหน่วยความจำเพื่อเป็นตัวเก็บข้อมูลและการประมวลผล ส่วนเลขฐานสองเป็นพื้นฐานในการทำงานของคอมพิวเตอร์ (Satbut, 2021)

ด้วยลักษณะของคุณลักษณะเฉพาะของสื่อดิจิทัลทำให้เห็นได้ชัดขึ้นว่าอิทธิพลของสื่อดิจิทัลอาจเป็นพลังสำคัญที่ก่อให้เกิด ผลกระทบอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงฐานความคิด ค่านิยม รวมไปถึงจนถึงวัฒนธรรม ในแง่แล้วหลักการเชิงจริยธรรมของสื่อสารมวลชนยุคสื่อดั้งเดิมบางประการอาจไม่สอดคล้องกับการกำหนดและควบคุมมาตรฐานสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพเกี่ยวกับสื่อดิจิทัลได้ โดยปัญหาอันเกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีของสื่อดิจิทัลได้เกิดขึ้นมากมาย มหาศาล (Ancienmun, 2022) ในการพัฒนาอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสารนวัตกรรมดิจิทัลมีความทันสมัยอำนวยความสะดวกตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคติดตามข่าวสารดิจิทัลเป็นสื่อสิ่งใหม่มีความก้าวหน้าสื่อสารกว้างไกลเข้าถึงทุกกลุ่ม การเลือกใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์จะเกิดคุณค่าในเชิงบวกต่อสังคมและคนส่วนรวม ทว่าการใช้ผิดประเภทที่ไม่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์และคุณค่าประโยชน์แก่สังคม ก็จะส่งผลกระทบตามมาได้ พึงใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อดิจิทัลอย่างถูกต้องให้เหมาะสมกับงาน ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อสาร

มวชนทางด้านสื่อดิจิทัลได้เข้ามาบิบบทและอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนจำนวนมากในสังคม (Block, 2020) ด้วยเหตุนี้จึงต้องดำเนินแนวทางทั้งในเชิงหลักการและการปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมายและจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญ โดยปัญหาที่พบอย่างมากในการรับสารจากสื่อของประชาชนโดยทั่วไปในสังคม คือ ไม่ตระหนักรู้ ตระหนักคิดถึงบิบบทและความรับผิดชอบซึ่งกลไกในการสร้างมาตรฐานให้เกิดการมีสำนึก รวมไปถึงจนถึงการคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดย่อมล้วนต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนทางจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการไตร่ตรองถึงผลกระทบต่อผู้คนในสังคมอย่างกว้างขวางทั้งในทางตรงและทางอ้อม จากการหลั่งไหลข้อมูลข่าวสารต่อเนื่องที่สามารถสร้างอิทธิพลทางความคิด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีอิทธิพลทางความเชื่อมั่น เจตคติ อารมณ์ พฤติกรรมของประชาชนด้วยโดยสื่อสารมวลชนที่ดำเนินการด้านการสื่อสารข่าวต่าง ๆ จึงมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลง โดยใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตมาช่วยในการนำเสนอข่าวสารเพิ่มรูปแบบช่องทางที่หลากหลาย เพื่อต้องการส่งข่าวสารให้ถึงผู้รับได้อย่างรวดเร็วและกระจายไปทั่วถึงมากขึ้น หากจะพิจารณาถึงสภาพการณ์ในปัจจุบันจะพบว่าประชาชนจำนวนมากในสังคมได้เลือกหันมาให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อสื่อดิจิทัลอย่างกว้างขวาง (Schenk & Long, 2021)

แนวคิดในการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี

มรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี หมายถึง มรดกทางวัฒนธรรมที่มีตัวตน (Tangible Cultural Heritage) และ ไม่มีตัวตน (Intangible

Cultural Heritage) ในด้านศิลปะการแสดงเต้นรำ ดนตรี ประเพณีพิธีกรรม ภาษาและการสื่อสาร การรักษาและสืบทอดมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี ถือเป็นหนึ่งในวิธีสำคัญในการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทย และเป็นการส่งเสริมความเข้าใจ ในโลกที่เต็มไปด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม การรักษา มรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีถือเป็นส่วนสำคัญในการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์หรือประเทศ และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับรุ่นต่อไป เพื่อให้เข้าใจและเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่มีบทบาทในการประกาศความเป็นตัวตนของชาติได้อย่างเหมาะสม

มรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีของชาติไทยที่สั่งสมมาจากภูมิปัญญาไทยเป็นสิ่งที่มีความค่าและมีความหมายต่อความเป็นชาติ ทุกคนควรช่วยกันธำรงรักษาโดยมีแนวทาง ดังต่อไปนี้ (Chanthong, 2019)

1) การสะสมทุกเรื่อง ทั้งในด้านประเพณี วรรณกรรม ศิลปะ ศิลธรรม คุณธรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นการเลือกเฉพาะสิ่งที่ดีงาม เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาติและถ่ายทอดเป็นมรดกให้แก่คนรุ่นหลังเพื่อที่จะได้นำไปปฏิบัติ

2) การสืบท่อมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี เป็นเรื่องของการเรียนรู้จากบุคคลอื่น เป็นสิ่งที่ดีจากบรรพบุรุษ การปรับปรุงแล้วเผยแพร่เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพในการเผยแผ่การสืบสาน เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารในการทำความเข้าใจและถ่ายทอดทั้งในด้านของการสะสมและการสืบทอด

3) ส่งเสริมอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีให้คงไว้เป็นสิ่งที่คู่มากับสังคมไทย ทำให้เกิดเอกลักษณ์และมรดกของความเป็นไทยที่สำคัญ เป็นความภูมิใจ แสดงถึงเกียรติภูมิและศักดิ์ศรี ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังบรรจุความสำคัญของมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่ต้องร่วมใจอนุรักษ์ ฟื้นฟู เผยแพร่สืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีที่ดั่งงามนี้สืบไป (Noikhonburi, 2019)

1. ความสำคัญของการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีของประเทศไทย

การสืบทอดมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคนและสังคมไทยอยู่หลายประการดังต่อไปนี้ (Sarakoson, 2021)

1.1 ทำให้มองเห็นวิถีความเป็นไทย ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศาสนา สังคมและการปกครองที่สังคมสืบทอดกันมา เกิดการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งเป็นการสืบทอดเอกลักษณ์ไทยเพื่อให้คงอยู่ต่อไป

1.2 ทำให้คนไทยเป็นผู้มีความรับผิดชอบ รู้จักรักษาระเบียบวินัย มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างในการปลูกจิตสำนึกที่ดั่งงาม เหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยสืบไป

1.3 ทำให้คนไทยทั้งชุมชนเมืองและชนบท เกิดความร่วมมือร่วมใจ ส่งเสริมขนบธรรมเนียมที่ดั่งงาม นำภูมิปัญญามาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่คนในชาติให้เป็นที่รู้จักของชาวโลก

2. การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยกับสังคมโลกที่มีผลต่อมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยมีผลต่อมรดกวัฒนธรรมและต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกหลายด้านอีกด้วย ซึ่งเป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนามรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีเป็นอย่างมากซึ่งแนวโน้มมีดังต่อไปนี้ (Chamroenthong, 2022)

2.1 การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดได้สร้างความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงต้องเตรียมพร้อมด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาผสมผสานสร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาเพิ่มคุณค่า ทั้งการบริหารจัดการลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพเพื่อผลประโยชน์ที่เป็นธรรมกับเจ้าของผลงาน (Petcu, 2014)

2.2 การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ประเทศที่พัฒนาแล้วกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยการขยายตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพ การให้บริการด้านอาหารสุขภาพ ภูมิปัญญาและแพทย์พื้นบ้าน สถานที่ท่องเที่ยวและการพักผ่อนระยะยาวจึงนับเป็นโอกาสในการพัฒนามรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีของประเทศไทยซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและเป็นการอนุรักษ์ด้วยการเผยแพร่ได้อีกด้วย

2.3 การเลื่อนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ เป็นปัญหาวิกฤติค่านิยมที่มีผลกระทบมาจากการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่

ประเทศทั้งสื่อเทคโนโลยีที่ขาดการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีงามทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง นำไปสู่ค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น

การพัฒนาการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทยสู่สากลสู่สากล

การสื่อสารในโลกที่ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างแท้จริงแล้ว ถึงแม้ว่าอัตราความรู้ความสามารถในทางคอมพิวเตอร์ของบางพื้นที่ยังคงต่างอยู่ แต่การสื่อสารนี้ยังเป็นการเพิ่มโอกาสและขีดความสามารถในการเข้าถึงผู้บริโภคด้วยความรวดเร็วและการเข้าถึงได้อย่างเป็นส่วนตัวมากขึ้นโดยต้องมีการจัดกลุ่ม จัดระดับและประเภทเป้าหมายให้ดีเพื่อสร้างสรรค์เนื้อหาและวิธีการให้ชัดเจนและเหมาะสม สอดคล้องกับพฤติกรรมให้มากขึ้น (Vaughan, 2014) รวมทั้งพัฒนาเนื้อหาและรูปแบบของสื่อให้มีความเฉพาะเจาะจงเป็นรายบุคคลกันเลยทีเดียว สำหรับการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีตอนนี้มีธุรกิจเกิดใหม่จากความก้าวหน้าของสื่อดิจิทัลที่ทุกคนคุ้นเคยเป็นอย่างดีคือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) ที่คนทั้งโลกใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งเป็นกระแสนิยมในปัจจุบันเพราะมีจำนวนสมาชิกเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ทั่วโลกกว่า 1,000 ล้านราย และในประเทศไทยมีจำนวนสมาชิกของเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มากถึง 20 ล้านราย ประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุด (NBTC, 2022)

ตัวอย่างสื่อสังคมออนไลน์ที่นิยมได้แก่

1) เฟสบุ๊ก (Facebook) ที่มีลักษณะสำคัญคือการปฏิสัมพันธ์ ในลักษณะของการเป็นชุมชน ซึ่งนอกจากจะดูเนื้อหาของการสื่อสารของผู้ผลิตสื่อ การมีปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมโยงของข้อมูลและลักษณะการรวมกลุ่มคนผ่านความสนใจ จุดยืนหรือความคิด เพราะมีลักษณะของความเป็นส่วนตัว ใกล้ชิด ปฏิสัมพันธ์ได้ลึกซึ้งและมักแสดงความคิดหรือตัวตนได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นพื้นที่ที่ระดมกำลังและขับเคลื่อนประเด็นการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทยได้

2) ทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นแพลตฟอร์มที่สื่อสารแบบสั้น ๆ กระชับ แต่โดดเด่นเรื่องของความรวดเร็ว การปฏิสัมพันธ์และการสร้างเทรนด์หรือกระแสผ่านการใช้ แฮช แท็ก (hashtag) ซึ่งจะเห็นการนำทวิตเตอร์มาใช้กับการรายงานข่าวซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ หรือการเล่าเรื่องจากพื้นที่เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ต้องเกาะติดสถานการณ์ ลักษณะการใช้งานของทวิตเตอร์เป็นพื้นที่ของการพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูล

3) ยูทูบ (YouTube) เป็นคลิปวิดีโอออนไลน์ที่มีการปฏิสัมพันธ์ต่อวิดีโอ การติชม การเสนอแนะ รวมถึงการสร้างวิดีโอเลียนแบบ

4) อินสตาแกรม (Instagram) ในบริบทของการสื่อสารในประเทศไทย มีบทบาทเป็นต้นทางของข้อมูลและกระแสที่ถูกหยิบมาต่อยอดเป็นประเด็นทางสังคม เป็นช่องทางในการทำสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงเพื่อการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี ซึ่งช่วยในด้านการตลาด เช่นการสร้าง personal brand และเป็นช่องทางของคนดังและผู้ทรงอิทธิพลใช้ใน

การสื่อสารโดยไม่ต้องผ่านสื่อมวลชน การเข้าใจกระบวนการ สื่อสาร รูปแบบการสื่อสารบนอินสตาแกรมมีมิติที่สำคัญในการช่วยให้เข้าใจบริบททางสังคม มรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดี และสถานะแวดล้อมต่าง ๆ ต่อพฤติกรรมและกิจกรรมของคนผ่านภาพและคลิป วิดีโอ ทั้งนี้ ในการเลือกกลุ่มบนสื่อออนไลน์ การค้นหา การใช้คำสำคัญ (keyword) และการรู้ช่องทางในการดึงข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญ การมอนิเตอร์สื่อออนไลน์สามารถดึงข้อมูล ได้แบบลักษณะของการใช้คนในการทำหรือการใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ในการช่วยในการเลือกและจำแนกข้อมูลหรือเพื่อการสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงให้เติบโตขึ้น เพราะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจน รวมถึงผ่านการบอกเล่าแบบปากต่อปากของสมาชิกในเครือข่าย นอกจากนี้ ผู้จัดการแสดงสามารถใช้เว็บไซต์ เครือข่ายสังคมการแสดงความคิดเห็น ทำให้ทราบ Feedback ของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจนและรวดเร็วและเชื่อว่าตราบดีที่สื่อดิจิทัลในรูปแบบสังคมออนไลน์ยังได้รับความนิยมอยู่ การสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดีของประเทศไทยก็จะยังดำเนินอยู่บนโลกแต่จะมีการพัฒนาให้มีรูปแบบใหม่สร้างความแปลกใหม่ต่อไปอย่างเรื่อย ๆ (Imnaran, 2019; Block, 2020)

1. การสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดีของประเทศไทย

มรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดีเป็นสิ่งมีคุณค่าธำรงรักษาไว้เป็นมรดกสืบไป จึงเป็นหน้าที่ขององค์การหลักของประเทศและคนไทย

ทุกคนที่ต้องส่งเสริมและธำรงรักษาไว้โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้ (Muang palace, 2021)

1.1 การ ส่ง สม วั ธ ฒ น ธร รม เพื่ อการอนุรักษ์ โดยประพติปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งาม ทั้งศิลปะวรรณกรรม คุณธรรมจริยธรรม ตามหลักศาสนา มารยาทไทยเพื่อธำรงรักษาเอกลักษณ์ของชาติและมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นต่อไปให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม

1.2 การถ่ายทอด สืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดี ด้วยการเรียนรู้จากบรรพบุรุษ ครอบครัว ผู้ใหญ่หรือบุคคลอื่นซึ่งเป็นงานทางประเพณีที่ส่งสมไว้และเป็นสิ่งที่ดั้งามนำมาปฏิบัติ ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบกิจกรรมการตั้งชมรมวัฒนธรรมประเพณีสิ่งที่ดั้งามนำมาปฏิบัติ ถ่ายทอดอาจออกมา เช่น ยูทูบ ติดตอกอินเทอร์เน็ต โรงภาพยนตร์ ป้ายโฆษณา แผ่นพับวิทยุและโทรทัศน์ เพื่อธำรงรักษาวัฒนธรรมสืบไป (Delfanti & Arvidsson, 2019)

1.3 การปรับปรุงและเผยแพร่งานทางมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดีโดยสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยสื่อต่าง ๆ ที่เน้นส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันหรืออาจขอความร่วมมือจากศิลปินสร้างสรรค์เนื้อเพลงและร่วมร้องเพลงเกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดีโดยสอดแทรกปรัชญาและวิธีการดำเนินชีวิตแบบไทย ชี้นำให้คนไทยเลือกสรรวัฒนธรรมที่ดั้งามเหมาะสมกับวิถีชีวิตแบบไทยเพื่อเอกลักษณ์ประจำชาติให้ชาวต่างชาติได้เข้าใจในมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณ คดีของประเทศไทย

1.4 รัฐบาลต้องสนับสนุนและส่งเสริมองค์การที่เกี่ยวข้อง ในการรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์อบรมให้ความรู้เสนอข่าว ประชาสัมพันธ์ ฟันฟูเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีเพื่อให้ชาวต่าง ชาตรู้จัก

การสืบทอดด้วยการพัฒนามรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่ง ในการดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่ดิงามสืไป การเรียนรู้ให้เห็นคุณค่าจึงเป็นวิธีการที่ดี และควรทำตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยการปลูกจิตสำนึกโดยสถาบันที่สำคัญของชาติต้องให้ความสำคัญไม่ว่าจะเป็นในลักษณะการอบรมสั่งสอนหรือการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีก็ตาม ในการสืบทอดมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีที่สำคัญมีแนวทาง ดังต่อไปนี้ (Permsin, 2019)

1) การปลูกฝังค่านิยมที่ดี ซึ่งพ่อ แม่ควรทำเป็นตัวอย่างอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีเพื่อเป็นการปลูกฝังและสั่งสมความรู้ประสบการณ์ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา ภาครัฐและเอกชน

2) การสนับสนุนส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอย่างจริงจัง โดยประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนของจังหวัดหรือท้องถิ่นทั้งช่วยจัดงานฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีให้เป็นที่รู้จัก

3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี โดยใช้การท่องเที่ยว เช่น โครงการ Unseen Thailand เที่ยวเมืองไทยไม่ไปไม่รู้ หรือการจัดงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สินค้าไทย มีการสาธิตเกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีประเพณีไทย การแสดงพื้นบ้านอาจจัด

งานใหญ่ เช่น ที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติหรือหน่วยงานของเอกชน (Udomsri, 2022)

4) การส่งเสริมให้สถาบันทางศาสนา เช่นวัดหรือพระสงฆ์ เป็นศูนย์รวมแหล่งความรู้ในการช่วยปลูกฝังส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมในรูปแบบของการเทศน์ การอบรม การเรียนการสอนในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

2. ยุทธศาสตร์การสร้างสรรค์การสื่อสารด้านความบันเทิงเพื่อการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีของประเทศไทย

การพัฒนามรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีเป็นการส่งเสริม ทั้งด้านความคิดและการปฏิบัติมีแนวทางดังต่อไปนี้ (Persin, 2019; Imnaran, 2019)

2.1 เสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับคำว่ามรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี ความสำคัญและผลของการพัฒนาว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด เมื่อเกิดความเข้าใจและยอมรับการปฏิบัติที่มาจากความเต็มใจและมีความสุขที่จะทำ เช่น มีการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจและคุณค่า เผยแพร่ข้อมูลด้วยการสร้างสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น เอกสาร ข่าวทางวิทยุหรือมีการประชุมสัมมนาใหญ่จัดทุกภาค เพื่อสนับสนุนเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น โดยภาครัฐให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณโดยท้องถิ่นสามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบ

2.2 ส่งเสริมสถาบันครอบครัว เพราะปัจจุบัน พ่อ แม่ ต้องออกทำงานนอกบ้าน ความใกล้ชิดกับลูกและสมาชิกในครอบครัวน้อยลง

จึงควรมีกิจกรรมให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเองและสังคม ส่งเสริมคุณธรรมและปรับกระบวนการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับวัฒนธรรม ไม่ใช่การท่องจำ แต่เป็นเรื่องของการปฏิบัติให้เกิดมีความซาบซึ้งจากภายใน เป็นสิ่งที่สัมผัสได้ สามารถทำได้อัตโนมัติ เป็นเครื่องส่งเสริมให้เกิดการสัมผัสกับมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทย

2.3 มรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจมีส่วนสำคัญในการสร้างความมั่นคงให้กับชุมชน โดยการส่งเสริมจากภาครัฐ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจจากการกระจายรายได้เป็นเรื่องที่ภาครัฐต้องส่งเสริมให้เกิดเป็นสิ่งสืบทอดจนกลายเป็นวัฒนธรรมของชุมชน สอนลูกหลานให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.4 พัฒนาให้มีคุณภาพและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการเตรียมเด็กและเยาวชนให้พร้อมถึงแหล่งเรียนรู้สมัยใหม่ที่ได้รวมเอามรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีในด้านความบันเทิง บนรากฐานความหลากหลายมั่นคงและพัฒนาภูมิปัญญาโดยเน้นการสร้างองค์ความรู้สู่ความยั่งยืน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and Recommendation)

ในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทย มีทั้งข้อดีและข้อจำกัด ส่วนแนวโน้มในปัจจุบันจะมีบทบาทมากขึ้น โดยอย่างยิ่งสื่อดิจิทัลบน

เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้งานจำนวนมาก เทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลอย่างมากต่อทุกคน สื่อดิจิทัลเป็นการผสมผสานสื่อหลายชนิดเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นข้อความ ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว วิดีทัศน์ โดยแต่ละรูปแบบจะถูกนำไปประยุกต์และพัฒนาเป็นสื่อต่าง ๆ ที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานแต่ละอย่าง การนำสื่อพื้นฐานเหล่านี้มาผสมผสานและใช้งานร่วมกันจะเรียกว่า สื่อผสมหรือมัลติมีเดีย (Multi-media) เมื่อมีการผลิตสื่อดิจิทัลใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มัลติมีเดียเป็นการนำองค์ประกอบของสื่อชนิดต่าง ๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกัน ซึ่งประกอบด้วยตัวอักษรหรือข้อความ (Text) ภาพนิ่ง (Still Image) เสียง (Sound) วิดีโอ (Video) และภาพเคลื่อนไหวหรือแอนิเมชัน (Animation) โดยผ่านกระบวนการทางระบบ คอมพิวเตอร์เพื่อสื่อความหมายกับผู้ใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ (Interactive Multimedia) และได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์การใช้งาน

การสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีต้องมีการออกแบบสื่อดิจิทัลที่มีการสร้างสรรค์อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมตามหลักการใช้งานต้องอาศัยเวลา สติปัญญา ความสามารถและความชำนาญมาก มีหลายตัวแปรที่เป็นปัญหามากนอกเหนือจากการควบคุมมาก เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบ แม่ข่าย (Server) ที่อาจขัดข้องและไม่สามารถใช้สื่อนี้ได้และการที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงเร็วมาก ทำให้ผู้ผลิตสื่อมัลติมีเดียต้องมีความรู้ใหม่เสมอเพื่อให้ทันต่อโลก การดูแลสื่อประเภทนี้ต้องการทีมงานที่มีความชำนาญ ในแต่ละด้านเป็นอย่างมากต้องมีการควบคุมดูแล เพราะง่ายต่อการกระทำผิดศีลธรรม โดยเฉพาะ

เรื่องการละเมิดในสิทธิของผู้อื่นหรือการคัดลอกงาน
มีลิขสิทธิ์ เป็นต้น แนวโน้มการสร้างสรรคการสื่อสาร
ดิจิทัลภายในหนึ่งหรือสองทศวรรษนี้จะครอบคลุม
ถึง 80 % ของสื่อทั้งหมดเพราะที่เกิดขึ้นใหม่
มีมากขึ้นเรื่อย ๆ และทำให้การดำเนินชีวิตของ
ทุกคนเปลี่ยนแปลงไป การเกิดของสื่อใหม่ทุกวันนี้
ล้วนแล้วแต่เป็นสื่อในรูปแบบดิจิทัลทั้งสิ้น ไม่ว่า
จะเป็นทีวี วิทยุออนไลน์ สื่อกลางแจ้งที่มีการควบคุม
เนื้อหาสาระจากศูนย์บังคับการอินเทอร์เน็ต
เกมออนไลน์ หรือแม้แต่ที่ใกล้ตัวมากที่สุดอย่าง
โทรศัพท์มือถือที่มีใช้กันทุกคนแล้วโดยเฉพาะคน
รุ่นใหม่ในเมืองที่มีชื่อเรียกคนกลุ่มนี้ว่า Screen age
เพราะชีวิตของพวกเขาเกิดมาไม่ทันไร ก็ได้หยิบจับ
Smart Phone และ ใช้กันเป็นแทบทุกคนแล้ว
อีกทั้งวิธีการติดต่อสื่อสารก็ไม่เป็นการสื่อสาร
ผ่านจอทั้งสิ้น

แนวทางการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้าน
ระบอบาโบราณคดี จะมีการแปลงข้อมูลเพื่อเก็บรักษา
ให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลอย่างเป็นระบบและนำมาใช้
ได้ง่าย โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยใน
การจัดการเพื่อการอนุรักษ์ เรียกว่า เทคโนโลยี
เพื่อการอนุรักษ์ สำหรับการเก็บรักษาให้ข้อมูล
ทางวัฒนธรรม สามารถใช้เป็นหลักฐานสืบค้น
ทางประวัติศาสตร์ ชะลอการเสื่อมสภาพและ
ก่อเกิดการชำรุดเสียหายน้อยที่สุด ในการบริหาร
จัดการคลังข้อมูลวัฒนธรรมผ่านองค์ความรู้ของ
ประเทศไทยที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ในด้านของ
มรดกทางวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์ไว้ทั้งที่จับต้องได้
และจับต้องไม่ได้จนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรม
ที่ทรงคุณค่าต่อประเทศ ซึ่งคนรุ่นหลังจำเป็นต้อง
ร่วมกันธำรงรักษาไว้ เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้

และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นต่อไป เพื่อเป็นการนำเสนอ
ภาพลักษณ์ที่ดีและยังเป็นการสนับสนุนปัจจัย
การท่องเที่ยวของประเทศไทยได้อีกด้วย แนวทาง
การสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี
ของประเทศไทยสู่สากล โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
ประกอบด้วย

1. Cultural Heritage Content หรือ
มรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีจะไปสู่ระดับโลก
ผ่านระบบดิจิทัลควรเริ่มจากนโยบายของรัฐบาล
ผ่านลงไปสู่หน่วยงานภาครัฐตามลำดับขั้นตั้งแต่
กระทรวง ลงไปถึงระดับปฏิบัติงาน รวมทั้ง
การประสานงานกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้แก่
สถาบันการศึกษาหรือภาคเอกชนที่นำไปสู่
เชิงพาณิชย์ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ
สาธารณะชน ที่เข้ามาช่วยกันพัฒนาสื่อดิจิทัล
ในทุกรูปภาพเพื่อถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมด้าน
ระบอบาโบราณคดีให้มีการเผยแพร่ออกไปสู่สากล

2. Digital โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็น
เครื่องมือที่ช่วยที่จะทำให้เกิดผลกระทบได้อย่าง
กว้างไกลไปในทุกพื้นที่ทั่วโลกทั้งในเรื่องของ
การเก็บรวบรวมและสนับสนุนการพัฒนาให้
ทุกภาคส่วนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัล
ในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ
สู่รูปแบบดิจิทัลในทุกรูปแบบ เผยแพร่ศิลปะที่มี
การออกแบบเป็นอย่างดีมาทำการต่อยอดทาง
เศรษฐกิจและสังคม มุ่งมั่นพัฒนาให้เป็นส่วนหนึ่ง
ของเศรษฐกิจดิจิทัลไทยให้อยู่ในระดับชั้นนำของโลก

3. Collaboration การส่งเสริมสนับสนุน
การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการทำงาน
ร่วมกัน เนื่องด้วยมรดกทางวัฒนธรรมมีความลึกซึ้ง
และหลากหลาย การทำงานร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญ

โดยทุกฝ่ายจะได้ประโยชน์ทั้งส่วนรวมและส่วนตัว รวมทั้งการถ่ายทอดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ทำให้มรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี มีการเผยแพร่ผ่านเครื่องมือดิจิทัลพร้อมยกระดับภูมิปัญญาสู่สากล

4. Empower ภาครัฐและเอกชน มีหน้าที่ในการส่งเสริมคนรุ่นใหม่ที่จะต่อยอดมรดกวัฒนธรรมในรูปแบบดิจิทัลในอนาคต ซึ่งพลังความคิดสร้างสรรค์โดยต้องกระตุ้นผ่านกระบวนการเรียนรู้และความภาคภูมิใจ ทั้งจากสถาบันการศึกษา ชุมชน การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผ่านกระบวนการห้องปฏิบัติการนโยบายสาธารณะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ในการยกระดับมรดกวัฒนธรรมทั้งในรูปแบบของ เมตาเวิร์ส (Metaverse) ดิจิทัลโทเคน (Digital Token) และดิจิทัลคอนเทนต์ในรูปแบบต่าง ๆ

การสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีมี แนวคิด ดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากการทะนุบำรุงส่งเสริมมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี เพื่อปรุ่่งแต่งวัฒนธรรมสังคมให้เจริญงอกงามขึ้น มีการคิดค้นวัฒนธรรมใหม่ที่ปรับปรุงดัดแปลงของเดิมให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน ตามการเปลี่ยนแปลงในความต้องการของคนรุ่นใหม่ queเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้เป็นจำนวนมาก ความนึกคิดจึงเป็นไปอย่างกว้างขวาง

2. มนุษย์ทุกคนเป็นทาสของความนึกคิดของตนเองอยู่ตลอดเวลาและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในความต้องการ ฉะนั้นมนุษย์จำเป็นต้องแสวงหาสิ่งตอบสนองความต้องการของตนที่เพิ่มขึ้นโดยลำดับ เช่น คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ และวิธีการใหม่ ๆ

ขึ้นมา อันเป็นผลต่อการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทย

3. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางสังคมย่อมไม่อยู่คงที่ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีการแข่งขันกันสูงขึ้น ตลอดจนการขัดแย้งระหว่างชนชั้นเพิ่มมากขึ้น อันเป็นปัญหาของมนุษย์จึงต้องสร้างวิธีการและระเบียบปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา ยุ่งยากดังกล่าว จึงจะสามารถการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทยได้

4. การแลกเปลี่ยนหิยบิยมวัฒนธรรมมนุษย์ในสังคมต่าง ๆ มีการติดต่อสื่อสารอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ การสื่อสารดิจิทัลทำให้ติดต่อถึงกันเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว การแลกเปลี่ยนหิยบิยมวัฒนธรรมจึงเป็นไปอย่างกว้างขวาง วัฒนธรรมอาจเปลี่ยนแปลงได้จากพัฒนาการของความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สังคมกำหนดขึ้นเอง เนื่องจากความประสงค์ของผู้มีอำนาจในสังคม ที่มองเห็นประโยชน์และความจำเป็นของสิ่งนั้นทำให้มีนโยบายในการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี

5. การปรับแต่งมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี คือ การผสมผสานปรับแต่งให้เหมาะสมกลมกลืนกันให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมเดียวกัน เช่น ระหว่างวัฒนธรรมเก่ากับใหม่ ระหว่างวัฒนธรรมเมืองกับชนบท นอกจากนั้นการที่บุคคลมีความสามารถในการปรับปรุงตนเอง สิ่งแวดล้อมและสังคมไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นเจริญขึ้น สอดคล้องกันทั้งของเดิมและของใหม่ ประชาชน เด็กเยาวชน รู้จักและเข้าใจมรดกทางมรดกวัฒนธรรมด้าน

ระบอบาโบราณคดีของประเทศไทย โดยเฉพาะศิลปะ ประเพณี อย่างละเอียดลึกซึ้ง รู้ถึงเหตุและผล ความเป็นมา ให้รู้จักเลือกสรร ปรับปรุง ดัดแปลง ให้เหมาะสม ตรงตามสภาพเดิมให้มากที่สุด เรียนรู้ ในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นจริง เพื่อใช้ในการสร้าง อนาคต

การปรับแต่งวัฒนธรรมมีความสำคัญ ทั้งนี้เพราะสภาพเศรษฐกิจสังคมของประเทศไทย ได้เจริญก้าวหน้าในระดับหนึ่ง แต่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของคนไทย เกิดอำนาจ วัตถุนิยม ทำให้เกิดความขัดแย้งทางด้านมโนทัศน์ และค่านิยม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของบุคคล และสถาบัน มีผลให้ระบบโครงสร้าง แบบแผน ประเพณีดั้งเดิมที่สั่งมาต้องแปรเปลี่ยนไป ซึ่งเป็น สภาพการณ์หนึ่งของวัฒนธรรมที่เกิดต่างสังคมกัน จากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันและมีผลให้เกิด การสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีต่าง ๆ ในระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมจนเกิดขึ้นในสภาวะแห่ง ความสอดคล้องซึ่งเป็นจุดที่เกิดความพอดีหรือ สมดุลกัน นอกจากนั้นการสืบสานมรดกวัฒนธรรม ด้านระบอบาโบราณคดียังมีลักษณะเคลื่อนไหว เป็นกระแสไม่หยุดนิ่งในสังคมโดยทั่วไป และได้ถูกกระแสวัฒนธรรมภายนอกตามสากลนิยม ผลักดันให้ปรับเปลี่ยนความคิด และความเชื่อ ในอัตราความเร็วที่มีอันตราย มีความเสี่ยงมากกว่า แต่ก่อนมาก การมีสำนึกร่วมเกี่ยวกับภูมิปัญญา ที่เป็นพลวัตตอบโต้ความเปลี่ยนแปลงตามกระแส โลกาวัดณ์อย่างชัดเจนที่ทุกคนมีส่วนร่วม เพราะ สังคมเป็นเจ้าของมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบา โบราณคดี รัฐจะเป็นผู้กำหนดวัฒนธรรมขึ้นเอง ตลอดจนเอื้อต่อการถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรม

ด้านระบอบาโบราณคดีให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง ของโลก ในภาวการณ์ที่เกิดขึ้นหากมองในลักษณะ ของตัวบุคคลที่ได้รับการขัดเกลาทางสังคม ในวัฒนธรรมแบบหนึ่งต้องเข้าไปสู่วัฒนธรรม แบบใหม่ที่ต่างไปจากเดิมและต้องมีปฏิสัมพันธ์ กับสิ่งแวดล้อมใหม่นั้นเป็นระยะเวลายาวนาน จะมี การเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมนั้น ซึ่งจะเริ่มค้นหาวิธีคิดและพฤติกรรมในรูปแบบใหม่ และจะสร้างการปรับตัวขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ให้เหมาะสมกับความต้องการ

การปรับตัวทางมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบา โบราณคดี เป็นการให้ความหมายทั้งในรูปวัตถุ และที่ไม่ใช่วัตถุ รวมถึงระบบคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต และพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม ดังต่อไปนี้

1. ในการปรับตัวทางวัฒนธรรมควร พิจารณาองค์ประกอบด้านศิลปมรดกวัฒนธรรม ด้านระบอบาโบราณคดี และสังคมวัฒนธรรมที่เป็น วิถีชีวิต ความเชื่อ โดยองค์ประกอบต่าง ๆ ของ วัฒนธรรมเรียงร้อยประสานเข้าเป็นมรดกวัฒนธรรม ด้านระบอบาโบราณคดี ที่มีลักษณะเป็นองค์รวม มีลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมมรดกวัฒนธรรม ด้านระบอบาโบราณคดี และการปฏิสัมพันธ์กับสังคม ข้างเคียงหรือการค้นพบสิ่งใหม่ภายในสังคมตนเอง จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนเพื่อการคงอยู่ของ วัฒนธรรมนั้น

2. วัฒนธรรมคือ ระบบสัญลักษณ์ องค์ประกอบของแต่ละส่วนมีความหมายและ สื่อความหมายที่ลึกซึ้ง และกว้างขวางกว่าข้อเท็จจริง ซึ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ต้องดำเนินเป็นกลุ่ม การปรับเปลี่ยนสังคมวัฒนธรรมเป็นการปรับเปลี่ยน ในกลุ่มมากกว่าในระดับปัจเจกบุคคล การสืบทอด

วัฒนธรรมต้องถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง เป็นกลุ่ม การปรับตัวทางวัฒนธรรมจึงเป็นการปรับเปลี่ยนของกลุ่ม พฤติกรรมของมนุษย์ ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยน ไม่มีพฤติกรรมใดที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้เลย

3. การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งมีกระบวนการและขั้นตอน แล้วเชื่อมโยงไปถึงกลุ่มคน ตลอดถึงชุมชนที่พร้อมใจกันยอมรับหรือคล้อยตาม โดยไม่คิดต่อต้านกับสิ่งที่เกิดขึ้นในเรื่องหรือกิจกรรมนั้นหรืออาจมีข้อขัดแย้งอยู่บ้างแต่สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือที่ได้รับและสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่จากการปรับตัวล้วนมีความความสัมพันธ์กันกับสิ่งที่มีอยู่เดิม เช่น การผสมผสานทางมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี เป็นกระบวนการที่วัฒนธรรมที่ต่างวัฒนธรรมกันมาผสมกลมกลืนเข้าเป็นหน่วยเดียวที่ประสานกัน โดยไม่จำเป็นที่แต่ละหน่วยเดิมจะต้องกลายมามีลักษณะเหมือนกันโดยตลอด เพียงแต่ให้มีการดัดแปลงจนไม่เห็นลักษณะเดิมเพื่อให้เข้ากันได้กับหน่วยอื่น ๆ และรวมกันแล้วเป็นหน่วยวัฒนธรรมใหม่ตามปกติ หน่วยของวัฒนธรรมที่จำนวนน้อยย่อมปรับลักษณะให้คล้อยตามหน่วยของวัฒนธรรมที่มีมากกว่า

กระบวนการผสมกลมกลืนจะต้องเกิดจากการประเพณีปฏิบัติตามค่านิยมบรรทัดฐานกฎระเบียบต่าง ๆ ที่สังคมใหญ่บัญญัติขึ้นซึ่งประเทศไทยก็ต้องสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นเพื่อสร้างจิตสำนึกและความรู้สึกให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกันของคนทุกภาค กระบวนการที่เกิดขึ้นในการสร้างความผสมกลมกลืนจะต้องมีความสัมพันธ์

สอดคล้องกันทุกด้าน โดยเฉพาะมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีเพราะ เมื่อวัฒนธรรมเปลี่ยนไปเนื่องจากการยอมรับวัฒนธรรมของสังคมใหญ่มาประเพณีปฏิบัติโครงสร้างทางสังคมก็ต้องเปลี่ยนไปเพื่อรองรับวัฒนธรรมใหม่ เอกลักษณ์ ทศนคติก็จำเป็นต้องเปลี่ยนให้ผสมกลมกลืนด้วย นอกจากนั้นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีวัฒนธรรมต่างกัมาปะทะสังสรรค์กันเช่น เมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาติดต่อกันจะก่อให้เกิดผลในการผสมผสานทางมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีขึ้น โดยแต่ละฝ่ายจะถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แกกัน การผสมผสานจะเป็นไปอย่างราบรื่นหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับอิทธิพลของวัฒนธรรมเดิมของแต่ละฝ่ายว่ามีอยู่เหนือคนในสังคมนั้นเพียงใด หากมีมากเกินไปก็จะเกิดการปฏิเสธที่จะรับเข้ามาใช้และจะเกิดการต่อต้านวัฒนธรรมใหม่ที่แปลกปลอมเข้ามา หากวัฒนธรรมใหม่มีลักษณะใกล้เคียงหรือเข้ากันได้ การผสมผสานทางวัฒนธรรมก็จะเป็นไปได้โดยง่าย จะเกิดขึ้นในสถานการณ์แห่งความสอดคล้องที่ก่อให้เกิดจุดพอดีหรือสมดุลกันระหว่างวัฒนธรรมจากสองฝ่าย ทำให้เกิดการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีขึ้น

ข้อเสนอแนะของบทความ

1. ในการทะนุบำรุงส่งเสริมมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีให้เจริญงอกงามขึ้นควรมีการคิดค้นวัฒนธรรมใหม่ ด้วยการปรับปรุงดัดแปลงให้เหมาะกับสังคมปัจจุบัน เช่น คิดค้นวิธีการใหม่ ๆ อันเป็นผลให้มรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีเปลี่ยนแปลงไป

2. การกำหนดในแลกเปลี่ยนผสมผสาน วัฒนธรรมในสังคมต่าง ๆ ที่มีอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะ ในการสื่อสารดิจิทัลทำให้เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว เป็นไปอย่างกว้างขวางจากพัฒนาการของความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะต้องทำไปตามความถูกต้อง และเป็นประโยชน์กับประเทศชาติ ไม่ควรอิงอยู่ภายใต้ ผู้มีอำนาจในสังคมที่มองประโยชน์ของตนเองและ พวกพ้องเป็นหลัก

3. ควรมีการปรับแต่งมรดกวัฒนธรรม ด้านระบอบาโบราณคดีที่เป็นการผสมผสานให้เหมาะสม กลมกลืนกันให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมเดียวกัน เช่น ระหว่างวัฒนธรรมเก่ากับใหม่ ระหว่างวัฒนธรรม เมืองกับชนบท ทำให้สังคมไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นเจริญขึ้น ประชาชนทุกคนรู้จักและเข้าใจมรดกทางมรดก

วัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทย โดยเฉพาะศิลปะ ประเพณี อย่างละเอียดลึกซึ้ง รู้ถึงเหตุและผล ความเป็นมา ให้รู้จักเลือกสรร ปรับปรุง ดัดแปลงให้เหมาะสม ตรงตามสภาพเดิม ให้มากที่สุด เรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นจริง เพื่อใช้ในการสร้างอนาคต

4. ในการปรับตัวทางวัฒนธรรมควร พิจารณาองค์ประกอบด้านศิลปมรดกวัฒนธรรม ด้านระบอบาโบราณคดี และสังคมวัฒนธรรมที่เป็น วิถีชีวิต ความเชื่อ เรียงร้อยประสานเข้าเป็นมรดก วัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีที่มีลักษณะเป็น องค์รวม มีลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมมรดก วัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี

REFERENCES

- Block, B. (2020). **The Visual Story: Creating the Visual Structure of Film, TV, and Digital Media** 3rd Edition. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Boranamoon, Y. (2022). Factors in determining news topics and ethical values of news presentation on Channel 9MCOTHD in the digital age. Master of Journalism Thesis in Mass Communication Administration Thammasat University. (in Thai)
- Bunhok, S. (2021). Model for developing the potential of middle managers in the digital era communications and telecommunications business operators. Doctor of Business Administration Thesis Industrial Business Development Major and human resources King Mongkut's University of Technology North Bangkok. (in Thai)
- Chamroenthong, N. (2022). Creation of dance from historical information of Siphalo City. Journal of Burapha Arts. Year 25, Issue 1 (Jan.-June 2022), pages 65-83. (in Thai)
- Chamroenthong, N. (2022). Creation of the Archaeological Dance Performance of the Fine Arts Department. Journal of music and performance. Year 7, Issue 2 (July-Dec. 2021), pages 132-148. (in Thai)

- Chanthong, P. (2019). Anakorn, story format and adaptation of historical dramas across worlds, Thaviphob and Buppae Sanniwat. Master of Communication Arts Thesis in Communication Arts, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Chitthep, K. (2021). **Composition of the archaeological dance song. Pink Khao Noi Castle set.** Research report, Burapha University (in Thai)
- Delfanti, A. and Arvidsson, A. (2019). **Digital Media: Concepts and Applications 4th Edition.** New York: John Wiley & Sons.
- Imnaran, N. (2019). The existence and aesthetics of Naga symbols in Thai entertainment media. Thesis: Doctor of Philosophy in Communication Arts, Rangsit University. (in Thai)
- NBTC (2022). **Results of the survey of the value of the telecommunications market in Thailand for the year 2021 and projections for 2022.** Retrieved from <http://webstats.nbtc.go.th/netnbtc/THMARKETCOMM.php> [2022, 22 Nov. (in Thai)]
- Noikornburi, W. (2019). Organizing the light and sound show “Phanom Rung Mahathewalai”. Thesis Master of Arts in Thai Dance, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Perbellini, M. R. and Pongratz, C. R. (2015). **Digital Media for Design.** New York: Harper & Row.
- Permsin, S. (2019). **The role of the National Theater in preserving the nation’s cultural heritage.** Master of Arts thesis. Department of Cultural Administration Thammasat University. (in Thai)
- Petcu, M. (2014). **Mass Media and the Internet Challenges-Romanian Experience.** Procedia-Social and Behavioral Sciences. 163
- Poolphon,W. (2020). Knowledge and understanding of information operations and prediction of commercial impacts. Economy in the digital age. Master of Economics Thesis Digital Economy major Rangsit University. (in Thai)
- Ratchawang, S. (2021). Preserving and continuing shadow puppet carving. Ban Khuan Maprao, Mueang District, Phatthalung Province. Master of Arts Thesis in Arts and Cultural Management Chiang Mai University. (in Thai)
- Sarakoson, L. (2021). Takara Wong: Communication, Expression of Meaning and Sub-Group Culture. Thesis, Master of Communication Arts. Communication Arts field Rangsit University. (in Thai)

- Satbutr, D. (2021). Development of communication models to predict the risk of being deceived. on digital media Using data mining techniques. This thesis is part of the study of the supervisory curriculum. Master of Arts Department of Communication Arts Faculty of Communication Arts Dhurakij Pundit University. (in Thai)
- Schenk, S. and Long, B. (2021). **The Digital Filmmaking Handbook 7th Edition**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Theppatimaphon, M. (2022). Creation of archaeological dances from ancient sites. Khao Noi Pink Castle. Journal of music and performance. Year 8, Issue 1 (Jan.-June 2022), pages 147-161. (in Thai)
- Udomsri, S. (2022). A study of the management model for Thai dance and music in Pattaya. Burapha Arts Journal. Year 25, Issue 2 (July-Dec. 2022), pages 35-48. (in Thai)
- Vaughan, T. (2014). **Multimedia: Making It Work 9th Edition**. Hoboken, NJ: John Wiley.
-

Academic Article

ความท้าทายและข้อเสนอต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่ CHALLENGES AND PROPOSITIONS FOR CONTEMPORARY PUBLIC SECTOR HUMAN RESOURCE MANAGEMENT

เจตนิพัทธ์ ชนะภัย ทิชา บุญเรืองรอง และ ฮาซันอักริม ดงนะแดง*
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Jetnipat Chanapai, Ticha Bunreeangrong and Hasan Akrim Dongnadeng*
Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus

*E-mail: arsun.do@psu.ac.th

Received: 2023-11-06

Revised: 2023-12-24

Accepted: 2024-06-10

บทคัดย่อ

ความท้าทายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่ส่งผลกระทบต่อทิศทางและความสำเร็จขององค์กร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องหาแนวทางการจัดการกับความท้าทายที่เกิดขึ้น เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความท้าทายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่ และนำเสนอข้อเสนอแนะการจัดการกับความท้าทายที่อาจเกิดขึ้น ผลการวิเคราะห์พบว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐมี 4 หลักการสำคัญ คือ หลักความสามารถ หลักความเสมอภาค หลักความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ และหลักความเป็นกลางทางการเมือง และความท้าทายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่ คือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ความท้าทายด้านเจเนอเรชั่น วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมในองค์กร การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร การมุ่งเน้นบุคลากรที่มีศักยภาพสูงในการทำงาน และการรักษาบุคลากรให้อยู่กับองค์กรได้นาน โดยข้อเสนอแนะต่อความท้าทาย คือ เพิ่มศักยภาพของบุคลากรให้เท่าทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเรียนรู้ลักษณะพื้นฐานของบุคลากรแต่ละเจเนอเรชั่น การปรับปรุงวัฒนธรรมขององค์กรอยู่เสมอ การกำหนดสมรรถนะการทำงานของบุคลากร การเพิ่มโอกาสให้บุคลากรในทุกระดับได้แสดงศักยภาพ รวมถึงการปรับปรุงภาพลักษณ์ขององค์กรภาครัฐให้มีความทันสมัย

คำสำคัญ: ความท้าทาย การบริหารงานบุคคลภาครัฐ ยุคใหม่

ABSTRACT

The challenges of managing contemporary public sector human resources have significant implications for the direction and success of organizations. Therefore, it is essential to find ways to address the challenges that arise to enable organisations to achieve their goals. The purpose of this article is to study the challenges of managing contemporary public sector human resources and to propose recommendations for addressing potential challenges. This article reveals that there are four key principles in public sector human resource management: the principle of competency, the principle of equity, the principle of employment stability, and the principle of political impartiality. The challenges in such areas include technological advancements, generations, culture and organisational environment, demographic changes, high-potential employee motivation, and long-term employee retention. The recommendations for addressing these challenges are to enhance the technological proficiency of employees to keep pace with technological advancements, to understand the fundamental characteristics of each generation of employees, to continually improve the organisational culture, to define the work capabilities of employees, and to create opportunities for employees at all levels to demonstrate their potential. Additionally, modernising the image of the public sector organisation is crucial.

Keyword: Challenges, Public Sector Human Resource Management, Contemporary

บทนำ

ในยุคปัจจุบันประเทศไทยมีการพัฒนาประเทศโดยมีโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจแนวใหม่เป็นการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศไปด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ในโลกกระแสโลกาภิวัตน์ โดยการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนด้วยการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของภาครัฐที่เน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้สามารถปรับตัวและเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมเพื่อให้องค์กรเติบโตได้อย่างเข้มแข็ง ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดของพระราช

บัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนได้มีการกำหนดแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐแนวใหม่ ส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐต้องมีการปรับตัวและพัฒนาการบริหารทรัพยากรมนุษย์เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการดึงศักยภาพของบุคลากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร รวมถึงกระตุ้นให้มีการพัฒนา

ศักยภาพหรือขีดความสามารถของบุคลากรอยู่เสมอ (Phuengwiwatnikul, 2019) ประเด็นปัญหาในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คือ องค์กรส่วนใหญ่ไม่ได้วางแผนรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ดังตัวอย่างกรณีการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่องค์กรส่วนใหญ่โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรภาครัฐ ที่ไม่ได้มีการวางแผนรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่มาในรูปแบบของภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน ที่ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังเช่นการรับมือกับการทำงานที่บ้านในช่วงวิกฤตโควิด-19 ทั้งยังมีอุปสรรคในการพัฒนาบุคลากรภายใต้การบริหารทรัพยากรมนุษย์ขององค์กรภาครัฐยุคใหม่หลายด้าน เช่น ด้านกระบวนการสรรหาบุคลากรที่ต้องคำนึงการดึงดูดกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถมาทำงานในองค์กรภาครัฐ ด้านโครงสร้างการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จำนวนของบุคลากรที่ไม่เพียงพอและการบริหารทรัพยากรมนุษย์มีความล่าช้า ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงาน เนื่องจากผู้บริหารจำนวนมากมักวางกลยุทธ์และบริหารงานแบบตั้งรับที่เมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้วจึงค่อยหาแนวทางแก้ไข แต่บางองค์กรมีการวางแผนแบบเชิงรุก เช่น มีการป้องกันความเสี่ยงโดยการวางแผนความต่อเนื่องของภาครัฐ แต่ยังไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนองค์กรในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รวมถึงความท้าทายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่ที่จะต้องเผชิญกับความท้าทายจากความก้าวหน้า

ทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่นับวันเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทต่อชีวิตของคนเป็นอย่างมาก (Soothisipat, 2017) ความท้าทายด้านเจเนอเรชันของคนในองค์กรที่มีความแตกต่างกันส่งผลต่อความแตกต่างทางความคิดและแบบแผนในการทำงาน อีกทั้งวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมในองค์กรที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร ที่คนหนุ่มสาวมีจำนวนลดลงในขณะที่ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้น การจูงใจกลุ่มบุคคลที่มีศักยภาพสูงให้มาทำงานกับองค์กรภาครัฐ และการรักษาบุคลากรให้อยู่กับองค์กรได้นาน ซึ่งประเด็นความท้าทายดังกล่าวเป็นความท้าทายที่สำคัญต่อทิศทางและความสำเร็จขององค์กร ดังนั้นผู้บริหารองค์กรภาครัฐจึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อจัดการกับความท้าทายที่เกิดขึ้น (Mongkol, 2021) ซึ่งการบริหารทรัพยากรมนุษย์ จะเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงหากสามารถจัดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐได้อย่างยั่งยืนท่ามกลางบริบทโลกที่กำลังเปลี่ยนผ่านก็จะสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรภาครัฐเพิ่มขึ้น

บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความท้าทายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ภาครัฐยุคใหม่พร้อมนำเสนอข้อเสนอแนะการจัดการกับความท้าทายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรภาครัฐในการจัดการกับความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นต่อไป

ความหมายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการนิยามการบริหารทรัพยากรมนุษย์ไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง สิ่งที่เป็นกระบวนการเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงานในองค์กร การพัฒนาและบำรุงรักษาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างเต็มศักยภาพ สามารถ

ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (Tanwimolrat, 2014; Sirichotirat, 2016; Khunthongchan, 2016; Vasayangkura & Ployduangrat, 2022)

หลักการสำคัญของการบริหารงานบุคคลภาครัฐ

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปหลักการสำคัญของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 หลักการสำคัญของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ

หลักการสำคัญ ของการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ ภาครัฐ	คำอธิบาย	แหล่งที่มา
หลักความสามารถ	การให้ความสำคัญกับความสามารถของบุคลากรที่เหมาะสมกับตำแหน่ง และนำความรู้ความสามารถมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อย่างเต็มที่	(Kwanthong, 2013; Arunwet, 2017; Paliphatrangkura, n.d.; Na Nakhon, 2012; Charoenthong, 2021; Sangkaew, et al., 2022)
หลักความเสมอภาค	การให้โอกาสที่เท่าเทียมกันแก่บุคลากรทั้งในการเข้าสู่ระบบราชการและที่กำลังอยู่ในระบบราชการ โดยถือว่าทุกคนต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคในมาตรฐานตามหลักเกณฑ์	(Kwanthong, 2013; Arunwet, 2017; Na Nakhon, 2012)

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หลักการสำคัญ ของการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ ภาครัฐ	คำอธิบาย	แหล่งที่มา
หลักความมั่นคง ในตำแหน่งหน้าที่	การที่จะไม่ถูกปลดออกหรือไล่ออกจากงาน โดยไม่มีเหตุที่พิสูจน์ได้ เพื่อให้บุคลากร เกิดความมั่นคงในอาชีพและเกิดการแสวงหา ความก้าวหน้าในหน้าที่ของตน โดยไม่คำนึง ถึงเหตุผลส่วนตัว	(Sangkaew, et al., 2022; Saovapanant & Charoenporn, 2022; Raicharoen, 2015)
หลักความเป็นกลาง ทางการเมือง	การที่บุคลากรมีความเป็นกลางทางการเมือง ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามนโยบายของรัฐบาลอย่าง เต็มความสามารถ ไม่ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของ พรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใด แต่ยังคง มีสิทธิทางการเมืองเช่นเดียวกับประชาชน ทั่วไป	(Kwanthong, 2013; Paliphatrangkura, n.d.; Tadet, 2020;

ที่มา: ผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิด

บทความวิชาการนี้ใช้กรอบแนวคิดดังต่อไปนี้ในการวิเคราะห์ความท้าทายและข้อเสนอต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่

ทางคำพูดระหว่างคนในองค์กรน้อยลงเพราะมีเทคโนโลยีในการสื่อสาร หรือจากอดีตการถ่ายทอดงานทำโดยผู้ที่อาวุโสกว่าหรือทำงานมาก่อน แต่ปัจจุบันบุคลากรที่อายุน้อยกว่ากลายเป็น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

ความท้าทายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสกัดประเด็นความท้าทายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่ได้ดังนี้

1. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนวิธีการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้กับองค์กรมากขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ทำให้วิถีชีวิตของคนในองค์กรเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน เนื่องจากการสื่อสาร

ผู้สอนงานให้กับบุคลากรเก่าในเรื่องของเทคโนโลยีสมัยใหม่แทน ดังนั้นในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐจึงต้องรับมือและวางแผนการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลให้มากขึ้น (Thongpan, 2016; Moolsin, 2019; Sukonthajit, 2019; Pho-ong, 2018; Vasayangkura & Ployduangrat, 2022)

2. ความท้าทายด้านเจเนอเรชั่นที่มีความแตกต่างกันภายในองค์กรทำให้เกิดความคิด และกรอบการวางแผนการทำงาน

ที่แตกต่างกัน แต่ในทางกลับกันก็เกิดผลดีสำหรับ เจเนอเรชันใหม่ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ภาครัฐ เพราะเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะใหม่ ๆ ดังนั้นรูปแบบของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในองค์กรภาครัฐต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม ตามการทำงานของบุคลากรเจเนอเรชันต่าง ๆ (Wiriyaipat, 2016; Vasayangkura & Ployduangrat, 2022)

3. วัฒนธรรมองค์กรและสภาพแวดล้อม ในสถานที่ทำงาน สภาพแวดล้อมในองค์กรมีผลต่อ การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างมาก ทั้งแรงจูงใจ ในการทำงานหรือพฤติกรรมในการทำงานของ บุคลากรที่ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของ องค์กร ดังนั้นในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ภาครัฐยุคใหม่จึงต้องมีการสร้างวัฒนธรรมและ สภาพแวดล้อมในองค์กรให้มีความเหมาะสม เพื่อทำให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น มีความ คล่องตัวมาก (Thongpan, 2016; Moolsin, 2018; Thongthip, 2020; Vasayangkura & Ployduangrat, 2022)

4. การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร เนื่องจากประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อย่างสมบูรณ์ โดยจำนวนประชากรของผู้สูงอายุ มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น แต่ในทางกลับกันประชากร วัยหนุ่มสาวซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการทำงาน มีสัดส่วนลดลง ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ เพราะเกิด ช่องว่างระหว่างวัยและอาจเกิดความขัดแย้งกันทาง ความคิดในการทำงานร่วมกันเป็นทีมในการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐจึงต้องมีการรับมือและ วางแผนจัดการกับการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร

(Thongpan, 2016; Vasayangkura & Ployduangrat, 2022)

5. การจูงใจกลุ่มบุคคลที่มีศักยภาพสูง ในการทำงาน การมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานนั้น ควรออกมาจากภายในของแต่ละบุคคล ที่ถูกกระตุ้น โดยองค์กรหรือสภาพแวดล้อมรอบข้าง หรือ มีผู้ทำการชักจูง โดยเป็นแรงผลักดันให้บุคลากร แสดงศักยภาพออกมาเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่ องค์กรต้องการ โดยแรงจูงใจอาจจะประกอบด้วย การเพิ่มเงินเดือน ขึ้นโบนัส การให้สวัสดิการ ซึ่งเป็น ข้อท้าทายสำคัญในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ภาครัฐที่จะต้องมีการกลยุทธ์ เพื่อแข่งขันกับภาคเอกชน ที่มีแรงจูงใจสูงกว่า (Thawiphath, n.d.; Puanui, et al., 2022; Tantrajin & Chantuek, 2016)

6. การรักษาบุคลากรให้อยู่กับองค์กร แม้องค์กรภาครัฐจะใช้วิธีการพัฒนาบุคลากรภายใน องค์กรให้มีความรู้ความสามารถและทักษะตาม สายงาน แต่ในยุคใหม่ภาครัฐยังมีข้อจำกัดที่สำคัญ ในเรื่องของภาพลักษณ์ขององค์กร เช่น การมีระเบียบ ที่เคร่งครัด เครื่องมือในการทำงานไม่ทันสมัย ค่าตอบแทนต่ำกว่าเมื่อเทียบกับภาคเอกชนที่พร้อม ไปด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่และค่าตอบแทนอัตราสูง ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นข้อท้าทายสำคัญของภาครัฐ ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ เพื่อรักษา บุคลากรขององค์กรไว้ (Tawiphath, n.d.; Tantrajin & Chantuek, 2016)

ข้อเสนอแนะต่อความท้าทายในการบริหารงาน บุคคลภาครัฐยุคใหม่

จากประเด็นความท้าทายในการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่ ทั้ง 6 ประเด็น คือ

1) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ
2) ความท้าทายด้านเจเนอเรชัน 3) วัฒนธรรม
และสภาพแวดล้อมในองค์กร 4) การเปลี่ยนแปลง
ทางด้านประชากร 5) การจูงใจกลุ่มบุคคลที่มี
ศักยภาพสูงในการทำงาน และ 6) การรักษาบุคลากร
ให้อยู่กับองค์กรได้นาน ซึ่งประเด็นความท้าทาย
ดังกล่าว ส่งผลสำคัญต่อทิศทางและความสำเร็จ
ขององค์กร ดังนั้นในการบริหารทรัพยากรมนุษย์
ภาครัฐยุคใหม่จึงต้องมีแนวทางการจัดการกับ
ความท้าทายที่เกิดขึ้น โดยข้อเสนอแนะต่อ
ความท้าทายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์
ภาครัฐยุคใหม่ เพื่อให้องค์กรภาครัฐสามารถจัดการ
กับความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นได้มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อความท้าทายด้าน
ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมี
การวางแผนและออกแบบกระบวนการทำงาน
ให้สามารถทำงานร่วมกับเทคโนโลยีได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ และเพิ่มศักยภาพและความสามารถ
ของบุคลากรให้สูงขึ้นเพื่อให้เท่าทันความก้าวหน้า
ทางเทคโนโลยี รวมถึงสามารถแข่งขันและสร้าง
การเติบโตขององค์กรให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง
(Chueasraku, 2018; Ruengkalpawong &
Ruengkalpawong, 2021)

2. ข้อเสนอแนะต่อความท้าทายด้าน
เจเนอเรชัน ควรมีการเรียนรู้ลักษณะพื้นฐาน
ของบุคลากรแต่ละเจเนอเรชัน แล้วนำความแตกต่าง
มาผสมผสานให้เป็นพลังขององค์กร ทั้งนี้จะต้องมี
การวางแผนกลยุทธ์ด้านการบริหารงานบุคคล
ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและพฤติกรรมของ
บุคลากรแต่ละเจเนอเรชัน ซึ่งจะทำให้บุคลากร
แต่ละเจเนอเรชันสามารถทำงานร่วมกันได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ และเป็นพลังขับเคลื่อนองค์กร
ไปสู่ความสำเร็จ (Deethong, 2020; Wiriyaipipat,
2016; Sukonthajit, 2019)

3. ข้อเสนอแนะต่อความท้าทายด้าน
วัฒนธรรมองค์กรและสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน
ควรมีการปรับปรุงวัฒนธรรมขององค์กรอยู่เสมอ
โดยมีการจัดอบรมบุคลากรทุกระดับ เพื่อให้เกิด
ความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของการประเมินศักยภาพ
ทัศนคติ นิสัย และพฤติกรรมในการทำงาน ซึ่งเป็น
ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การทำงานในองค์กรภาครัฐเป็นไป
อย่างราบรื่น และมีความคล่องตัวมากขึ้นเทียบเท่า
การทำงานของภาคเอกชน เนื่องจากสภาพแวดล้อม
การทำงานที่ดีนั้นเอื้อต่อการปฏิบัติงานได้อย่าง
มีประสิทธิภาพและมีความสุข (Thawipat, n.d.;
Deethong, 2020; Tantrajin & Chantuek, 2016)

4. ข้อเสนอแนะต่อความท้าทายด้าน
การเปลี่ยนแปลงประชากร ควรมีการกำหนดความรู้
ทักษะ และคุณสมบัติของสมรรถนะการทำงาน
ของบุคลากรในแต่ละตำแหน่ง รวมถึงการวางแผน
พัฒนาความสามารถที่จำเป็นสำหรับ
แต่ละบุคคล ตลอดจนการส่งเสริมให้บุคลากร
พร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ การปรับตัว เรียนรู้เป็น
ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างระหว่างวัยของผู้ที่ทำงานร่วมกัน
ให้ได้ปรับความคิด ความเข้าใจ และทัศนคติ
ที่มีต่อกัน เข้าใจค่านิยม ความเชื่อ แรงจูงใจ
ในการทำงานของอีกฝ่ายได้มากขึ้น อีกทั้งยังได้เป็น
การแลกเปลี่ยนแนวคิดจากมุมมองที่ต่างต่างกัน
อีกด้วย (Deethong, 2020; Vasayangkura &
Ployduangrat, 2022)

5. ข้อเสนอแนะต่อความท้าทายด้าน
การจูงใจกลุ่มบุคคลที่มีศักยภาพสูงในการทำงาน

ควรมีการเพิ่มโอกาสให้บุคลากรในทุกระดับได้แสดงศักยภาพ ด้วยการมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นในช่องทางที่ไม่เป็นทางการให้กับผู้บริหารโดยไม่ต้องรอการเสนอเรื่องตามขั้นตอนที่ซับซ้อน ซึ่งทำให้ผู้บริหารสามารถนำเรื่องที่นำเสนอมาต่อยอดได้ทันที อีกทั้งยังทำให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อองค์กร ซึ่งทำให้องค์กรเกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่องและไม่ขาดแคลนทรัพยากรบุคคลที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนงานและองค์กรโดยรวม (Thawipat, n.d.; Punnon, 2018; Chuesraku, 2018)

6. ข้อเสนอแนะต่อความท้าทายด้านการรักษาบุคลากรให้อยู่กับองค์กรได้นาน ควรมีการปรับปรุงภาพลักษณ์ขององค์กรภาครัฐให้มีความทันสมัยขึ้น โดยมีระบบการทำงานที่ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ๆ มากขึ้น และมีการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของภาครัฐว่ามีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้ดีขึ้นแล้ว เพื่อให้สามารถรักษาบุคลากรขององค์กรเอาไว้ได้ รวมถึงเพียงพอที่จะดึงดูดบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถสูงให้สนใจมาทำงานกับองค์กรภาครัฐได้ (Punnon, 2018; Sukonthajit, 2019; Thawipat, n.d.)

บทสรุป

การบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการหนึ่ง เพื่อให้ได้มาซึ่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานในองค์กร โดยภารกิจหลักของการบริหารทรัพยากรมนุษย์คือการวางแผนด้านกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรมพัฒนา การจ่ายค่าตอบแทน

การดูแลสิทธิให้พนักงาน และการดูแลสุขภาพความปลอดภัย ให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐมีหลักการสำคัญ 4 หลักการ คือ หลักความสามารถ หลักความเสมอภาค หลักความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่ และหลักความเป็นกลางทางการเมือง นอกจากนี้ยังพบว่าความท้าทายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่ประกอบด้วย ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ความท้าทายด้านเจเนอเรชัน วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมในองค์กร การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร การจูงใจกลุ่มบุคคลที่มีศักยภาพสูงในการทำงาน และการรักษาบุคลากรให้อยู่กับองค์กรได้นาน ซึ่งประเด็นความท้าทายดังกล่าวส่งผลสำคัญต่อทิศทางและความสำเร็จขององค์กร ดังนั้นในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่จึงต้องมีแนวทางการจัดการกับความท้าทายที่เกิดขึ้น โดยข้อเสนอแนะต่อความท้าทายในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐยุคใหม่เพื่อให้องค์กรภาครัฐสามารถจัดการกับความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นได้ คือ ควรเพิ่มศักยภาพของบุคลากรให้สูงขึ้นเพื่อรู้เท่าทันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ควรมีการเรียนรู้ลักษณะพื้นฐานของบุคลากรแต่ละเจเนอเรชัน แล้วนำความแตกต่างมาผสมผสานให้เป็นพลังขององค์กร ควรมีการปรับปรุงวัฒนธรรมขององค์กรอยู่เสมอ เพราะสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีนั้นเอื้อต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข ควรมีการกำหนดสมรรถนะการทำงานของบุคลากร ควรมีการเพิ่มโอกาสให้บุคลากร

ในทุกระดับได้แสดงศักยภาพ ด้วยการมีส่วนร่วม ให้มีความทันสมัยขึ้น โดยมีระบบการทำงานที่
เสนอความคิดเห็นในช่องทางที่ไม่เป็นทางการให้กับ ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน
ผู้บริหาร ควรมีการปรับปรุงภาพลักษณ์ขององค์กร โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่มากขึ้น

REFERENCES

- Arunwet, T. (2017). **Personnel management according to the meritocracy and patronage system**. Retrieved from https://thawin09.blogspot.com/2017/06/blog-post_23.html?m=1 [2023, 2 Aug.]
- Charoenthong, S. (2021). Personnel management in schools according to Sangkhahavatthu principles 4. **MCU Journal Kanchana Review**, 1(1), 29-42. (In Thai)
- Chueasraku, C. (2018). Strategic management: challenges and suggestions for management Human resources of government organizations. **Journal of Politics and Governance**, 9(2). (In Thai)
- Deethong, S. (2020). Variables that affect the happiness at work of Gen Y people. **Academic Journal of the Phra Wittayakorn Development Institute**, 3(2), 71-80. (In Thai)
- Khunthongchan, S. (2016). **Integrated human resource management**. Bangkok: SE-ED Education.
- Kwanthong, K. (2013). **Moral system and patronage system**. Retrieved from <https://www.gotoknow.org/posts/324159?fbclid=IwAR1-09FieRlhSldkrioxB23OmdnU-> [2023, 2 Oct.]
- Mongkol, K. (2021). Strategic foresight under crisis. **MBA-KKU Journal**, 14(1), 1-11 (In Thai)
- Moolsin, N. (2019). Strategic management and personnel management of schools under its jurisdiction. Phra Nakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office, Area 1. **Administrative field Journal of Educational Administration Silpakorn University**, 10(1), 243-254. (In Thai)
- Na Nakhon, P. (2012). **Protection of the moral system**. Retrieved from http://203.155.220.238/csc/images/Files/files/lean/590711_merit_system.pdf [2023, 2 Aug.]
- Paliphatrangkura, K. (n.d.). **Morality and personnel management**. Retrieved from https://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/jan_mar_08/pdf/EXECUTIVE%20JOURNAL28_1_59-62จัดการทรัพยากรมนุษย์.pdf [2023, 2 Oct.]

- Punnon, P. (2018). The Involvement of local leaders in managing the work of Prathumtani Provincial Administrative Organization and Nonthaburi Province. **Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University**, 4(2), 251-260. (In Thai)
- Pho-ong, P. (2018). **Digital human resources and optimizing recruitment in a retail business in Thailand**. (Master of Business Administration). Thammasat University.
- Phuengwiwatnikul, V. (2019). **Lecture documents for the human resource management course**. Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- Puanui, B., Buranaphan, A., & Wangthanomsak, M. (2022). Work motivation in new normal era. **Academic Journal of the Phra Wittayakorn Development Institute**, 5(4), 227-244. (In Thai)
- Raicharoen, T. (2015). Guidelines for spectrum management for state security. **Journal Ratthapirak**, 57(1), 82-91. (In Thai)
- Ruengkalpawong, O., & Ruengkalpawong, S. (2021). The new role of resource management leaders. Humans in the digital economy era. **Journal of Humanities and Social Sciences, Rajamangala University of Technology Isan**, 2(3), 64-77. (In Thai).
- Sangkaew, P., Meesiripan, S., Wongarj, K., & Bodeerat, C. (2022). 7 Mechanisms for New Government Management. **Journal of Roi Kaensarn Academi**, 7(3), 386-397. (In Thai)
- Saovapanant, P., & Charoenporn, C. (2022). Guidelines for obtaining the position of female provincial governors in Thailand. **Journal of MCU Nakhondhat**, 9(1), 50-61. (In Thai)
- Sirichotirat, N. (2016). **Principles of human resource management in the 20th century**. 21. 2nd printing. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. Retrieved 18 August 2023, from <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/view/251801>
- Soothisapot, T. (2017). **Driving sustainable growth through creativity and innovation**. Retrieved from <https://th.linkedin.com/pulse/digital-transformation> [2023, 22 Dec.]
- Sukonthajit, P. (2019). Human resources age 4.0. **Navaminda Kasatriyadhiraj Royal Air Force Academy**, 7(December), 17-28. (In Thai)
- Tadet, W. (2020). Guidelines for personnel management according to the moral system of local government organizations in Surat Thani Province. **Ramphaibarni Research Journal**, 14(3), 93-102. (In Thai)

- Tantrajin, P., & Chantuk, T. (2016). Developing and retaining talented People: The important mechanisms in running to the organization achievement. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**, 9(1), 920-931. (In Thai)
- Tanwimolrat, S. (2014). Human resource management in education concept theory and education laws. **Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)**, 73(3), 845-862.
- Thawiphat, P. (n.d.). Government personnel management being challenged by change. Retrieved from http://wiki.ocsc.go.th/_media/ [2023, 29 Sep.]
- Thongpan, S. (2016). Proactive HR in the era of change. **Graduate Journal Valaya Alongkorn Rajabhat University Under Royal Patronage**, 10(3), 246-258, (In Thai)
- Thongthip, B. (2020). Coronavirus disease 2019 (COVID-19) and the potential of leaders for new normal organizational development. **Journal of Buddhist Social Sciences and Anthropology**, 5(1), 434-446. (In Thai)
- Vasayangkura, T. &, Ployduangrat, J. (2022). Human resource management in the era of Transform change by creating an agile organization. **Journal of the Thailand Educational Administration Professional Development Association**, 4(4), 15-27. (In Thai)
- Wiriyaipipat, N. (2016). The role of HRM: Managing the generation gap in organizations. Academic and research **Journals Rajamangala University of Technology Phranakhon, Department of Humanities and Social Sciences**, 1(2), 73-88. (In Thai)
-

Academic Article

การเสริมสร้างทักษะด้านคนและสังคม (soft skill) สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาวิชานิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ENHANCING SOFT SKILL
FOR UNDERGRADUATE COMMUNICATION ARTS STUDENTS
OF PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์ สุวัฒน์ มีผา เบญจพร มณีโรจน์ ชลชีพ อินทรสวาท
และ รินลดา คำแปงตัน

สาขานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Nathanan Wiriawit, Suwad Meepha, Benjaporn Maneerot, Chareporn Intarasaward
and Rinrada Khampaengtana

Communication Arts, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: nathanan@pnru.ac.th

Received: 2023-11-27

Revised: 2024-06-10

Accepted: 2024-06-10

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอแนวทางการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดีของประเทศไทยสู่สากล ในยุคที่กระแสของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้คนใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับสื่อต่าง ๆ รอบตัวมากกว่าในการทำกิจกรรมกับผู้อื่น การสื่อสารด้วยสื่อจากเทคโนโลยีดิจิทัลจึงมีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมเพิ่มขึ้นและได้กลายเป็นแหล่งด้านความบันเทิงยอดนิยมของผู้คนในสังคมที่สามารถถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ได้โดยตรงและผลกระทบที่ตามมาคือการเสพสื่อที่มีเนื้อหาตามพฤติกรรมกรรมการบริโภคนิยม การผลิตสื่อที่ส่งเสริมการสืบสานมรดกวัฒนธรรมเช่น Animation, AR/VR, Game, Infographic, Mobile Application, VDO และ Website ซึ่งจะเป็นแนวทางในการช่วยอนุรักษ์สืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดีต่อไปได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

คำสำคัญ : การสืบสานมรดกวัฒนธรรม ระบอบโบราณคดี ประเทศไทยสู่สากล

ABSTRACT

This academic paper has the purpose guidelines for continuing the cultural heritage of archaeological dance of Thailand to the world. In an era where world trends are changing rapidly. As a result, people spend most of their time immersed in the media around them rather than doing activities with others. Media communication from digital technology has an increasing influence on people in society and has become a popular source of entertainment for people in society who can directly transmit things and the resulting effect is media consumption. with content based on consumer behavior Production of media that promotes the continuation of cultural heritage such as Animation, AR/VR, Game, Infographic, Mobile Application, VDO and Website, which will be a guideline to help maintain and continue the cultural heritage of archaeological dance in a sustainable way in the future.

Keyword: Inheritance Cultural Heritage, The Ancient Dance, Thailand to the World

บทนำ

บริบททางสังคมของโลกในยุคปัจจุบัน และพลวัตทางเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดผลกระทบทางบวกและลบต่อการสูญสลายของมรดกทางวัฒนธรรม ถือเป็นหนึ่งในภัยร้ายแรงของประเทศซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์และความหลากหลาย เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมไทยการแปลงมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่มีอยู่จำนวนมาก ให้มาอยู่ในรูปแบบดิจิทัล เป็นต้นทุนทางวัฒนธรรม สามารถนำไปต่อยอดผลิตภัณฑ์หรือบริการอื่น ๆ ให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมีนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พ.ศ. 2561 – 2580 มีแผนงานที่สำคัญในการส่งเสริมให้ภาคเอกชนและภาคประชาชน

ผลิตสื่อดิจิทัลที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เช่น การผลิตสื่อที่ส่งเสริมการสืบสานมรดกวัฒนธรรม และร่วมกันถ่ายทอดให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลคอนเทนต์ต่าง ๆ เช่น Animation, AR/VR, Game, Infographic, Mobile Application, VDO และ Website ถือเป็นการผลิตสื่อดิจิทัลที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เป็นการช่วยดำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมของไทยให้สามารถคงอยู่ได้อย่างยั่งยืน (Chamroenthong, 2022; Perbellini & Pongratz, 2015)

ระบำโบราณคดี เป็นผลงานชิ้นเอกที่กรมศิลปากรได้สร้างสรรค์ขึ้น โดยมีความมุ่งหมายในการบอกเล่าเรื่องราวโบราณคดีจำนวน 5 ยุคสมัย ได้แก่ ทวารวดี ศรีวิชัย ลพบุรี เชียงแสนและสุโขทัย ผ่านรูปแบบการแสดงระบำ โดยอ้างอิงหลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์เป็นพื้นฐาน

ในการสร้างสรรค์ที่มีสุนทรียภาพในการแสดง อย่างยิ่ง ด้วยความงดงามลงตัว ที่ปรากฏแก่สายตา และโสตประสาทของผู้ชม สุนทรียภาพในการแสดง ของระบำโบราณคดีสามารถวิเคราะห์ได้จาก 5 ด้าน ได้แก่ 1) กระทบท่ารำที่มีความงดงามและได้ ต้นแบบจากภาพจำหลักรูปปั้นทางโบราณคดี ตามยุคสมัยต่าง ๆ 2) รูปแบบการแปรแถวที่มีความสวยงามหลากหลาย 3) ความงามของผู้แสดง ที่ผ่านการคัดเลือกให้ใกล้เคียงกับเชื้อชาติและ บุคคลในยุคโบราณ 4) บทเพลงดนตรีที่มีท่วงทำนอง อันไพเราะรวมทั้งสร้างบรรยากาศให้รำลึกถึง ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์และ 5) เครื่องแต่งกาย ที่จำลองมาจากเครื่องแต่งกายสตรีที่พบตาม ศิลปะโบราณวัตถุยุคต่าง ๆ ปัจจัยทั้งห้าประการ ล้วนแล้วแต่ส่งเสริมให้เกิดความงดงามให้แก่ ระบำโบราณคดี เป็นชุดระบำสำคัญที่บรรจุลงใน หลักสูตรการศึกษา และเป็นต้นแบบงานสร้างสรรค์ ในรูปแบบระบำเชิงประวัติศาสตร์ทางนาฏศิลป์ไทย อีกด้วย (Chitthep, 2021)

ความนิยมของระบำโบราณคดีที่แพร่หลาย ไปทั่วประเทศไทยอันมีที่มาจากความงดงามลงตัว ของระบำโบราณคดีทั้ง 5 สมัย ซึ่งความงดงาม หรือสุนทรียภาพย่อมมีปัจจัยที่ทำให้ บังเกิดขึ้น ซึ่งผู้เขียนได้วิเคราะห์สุนทรียภาพในระบำโบราณคดี โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) กระทบท่ารำ 2) รูปแบบการแปรแถว 3) ความงามของผู้แสดง 4) เครื่องแต่งกายและ 5) บทเพลงดนตรี ซึ่งศิลปะ ตามหลักการทางทัศนศิลป์ตามปรัชญาสุนทรียศาสตร์ โดยเป็นหลักการระบำโบราณคดี ได้แก่ ภาวะ บรรสานหรือความประสานกลมกลืน (Harmony) ภาวะแนบเนียนหรือคงเส้นคงวา (Consistency)

ดุลยภาพ (Balance) การแสดงออก (Expression) พลังดึงดูด (Attractive) การเน้น (Emphasis) สไตล์หรือกระบวนแบบ (Style) และจังหวะลีลา (Rhythm) สุนทรียภาพที่เกิดจากรำโบราณคดี เมื่อวิเคราะห์ตามหลักศิลปะธาตุ ซึ่งระบำโบราณคดี ถือเป็นผลงานนาฏศิลป์ที่ประสบความสำเร็จ ในด้านการรวมศาสตร์แขนงต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ทางโบราณคดี ให้เป็นที่แพร่หลาย สมดังเจตนารมณ์ของคณะ ผู้สร้างสรรค์ อีกทั้งยังส่งอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ ระบำเชิงประวัติศาสตร์ในชั้นหลังสืบต่อมา (Theppatimaphon, 2022; Chitthep, 2021)

ปัจจุบัน กระแสวัฒนธรรมโลกไร้พรมแดน และเทคโนโลยีดิจิทัลได้ผสมผสานกับมรดกวัฒนธรรม ด้านความบันเทิงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ของผู้คน ทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมถูกกลืนกลายหรือ สลายหายไป ส่วนหนึ่งได้ถูกผสมผสานเข้ากับ วัฒนธรรมใหม่ผ่านมิติคนนอกพร้อมกับคนในจนกลายเป็นอัตลักษณ์ทางมรดกวัฒนธรรมรูปแบบใหม่ หากแต่ความเปลี่ยนแปลงนี้ต้องอาศัยความตระหนัก ของคนที่เป็นเจ้าของวัฒนธรรมในการเลือกรับและ ปฏิเสธวัฒนธรรมของต่างชาติ ไม่เช่นนั้นอาจส่งผล ให้วิถีมรดกวัฒนธรรมของบรรพบุรุษที่เป็นลักษณะ เฉพาะของประเทศไทยที่อาจสูญหายไปตลอดกาล ทั้งจารีตประเพณี ซึ่งได้ถ่ายทอดกันมาเป็นเวลา ช้านานจากรุ่นสู่รุ่น ที่เหมาะกับคนในแต่ละกลุ่ม จะกลืนกลายไม่หลงเหลือความแตกต่างหลากหลาย ของมรดกวัฒนธรรมดังที่ปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือ ทางวัฒนธรรมระดับนานาชาติว่า ทุกวัฒนธรรม มีความสง่างามและคุณค่าซึ่งต้องเคารพและรักษา (NBTC, 2022; Bunhok, 2021)

ในการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีของประเทศไทย จากการสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในด้านความบันเทิงจะเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด เพราะสื่อดิจิทัล (Digital Media) เป็นข้อมูลหรือข่าวสาร ได้ทั้งรูปภาพ วิดีทัศน์และเสียงแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สื่อดิจิทัลเพื่อการนำเสนอและสื่อดิจิทัลปฏิสัมพันธ์ โดยมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ วิดีทัศน์ (Video) ตัวอักษร (Text) ภาพนิ่ง (Still Image) ภาพเคลื่อนไหว (Animation) เสียง (Sound) และปฏิสัมพันธ์ (Interactive) ขอบเขตกระบวนการผลิตสื่อดิจิทัล มีด้วยกัน 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการผลิต (Pre- Production) ขั้นตอนการผลิต (Production) ขั้นตอนหลังการผลิต (Post- Production) และขั้นตอนนำเผยแพร่ (Distribution) (วรินทร์ พูลผล, 2563) ซึ่งบทความวิชาการฉบับนี้ผู้เขียนจึงขอนำเสนอแนวทางการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีของประเทศไทยสู่สากลด้วยการสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมเพราะความบันเทิงมีอิทธิพลต่อผู้คนในสังคมทุกเพศ ทุกวัยสามารถถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ได้โดยตรงและมีผลกระทบต่อพฤติกรรม การบริโภคของประชาชนทั้งประเทศ ซึ่งจะนำมาสร้างเป็นแนวทางในการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีต่อไปได้ในอนาคต

การสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในการสืบสานมรดกวัฒนธรรม

คำว่า สื่อดิจิทัล (Digital Media) หมายถึง สื่อที่มีการนำเอาข้อความ ภาพนิ่ง กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว เสียงและวิดีโอ มาจัดรูปแบบโดยอาศัยเทคโนโลยีความเจริญก้าวหน้าทางด้าน

คอมพิวเตอร์ สื่อสารทางออนไลน์หรือตัวกลางที่ถูกสร้างขึ้น มาจัดการตามกระบวนการและวิธีการผลิต โดยนำมาเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้งาน และตรงกับวัตถุประสงค์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในการแสดงข้อมูล ที่ใช้สร้างเก็บและประมวลข้อมูลในลักษณะ 2 สถานะ คือ บวก (positive) แสดงด้วยเลข 1 และไม่บวก (non-positive) แสดงด้วยเลข 0 จากข้อมูลที่ส่งผ่านหรือเก็บด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยการแสดงด้วยข้อความ 0 และ 1 แต่ละค่าของตำแหน่งสถานะเหล่านี้เป็นการอ้างแบบ binary digital เป็นเลขฐาน 2 เลขฐานสองนั้นถูกนำมาใช้ในทางคอมพิวเตอร์ เพราะว่าเลข 0 กับเลข 1 ในหน่วยความจำเพื่อเป็นตัวเก็บข้อมูลและการประมวลผล ส่วนเลขฐานสองเป็นพื้นฐานในการทำงานของคอมพิวเตอร์ (Satbut, 2021)

ด้วยลักษณะของคุณลักษณะเฉพาะของสื่อดิจิทัลทำให้เห็นได้ชัดขึ้นว่าอิทธิพลของสื่อดิจิทัลอาจเป็นพลังสำคัญที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงฐานความคิด ค่านิยมรวมไปจนถึงวัฒนธรรม ในแง่แล้วหลักการเชิงจริยธรรมของสื่อสารมวลชนยุคสื่อดั้งเดิมบางประการอาจไม่สอดคล้องกับการกำหนดและควบคุมมาตรฐานสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพเกี่ยวกับสื่อดิจิทัลได้ โดยปัญหาอันเกี่ยวข้อกับการใช้เทคโนโลยีของสื่อดิจิทัลได้เกิดขึ้นมากมายมหาศาล (Ancienmun, 2022) ในการพัฒนาอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีการสื่อสารนวัตกรรมดิจิทัลมีความทันสมัยอำนวยความสะดวกตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคติดตามข่าวสาร ดิจิทัลเป็นสื่อสิ่งใหม่มีความก้าวหน้าสื่อสารกว้างไกลเข้าถึงทุกกลุ่ม

การเลือกใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ จะเกิดคุณค่าในเชิงบวกต่อสังคมและคนส่วนรวม ทว่าการใช้ผิดประเภทที่ไม่ก่อเกิดการสร้างสรรค์ และคุณประโยชน์แก่สังคม ก็ส่งผลกระทบต่อ ตามมาได้ พึงใช้วิจารณ์ญาณในการเลือกใช้สื่อดิจิทัล อย่างถูกต้องให้เหมาะสมกับงาน ในการนำเสนอ ข้อมูลข่าวสารของสื่อสารมวลชนทางด้านสื่อดิจิทัล ได้เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคน จำนวนมากในสังคม (Block, 2020) ด้วยเหตุนี้จึงต้อง ดำเนินแนวทางทั้งในเชิงหลักการและการปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับกฎหมายและจริยธรรมเป็นสิ่ง สำคัญ โดยปัญหาที่พบอย่างมากในการรับสาร จากสื่อของประชาชนโดยทั่วไปในสังคม คือ ไม่ตระหนักรู้ ตระหนักคิด ถึงบทบาทและความรับผิดชอบซึ่งกลไกในการสร้างมาตรฐาน ให้เกิดการมีสำนึก รวมไปถึงจนถึงการคำนึงถึง ผลประโยชน์สูงสุดย่อมล้วนต้องอาศัยแรงขับเคลื่อน ทางจริยธรรมเป็นพื้นฐานในการไตร่ตรองถึง ผลกระทบต่อผู้คนในสังคมอย่างกว้างขวางทั้งใน ทางตรงและทางอ้อม จากการหลั่งไหลข้อมูล ข่าวสารต่อเนื่อง ที่สามารถสร้างอิทธิพลทาง ความคิด ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีอิทธิพล ทางความเชื่อมั่น เจตคติ อารมณ์ พฤติกรรม ของประชาชนด้วยโดยสื่อสารมวลชนที่ดำเนินการ ด้านการสื่อข่าวสารต่าง ๆ จึงมีการปรับตัวและ เปลี่ยนแปลง โดยใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต มาช่วยในการนำเสนอข่าวสาร เพิ่มรูปแบบช่องทาง ที่หลากหลาย เพื่อต้องการส่งข่าวสารให้ถึงผู้รับ ได้อย่างรวดเร็วและกระจายไปทั่วถึงมากขึ้น หากจะพิจารณาถึงสภาพการณ์ในปัจจุบันจะพบว่า

ประชาชนจำนวนมากในสังคมได้เลือกหันมา ให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่อสื่อดิจิทัล ได้อย่างกว้างขวาง (Schenk & Long, 2021)

แนวคิดในการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำ โบราณคดี

มรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี หมายถึง มรดกทางวัฒนธรรมที่มีตัวตน (Tangible Cultural Heritage) และ ไม่มีตัวตน (Intangible Cultural Heritage) ในด้านศิลปะการแสดงเต้นรำ ดนตรี ประเพณีพิธีกรรม ภาษาและการสื่อสาร การรักษาและสืบทอดมรดกวัฒนธรรมด้านระบำ โบราณคดี ถือเป็นหนึ่งในวิธีสำคัญในการรักษา ความเป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทย และเป็น การส่งเสริมความเข้าใจ ในโลกที่เต็มไปด้วย ความหลากหลายทางวัฒนธรรม การรักษามรดก วัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีถือเป็นส่วนสำคัญ ในการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ หรือประเทศ และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับ รุ่นต่อไป เพื่อให้เข้าใจและเคารพในความหลากหลาย ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่มีบทบาท ในการประกาศความเป็นตัวตนของชาติได้อย่าง เหมาะสม

มรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี ของชาติไทยที่สั่งสมมาจากภูมิปัญญาไทยเป็นสิ่งที่ มีคุณค่าและมีความหมายต่อความเป็นชาติ ทุกคน ควรช่วยกันธำรงรักษาโดยมีแนวทาง ดังต่อไปนี้ (Chanthong, 2019)

1) การสะสมทุกเรื่อง ทั้งในด้านประเพณี วรรณกรรม ศิลปะ ศิลธรรม คุณธรรมและเทคโนโลยี

ต่าง ๆ เป็นการเลือกเฉพาะสิ่งที่ดีงาม เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาติและถ่ายทอดเป็นมรดกให้แก่คนรุ่นหลังเพื่อที่จะได้นำไปปฏิบัติ

2) การสืบท่อมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี เป็นเรื่องของการเรียนรู้จากบุคคลอื่น เป็นสิ่งที่ดีจากบรรพบุรุษ การปรับปรุงแล้วเผยแพร่เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพในการเผยแพร่การสืบสาน เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารในการทำความเข้าใจและถ่ายทอดทั้งในด้านของการสะสมและการสืบทอด

3) ส่งเสริมอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีให้คงไว้เป็นสิ่งที่คู่มากับสังคมไทย ทำให้เกิดเอกลักษณ์และมรดกของความเป็นไทย ที่สำคัญ เป็นความภูมิใจ แสดงถึงเกียรติภูมิและศักดิ์ศรี ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังบรรจุความสำคัญของมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคนที่ต้องร่วมใจอนุรักษ์ ฟื้นฟู เผยแพร่สืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีที่ดีงามนี้สืบไป (Noikhonburi, 2019)

1. ความสำคัญของการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทย

การสืบทอดมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคนและสังคมไทยอยู่หลายประการดังต่อไปนี้ (Sarakoson, 2021)

1.1 ทำให้มองเห็นวิถีความเป็นไทย ความคิดสร้างสรรค์ทางด้านศาสนา สังคมและการปกครองที่สังคมสืบทอดกันมา เกิดการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งเป็นการสืบทอดเอกลักษณ์ไทยเพื่อให้คงอยู่ต่อไป

1.2 ทำให้คนไทยเป็นผู้มีความรับผิดชอบ รู้จักรักษาระเบียบวินัย มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รู้จักพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างในการปลูกจิตสำนึกที่ดีงามเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทยสืบไป

1.3 ทำให้คนไทยทั้งชุมชนเมืองและชนบท เกิดความร่วมมือร่วมใจ ส่งเสริมขนบธรรมเนียมที่ดีงาม นำภูมิปัญญามาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่คนในชาติให้เป็นที่ยอมรับของชาวโลก

2. การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยกับสังคมโลกที่มีผลต่อมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยมีผลต่อมรดกวัฒนธรรมและต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลกหลายด้านอีกด้วย ซึ่งเป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนามรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีเป็นอย่างมากซึ่งแนวโน้มมีดังต่อไปนี้ (Chamroenthong, 2022)

2.1 การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดได้สร้างความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงต้องเตรียมพร้อมด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาผสมผสานสร้างความเชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวัฒนธรรม ภูมิปัญญาเพิ่มคุณค่า ทั้งการบริหารจัดการลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้มีประสิทธิภาพเพื่อผลประโยชน์ที่เป็นธรรมกับเจ้าของผลงาน (Petcu, 2014)

2.2 การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมประเทศที่พัฒนาแล้วกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยการขยายตลาดสินค้าเพื่อสุขภาพ การให้บริการด้านอาหารสุขภาพ ภูมิปัญญาและแพทย์พื้นบ้าน

สถานที่ท่องเที่ยวและการพักผ่อนระยะยาวจึงนับเป็นโอกาสในการพัฒนามรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทยซึ่งเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและเป็นการอนุรักษ์ด้วยการเผยแพร่ได้อีกด้วย

2.3 การเลื่อนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ เป็นปัญหาวิกฤติค่านิยมที่มีผลกระทบมาจากการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่ประเทศทั้งสื่อเทคโนโลยีที่ขาดการคัดกรองและเลืกรับวัฒนธรรมที่ดั่งงามทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง นำไปสู่ค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น

การพัฒนาการสื่อสารดิจิทัลเพื่อการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทยสู่สากลสู่สากล

การสื่อสารในโลกที่ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างแท้จริงแล้ว ถึงแม้ว่าอัตราความรู้ความสามารถในทางคอมพิวเตอร์ของบางพื้นที่ยังคงต่างอยู่แต่การสื่อสารนี้ยังเป็นการเพิ่มโอกาสและขีดความสามารถในการเข้าถึงผู้บริโภคด้วยความรวดเร็วและการเข้าถึงได้อย่างเป็นส่วนตัวมากขึ้นโดยต้องมีการจัดกลุ่ม จัดระดับและประเภทเป้าหมายให้ดีเพื่อสร้างสรรค์เนื้อหาและวิธีการให้ชัดเจนและเหมาะสม สอดคล้องกับพฤติกรรมให้มากขึ้น (Vaughan, 2014) รวมทั้งพัฒนาเนื้อหาและรูปแบบของสื่อให้มีความเฉพาะเจาะจงเป็นรายบุคคลกันเลยทีเดียว สำหรับการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีตอนนี้มีธุรกิจเกิดใหม่จากความก้าวหน้าของสื่อดิจิทัลที่ทุกคนคุ้นเคย

เป็นอย่างดีคือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) ที่คนทั้งโลกใช้ในการติดต่อสื่อสารซึ่งเป็นกระแสนิยมในปัจจุบันเพราะมีจำนวนสมาชิกเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ทั่วโลกกว่า 1,000 ล้านราย และในประเทศไทยมีจำนวนสมาชิกของเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์มากถึง 20 ล้านราย ประชากรกลุ่มใหญ่ที่สุด (NBTC, 2022)

ตัวอย่างสื่อสังคมออนไลน์ที่นิยมได้แก่

1) เฟสบุ๊ก (Facebook) ที่มีลักษณะสำคัญคือการปฏิสัมพันธ์ ในลักษณะของการเป็นชุมชนซึ่งนอกจากจะดูเนื้อหาของการสื่อสารของผู้ผลิตสื่อการมีปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมโยงของข้อมูลและลักษณะการรวมกลุ่มคนผ่านความสนใจ จุดยืนหรือความคิด เพราะมีลักษณะของความเป็นส่วนตัวใกล้ชิด ปฏิสัมพันธ์ได้ลึกซึ้งและมักแสดงความคิดเห็นหรือตัวตนได้อย่างเต็มที่ จึงเป็นพื้นที่ที่ระดมกำลังและขับเคลื่อนประเด็นการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทยได้ 2) ทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นแพลตฟอร์มที่สื่อสารแบบสั้น ๆ กระชับแต่โดดเด่นเรื่องของการรวดเร็ว การปฏิสัมพันธ์และการสร้างเทรนด์หรือกระแสผ่านการใช้ แฮชแท็ก (hashtag) ซึ่งจะเห็นการนำทวิตเตอร์มาใช้ในการรายงานข่าวซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ หรือการเล่าเรื่องจากพื้นที่เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ต้องเกาะติดสถานการณ์ ลักษณะการใช้งานของทวิตเตอร์เป็นพื้นที่ของการพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูล 3) ยูทูบ (YouTube) เป็นการคลิปลิขิตออนไลน์ที่มีการปฏิสัมพันธ์ต่อวิดีโอ การติชม การเสนอแนะรวมถึงการสร้างวิดีโอเลียนแบบ 4) อินสตาแกรม (Instagram) ในบริบทของการสื่อสารในประเทศไทยมีบทบาทเป็นต้นทางของข้อมูลและกระแสที่ถูก

หยิบมาต่อยอดเป็นประเด็นทางสังคม เป็นช่องทาง การทำการสร้างสรรค์การสื่อสารดิจิทัลในด้าน ความบันเทิงเพื่อการสืบสานมรดกวัฒนธรรม ด้านระบำโบราณคดี ซึ่งช่วยในด้านการตลาด เช่น การสร้าง personal brand และเป็นช่องทาง ของคนดังและผู้ทรงอิทธิพลใช้ในการสื่อสาร โดย ไม่ต้องผ่านสื่อมวลชน การเข้าใจกระบวนการสื่อสาร รูปแบบการสื่อสารบนอินสตาแกรมมีมิติที่สำคัญ ในการช่วยให้เข้าใจบริบททางสังคม มรดกวัฒนธรรม ด้านระบำโบราณคดี และสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ต่อพฤติกรรมและกิจกรรมของคนผ่านภาพและ คลิป วิดีโอ ทั้งนี้ ในการเลือกกลุ่มบนสื่อออนไลน์ การค้นหา การใช้คำสำคัญ (keyword) และ การรู้ช่องทางในการดึงข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญ การมอนิเตอร์สื่อออนไลน์สามารถดึงข้อมูลได้ แบบลักษณะของการใช้คนในการทำ หรือการใช้ ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ในการช่วยในการเลือกและ จำแนกข้อมูลหรือเพื่อการสร้างสรรค์การสื่อสาร ดิจิทัลในด้านความบันเทิงให้เติบโตขึ้นเพราะ สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างชัดเจน รวมถึงผ่านการบอกเล่าแบบปากต่อปากของสมาชิก ในเครือข่าย นอกจากนี้ ผู้จัดการแสดงสามารถใช้ เว็บไซต์ เครือข่ายสังคมการแสดงความคิดเห็น ทำให้ทราบ Feedback ของกลุ่มเป้าหมายได้อย่าง ชัดเจนและรวดเร็วและเชื่อว่าตราบดีที่สื่อดิจิทัล ในรูปแบบสังคมออนไลน์ยังได้รับความนิยมอยู่ การสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี ของประเทศไทยก็จะยังดำเนินอยู่บนโลกแต่จะมี การพัฒนาให้มีรูปแบบใหม่สร้างความแปลกใหม่ ต่อไปอย่างเรื่อย ๆ (Imnaran, 2019; Block, 2020)

1. การสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้าน ระบำโบราณคดีของประเทศไทย

มรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี เป็นสิ่งมีคุณค่าธำรงรักษาไว้เป็นมรดกสืบทอดไป จึงเป็น หน้าที่ขององค์การหลักของประเทศและคนไทย ทุกคนที่ต้องส่งเสริมและธำรงรักษาไว้ โดยมี แนวทางดังต่อไปนี้ (Muang palace, 2021)

1.1 การส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์ โดยประพฤติปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิม ทั้งศิลปวรรณกรรม คุณธรรม จริยธรรม ตามหลัก ศาสนา มารยาทไทยเพื่อธำรงรักษาเอกลักษณ์ ของชาติและมีการถ่ายทอดสู่คนรุ่นต่อไปให้เป็น มรดกทางวัฒนธรรม

1.2 การถ่ายทอด สืบสานมรดก วัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี ด้วยการเรียนรู้ จากบรรพบุรุษ ครอบครัว ผู้ใหญ่หรือบุคคลอื่น ซึ่งเป็นงานทางประเพณีที่สั่งสมไว้และเป็นสิ่งที่ ดั้งเดิมนำมาปฏิบัติ ถ่ายทอดออกมาในรูปแบบ กิจกรรมการตั้งชมรมวัฒนธรรมประเพณีสิ่งที่ดั้งเดิม นำมาปฏิบัติ ถ่ายทอดอาจออกมา เช่น ยูทูบ ดิจิตอล อินเทอร์เน็ต โรงภาพยนตร์ บายโฆษณา แผ่นพับ วิชิตูและโทรทัศน์ เพื่อธำรงรักษามรดกวัฒนธรรมสืบทอด (Delfanti & Arvidsson, 2019)

1.3 การปรับปรุงและเผยแพร่งาน ทางมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดี โดยสร้าง ความรู้ความเข้าใจด้วยสื่อต่าง ๆ ที่เน้นส่งเสริมการทำ กิจกรรมร่วมกันหรืออาจขอความร่วมมือจากศิลปิน สร้างสรรค์เนื้อเพลงและร่วมร้องเพลงเกี่ยวกับมรดก วัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีโดยสอดแทรกปรัชญา และวิธีการดำเนินชีวิตแบบไทย ชี้นำให้คนไทย

เลือกสรรวัฒนธรรมที่ดีงาม เหมาะสมกับวิถีชีวิตแบบไทย เพื่อเอกลักษณ์ประจำชาติให้ชาวต่างชาติได้เข้าใจในมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทย

1.4 รัฐบาลต้องสนับสนุนและส่งเสริมองค์การที่เกี่ยวข้อง ในการรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์อบรมให้ความรู้เสนอข่าว ประชาสัมพันธ์ ฟันฟูเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี เพื่อให้ชาวต่างชาติรู้จัก

การสืบทอดด้วยการพัฒนามรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่ง ในการดำรงไว้ซึ่งสิ่งที่ดีงามสืบไป การเรียนรู้ให้เห็นคุณค่าจึงเป็นวิธีการที่ดี และควรทำตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยการปลูกจิตสำนึกโดยสถาบันที่สำคัญของชาติต้องให้ความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะการอบรมสั่งสอนหรือการปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีก็ตาม ในการสืบทอดมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีที่สำคัญ มีแนวทางดังต่อไปนี้ (Permsin, 2019)

1) การปลูกฝังค่านิยมที่ดี ซึ่งพ่อ แม่ควรทำเป็นตัวอย่างอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีเพื่อเป็นการปลูกฝังและสั่งสมความรู้ประสบการณ์ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา ภาครัฐและเอกชน

2) การสนับสนุนส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอย่างจริงจัง โดยประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนของจังหวัดหรือท้องถิ่นช่วยจัดงานฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีให้เป็นที่รู้จัก

3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี โดยใช้การท่องเที่ยว เช่น โครงการ Unseen Thailand เที่ยวเมืองไทยไม่ไปไม่รู้หรือ

การจัดงานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สินค้าไทย มีการสาธิตเกี่ยวกับมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี ประเพณีไทย การแสดงพื้นบ้านอาจัดงานใหญ่ เช่น ที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติหรือหน่วยงานของเอกชน (Udomsri, 2022)

4) การส่งเสริมให้สถาบันทางศาสนา เช่น วัดหรือพระสงฆ์ เป็นศูนย์รวมแหล่งความรู้ ในการช่วยปลูกฝังส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมในรูปแบบของการเทศน์ การอบรม การเรียนการสอนในโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

2. ยุทธศาสตร์การสร้างสรรคการสื่อสารด้านความบันเทิงเพื่อการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทย

การพัฒนามรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีเป็นการส่งเสริม ทั้งด้านความคิดและการปฏิบัติมีแนวทางดังต่อไปนี้ (Persin, 2019; Imnaran, 2019)

2.1 เสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับคำว่ามรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี ความสำคัญและผลของการพัฒนาว่ามีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด เมื่อเกิดความเข้าใจและยอมรับการปฏิบัติที่มาจากความเต็มใจและมีความสุขที่จะทำ เช่น มีการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจและคุณค่า เผยแพร่ข้อมูลด้วยการสร้างสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น เอกสาร ข่าวทางวิทยุหรือมีการประชุมสัมมนาใหญ่ จัดทุกภาค เพื่อสนับสนุนเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น โดยภาครัฐให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณโดยท้องถิ่นสามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบ

2.2 ส่งเสริมสถาบันครอบครัว เพราะปัจจุบัน พ่อ แม่ ต้องออกทำงานนอกบ้าน ความใกล้ชิดกับลูกและสมาชิกในครอบครัวน้อยลง จึงควรมีกิจกรรมให้เห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเองและสังคม ส่งเสริมคุณธรรมและปรับกระบวนการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมไม่ใช่การท่องจำ แต่เป็นเรื่องของการปฏิบัติ ให้เกิดมีความซาบซึ้งจากภายใน เป็นสิ่งที่สัมผัสได้ สามารถทำได้อัตโนมัติ เป็นเครื่องส่งเสริมให้เกิดการสัมผัสกับมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทย

2.3 มรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจมีส่วนสำคัญในการสร้างความมั่นคงให้กับชุมชน โดยการส่งเสริมจากภาครัฐ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจจากการกระจายรายได้เป็นเรื่องที่ภาครัฐต้องส่งเสริมให้เกิดเป็นสิ่งที่สืบทอดจนกลายเป็นวัฒนธรรมของชุมชน สอนลูกหลานให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2.4 พัฒนาให้มีคุณภาพและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการเตรียมเด็กและเยาวชนให้พร้อมถึงแหล่งเรียนรู้สมัยใหม่ที่ได้รวมเอามรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีในด้านความบันเทิง บนรากฐานความหลากหลายมั่นคงและพัฒนาภูมิปัญญาโดยเน้นการสร้างองค์ความรู้สู่ความยั่งยืน

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทย

มีทั้งข้อดีและข้อจำกัด ส่วนแนวโน้มในปัจจุบันจะมีบทบาทมากขึ้น โดยอย่างยิ่งสื่อดิจิทัลบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้จำนวนมากเทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลอย่างมากต่อทุกคน สื่อดิจิทัลเป็นการผสมผสานสื่อหลายชนิดเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นข้อความ ภาพ เสียง ภาพเคลื่อนไหว วิดีทัศน์ โดยแต่ละรูปแบบจะถูกนำไปประยุกต์และพัฒนาเป็นสื่อต่างๆ ที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานแต่ละอย่าง การนำสื่อพื้นฐานเหล่านี้มาผสมผสานและใช้งานร่วมกันจะเรียกว่า สื่อผสมหรือมัลติมีเดีย (Multi-media) เมื่อมีการผลิตสื่อดิจิทัลใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มัลติมีเดียเป็นการนำองค์ประกอบของสื่อชนิดต่างๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกัน ซึ่งประกอบด้วยตัวอักษรหรือข้อความ (Text) ภาพนิ่ง (Still Image) เสียง (Sound) วิดีโอ (Video) และภาพเคลื่อนไหวหรือแอนิเมชัน (Animation) โดยผ่านกระบวนการทางระบบคอมพิวเตอร์เพื่อสื่อความหมายกับผู้ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (Interactive Multimedia) และได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์การใช้งาน

การสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีต้องมีการออกแบบสื่อดิจิทัลที่มีการสร้างสรรค์อย่างมีคุณภาพและเหมาะสมตามหลักการใช้งานต้องอาศัยเวลา สติปัญญา ความสามารถและความชำนาญมาก มีหลายตัวแปรที่เป็นปัญหานอกเหนือจากการควบคุมมาก เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบ แม่ข่าย (Server) ที่อาจขัดข้องและไม่สามารถใช้สื่อนี้ได้และการที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงเร็วมาก ทำให้ผู้ผลิตสื่อมัลติมีเดียต้องมีความรู้ใหม่เสมอเพื่อให้ทันต่อโลก การดูแลสื่อประเภทนี้ต้องการทีมงานที่มีความชำนาญ

ในแต่ละด้านเป็นอย่างมากต้องมีการควบคุมดูแล เพราะง่ายต่อการกระทำผิดศีลธรรม โดยเฉพาะ เรื่องการละเมิดในสิทธิของผู้อื่นหรือการคัดลอกงาน มีลิขสิทธิ์ เป็นต้น แนวโน้มการสร้างสรรคการสื่อสาร ดิจิทัลภายในหนึ่งหรือสองทศวรรษนี้จะครอบคลุม ถึง 80 % ของสื่อทั้งหมดเพราะที่เกิดขึ้นใหม่ มีมากขึ้นเรื่อย ๆ และทำให้การดำเนินชีวิตของ ทุกคนเปลี่ยนแปลงไป การเกิดของสื่อใหม่ทุกวันนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นสื่อในรูปแบบดิจิทัลทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นทีวี วิชยูออนไลน์ สื่อกลางแจ้งที่มีการควบคุม เนื้อหาสาระจากศูนย์ บังคับการอินเทอร์เน็ต เกมออนไลน์ หรือแม้แต่ที่ใกล้ตัวมากที่สุดอย่าง โทรศัพท์มือถือที่มีใช้กันทุกคนแล้วโดยเฉพาะคน รุ่นใหม่ในเมืองที่มีชื่อเรียกคนกลุ่มนี้ว่า Screen age เพราะชีวิตของพวกเขาเกิด มาไม่ทันไร ก็ได้หยิบจับ Smart Phone และ ใช้กันเป็นแทบทุกคนแล้ว อีกทั้งวิธีการติดต่อสื่อสารก็ไม่เป็นการสื่อสาร ผ่านจอทั้งสิ้น

แนวทางการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้าน ระเบียบโบราณคดี จะมีการแปลงข้อมูลเพื่อเก็บรักษา ให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลอย่างเป็นระบบและนำมาใช้ ได้ง่าย โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยใน การจัดการเพื่อการอนุรักษ์ เรียกว่า เทคโนโลยี เพื่อการอนุรักษ์ สำหรับการเก็บรักษาให้ข้อมูล ทางวัฒนธรรม สามารถใช้เป็นหลักฐานสืบค้นทาง ประวัติศาสตร์ ชะลอการเสื่อมสภาพและก่อเกิด การชำรุดเสียหายน้อยที่สุด ในการบริหารจัดการคลัง ข้อมูลวัฒนธรรมผ่านองค์ความรู้ของประเทศไทย ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ในด้านของมรดกทาง วัฒนธรรมที่สร้างสรรค์ไว้ทั้งที่จับต้องได้และจับต้อง ไม่ได้จนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า

ต่อประเทศ ซึ่งคนรุ่นหลังจำเป็นต้องร่วมกันธำรง รักษาไว้ เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้และถ่ายทอด จากรุ่นสู่รุ่นต่อไป เพื่อเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ ที่ดีและยังเป็นการสนับสนุนปัจจัยการท่องเที่ยว ของประเทศไทยได้อีกด้วย แนวทางการสืบสานมรดก วัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดีของประเทศไทย สู่สากล โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบด้วย

1. Cultural Heritage Content หรือ มรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดีจะไปสู่ระดับโลก ผ่านระบบดิจิทัลควรเริ่มจากนโยบายของรัฐบาล ผ่านลงไปสู่หน่วยงานภาครัฐตามลำดับขั้น ตั้งแต่กระทรวง ลงไปถึงระดับปฏิบัติงาน รวมทั้ง การประสานงานกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้แก่ สถาบันการศึกษาหรือภาคเอกชนที่นำไปสู่ เชิงพาณิชย์ และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของ สาธารณะชน ที่เข้ามาช่วยกันพัฒนาสื่อดิจิทัล ในทุกรูปภาพเพื่อถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมด้าน ระเบียบโบราณคดีให้มีการเผยแพร่ออกไปสู่สากล

2. Digital โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็น เครื่องมือที่จะทำให้เกิดผลกระทบได้อย่าง กว้างไกลไปในทุกพื้นที่ทั่วโลกทั้งในเรื่องของ การเก็บรวบรวมและสนับสนุนการพัฒนาให้ทุก ภาคส่วนประยุกต์ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัล ในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ สู่รูปแบบดิจิทัลในทุกรูปแบบ เผยแพร่ศิลปะที่มี การออกแบบเป็นอย่างดีมาทำการต่อยอดทาง เศรษฐกิจและสังคม มุ่งมั่นพัฒนาให้เป็นส่วนหนึ่ง ของเศรษฐกิจดิจิทัลไทยให้อยู่ในระดับชั้นนำของโลก

3. Collaboration การส่งเสริมสนับสนุน การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการทำงานร่วมกัน เนื่องด้วยมรดกทางวัฒนธรรมมีความลึกซึ้งและ

หลากหลาย การทำงานร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญ โดยทุกฝ่ายจะได้ประโยชน์ทั้งส่วนรวมและส่วนตัว รวมทั้งการถ่ายทอดผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ทำให้มรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีมีการเผยแพร่ผ่านเครื่องมือดิจิทัลพร้อมยกระดับภูมิปัญญาสู่สากล

4. Empower ภาครัฐและเอกชน มีหน้าที่ในการส่งเสริมคนรุ่นใหม่ที่จะต่อยอดมรดกวัฒนธรรมในรูปแบบดิจิทัลในอนาคต ซึ่งพลังความคิดสร้างสรรค์ โดยต้องกระตุ้นผ่านกระบวนการเรียนรู้และความภาคภูมิใจ ทั้งจากสถาบันการศึกษา ชุมชน การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการผ่านกระบวนการห้องปฏิบัติการนโยบายสาธารณะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ในการยกระดับมรดกวัฒนธรรมทั้งในรูปแบบของเมตาเวิร์ส (Metaverse) ดิจิทัลโทเคน (Digital Token) และดิจิทัลคอนเทนต์ในรูปแบบต่าง ๆ

การสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีมีแนวคิด ดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากการทะนุบำรุงส่งเสริมมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี เพื่อปฐมนิเทศวัฒนธรรมสังคมให้เจริญงอกงามขึ้น มีการคิดค้นวัฒนธรรมใหม่ ที่ปรับปรุงดัดแปลงของเดิมให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน ตามการเปลี่ยนแปลงในความต้องการของคนรุ่นใหม่ที่เข้าถึงแหล่งข้อมูลได้เป็นจำนวนมาก ความนึกคิดจึงเป็นไปอย่างกว้างขวาง

2. มนุษย์ทุกคนเป็นทาสของความนึกคิดของตนเองอยู่ตลอดเวลาและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในความต้องการ ฉะนั้นมนุษย์จำเป็นต้องแสวงหาสิ่งตอบสนองความต้องการของตนที่เพิ่มขึ้น

โดยลำดับ เช่น คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ และวิธีการใหม่ ๆ ขึ้นมา อันเป็นผลต่อการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทย

3. การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางสังคมย่อมไม่อยู่คงที่ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีการแข่งขันกันสูงขึ้น ตลอดจนการขัดแย้งระหว่างชนชั้นเพิ่มมากขึ้น อันเป็นปัญหาของมนุษย์จึงต้องสร้างวิธีการและระเบียบปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหายุ่งยากดังกล่าว จึงจะสามารถการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีของประเทศไทยได้

4. การแลกเปลี่ยนหิบบัณฑิตวัฒนธรรมมนุษย์ในสังคมต่าง ๆ มีการติดต่อสื่อสารอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้ การสื่อสารดิจิทัลทำให้ติดต่อถึงกันเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว การแลกเปลี่ยนหิบบัณฑิตวัฒนธรรมจึงเป็นไปอย่างกว้างขวาง วัฒนธรรมอาจเปลี่ยนแปลงได้จากพัฒนาการของความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่สังคมกำหนดขึ้นเอง เนื่องจากความประสงค์ของผู้มีอำนาจในสังคมที่มองเห็นประโยชน์และความจำเป็นของสิ่งนั้น ทำให้มีนโยบายในการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี

5. การปรับแต่งมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี คือ การผสมผสานปรับแต่งให้เหมาะสมกลมกลืนกันให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมเดียวกัน เช่น ระหว่างวัฒนธรรมเก่ากับใหม่ ระหว่างวัฒนธรรมเมืองกับชนบท นอกจากนั้นการที่บุคคลมีความสามารถในการปรับปรุงตนเอง สิ่งแวดล้อมและสังคมไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นเจริญขึ้น สอดคล้องกันทั้งของเดิมและของใหม่ ประชาชน เด็กเยาวชน รู้จักและเข้าใจมรดกทางมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี

ของประเทศไทย โดยเฉพาะศิลปะ ประเพณี อย่างละเอียดลึกซึ้ง รู้ถึงเหตุและผล ความเป็นมา ให้รู้จักเลือกสรร ปรับปรุง ดัดแปลงให้เหมาะสม ตรงตามสภาพเดิมให้มากที่สุด เรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง และเป็นจริง เพื่อใช้ในการสร้างอนาคต

การปรับแต่งวัฒนธรรมมีความสำคัญ ทั้งนี้เพราะสภาพเศรษฐกิจสังคมของประเทศไทย ได้เจริญก้าวหน้าในระดับหนึ่ง แต่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของคนไทย เกิดอำนาจวัตถุนิยม ทำให้เกิดความขัดแย้งทางด้านมโนทัศน์ และค่านิยม รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของบุคคล และสถาบัน มีผลให้ระบบโครงสร้าง แบบแผน ประเพณีดั้งเดิมที่ดั้งเดิมต้องแปรเปลี่ยนไป ซึ่งเป็นสภาวะการณ์หนึ่งของวัฒนธรรมที่เกิดต่างสังคมกัน จากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันและมีผลให้เกิดการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี ต่าง ๆ ในระบบวัฒนธรรมดั้งเดิมจนเกิดขึ้นในสภาวะแห่งความสอดคล้องซึ่งเป็นจุดที่เกิดความพอดีหรือสมดุลกัน นอกจากนั้นการสืบสานมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดียังมีลักษณะเคลื่อนไหวเป็นกระแสไม่หยุดนิ่งในสังคมโดยทั่วไป และได้ถูกกระแสวัฒนธรรมภายนอกตามสากลนิยมผลักดันให้ปรับเปลี่ยนความคิด และความเชื่อ ในอัตราความเร็วที่มีอันตราย มีความเสี่ยงมากกว่าแต่ก่อนมาก การมีสำนึกกร่วมเกี่ยวกับภูมิปัญญาที่เป็นพลังตอบโต้ความเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์อย่างชัดเจนที่ทุกคนมีส่วนร่วม เพราะสังคมเป็นเจ้าของมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี รัฐจะเป็นผู้กำหนดวัฒนธรรมขึ้นเองตลอดจนเอื้อต่อการถ่ายทอดมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดีให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง

ของโลก ในภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นหากมองในลักษณะของตัวบุคคลที่ได้รับการขัดเกลาทางสังคม ในวัฒนธรรมแบบหนึ่งต้องเข้าไปสู่วัฒนธรรมแบบใหม่ที่ต่างไปจากเดิมและต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใหม่นั้นเป็นระยะเวลายาวนาน จะมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมนั้น ซึ่งจะเริ่มต้นหาวิธีคิดและพฤติกรรมในรูปแบบใหม่ และจะสร้างการปรับตัวขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปให้เหมาะสมกับความต้องการ

การปรับตัวทางมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี เป็นการให้ความหมายทั้งในรูปวัตถุและที่ไม่ใช่วัตถุ รวมถึงระบบคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตและพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม ดังต่อไปนี้

1. ในการปรับตัวทางวัฒนธรรมควรพิจารณาองค์ประกอบด้านศิลปมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี และสังคมวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิต ความเชื่อ โดยองค์ประกอบต่าง ๆ ของวัฒนธรรมเรียงร้อยประสานเข้าเป็นมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี ที่มีลักษณะเป็นองค์รวม มีลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบาโบราณคดี และการปฏิสัมพันธ์กับสังคมข้างเคียงหรือการค้นพบสิ่งใหม่ภายในสังคมตนเอง จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนเพื่อการคงอยู่ของวัฒนธรรมนั้น

2. วัฒนธรรมคือ ระบบสัญลักษณ์ องค์ประกอบของแต่ละส่วนมีความหมายและสื่อความหมายที่ลึกซึ้ง และกว้างขวางกว่าข้อเท็จจริง ซึ่งในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ต้องดำเนินเป็นกลุ่ม การปรับเปลี่ยนสังคมวัฒนธรรมเป็นการปรับเปลี่ยนในกลุ่มมากกว่าในระดับปัจเจกบุคคล การสืบทอดวัฒนธรรมต้องถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง

เป็นกลุ่ม การปรับตัวทางวัฒนธรรมจึงเป็น การปรับเปลี่ยนของกลุ่ม พฤติกรรมของมนุษย์ยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยน ไม่มีพฤติกรรมใดที่ไม่สามารถ ปรับเปลี่ยนได้เลย

3. การถ่ายทอดวัฒนธรรมจากรุ่นหนึ่ง ไปสู่รุ่นหนึ่งมีกระบวนการและขั้นตอน แล้วเชื่อมโยง ไปถึงกลุ่มคน ตลอดถึงชุมชนที่พร้อมใจกันยอมรับ หรือคล้อยตาม โดยไม่คิดต่อต้านกับสิ่งที่เกิดขึ้น ในเรื่องหรือกิจกรรมนั้นหรืออาจมีข้อขัดแย้ง อยู่บ้าง แต่สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งที่เกิดขึ้น หรือที่ได้รับและสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่จากการปรับตัว ล้วนมีความสัมพันธ์กันกับสิ่งที่มีอยู่เดิม เช่น การผสมผสานทางมรดกวัฒนธรรมด้านระบำ โบราณคดี เป็นกระบวนการที่วัฒนธรรมที่ต่าง วัฒนธรรมกันมาผสมกลมกลืนเข้าเป็นหน่วยเดียว ที่ประสานกัน โดยไม่จำเป็นที่แต่ละหน่วยเดิม จะต้องกลายมามีลักษณะเหมือนกันโดยตลอด เพียงแต่ให้มีการดัดแปลงจนไม่เห็นลักษณะเดิม เพื่อให้เข้ากันได้กับหน่วยอื่น ๆ และรวมกันแล้ว เป็นหน่วยวัฒนธรรมใหม่ตามปกติ หน่วยของ วัฒนธรรมที่จำนวนน้อยย่อมปรับลักษณะให้ คล้อยตามหน่วยของวัฒนธรรมที่มีมากกว่า

กระบวนการผสมกลมกลืนจะต้องเกิดจาก การประพัตติปฏิบัติตามค่านิยมบรรทัดฐาน กฎระเบียบต่าง ๆ ที่สังคมใหญ่บัญญัติขึ้น ซึ่งประเทศไทยก็ต้องสร้างกฎเกณฑ์ขึ้นเพื่อสร้าง จิตสำนึกและความรู้สึกให้เกิดความรู้สึกว่า เป็นพวกเดียวกันของคนทุกภาค กระบวนการที่ เกิดขึ้นในการสร้างความผสมกลมกลืนจะต้องมี ความสัมพันธ์สอดคล้องกันทุกด้าน โดยเฉพาะ มรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีเพราะเมื่อ

วัฒนธรรมเปลี่ยนไปเนื่องจากการยอมรับวัฒนธรรม ของสังคมใหญ่มาประพัตติปฏิบัติโครงสร้างทาง สังคมก็ต้องเปลี่ยนไปเพื่อรองรับวัฒนธรรมใหม่ เอกลักษณ์ ทัศนคติ ก็จำเป็นต้องเปลี่ยนให้ผสม กลมกลืนด้วย นอกจากนั้น ปรากฏการณ์ทางสังคม ที่มีวัฒนธรรมต่างกันมาปะทะสังสรรค์กันเช่น เมื่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากวัฒนธรรมที่แตกต่าง กันมาติดต่อกันจะก่อให้เกิดผลในการผสมผสาน ทางมรดกวัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีขึ้น โดยแต่ละฝ่ายจะถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่กัน การผสมผสานจะเป็นไปอย่างราบรื่นหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของวัฒนธรรมเดิมของแต่ละฝ่าย ว่ามีอยู่เหนือคนในสังคมนั้นเพียงใด หากมีมาก เกินไปก็จะเกิดการปฏิเสธที่จะรับเข้ามาใช้และ จะเกิดการต่อต้านวัฒนธรรมใหม่ที่แปลกปลอม เข้ามา หากวัฒนธรรมใหม่มีลักษณะใกล้เคียงหรือ เข้ากันได้ การผสมผสานทางวัฒนธรรมก็จะเป็นไป โดยง่าย จะเกิดขึ้นในสถานการณ์แห่งความสอดคล้อง ที่ก่อให้เกิดจุดพอดีหรือสมดุลกันระหว่างวัฒนธรรม จากสองฝ่าย ทำให้เกิดการสืบสานมรดกวัฒนธรรม ด้านระบำโบราณคดีขึ้น

ข้อเสนอแนะของบทความ

1. ในการทะนุบำรุงส่งเสริมมรดก วัฒนธรรมด้านระบำโบราณคดีให้เจริญงอกงามขึ้น ควรมีการคิดค้นวัฒนธรรมใหม่ ด้วยการปรับปรุง ดัดแปลงให้เหมาะกับสังคมปัจจุบัน เช่น คิดค้น วิธีการใหม่ ๆ อันเป็นผลให้มรดกวัฒนธรรมด้าน ระบำโบราณคดีเปลี่ยนแปลงไป

2. การกำหนดในแลกเปลี่ยนผสมผสาน วัฒนธรรมในสังคมต่าง ๆ ที่มีอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะ

ในการสื่อสารดิจิทัลทำให้เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็วเป็นไปอย่างกว้างขวางจากพัฒนาการของความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ จะต้องทำไปตามความถูกต้องและเป็นประโยชน์กับประเทศชาติไม่ควรอิงอยู่ภายใต้ผู้มีอำนาจในสังคมที่มองประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องเป็นหลัก

3. ควรมีการปรับแต่งมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดีที่เป็นการผสมผสานให้เหมาะสมกลมกลืนกันให้อยู่ร่วมกันได้ในสังคมเดียวกัน เช่น ระหว่างวัฒนธรรมเก่ากับใหม่ ระหว่างวัฒนธรรมเมืองกับชนบท ทำให้สังคมไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นเจริญขึ้น ประชาชนทุกคนรู้จักและเข้าใจมรดกทางมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดี

ของประเทศไทย โดยเฉพาะศิลปะ ประเพณี อย่างละเอียดลึกซึ้ง รู้ถึงเหตุและผล ความเป็นมา ให้รู้จักเลือกสรร ปรับปรุง ดัดแปลงให้เหมาะสมตรงตามสภาพเดิมให้มากที่สุด เรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นจริง เพื่อใช้ในการสร้างอนาคต

4. ในการปรับตัวทางวัฒนธรรมควรพิจารณาองค์ประกอบด้านศิลปมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดี และสังคมวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิต ความเชื่อ เรียงร้อยประสานเข้าเป็นมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดีที่มีลักษณะเป็นองค์รวม มีลักษณะเฉพาะของแต่ละสังคมมรดกวัฒนธรรมด้านระบอบโบราณคดี

REFERENCES

- Boranamoon, Y. (2022). Factors in determining news topics and ethical values of news presentation on Channel 9MCOTHD in the digital age. Master of Journalism Thesis in Mass Communication Administration Thammasat University. (in Thai)
- Block, B. (2020). **The Visual Story: Creating the Visual Structure of Film, TV, and Digital Media** 3rd Edition. Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- Bunhok, S. (2021). Model for developing the potential of middle managers in the digital era communications and telecommunications business operators. Doctor of Business Administration Thesis Industrial Business Development Major and human resources King Mongkut's University of Technology North Bangkok. (in Thai)
- Chanthong, P. (2019). Anakorn, story format and adaptation of historical dramas across worlds, Thaviphob and Buppae Sanniwat. Master of Communication Arts Thesis in Communication Arts, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Chamroenthong, N. (2022). Creation of dance from historical information of Siphalo City. Journal of Burapha Arts. Year 25, Issue 1 (Jan.-June 2022), pages 65-83. (in Thai)

- Chamroenthong, N. (2022). Creation of the Archaeological Dance Performance of the Fine Arts Department. *Journal of music and performance*. Year 7, Issue 2 (July-Dec. 2021), pages 132-148. (in Thai)
- Chitthep, K. (2021). **Composition of the archaeological dance song. Pink Khao Noi Castle set**. Research report, Burapha University (in Thai)
- Delfanti, A. and Arvidsson, A. (2019). **Digital Media: Concepts and Applications 4th Edition**. New York: John Wiley & Sons.
- Imnaran,N. (2019). The existence and aesthetics of Naga symbols in Thai entertainment media. Thesis: Doctor of Philosophy in Communication Arts, Rangsit University. (in Thai)
- NBTC (2022). **Results of the survey of the value of the telecommunications market in Thailand for the year 2021 and projections for 2022**. Retrieved from <http://webstats.nbtc.go.th/netnbtc/THMARKETCOMM.php> [2022, 22 Nov.] (in Thai)
- Noikornburi, W. (2019). Organizing the light and sound show “Phanom Rung Mahathewalai”. Thesis Master of Arts in Thai Dance, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Perbellini, M. R. and Pongratz, C. R. (2015). **Digital Media for Design**. New York: Harper & Row.
- Permsin, S. (2019). **The role of the National Theater in preserving the nation’s cultural heritage**. Master of Arts thesis. Department of Cultural Administration Thammasat University. (in Thai)
- Petcu, M. (2014). **Mass Media and the Internet Challenges-Romanian Experience**. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 163
- Poolphon,W. (2020). Knowledge and understanding of information operations and prediction of commercial impacts. *Economy in the digital age*. Master of Economics Thesis Digital Economy major Rangsit University. (in Thai)
- Ratchawang, S. (2021). Preserving and continuing shadow puppet carving. Ban Khuan Maprao, Mueang District, Phatthalung Province. Master of Arts Thesis in Arts and Cultural Management Chiang Mai University. (in Thai)
- Sarakoson, L. (2021). Takara Wong: Communication, Expression of Meaning and Sub-Group Culture. Thesis, Master of Communication Arts. Communication Arts field Rangsit University. (in Thai)

- Satbutr, D. (2021). Development of communication models to predict the risk of being deceived. on digital media Using data mining techniques. This thesis is part of the study of the supervisory curriculum. Master of Arts Department of Communication Arts Faculty of Communication Arts Dhurakij Pundit University. (in Thai)
- Schenk, S. and Long, B. (2021). **The Digital Filmmaking Handbook 7th Edition**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Theppatimaphon, M. (2022). Creation of archaeological dances from ancient sites. Khao Noi Pink Castle. Journal of music and performance. Year 8, Issue 1 (Jan.-June 2022), pages 147-161. (in Thai)
- Udomsri, S. (2022). A study of the management model for Thai dance and music in Pattaya. Burapha Arts Journal. Year 25, Issue 2 (July-Dec. 2022), pages 35-48. (in Thai)
- Vaughan, T. (2014). **Multimedia: Making It Work 9th Edition**. Hoboken, NJ: John Wiley.
-

ภาคผนวก

แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาลงพิมพ์
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อ-นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว)	☐ บทความวิจัย ☐ นักศึกษาระดับปริญญาโท ☐ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตร.....สาขา.....	
มหาวิทยาลัย.....	
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... E-mail.....	
ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	
ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่)	
มีความประสงค์ขอส่ง ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความปริทรรศน์ ☐ บทความหนังสือ	

ในการนี้ข้าพเจ้ายินดีให้กองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร มีสิทธิ์ในการสรรหาผู้กลั่นกรองโดยอิสระ เพื่อพิจารณาต้นฉบับที่ข้าพเจ้า (และผู้แต่งร่วม) ส่งมา และยินดียอมรับผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

ลงชื่อ.....ผู้ส่งบทความวิจัย
 (.....)

* ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน ตลอดจน "ไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น" และจะไม่นำส่งไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ภายใน 90 วัน นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้

** ในกรณีที่บทความนั้นมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องหรือพาดพิงกับหน่วยงานหรือองค์กรใด ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากองค์กรนั้น

- ☐ ยินยอมรับเงื่อนไข
- ☐ ไม่ยินยอมรับเงื่อนไข

ความเห็นของกองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

- ☐ ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ
- ☐ ไม่ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ

.....
(.....)

กองบรรณาธิการวารสารวิจัยฯ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารราย 6 เดือน เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานในลักษณะบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ขอบเขตของผลงานที่ตีพิมพ์

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วรรณกรรม ภาษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ และการบัญชี ศิลปกรรม

การพิจารณาบทความ

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้จะได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน โดยผู้แต่งและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความจะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review)

ประเภทของบทความที่รับตีพิมพ์

1. บทความวิชาการ (Academic Article)

งานเขียน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ไขปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ อินเทอร์เน็ตประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางแก้ไข

2. บทความวิจัย (Research Article)

เป็นการนำเสนอผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวถึงความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ การดำเนินการวิจัย

3. บทความปริทัศน์ (Review Article)

งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้าง และทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อพิพาทที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และ คุณูปการของหนังสือ บทความหรือผลงานศิลปะ อาทิตินทรศการ ทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชาและดุลยพินิจอันเหมาะสม

หลักเกณฑ์ในการส่งบทความ

1. บทความที่ผู้แต่งส่งมาเพื่อตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์จากวารสารอื่น ๆ
2. เนื้อหาในบทความต้องไม่คัดลอก ลอกเลียน หรือไม่ตัดทอนจากบทความอื่นโดยเด็ดขาด (การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้แต่งเท่านั้น)
3. ผู้แต่งต้องเขียนบทความตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในระเบียบการส่งบทความของ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
4. การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะพิจารณาเฉพาะบทความที่ได้รับการประเมินให้ตีพิมพ์เผยแพร่จากผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้น
5. กรณีข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แต่งต้องปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และชี้แจงการแก้ไขต้นฉบับดังกล่าว มายังกองบรรณาธิการ

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ

รับการตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word 2003 ขึ้นไป โดยใช้ตัวหนังสือแบบ TH SarabunPSK ขนาด 16 pt. ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดตั้งค่าหน้ากระดาษ บน 1.5 นิ้ว ซ้าย 1.5 นิ้ว ล่าง 1.0 นิ้ว ขวา 1.0 นิ้ว โดยความยาวของบทความควรเป็นดังนี้

1. บทความทางวิชาการ (Academic article) ประมาณ	15 หน้า ต่อบทความ
2. บทความวิจัย (Research article) ประมาณ	15 หน้า ต่อบทความ
3. บทความปริทรรศน์ (Review article) ประมาณ	8 หน้า ต่อบทความ
4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ประมาณ	5 หน้า ต่อบทวิจารณ์

โดยมีส่วนประกอบดังนี้

บทความวิชาการ	บทความวิจัย	บทความปริทรรศน์	บทวิจารณ์หนังสือ
1. บทนำ 2. กรอบในการวิเคราะห์ 3. เนื้อหา 4. สรุป 5. เอกสารอ้างอิง	1. บทนำ 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (ถ้ามี) 4. ขอบเขตของการวิจัย 5. ทบทวนแนวคิด 6. สมมติฐาน (ถ้ามี) 7. กรอบแนวคิดของการวิจัย 8. ระเบียบวิธีวิจัย 9. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย 10. ข้อเสนอแนะ 11. เอกสารอ้างอิง	1. บทนำ 2. บทสรุป 3. เอกสารอ้างอิง	บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณูปการของหนังสือบทความ หรือผลงาน ศิลปะอาทิ นิทรรศการ ทัศนศิลป์ และการแสดง ละครหรือดนตรี โดยใช้ หลักวิชาและดุลยพินิจอันเหมาะสม
Academic Article	Research Article	Review Article	Book Review
1. Introduction 2. Framework Analysis 3. Content 4. Conclusion 5. References	1. Introduction 2. Research Objectives 3. Expected Benefits (If any) 4. Research Scope 5. Literature Review 6. Hypothesis (If any) 7. Conceptual Framework 8. Methodology 9. Results Conclusion and Discussion 9.1 Results Conclusion 9.2 Discussion 10. Suggestions and Recommendations 11. References	1. Introduction 2. Conclusion 3. References	The critique article should critically evaluate the subject, whether a book, film, work of art, dance, music performance or even another article. This has to be done looking at the content, the main points, and the benefit proceeding from it and how it expresses its discipline.

ชื่อเรื่อง	ควรมีความกระชับและชัดเจน ไม่ยาวจนเกินไป บทความภาษาไทยต้องมีชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด
ชื่อผู้แต่ง	ระบุชื่อเต็มและนามสกุลเต็มของผู้แต่งทุกคนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยไม่ใส่ยศหรือตำแหน่ง สำหรับผู้แต่งหลักต้องใส่ E-mail address ที่ติดต่อได้และลงเครื่องหมายดอกจันกำกับ
บทคัดย่อ	ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษยกเว้นบทความทวิสารณ์หนังสือ โดยควรมีความยาวระหว่าง 200 ถึง 250 คำ
คำสำคัญ	ให้มีคำสำคัญ 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
รูปภาพ	แยกบันทึกเป็นไฟล์ภาพที่มีนามสกุล TIFF, หรือ JPEG ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับเพื่อคุณภาพในการพิมพ์ หมายเลขรูปภาพและกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านล่างของรูปภาพ ปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับการตีพิมพ์แบบขาว-ดำ หรือ Greyscale
เนื้อหา	ใช้ตัวหนังสือแบบ TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ จัดเนื้อหาตามรูปแบบบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) หรือ บทความทวิสารณ์หนังสือ (Book Review) หน่วยที่ใช้ให้เป็นไปตามรูปแบบสากล หากมีสมการให้ใช้ Equation Editor โดยจัดให้อยู่ในตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ และระบุหมายเลขสมการ
ตาราง	หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านบนของตาราง
เอกสารอ้างอิง	เป็นรายชื่อเอกสารที่ใช้อ้างอิงในบทความ โดยให้แปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ และจัดรูปแบบอ้างอิงตามระบบ APA 6 th edition

รูปแบบการอ้างอิง

1. การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation)

กรณีอ้างอิงชื่อผู้แต่งก่อนข้อความ	ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์).....
ตัวอย่าง	Kelly (2004) แสดงให้เห็นว่า..... Saikaew & Kaewsarn (2009) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ..... Lui et al. (2000) พบว่า..... Saikaew & Kaewsarn (2009) และ Lui et al. (2000) พบว่า

- กรณีอ้างอิงชื่อผู้แต่งท้ายข้อความ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์)
 ตัวอย่าง (Kelly, 2004)
 (Saikaew & Kaewsarn, 2009)
 (Lui et al., 2000)
 (Saikaew & Kaewsarn, 2009; Lui et al., 2000)

2. การอ้างอิงในส่วนท้ายบทความ (References)

2.1 อ้างอิงจากหนังสือ (Books)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
 ตัวอย่าง Crawley, R. B., Dockery, L. M., Branson, T. S., Carmichael, L. E., Carson, J. C., Findlay, A. F., & Smith, D. M. (2015). **Manor houses of the early 1900s**. London, England: Taylor & Francis.

2.2 อ้างอิงจากบทความวารสาร (Journal articles)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**, ปีที่(ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
 ตัวอย่าง Yingsanga, P., & Mathurasa, L. (2009). Yellowing development of Chinese Kale (*Brassica oleracea* var. *alboglabra*). **Phranakhon Rajabhat Research Journal: Science and Technology**, 14(1), 76-90. (In Thai)
 Morrisa, G.A., Fosterb, T.J., & Hardinga, S.E. (2000). The effect of the degree of esterification on the hydrodynamic properties of citrus pectin. **Food Hydrocolloids**, 14(3), 227-235.

2.3 อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์ (Theses and Dissertations)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. (ระดับวิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัย, เมืองที่ตั้งมหาวิทยาลัย.
 ตัวอย่าง Caprette, C.L. (2005). **Conquering the cold shudder: The origin and evolution of snake eyes**. (Doctoral dissertation). Ohio State University, Columbus, OH.

2.4 อ้างอิงจากรายงานการวิจัย/รายงานทางวิชาการ (Technical/Research reports)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง** (ประเภทของเอกสาร). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง Tayama, T. (2006). **Velocity influence on detection and prediction of changes in color and motion direction** (Report No. 38). Sapporo, Japan: Psychology Department, Hokkaido University.

2.5 บทความ/บทในหนังสือการประชุม (Proceedings of meeting and symposium)

รูปแบบ ชื่อผู้แต่งในบท. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง**. ใน ชื่อบรรณาธิการ, (บรรณาธิการ), ชื่อการประชุม (หน้าแรก-หน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง Deci, E.L., & Ryan, R.M. (1991). **A motivational approach to self: Integration in personality**. In R. Dienstbier (Ed.), Nebraska Symposium on motivation: Vol. 38 Perspectives on motivation (237-288). Lincoln, NM: University of Nebraska Press.

2.6 อ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง**. Retrieved from <http://.....>[ใส่วันที่สืบค้น].

ตัวอย่าง Centers for Disease Control and Prevention. (2003). **Take charge of your diabetes**. Retrieved from [http://www.cdc.gov/diabetes / pubs/paf/ted.pdf](http://www.cdc.gov/diabetes/pubs/paf/ted.pdf) [2015, 25 Oct.]

2.7 อ้างอิงอื่น ๆ

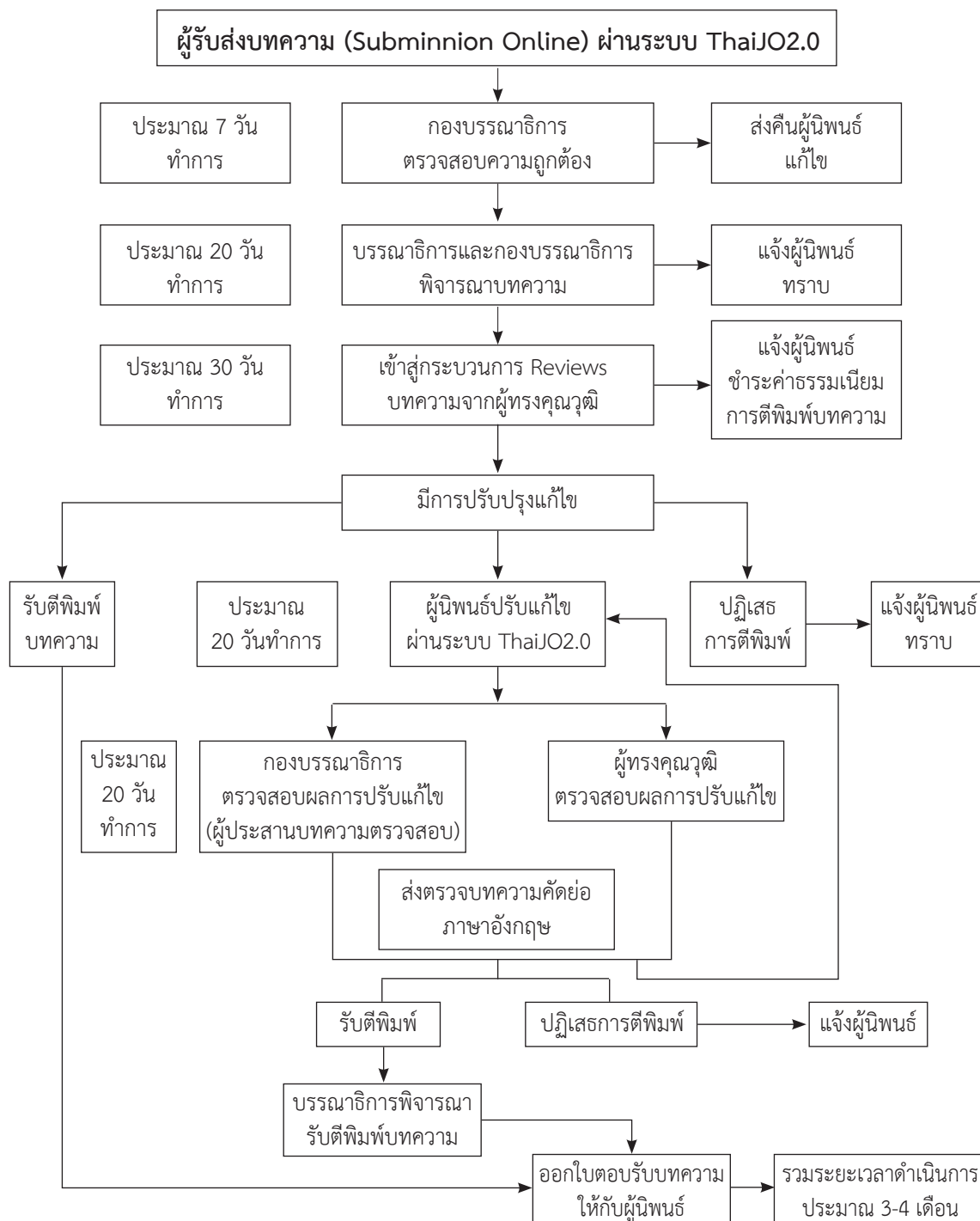
รูปแบบ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. (ปีที่ให้สัมภาษณ์, วัน เดือน). **สัมภาษณ์**. ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์. หน่วยงาน.

ตัวอย่าง Phae-ngam, W. (2016, 10 Jan.). **How to write a good research article**. Assistant Professor. Faculty of Science and Technology. Phranakhon Rajabhat University.วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หมายเหตุ: ทางวารสารขอสงวนสิทธิ์ที่จะเรียบเรียงและอาจปรับปรุงการนำเสนอบทความตามความเหมาะสม

ขั้นตอนการพิจารณาบทความ

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หมายเหตุ: ทางวารสารขอสงวนสิทธิ์ที่จะเรียบเรียงและอาจปรับปรุงการนำเสนอบทความตามความเหมาะสม

รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่องภาษาไทย (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

ENGLISH TITLE (TH SarabunPSK 16pt. bold)

ชื่อ-สกุล ผู้แต่งบทความ^{1*} ชื่อ-สกุล ผู้แต่งบทความ² (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ)

¹ชื่อหน่วยงานที่สังกัด (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

²ชื่อหน่วยงานที่สังกัด (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

Author ^{1*}, Author ² (TH SarabunPSK 14pt. normal)

¹Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

² Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

*E-mail: address@mailservice.com (TH SarabunPSK 12pt. normal)

Received: xx-xx-xx

Accepted: xx-xx-xx

Published: xx-xx-xx

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหาบทคัดย่อในกรณีเป็นบทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ยกเว้นบทวิจารณ์หนังสือ บทคัดย่อควรมีย่อหน้าเดียว ไม่ควรเกิน 250 คำ บทคัดย่อควรกล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักของบทความ ผลลัพธ์หรือ สรุปผลที่ได้จากการทำวิจัย คำสำคัญที่เป็นภาษาไทยไม่ต้องมีเครื่องหมายจุลภาค (,) ระหว่างคำ

(TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

คำสำคัญ: คำสำคัญ1 คำสำคัญ2 คำสำคัญ3 คำสำคัญ4 คำสำคัญ5 (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ)

ABSTRACT (TH SarabunPSK 16pt. bold)

For a Thai article, an abstract in English must accompany the Thai version. The abstract should contain a single paragraph and its length should not exceed 250 words. It should be prepared in concise statement of objectives and summary of important results.

Keywords: keyword1, keyword2, keyword3, keyword4, keyword5 (TH SarabunPSK 16pt. normal)

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

วัตถุประสงค์ (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย (ถ้ามี) (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ขอบเขตของการวิจัย(TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ทบทวนแนวคิด (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

สมมติฐาน(ถ้ามี) (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

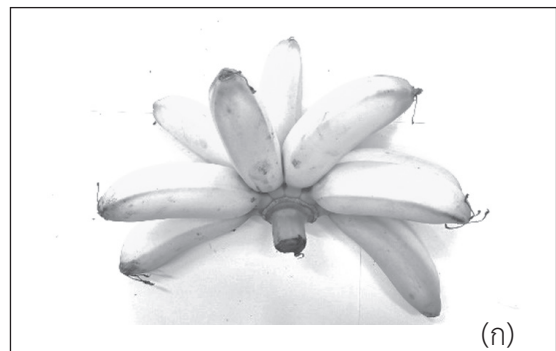
กรอบแนวคิดของการวิจัย

(TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ...(ก).....

ระเบียบวิธีวิจัย (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวปกติ).....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ(TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวปกติ).....

.....

.....

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง

ปัจจัยต่าง ๆ	Factor Loading	Commulative Communalities Variance (%)
ปัจจัยที่ 1 : สถาปัตยกรรม และความสำคัญของวัด		25.530
เป็นวัดที่มีความสวยงาม	0.830	0.689
มีสถาปัตยกรรมเป็นเอกลักษณ์	0.799	0.642
มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์	0.675	0.491
มีความโดดเด่นแตกต่างจากวัดอื่น ๆ	0.451	0.346

หมายเหตุ : (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย(TH
SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวปกติ).....

.....

.....

REFERENCES (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.).....

.....

.....

รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขาสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ภาษาอังกฤษ)

ENGLISH TITLE (TH SarabunPSK 16pt. bold)

Author ^{1*}, Author ² (TH SarabunPSK 14pt. normal)

¹ Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

² Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

*E-mail: address@mailservice.com (TH SarabunPSK 12pt. normal)

Received: xx-xx-xx

Accepted: xx-xx-xx

Published: xx-xx-xx

ABSTRACT (TH SarabunPSK 16pt. bold)

For a Thai article, an abstract in English must accompany the Thai version. The abstract should contain a single paragraph and its length should not exceed 250 words. It should be prepared in concise statement of objectives and summary of important results.

Keywords: keyword1, keyword2, keyword3, keyword4, keyword5 (TH SarabunPSK 16pt. normal)

Introduction (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

Expected Benefits (If any) (ถ้ามี) (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

Research Objectives (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

Research Scope (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

Literature Review (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

Figure 1 name....(a).....**Methodology Material(TH SarabunPSK 16pt. normal)**

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

Hypothesis (If any) (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Conceptual Framework (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Results Conclusion and Discussion (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Table 1

Time (minutes)	Pressure (mbar)				Avg. Pressure (mbar)
	Day 1	Day 2	Day 3	Day 4	
90	0.000061	0.000053	0.000037	0.000048	0.000050
95	0.000055	0.000053	0.000038	0.000044	0.000048
100	0.000055	0.000052	0.000037	0.000048	0.000048

Note: (TH SarabunPSK 12pt. normal)

Suggestions and Recommendations (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

REFERENCES (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

PHRANAKHON RAJABHAT RESEARCH JOURNAL HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Vol. 19 No. 1 January - June 2024

ISSN : 2985-2781 (Online)

The PNRU Research Journal, Humanities and Social Sciences is the official journal of Phranakhon Rajabhat University published twice yearly, with the first issue covering the months of January to June, and the second July to December. It seeks to publish the research results and academic works in the form of original articles, review articles, and book reviews, in the areas relevant to humanities and social sciences from all the researchers, academics, and interested people.

PUBLISHING'S OBJECTIVES

Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social Sciences was published semiannually (twice a year); January – June and July – December by the following objectives:

1. To publicize academic paper, research paper, review article and book review in the related fields of Humanities and Social Sciences such as Political Science, Public Administration, Community Development, Urban Administration and Development, Historical, Thai Language, English Language, Classical Dance and Drama, Music, Law, Fine and Applied Arts, Library and Information Science, General Management/Business Computer, Human Resources, Marketing, Tourism and Hotel Management, Communication Arts,

Economics, Accounting, Educational Administration, Early Childhood Education, Curriculum and Instruction, Educational Technology, Educational Psychology and others fields which belong to editorial department consideration.

2. To be a channel to exchange information, important points, experience on research to researcher's academicians and others who are interested

PUBLISHING'S POLICIES

1. The published article must be academic article, research article, review article or book review which would be either in Thai or English.

2. The published article must be written in the format of Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social Sciences. It must be screened by qualified person in related fields. The published article must be an article that has not been published or during the consideration from other journals.

3. Every published article must be approved by at least two expert evaluators (peer reviewed) in relevant filed for an article. The evaluators and the authors must not know each other (Double-blind Peer Review). The published article must be approved from at least two experts or two from three.

SUBMISSION PROCESS

1. The original manuscript is required to submit through Thaijo online at https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/author

2. Editorial board members are responsible for the initial checks on correctness and quality of original manuscript.

3. At least two potential reviewers with the appropriate expertise are requested to review each original manuscript. To avoid bias, double-blind peer review policy is applied in this journal. the journal requirements, each manuscript is required to pass by unanimous consent of the two reviewers, or, two out of three reviewers. The decisions or comments by reviewers may be as follows:

- Accept Submission
- Revisions Required
- Resubmit for Review

- Resubmit Elsewhere
- Decline Submission
- See Comments

4. The original manuscript and the evaluation form of the reviewers are collected, before sending back to the author for a revision. After that the author is requested to provide the revised details and revised manuscript for the editorial board.

5. The editorial board checks the revised details and original manuscript.

6. If the manuscript is satisfied and approved, the official letter of acceptance for publication will be provided for the author(s) and announced by the editor through the Thaijo online at <https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRUJHSS/>.

7. The editorial board collects all the manuscripts, before publishing the journal draft at the publishing house.

8. The journal draft is checked again, before the journal is published and distributed.

9. The PNRU journal Humanities and Social Sciences distributes the online journal through Thaijo online at https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/.

EDITORIAL CRITERIA

1. Manuscripts submitted to PNRU journal Humanities and Social Sciences should neither been published before nor be under consideration for publication in another journal.

2. Plagiarism, data fabrication, and image manipulation are not tolerated. All authors must have approved the submitted manuscript and agree to be accountable for their own contributions or any infringements of copyright appearing in the manuscript.

3. Authors should follow the author guidelines carefully. All manuscripts intended for publication in this journal should strictly be prepared and formatted as per the author guidelines for manuscript submission.

4. Only manuscripts approved by reviewers are published in this journal.

5. If the manuscript is required to revise, the author should resubmit the revised version to the editorial board within a suitable time frame.

6. To write an academic article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Framework

- (3) Analysis
- (4) Content
- (5) Conclusion
- (6) References

7. To write a research article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Research Objectives
- (3) Research Benefits (If any)
- (4) Research Scope
- (5) Hypothesis (If any)
- (6) Conceptual Framework
- (7) Methodology
- (8) Research Results and Discussion
 - 8.1 Research Results
 - 8.2 Discussion
- (9) Suggestions and Recommendations
- (10) References

8. To write a review article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Conclusion
- (3) References

9. To write a book review, the critique article should critically evaluate the subject, whether a book, film, work of art, dance, music performance or even another article. This has to be done looking at the content, the main points, and the benefit proceeding from it and how it expresses its discipline.

MANUSCRIPT PREPARATION GUIDELINES

1. The full article should be submitted in the Word File as an electronic file using Microsoft Office Word via the ThaiJo online: https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/ author
2. The article must be typed in single spacing. It is noted that Cordia New is required.

3. Please submit tables as editable text and not as images. Number tables consecutively in accordance with their appearance in the text and place any table notes below the table body.

4. Citations in the text should follow the referencing style used by the American Psychological Association.

5. Please ensure that every reference cited in the text is also present in the reference list. If these references are included in the reference list, their last names should be written first, followed by the year of publication, for example, Roonkaseam (2015) or (Roonkaseam, 2015). For references with three or more authors, use the first author's name and 'et al.' in the text (e.g. Roonkaseam et al., 2015).

6. To meet the standards of the journal, the editorial board has its rights to revise some passages in the manuscript without asking permission from the author.

7. All authors must have approved the submitted manuscript and agree to be accountable for their own contributions appearing in the manuscript.

จริยธรรมในการตีพิมพ์ Publication Ethics

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีมาตรฐานทางจริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ ดังนี้

➤ จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่ พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร
2. บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพและพิจารณาความถูกต้องของบทความร่วมกับกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการตีพิมพ์
3. บรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้แต่ง ผู้ประเมินบทความ และบุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
4. บรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด
5. บรรณาธิการต้องรักษาความลับของผู้แต่ง
6. บรรณาธิการมีหน้าที่รักษามาตรฐานของวารสาร รวมถึงพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพอยู่เสมอ

➤ จริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตระหนักถึงความเชี่ยวชาญตามศาสตร์ของตนเองในการรับประเมินบทความ
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้แต่ง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตรวจสอบความซ้ำซ้อนของบทความกับงานตีพิมพ์อื่นๆ
4. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องประเมินและให้ข้อเสนอแนะตามหลักเกณฑ์ทางวิชาการโดยปราศจากอคติ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิควรตรงต่อเวลาในการส่งผลการประเมินบทความ
6. ผู้ทรงคุณวุฒิควรรักษาความลับของผู้แต่งบทความ

➤ จริยธรรมของผู้แต่งบทความ

1. บทความที่จะส่งต้องเป็นบทความที่ไม่เคยมีการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่คัดลอกผลงานผู้อื่นโดยขาดการอ้างอิง
2. หากบทความมีการทดลองเกี่ยวกับมนุษย์หรือสัตว์ ผู้แต่งต้องปฏิบัติตามหลักจริยธรรมในการวิจัยและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง
3. ผู้แต่งควรระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนการวิจัย

4. ผู้แต่งควรเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น และแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. ผู้แต่งจะต้องไม่นำส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อหาในบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ยังแหล่งอื่น ๆ
6. ชื่อผู้แต่งที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในผลงานวิชาการนี้จริง

